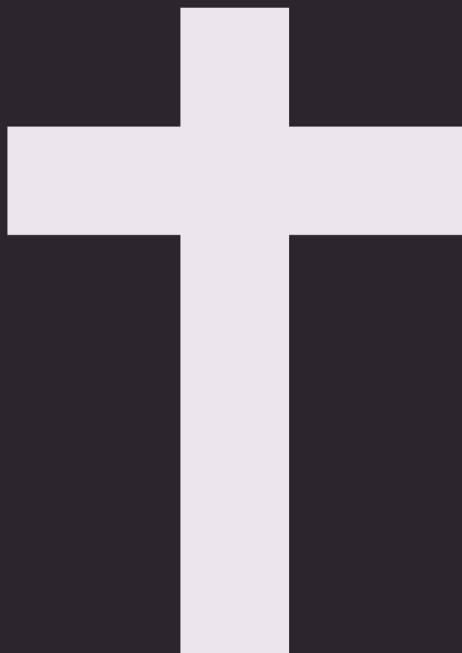

Η Καινή Διαθήκη

Solid Rock Greek New Testament, Scholar's Edition

Ἡ Καινή Διαθήκη
Solid Rock Greek New Testament, Scholar's Edition

Public Domain

Language: Ελληνιστική (Greek, Ancient)

Translation by: Robinson and Pierpont

Contributor: Joey McCollum and Stephen Brown

2022-11-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Aug 2023 from source files dated 20 Apr 2023
ea26eb2f-2ae8-5dbd-b983-10607803e6d3

Contents

Introduction

Joey McCollum and Stephen L. Brown

About This Edition

The *Solid Rock Greek New Testament: Scholar's Edition* (SRS) was produced for the purpose of highlighting interactions between the various text-critical methodologies that underlie prominent Greek New Testament editions. In compiling this edition, we have expanded on the apparatus of the SBL Greek New Testament (SBL GNT) by collating several additional works at more than one thousand additional points of variation. This expansion was motivated by two goals: First, to add to the SBL GNT's coverage of Byzantine and majority texts, with the purpose of highlighting previously-overlooked points of heterogeneity in the bulk of later manuscripts; and second, to extend the SBL GNT's treatment of prominent critical texts like Nestle-Aland that have seen major changes in content and methodology in their most recent editions.

Strictly speaking, SRS is not a critical edition of the Greek New Testament. Since the sources we have collated are other editions rather than historical manuscripts, translations, and citations of the Greek text, SRS is better described as a digest of critical texts. As such, it is intended to be a study help to students, pastors, and other teachers of the Word who desire a simple, but comprehensive guide to the places where text-critical scholarship offers differing opinions. Exegesis begins with the text; therefore, a solid foundation for making decisions on variants in the text is indispensable.

The Text

The SRS edition has been produced on Byzantine-priority grounds,* using an electronic version of the Robinson-Pierpont (RP) text as a base. A commentary on all of the textual differences between this edition and RP can be found in the second essay of the appendix.

Paratextual matters, such as verse and paragraph divisions, capitalization, and punctuation generally follow the conventions of RP, though some changes have been made.† Abbreviations for numbers and nomina sacra, common in Greek manuscripts, have been expanded for ease of reading. The typeface used in this edition prints iota adscripts, rather than subscripts, with capital letters, so, for example, Ω should be read as the capitalized equivalent of ω. For the sake of convenience, we have placed the New Testament books in the order most familiar to English-speaking Christians.

The Apparatus

Our collation covers the following editions of the Greek New Testament:

* : While the editors differ in their degrees of support for this approach, both acknowledge that it is one worthy of closer consideration than it has so far received. An introduction to and defense of Byzantine-priority can be found in the first essay of the appendix. † : A log of these changes can be found at <https://github.com/jjmccollum/solid-rock-gnt>.

RP	Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, eds. <i>The New Testament in the Original Greek</i> .
f ³⁵	Wilbur N. Pickering, ed. <i>The Greek New Testament According to Family 35</i> . 2nd ed. Wilbur N. Pickering.
TR	The Textus Receptus—specifically, the third or “Stephanus” edition produced in 1550. The Textus Receptus.
TNT ²	The 2009 Tyndale House corrected edition of Samuel P. Tregelles, ed. <i>The Greek New Testament</i> .
WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort. <i>The New Testament in the Original Greek</i> .
NA ²⁵	Erwin Nestle and Kurt Aland, eds. <i>Novum Testamentum Graece cum apparatu critico cum</i> .
NA ²⁷	Kurt Aland et al., eds. <i>Nestle-Aland Novum Testamentum Graece</i> . 27th ed. Stuttgart: Deutscher
NA ²⁸	Barbara Aland et al., eds. <i>Nestle-Aland Novum Testamentum Graece</i> . 28th ed. Stuttgart: Deutscher
NIV ⁷³	Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski. <i>A Reader's Greek New Testament</i> . Grand Rapids: Zondervan
NIV ¹¹	Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski. <i>A Reader's Greek New Testament</i> . 3rd ed. Grand Rapids: Zondervan
SBL	Michael W. Holmes, ed. <i>The Greek New Testament: SBL Edition</i> . Atlanta, GA: Society of Biblical Literature

In addition, we have cited the readings of the following text-critical works limited to portions of scripture:

Ead	For Galatians: John Eadie. <i>Commentary on the Greek Text of the Epistle of Paul to the Galatians</i> .
	For Ephesians: John Eadie. <i>Commentary on the Greek Text of the Epistle of Paul to the Ephesians</i> .
	For Philippians: John Eadie. <i>Commentary on the Greek Text of the Epistle of Paul to the Philippians</i> .
	For Colossians: John Eadie. <i>Commentary on the Greek Text of the Epistle of Paul to the Colossians</i> .
	For 1 and 2 Thessalonians: John Eadie. <i>Commentary on the Greek Text of the Epistles of Paul to the Thessalonians</i> .
	John Eadie's commentaries on the Pauline epistles are, in the opinion of the current editor, of high quality.
Carl	Stephen C. Carlson. <i>The Text of Galatians and Its History</i> . Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 158. Berlin: de Gruyter, 2004.
Sol	S. Matthew Solomon. “The Textual History of Philemon.” PhD thesis. New Orleans Baptist Theological Seminary, 2008.
Wass	Tommy Wasserman. <i>The Epistle of Jude: Its Text and Transmission</i> . Coniectanea Biblica N.T. 14. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1994.

We have collated all differences between this edition and those listed above down to the level of orthography. As noted already, we derived many of these differences from the SBL GNT apparatus. Throughout the apparatus, however, we have divided, consolidated, and redrawn the boundaries of variation units, both to account for more extensive changes from other editions and to ensure that, semantically and genealogically, dependent variants were grouped together and independent ones were treated separately to the extent that this was possible. In other places, where the SBL GNT apparatus normalized the orthography of readings, we have corrected some of its readings in order to cite the text of other editions accurately up to orthography. Since paratextual differences such as word breaks and accents were not original to the text, we consider them to fall under the scope of exegesis rather than textual criticism, and for this reason, we have normalized these features in our collation.‡ For the sake of transparency, we will detail our collation process here. We have used the following sources to produce a complete collation spreadsheet of all of the above editions:

- We began with an electronic version of the RP text. We then added all SRS-RP differences resulting from our textual decisions to the spreadsheet.
- Using the RP-f³⁵ collation compiled by the CSPMT§ as a reference, we added all differences between RP and f³⁵ to the spreadsheet.
- Using the RP-TR collation compiled by Maurice Robinson* as a reference, we added

‡ : Semantically-significant exceptions exist, such as αὐτ- versus αὐτ- variants in Lk 23:12, Lk 24:12, Jn 2:24, Jn 13:32, Jn 19:17, Jn 20:10, Ac 14:17, 2 Cor 3:5, Eph 2:15, Phil 3:21, Heb 5:3, 1 Jn 5:10, Rev 8:6, and Rev 18:7; Ἰουδαῖον versus Ἰουδαῖαν in Rom 16:7; and Νυμφῶν versus Νύμφαν in Col 4:15. § : <http://cspmt.org/pdf/collations> * : <http://cspmt.org/pdf/collations>

all differences between RP and TR to the spreadsheet. We then checked the resulting TR readings against the CNTR's more recent transcription of the TR,[†] and where the two disagreed, we consulted the CSNTM's images of the source.[‡]

- We added all RP-TNT² differences collated in the SBL GNT apparatus to the spreadsheet, and then we updated and extended these using the TNT² corrected digital transcription from Tyndale House.[§]
- We added all RP-WH differences collated in the SBL GNT apparatus to the spreadsheet, and then we corrected and extended these against the CNTR's more recent WH transcription, making corrections and additions where necessary. Where there were disagreements, we consulted images of the source.^{*}
- We added all RP-NA²⁷ differences from the RP 2005 apparatus to the spreadsheet.
- Using David Holly's extensive collation of NA²⁵ and NA²⁶ (= NA²⁷),[†] we added all applicable NA²⁷-NA²⁵ differences to the spreadsheet.
- We manually collated NA²⁸ against NA²⁷, including orthographic differences outside of the catholic epistles, and added all differences to the spreadsheet.
- Checking the variation units in the SBL GNT where the NIV and NA sigla occurred distinctly, we added all NA²⁷-NIV⁷³ differences to the spreadsheet.
- We manually collated NIV¹¹ against NA²⁸ using the NIV¹¹ apparatus and added all differences to the spreadsheet.
- We added all RP-SBL differences collated in the SBL GNT apparatus to the spreadsheet, and then we corrected and extended these using a computer-based difference check between digital transcriptions of both texts.
- We manually collated Ead, Carl, Sol, and Wass against SRS and added all differences to the spreadsheet.

A chart depicting all collations used can be found in Figure 1.

Our collation consists of over 12300 variation units. We have further broken down these units into the following classes:

- Orthographic variants are defined in this work as semantically insignificant spelling changes, such as movable *nu* and *sigma*, final vowel elisions, crasis, itacism and other vowel exchanges (when they do not effect semantically significant changes), σσ-ττ exchanges, doubled consonants and augments, alternate spellings of proper names, and abbreviations for numbers. Variation units that solely concern this type of variation make up roughly 38% of the total. For the sake of space, we have not included these variants in the print apparatus, except in units of another variation type described in this list. A spreadsheet containing all collation data, including orthographic variants, can be found at the official GitHub repository for this edition (<https://github.com/jjmccollum/solid-rock-gnt>).
- Variants involving different conjugations or declensions of the same lemma make up roughly 14% of the total.
- Variants involving transposition of word order make up roughly 10% of the total.
- Variants involving the addition, omission, or substitution of a conjunction, a disjunction, or the particle *μὲν* make up roughly 10% of the total.
- Variants involving the addition or omission of the article make up roughly 7% of the total.

[†] : <http://greek-language.com/cntr/resources.htm>

[‡] : <http://csntm.org/Library/Books>

[§] :

<http://www.tyndalehouse.com/tregelles>

^{*} : <https://archive.org/details/newtestamentinor01west>

[†] : Holly,

Comparative Studies in Recent Greek New Testament Texts.

- Variants involving the addition, omission, or substitution (beyond change in declension) of pronouns make up roughly 7% of the total.
- Variants involving the addition, omission, or substitution of prepositions or prepositional prefixes make up roughly 6% of the total.
- Variants involving the clarification or obfuscation of a referent in a sentence or clause make up roughly 1% of the total.
- Variants involving the expansion or contraction of *nomina sacra* make up roughly 1% of the total.
- Variants involving the addition, omission, or substitution of verbs of communication (often in a narrative setting) make up roughly 1% of the total.
- The remaining variants, which may involve semantically- or genealogically-significant changes, make up roughly 16% of the total.

Since multiple types of variation may co-occur in the same variation unit, the total of these percentages will exceed 100%.

Taking the whole New Testament into consideration, our edition exhibits the following trends of agreement and disagreement (measured as the number of variation units where two editions both possess readings, and their readings disagree) over nonorthographic variants:

	Agreements	Disagreements
SRS-RP	7938	42
SRS- <i>f</i> ³⁵	7058	922
SRS-TR	6203	1777
SRS-TNT ²	2380	5560
SRS-WH	1565	6414
SRS-NA ²⁵	1781	6195
SRS-NA ²⁷	2122	5857
SRS-NA ²⁸	2131	5848
SRS-NIV ⁷³	2114	5865
SRS-NIV ¹¹	2067	2114
SRS-SBL	2119	5840
SRS-Ead	209	203
SRS-Carl	21	68
SRS-Sol	5	14
SRS-Wass	6	19

Notation

In addition to the sigla associated with the editions cited above, the apparatus of this edition uses the notation for textual variation found in the latest editions of Nestle-Aland, except that distinctions between single-word and multiple-word variants have been dropped in favor of simplicity. The following symbols occur in the text and apparatus:

□	Some witnesses add text that SRS does not include.
□...□	Some witnesses omit the enclosed words.
□...□	Some witnesses transpose the enclosed words. Orthographic sub-variants may occur in the
□...□	Some witnesses substitute another reading for the enclosed words. Orthographic sub-variants
	Separates multiple variant readings within the same unit.
□...□	The enclosed witness provides a reading, but marks it as doubtful. This edition does not
...	Represents words that are identical or only orthographically different among all witnesses

In the apparatus, each verse containing variation units is listed before the details of the variation units. If multiple variation units of the same type occur in a verse, then the subsequent markers are distinguished with numbers. The first reading listed is always the SRS reading; therefore, the SRS siglum is omitted except where no other cited edition shares its reading.[‡] If all cited NA or NIV editions agree at a variant, then they are simply combined under the NA or NIV siglum, respectively; otherwise, they will be represented by distinguishable sigla like NA²⁵ and NA²⁷⁺²⁸.

Throughout the essays in the appendix, the following abbreviations for common terms are used: NT for New Testament, MS for manuscript, MSS for manuscripts, and LXX for the Septuagint.

Acknowledgments

We owe special thanks to Maurice A. Robinson, whose extensive text-critical efforts with William G. Pierpont and commitment to making God's word freely accessible have provided the basic text of this edition, and whose comments on collation details and divided Byzantine readings were indispensable in the preparation of this text. We also wish to recognize Michael W. Holmes, whose exemplary work on the SBL GNT and encouraging responses to our ideas gave us the confidence to undertake the project that culminated in this edition; we hope that our extension to his collation work will be an honor to him and his efforts. We extend our gratitude to Paul D. Anderson of the CSPMT for his helpful feedback during the early stages of this edition's development.

To God be the glory!

January 2018

[‡] : This occurs 11 times in Jn 7:53-8:11 and once in 1 Jn 5:4. SRS adopts a spelling not adopted by other cited editions in 2 Cor 11:4, but this orthographic variant is not printed in the apparatus. All of these differences are covered in more detail in the second appendix essay.

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

¹ Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ Δαυίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.

² Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· ³ Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρῶμ· Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ· ⁴ Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών· Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών· ⁵ Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί· ⁶ Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυίδ τὸν βασιλέα.

Δαυίδ δὲ *^ο βασιλεὺς ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· ⁷ Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν *^ο Ἀσά· ⁸ Ἀσά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν· ⁹ Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν· ¹⁰ Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμών· Ἀμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν· ¹¹ Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

¹² Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ· ¹³ Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακεῖμ· Ἐλιακεῖμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ· ¹⁴ Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ· Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ· Ἀχείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ· ¹⁵ Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· ¹⁶ Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος χριστός.

¹⁷ Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυίδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυίδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες. ¹⁸ *^ο Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης *^ο γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ¹⁹ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν *^ο παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ²⁰ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυίδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου. ²¹ Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ²² Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ *^ο τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ²³ Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ²⁴ *^ο Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν

* **1:6** ^ο βασιλεὺς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** ^ο Ἀσά· Ἀσὰ RP f³⁵ TR NIV⁷³ | Ἀσάφ· Ἀσὰφ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **1:18** ^ο Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | Τοῦ δὲ χριστοῦ TNT² * **1:18** ^ο γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:19** ^ο παραδειγματίσαι RP f³⁵ TR | δειγματίσαι TNT² WH NA NIV SBL * **1:22** ^ο τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:24** ^ο Διεγερθεὶς RP f³⁵ TR | Ἐγερθεὶς TNT² WH NA NIV SBL

αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν *τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2

¹ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, ² λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ Ἀκούσας δὲ *Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. ⁵ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, ⁶ Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. ⁷ Τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. ⁸ Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν, Πορευθέντες *ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὑρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹ Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν *ἐστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ¹⁰ Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹ Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, *εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹² Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

¹³ Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου *φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ *τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ¹⁶ Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνέϊλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷ Τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν *ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, ¹⁸ Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, *θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. ¹⁹ Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου *κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, ²⁰ λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²¹ Ὁ

* **1:25** τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον RP f³⁵ TR | υἱόν TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς RP f³⁵ TR | ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης TNT² WH NA NIV SBL * **2:8** ἀκριβῶς ἐξετάσατε RP f³⁵ TR | ἐξετάσατε ἀκριβῶς TNT² WH NA NIV SBL * **2:9** ἐστη RP f³⁵ TR | ἐστάθη TNT² WH NA NIV SBL * **2:11** εἶδον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εὑρον TR * **2:13** φαίνεται κατ' ὄναρ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | κατ' ὄναρ φαίνεται TNT² * **2:15** τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:17** ὑπὸ RP f³⁵ TR | διὰ TNT² WH NA NIV SBL * **2:18** θρήνος καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:19** κατ' ὄναρ φαίνεται RP f³⁵ TR | φαίνεται κατ' ὄναρ TNT² WH NA NIV SBL

δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ *ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ²² Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει *ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ *Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, ²³ καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ² *καὶ λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ Οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ῥηθεὶς *ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή *αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. ⁵ Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου· ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ *ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁷ Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα *αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ Ποιήσατε οὖν *καρπὸν ἁγίου τῆς μετανοίας· ⁹ καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ Ἦδη δὲ *καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹¹ Ἐγὼ μὲν *βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹² Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, *τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹³ Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ *Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτόν, λέγων, Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με; ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν *πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. ¹⁶ *Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς *ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεώχθησαν *αὐτῷ οἱ

* **2:21** ἦλθεν RP f³⁵ TR | εἰσηλθεν TNT² WH NA NIV SBL * **2:22** ἐπὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * **2:22** Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου TNT² WH NA NIV SBL
 * **3:2** καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **3:3** ὑπὸ RP f³⁵ TR | διὰ TNT² WH NA NIV SBL
 * **3:4** αὐτοῦ ἦν RP f³⁵ TR | ἦν αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **3:6** - RP f³⁵ TR | ποταμῷ TNT² WH NA NIV SBL
 * **3:7** αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **3:8** καρπὸν ἁγίου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καρποὺς ἁγίους TR * **3:10** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:11** βαπτίζω ὑμᾶς RP f³⁵ TR | ὑμᾶς βαπτίζω TNT² WH NA NIV SBL * **3:11** - RP f³⁵ | καὶ πυρὶ TR TNT² WH NA NIV SBL
 * **3:12** - RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | αὐτοῦ TNT² * **3:14** Ὁ δὲ Ἰωάννης RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ὁ δὲ WH NA²⁵ * **3:15** πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | αὐτῷ WH NA²⁵
 * **3:16** Καὶ βαπτισθεὶς RP f³⁵ TR | Βαπτισθεὶς δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **3:16** ἀνέβη εὐθὺς RP f³⁵ TR | εὐθὺς ἀνέβη TNT² WH NA NIV SBL * **3:16** αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ | - WH NA²⁵ NIV SBL

οὐρανοί, καὶ εἶδεν *²τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν *²καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹⁷ Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. ² Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ *²νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασεν. ³ Καὶ προσελθὼν *³αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται *⁴ ἄνθρωπος, ἀλλ' *⁴ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. ⁵ Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ. ⁷ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ⁸ Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ⁹ καὶ *⁹λέγει αὐτῷ, Ταῦτα *⁹πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ¹⁰ Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὑπάγε *¹⁰ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ¹¹ Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

¹² Ἀκούσας δὲ *¹²ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ¹³ καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· ¹⁴ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, ¹⁵ Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹⁶ ὁ λαὸς ὁ καθημένος ἐν σκότει *¹⁶εἶδεν φῶς, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

¹⁷ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁸ Περιπατῶν δὲ *¹⁸παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. ¹⁹ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. ²⁰ Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ²¹ Καὶ προβάς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²² Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. ²³ Καὶ περιῆγεν *²³ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων

* **3:16** ² τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | πνεῦμα θεοῦ WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **3:16** ² καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **4:2** ² νύκτας τεσσαράκοντα RP f³⁵ TR | νύκτας τεσσαράκοντα TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τεσσαράκοντα νύκτας NA²⁵ * **4:3** ³ αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν RP f³⁵ TR | ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ⁴ ἐπὶ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐν TNT² * **4:9** ⁹ λέγει RP f³⁵ TR | εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **4:9** ⁹ πάντα σοι RP f³⁵ TR | σοι πάντα TNT² WH NA NIV SBL * **4:10** ¹⁰ ὀπίσω μου RP f³⁵ NIV⁷³ | - TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **4:12** ¹² ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:16** ¹⁶ εἶδεν φῶς RP f³⁵ | εἶδε φῶς TR | φῶς εἶδεν TNT² WH NA NIV SBL * **4:18** ¹⁸ ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ Ἰησοῦς TR * **4:23** ²³ ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | ὁ Ἰησοῦς ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ TNT² | ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ WH NA NIV SBL

ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ²⁴ Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, *καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵ Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5

¹ Ἴδων δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων, ³ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁴ *Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ⁵ Μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. ⁶ Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. ⁷ Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. ⁸ Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. ⁹ Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. ¹⁰ Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹¹ Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν, καὶ εἰπωσιν πᾶν πονηρὸν *ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. ¹² Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

¹³ Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ *βληθῆναι ἐξω *καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁶ Οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

¹⁷ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁹ Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ *ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

²¹ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ *εἰκῇ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐκεῖ μνησθῇς

* 4:24 □ καὶ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 5:4 □ Μακάριοι οἱ πενθοῦντες ... Μακάριοι οἱ πραεῖς ... RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | Μακάριοι οἱ πραεῖς ... Μακάριοι οἱ πενθοῦντες ... TNT² * 5:11 □ ῥῆμα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:13 □ βληθῆναι RP f³⁵ TR | βληθὲν TNT² WH NA NIV SBL * 5:13 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:20 □ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν RP f³⁵ TR TNT² | ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη WH NA NIV SBL * 5:22 □ εἰκῇ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ²⁴ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ *ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής *σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ²⁶ Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

²⁷ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, *Ὅμοιχεύσεις· ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι *αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ³⁰ Καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου *βληθῇ εἰς γέενναν. ³¹ Ἐρρέθη *ὅτι *ὅτι Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· ³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι *ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτήν *μοιχᾶσθαι· καὶ ὅς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

³³ Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιорκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστὶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν *ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. ³⁷ Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

³⁸ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε *ῥαπίσει *ἐπὶ τὴν δεξιὰν *³σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² Τῷ αἰτοῦντί σε *δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

⁴³ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, *εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν *ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· ⁴⁵ ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν *τοῖς οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι *τὸ

* 5:25 ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ TNT² WH NA NIV SBL * 5:25 ἐν σε παραδῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 5:27 ἐν - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῖς ἀρχαίοις TR

* 5:28 αὐτήν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῆς TR * 5:30 βληθῇ εἰς γέενναν RP f³⁵ TR | εἰς γέενναν ἀπέλθῃ TNT² WH NA NIV SBL * 5:31 δὲ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 5:31 ἐπὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:32 ὅς ἂν ἀπολύσῃ RP f³⁵ TR | πᾶς ὁ ἀπολύων TNT² WH NA NIV SBL

* 5:32 ἐπὶ RP f³⁵ TR | μοιχευθῆναι TNT² WH NA NIV SBL * 5:36 ἢ μέλαιναν ποιῆσαι RP f³⁵ TR | ποιῆσαι ἢ μέλαιναν TNT² WH NA NIV SBL * 5:39 ῥαπίσει RP f³⁵ TR | ῥαπίζει TNT² WH NA NIV SBL * 5:39 ἐπὶ RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * 5:39 ³σιαγόνα RP f³⁵ NIV⁷³ SBL

| σου σιαγόνα TR | σιαγόνα σου TNT² WH NA NIV¹¹ * 5:42 δίδου RP f³⁵ TR | δός TNT² WH NA NIV SBL * 5:44 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς RP f³⁵ | εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:44 ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:45 τοῖς RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL

* 5:46 τὸ αὐτὸ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | οὕτως TNT²

αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁷ Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς *φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ *²τελῶναι *³οὕτως ποιοῦσιν; ⁴⁸ Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, *ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ *²ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν.

6

¹ Προσέχετε *τὴν *ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θαυμάζειν αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ Σοῦ δὲ ποιούντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ⁴ ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ *αὐτὸς ἀποδώσει σοι *²ἐν τῷ φανερῷ.

⁵ Καὶ ὅταν *προσεύχη, οὐκ *²ἔση *³ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως *ἂν φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν *²ὅτι ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ Σὺ δέ, ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι *²ἐν τῷ φανερῷ. ⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. ⁸ Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ *ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. ⁹ Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. ¹⁰ Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ *τῆς γῆς. ¹¹ Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. ¹² Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς *ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. ¹³ Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. *²Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. ¹⁴ Ἐὰν γὰρ ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. ¹⁵ ἐὰν δὲ μὴ ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις *τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

¹⁶ Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε *ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν *²ὅτι ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ¹⁷ Σὺ δέ

* 5:47 φίλους RP f³⁵ | ἀδελφοὺς TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:47 ²τελῶναι RP f³⁵ TR | ἐθνικοὶ TNT² WH NA NIV SBL * 5:47 ³οὕτως RP f³⁵ | οὕτω TR | τὸ αὐτὸ TNT² WH NA NIV SBL * 5:48 ὥσπερ RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * 5:48 ²ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP f³⁵ TR | οὐράνιος TNT² WH NA NIV SBL * 6:1 - RP f³⁵ TR TNT² NIV | δὲ WH NA SBL * 6:1 ἐλεημοσύνην RP f³⁵ TR | δικαιοσύνην TNT² WH NA NIV SBL * 6:4 αὐτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:4 ²ἐν τῷ φανερῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 προσεύχη RP f³⁵ TR | προσεύχησθε TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 ²ἔση RP f³⁵ TR | ἔσεσθε TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 ³ὥσπερ RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 ἂν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 ²ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:6 ἐν τῷ φανερῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:8 ὁ πατὴρ ὑμῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ὑμῶν WH NA²⁵ * 6:10 τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:12 ἀφίεμεν RP f³⁵ TR | ἀφήκαμεν TNT² WH NA NIV SBL * 6:13 Ὅτι σοῦ ἐστὶν ... Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:15 τὰ παραπτώματα αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² WH NIV | - NA SBL * 6:16 ὥσπερ RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * 6:16 ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ¹⁸ ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. *□

¹⁹ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· ²⁰ θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ²¹ Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς *□ ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. □ ²² Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν *□ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, □ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ²³ ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, □ ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον; ²⁴ Οὐδεὶς δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. ²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε *□ καὶ τί πίνητε· □ μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ²⁶ Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; ²⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ²⁸ Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; Καταμάθετε *□ τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· □ ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιβάλετο ὡς ἓν τούτων. ³⁰ Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ³¹ Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; ³² Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη *□ ἐπιζητεῖ· □ οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων. ³³ Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν *□ τοῦ θεοῦ □ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ³⁴ Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει *□ τὰ ἐαυτῆς. □ Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7

¹ Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρω μετρεῖτε, *□ μετρηθήσεται □ ὑμῖν. ³ Τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ⁴ Ἡ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος *□ ἀπὸ □ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ⁵ Ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον *□ τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, □ καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

* **6:18** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν τῷ φανερώ TR * **6:21** □ ὑμῶν ... ὑμῶν RP f³⁵ TR | σου ... σου TNT² WH NA NIV SBL * **6:22** □ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ RP f³⁵ TR TNT² | ἢ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς WH NA NIV SBL * **6:25** □ καὶ τί πίνητε RP f³⁵ TR | ἢ τί πίνητε TNT² WH NA NIV | - SBL * **6:28** □ τὰ κρίνα ... πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει RP f³⁵ TR | τὰ κρίνα ... πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν WH NA NIV SBL TNT² | τὰ κρίνα ... πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν WH NA NIV SBL * **6:32** □ ἐπιζητεῖ RP f³⁵ TR | ἐπιζητοῦσιν TNT² WH NA NIV SBL * **6:33** □ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **6:34** □ τὰ ἐαυτῆς RP f³⁵ TR | ἐαυτῆς TNT² NA NIV | αὐτῆς WH SBL * **7:2** □ μετρηθήσεται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀντιμετρηθήσεται TR * **7:4** □ ἀπὸ RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * **7:5** □ τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου RP f³⁵ TR | ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκὸν TNT² WH NA NIV SBL

⁶ Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε *καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁸ Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι *ἀνοιγήσεται. ⁹ Ἡ τίς *ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν *ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁰ *Καὶ *ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹¹ Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; ¹² Πάντα οὖν ὅσα *ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

¹³ Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα *ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ¹⁴ *τί στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν.

¹⁵ Προσέχετε *δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. ¹⁶ Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν *σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; ¹⁷ Οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. ¹⁸ Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς *ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. ¹⁹ Πᾶν *δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ²⁰ Ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν *οὐρανοῖς. ²² Πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; ²³ Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνω ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ²⁴ Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, *ὁμοιωσάμενος αὐτόν· ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησεν *τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν *τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον. ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν· καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

* 7:6 *καταπατήσωσιν RP f³⁵ TR | καταπατήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * 7:8 *ἀνοιγήσεται RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀνοίγεται TNT² * 7:9 *ἐστὶν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * 7:9 *ἐὰν αἰτήσῃ RP f³⁵ TR NIV⁷³ | αἰτήσῃ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * 7:10 *ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ RP f³⁵ TR | ἰχθὺν αἰτήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * 7:12 *ἂν RP f³⁵ TR TNT² | ἐὰν WH NA NIV SBL * 7:13 *ἡ πύλη RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 7:14 *τί RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | ὅτι TR WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * 7:15 *δὲ RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | - WH NA NIV¹¹ SBL * 7:16 *σταφυλὴν RP f³⁵ TR | σταφυλὰς TNT² WH NA NIV SBL * 7:18 *ποιεῖν ... ποιεῖν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐνεγκεῖν ... ἐνεγκεῖν WH NA²⁵ * 7:19 * - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οὖν f³⁵ * 7:21 * - RP f³⁵ TR | τοῖς TNT² WH NA NIV SBL * 7:24 *ὁμοιωσάμενος αὐτόν RP f³⁵ TR | ὁμοιωθήσεται TNT² WH NA NIV SBL * 7:24 *τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ τὴν οἰκίαν TNT² WH NA NIV SBL * 7:26 *τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ τὴν οἰκίαν TNT² WH NA NIV SBL

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε *ᾠσυνετέλεσεν* ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. *

8

1 *ᾠΚαταβάντι δὲ αὐτῷ* ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· 2 καὶ ἰδού, λεπρὸς *ᾠἐλθὼν* προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. 3 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ *ᾠὁ Ἰησοῦς,* λέγων, Θέλω, καθάρισθι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. 4 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὑπάγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ *ᾠπροσένεγκε* τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5 *ᾠΕἰσελθόντι δὲ αὐτῷ* εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν, 6 καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. 7 *ᾠΚαὶ* λέγει αὐτῷ *ᾠ2 ὁ Ἰησοῦς,* Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. 8 *ᾠΚαὶ ἀποκριθεὶς* ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ *ᾠ2 λόγῳ,* καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 9 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, *ᾠ ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν, καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, *ᾠοὐδὲ* *ᾠἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν* εὑρὼν. 11 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· 12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 13 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἐκατοντάρχη, Ὑπάγε, *ᾠκαὶ* ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς *ᾠ2 αὐτοῦ* ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, 15 καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει *ᾠαὐτῷ.* 16 Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· 17 ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς *ᾠπολλοὺς ὄχλους* περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. 19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω

* 7:28 ᾠσυνετέλεσεν RP f³⁵ TR | ἐτέλεσεν TNT² WH NA NIV SBL * 7:29 ᾠ - RP f³⁵ TR | αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 8:1 ᾠΚαταβάντι δὲ αὐτῷ RP f³⁵ TR | Καταβάντος δὲ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 8:2 ᾠἐλθὼν RP f³⁵ TR | προσελθὼν TNT² WH NA NIV SBL * 8:3 ᾠὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:4 ᾠπροσένεγκε RP TR | προσένεγκαὶ f³⁵ | προσένεγκον TNT² WH NA NIV SBL * 8:5 ᾠΕἰσελθόντι δὲ αὐτῷ RP f³⁵ | Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ TR | Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 8:7 ᾠΚαὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 8:7 ᾠ2 ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 8:8 ᾠΚαὶ ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ἀποκριθεὶς δὲ TNT² WH NA²⁵ * 8:8 ᾠ2 λόγῳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λόγον TR * 8:9 ᾠ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | τασσόμενος WH * 8:10 ᾠοὐδὲ RP f³⁵ TR | παρ' οὐδενὶ TNT² WH NA NIV SBL * 8:10 ᾠἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν RP f³⁵ TR | τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ TNT² WH NA NIV SBL * 8:13 ᾠκαὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 8:13 ᾠ2 αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 8:15 ᾠαὐτῷ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῖς TR * 8:18 ᾠπολλοὺς ὄχλους RP f³⁵ TR TNT² SBL | ὄχλον WH NA NIV

σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχη. ²⁰ *Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ²¹ Ἄλλος δὲ τῶν μαθητῶν *αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ²² Ὁ δὲ Ἰησοῦς *εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολουθε μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

²³ Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς *τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁴ Καὶ ἰδού, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. ²⁵ Καὶ προσελθόντες *οἱ μαθηταὶ ἤγειραν αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον *ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. ²⁶ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοὶ ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ²⁷ Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα *ὑπακούουσιν αὐτῷ;

²⁸ Καὶ *ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν *Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. ²⁹ καὶ ἰδού, ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, *Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ; Ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ³⁰ Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. ³¹ Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, *ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. ³² Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς *τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδού, ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη *τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. ³³ Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. ³⁴ Καὶ ἰδού, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς *συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλουν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9

¹ Καὶ ἐμβὰς *εἰς *τὸ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ² Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνῃς βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον· *ἀφέωνταί *σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ³ Καὶ ἰδού, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ. ⁴ Καὶ *ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, Ἵνα τί *ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁵ Τί γάρ ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν,

* **8:20** *Καὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **8:21** *αὐτοῦ RP TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - f³⁵ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **8:22** *εἶπεν RP f³⁵ TR | λέγει TNT² WH NA NIV SBL * **8:23** *τὸ RP f³⁵ TR NA NIV | - TNT² WH SBL * **8:25** *οἱ μαθηταὶ RP f³⁵ | οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:25** *ἡμᾶς RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **8:27** *ὑπακούουσιν αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ ὑπακούουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **8:28** *ἐλθόντι αὐτῷ RP f³⁵ TR | ἐλθόντος αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **8:28** *Γεργεσηνῶν RP f³⁵ TR | Γαδαρηνῶν TNT² WH NA NIV SBL * **8:29** *Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | υἱὲ τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **8:31** *ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν RP f³⁵ TR | ἀπόστειλον ἡμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * **8:32** *τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων RP f³⁵ TR | τοὺς χοίρους TNT² WH NA NIV SBL * **8:32** *τῶν χοίρων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:34** *συνάντησιν RP f³⁵ TR | ὑπάντησιν TNT² WH NA NIV SBL * **9:1** * - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ὁ Ἰησοῦς NIV⁷³ * **9:1** *τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:2** *ἀφέωνταί RP f³⁵ TR | ἀφίενταί TNT² WH NA NIV SBL * **9:2** *σοι αἱ ἁμαρτίαι σου RP f³⁵ TR | σου αἱ ἁμαρτίαι TNT² WH NA NIV SBL * **9:4** *ἰδὼν RP TR NA²⁷⁺²⁸ | εἰδὼς f³⁵ TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **9:4** *ὑμεῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*□Αφέωνταί□ *□²σου□ αἱ ἁμαρτίαι· ἡ εἶπεῖν, *□³Ἐγειραι□ καὶ περιπάτει; ⁶ Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας —τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ— *□Ἐγερθεῖς□ ἄρὸν σου τὴν κλίνην, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁸ Ἰδόντες δὲ οἱ *□ ὄχλοι *□ἐθαύμασαν,□ καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

⁹ Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

¹⁰ Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, *□καὶ□ ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι *□εἶπον□ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει *□ ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² *□Ὁ δὲ Ἰησοῦς□ ἀκούσας εἶπεν *□αὐτοῖς,□ Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱατροῦ, ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες. ¹³ Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν, *□Ἐλεον□ θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς *□εἰς μετάνοιαν.□

¹⁴ Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν *□πολλά,□ οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ’ ὅσον *□ μετ’ αὐτῶν ἐστίν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ¹⁶ Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. ¹⁷ Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ *□ἀπολοῦνται.□ ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ *□²ἀμφότεροι□ συντηροῦνται.

¹⁸ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων *□εἷς□ *□²ἐλθῶν□ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ’ αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς *□ἠκολούθησεν□ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδού, γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²¹ Ἐλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²² Ὁ δὲ Ἰησοῦς *□ἐπιστραφεὶς□ καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος,

* 9:5 □ Αφέωνταί RP f³⁵ TR | Αφίενταί TNT² WH NA NIV SBL * 9:5 □² σου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σοι TR * 9:5 □³ Ἐγειραι RP f³⁵ TR | Ἐγειρε TNT² WH NA NIV SBL * 9:6 □ Ἐγερθεῖς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ἐγειρε TNT² WH NA²⁵ * 9:8 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 9:8 □ ἐθαύμασαν RP f³⁵ TR | ἐφοβήθησαν TNT² WH NA NIV SBL * 9:10 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * 9:11 □ εἶπον RP f³⁵ TR | ἔλεγον TNT² WH NA NIV SBL * 9:11 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ πίνει f³⁵ * 9:12 □ Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² | Ὁ δὲ WH NA NIV SBL * 9:12 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:13 □ Ἐλεον RP f³⁵ TR | Ἐλεος TNT² WH NA NIV SBL * 9:13 □ εἰς μετάνοιαν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:14 □ πολλά RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL | - WH NA²⁵ NIV⁷³ * 9:15 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | χρόνον f³⁵ * 9:17 □ ἀπολοῦνται RP TR | ἀπόλλυνται f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 9:17 □² ἀμφότεροι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀμφότερα TR * 9:18 □ εἷς RP TNT² WH NA NIV SBL | τίς f³⁵ | - TR * 9:18 □² ἐλθῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | προσελθὼν WH NA²⁵ * 9:19 □ ἠκολούθησεν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἠκολούθει TNT² WH NA²⁵ SBL * 9:22 □ ἐπιστραφεὶς RP f³⁵ TR | στραφεὶς TNT² WH NA NIV SBL

καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, ²⁴ *□λέγει□ *□αὐτοῖς,□ Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

²⁷ Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν *□αὐτῷ□ δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, *□υιὲ□ Δαυίδ. ²⁸ Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς *□ὁ Ἰησοῦς,□ Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε. ²⁹ Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ Καὶ ἀνεώχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ *□ένεβριμήσατο□ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. ³¹ Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

³² Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ *□ἄνθρωπον□ κωφὸν δαιμονιζόμενον. ³³ Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, *□ Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. ³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

³⁵ Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν *□ἐν τῷ λαῷ.□ ³⁶ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν *□ἐσकुλμένοι□ καὶ ἐρριμμένοι *□²ώσεϊ□ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. ³⁷ Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· ³⁸ δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10

¹ Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

² Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά *□ἐστίν□ ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· *□ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ³ Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ *□Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς□ Θαδδαῖος· ⁴ Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας *□ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

⁵ Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε· ⁶ πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ⁷ Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι Ἦγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁸ *□ Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε·□ δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν

* **9:24** □ λέγει RP f³⁵ TR | ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * **9:24** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:27** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **9:27** □ υιὲ RP TR WH SBL | υιδὸς f³⁵ TNT² NA NIV * **9:28** □ ὁ Ἰησοῦς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **9:30** □ ἐνεβριμήσατο RP f³⁵ TR | ἐνεβριμήθη TNT² WH NA NIV SBL * **9:32** □ ἄνθρωπον RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **9:33** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ὅτι f³⁵ TR * **9:35** □ ἐν τῷ λαῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:36** □ ἐσकुλμένοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκλελυμένοι TR * **9:36** □ ²ώσεϊ RP TR WH NA NIV SBL | ὡς f³⁵ TNT² * **10:2** □ ἐστίν RP TNT² WH NA NIV SBL | εἰσιν f³⁵ | ἐστι TR * **10:2** □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | καὶ WH NA NIV * **10:3** □ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:4** □ - RP f³⁵ TR TNT² | ὁ WH NA NIV SBL * **10:8** □ Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· RP f³⁵ | Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· TR | Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· TNT² WH NA NIV SBL

δότε. ⁹ Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, ¹⁰ μὴ πῆραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ *□ράβδους·□ ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ *□ἐστιν.□ ¹¹ Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κάκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. ¹² Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. ¹³ Καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἡ οἰκία ἄξια, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἢ ἄξια, ἡ εἰρήνη ὑμῶν *□πρὸς□ ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. ¹⁴ Καὶ ὃς *□ἐὰν□ μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι *□ τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ¹⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹⁶ Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. ¹⁷ Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· ¹⁸ καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ¹⁹ Ὅταν δὲ *□παραδιδῶσιν□ ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε· ²⁰ οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. ²¹ Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ²² Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ²³ Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν *□ἄλλην·□ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις *□τοῦ□ Ἰσραὴλ, ἕως *□²ἂν□ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

²⁴ Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ²⁵ Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ *□ἐκάλεσαν,□ πόσω μᾶλλον τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ; ²⁶ Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ²⁷ Ὁ λέγων ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἵπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὁ εἰς τὸ οὐς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. ²⁸ Καὶ μὴ *□φοβεῖσθε□ ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· *□²φοβήθητε□ δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον *□³καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα□ ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. ²⁹ Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· ³⁰ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. ³¹ Μὴ οὖν *□φοβηθῆτε·□ *□²πολλῶν□ στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. ³² Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου

* **10:10** □ ράβδους RP f³⁵ | ράβδον TR TNT² WH NA NIV SBL * **10:10** □ ἐστιν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:13** □ πρὸς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐφ' WH * **10:14** □ ἐὰν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **10:14** □ - RP f³⁵ TR | ἔξω TNT² WH NA NIV SBL * **10:19** □ παραδιδῶσιν RP f³⁵ TR | παραδῶσιν TNT² WH NA NIV SBL * **10:23** □ ἄλλην RP f³⁵ TR | ἐτέραν TNT² WH NA NIV SBL * **10:23** □ τοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV¹¹ SBL | - TNT² NIV⁷³ * **10:23** □² ἂν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **10:25** □ ἐκάλεσαν RP TR | ἀπεκάλεσαν f³⁵ | ἐπεκάλεσαν TNT² WH NA NIV SBL * **10:28** □ φοβεῖσθε RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | φοβηθῆτε TR WH * **10:28** □² φοβήθητε RP f³⁵ TR TNT² | φοβεῖσθε WH NA NIV SBL * **10:28** □³ καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα RP | καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **10:31** □ φοβηθῆτε RP f³⁵ TR | φοβεῖσθε TNT² WH NA NIV SBL * **10:31** □² πολλῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πολλῶ f³⁵

τοῦ ἐν *□ οὐρανοῖς. ³³ Ὅστις *□ δ' ἂν □ ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι *□ αὐτὸν κἀγὼ □ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν *□ οὐρανοῖς.

³⁴ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ³⁵ Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· ³⁶ καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ αὐτοῦ. ³⁷ Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· ³⁸ καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁹ Ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

⁴⁰ Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμέ δέχεται· καὶ ὁ ἐμέ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ⁴¹ Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται. ⁴² Καὶ ὃς *□ ἐὰν □ ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσωσιν τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

² Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ, πέμψας *□ δύο □ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ³ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· ⁵ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, *□ νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· ⁶ καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς *□ ἐὰν □ μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ⁷ Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ⁸ Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς *□ ἱματίοις □ ἡμφιεσμένον; Ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων *□ εἰσίν. □ ⁹ Ἀλλὰ *□ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Προφήτην; □ Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου· ¹⁰ οὗτος *□ γάρ □ ἐστὶν περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ¹¹ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστὶν. ¹² Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. ¹³ Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν· ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ¹⁵ Ὁ ἔχων ὦτα *□ ἀκούειν □ ἀκουέτω. ¹⁶ Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην;

* **10:32** □ - RP f³⁵ TR NIV⁷³ SBL | τοῖς TNT² WH NA NIV¹¹ * **10:33** □ δ' ἂν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | δὲ TNT² WH * **10:33** □ αὐτὸν κἀγὼ RP f³⁵ TR | κἀγὼ αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * **10:33** □ - RP f³⁵ TR NIV⁷³ SBL | τοῖς TNT² WH NA NIV¹¹ * **10:42** □ ἐὰν RP f³⁵ TR NA²⁵ | ἂν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **11:2** □ δύο RP f³⁵ TR | διὰ TNT² WH NA NIV SBL * **11:5** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **11:6** □ ἐὰν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἂν TNT² WH * **11:8** □ ἱματίοις RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:8** □² εἰσίν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **11:9** □ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Προφήτην; RP f³⁵ TR | τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; Προφήτην; TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | τί ἐξήλθατε; Προφήτην ἰδεῖν; WH NA²⁵ SBL * **11:10** □ γάρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **11:15** □ ἀκούειν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

Ὁμοία ἐστὶν *□ παιδίους□ *□² ἐν ἀγοραῖς καθημένοις,□ *□³ καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς *□⁴ ἐταίροις αὐτῶν,□ ¹⁷ καὶ λέγουσιν,□ Ὑλῆσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν *□ ὑμῖν,□ καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ¹⁸ Ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔχει. ¹⁹ Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν *□ τέκνων□ αὐτῆς.

²⁰ Τότε ἤρξατο *□ ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. ²¹ Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν, οὐαὶ σοι, Βηθσαῖδά, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. ²² Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. ²³ Καὶ σύ, Καπερναοὺμ, *□ ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα,□ ἕως Ἰδοῦ *□² καταβιβασθήσῃ·□ ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις *□³ ἐγένοντο□ αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. ²⁴ Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

²⁵ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι *□ ἀπέκρυσας□ ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ²⁶ Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως *□ ἐγένετο εὐδοκία□ ἔμπροσθέν σου. ²⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὃ ἂν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²⁸ Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ²⁹ Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἔφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶγός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ³⁰ Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστιν.

12

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυν καὶ ἐσθίειν. ² Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ³ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅτε ἐπείνασεν *□ αὐτὸς□ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως *□ ἔφαγεν,□ *□² οὐς□ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν, καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; ⁶ Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. ⁷ Εἰ δὲ ἐγνώκετε τί ἐστιν,

* **11:16** □ παιδίους RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | παιδαρίους TR * **11:16** □² ἐν ἀγοραῖς καθημένοις RP TR | ἐν ἀγορᾷ καθημένοις f³⁵ | καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς TNT² WH NA NIV SBL * **11:16** □³ καὶ προσφωνοῦσιν ... καὶ λέγουσιν RP f³⁵ | καὶ προσφωνοῦσι ... καὶ λέγουσιν TR | ἃ προσφωνοῦντα ... λέγουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **11:16** □⁴ ἐταίροις αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἐτέροις TNT² WH NA NIV SBL * **11:17** □ ὑμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:19** □ τέκνων RP f³⁵ TR | ἔργων TNT² WH NA NIV SBL * **11:20** □ - RP TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ὁ Ἰησοῦς f³⁵ NIV⁷³ * **11:23** □ ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα RP TR | ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθης f³⁵ | μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψώθησιν TNT² WH NA NIV SBL * **11:23** □² καταβιβασθήσῃ RP f³⁵ TR | καταβήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **11:23** □³ ἐγένοντο RP f³⁵ TR | ἐγενήθησαν TNT² WH NA NIV SBL * **11:25** □ ἀπέκρυσας RP f³⁵ TR | ἔκρυσας TNT² WH NA NIV SBL * **11:26** □ ἐγένετο εὐδοκία RP f³⁵ TR TNT² | εὐδοκία ἐγένετο WH NA NIV SBL * **12:3** □ αὐτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:4** □ ἔφαγεν RP f³⁵ TR TNT² | ἔφαγον WH NA NIV SBL * **12:4** □² οὐς RP f³⁵ TR | ὃ TNT² WH NA NIV SBL

*Ἐλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. ⁸ Κύριος γάρ ἐστιν * τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. ¹⁰ Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος * ἦν *² τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν *θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ¹¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς *ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; ¹² Πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. Ὡστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. ¹³ Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον *τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ *Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτόν ἀπολέσωσιν. ¹⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ *ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς *πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερόν αὐτόν ποιήσωσιν. ¹⁷ *ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, ¹⁸ Ἰδοὺ, ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου *εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῆκος τὴν κρίσιν. ²¹ Καὶ * τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.

²² Τότε *προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν *τυφλὸν καὶ κωφὸν *²καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. ²³ Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν *ὁ υἱὸς Δαυίδ; ²⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν *τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. ²⁵ Εἰδὼς δὲ *ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. ²⁶ Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτόν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο αὐτοὶ *ὕμῶν ἔσονται κριταί. ²⁸ Εἰ δὲ *ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ Ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ

* **12:7** Ἐλεον RP f³⁵ TR | Ἐλεος TNT² WH NA NIV SBL * **12:8** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR
 * **12:10** ἦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:10** ² τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **12:10** θεραπεύειν RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | θεραπεῦσαι NA NIV * **12:11** ἔσται RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * **12:13** τὴν χεῖρά σου RP f³⁵ TR | σου τὴν χεῖρα TNT² WH NA NIV SBL * **12:14** Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες RP f³⁵ TR | Ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **12:15** ὄχλοι RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | - WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * **12:15** πάντας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀπάντας f³⁵ * **12:17** ὅπως RP f³⁵ TR | ἵνα TNT² WH NA NIV SBL * **12:18** εἰς ὃν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐν ᾧ TNT² | ὃν WH NA²⁵ * **12:21** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν TR * **12:22** προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός RP f³⁵ TR TNT² NA NIV¹¹ SBL | προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον, τυφλὸν καὶ κωφόν WH NIV⁷³ * **12:22** τυφλὸν καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:22** ² καὶ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **12:23** ὁ υἱὸς Δαυίδ RP NA NIV SBL | ὁ χριστός, ὁ υἱὸς Δαυίδ f³⁵ | ὁ υἱὸς Δαβὶδ TR | ὁ υἱὸς Δαυεὶδ TNT² WH * **12:24** τῷ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **12:25** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:27** ὑμῶν ἔσονται κριταί RP f³⁵ TR | κριταί ἔσονται ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **12:28** ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐγὼ ἐν πνεύματι θεοῦ f³⁵ TR

σκεύη αὐτοῦ *□ διαρπάσαι, □ ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ *□² διαρπάσει. ³⁰ Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. ³¹ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται *□ τοῖς ἀνθρώποις. ³² Καὶ ὃς *□ ἐὰν □ εἶπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἶπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε *□² ἐν τῷ νῦν αἰῶνι □ οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ³³ Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. ³⁴ Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ *□ ἐκβάλλει *□² ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. ³⁶ Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ *□ ἐὰν λαλήσωσιν □ οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

³⁸ Τότε ἀπεκρίθησάν *□ τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ³⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ⁴⁰ Ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴¹ Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. ⁴² Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. ⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ Τότε λέγει, *□ Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου □ ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει *□ σχολάζοντα, *□² σεσαρωμένον, καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἐαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἐαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

⁴⁶ Ἔτι *□ δὲ □ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. ⁴⁷ *□ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. □ ⁴⁸ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ *□ εἰπόντι □ αὐτῷ, Τίς ἐστίν ἡ μήτηρ μου; Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; ⁴⁹ Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν,

* **12:29** □ διαρπάσαι RP f³⁵ TR | ἀρπάσαι TNT² WH NA NIV SBL * **12:29** □² διαρπάσει RP TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | διαρπάσει f³⁵ NIV⁷³ * **12:31** □ τοῖς ἀνθρώποις RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:32** □ ἐὰν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἂν TR * **12:32** □² ἐν τῷ νῦν αἰῶνι RP f³⁵ | ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:35** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς καρδίας TR * **12:35** □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ TR * **12:36** □ ἐὰν λαλήσωσιν RP f³⁵ TR | λαλήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **12:38** □ - RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **12:44** □ Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου RP f³⁵ TR | Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω TNT² WH NA NIV SBL * **12:44** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | τὸν οἶκόν NIV⁷³ * **12:44** □² - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καὶ WH NA²⁵ * **12:46** □ δὲ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **12:47** □ Εἶπε(ν) ... λαλῆσαι. RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **12:48** □ εἰπόντι RP f³⁵ TR | λέγοντι TNT² WH NA NIV SBL

Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ⁵⁰ Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13

¹ Ἐν *□δὲ□ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς *□²ἀπὸ□ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. ² Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς *□τὸ□ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. ³ Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς *□πολλὰ ἐν παραβολαῖς,□ λέγων, Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ *□σπεύρειν.□ ⁴ Καὶ ἐν τῷ σπεύρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ *□ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν□ αὐτά. ⁵ Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν, ἐξηράνθη. ⁷ Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ *□ἀπέπνιξαν□ αὐτά. ⁸ Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ⁹ Ὁ ἔχων ὦτα *□ἀκούειν□ ἀκουέτω.

¹⁰ Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ¹¹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν *□αὐτοῖς□ ὅτι Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ¹² Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ¹³ Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσιν. ¹⁴ Καὶ ἀναπληροῦται *□ αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ¹⁵ Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ *□ιάσομαι□ αὐτούς. ¹⁶ Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι *□ἀκούει.□ ¹⁷ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ¹⁸ Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπεύροντος. ¹⁹ Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. ²² Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἵωνος *□τούτου□ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ Ὁ δὲ ἐπὶ *□τὴν γῆν τὴν καλήν□ σπαρεῖς, οὗτός

* **13:1** □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:1** □² ἀπὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:2** □ τὸ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **13:3** □ πολλὰ ἐν παραβολαῖς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐν παραβολαῖς πολλά f³⁵ * **13:3** □ σπεύρειν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | σπεῖραι f³⁵ * **13:4** □ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν RP f³⁵ | ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν TR | ἦλθον τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν TNT² | ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν WH NA NIV SBL * **13:7** □ ἀπέπνιξαν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | ἐπνιξαν NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **13:9** □ ἀκούειν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **13:11** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL | - WH NA²⁵ NIV⁷³ * **13:14** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπ' TR * **13:15** □ ἰάσομαι RP TNT² WH NA NIV SBL | ἰάσωμαι f³⁵ TR * **13:16** □ ἀκούει RP f³⁵ TR | ἀκούουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **13:22** □ τούτου RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **13:23** □ τὴν γῆν τὴν καλήν RP f³⁵ TR | τὴν καλήν γῆν TNT² WH NA NIV SBL

ἐστὶν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

²⁴ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείρουντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ *ἐσπειρεν* ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ²⁶ Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἐσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; Πόθεν οὖν ἔχει *ζιζάνια*; ²⁸ Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ *δοῦλοι* *εἶπον* αὐτῷ, *Θέλεις οὖν ἀπελθόντες* ² *συλλέξομεν* αὐτά; ²⁹ Ὁ δὲ *ἔφη*, Οὐ· μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ³⁰ Ἀφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα *μέχρι* τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν *καιρῷ* τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον ² *συναγάγετε* εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἐσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ³² ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ ἀύξηθῃ, μεῖζον *τῶν* λαχάνων ἐστίν, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ *ἐκρυσεν* εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

³⁴ Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς *οὐκ* ἐλάλει αὐτοῖς· ³⁵ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς *κόσμου*.

³⁶ Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν *ὁ Ἰησοῦς* καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, *Φράσον* ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν *αὐτοῖς*, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ³⁸ ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ³⁹ ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια *τοῦ* αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ⁴⁰ Ὡσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ *καίεται*, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος *τούτου*· ⁴¹ Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας

* **13:25** ἐσπειρεν RP f³⁵ | ἐσπειρε TR | ἐπέσπειρεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:27** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ TR * **13:28** δοῦλοι RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **13:28** εἶπον αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ λέγουσιν TNT² WH NA²⁵ SBL | λέγουσιν αὐτῷ NA²⁷⁺²⁸ NIV * **13:28** ² συλλέξομεν RP f³⁵ | συλλέξωμεν TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:29** ἔφη RP f³⁵ TR | φησιν TNT² WH NA NIV SBL * **13:30** μέχρι RP TR SBL | μέχρις f³⁵ | ἕως TNT² WH NA NIV * **13:30** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ TR * **13:30** ² συναγάγετε RP f³⁵ TR NA NIV SBL | συνάγετε TNT² WH * **13:32** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πάντων f³⁵ * **13:33** ἐκρυσεν RP f³⁵ | ἐνέκρυσεν TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:34** οὐκ RP f³⁵ TR | οὐδὲν TNT² WH NA NIV SBL * **13:35** κόσμου RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **13:36** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:36** Φράσον RP f³⁵ TR | Διασάφησον TNT² WH NA NIV SBL * **13:37** αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:39** τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:40** καίεται RP f³⁵ TNT² SBL | κατακαίεται TR WH NA NIV * **13:40** τούτου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. ⁴³ Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα *□ἀκούει□ ἀκουέτω.

⁴⁴ *□Πάλιν□ ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν *□²τῷ□ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἄνθρωπος ἔκρυπεν· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ *□πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ,□ καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν *□ἀνθρώπῳ□ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ⁴⁶ *□ὃς εὐρὼν□ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη βληθείση εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούση· ⁴⁸ ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. ⁴⁹ Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, ⁵⁰ καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

⁵¹ *□Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,□ Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, *□κύριε.□ ⁵² Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς *□εἰς τὴν βασιλείαν□ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

⁵³ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· ⁵⁴ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ⁵⁵ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; *□Οὐχὶ□ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; ⁵⁶ Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσὶν; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ⁵⁷ Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι *□αὐτοῦ□ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

14

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν *□αὐτόν□ καὶ *□ἔθετο ἐν φυλακῇ,□ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ⁴ Ἐλεγεν γὰρ *□αὐτῷ

* **13:43** □ ἀκούειν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **13:44** □ Πάλιν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:44** □² τῷ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **13:44** □ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ RP f³⁵ TR | πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πωλεῖ ὅσα ἔχει WH NA²⁵ * **13:45** □ ἀνθρώπῳ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **13:46** □ ὃς εὐρὼν RP f³⁵ TR | εὐρὼν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **13:51** □ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **13:51** □² κύριε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:52** □ εἰς τὴν βασιλείαν RP f³⁵ TR | τῇ βασιλείᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **13:55** □ Οὐχὶ RP f³⁵ TR | Οὐχ TNT² WH NA NIV SBL * **13:57** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:3** □ αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **14:3** □ ἔθετο ἐν φυλακῇ RP f³⁵ TR | ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο TNT² | ἐν φυλακῇ ἀπέθετο WH NA NIV SBL * **14:4** □ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης RP f³⁵ TR SBL | ὁ Ἰωάννης TNT² | ὁ Ἰωάννης αὐτῷ WH | ὁ Ἰωάννης αὐτῷ NA NIV

ὁ Ἰωάννης, □ Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. ⁵ Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, *□ἐφοβήθη□ τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ *□Γενεσίῳ δὲ ἀγομένων□ τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρесе τῷ Ἡρώδῃ. ⁷ ὅθεν μεθ' ὅρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ *□ἐὰν□ αἰτήσῃται. ⁸ Ἡ δέ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν, ὥδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ Καὶ *□ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους□ ἐκέλευσεν δοθῆναι. ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν *□τὸν□ Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ¹¹ Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ¹² Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦσαν τὸ *□σῶμα,□ καὶ ἔθαψαν *□²αὐτό·□ καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

¹³ *□Καὶ ἀκούσας□ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ τῶν πόλεων. ¹⁴ Καὶ ἐξελθὼν *□ὁ Ἰησοῦς□ εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' *□αὐτοῖς,□ καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ Ὁψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ,□ λέγοντες, Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον *□ τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. ¹⁷ Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὥδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ Ὁ δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι *□αὐτοὺς ὥδε.□ ¹⁹ Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ *□τοὺς χόρτους,□ *□ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἔχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. ²¹ Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

²² Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν *□ὁ Ἰησοῦς□ τοὺς μαθητὰς *□ ἐμβῆναι εἰς *□²τὸ□ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. ²³ Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι· ὁψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη *□μέσον τῆς θαλάσσης ἦν,□ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. ²⁵ Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς *□ἀπῆλθεν□ πρὸς αὐτοὺς *□ὁ Ἰησοῦς,□ περιπατῶν ἐπὶ

* **14:5** □ ἐφοβήθη RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐφοβεῖτο f³⁵ * **14:6** □ Γενεσίῳ δὲ ἀγομένων RP f³⁵ TR | Γενεσίῳ δὲ γενομένοις TNT² WH NA NIV SBL * **14:7** □ ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * **14:9** □ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους RP f³⁵ TR | λυπηθεὶς ὁ βασιλεύς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους TNT² WH NA NIV SBL * **14:10** □ τὸν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * **14:12** □ σῶμα RP f³⁵ TR | πτώμα TNT² WH NA NIV SBL * **14:12** □² αὐτό RP f³⁵ TR NIV | αὐτόν TNT² WH NA SBL * **14:13** □ Καὶ ἀκούσας RP f³⁵ TR | Ἀκούσας δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **14:14** □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:14** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτούς TR * **14:15** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:15** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | οὖν NA²⁵ * **14:18** □ αὐτοὺς ὥδε RP f³⁵ TR | ὥδε αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * **14:19** □ τοὺς χόρτους RP f³⁵ TR | τοῦ χόρτου TNT² WH NA NIV SBL * **14:19** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **14:22** □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:22** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ f³⁵ TR * **14:22** □² τὸ RP f³⁵ TR NA NIV | - TNT² WH SBL * **14:24** □ μέσον τῆς θαλάσσης ἦν RP f³⁵ TR | σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν TNT² WH NA NIV SBL * **14:25** □ ἀπῆλθεν RP f³⁵ NIV | ἀπῆλθε TR | ἦλθεν TNT² WH NA SBL * **14:25** □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*²τῆς θαλάσσης· ²⁶ *Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ *²τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι Φάντασμα ἐστίν· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. ²⁷ *Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν *αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ²⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ *αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με *πρὸς σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου *ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, *ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον *ἰσχυρὸν ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. ³¹ *Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² Καὶ *ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ *ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

³⁴ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον *εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. ³⁵ Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα *μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

15

¹ Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ *οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων *γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες, ² Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουνσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; Οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας *αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ Ὁ γὰρ θεὸς *ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν πατέρα *καὶ τὴν μητέρα· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, *καὶ οὐ μὴ *τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ *ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ⁶ καὶ ἡκυρώσατε *τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν· ⁷ ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, ⁸ *Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν

* **14:25** ² τῆς θαλάσσης RP f³⁵ TR | τὴν θάλασσαν TNT² WH NA NIV SBL * **14:26** καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ RP f³⁵ TR TNT² | οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν WH NA NIV SBL * **14:26** ² τὴν θάλασσαν RP f³⁵ TR | τῆς θαλάσσης TNT² WH NA NIV SBL * **14:27** Εὐθέως RP f³⁵ TR | Εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **14:27** αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² SBL | ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH NA NIV * **14:28** αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν RP TNT² NA NIV SBL | ὁ Πέτρος εἶπεν f³⁵ | αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε TR | ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH * **14:28** πρὸς σε ἐλθεῖν RP f³⁵ TR | ἐλθεῖν πρὸς σε TNT² WH NA NIV SBL * **14:29** ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **14:29** ἐλθεῖν RP f³⁵ TR TNT² | καὶ ἦλθεν WH NA NIV SBL * **14:30** ἰσχυρὸν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL | - WH NA²⁵ NIV * **14:31** Εὐθέως δὲ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ εὐθέως f³⁵ * **14:32** ἐμβάντων RP f³⁵ TR | ἀναβάντων TNT² WH NA NIV SBL * **14:33** ἐλθόντες RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **14:34** εἰς τὴν γῆν RP f³⁵ TR | ἐπὶ τὴν γῆν εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **14:36** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | κἂν f³⁵ * **15:1** οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:1** γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι RP f³⁵ TR | Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **15:2** αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **15:4** ἐνετείλατο, λέγων RP f³⁵ TR | εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **15:4** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σοῦ TR * **15:5** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:5** τιμήσῃ RP f³⁵ TR | τιμήσει TNT² WH NA NIV SBL * **15:5** ² ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ RP TR TNT² NA²⁵ NIV¹¹ | ἢ τὴν μητέρα f³⁵ | - WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL * **15:6** τὴν ἐντολὴν RP f³⁵ TR | τὸν λόγον TNT² WH NA NIV SBL * **15:8** Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ RP f³⁵ TR | Ὁ λαὸς οὗτος TNT² WH NA NIV SBL

πόρρω απέχει ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ Μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. ¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε. ¹¹ Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ□ *□εῖπον□ αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ Ἀφετε αὐτούς· *□όδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν·□ τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον *□²πεσοῦνται.□ ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν *□ταύτην.□ ¹⁶ *□Ὁ δὲ Ἰησοῦς□ εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ¹⁷ *□Οὐπω□ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι· ²⁰ ταῦτά ἐστὶν τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. ²² Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα *□ἐκράύγασεν□ *□αὐτῷ,□ λέγουσα, Ἐλέησόν με, κύριε, *□²υἱὲ□ Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ²⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ²⁵ Ἡ δὲ ἐλθοῦσα *□προσεκύνησεν□ αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. ²⁸ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γεννηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

²⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν *□χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς,□ καὶ ἑτέρους πολλοὺς, καὶ ἔρριψαν αὐτούς παρὰ τοὺς πόδας *□τοῦ Ἰησοῦ□ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ³¹ ὥστε *□τοὺς ὄχλους□ θαυμάσαι, βλέποντας *□²κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς,

* **15:12** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **15:12** □ εἶπον RP f³⁵ TR | λέγουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **15:14** □ ὀδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν RP f³⁵ | ὀδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν TR | τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ τυφλῶν TNT² NA SBL | τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ WH NIV * **15:14** □² πεσοῦνται RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐμπεσοῦνται f³⁵ * **15:15** □ ταύτην RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **15:16** □ Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **15:17** □ Οὐπω RP f³⁵ TR | Οὐ TNT² WH NA NIV SBL * **15:22** □ ἐκράύγασεν RP f³⁵ TR | ἐκράζεν TNT² WH NA NIV SBL * **15:22** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:22** □² υἱὲ RP f³⁵ TR | υἱὸς TNT² WH NA NIV SBL * **15:25** □ προσεκύνησεν RP f³⁵ | προσεκύνει TR TNT² WH NA NIV SBL * **15:30** □ χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς RP f³⁵ TR TNT² | χωλοὺς, κυλλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς WH NA²⁵ | χωλοὺς, τυφλοὺς, κυλλοὺς, κωφοὺς NA²⁷⁺²⁸ NIV | κωφοὺς, τυφλοὺς, χωλοὺς, κυλλοὺς SBL * **15:30** □ τοῦ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **15:31** □ τοὺς ὄχλους RP f³⁵ TR TNT² | τὸν ὄχλον WH NA NIV SBL * **15:31** □² κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας RP f³⁵ TR | κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας TNT² NA NIV SBL | κωφοὺς λαλοῦντας, καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας WH

χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ *³ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

³² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη *¹ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ *¹αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ Καὶ *¹ἐκέλευσεν *²τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. ³⁶ *¹καὶ *¹λαβὼν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἐκλάσεν, καὶ *²ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς *²αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ *³τῷ ὄχλῳ. ³⁷ Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ *¹ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἐπτὰ σφυρίδας πλήρεις. ³⁸ Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. ³⁹ Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.

16

¹ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξαι αὐτοῖς. ² Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, *¹Ὁψίας γενομένης λέγετε, Εὐδία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. ³ Καὶ πρωί, Σήμερον χειμῶν· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. *¹Ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; ⁴ Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ *¹τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθεν.

⁵ Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ *¹αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. ⁷ Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁸ Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν *¹αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ *¹ἐλάβετε; ⁹ Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ¹⁰ Οὐδὲ τοὺς ἐπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; ¹¹ Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ *¹ἄρτου εἶπον ὑμῖν *²προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; ¹² Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης *¹τοῦ ἄρτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

* **15:31** ³ ἐδόξασαν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐδόξαζον f³⁵ * **15:32** ¹ ἡμέραι RP TNT² WH NA NIV SBL | ἡμέρας f³⁵ TR * **15:33** ¹ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **15:35** ¹ ἐκέλευσεν RP f³⁵ | ἐκέλευσε TR | παραγγείλας TNT² WH NA NIV SBL * **15:35** ² τοῖς ὄχλοις RP f³⁵ TR | τῷ ὄχλῳ TNT² WH NA NIV SBL * **15:36** ¹ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:36** ¹ λαβὼν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας RP f³⁵ TR | ἔλαβεν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **15:36** ² ἔδωκεν RP f³⁵ | ἔδωκε TR | ἐδίδου TNT² WH NA NIV SBL * **15:36** ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **15:36** ³ τῷ ὄχλῳ RP f³⁵ TR | τοῖς ὄχλοις TNT² WH NA NIV SBL * **15:37** ¹ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων RP f³⁵ TR | τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦσαν TNT² WH NA NIV SBL * **16:2** ¹ Ὁψίας γενομένης ... οὐ δύνασθε; RP f³⁵ TR TNT² [WH] NA NIV SBL * **16:3** ¹ Ὑποκριταί RP f³⁵ TR | - TNT² [WH] NA NIV SBL * **16:4** ¹ τοῦ προφήτου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:5** ¹ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:8** ¹ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:8** ¹ ἐλάβετε RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἔχετε WH NA NIV * **16:11** ¹ ἄρτου RP f³⁵ TR | ἄρτων TNT² WH NA NIV SBL * **16:11** ² προσέχειν RP f³⁵ TR | προσέχετε δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **16:12** ¹ τοῦ ἄρτου RP f³⁵ TR | τῶν ἄρτων TNT² WH NA NIV SBL

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἡρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα *□με□ λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 Οἱ δὲ εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἥ ἓνα τῶν προφητῶν. 15 Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, Σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 *□Καὶ ἀποκριθεὶς□ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 *□Καὶ□ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ *□ἐὰν□ δέῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ *□²ἐὰν□ λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 Τότε *□διεστείλατο□ τοῖς μαθηταῖς *□αὐτοῦ□ ἵνα μηδενὶ εἰπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν *□²Ἰησοῦς ὁ χριστός.□

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο *□ὁ Ἰησοῦς□ δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν *□ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα,□ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων, Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. 23 Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν *□μου εἶ·□ ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 25 Ὃς γὰρ *□ἂν□ θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν. 26 τί γὰρ *□ὠφελεῖται□ ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 27 Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. 28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, *□ εἰσὶν τινες *□ᾧδε ἐστῶτες,□ οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17

1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. 2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ *□ἐγένοντο□ λευκὰ ὡς τὸ φῶς. 3 Καὶ ἰδοὺ, *□ᾧφθησαν□

* 16:13 □ με RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 16:17 □ Καὶ ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | Ἀποκριθεὶς δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 16:19 □ Καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 16:19 □ ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * 16:19 □² ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * 16:20 □ διεστείλατο RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL | ἐπετίμησεν WH NA²⁵ NIV⁷³ * 16:20 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 16:20 □² Ἰησοῦς ὁ χριστός RP TR | ὁ χριστός f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 16:21 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ἰησοῦς χριστός WH NA²⁵ * 16:21 □ ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα RP f³⁵ TR | εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν TNT² WH NA NIV SBL * 16:23 □ μου εἶ RP f³⁵ TR | εἶ ἐμοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 16:25 □ ἂν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL * 16:26 □ ὠφελεῖται RP f³⁵ TR | ὠφεληθήσεται TNT² WH NA NIV SBL * 16:28 □ - RP f³⁵ TR TNT² | ὅτι WH NA NIV SBL * 16:28 □ ᾧδε ἐστῶτες RP f³⁵ | τῶν ᾧδε ἐστηκότων TR | τῶν ᾧδε ἐστῶτων TNT² WH NA NIV SBL * 17:2 □ ἐγένοντο RP | ἐγένετο f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 17:3 □ ᾧφθησαν RP f³⁵ TR | ᾧφθη TNT² WH NA NIV SBL

αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἡλίας, *□μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.□ 4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ, κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὥδε εἶναι· εἰ θέλεις, *□ποιήσωμεν□ ὥδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ μίαν, καὶ *□μίαν Ἡλίαν.□ 5 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· *□αὐτοῦ ἀκούετε.□ 6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. 7 Καὶ *□προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν,□ Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ *□τὸν Ἰησοῦν□ μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν *□ἐκ□ τοῦ ὄρους, ἐντεῖλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὔ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν *□ἀναστῇ.□ 10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ□ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 11 *□Ὁ δὲ Ἰησοῦς□ ἀποκριθεὶς εἶπεν *□αὐτοῖς,□ Ἡλίας μὲν ἔρχεται *□²πρῶτον,□ καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· 12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. 13 Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ἐλθόντων *□αὐτῶν□ πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν *□αὐτόν□ 15 καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς *□πάσχει·□ πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. 16 Καὶ προσήνεγκα αὐτόν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι. 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε *□ἔσομαι μεθ' ὑμῶν;□ Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτόν ὥδε. 18 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ *□ἐθεραπεύθη□ ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 20 *□Ὁ δὲ Ἰησοῦς□ *□²εἶπεν□ αὐτοῖς, Διὰ τὴν *□³ἀπιστίαν□ ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, *□⁴Μετάβηθι *□⁵ἐντεῦθεν□ ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. 21 *□Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.□

* 17:3 □ μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες RP f³⁵ TR | συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ TNT² NA NIV SBL | συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ WH * 17:4 □ ποιήσωμεν RP f³⁵ TR TNT² | ποιήσω WH NA NIV SBL * 17:4 □ μίαν Ἡλίαν RP f³⁵ TR | Ἡλίαν μίαν TNT² NA NIV SBL | Ἡλείαν μίαν WH * 17:5 □ αὐτοῦ ἀκούετε RP f³⁵ TR | ἀκούετε αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 17:7 □ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν RP f³⁵ TR | προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἥψατο αὐτῶν· εἶπεν TNT² | προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν WH NA NIV SBL * 17:8 □ τὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR TNT² | αὐτόν, Ἰησοῦν WH NA NIV SBL * 17:9 □ ἐκ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀπὸ TR * 17:9 □² ἀναστῇ RP f³⁵ TR | ἐγερθῇ TNT² WH NA NIV SBL * 17:10 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 17:11 □ Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 17:11 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 17:11 □² πρῶτον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 17:14 □ αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 17:14 □ αὐτόν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ TR * 17:15 □ πάσχει RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἔχει TNT² WH NA²⁵ * 17:17 □ ἔσομαι μεθ' ὑμῶν RP f³⁵ TR | μεθ' ὑμῶν ἔσομαι TNT² WH NA NIV SBL * 17:18 □ ἐθεραπεύθη RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἰάθη f³⁵ * 17:20 □ Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 17:20 □² εἶπεν RP f³⁵ TR | λέγει TNT² WH NA NIV SBL * 17:20 □³ ἀπιστίαν RP f³⁵ TR | ὀλιγοπιστίαν TNT² WH NA NIV SBL * 17:20 □⁴ Μετάβηθι RP f³⁵ TR | Μετάβα TNT² WH NA NIV SBL * 17:20 □⁵ ἐντεῦθεν RP f³⁵ TR | ἐνθεν TNT² WH NA NIV SBL * 17:21 □ Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

²² *Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

²⁴ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ *τὰ δίδραχμα; ²⁵ Λέγει, Ναί. Καὶ *ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ *Ἀλέγει *Ἀὐτῷ *ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ²⁷ Ἴνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς *τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν *ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὐρήσεις στατῆρα· ἐκείνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

18

¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα μεῖζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² Καὶ προσκαλεσάμενος *ὁ Ἰησοῦς *παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ³ καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῇτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ Ὅστις οὖν *ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μεῖζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ⁵ Καὶ ὃς *ἐὰν δέξηται *παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς *εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ *ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ *ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ⁸ Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον *αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν *ἥλωτον ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ⁹ Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ¹⁰ Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ¹¹ *Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. ¹² Τί ὑμῖν δοκεῖ; Ἐὰν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ

* **17:22** Ἀναστρεφομένων RP f³⁵ TR | Συστρεφομένων TNT² WH NA NIV SBL * **17:24** τὰ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * **17:25** ὅτε εἰσῆλθεν RP TR | ὅτε εἰσῆλθον f³⁵ | ἐλθόντα TNT² WH NA NIV SBL * **17:26** Λέγει RP f³⁵ TR | Εἰπόντος TNT² WH NA NIV SBL * **17:26** - RP f³⁵ TR | δέ TNT² WH NA NIV SBL * **17:26** αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:26** ὁ Πέτρος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:27** τὴν RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **17:27** ἀναβαίνοντα RP | ἀναβάντα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:2** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:4** ταπεινώσει RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ταπεινώση TR * **18:5** ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * **18:5** παιδίον τοιοῦτον ἐν RP f³⁵ TR | ἐν παιδίον τοιοῦτον TNT² | ἐν παιδίον τοιοῦτο WH NA NIV SBL * **18:6** εἰς RP f³⁵ SBL | ἐπὶ TR | περὶ TNT² WH NA NIV * **18:7** ἐστὶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:7** ἐκείνῳ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:8** αὐτὰ RP f³⁵ TR | αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **18:8** ἥλωτον ἢ κυλλόν RP f³⁵ TR TNT² | κυλλόν ἢ ἥλωτον WH NA NIV SBL * **18:11** Ἦλθε(ν) ... σῶσαι τὸ ἀπολωλός. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*□ἀφείς□ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὅρη *□ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;
 13 Καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. 14 Οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα *□ἐμπροσθεν□ τοῦ πατρὸς *□ὑμῶν□ τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται *□²εἷς□ τῶν μικρῶν τούτων.

15 Ἐὰν δὲ ἀμαρτήσῃ *□εἷς σὲ□ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε *□²καὶ□ ἐλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. 16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. 17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. 18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα *□ἐὰν□ δῆσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα *□²ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. 19 Πάλιν *□ἀμὴν□ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο *□ὑμῶν συμφωνήσωσιν□ ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 Οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν *□αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν,□ Κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; Ἔως ἐπτάκις; 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά. 23 Διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, *□προσηνέχθη□ *□αὐτῷ εἷς□ ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος *□αὐτοῦ□ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα *□²αὐτοῦ□ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. 26 Περσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, *□Κύριε,□ Μακροθύμησον ἐπ' *□ἐμοί,□ καὶ πάντα *□σοι ἀποδώσω.□ 27 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. 28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὔρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὠφείλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν, λέγων, Ἀπόδος *□μοι□ *□εἰ τι ὀφείλεις.□ 29 Περσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ *□εἷς τοὺς πόδας αὐτοῦ□ παρεκάλει αὐτόν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' *□ἐμοί,□ καὶ *□ἀποδώσω σοι. 30 Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτόν εἰς φυλακὴν, ἕως *□οὔ□

* 18:12 □ ἀφείς RP f³⁵ TR | ἀφήσει TNT² WH NA NIV SBL * 18:12 □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 18:14 □ ἐμπροσθεν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * 18:14 □ ὑμῶν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | μου TNT² WH * 18:14 □² εἷς RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * 18:15 □ εἰς σὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * 18:15 □² καὶ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 18:18 □ ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * 18:18 □² ἐν τῷ οὐρανῷ ... ἐν τῷ οὐρανῷ RP f³⁵ TR TNT² | ἐν οὐρανῷ ... ἐν οὐρανῷ WH NA NIV SBL * 18:19 □ ἀμὴν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - TR NIV⁷³ * 18:19 □ ὑμῶν συμφωνήσωσιν RP f³⁵ TR | συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL * 18:21 □ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν RP f³⁵ SBL | αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε TR | ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ TNT² WH NA NIV * 18:24 □ προσηνέχθη RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | προσήχθη TNT² WH NA²⁵ * 18:24 □ αὐτῷ εἷς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἷς αὐτῷ WH NA²⁵ * 18:25 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:25 □² αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 18:26 □ Κύριε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:26 □ ἐμοί RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐμέ TNT² * 18:26 □ σοι ἀποδώσω RP f³⁵ TR | ἀποδώσω σοι TNT² WH NA NIV SBL * 18:28 □ μοι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:28 □ εἰ τι ὀφείλεις RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὅ τι ὀφείλεις TR * 18:29 □ εἷς τοὺς πόδας αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:29 □ ἐμοί RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐμέ TNT² * 18:29 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πάντα TR * 18:30 □ οὐ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV

ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. ³¹ Ἰδόντες *□δὲ□ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ *□²ἐαυτῶν□ πάντα τὰ γενόμενα. ³² Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· ³³ οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὥς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα; ³⁴ Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον *□αὐτῷ.□ ³⁵ Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ *□ἐπουράνιος□ ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν *□τὰ παραπτώματα αὐτῶν.□

19

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. ³ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ *□οἱ□ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτόν, καὶ λέγοντες *□²αὐτῷ,□ Εἰ ἔξεστιν *□³ἀνθρώπῳ□ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν *□αὐτοῖς,□ Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ *□ποιήσας□ ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, ⁵ καὶ εἶπεν, Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα *□ καὶ τὴν μητέρα, καὶ *□προσκολληθήσεται□ *□²τῇ γυναικὶ□ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ⁶ Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ Λέγουσιν αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι *□αὐτήν;□ ⁸ Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. ⁹ Λέγω δὲ ὑμῖν *□ὅτι□ ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, *□ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· *□²καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.□ ¹⁰ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ,□ Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. ¹¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον *□τοῦτον,□ ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² Εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

¹³ Τότε *□προσηνέχθη□ αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξεται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ

* 18:31 □ δὲ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 18:31 □² ἐαυτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῶν TR * 18:34 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR NA²⁵ | - TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 18:35 □ ἐπουράνιος RP f³⁵ TR | οὐράνιος TNT² WH NA NIV SBL * 18:35 □ τὰ παραπτώματα αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:3 □ οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:3 □² αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:3 □³ ἀνθρώπῳ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 19:4 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:4 □ ποιήσας RP f³⁵ TR | κτίσας TNT² WH NA NIV SBL * 19:5 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ f³⁵ * 19:5 □ προσκολληθήσεται RP f³⁵ TR | κολληθήσεται TNT² WH NA NIV SBL * 19:5 □² τῇ γυναικὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς τὴν γυναῖκα f³⁵ * 19:7 □ αὐτήν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 19:9 □ ὅτι RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * 19:9 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἰ TR * 19:9 □² καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται. RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * 19:10 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ | - WH NA²⁵ NIV SBL * 19:11 □ τοῦτον RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 19:13 □ προσηνέχθη RP f³⁵ TR | προσηνέχθησαν TNT² WH NA NIV SBL

παιδιά, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁵ Καὶ ἐπιθεὶς *□αὐτοῖς τὰς χεῖρας, □ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. ¹⁶ Καὶ ἰδού, εἷς *□ προσελθὼν *□εῖπεν αὐτῷ, □ Διδάσκαλε *□ἀγαθέ, □ τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα *□ἔχω □ ζωὴν αἰώνιον; ¹⁷ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με *□λέγεις ἀγαθόν; □ *□²Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. □ Εἰ δὲ θέλεις *□εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, □ *□³τήρησον □ τὰς ἐντολάς. ¹⁸ Λέγει αὐτῷ, Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς *□εῖπεν, □ Τὸ Οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· ¹⁹ τίμα τὸν πατέρα *□ καὶ τὴν μητέρα· καί, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, *□Πάντα ταῦτα □ *□ἐφυλαξάμην □ *□ἐκ νεότητός μου· □ τί ἔτι ὑστερῶ; ²¹ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς *□ πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν *□οὐρανῷ· □ καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. ²² Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον *□ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ. ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι *□δυσκόλως πλούσιος □ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ²⁴ Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος *□διελθεῖν, □ ἢ πλούσιον *□²εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. □ ²⁵ Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ □ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ²⁶ Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά. *□ ²⁷ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ²⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ *□ὕμεις □ ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ²⁹ Καὶ πᾶς *□ὅς □ ἀφῆκεν *□οικίας, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, *□ἢ γυναῖκα, □ ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, □ ἔνεκεν τοῦ *□²ονόματός μου, □ *□³ἐκατονταπλασίονα □ λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

* **19:15** □ αὐτοῖς τὰς χεῖρας RP f³⁵ TR | τὰς χεῖρας αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **19:16** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τίς f³⁵ * **19:16** □ εἶπεν αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **19:16** □ ἀγαθέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:16** □ ἔχω RP f³⁵ TR | σχῶ TNT² WH NA NIV SBL * **19:17** □ λέγεις ἀγαθόν RP f³⁵ TR | ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **19:17** □² Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. RP f³⁵ TR | Εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. TNT² WH NA NIV SBL * **19:17** □ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν RP f³⁵ TR | εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **19:17** □³ τήρησον RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τήρει TNT² WH NA²⁵ * **19:18** □ εἶπεν RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἶπε TR | ἔφη WH NA²⁵ * **19:19** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σου TR * **19:20** □ Πάντα ταῦτα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ταῦτα πάντα TNT² WH NA²⁵ * **19:20** □ ἐφυλαξάμην RP f³⁵ TR | ἐφύλαξα TNT² WH NA NIV SBL * **19:20** □ ἐκ νεότητός μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:21** □ - RP f³⁵ TR NA²⁵ SBL | τοῖς TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **19:21** □ οὐρανῷ RP f³⁵ TR | οὐρανοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **19:22** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τοῦτον WH NA²⁵ * **19:23** □ δυσκόλως πλούσιος RP f³⁵ TR | πλούσιος δυσκόλως TNT² WH NA NIV SBL * **19:24** □ διελθεῖν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | εἰσελθεῖν TNT² WH NA²⁵ SBL * **19:24** □² εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν RP f³⁵ TR | εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν TNT² | εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ WH NA²⁵ SBL | εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ NA²⁷⁺²⁸ NIV * **19:25** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:26** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐστί TR * **19:28** □ ὑμεῖς RP f³⁵ TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | αὐτοὶ TNT² NA²⁵ * **19:29** □ ὅς RP f³⁵ TR | ὅστις TNT² WH NA NIV SBL * **19:29** □ οικίας, ἢ ἀδελφούς, ... ἢ ἀγρούς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀδελφούς, ... ἢ ἀγρούς, ἢ οικίας TNT² * **19:29** □ ἢ γυναῖκα RP f³⁵ TR NIV¹¹ SBL | - TNT² WH NA NIV⁷³ * **19:29** □² ὀνόματός μου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐμοῦ ὀνόματος WH NA²⁵ * **19:29** □³ ἐκατονταπλασίονα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πολλαπλασίονα TNT² WH NA²⁵

20

¹ Ὅμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῃ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² *Καὶ συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ³ Καὶ ἐξελθὼν περὶ *τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούσ· ⁴ καὶ ἐκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. ⁵ Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν *ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ Περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην *ὥραν ἐξελθὼν, εὔρεν ἄλλους ἐστῶτας *²ἀργούσ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὥδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ Λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, *καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. ⁸ Ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος *αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ *Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ¹⁰ *Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι *²πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον *³καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. ¹¹ Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, ¹² λέγοντες *ὅτι Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους *ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασιν τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς *εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν, Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ¹⁴ Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. ¹⁵ *Ἡ οὐκ ἔξεστίν μοι *ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; *Εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; ¹⁶ Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι. *πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. ¹⁷ *Καὶ ἀναβαίνων *ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα *²μαθητὰς κατ' ἰδίαν *²ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ¹⁸ Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν *θανάτῳ, ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ *ἀναστήσεται.

²⁰ Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς,

* **20:2** * Καὶ συμφωνήσας RP f³⁵ | Συμφωνήσας δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL * **20:3** * - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν TR * **20:5** * - RP f³⁵ TR NIV SBL | δὲ TNT² WH NA * **20:6** * ὥραν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:6** * ² ἀργούσ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:7** * καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:8** * αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **20:9** * Καὶ ἐλθόντες RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ἐλθόντες δὲ WH NA²⁵ * **20:10** * Ἐλθόντες δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ἐλθόντες TNT² WH NA NIV SBL * **20:10** * ² πλείονα RP f³⁵ TR | πλεῖον TNT² WH NA NIV SBL * **20:10** * ³ καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον RP f³⁵ TR | τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοὶ TNT² WH NA NIV⁷³ SBL | ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοὶ NIV¹¹ * **20:12** * ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:12** * ἡμῖν αὐτοὺς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτοὺς ἡμῖν WH NA²⁵ SBL * **20:13** * εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² | ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν WH NA NIV SBL * **20:15** * Ἡ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **20:15** * ποιῆσαι ὃ θέλω RP f³⁵ TR | ὃ θέλω ποιῆσαι TNT² WH NA NIV SBL * **20:15** * Εἰ RP f³⁵ TR | Ἡ TNT² WH NA NIV SBL * **20:16** * πολλοὶ ... ἐκλεκτοί. RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **20:17** * Καὶ ἀναβαίνων RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν WH NA²⁵ * **20:17** * ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **20:17** * ² μαθητὰς RP f³⁵ TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² NA²⁵ NIV¹¹ * **20:17** * ² ἐν τῇ ὁδῷ καὶ RP f³⁵ TR | καὶ ἐν τῇ ὁδῷ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | καὶ NIV⁷³ * **20:18** * θανάτῳ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἰς θάνατον NA²⁵ * **20:19** * ἀναστήσεται RP f³⁵ TR | ἐγερθήσεται TNT² WH NA NIV SBL

προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι *παρ' αὐτοῦ. ²¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν *σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων *²σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ²² *Αποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, *ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. ²³ *Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, *καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων *μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν *δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοιμάσται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. ²⁴ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ²⁶ Οὐχ οὕτως *δὲ *ἔσται *ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς *ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι *ἔσται ὑμῶν διάκονος. ²⁷ καὶ ὃς *ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος *ἔστω ὑμῶν δοῦλος. ²⁸ ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. ²⁹ Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχῶ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁰ Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, *Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, *υἱὸς Δαυίδ. ³¹ Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες, *Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, *υἱὸς Δαυίδ. ³² Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; ³³ Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. ³⁴ Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν *ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν *αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21

¹ Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθσφαγὴ *πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, τότε *ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητάς, ² λέγων αὐτοῖς, *Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν *ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ *εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες *ἀγάγετέ μοι. ³ Καὶ ἐάν τις

* **20:20** παρ' RP f³⁵ TR SBL | ἀπ' TNT² WH NA NIV * **20:21** σου RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TR WH NA²⁵ * **20:21** σου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **20:22** Αποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Αποκριθεὶς ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν TR * **20:22** ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι RP f³⁵ | καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:23** Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:23** καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:23** μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:23** - RP f³⁵ TR TNT² WH NIV SBL | τοῦτο NA * **20:26** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:26** ἔσται RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐστὶν TNT² WH NA²⁵ * **20:26** ἐν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **20:26** ἐὰν RP f³⁵ TR NA NIV | ἂν TNT² WH SBL * **20:26** ἔσται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔστω TR * **20:27** ἐὰν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **20:27** ἔστω RP TR | ἔσται f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **20:30** Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * **20:30** υἱὸς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | υἱὲ NIV⁷³ * **20:31** Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * **20:31** υἱὸς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | υἱὲ NIV⁷³ * **20:34** ὀφθαλμῶν RP f³⁵ TR | ὀμμάτων TNT² WH NA NIV SBL * **20:34** αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:1** πρὸς RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **21:1** ὁ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **21:2** Πορεύθητε RP f³⁵ TR | Πορεύεσθε TNT² WH NA NIV SBL * **21:2** ἀπέναντι RP f³⁵ TR | κατέναντι TNT² WH NA NIV SBL * **21:2** εὐθέως RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εὐθὺς WH NA²⁵ * **21:2** ἀγάγετέ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἄγετέ TNT²

ὁμῖν εἶπη τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρειάν ἔχει· *□εὐθέως□ δὲ *□²ἀποστέλλει□ αὐτούς. ⁴ Τοῦτο δὲ *□ὅλον□ γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ⁵ Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι, πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ *□ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. ⁶ Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς *□προσέταξεν□ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν *□ἐπάνω□ αὐτῶν τὰ ἱμάτια *□αὐτῶν,□ καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν *□ἐαυτῶν□ τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες *□ καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹⁰ Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστὶν οὗτος; ¹¹ Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν *□Ἰησοῦς ὁ προφήτης,□ ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας.

¹² Καὶ εἰσῆλθεν *□ὁ□ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν *□²τοῦ θεοῦ,□ καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. ¹³ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν *□ἐποιήσατε□ σπήλαιον ληστῶν. ¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ *□χωλοὶ καὶ τυφλοὶ□ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας *□ κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἠγανάκτησαν, ¹⁶ καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ¹⁷ Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠυλίσθη ἐκεῖ.

¹⁸ *□Πρωίας□ δὲ *□²ἐπανάγων□ εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασεν· ¹⁹ καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, *□ Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῇ. ²⁰ Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῇ; ²¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὅρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² Καὶ πάντα ὅσα *□ἐὰν□ αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε.

²³ Καὶ *□ἐλθόντι αὐτῷ□ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι

* 21:3 □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 21:3 □² ἀποστέλλει RP f³⁵ | ἀποστελεῖ TR TNT² WH NA NIV SBL * 21:4 □ ὅλον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:5 □ - RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * 21:6 □ προσέταξεν RP f³⁵ TR | συνέταξεν TNT² WH NA NIV SBL * 21:7 □ ἐπάνω RP f³⁵ TR | ἐπ' TNT² WH NA NIV SBL * 21:7 □ αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:8 □ ἐαυτῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῶν f³⁵ * 21:9 □ - RP f³⁵ TR | αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * 21:11 □ Ἰησοῦς ὁ προφήτης RP f³⁵ TR | ὁ προφήτης Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * 21:12 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:12 □² τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:13 □ ἐποιήσατε RP f³⁵ TR | ποιεῖτε TNT² WH NA NIV SBL * 21:14 □ χωλοὶ καὶ τυφλοὶ RP f³⁵ | τυφλοὶ καὶ χωλοὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * 21:15 □ - RP f³⁵ TR | τοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 21:18 □ Πρωίας RP f³⁵ TR | Πρωί TNT² WH NA NIV SBL * 21:18 □² ἐπανάγων RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐπαναγαγὼν WH NA²⁵ * 21:19 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Οὐ WH NA²⁵ * 21:22 □ ἐὰν RP f³⁵ TNT² | ἂν TR WH NA NIV SBL * 21:23 □ ἐλθόντι αὐτῷ RP f³⁵ TR | ἐλθόντος αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL

ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κάγω λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κάγω ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁵ Τὸ βάπτισμα *□ Ἰωάννου πόθεν ἦν; Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο *□παρ' □ ἐαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ²⁶ Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ *□ ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. □ ²⁷ Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον, Οὐκ οἶδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος *□ εἶχεν τέκνα δύο, *□καὶ □ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί *□² μου. □ ²⁹ *□ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθεν. □ ³⁰ *□ Καὶ προσελθὼν □ τῷ *□² ἐτέρῳ □ εἶπεν ὡσαύτως. *□³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. □ ³¹ Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν *□ αὐτῷ, □ Ὁ *□ πρώτος. □ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ³² Ἦλθεν γὰρ *□ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης □ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες *□ οὐ □ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός *□ τις □ ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν, καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ³⁴ Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλίθοβόλησαν. ³⁶ Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ Ὑστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ³⁸ Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ *□ κατάσχωμεν □ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ Καὶ λαβόντες αὐτόν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ⁴⁰ Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. ⁴² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν

* **21:25** □ - RP f³⁵ TR | τὸ TNT² WH NA NIV SBL * **21:25** □ παρ' RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL

* **21:26** □ ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην RP f³⁵ | ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην TR | ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην TNT² NA NIV SBL | ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην WH * **21:28** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τις f³⁵ * **21:28** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **21:28** □² μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:29** □ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθεν. RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. TR | Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. WH NA²⁵ * **21:30** □ Καὶ προσελθὼν RP f³⁵ TR | Προσελθὼν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **21:30** □² ἐτέρῳ f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV | δευτέρῳ RP TR TNT² WH NA²⁵ SBL * **21:30** □³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. TR | Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθεν. WH NA²⁵ * **21:31** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:31** □ πρώτος RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὕστερος TNT² WH NA²⁵ * **21:32** □ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης RP f³⁵ TR | Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς TNT² NA NIV SBL | Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς WH * **21:32** □ οὐ RP f³⁵ TR | οὐδὲ TNT² WH NA NIV SBL * **21:33** * **21:38** □ κατάσχωμεν RP f³⁵ TR | σχῶμεν TNT² WH NA NIV SBL

γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; ⁴³ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. ⁴⁴ Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. ⁴⁵ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. ⁴⁶ Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, *ἐπειδὴ ὡς□ προφήτην αὐτὸν εἶχον.

22

¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν *□αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς,□ λέγων, ² Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ³ καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. ⁴ Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις. Ἰδοὺ, τὸ ἄριστόν μου *□ῆτοίμασα,□ οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. ⁵ Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, *□ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ□ δὲ *□²εἰς□ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· ⁶ οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ⁷ *□Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς□ *□ἐκεῖνος□ ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. ⁸ Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. ⁹ Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους *□ἂν□ εὔρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ¹⁰ Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας *□ὅσους□ εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ *□²γάμος□ ἀνακειμένων. ¹¹ Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· ¹² καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφίμώθη. ¹³ Τότε *□εἶπεν ὁ βασιλεὺς□ τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ *□²πόδας καὶ χεῖρας,□ *□ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε□ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. ¹⁴ Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. ¹⁵ Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ¹⁶ Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν, *□λέγοντες,□ Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. ¹⁷ Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἐξεστὶν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὐ; ¹⁸ Γινούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ¹⁹ Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. ²⁰ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; ²¹ Λέγουσιν

* **21:46** □ ἐπειδὴ ὡς RP f³⁵ TR | ἐπεὶ εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **22:1** □ αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς RP f³⁵ TR | ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **22:4** □ ῆτοίμασα RP f³⁵ TR | ῆτοίμακα TNT² WH NA NIV SBL * **22:5** □ ὁ ... ὁ RP f³⁵ TR | ὁς ... ὁς TNT² WH NA NIV SBL * **22:5** □² εἰς RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * **22:7** □ Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς RP f³⁵ | Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς TR | Ὁ δὲ βασιλεὺς TNT² WH NA NIV SBL * **22:7** □ ἐκεῖνος RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **22:9** □ ἂν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL * **22:10** □ ὅσους RP f³⁵ TR TNT² | οὓς WH NA NIV SBL * **22:10** □² γάμος RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | νυμφῶν WH NA²⁵ * **22:13** □ εἶπεν ὁ βασιλεὺς RP f³⁵ TR | ὁ βασιλεὺς εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **22:13** □² πόδας καὶ χεῖρας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | χεῖρας καὶ πόδας f³⁵ * **22:13** □ ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε RP f³⁵ TR | ἐκβάλετε αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * **22:16** □ λέγοντες RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | λέγοντας TNT² WH NA²⁵

*□αὐτῷ, □ Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²² Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

²³ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, *□οὶ □ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, ²⁴ λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἐπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησεν· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁶ Ὅμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἐπτὰ. ²⁷ Ὑστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν *□καὶ □ ἡ γυνή. ²⁸ Ἐν τῇ *□οῦν ἀναστάσει, □ τίνας τῶν ἐπτὰ ἔσται γυνή; Πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ²⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. ³⁰ Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε *□ἐκγαμίζονται, □ ἀλλ' ὡς ἄγγελοι *□² τοῦ θεοῦ □ ἐν *□ οὐρανῷ εἰσιν. ³¹ Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος, ³² Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; *□Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν, □ ἀλλὰ ζώντων. ³³ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. ³⁵ Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικός, πειράζων αὐτόν, *□καὶ λέγων, □ ³⁶ Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ³⁷ *□ὁ δὲ Ἰησοῦς □ *□² ἔφη □ αὐτῷ, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, *□³ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. □ ³⁸ Αὕτη ἐστὶν *□πρώτη καὶ μεγάλη □ ἐντολή. ³⁹ Δευτέρα *□δὲ □ ὁμοία *□αὐτῇ, □ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ⁴⁰ Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς *□ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. □

⁴¹ Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ⁴² λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; Τίνος υἱὸς ἐστίν; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυὶδ. ⁴³ Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι *□κύριον αὐτὸν καλεῖ, □ λέγων, ⁴⁴ Εἶπεν *□ὁ □ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου *□ὑποπόδιον □ τῶν ποδῶν σου; ⁴⁵ Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; ⁴⁶ Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο *□αὐτῷ ἀποκριθῆναι □ λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

* **22:21** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **22:23** □ οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:27** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **22:28** □ οὖν ἀναστάσει RP f³⁵ TR | ἀναστάσει οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** □ ἐκγαμίζονται RP f³⁵ TR | γαμίζονται TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** □² τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV | θεοῦ SBL * **22:30** □ - RP f³⁵ TR | τῷ TNT² WH NA NIV SBL * **22:32** □ Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν RP f³⁵ TR | Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν TNT² WH NA NIV SBL * **22:35** □ καὶ λέγων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:37** □ ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **22:37** □² ἔφη RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἶπεν TR * **22:37** □³ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου RP | ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου WH * **22:38** □ πρώτη καὶ μεγάλη RP f³⁵ TR | ἡ μεγάλη καὶ πρώτη TNT² WH NA NIV SBL * **22:39** □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **22:39** □ αὐτῇ RP TR TNT² NA NIV SBL | αὕτη f³⁵ WH * **22:40** □ ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται RP f³⁵ TR | ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται TNT² WH NA NIV SBL * **22:43** □ κύριον αὐτὸν καλεῖ RP f³⁵ TR | καλεῖ αὐτὸν κύριον TNT² WH NA NIV SBL * **22:44** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:44** □ ὑποπόδιον RP f³⁵ TR | ὑποκάτω TNT² WH NA NIV SBL * **22:46** □ αὐτῷ ἀποκριθῆναι RP TR | ἀποκριθῆναι αὐτῷ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

23

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ² λέγων, Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· ³ πάντα οὖν ὅσα *□ἐάν□ εἴπωσιν ὑμῖν *□τηρεῖν,□ *□τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε·□ κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. ⁴ Δεσμεύουσιν *□γὰρ□ φορτία βαρέα *□καὶ δυσβάστακτα,□ καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, *□²τῷ δὲ□ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. ⁵ Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν *□δὲ□ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα *□τῶν ἱματίων αὐτῶν·□ ⁶ φιλοῦσίν *□τε□ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί, *□⁸ράββι·□ ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββί· εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ *□καθηγητής,□ *□ὁ χριστός·□ πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. ⁹ Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γὰρ ἐστὶν *□ὁ πατὴρ ὑμῶν,□ ὁ *□ἐν τοῖς οὐρανοῖς.□ ¹⁰ Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· *□εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής,□ ὁ χριστός. ¹¹ Ὁ δὲ μεῖζων ὑμῶν *□ἔσται□ ὑμῶν διάκονος. ¹² Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.

¹³ *□Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.□ ¹⁴ Οὐαὶ *□ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

¹⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

¹⁶ Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες, Ὅς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. ¹⁷ Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μεῖζων ἐστίν, ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναὸς ὁ *□ἀγιάζων□ τὸν χρυσόν; ¹⁸ Καί, Ὅς *□ἐάν□ ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. ¹⁹ *□Μωροὶ καὶ□ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; ²⁰ Ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· ²¹ καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ *□κατοικήσαντι□ αὐτόν· ²² καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν

* 23:3 □ ἐάν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ἂν TR TNT² * 23:3 □ τηρεῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 23:3 □ τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε RP f³⁵ TR | ποιήσατε καὶ τηρεῖτε TNT² WH NA NIV SBL * 23:4 □ γὰρ RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 23:4 □ καὶ δυσβάστακτα RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | - WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * 23:4 □² τῷ δὲ RP f³⁵ TR | αὐτοὶ δὲ τῷ TNT² WH NA NIV SBL * 23:5 □ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 23:5 □ τῶν ἱματίων αὐτῶν RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * 23:6 □ τε RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 23:7 □ Ῥαββί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 23:8 □ καθηγητής RP TR | διδάσκαλος f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 23:8 □ ὁ χριστός RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 23:9 □ ὁ πατὴρ ὑμῶν RP f³⁵ TR | ὑμῶν ὁ πατὴρ TNT² WH NA NIV SBL * 23:9 □ ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP f³⁵ TR | οὐράνιος TNT² WH NA NIV SBL * 23:10 □ εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής RP TR | εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ καθηγητής f³⁵ | ὅτι καθηγητής ὑμῶν ἐστὶν εἷς TNT² WH NA NIV SBL * 23:11 □ ἔσται RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἔστω f³⁵ * 23:13 □ Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 23:14 □ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 23:17 □ ἀγιάζων RP f³⁵ TR | ἀγιάσας TNT² WH NA NIV SBL * 23:18 □ ἐάν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * 23:19 □ Μωροὶ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 23:21 □ κατοικήσαντι RP f³⁵ TNT² | κατοικοῦντι TR WH NA NIV SBL

τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

²³ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ *τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα *ἔδει ποιῆσαι, κάκεῖνα μὴ ἀφιέναι. ²⁴ Ὁδηγοὶ τυφλοί, *οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

²⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ *ἀδικίας. ²⁶ Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου *καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς *αὐτῶν καθαρόν.

²⁷ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι *παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. ²⁸ Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ *μεστοὶ ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

²⁹ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ³⁰ καὶ λέγετε, Εἰ *ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν *κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ³¹ Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας· ³² καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ Ὁφείετε, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; ³⁴ Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφῆτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· *καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ³⁵ ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, *ὅτι ἥξει *πάντα ταῦτα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

³⁷ Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον *ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία *ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁸ Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν *ἔρημος. ³⁹ Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

24

¹ Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς *ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ καὶ προσῆλθον *οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδιδῆσαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ² *Ὁ δὲ Ἰησοῦς *οἱ

* **23:23** τὸν ἔλεον RP f³⁵ TR | τὸ ἔλεος TNT² WH NA NIV SBL * **23:23** - RP f³⁵ TR NIV⁷³ SBL | δὲ TNT² WH NA NIV¹¹ * **23:24** οἱ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **23:25** ἀδικίας RP f³⁵ | ἀκρασίας TR TNT² WH NA NIV SBL * **23:26** καὶ τῆς παροψίδος RP f³⁵ TR TNT² WH NIV SBL | - NA * **23:26** αὐτῶν RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **23:27** παρομοιάζετε RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ὁμοιάζετε TNT² * **23:28** μεστοὶ ἐστε RP f³⁵ TR | ἐστε μεστοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **23:30** ἦμεν ... ἦμεν RP f³⁵ TR | ἦμεθα ... ἦμεθα TNT² WH NA NIV SBL * **23:30** κοινωνοὶ αὐτῶν RP f³⁵ TR | αὐτῶν κοινωνοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **23:34** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:36** ὅτι RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **23:36** πάντα ταῦτα RP f³⁵ TNT² | ταῦτα πάντα TR WH NA NIV SBL * **23:37** ἐπισυνάγει ὄρνις RP f³⁵ TR | ὄρνις ἐπισυνάγει TNT² WH NA NIV SBL * **23:37** ἑαυτῆς RP f³⁵ TR | αὐτῆς TNT² WH NA NIV SBL * **23:38** ἔρημος RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **24:1** ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ RP f³⁵ TR | ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο TNT² WH NA NIV SBL * **24:1** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ f³⁵ * **24:2** Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **24:2** - RP f³⁵ TR | ἀποκριθεὶς TNT² WH NA NIV SBL

εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε *□πάντα ταῦτα;□ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ *□² καταλυθήσεται.

³ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ *□τῆς□ συντελείας τοῦ αἰῶνος; ⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε, μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁵ Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁶ Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ *□πάντα□ γενέσθαι· ἀλλ' οὕτω ἐστὶν τὸ τέλος. ⁷ Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ *□καὶ λοιμοὶ□ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. ⁸ Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. ⁹ Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. ¹¹ Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσιν πολλούς. ¹² Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ¹⁴ Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος.

¹⁵ Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, *□ἐστὼς□ ἐν τόπῳ ἁγίῳ—ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω— ¹⁶ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν *□ἐπὶ□ τὰ ὄρη. ¹⁷ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ *□καταβαινέτω□ ἄραι *□²τὰ□ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. ¹⁸ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι *□τὰ ἱμάτια□ αὐτοῦ. ¹⁹ Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²⁰ Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ *□ σαββάτω. ²¹ Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²² Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ²³ Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ, ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ²⁴ Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε *□πλανῆσαι,□ εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ²⁵ Ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθῃτε· Ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ²⁷ Ὡς περ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται *□ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁸ Ὅπου *□γὰρ□ ἐὰν ᾖ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί.

²⁹ Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον

* **24:2** □ πάντα ταῦτα RP f³⁵ TR | ταῦτα πάντα TNT² WH NA NIV SBL * **24:2** □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μὴ TR * **24:3** □ τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:6** □ πάντα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:7** □ καὶ λοιμοὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:15** □ ἐστὼς RP f³⁵ | ἐστὸς TR TNT² WH NA NIV SBL * **24:16** □ ἐπὶ RP f³⁵ TR SBL | εἰς TNT² WH NA NIV * **24:17** □ καταβαινέτω RP f³⁵ TR | καταβάτω TNT² WH NA NIV SBL * **24:17** □² τὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τι TR * **24:18** □ τὰ ἱμάτια RP TR | τὸ ἱμάτιον f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **24:20** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν TR * **24:24** □ πλανῆσαι RP f³⁵ TR NA NIV SBL | πλανᾶσθαι TNT² WH * **24:27** □ - TNT² WH NA NIV SBL | καὶ RP f³⁵ TR * **24:28** □ γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν *□τῷ□ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ³¹ Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος *□φωνῆς□ μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἁκρῶν οὐρανῶν ἕως *□ ἁκρῶν αὐτῶν.

³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, *□γινώσκετε□ ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε *□ταῦτα πάντα,□ γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁴ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, *□ οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ *□παρελεύσονται,□ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. ³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ *□ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, *□² εἰ μὴ ὁ πατήρ *□μου□ μόνος. ³⁷ Ὡςπερ *□δὲ□ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται *□καὶ□ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ *□Ὡςπερ□ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις *□ ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ *□²ἐγκαμίζοντες,□ ἄχρι ἥς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται *□καὶ□ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ⁴⁰ Τότε *□δύο ἔσονται□ ἐν τῷ ἀγρῷ· *□ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται.□ ⁴¹ Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. ⁴² Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε ποῖα *□ῶρα□ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν εἶασεν διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ *□ῶρα οὐ δοκεῖτε,□ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. ⁴⁵ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος *□αὐτοῦ□ ἐπὶ τῆς *□θεραπείας□ αὐτοῦ, τοῦ *□²διδόναι□ αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσῃ *□ποιῶντα οὕτως.□ ⁴⁷ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσῃ αὐτόν. ⁴⁸ Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει *□ὁ κύριός μου□ *□ἐλθεῖν,□ ⁴⁹ καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, *□ *□ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν□ μετὰ τῶν μεθυόντων, ⁵⁰ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, ⁵¹ καὶ

* **24:30** □ τῷ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **24:31** □ φωνῆς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * **24:31** □ - RP f³⁵ TR | τῶν TNT² WH NA NIV SBL * **24:32** □ γινώσκετε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | γινώσκεται f³⁵ * **24:33** □ ταῦτα πάντα RP f³⁵ TNT² | πάντα ταῦτα TR WH NA NIV SBL * **24:34** □ - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **24:35** □ παρελεύσονται RP f³⁵ TR | παρελεύσεται TNT² WH NA NIV SBL * **24:36** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς TR * **24:36** □² - RP f³⁵ TR TNT² | οὐδὲ ὁ υἱὸς WH NA NIV SBL * **24:36** □ μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:37** □ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **24:37** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:38** □ Ὡςπερ RP f³⁵ TR | Ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **24:38** □ - RP f³⁵ TR NIV SBL | ἐκείναις TNT² WH NA * **24:38** □² ἐγκαμίζοντες RP f³⁵ TR TNT² | γαμίζοντες WH NA NIV SBL * **24:39** □ καὶ RP f³⁵ TR NA SBL | - TNT² WH NIV * **24:40** □ δύο ἔσονται RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἔσονται δύο WH NA²⁵ * **24:40** □ ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται RP f³⁵ TR | εἷς παραλαμβάνεται, καὶ εἷς ἀφίεται TNT² WH NA NIV SBL * **24:42** □ ὥρα RP f³⁵ TR | ἡμέρα TNT² WH NA NIV SBL * **24:44** □ ὥρα οὐ δοκεῖτε RP f³⁵ TR | οὐ δοκεῖτε ὥρα TNT² WH NA NIV SBL * **24:45** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:45** □ θεραπείας RP f³⁵ TR | οἰκετείας TNT² WH NA NIV SBL * **24:45** □² διδόναι RP f³⁵ TR | δοῦναι TNT² WH NA NIV SBL * **24:46** □ ποιῶντα οὕτως RP f³⁵ TR | οὕτως ποιῶντα TNT² WH NA NIV SBL * **24:48** □ ὁ κύριός μου RP f³⁵ TR | μου ὁ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * **24:48** □ ἐλθεῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:49** □ - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **24:49** □ ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν RP TR | ἐσθίειν τε καὶ πίνειν f³⁵ | ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ TNT² WH NA NIV SBL

διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσεται· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

25

¹ Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας *¹αὐτῶν¹ ἐξῆλθον εἰς *²ἀπάντησιν² τοῦ νυμφίου. ² *¹Πέντε δὲ *¹ἦσαν ἐξ αὐτῶν¹ φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. ³ *¹Αἵτινες μωραί,¹ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας *²αὐτῶν,² οὐκ ἔλαβον μεθ' ἐαυτῶν ἔλαιον. ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις *¹αὐτῶν¹ μετὰ τῶν λαμπάδων *¹αὐτῶν.¹ ⁵ Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. ⁶ Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος *¹ἔρχεται,¹ ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν *²αὐτοῦ.² ⁷ Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας *¹αὐτῶν.¹ ⁸ Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ⁹ Απεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε *¹οὐκ¹ ἀρκέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε *¹δὲ¹ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ¹⁰ Απερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ¹¹ Ὑστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ¹² Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ¹³ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, *¹ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.¹

¹⁴ Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ ὧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ὧ δὲ δύο, ὧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. ¹⁶ Πορευθεὶς *¹δὲ¹ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ *¹ἐποίησεν¹ ἄλλα πέντε *²τάλαντα.² ¹⁷ Ὡσαύτως *¹καὶ¹ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν *²καὶ² αὐτὸς² ἄλλα δύο. ¹⁸ Ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὥρυξεν *¹ἐν τῇ γῇ,¹ καὶ *²ἀπέκρυσεν² τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. ¹⁹ Μετὰ δὲ *¹χρόνον¹ πολὺν¹ ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκεῖνων, καὶ συναίρει *²μετ' αὐτῶν λόγον.² ²⁰ Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα *¹ἐπ'

* 25:1 ¹ αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἐαυτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 25:1 ² ἀπάντησιν RP f³⁵ TR | ὑπάντησιν TNT² WH NA NIV SBL * 25:2 ¹ Πέντε ... φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραὶ RP f³⁵ TR | Πέντε ... μωραὶ, καὶ πέντε φρόνιμοι TNT² WH NA NIV SBL * 25:2 ¹ ἦσαν ἐξ αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἐξ αὐτῶν ἦσαν TNT² WH NA NIV SBL * 25:3 ¹ Αἵτινες μωραὶ RP f³⁵ TR | Αἱ γὰρ μωραὶ TNT² WH NA NIV SBL * 25:3 ² αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐαυτῶν TR | - NA²⁵ * 25:4 ¹ αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:4 ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | ἐαυτοῦ WH NA NIV SBL * 25:6 ¹ ἔρχεται RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:6 ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 25:7 ¹ αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἐαυτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 25:9 ¹ οὐκ RP f³⁵ TR | οὐ μὴ TNT² WH NA NIV SBL * 25:9 ² δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:13 ¹ ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:16 ¹ δὲ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 25:16 ² ἐποίησεν RP f³⁵ TR | ἐκέρδησεν TNT² WH NA NIV SBL * 25:16 ² τάλαντα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:17 ¹ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 25:17 ² καὶ αὐτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:18 ¹ ἐν τῇ γῇ RP f³⁵ TR | γῇν TNT² WH NA NIV SBL * 25:18 ² ἀπέκρυσεν RP f³⁵ | ἀπέκρυσεν TR | ἔκρυσεν TNT² WH NA NIV SBL * 25:19 ¹ χρόνον πολὺν RP f³⁵ TR | πολὺν χρόνον TNT² WH NA NIV SBL * 25:19 ² μετ' αὐτῶν λόγον RP f³⁵ TR | λόγον μετ' αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 25:20 ¹ ἐπ' αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

αὐτοῖς. ²¹ Ἐφη *ὁ δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² Προσελθὼν *ὁ δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα *² λαβὼν εἶπεν, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα *³ ἐπ' αὐτοῖς. ²³ Ἐφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν, Κύριε, ἔγνωνα σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. ²⁵ καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα. ²⁷ ἔδει *οὖν σε βαλεῖν *τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ²⁸ Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται. *ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ *² ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον *ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

³¹ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ *ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, ³² καὶ *συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. ³⁴ Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ³⁵ Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· ³⁶ γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με. ³⁷ Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; ³⁸ Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; ³⁹ Πότε δέ σε εἶδομεν *ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; ⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴¹ Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, *οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ⁴² Ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· *ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ⁴³ ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. ⁴⁴ Τότε ἀποκριθήσονται *καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; ⁴⁵ Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε

* 25:21 ὁ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:22 ὁ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * 25:22 ὁ ² λαβὼν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:22 ὁ ³ ἐπ' αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:27 ὁ οὖν σε RP f³⁵ TR | σε οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 25:27 ὁ τὸ ἀργύριόν RP f³⁵ TR TNT² | τὰ ἀργύριά WH NA NIV SBL * 25:29 ὁ ἀπὸ δὲ τοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 25:29 ὁ ² ἔχει RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δοκεῖ ἔχειν f³⁵ * 25:30 ὁ ἐκβάλετε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκβάλλετε TR * 25:31 ὁ ἅγιοι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:32 ὁ συναχθήσεται RP f³⁵ TR | συναχθήσονται TNT² WH NA NIV SBL * 25:39 ὁ ἀσθενῆ RP f³⁵ TR | ἀσθενοῦντα TNT² WH NA NIV SBL * 25:41 ὁ οἱ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 25:42 ὁ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | καὶ WH * 25:44 ὁ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ TR

ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς *□πάντας□ τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ² Οἶδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. ³ Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς *□καὶ οἱ γραμματεῖς□ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, ⁴ καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν *□δόλω κρατήσωσιν□ καὶ ἀποκτείνωσιν. ⁵ Ἐλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. ⁶ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ *□ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα□ βαρυτίμου, καὶ κατέχευεν ἐπὶ *□τὴν κεφαλὴν□ αὐτοῦ ἀνακειμένου. ⁸ Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ□ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; ⁹ Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο *□τὸ μύρον□ πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι *□πτωχοῖς. ¹⁰ Γινούσ δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. ¹¹ Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ¹² Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ¹³ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. ¹⁴ Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ¹⁵ εἶπεν, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. ¹⁶ Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

¹⁷ Τῇ δὲ πρώτη τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες *□αὐτῷ,□ Ποῦ θέλεις *□ἐτοιμάσομέν□ σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα; ¹⁸ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἵπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρὸς μου ἐγγὺς ἐστίν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα. ²⁰ Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα. *□ ²¹ Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ *□ἕκαστος αὐτῶν,□ Μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ *□ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα,□ οὗτός με παραδώσει. ²⁴ Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ²⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν εἶπεν, Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. ²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς

* **26:1** □ πάντας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **26:3** □ καὶ οἱ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:4** □ δόλω κρατήσωσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κρατήσωσι δόλω TR * **26:7** □ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα RP f³⁵ TR | ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου TNT² WH NA NIV SBL * **26:7** □ τὴν κεφαλὴν RP f³⁵ TR | τῆς κεφαλῆς TNT² WH NA NIV SBL * **26:8** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:9** □ τὸ μύρον RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **26:9** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῖς f³⁵ * **26:17** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:17** □ ἐτοιμάσομέν RP f³⁵ | ἐτοιμάσωμέν TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:20** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | μαθητῶν WH NA²⁵ SBL * **26:22** □ ἕκαστος αὐτῶν RP f³⁵ TR | εἷς ἕκαστος TNT² WH NA NIV SBL * **26:23** □ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα RP f³⁵ TR | τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ TNT² WH NA NIV SBL

*□τὸν□ ἄρτον, καὶ *□εὐχαριστήσας,□ ἔκλασεν καὶ *□²ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ□ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²⁷ Καὶ λαβὼν *□τὸ□ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες. ²⁸ τοῦτο γὰρ ἐστιν τὸ αἷμά μου, *□τὸ□ τῆς *□²καινῆς□ διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ Λέγω δὲ ὑμῖν *□ὅτι□ οὐ μὴ πίνω ἅπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννηήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. ³⁰ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν.

³¹ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἑμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ *□διασκορπισθήσεται□ τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. ³² Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ *□ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ *□δὲ□ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. ³⁵ Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε *□ἀπαρνήσωμαι.□ Ὁμοίως *□δὲ□ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

³⁶ Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθῶν *□προσεύξωμαι ἐκεῖ.□ ³⁷ Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁸ Τότε λέγει αὐτοῖς *□ὁ Ἰησοῦς,□ Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ Καὶ *□προσελθὼν□ μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω ἅπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο *□τὸ ποτήριον□ παρελθεῖν *□²ἀπ' ἐμοῦ,□ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίνω, γεννηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ Καὶ ἐλθὼν *□εὕρισκει αὐτοὺς πάλιν□ καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ Καὶ ἀφείς αὐτοὺς *□ἀπελθὼν πάλιν□ προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. *□ ⁴⁵ Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς *□αὐτοῦ,□ καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε *□²τὸ□ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς

* **26:26** □ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:26** □ εὐχαριστήσας RP | εὐλογήσας f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:26** □² ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ RP f³⁵ TR | δοὺς τοῖς μαθηταῖς TNT² WH NA NIV SBL * **26:27** □ τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:28** □ τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:28** □² καινῆς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **26:29** □ ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:31** □ διασκορπισθήσεται RP f³⁵ TR | διασκορπισθήσονται TNT² WH NA NIV SBL * **26:33** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ TR * **26:33** □ δὲ RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:35** □ ἀπαρνήσωμαι RP f³⁵ | ἀπαρνήσομαι TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:35** □ δὲ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:36** □ προσεύξωμαι ἐκεῖ RP f³⁵ TR | ἐκεῖ προσεύξωμαι TNT² WH NA NIV SBL * **26:38** □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:39** □ προσελθὼν RP TNT² | προσελθὼν f³⁵ TR WH NA NIV SBL * **26:42** □ τὸ ποτήριον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:42** □² ἀπ' ἐμοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:43** □ εὕρισκει αὐτοὺς πάλιν RP TR | εὔρεν αὐτοὺς πάλιν f³⁵ | πάλιν εὔρεν αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **26:44** □ ἀπελθὼν πάλιν RP f³⁵ TR | πάλιν ἀπελθὼν TNT² WH NA NIV SBL * **26:44** □ - RP f³⁵ TR TNT² | πάλιν WH NA NIV SBL * **26:45** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:45** □² τὸ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵

χειρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἴδού, *ἥγγικεν* ὁ παραδιδούς με.

⁴⁷ Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ Ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὁν *ἂν* φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. ⁴⁹ Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἐταῖρε, ἐφ' *ὧν* πάρει; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χειρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ Καὶ ἰδού, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν *σου* τὴν μάχαιραν· εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ *ἀποθаноοῦνται.* ⁵³ Ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι *ἄρτι* παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι *πλείους* ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; ⁵⁴ Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν *πρὸς ὑμᾶς* *ἐκαθεζόμεν* διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκράτησατέ με. ⁵⁶ Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

⁵⁷ Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ⁵⁸ Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. ⁵⁹ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς *καὶ οἱ πρεσβύτεροι* καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως *θανατώσωσιν* αὐτόν. ⁶⁰ Καὶ οὐχ εὔρον· *καὶ* πολλῶν *ψευδομαρτύρων* προσελθόντων, *οὐχ* εὔρον. ⁶¹ Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο *ψευδομάρτυρες* εἶπον, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι *αὐτόν.* ⁶² Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ *ἀποκριθεὶς* ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ⁶⁴ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁵ Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων *ὅτι* Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε,

* 26:46 ἥγγικεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 26:48 ἂν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐὰν f³⁵
 * 26:50 ὧ RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 26:52 σου τὴν μάχαιραν RP f³⁵ TR | τὴν μάχαιράν σου TNT² WH NA NIV SBL * 26:52 ἀποθаноοῦνται RP f³⁵ | ἀπολοῦνται TR TNT² WH NA NIV SBL * 26:53 ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι RP f³⁵ TR | παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι TNT² WH NA NIV SBL * 26:53 πλείους ἢ RP f³⁵ TR | πλείω TNT² WH NA NIV SBL
 * 26:55 πρὸς ὑμᾶς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 26:55 ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ RP TR | ἐκαθεζόμεν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων f³⁵ | ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων TNT² WH NA NIV SBL
 * 26:59 καὶ οἱ πρεσβύτεροι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:59 θανατώσωσιν αὐτόν RP f³⁵ | αὐτὸν θανατώσωσι TR | αὐτὸν θανατώσουσιν TNT² | αὐτὸν θανατώσωσιν WH NA NIV SBL * 26:60 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:60 ψευδομαρτύρων προσελθόντων RP f³⁵ TR | προσελθόντων ψευδομαρτύρων TNT² WH NA NIV SBL * 26:60 οὐχ εὔρον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:61 οὐχ εὔρον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:61 ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:65 ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν *²αὐτοῦ. ⁶⁶ Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἐνοχος θανάτου ἐστίν. ⁶⁷ Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ἐρράπισαν, ⁶⁸ λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;

⁶⁹ Ὁ δὲ Πέτρος *ἐξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. ⁷⁰ Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν *αὐτῶν πάντων, λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. ⁷¹ Ἐξελθόντα δὲ *αὐτόν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτόν ἄλλη, καὶ λέγει *αὐτοῖς ἐκεῖ, *²Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. ⁷² Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷³ Μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. ⁷⁴ Τότε ἤρξατο *καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ *²εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁵ Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ρήματος *τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος *αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἐκλαυσεν πικρῶς.

27

¹ Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι *τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· ² καὶ δῆσαντες αὐτόν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν *αὐτόν *²Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

³ Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ *παραδιδούς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς *²ἀπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ *τοῖς πρεσβυτέροις, ⁴ λέγων, Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα *ἀθῶν. Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει. ⁵ Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια *ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησεν· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγατο. ⁶ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον, Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν. ⁷ Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἡγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. ⁸ Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἱματος, ἕως τῆς σήμερον. ⁹ Τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ· ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοὺς *ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν ὁ ἡγεμών, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοὺς ἔφη *αὐτῷ, Σὺ λέγεις. ¹² Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτόν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ *τῶν

* **26:65** ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:69** ἐξω ἐκάθητο RP f³⁵ TR | ἐκάθητο ἔξω TNT² WH NA NIV SBL * **26:70** αὐτῶν RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:71** αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:71** αὐτοῖς RP f³⁵ | τοῖς TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:71** ² Καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **26:74** καταθεματίζειν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καταναθεματίζειν TR * **26:74** ² εὐθέως RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εὐθὺς TNT² WH NA²⁵ * **26:75** τοῦ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **26:75** αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **27:1** τοῦ λαοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **27:2** αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **27:2** ² Ποντίῳ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **27:3** παραδιδούς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | παραδοὺς WH NA²⁵ * **27:3** ² ἀπέστρεψεν RP f³⁵ | ἀπέστρεψε TR | ἔστρεψεν TNT² WH NA NIV SBL * **27:3** τοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **27:4** ἀθῶν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | δίκαιον WH * **27:5** ἐν τῷ ναῷ RP f³⁵ TR | εἰς τὸν ναὸν TNT² WH NA NIV SBL * **27:11** ἔστη RP f³⁵ TR | ἐστάθη TNT² WH NA NIV SBL * **27:11** αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **27:12** τῶν RP TR TNT² | - f³⁵ WH NA NIV SBL

πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ¹³ Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσιν; ¹⁴ Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. ¹⁵ Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ᾔθελον. ¹⁶ Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον *□Βαραββᾶν.□ ¹⁷ Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; *□Βαραββᾶν,□ ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; ¹⁸ Ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνου παρέδωκαν αὐτόν. ¹⁹ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, *□ Βαραββᾶν. ²² Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; Λέγουσιν *□αὐτῷ□ πάντες, Σταυρωθήτω. ²³ Ὁ δὲ *□ἡγεμὼν□ ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, Σταυρωθήτω. ²⁴ Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας *□ἀπέναντι□ τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος *□τοῦ δικαίου□ τούτου· ὑμεῖς ὤψεσθε. ²⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτόν ὅλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, *□περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην.□ ²⁹ Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἄκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ *□τὴν κεφαλὴν□ αὐτοῦ, καὶ κάλαμον *□²ἐπὶ τὴν δεξιάν□ αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ *□³ἐνέπαιζον□ αὐτῷ, λέγοντες, Χαῖρε, *□⁴ὁ βασιλεὺς□ τῶν Ἰουδαίων. ³⁰ καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

³² Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐλθόντες εἰς *□τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν λεγόμενος Κρανίου Τόπος,□ ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν *□ὄξος□ μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ *□²ᾔθελεν□ πιεῖν. ³⁵ Σταυρώσαντες δὲ

* **27:16** □ Βαραββᾶν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ | Ἰησοῦν Βαραββᾶν NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * **27:17** □ Βαραββᾶν RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | τὸν Βαραββᾶν WH NA²⁵ | Ἰησοῦν τὸν Βαραββᾶν NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL
* **27:21** □ - RP f³⁵ TR | Τὸν TNT² WH NA NIV SBL * **27:22** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
* **27:23** □ ἡγεμὼν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **27:24** □ ἀπέναντι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | κατέναντι TNT² WH NA²⁵ * **27:24** □ τοῦ δικαίου RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **27:28** □ περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην RP f³⁵ TR | χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL
* **27:29** □ τὴν κεφαλὴν RP f³⁵ TR | τῆς κεφαλῆς TNT² WH NA NIV SBL * **27:29** □² ἐπὶ τὴν δεξιάν RP f³⁵ TR | ἐν τῇ δεξιᾷ TNT² WH NA NIV SBL * **27:29** □³ ἐνέπαιζον RP f³⁵ TR TNT² | ἐνέπαιξαν WH NA NIV SBL
* **27:29** □⁴ ὁ βασιλεὺς RP f³⁵ TR | βασιλεῦ TNT² WH NA NIV SBL * **27:33** □ τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν λεγόμενος Κρανίου Τόπος RP | τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν, λεγόμενον Κρανίου Τόπος f³⁵ | τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃς ἐστὶ λεγόμενος Κρανίου Τόπος TR | τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν Κρανίου Τόπος λεγόμενος TNT² WH NA NIV SBL * **27:34** □ ὄξος RP f³⁵ TR | οἶνον TNT² WH NA NIV SBL * **27:34** □² ᾔθελεν RP f³⁵ | ᾔθελε TR | ᾔθελῃσεν TNT² WH NA NIV SBL

αὐτόν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον. * 36 Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 37 Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησται, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. 39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, 40 καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, * 41 κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 41 Ὁμοίως * 42 καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων * 43 καὶ Φαρισαίων ἐλεγον, 42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. * 43 Εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν * 44 ἐπ' αὐτῷ. 43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν * 44 αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. 44 Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησται οἱ συσταυρωθέντες * 45 αὐτῷ ὠνείδιζον * 46 αὐτόν.

45 Ἀπὸ δὲ ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης· 46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν * 47 ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἥλί, Ἥλί, λιμὰ σαβαχθάνι; Τοῦτ' ἐστίν, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; 47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλίαν φωνεῖ οὗτος. 48 Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. 49 Οἱ δὲ λοιποὶ * 50 ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλίας σῶσων αὐτόν. * 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφήκεν τὸ πνεῦμα. 51 Καὶ ἰδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη * 52 εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν. 52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων * 53 ἠγέρθη· 53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. 54 Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ * 55 γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς * 56 θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. 55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ * 56 γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ. 56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς * 58 ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ. 58 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ῥήτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι * 59 τὸ σῶμα.

* 27:35 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. TR * 27:40 - RP f³⁵ TR TNT² WH NIV⁷³ SBL | καὶ NA NIV¹¹ * 27:41 - RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 27:41 - ² καὶ Φαρισαίων RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 27:42 - RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 27:42 - ἐπ' αὐτῷ RP f³⁵ | αὐτῷ TR | ἐπ' αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * 27:43 - αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 27:44 - RP f³⁵ TR | σὺν TNT² WH NA NIV SBL * 27:44 - αὐτόν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ TR * 27:46 - ἀνεβόησεν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐβόησεν TNT² WH * 27:49 - ἔλεγον RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἶπαν TNT² WH NA²⁵ * 27:49 - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην ἐνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα. [WH] * 27:51 - εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω RP f³⁵ TR | ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο TNT² WH NA NIV SBL * 27:52 - ἠγέρθη RP f³⁵ TR | ἠγέρθησαν TNT² WH NA NIV SBL * 27:54 - γενόμενα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | γινόμενα TNT² WH NA²⁵ * 27:54 - θεοῦ υἱὸς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | υἱὸς θεοῦ TNT² * 27:55 - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * 27:57 - ἐμαθήτευσεν RP f³⁵ | ἐμαθήτευσεν TR | ἐμαθητεύθη TNT² WH NA NIV SBL * 27:58 - τὸ σῶμα RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

⁵⁹ Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ *□ συνδόνι καθαρᾷ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ⁶¹ Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

⁶² Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, ⁶³ λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ□ *□²νυκτὸς□ κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ, *□ Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρὼν τῆς πρώτης. ⁶⁵ Ἐφη *□δὲ□ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἐχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ Οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφάλισαν τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.

28

¹ Ὅψε δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. ² Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, *□ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον *□ἀπὸ τῆς θύρας,□ καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν *□ὥσει□ χιῶν. ⁴ Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ *□ἐγένοντο ὥσει□ νεκροί. ⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. ⁶ Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἡγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο *□ὁ κύριος.□ ⁷ Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδού, εἶπον ὑμῖν. ⁸ Καὶ *□ἐξελθοῦσαι□ ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ *□Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,□ καὶ ἰδού, *□ Ἰησοὺς *□ἀπήντησεν□ αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. ¹⁰ Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ με ὄψονται.

¹¹ Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. ¹² Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ¹³ λέγοντες, Εἶπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. ¹⁴ Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο *□ἐπὶ□ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν

* **27:59** □ - RP f³⁵ TR SBL | ἐν TNT² WH NA NIV * **27:64** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **27:64** □² νυκτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **27:64** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὅτι f³⁵ * **27:65** □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **28:2** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **28:2** □ ἀπὸ τῆς θύρας RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **28:3** □ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **28:4** □ ἐγένοντο ὥσει RP f³⁵ TR | ἐγενήθησαν ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **28:6** □ ὁ κύριος RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **28:8** □ ἐξελθοῦσαι RP f³⁵ TR | ἀπελθοῦσαι TNT² WH NA NIV SBL * **28:9** □ Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **28:9** □ - RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ὁ TR TNT² * **28:9** □ ἀπήντησεν RP f³⁵ TR | ὑπήντησεν TNT² WH NA NIV SBL * **28:14** □ ἐπὶ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ὑπὸ TNT²

*αὐτόν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ¹⁵ Οἱ δὲ λαβόντες *τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. *

¹⁶ Οἱ δὲ ἑνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ¹⁷ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν *αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ *γῆς. ¹⁹ Πορευθέντες *μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, *βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. *Ἀμήν.

* **28:14** αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **28:15** τὰ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **28:15** - RP f³⁵ TR | ἡμέρας TNT² WH NA NIV SBL * **28:17** αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **28:18** - RP f³⁵ TR NIV | τῆς TNT² WH NA SBL * **28:19** - RP f³⁵ | οὖν TR TNT² WH NA NIV SBL * **28:19** βαπτίζοντες RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | βαπτίσαντες TNT² * **28:20** Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

¹ Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ χριστοῦ, * υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

² * Ὡς γέγραπται ἐν * τοῖς προφήταις, Ἰδοὺ, * ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου * ἔμπροσθέν σου. ³ Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ Ἐγένετο Ἰωάννης * βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, * καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ⁵ Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται, * καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁶ * Ἦν δὲ * Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ Καὶ ἐκήρυσεν, λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ⁸ Ἐγὼ * μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς * ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν * Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη * ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. ¹⁰ Καὶ * εὐθέως ἀναβαίνων * ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ πνεῦμα * ὥσεί * περιστερὰν καταβαῖνον * ἐπ' αὐτόν. ¹¹ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν * ᾧ εὐδόκησα.

¹² Καὶ * εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. ¹³ Καὶ ἦν * ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ * ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

¹⁴ * Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον * τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ¹⁵ καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

* **1:1** υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | υἱοῦ θεοῦ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **1:2** Ὡς RP f³⁵ TR | Καθὼς TNT² WH NA NIV SBL * **1:2** τοῖς προφήταις RP f³⁵ TR | τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ TNT² WH NA NIV SBL * **1:2** ἐγὼ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:2** ἔμπροσθέν σου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:4** - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **1:4** καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **1:5** καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ TNT² WH NA NIV SBL * **1:6** Ἦν δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ἦν TNT² WH NA NIV SBL * **1:6** ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **1:8** μὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** ἐν ὕδατι ... ἐν πνεύματι ἁγίῳ RP f³⁵ TR TNT² | ὕδατι ... πνεύματι ἁγίῳ WH NA²⁵ | ὕδατι ... ἐν πνεύματι ἁγίῳ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **1:9** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὁ f³⁵ * **1:9** ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην RP f³⁵ TR | εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου TNT² NA NIV SBL | εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου WH * **1:10** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **1:10** ἀπὸ RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * **1:10** ὥσεί RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **1:10** ἐπ' RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **1:11** ᾧ RP f³⁵ TR | σοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** εὐθὺς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | εὐθέως f³⁵ * **1:13** ἐκεῖ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:13** ἡμέρας τεσσαράκοντα RP f³⁵ TR | τεσσαράκοντα ἡμέρας TNT² WH NA NIV SBL * **1:14** Μετὰ δὲ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | Καὶ μετὰ TNT² WH NA²⁵ SBL * **1:14** τῆς βασιλείας RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

16 *Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν *²αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος *³βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. 17 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 18 Καὶ *εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα *αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. 19 Καὶ προβάς *ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. 20 Καὶ *εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναοὺμ· καὶ *εὐθέως τοῖς σάββασιν *²εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν. 22 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 23 Καὶ *ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν, 24 λέγων, *Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἥλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. 25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. 26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ *κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. 27 Καὶ ἐθαμβήθησαν *πάντες, ὥστε συζητεῖν *πρὸς *²ἐαυτούς, λέγοντας, Τί ἐστὶν τοῦτο; *³Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, *²ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; 28 *Ἐξῆλθεν δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς *εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Καὶ *εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς *²ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 30 Ἡ δὲ πενθερὰ *Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ *εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. 31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς *αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς *εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὡψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδου ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. 33 καὶ *ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. 34 Καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ

* 1:16 Π Περιπατῶν δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ παράγων TNT² WH NA NIV SBL * 1:16 ² αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος RP f³⁵ | αὐτοῦ TR | Σίμωνος TNT² WH NA NIV SBL * 1:16 ³ βάλλοντας ἀμφίβληστρον RP f³⁵ TR | ἀμφιβάλλοντας TNT² WH NA NIV SBL * 1:18 εὐθέως RP f³⁵ TR TNT² | εὐθὺς WH NA NIV SBL * 1:18 αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:19 ἐκεῖθεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:20 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 1:21 εὐθέως RP f³⁵ TR TNT² | εὐθὺς WH NA NIV SBL * 1:21 ² εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV | εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν TR | ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν SBL * 1:23 - RP f³⁵ TR TNT² | εὐθὺς WH NA NIV SBL * 1:24 Ἐα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:26 κράξαν RP f³⁵ TR | φωνῇσαν TNT² WH NA NIV SBL * 1:27 πάντες RP f³⁵ TR | ἅπαντες TNT² WH NA NIV SBL * 1:27 πρὸς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 1:27 ² ἐαυτούς RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | αὐτούς TR WH NA²⁵ * 1:27 ³ Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη RP f³⁵ TR | Διδαχὴ καινὴ TNT² WH NA NIV SBL * 1:27 ² ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:28 Ἐξῆλθεν δὲ RP f³⁵ | Ἐξῆλθε δὲ TR | Καὶ ἐξῆλθεν TNT² WH NA NIV SBL * 1:28 - RP f³⁵ TR | πανταχοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 1:29 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 1:29 ² ἐξελθόντες, ἦλθον RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐξελθὼν, ἦλθεν TNT² | ἐξελθόντες, ἦλθαν WH * 1:30 - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ f³⁵ * 1:30 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 1:31 αὐτῆς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 1:31 ² εὐθέως RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:33 ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν RP f³⁵ TR | ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη TNT² WH NA NIV SBL

δαιμόνια πολλά ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν αὐτόν.
*□

³⁵ Καὶ πρωὶ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κάκει προσηύχετο. ³⁶ Καὶ *□κατεδίωξαν□ αὐτόν *□ὁ□ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ³⁷ καὶ *□εὐρόντες αὐτόν□ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες *□σε ζητοῦσιν.□ ³⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀγωμεν *□ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ *□ἐξελέλθθα.□ ³⁹ Καὶ *□ἦν□ κηρύσσων *□²έν ταῖς συναγωγαῖς□ αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρός, παρακαλῶν αὐτόν καὶ γονυπετῶν *□αὐτόν,□ *□²καὶ□ λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ⁴¹ *□Ὁ δὲ Ἰησοῦς□ *□²σπλαγχνισθεὶς,□ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, *□ῆψατο αὐτοῦ,□ καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθῃ. ⁴² Καὶ *□εἰπόντος αὐτοῦ□ *□εὐθέως□ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. ⁴³ Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, *□εὐθέως□ ἐξέβαλεν αὐτόν, ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἶπῃς· ἀλλ' ὑπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ *□προσένεγκε□ περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ᾧ προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλά καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτόν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω *□έν□ ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν *□²πανταχόθεν.□

2

¹ Καὶ *□εἰσῆλθεν πάλιν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη□ ὅτι *□²εἰς οἶκόν□ ἐστίν. ² Καὶ *□εὐθέως□ συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. ³ Καὶ ἔρχονται *□πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες,□ αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. ⁴ Καὶ μὴ δυνάμενοι *□προσεγγίσει□ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν κράββατον *□²ἐφ' ᾧ□ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ *□Ἰδὼν δὲ□ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον,

* **1:34** □ - RP TR TNT² NA NIV SBL | χριστόν εἶναι f³⁵ WH * **1:36** □ κατεδίωξαν RP f³⁵ TR TNT² | κατεδίωξεν WH NA NIV SBL * **1:36** □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **1:37** □ εὐρόντες αὐτόν RP f³⁵ TR | εὐρον αὐτόν καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **1:37** □ σε ζητοῦσιν RP f³⁵ | ζητοῦσι σε TR | ζητοῦσιν σε TNT² WH NA NIV SBL * **1:38** □ - RP f³⁵ TR | ἀλλαχοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:38** □ ἐξελέλθθα RP TR | ἐλήλθθα f³⁵ | ἐξῆλθον TNT² WH NA NIV SBL * **1:39** □ ἦν RP f³⁵ TR | ἦλθεν TNT² WH NA NIV SBL * **1:39** □² ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP f³⁵ TR | εἰς τὰς συναγωγὰς TNT² WH NA NIV SBL * **1:40** □ αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **1:40** □² καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **1:41** □ Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **1:41** □² σπλαγχνισθεὶς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV⁷³ | ὀργισθεὶς NIV¹¹ SBL * **1:41** □ ῆψατο αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ ῆψατο TNT² WH NA NIV SBL * **1:42** □ εἰπόντος αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:42** □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **1:43** □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **1:44** □ προσένεγκε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | προσένεγκαι f³⁵ * **1:45** □ ἐν RP f³⁵ TR | ἐπ' TNT² WH NA NIV SBL * **1:45** □² πανταχόθεν RP f³⁵ TR | πάντοθεν TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** □ εἰσῆλθεν πάλιν ... καὶ ἠκούσθη RP f³⁵ | πάλιν εἰσῆλθεν ... καὶ ἠκούσθη TR | εἰσελθὼν πάλιν ... ἠκούσθη TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** □² εἰς οἶκόν RP f³⁵ TR | ἐν οἴκῳ TNT² WH NA NIV SBL * **2:2** □ εὐθέως RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **2:3** □ πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτόν, φέροντες παραλυτικὸν TNT² | φέροντες πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν WH NA NIV SBL * **2:4** □ προσεγγίσει RP f³⁵ TR TNT² | προσενέγκαι WH NA NIV SBL * **2:4** □² ἐφ' ᾧ RP f³⁵ TR | ὅπου TNT² WH NA NIV SBL * **2:5** □ ἰδὼν δὲ RP f³⁵ TR TNT² | καὶ ἰδὼν WH NA NIV SBL

*²ἀφένονται□ *¹σοι□ *¹αὶ ἁμαρτίαι σου.□ ⁶ Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ⁷ *¹Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημίας;□ Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός; ⁸ Καὶ *¹εὐθέως□ ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως *¹αὐτοὶ□ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, *²εἶπεν□ αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, *¹Ἀφένονται□ *²σου□ αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, *³Ἐγείραι,□ καὶ ἄρον *¹σου τὸν κράββατον,□ καὶ περιπάτει; ¹⁰ Ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου *¹ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας—□ λέγει τῷ παραλυτικῷ— ¹¹ Σοὶ λέγω, *¹Ἐγείραι□ *¹καὶ□ ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² Καὶ ἠγέρθη *¹εὐθέως, καὶ□ ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν *²ἐναντίον□ πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας ὅτι *¹Οὐδέποτε οὕτως□ εἶδομεν.

¹³ Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ Καὶ παράγων εἶδεν Λευὶ τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. ¹⁵ Καὶ *¹ἐγένετο□ *¹ἐν τῷ□ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ *²ἠκολούθησαν□ αὐτῷ. ¹⁶ Καὶ οἱ γραμματεῖς *¹καὶ οἱ Φαρισαῖοι,□ *¹ *²ιδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα□ μετὰ τῶν *¹τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν,□ ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, *¹Τί□ ὅτι μετὰ τῶν *³τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν□ ἐσθίει *²καὶ πίνει;□ ¹⁷ Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, *¹ Οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς *¹εἰς μετάνοιαν.□

¹⁸ Καὶ ἦσαν *¹οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων□ νηστεύοντες·

* ^{2:5} ² ἀφένονται RP f³⁵ TR | ἀφιένται TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:5} ¹ σοι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:5} ¹ αἱ ἁμαρτίαι σου RP f³⁵ TR | σου αἱ ἁμαρτίαι TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:7} ¹ Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημίας; RP f³⁵ | Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; TR | Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· TNT² NA NIV SBL | Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ; βλασφημεῖ· WH * ^{2:8} ¹ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:8} ¹ αὐτοὶ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:8} ² εἶπεν RP f³⁵ TR | λέγει TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:9} ¹ Ἀφένονται RP f³⁵ TR | Ἀφιένται TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:9} ² σου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σοί TR * ^{2:9} ³ Ἐγείραι RP f³⁵ TR | Ἐγείρου TNT² WH | Ἐγείρε NA NIV SBL * ^{2:9} ¹ σου τὸν κράββατον RP TR | τὸν κράββατον σου f³⁵ | τὸν κράββατόν σου TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τὸν κράββατόν σου NA²⁵ * ^{2:10} ¹ ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας RP TR | ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας f³⁵ TNT² SBL | ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς WH NA NIV * ^{2:11} ¹ Ἐγείραι RP f³⁵ TR | ἔγειρε TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:11} ¹ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:12} ¹ εὐθέως, καὶ RP f³⁵ TR | καὶ εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:12} ² ἐναντίον RP f³⁵ TR TNT² | ἔμπροσθεν WH NA NIV SBL * ^{2:12} ¹ Οὐδέποτε οὕτως RP f³⁵ TR | Οὕτως οὐδέποτε TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:15} ¹ ἐγένετο RP f³⁵ TR | γίνεται TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:15} ¹ ἐν τῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * ^{2:15} ² ἠκολούθησαν RP f³⁵ TR | ἠκολούθουν TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:16} ¹ καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP f³⁵ TR | τῶν Φαρισαίων TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:16} ¹ - RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | καὶ TNT² * ^{2:16} ² ιδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα RP f³⁵ TR | ιδόντες ὅτι ἦσθιεν TNT² | ιδόντες ὅτι ἐσθίει WH NA NIV SBL * ^{2:16} ¹ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν RP f³⁵ TR | ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:16} ¹ Τί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:16} ³ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἁμαρτωλῶν καὶ τῶν τελωνῶν TNT² * ^{2:16} ² καὶ πίνει RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * ^{2:17} ¹ - RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ | ὅτι WH NA NIV⁷³ SBL * ^{2:17} ¹ εἰς μετάνοιαν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{2:18} ¹ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων RP f³⁵ TR | οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι TNT² NA NIV SBL | οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι WH

καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ * τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; ¹⁹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, νηστεύειν; Ὅσον χρόνον * μεθ' ἐαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν. ²⁰ Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν * ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²¹ * Καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιρράπτει ἐπὶ * ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα * αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. ²² Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, * ῥήσσει ὁ οἶνος * ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, * ²καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς * ²βλητέον.

²³ Καὶ ἐγένετο * παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ * ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυν. ²⁴ Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε, τί ποιοῦσιν * ἐν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; ²⁵ Καὶ * αὐτὸς * ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυίδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ²⁶ * Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ * ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ * τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; ²⁷ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, * οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. ²⁸ ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3

¹ Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς * τὴν συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χειρά. ² Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα * κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ³ Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ * ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χειρά, * ²Ἐγείραι εἰς τὸ μέσον. ⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐξεστὶν τοῖς σάββασιν * ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς,

* **2:18** □ - RP f³⁵ TR | μαθηταὶ TNT² WH NA NIV SBL * **2:19** □ μεθ' ἐαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον RP f³⁵ | μεθ' ἐαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον TR | ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **2:20** □ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις RP f³⁵ TR | ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **2:21** □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:21** □ ἱματίῳ παλαιῷ RP f³⁵ TR | ἱμάτιον παλαιόν TNT² WH NA NIV SBL * **2:21** □ - RP f³⁵ TR TNT² | ἀπ' WH NA NIV SBL * **2:22** □ ῥήσσει RP f³⁵ TR | ῥήξει TNT² WH NA NIV SBL * **2:22** □ ὁ νέος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:22** □ ² καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται RP f³⁵ TR | καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **2:22** □ ² βλητέον RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **2:23** □ παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν RP f³⁵ | παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν TR | αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διαπορεύεσθαι TNT² WH | αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι NA NIV SBL * **2:23** □ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο TNT² WH NA NIV SBL * **2:24** □ ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:25** □ αὐτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:25** □ ἔλεγεν RP f³⁵ TR | λέγει TNT² WH NA NIV SBL * **2:26** □ Πῶς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **2:26** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **2:26** □ τοῖς ἱερεῦσιν RP f³⁵ TNT² | τοῖς ἱερεῦσι TR | τοὺς ἱερεῖς WH NA NIV SBL * **2:27** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **3:1** □ τὴν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **3:2** □ κατηγορήσωσιν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | κατηγορήσουσιν TNT² * **3:3** □ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χειρά RP f³⁵ TR | τὴν χειρά ἔχοντι ξηράν TNT² WH NA²⁵ SBL | τὴν ξηράν χειρά ἔχοντι NA²⁷⁺²⁸ NIV * **3:3** □ ² Ἐγείραι RP f³⁵ TR | Ἐγείρει TNT² WH NA NIV SBL * **3:4** □ ἀγαθοποιῆσαι RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | ἀγαθὸν ποιῆσαι NA NIV

συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον τὴν χεῖρά *σου. Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ *ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη. ⁶ Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι *εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον *ἐποιοῦν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ⁷ Καὶ ὁ Ἰησοῦς *ἀνεχώρησεν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας *ἠκολούθησαν *αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, *καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, *ἀκούσαντες ὅσα *ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. ⁹ Καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. ¹⁰ Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μᾶστιγας. ¹¹ Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν *ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ *ἐκράζεν, *λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ¹² Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ *φανερὸν αὐτόν *ποιήσωσιν.

¹³ Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ᾗθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. ¹⁴ Καὶ ἐποίησεν δώδεκα, *ἵνα ὥσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, ¹⁵ καὶ ἔχειν ἐξουσίαν *θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. ¹⁶ *καὶ ἐπέθηκεν *τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· ¹⁷ καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς *ὀνόματα Βοανεργές, ὃ ἐστίν, Υἱοὶ Βροντῆς· ¹⁸ καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην, ¹⁹ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ *ἔρχονται εἰς οἶκον· ²⁰ καὶ συνέρχεται πάλιν *ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς *μήτε ἄρτον φαγεῖν. ²¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι Ἐξέστη. ²² Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ²³ Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; ²⁴ Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. ²⁵ Καὶ ἐὰν

* 3:5 σου RP f³⁵ TR TNT² WH | - NA NIV SBL * 3:5 ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:6 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 3:6 ἐποιοῦν RP f³⁵ TR | ἐδίδουν TNT² WH NA NIV SBL * 3:7 ἀνεχώρησεν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ RP f³⁵ | ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ TR | μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν TNT² WH NA NIV SBL * 3:7 ἠκολούθησαν RP TR | ἠκολούθησεν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 3:7 αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:8 καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα RP f³⁵ TR | καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | καὶ οἱ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα NIV⁷³ * 3:8 ἀκούσαντες RP f³⁵ TR | ἀκούοντες TNT² WH NA NIV SBL * 3:8 ἐποίει RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ποιεῖ TNT² WH NA²⁵ * 3:11 ἐθεώρει προσέπιπτεν RP f³⁵ TR | ἐθεώρουν προσέπιπτον TNT² WH NA NIV SBL * 3:11 ἐκράζεν RP f³⁵ | ἐκράζε TR | ἐκράζον TNT² WH NA NIV SBL * 3:11 λέγοντα RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | λέγοντες NA²⁷⁺²⁸ NIV * 3:12 φανερὸν αὐτόν RP f³⁵ | αὐτόν φανερὸν TR TNT² WH NA NIV SBL * 3:12 ποιήσωσιν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ποιήσωσι TR | ποιῶσιν TNT² * 3:14 - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV¹¹ SBL | οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * 3:15 θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:16 - RP f³⁵ TR TNT² | καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα WH NA NIV SBL * 3:16 τῷ Σίμωνι ὄνομα RP f³⁵ TR | ὄνομα τῷ Σίμωνι TNT² WH NA NIV SBL * 3:17 ὀνόματα RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | ὄνομα WH NA²⁵ NIV¹¹ * 3:19 ἔρχονται RP f³⁵ TR TNT² | ἔρχεται WH NA NIV SBL * 3:20 - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 3:20 μήτε RP TR | μηδὲ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ *□ δύναται □ *□² σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη. ²⁶ Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ *□ μεμέρισται, □ οὐ δύναται *□² σταθῆναι, □ ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ *□ *□ Οὐδεὶς δύναται □ *□ τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν □ αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῇσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ *□² διαρπάσῃ. ²⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται *□ τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, □ καὶ *□ βλασφημίαι *□ ὅσας ἂν □ βλασφημήσωσιν. ²⁹ ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου *□ κρίσεως. ³⁰ Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

³¹ *□ Ἔρχονται οὖν □ *□² οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, □ καὶ ἔξω *□³ ἐστῶτες □ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, *□⁴ φωνοῦντες □ αὐτόν. ³² Καὶ ἐκάθητο *□ ὄχλος περὶ αὐτόν. □ *□ εἶπον δὲ □ αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου *□ καὶ αἱ ἀδελφαί σου □ ἔξω ζητοῦσίν σε. ³³ Καὶ *□ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, □ Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου *□² ἢ □ οἱ ἀδελφοί *□ μου; ³⁴ Καὶ περιβλεψάμενος *□ κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν □ καθημένους, λέγει, *□ Ἴδε, □ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ Ὅς *□ γὰρ □ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή *□² μου □ καὶ μήτηρ *□ ἐστίν.

4

¹ Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ *□ συνήχθη □ πρὸς αὐτόν ὄχλος *□² πολὺς, □ ὥστε αὐτόν *□³ ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον □ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς *□⁴ ἦν. ² Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλάς, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ³ Ἀκούετε· ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων *□ τοῦ □ σπεῖραι. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπесεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ *□ καὶ κατέφαγεν αὐτό.

* ^{3:25} □ δύναται RP f³⁵ TR | δυνήσεται TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:25} □² σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη RP f³⁵ TR | ἢ οἰκία ἐκείνη στήναι TNT² WH NA²⁵ | ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * ^{3:26} □ μεμέρισται RP f³⁵ TR TNT² | ἐμερίσθη WH NA NIV SBL * ^{3:26} □² σταθῆναι RP f³⁵ TR | στήναι TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:27} □ - RP f³⁵ TR | Ἀλλ' TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:27} □ Οὐδεὶς δύναται RP f³⁵ TNT² SBL | Οὐ δύναται οὐδεὶς TR WH NA NIV * ^{3:27} □ τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν RP f³⁵ TR | εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:27} □² διαρπάσῃ RP f³⁵ | διαρπάσει TR TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:28} □ τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων RP f³⁵ TR | τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:28} □ - RP f³⁵ TR | αἱ TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:28} □ ὅσας ἂν RP f³⁵ TR | ὅσα ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:29} □ κρίσεως RP f³⁵ TR | ἁμαρτήματος TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:31} □ Ἔρχονται οὖν RP f³⁵ TR | Καὶ ἔρχονται TNT² WH NA²⁵ SBL | Καὶ ἔρχεται NA²⁷⁺²⁸ NIV * ^{3:31} □² οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:31} □³ ἐστῶτες RP f³⁵ TR | στήκοντες TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:31} □⁴ φωνοῦντες RP f³⁵ TR | καλοῦντες TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:32} □ ὄχλος περὶ αὐτόν RP f³⁵ TR | περὶ αὐτόν ὄχλος TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:32} □ εἶπον δὲ RP f³⁵ TR | καὶ λέγουσιν TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:32} □ καὶ αἱ ἀδελφαί σου RP f³⁵ NA | - TR TNT² WH NIV SBL * ^{3:33} □ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων RP f³⁵ TR | ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:33} □² ἦ RP f³⁵ TR SBL | καὶ TNT² WH NA NIV * ^{3:33} □ μου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * ^{3:34} □ κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν RP f³⁵ TR | τοὺς περὶ αὐτόν κύκλῳ TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:34} □ Ἰδε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Ἰδοὺ f³⁵ * ^{3:35} □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * ^{3:35} □² μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{3:35} □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | μου f³⁵ * ^{4:1} □ συνήχθη RP f³⁵ TR | συνάγεται TNT² WH NA NIV SBL * ^{4:1} □² πολὺς RP f³⁵ TR | πλεῖστος TNT² WH NA NIV SBL * ^{4:1} □³ ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον RP f³⁵ TR | εἰς πλοῖον ἐμβάντα TNT² WH NA NIV SBL * ^{4:1} □⁴ ἦν RP f³⁵ TR | ἦσαν TNT² WH NA NIV SBL * ^{4:3} □ τοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * ^{4:4} □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ οὐρανοῦ TR

5 *Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, * ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ *²εὐθέως ἔξαντέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 *ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος *²ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. 7 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. 8 Καὶ *ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ *²αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν *³ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. 9 Καὶ ἔλεγεν, * *Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

10 *Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, *ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα *³τὴν παραβολήν. 11 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὑμῖν *δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· 12 ἵνα βλέποντες βλέπωσιν, καὶ μὴ ἴδωσιν· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν, καὶ μὴ συνιῶσιν· μήποτε ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς *τὰ ἁμαρτήματα. 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἶδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; Καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; 14 Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. 15 Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, *εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον *ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. 16 Καὶ οὗτοι εἰσιν *ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ, ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, *εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, 17 καὶ οὐκ ἔχουσιν ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, *εὐθέως σκανδαλίζονται. 18 Καὶ *οὗτοι εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, * οἱ τὸν λόγον *ἀκούοντες, 19 καὶ αἱ μέριμναι τοῦ *αἰῶνος *τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 20 Καὶ *οὗτοι εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, * Μήτι *ὁ λύχνος ἔρχεται ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν *ἐπιτεθῇ; 22 Οὐ γάρ ἐστίν *τι

* 4:5 Ἄλλο δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ἄλλο TNT² WH NA NIV SBL * 4:5 - RP f³⁵ TR NA NIV SBL | καὶ TNT² WH * 4:5 ² εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 4:6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος RP f³⁵ TR | καὶ ὅτε ἀντέτειλεν ὁ ἥλιος TNT² WH NA NIV SBL * 4:6 ² ἐκαυματίσθη RP f³⁵ TR WH NA NIV¹¹ SBL | ἐκαυματίσθησαν TNT² NIV⁷³ * 4:8 ἄλλο RP f³⁵ TR TNT² | ἄλλα WH NA NIV SBL * 4:8 ² αὐξάνοντα RP f³⁵ TR | αὐξανόμενον TNT² | αὐξανόμενα WH NA NIV SBL * 4:8 ³ ἐν ... ἐν ... ἐν RP f³⁵ | ἐν ... ἐν ... ἐν TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἰς ... εἰς ... εἰς TNT² | εἰς ... ἐν ... ἐν WH NA²⁵ * 4:9 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῖς TR * 4:9 Ὁ ἔχων RP f³⁵ TR | Ὁς ἔχει TNT² WH NA NIV SBL * 4:10 Ὅτε δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ὅτε TNT² WH NA NIV SBL * 4:10 ² ἠρώτησαν RP f³⁵ TR | ἠρώτων TNT² WH NA NIV SBL * 4:10 ³ τὴν παραβολήν RP f³⁵ TR | τὰς παραβολὰς TNT² WH NA NIV SBL * 4:11 δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον RP f³⁵ TR | τὸ μυστήριον δέδοται TNT² WH NA NIV SBL * 4:12 τὰ ἁμαρτήματα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:15 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 4:15 ² ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν RP f³⁵ TR | εἰς αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * 4:16 ὁμοίως RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL | - NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ * 4:16 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 4:17 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 4:18 οὗτοι RP f³⁵ TR | ἄλλοι TNT² WH NA NIV SBL * 4:18 - RP f³⁵ | οὗτοι εἰσιν TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:18 ² ἀκούοντες RP f³⁵ TR | ἀκούσαντες TNT² WH NA NIV SBL * 4:19 αἰῶνος RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | βίου NIV⁷³ * 4:19 τούτου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:20 οὗτοι RP f³⁵ TR | ἐκεῖνοί TNT² WH NA NIV SBL * 4:21 - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὅτι WH NA²⁵ * 4:21 ὁ λύχνος ἔρχεται RP f³⁵ TR | ἔρχεται ὁ λύχνος TNT² WH NA NIV SBL * 4:21 ἐπιτεθῇ RP f³⁵ TR | τεθῇ TNT² WH NA NIV SBL * 4:22 τι RP TR NA²⁵ | f³⁵ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL

κρυπτόν, *²δ² ἐὰν μὴ *¹ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα *¹εἰς φανερόν ἔλθῃ. ²³ Εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκουέτω. ²⁴ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε *¹μετρηθήσεται² ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν *¹τοῖς ἀκούουσιν. ²⁵ Ὃς γὰρ *¹ἂν ἔχῃ, ²δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ *²δ² ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

²⁶ Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς *¹ἐὰν² ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, ²⁷ καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνῃται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. ²⁸ Αὐτομάτῃ *¹γὰρ² ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἴτα στάχυν, εἴτα πλήρη *¹σῖτον² ἐν τῷ στάχυϊ. ²⁹ Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπός, *¹εὐθέως² ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

³⁰ Καὶ ἔλεγεν, *¹Τίني ὁμοιώσωμεν² τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; Ἦ ἐν *²ποίᾳ³ *³παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; ³¹ Ὡς *¹κόκκον² σινάπεως, ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, *²μικρότερος³ πάντων τῶν σπερμάτων *³ἐστὶν⁴ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. ³² καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται *¹πάντων τῶν λαχάνων μεζῶν, ²καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. ³³ Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἐδύναντο ἀκούειν. ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς *¹μαθηταῖς αὐτοῦ² ἐπέλυεν πάντα.

³⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. ³⁶ Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ ἄλλα *¹δὲ² *¹πλοιάρια² ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁷ Καὶ γίνεται λαῖλαψ *¹ἀνέμου μεγάλῃ² *¹τὰ δὲ² κύματα *²ἐπέβαλλεν³ εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε *³αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. ³⁸ Καὶ *¹ἦν αὐτὸς² *¹ἐπὶ² τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ *²διεγείρουσιν³ αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; ³⁹ Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

* 4:22 ² δ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:22 ¹ - RP f³⁵ TR TNT² | ἵνα WH NA NIV SBL * 4:22 ¹ εἰς φανερόν ἔλθῃ RP f³⁵ TR | ἔλθῃ εἰς φανερόν TNT² WH NA NIV SBL * 4:24 ¹ μετρηθήσεται RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀντιμετρηθήσεται f³⁵ * 4:24 ¹ τοῖς ἀκούουσιν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:25 ¹ ἂν ἔχῃ RP f³⁵ TR | ἔχει TNT² WH NA NIV SBL * 4:25 ² δ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ὃς TNT² * 4:26 ¹ ἐὰν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:28 ¹ γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:28 ¹ σῖτον RP f³⁵ TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | σῖτος TNT² NA²⁵ * 4:29 ¹ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 4:30 ¹ Τίني ὁμοιώσωμεν RP TR | Τίني ὁμοιώσομεν f³⁵ | Πῶς ὁμοιώσωμεν TNT² WH NA NIV SBL * 4:30 ² ποίᾳ RP f³⁵ TR | τίνι TNT² WH NA NIV SBL * 4:30 ³ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν RP f³⁵ TR | αὐτήν παραβολῇ θῶμεν TNT² WH NA NIV SBL * 4:31 ¹ κόκκον RP f³⁵ TNT² | κόκκῳ TR WH NA NIV SBL * 4:31 ² μικρότερος RP f³⁵ TR | μικρότερον δν TNT² WH NA NIV SBL * 4:31 ³ ἐστὶν RP f³⁵ | ἐστὶ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:32 ¹ πάντων τῶν λαχάνων μεζῶν RP f³⁵ TR | μεζῶν πάντων τῶν λαχάνων TNT² | μεζῶν πάντων τῶν λαχάνων WH NA NIV SBL * 4:34 ¹ μαθηταῖς αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | ἰδίῳις μαθηταῖς WH NA NIV SBL * 4:36 ¹ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:36 ¹ πλοιάρια RP f³⁵ TR | πλοῖα TNT² WH NA NIV SBL * 4:37 ¹ ἀνέμου μεγάλῃ RP f³⁵ TR | μεγάλῃ ἀνέμου TNT² WH NA NIV SBL * 4:37 ² τὰ δὲ RP f³⁵ TR | καὶ τὰ TNT² WH NA NIV SBL * 4:37 ² ἐπέβαλλεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐπέβαλεν f³⁵ * 4:37 ³ αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι RP f³⁵ TR | ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον TNT² WH NA NIV SBL * 4:38 ¹ ἦν αὐτὸς RP f³⁵ TR TNT² | αὐτὸς ἦν WH NA NIV SBL * 4:38 ¹ ἐπὶ RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * 4:38 ² διεγείρουσιν RP f³⁵ TR | ἐγείρουσιν TNT² WH NA NIV SBL

40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, *Τί δειλοί ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; 41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα *ὑπακούουσιν αὐτῷ;

5

1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν *Γαδαρηνῶν. 2 Καὶ *ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, *²εὐθέως *³ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ³ὃς τὴν *κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς *²μνήμασιν· καὶ *³οὔτε *⁴άλύσεσιν *οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, ⁴διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετριφθαι· καὶ οὐδεὶς *αὐτὸν ἴσχυεν δαμάσαι. 5 καὶ διὰ παντός, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς *ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. 6 *Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν *αὐτῷ, ⁷καὶ κράζας φωνῇ μεγάλῃ *εἶπεν, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασανίσῃς. 8 Ἐλεγεν γὰρ αὐτῷ, Ἐξελθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. 9 Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, Τί *σοι ὄνομα; Καὶ *ἀπεκρίθη, λέγων, *Λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. 10 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ *αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. 11 Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς *τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. 12 καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν *πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. 13 Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς *εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. *²ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. 14 *Οἱ δὲ βόσκοντες *²τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ *³ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ *⁴ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός· ¹⁵καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον *καὶ ἱματισμένον καὶ

* 4:40 Τί δειλοί ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; RP f³⁵ NA²⁵ | Τί δειλοί ἐστε οὕτω; Πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; TR | Τί δειλοί ἐστε; Οὕτω ἔχετε πίστιν; TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 4:41 ὑπακούουσιν RP f³⁵ TR | ὑπακούει TNT² WH NA NIV SBL * 5:1 Γαδαρηνῶν RP f³⁵ TR | Γερασσηνῶν TNT² WH NA NIV SBL * 5:2 ἐξελθόντι αὐτῷ RP f³⁵ TR | ἐξελθόντος αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 5:2 ²εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 5:2 ³ἀπήντησεν RP f³⁵ TR | ὑπήντησεν TNT² WH NA NIV SBL * 5:3 κατοίκησιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οἴκησιν f³⁵ * 5:3 ²μνήμασιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μνημείοις TR * 5:3 ³οὔτε RP f³⁵ TR | οὐδὲ TNT² WH NA NIV SBL * 5:3 ⁴άλύσεσιν RP f³⁵ TR | ἀλύσει TNT² WH NA NIV SBL * 5:3 - RP f³⁵ TR | οὐκέτι TNT² WH NA NIV SBL * 5:4 αὐτὸν ἴσχυεν RP | αὐτὸν ἴσχυεν f³⁵ | αὐτὸν ἴσχυε TR | ἴσχυεν αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * 5:5 ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν RP | μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν TR * 5:6 Ἰδὼν δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ἰδὼν TNT² WH NA NIV SBL * 5:6 ²αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτόν WH NA²⁵ SBL * 5:7 εἶπεν RP f³⁵ | εἶπε TR | λέγει TNT² WH NA NIV SBL * 5:9 σοι ὄνομα RP f³⁵ TR | ὄνομά σοι TNT² WH NA NIV SBL * 5:9 ἀπεκρίθη λέγων RP f³⁵ TR | λέγει TNT² WH NA NIV SBL * 5:9 - RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * 5:10 αὐτοὺς RP f³⁵ TR | αὐτὰ TNT² WH NA NIV SBL * 5:11 τῷ ὄρει RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ ὄρη TR * 5:12 πάντες οἱ δαίμονες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:13 εὐθέως ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:13 ²ἦσαν δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 Οἱ δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ οἱ TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 ²τοὺς χοίρους RP f³⁵ TR | αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 ³ἀνήγγειλαν RP f³⁵ TR | ἀπήγγειλαν TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 ⁴ἐξῆλθον RP f³⁵ TR | ἦλθον TNT² WH NA NIV SBL * 5:15 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν Λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ *□ Διηγῆσαντο δὲ□ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. ¹⁷ Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. ¹⁸ Καὶ *□ ἐμβάντος□ αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, ἵνα *□ ἦ μετ' αὐτοῦ.□ ¹⁹ *□ Ὁ δὲ Ἰησοῦς□ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ *□² ἀνάγγειλον□ αὐτοῖς ὅσα *□³ σοι ὁ κύριος πεποίηκεν,□ καὶ ἡλέησέν σε. ²⁰ Καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

²¹ Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. ²² Καὶ *□ ἰδοὺ,□ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ²³ καὶ *□ παρεκάλει□ αὐτόν πολλά, λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς *□ αὐτῇ τὰς χεῖρας,□ *□² ὅπως□ σωθῇ καὶ *□³ ζήσεται.□ ²⁴ Καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

²⁵ Καὶ γυνὴ *□ τις□ οὗσα ἐν ῥύσει αἵματος *□ ἔτη δώδεκα,□ ²⁶ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' *□ αὐτῆς□ πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ²⁷ ἀκούσασα *□ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²⁸ ἔλεγεν γὰρ ὅτι *□ Κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι,□ σωθήσομαι. ²⁹ Καὶ *□ εὐθέως□ ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἵαται ἀπὸ τῆς μαστιγός. ³⁰ Καὶ *□ εὐθέως□ ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγεν, Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; ³¹ Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἥψατο; ³² Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν *□ ἐπ' □ αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, *□ Θύγατερ,□ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μαστιγός σου.

³⁵ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγου, λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς *□ εὐθέως□ *□ ἀκούσας□ τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῳ, Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα *□ αὐτῷ□ συνακολουθεῖν,

* 5:16 □ Διηγῆσαντο δὲ RP f³⁵ | Καὶ διηγῆσαντο TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:18 □ ἐμβάντος RP f³⁵ TR | ἐμβαίνοντος TNT² WH NA NIV SBL * 5:18 □ ἦ μετ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | μετ' αὐτοῦ ἦ TNT² WH NA NIV SBL * 5:19 □ Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 5:19 □² ἀνάγγειλον RP f³⁵ TR | ἀπάγγειλον TNT² WH NA NIV SBL * 5:19 □³ σοι ὁ κύριος πεποίηκεν RP f³⁵ | σοι ὁ κύριος ἐποίησε TR | ὁ κύριός σοι πεποίηκεν TNT² WH NA NIV SBL * 5:22 □ ἰδοὺ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:23 □ παρεκάλει RP f³⁵ TR | παρακαλεῖ TNT² WH NA NIV SBL * 5:23 □ αὐτῇ τὰς χεῖρας RP f³⁵ TR | τὰς χεῖρας αὐτῇ TNT² WH NA NIV SBL * 5:23 □² ὅπως RP f³⁵ TR | ἵνα TNT² WH NA NIV SBL * 5:23 □³ ζήσεται RP f³⁵ TR | ζήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * 5:25 □ τις RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:25 □ ἔτη δώδεκα RP f³⁵ TR TNT² | δώδεκα ἔτη WH NA NIV SBL * 5:26 □ αὐτῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἑαυτῆς TR * 5:27 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τὰ WH NA²⁵ * 5:28 □ Κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι RP f³⁵ TR TNT² | Ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ WH NA NIV SBL * 5:29 □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 5:30 □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 5:33 □ ἐπ' RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:34 □ Θύγατερ RP f³⁵ TR | Θυγάτηρ TNT² WH NA NIV SBL * 5:36 □ εὐθέως RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:36 □ ἀκούσας RP f³⁵ TR | παρακούσας TNT² WH NA NIV SBL * 5:37 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | μετ' αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL

εἰ μὴ *□ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ Καὶ *□ ἔρχεται □ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, *□ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. ³⁹ Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; Τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. *□ Ὁ □ δέ, ἐκβαλὼν *□² πάντας, □ παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον *□ ἀνακείμενον. □ ⁴¹ Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, Ταλιθά, κοῦμι· ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, *□ ἔγειραι. □ ⁴² Καὶ *□ εὐθέως □ ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν *□ ἐκστάσει μεγάλῃ. ⁴³ Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνῶ τοῦτο· καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

6

¹ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ *□ ἦλθεν □ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο *□ ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· □ καὶ *□ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; Καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα *□ αὐτῷ, □ *□² καὶ *□³ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ *□ γίνονται; □ ³ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς *□ Μαρίας, *□ ἀδελφὸς δὲ □ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; Καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὥδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ⁴ *□ Ἐλεγεν δὲ □ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσιν *□ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ *□ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, □ εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσεν. ⁶ Καὶ *□ ἐθαύμαζεν □ διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.

⁷ Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. ⁸ Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· *□ μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, □ μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· ⁹ ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ *□ ἐνδύσῃσθε □ δύο χιτῶνας. ¹⁰ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου *□ ἐὰν □ εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. ¹¹ Καὶ *□ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται □ ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν

* ^{5:37} □ - RP f³⁵ TR | τὸν TNT² WH NA NIV SBL * ^{5:38} □ ἔρχεται RP f³⁵ TR | ἔρχονται TNT² WH NA NIV SBL * ^{5:38} □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * ^{5:40} □ Ὁ RP f³⁵ TR | Αὐτὸς TNT² WH NA NIV SBL * ^{5:40} □² πάντας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἅπαντας TR * ^{5:40} □ ἀνακείμενον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{5:41} □ ἔγειραι RP f³⁵ TR | ἔγειρε TNT² WH NA NIV SBL * ^{5:42} □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * ^{5:42} □ - RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:1} □ ἦλθεν RP f³⁵ TR | ἔρχεται TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:2} □ ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν RP f³⁵ TR | διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:2} □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | οἱ WH NA²⁵ SBL * ^{6:2} □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | τούτῳ TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:2} □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὅτι TR * ^{6:2} □³ - RP f³⁵ TR TNT² | αἱ WH NA NIV SBL * ^{6:2} □² γίνονται RP f³⁵ TR | γινόμεναι TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:3} □ - RP f³⁵ TR | τῆς TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:3} □ ἀδελφὸς δὲ RP f³⁵ TR | καὶ ἀδελφὸς TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:4} □ Ἐλεγεν δὲ RP f³⁵ | Ἐλεγε δὲ TR | Καὶ ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:4} □ - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:5} □ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι RP f³⁵ TR | ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:6} □ ἐθαύμαζεν RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐθαύμαζε TR | ἐθαύμασεν WH NA²⁵ * ^{6:8} □ μὴ πήραν, μὴ ἄρτον RP f³⁵ TR | μὴ ἄρτον, μὴ πήραν TNT² WH NA NIV SBL * ^{6:9} □ ἐνδύσῃσθε RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐνδύσασθαι WH * ^{6:10} □ ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * ^{6:11} □ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται RP TR | ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται f³⁵ | ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται TNT² WH NA NIV SBL

ὕμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. * Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹² Καὶ ἐξελθόντες * ἐκήρυσσον ἵνα * ²μετανοήσωσιν. ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

¹⁴ Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ * ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων * ²ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ Ἄλλοι * ἔλεγον ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Προφῆτης * ἐστίν, * ²ὡς εἷς τῶν προφητῶν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ * ²ὁ Ἡρώδης * εἶπεν * ²ὅτι Ὁν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, * ²οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. ¹⁷ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν * φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ Ἐλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ Ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἠθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο. ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ * ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ * ²ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. ²¹ Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον * ²ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς * αὐτῆς * τῆς Ἡρωδιάδος * ²καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, * ³εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί. ²³ καὶ ὡμοσεν αὐτῇ * ²ὅτι Ὁ ἐάν * ²με αἰτήσης, δώσω σοί, ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου. ²⁴ * Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί * ²αἰτήσομαι; Ἡ δὲ εἶπεν, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ * ³βαπτιστοῦ. ²⁵ Καὶ εἰσελθοῦσα * ²εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾗτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα * ²μοι δῶς ἐξαυτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ

* **6:11** Ἀμὴν ... ἐκεῖνη. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:12** ἐκήρυσσον RP f³⁵ TR | ἐκήρυσσαν TNT² WH NA NIV SBL * **6:12** ² μετανοήσωσιν RP f³⁵ | μετανοήσωσι TR | μετανοῶσιν TNT² WH NA NIV SBL * **6:14** ἔλεγεν RP f³⁵ TR TNT² | ἔλεγον WH NA NIV SBL * **6:14** ² ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη RP f³⁵ TR | ἐγγίγεται ἐκ νεκρῶν TNT² WH NA NIV SBL * **6:15** - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **6:15** ἐστίν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:15** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἢ TR * **6:16** ὁ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL | - RP * **6:16** εἶπεν RP f³⁵ TR | ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * **6:16** ² ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:16** ² οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. RP f³⁵ TR | οὗτός ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν TNT² | οὗτός ἠγέρθη WH NA NIV¹¹ SBL | οὗτός ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη NIV⁷³ * **6:17** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῇ TR * **6:20** ἀκούσας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀκούων f³⁵ * **6:20** ² ἐποίει RP f³⁵ TR TNT² | ἠπόρει WH NA NIV SBL * **6:21** ἐποίει RP f³⁵ TR | ἐποίησεν TNT² WH NA NIV SBL * **6:22** αὐτῆς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV¹¹ SBL | αὐτοῦ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **6:22** τῆς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV¹¹ SBL | - WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **6:22** ² καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης RP f³⁵ TR SBL | καὶ ὀρχησαμένης, ἤρσεν TNT² WH NA NIV * **6:22** ³ εἶπεν ὁ βασιλεὺς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν TNT² WH NA²⁵ * **6:23** - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL | πολλὰ NA²⁷⁺²⁸ * **6:23** ὅτι Ὁ ἐάν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | ὅτι Ἐάν WH | Ὁ τι ἐάν NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **6:23** με RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * **6:24** Ἡ δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **6:24** ² αἰτήσομαι RP f³⁵ TR | αἰτήσωμαι TNT² WH NA NIV SBL * **6:24** ³ βαπτιστοῦ RP f³⁵ TR | βαπτίζοντος TNT² WH NA NIV SBL * **6:25** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **6:25** μοι δῶς ἐξαυτῆς RP f³⁵ TR | ἐξαυτῆς δῶς μοι TNT² WH NA NIV SBL

τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς *□συνανακειμένους□ οὐκ ἠθέλησεν *□αὐτὴν ἀθετῆσαι.□
 27 Καὶ *□εὐθέως□ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν *□²ἐνεχθῆναι□
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 28 *□Ὁ δὲ□ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ
 ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πῖνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ
 κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 29 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 ἦλθον, καὶ ἦσαν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν *□ μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα,
 *□καὶ□ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδασκαν. 31 Καὶ *□εἶπεν□ αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς
 αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ *□²ἀναπαύεσθε□ ὀλίγον. Ἦσαν γὰρ οἱ
 ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. 32 Καὶ ἀπῆλθον
 *□εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ□ κατ' ἰδίαν. 33 Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας *□ καὶ
 *□ἐπέγνωσαν□ *□²αὐτὸν□ πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον
 ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, *□καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν.□ 34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν
 *□ὁ Ἰησοῦς□ πολλὸν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' *□αὐτοῖς,□ ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα
 μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. 35 Καὶ ἥδη ὥρας πολλῆς
 γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ *□λέγουσιν□ ὅτι Ἐρημός ἐστιν
 ὁ τόπος, καὶ ἥδη ὥρα πολλή· 36 ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ
 ἀγροὺς καὶ κώμας *□ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν.□
 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ,
 Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν *□δηναρίων διακοσίων□ ἄρτους, καὶ *□δῶμεν□ αὐτοῖς
 φαγεῖν; 38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Πόσους *□ἄρτους ἔχετε;□ Ὑπάγετε *□καὶ□ ἴδετε. Καὶ
 γνόντες λέγουσιν, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. 39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς *□ἀνακλῖναι□
 πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. 40 Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ
 πρασιαί, *□ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ□ πεντήκοντα. 41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους
 καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κατέκλασεν
 τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς *□αὐτοῦ□ ἵνα *□παραθῶσιν□ αὐτοῖς· καὶ
 τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. 42 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· 43 καὶ
 ἦσαν *□κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις,□ καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 Καὶ ἦσαν

* 6:26 □ συνανακειμένους RP f³⁵ TR | ἀνακειμένους TNT² WH NA NIV SBL * 6:26 □ αὐτὴν ἀθετῆσαι RP
 f³⁵ TR | ἀθετῆσαι αὐτὴν TNT² WH NA NIV SBL * 6:27 □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL
 * 6:27 □² ἐνεχθῆναι RP f³⁵ TR | ἐνέγκαι TNT² WH NA NIV SBL * 6:28 □ Ὁ δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA
 NIV SBL * 6:29 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ TR * 6:30 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 6:31 □ εἶπεν RP f³⁵ TR | λέγει TNT² WH NA NIV SBL * 6:31 □² ἀναπαύεσθε RP f³⁵ TR | ἀναπαύσασθε
 TNT² WH NA NIV SBL * 6:32 □ εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ RP f³⁵ TR TNT² | ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον
 WH NA NIV SBL * 6:33 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οἱ ὄχλοι TR * 6:33 □ ἐπέγνωσαν RP f³⁵ TR
 NA NIV SBL | ἔγνωσαν TNT² WH * 6:33 □² αὐτὸν RP TR | αὐτοὺς f³⁵ | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:33
 □ καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:34 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH
 NA NIV SBL * 6:34 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 6:35 □ λέγουσιν RP f³⁵ TR
 | ἔλεγον TNT² WH NA NIV SBL * 6:36 □ ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. RP
 f³⁵ TR | ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. TNT² WH NA NIV SBL * 6:37 □ δηναρίων διακοσίων RP f³⁵
 TNT² WH NA NIV SBL | διακοσίων δηναρίων TR * 6:37 □ δῶμεν RP f³⁵ TR | δώσομεν TNT² WH NA NIV
 SBL * 6:38 □ ἄρτους ἔχετε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἔχετε ἄρτους WH NA²⁵ SBL * 6:38 □ καὶ RP
 f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:39 □ ἀνακλῖναι RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀνακλιθῆναι WH
 NA²⁵ * 6:40 □ ἀνὰ ... ἀνὰ RP f³⁵ TR | κατὰ ... κατὰ TNT² WH NA NIV SBL * 6:41 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR
 NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 6:41 □ παραθῶσιν RP f³⁵ TR TNT² | παρατιθῶσιν WH NA NIV SBL
 * 6:43 □ κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις RP f³⁵ TR | κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πληρώματα TNT²
 | κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα WH NA NIV SBL

οἱ φαγόντες *□ τοὺς ἄρτους□ *□ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

⁴⁵ Καὶ *□ εὐθέως□ ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν *□ εἰς τὸ πέραν□ πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς *□² ἀπολύσῃ□ τὸν ὄχλον. ⁴⁶ Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ⁴⁷ Καὶ ὁψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴⁸ Καὶ *□ εἶδεν□ αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, *□ καὶ□ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἠθέλην παρελθεῖν αὐτούς. ⁴⁹ Οἱ δέ, ἰδόντες αὐτὸν *□ περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης,□ ἔδοξαν *□ φάντασμα εἶναι,□ καὶ ἀνέκραξαν· ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. *□ Καὶ□ *□² εὐθέως□ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ⁵¹ Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν *□ ἐκπερισσοῦ□ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, *□² καὶ ἐθαύμαζον.□ ⁵² Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· *□ ἦν γὰρ□ *□ αὐτῶν ἡ καρδία□ πεπωρωμένη.

⁵³ Καὶ διαπεράσαντες *□ ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν□ Γεννησαρέτ, καὶ προσωρμίσθησαν. ⁵⁴ Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, *□ εὐθέως□ ἐπιγνόντες αὐτόν, ⁵⁵ *□ περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην,□ ἥρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι *□ ἐκεῖ□ ἐστίν. ⁵⁶ Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο *□ εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγρούς,□ ἐν ταῖς ἀγοραῖς *□² ἐτίθουν□ τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν *□³ ἥπτοντο□ αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7

¹ Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· ² καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ *□ κοινᾶις χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, *□ ἐσθίοντας□ *□² ἄρτους *□ ἐμέμψαντο.□ ³ Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· ⁴ καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, *□ ἐὰν μὴ *□ βαπτίσωνται,□ οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ ἄλλα πολλά ἐστίν

* **6:44** □ τοὺς ἄρτους RP f³⁵ TR TNT² WH NA SBL | - NIV * **6:44** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὥσει TR * **6:45** □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **6:45** □ εἰς τὸ πέραν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **6:45** □² ἀπολύσῃ RP TR | ἀπολύσει f³⁵ | ἀπολύει TNT² WH NA NIV SBL * **6:48** □ εἶδεν RP f³⁵ TR | ἰδὼν TNT² WH NA NIV SBL * **6:48** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:49** □ περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης RP f³⁵ TR TNT² | ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα WH NA NIV SBL * **6:49** □ φάντασμα εἶναι RP f³⁵ TR TNT² | ὅτι φάντασμά ἐστίν WH NA NIV SBL * **6:50** □ Καὶ RP f³⁵ TR TNT² | Ὁ δὲ WH NA NIV SBL * **6:50** □² εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **6:51** □ ἐκπερισσοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **6:51** □² καὶ ἐθαύμαζον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:52** □ ἦν γὰρ RP f³⁵ TR | ἀλλ' ἦν TNT² WH NA NIV SBL * **6:52** □ αὐτῶν ἡ καρδία RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡ καρδία αὐτῶν TR * **6:53** □ ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν RP f³⁵ TR TNT² | ἐπὶ τὴν γῆν, ἦλθον εἰς WH NA NIV SBL * **6:54** □ εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **6:55** □ περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην RP f³⁵ TR | περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **6:55** □ ἐκεῖ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **6:56** □ εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγρούς RP f³⁵ TR | εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς TNT² WH NA NIV SBL * **6:56** □² ἐτίθουν RP f³⁵ TR | ἐτίθεσαν TNT² WH NA NIV SBL * **6:56** □³ ἥπτοντο RP f³⁵ TR | ἥψαντο TNT² WH NA NIV SBL * **7:2** □ - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **7:2** □ ἐσθίοντας RP f³⁵ TR | ἐσθίουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **7:2** □² - RP f³⁵ TR | τοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **7:2** □ ἐμέμψαντο RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:4** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ὅταν ἔλθωσιν NIV⁷³ * **7:4** □ βαπτίσωνται RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ῥαντίσωνται WH NA²⁵

ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων *καὶ κλινῶν. ⁵ *Ἐπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, Διὰ τί *οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ *²ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ⁶ Ὁ δὲ *ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς *²ὅτι Καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, *Ὁ ὕψος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. ⁷ Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. ⁸ Ἀφέντες *γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, *²βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. ⁹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν *τηρήσητε. ¹⁰ Μωσῆς γὰρ εἶπεν, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν, ὃ ἐστίν, δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς. ¹² *καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι *τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ¹³ ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἣ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. ¹⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος *πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, *²Ἀκούετε μου πάντες, καὶ συνίετε. ¹⁵ Οὐδὲν ἐστὶν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται *αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ *ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, *ἐκεῖνά ἐστὶν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. ¹⁶ *Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς *οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ *περὶ τῆς παραβολῆς. ¹⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνητοί ἐστε; Οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, *καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα.

²⁰ Ἐλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ²¹ Ἐσωθεν γάρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, *μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, ²² κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. ²³ πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

* **7:4** καὶ κλινῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL | - WH NA²⁵ NIV * **7:5** Ἐπειτα RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **7:5** οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν RP f³⁵ | οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι TR | οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου TNT² WH NA NIV SBL * **7:5** ² ἀνίπτοις RP f³⁵ TR | κοιναῖς TNT² WH NA NIV SBL * **7:6** ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:6** ² ὅτι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:6** - RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ | ὅτι WH NA NIV⁷³ SBL * **7:8** γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:8** ² βαπτισμοὺς ... ποιεῖτε RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:9** τηρήσητε RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL | στήσητε NA²⁷⁺²⁸ * **7:12** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:12** τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ TNT² WH NA NIV SBL * **7:14** πάντα RP f³⁵ TR | πάλιν TNT² WH NA NIV SBL * **7:14** ² Ἀκούετε ... συνίετε RP f³⁵ TR | Ἀκούσατέ ... σύνητε TNT² WH NA NIV SBL * **7:15** αὐτὸν κοινῶσαι RP f³⁵ TR TNT² | κοινῶσαι αὐτόν WH NA NIV SBL * **7:15** ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά TNT² WH NA NIV SBL * **7:15** ἐκεῖνά RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:16** Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:17** - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | τὸν NIV⁷³ * **7:17** περὶ τῆς παραβολῆς RP f³⁵ TR | τὴν παραβολὴν TNT² WH NA NIV SBL * **7:19** καθαρίζον RP f³⁵ TR | καθαρίζων TNT² WH NA NIV SBL * **7:21** μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, κλοπαί RP f³⁵ TR | πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, μοιχεῖαι TNT² WH NA NIV SBL

24 *Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ *²μεθόρια Τύρου *καὶ Σιδῶνος. Καὶ εἰσελθὼν εἰς *οἰκίαν, οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ *³ῆδυνήθη λαθεῖν. 25 *Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἥς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἔλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. 26 *ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συραφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον *ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. 27 *Ὁ δὲ Ἰησοῦς *²εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ *καλὸν ἐστὶν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ *²βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 28 Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, *Ναί, κύριε· καὶ *²γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης *ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. 29 Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπάγε· ἐξελήλυθεν *τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου. 30 Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρεν *τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης. 31 Καὶ πάλιν *ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθεν *²πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν *μογγιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. 33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, 34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὃ ἐστὶν, Διανοίχθητι. 35 Καὶ *εὐθὺς *διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ *ἐλύθη ὁ δεσμός τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. 36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ *εἰπῶσιν· ὅσον δὲ *αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, *μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. 37 Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ *τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

8

1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, *παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί

* 7:24 *Καὶ ἐκεῖθεν RP f³⁵ TR TNT² | Ἐκεῖθεν δὲ WH NA NIV SBL * 7:24 *² μεθόρια RP f³⁵ TR | ὅρια TNT² WH NA NIV SBL * 7:24 *καὶ Σιδῶνος RP f³⁵ TR TNT² WH | - NA NIV SBL * 7:24 * - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν TR * 7:24 *³ ῆδυνήθη RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ῆδυνάσθη WH NA²⁵ * 7:25 *Ἀκούσασα γὰρ RP f³⁵ TR | Ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα TNT² WH NA NIV SBL * 7:26 *ἦν δὲ ἡ γυνὴ RP f³⁵ TR | ἡ γυνὴ δὲ ἦν TNT² | ἡ δὲ γυνὴ ἦν WH NA NIV SBL * 7:26 *ἐκβάλῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκβάλῃ TR * 7:27 *Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 7:27 *² εἶπεν RP f³⁵ TR | ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * 7:27 *καλὸν ἐστὶν RP f³⁵ SBL | καλὸν ἐστι TR | ἐστὶν καλὸν TNT² WH NA NIV * 7:27 *² βαλεῖν τοῖς κυναρίοις RP f³⁵ TR | τοῖς κυναρίοις βαλεῖν TNT² WH NA NIV SBL * 7:28 *Ναί RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ | - NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * 7:28 *² γὰρ RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * 7:28 *ἐσθίει RP f³⁵ TR | ἐσθίουσιν TNT² WH NA NIV SBL * 7:29 *τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου RP f³⁵ TR TNT² | ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον WH NA NIV SBL * 7:30 *τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης RP f³⁵ TR | τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην, καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός TNT² WH NA NIV SBL * 7:31 *ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθεν RP | ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθεν f³⁵ | ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε TR | ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου, ἦλθεν διὰ Σιδῶνος TNT² WH NA NIV SBL * 7:31 *² πρὸς RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * 7:32 * - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 7:35 *εὐθὺς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 7:35 *διηνοίχθησαν RP f³⁵ TR | ἡνοίγησαν TNT² WH NA NIV SBL * 7:35 * - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εὐθὺς NA²⁵ * 7:36 *εἰπῶσιν RP f³⁵ TR | λέγωσιν TNT² WH NA NIV SBL * 7:36 *αὐτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:36 * - RP f³⁵ TR | αὐτοὶ TNT² WH NA NIV SBL * 7:37 *τοὺς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 8:1 *παμπόλλου RP f³⁵ TR | πάλιν πολλοῦ TNT² WH NA NIV SBL

φάγωσιν, προσκαλεσάμενος *²ὁ Ἰησοῦς τὸς μαθητὰς *²αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς, ² Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον· ὅτι ἤδη *²ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· ³ καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· *²τινὲς γὰρ αὐτῶν *²μακρόθεν *²ἤκουσιν· ⁴ Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, *²Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὥδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; ⁵ Καὶ *²ἐπηρώτα αὐτούς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ. ⁶ Καὶ *²παρήγγειλεν τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, *²εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα *²παραθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. ⁷ Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας *²εἶπεν *²παραθεῖναι καὶ αὐτά· ⁸ *²Ἐφαγον δέ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. ⁹ Ἦσαν δὲ *²οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. ¹⁰ Καὶ *²εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

¹¹ Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ¹² Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη *²σημεῖον ἐπιζητεῖ; Ἀμὴν λέγω *²ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ Καὶ ἀφείς αὐτούς, *²ἐμβὰς πάλιν *²εἰς πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

¹⁴ Καὶ ἐπελάθοντο *²λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. ¹⁵ Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. ¹⁶ Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, *²λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ *²ἔχομεν· ¹⁷ Καὶ γνοὺς *²ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; *²Ἐτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ¹⁸ Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; Καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; Καὶ οὐ μνημονεύετε; ¹⁹ Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους *²πλήρεις κλασμάτων ἦρατε; Λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. ²⁰ Ὅτε *²δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; *²Οἱ δὲ *³εἶπον, *²Ἑπτὰ.

* **8:1** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:1** ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **8:2** ἡμέραι RP TNT² WH NA NIV SBL | ἡμέρας f³⁵ TR * **8:3** τινὲς γὰρ RP f³⁵ TR | καὶ τινες TNT² WH NA NIV SBL * **8:3** - RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * **8:3** ² ἤκουσιν RP f³⁵ | ἤκασιν TR | ἤκασιν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἰσὶν WH NA²⁵ * **8:4** - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL
 * **8:5** ἐπηρώτα RP f³⁵ TR | ἠρώτα TNT² WH NA NIV SBL * **8:6** παρήγγειλεν RP f³⁵ | παρήγγειλε TR | παραγγέλλει TNT² WH NA NIV SBL * **8:6** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * **8:6** ² παραθῶσιν RP f³⁵ | παραθῶσι TR | παρατιθῶσιν TNT² WH NA NIV SBL * **8:7** - RP f³⁵ TR | αὐτὰ TNT² WH NA NIV SBL * **8:7** παθεῖναι καὶ αὐτά RP f³⁵ TR | καὶ ταῦτα παρατιθέναι TNT² WH NA NIV SBL * **8:8** Ἐφαγον δέ RP f³⁵ TR | Καὶ ἔφαγον TNT² WH NA NIV SBL * **8:9** οἱ φαγόντες RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **8:10** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **8:12** σημεῖον ἐπιζητεῖ RP f³⁵ TR | ζητεῖ σημεῖον TNT² WH NA NIV SBL * **8:12** ὑμῖν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **8:13** ἐμβὰς πάλιν RP f³⁵ TR NIV⁷³ | πάλιν ἐμβὰς TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **8:13** εἰς πλοῖον RP f³⁵ TNT² | εἰς τὸ πλοῖον TR NIV⁷³ | - WH NA NIV¹¹ SBL * **8:14** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ f³⁵
 * **8:16** λέγοντες RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **8:16** ἔχομεν RP f³⁵ TR NIV | ἔχουσιν TNT² WH NA SBL * **8:17** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² NIV | - WH NA SBL * **8:17** ² Ἐτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:19** πλήρεις κλασμάτων RP f³⁵ TR | κλασμάτων πλήρεις TNT² WH NA NIV SBL * **8:20** δὲ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV¹¹ | καὶ NIV⁷³ SBL * **8:20** ² Οἱ δὲ RP f³⁵ TR TNT² | Καὶ WH NA NIV SBL * **8:20** ³ εἶπον RP f³⁵ TR TNT² | λέγουσιν WH NA NIV SBL * **8:20** - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV¹¹ | αὐτῷ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL

21 Καὶ *□ἔλεγεν□ αὐτοῖς, *□²Πῶς οὐ□ συνίετε;

22 Καὶ *□ἔρχεται□ εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. 23 Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, *□ἔξήγαγεν□ αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι *□²βλέπει.□ 24 Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους *□ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας.□ 25 Εἴτα πάλιν *□ἐπέθηκεν□ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ *□²ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι.□ *□³Καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψεν□ τηλαυγῶς *□⁴ἅπαντας.□ 26 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς *□τὸν□ οἶκον αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης, *□²μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.□

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλιππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; 28 *□Οἱ δὲ *□²ἀπεκρίθησαν,□ Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ *□³ἕνα□ τῶν προφητῶν. 29 Καὶ αὐτὸς *□λέγει αὐτοῖς,□ Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς *□δὲ□ ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός. 30 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. 31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι *□ἀπὸ□ *□²τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων,□ καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. 32 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος *□αὐτὸν ὁ Πέτρος□ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. 33 Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησεν *□τῷ□ Πέτρῳ, *□λέγων,□ Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, *□Ὅστις□ θέλει ὀπίσω μου *□²ἀκολουθεῖν,□ ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 35 Ὃς γὰρ *□ἂν□ θέλῃ τὴν *□²ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν *□³ἀπολέσῃ□ τὴν

* 8:21 □ ἔλεγεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | λέγει f³⁵ * 8:21 □² Πῶς οὐ RP TR | Πῶς οὐπω f³⁵ TNT² | Οὐπω WH NA NIV SBL * 8:22 □ ἔρχεται RP f³⁵ TR | ἔρχονται TNT² WH NA NIV SBL * 8:23 □ ἐξήγαγεν RP f³⁵ TR | ἐξήνεγκεν TNT² WH NA NIV SBL * 8:23 □² βλέπει RP f³⁵ TR TNT² | βλέπει WH NA NIV SBL * 8:24 □ ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὡς δένδρα περιπατοῦντας TR * 8:25 □ ἐπέθηκεν RP f³⁵ NA NIV SBL | ἐπέθηκε TR | ἔθηκεν TNT² WH * 8:25 □² ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι RP f³⁵ TR | διέβλεψεν TNT² WH NA NIV SBL * 8:25 □³ Καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψεν RP f³⁵ | Καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε TR | Καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν TNT² WH NA NIV SBL * 8:25 □⁴ ἅπαντας RP f³⁵ TR | ἅπαντα TNT² WH NA NIV SBL * 8:26 □ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:26 □² μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 8:28 □ Οἱ δὲ ... καὶ ἄλλοι ... ἄλλοι δὲ RP f³⁵ TR | Οἱ δὲ ... καὶ ἄλλοι ... ἄλλοι δὲ ὅτι TNT² | Οἱ δὲ ... ὅτι ... καὶ ἄλλοι ... ἄλλοι δὲ ὅτι WH NA NIV SBL * 8:28 □² ἀπεκρίθησαν RP f³⁵ TR | ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες TNT² | εἶπαν αὐτῷ λέγοντες WH NA NIV SBL * 8:28 □³ ἕνα RP f³⁵ TR | εἷς TNT² WH NA NIV SBL * 8:29 □ λέγει αὐτοῖς RP f³⁵ TR | ἐπηρώτα αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * 8:29 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:31 □ ἀπὸ RP f³⁵ TR | ὑπὸ TNT² WH NA NIV SBL * 8:31 □² τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων TR * 8:32 □ αὐτὸν ὁ Πέτρος RP f³⁵ TR | ὁ Πέτρος αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * 8:33 □ τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:33 □ λέγων RP f³⁵ TR | καὶ λέγει TNT² WH NA NIV SBL * 8:34 □ Ὅστις RP f³⁵ TR | Εἴ τις TNT² WH NA NIV SBL * 8:34 □² ἀκολουθεῖν RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐλθεῖν TR WH NA²⁵ SBL * 8:35 □ ἂν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL * 8:35 □² ψυχὴν αὐτοῦ ... ἑαυτοῦ ψυχὴν RP TNT² | ψυχὴν αὐτοῦ ... ψυχὴν αὐτοῦ f³⁵ TR NA NIV SBL | ἑαυτοῦ ψυχὴν ... ψυχὴν αὐτοῦ WH * 8:35 □³ ἀπολέσῃ RP f³⁵ TR | ἀπολέσει TNT² WH NA NIV SBL

ἐαυτοῦ ψυχὴν ἔνεκεν ἑμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, * οὗτος σώσει αὐτήν. ³⁶ Τί γὰρ * ὥφελησει * ἄνθρωπον, * ² ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ * ³ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ³⁷ * Ἡ τί * ² δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ³⁸ Ὃς γὰρ * ἐὰν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἑμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

9

¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶν τινες * τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

² Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς * τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. ³ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ * ἐγένοντο στίλβοντα, λευκὰ λίαν * ὥς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται * λευκᾶναι. ⁴ Καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωσῇ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν * σκηναὶς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ Ἡλίᾳ μίαν. ⁶ Οὐ γὰρ ᾔδει τί * λαλήσει· * ² ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. ⁷ Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ * ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, * Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· * αὐτοῦ ἀκούετε. ⁸ Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, * ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

⁹ * Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν * ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ * διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. ¹⁰ Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹¹ Καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹² Ὁ δὲ * ἀποκριθεὶς, * εἶπεν αὐτοῖς, Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ. ¹³ Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα * ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

* **8:35** οὗτος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:36** ὥφελησει RP f³⁵ TR TNT² | ὥφελεῖ WH NA NIV SBL * **8:36** - RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | τὸν TNT² * **8:36** ² ἐὰν κερδήσῃ RP f³⁵ TR TNT² | κερδήσαι WH NA NIV SBL * **8:36** ³ ζημιωθῇ RP f³⁵ TR TNT² | ζημιωθῆναι WH NA NIV SBL * **8:37** Ἡ τί RP f³⁵ TR | Τί γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **8:37** ² δώσει RP f³⁵ TR | δοῖ TNT² WH NA NIV SBL * **8:38** ἐὰν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἂν TR * **9:1** τῶν ὧδε RP f³⁵ TR SBL | ὧδε τῶν TNT² WH NA NIV * **9:2** τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην RP TNT² NA²⁵ SBL | τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην WH * **9:3** ἐγένοντο RP TNT² | ἐγένετο f³⁵ TR WH NA NIV SBL * **9:3** ὥς χιών RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:3** - RP f³⁵ TR | οὕτως TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** σκηναὶς τρεῖς RP f³⁵ TR | τρεῖς σκηναὶς TNT² WH NA NIV SBL * **9:6** λαλήσει RP f³⁵ | λαλήσῃ TR | ἀποκριθῇ TNT² WH NA NIV SBL * **9:6** ² ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι RP f³⁵ TR | ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο TNT² WH NA NIV SBL * **9:7** ἦλθεν RP f³⁵ TNT² | ἦλθε TR | ἐγένετο WH NA NIV SBL * **9:7** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λέγουσα TR * **9:7** αὐτοῦ ἀκούετε RP f³⁵ TR | ἀκούετε αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **9:8** ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | μεθ' ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον WH | εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν NA²⁵ * **9:9** Καταβαινόντων δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ καταβαινόντων TNT² WH NA NIV SBL * **9:9** ² ἀπὸ RP f³⁵ TR TNT² | ἐκ WH NA NIV SBL * **9:9** διηγήσωνται ἃ εἶδον RP f³⁵ TR | ἃ εἶδον διηγήσωνται TNT² WH NA NIV SBL * **9:12** ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:12** εἶπεν RP f³⁵ TR | ἔφη TNT² WH NA NIV SBL * **9:13** ἠθέλησαν RP f³⁵ TR | ἠθελον TNT² WH NA NIV SBL

14 Καὶ *ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας *αὐτοῖς. 15 Καὶ *εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος *ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἡσπάζοντο αὐτόν. 16 Καὶ ἐπηρώτησεν *τοὺς γραμματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς *αὐτούς; 17 Καὶ *ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. 18 Καὶ ὅπου *ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας *αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. 19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς *αὐτῷ λέγει, Ὡ γυνεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτὸν πρὸς με. 20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ *ἰδὼν αὐτόν, *εὐθέως τὸ πνεῦμα *ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. 21 Καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστίν, ὥς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπεν, *Παιδιόθεν. 22 Καὶ πολλάκις *αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι *δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ εἰ *δύνασαι *πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. 24 *Καὶ *εὐθέως κράζας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, *μετὰ δακρύων ἔλεγεν, Πιστεύω, *κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, *Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγὼ *σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. 26 Καὶ *κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν *αὐτόν, ἔξῃλθεν· καὶ ἐγένετο ὥσει νεκρός, ὥστε *πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. 27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας *αὐτόν τῆς χειρός, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη. 28 Καὶ *εἰσελθόντα αὐτόν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ *ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ *καὶ

* 9:14 ἐλθὼν ... εἶδεν RP f³⁵ TR | ἐλθόντες ... εἶδον TNT² NA NIV SBL | ἐλθόντες ... εἶδαν WH * 9:14
 αὐτοῖς RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * 9:15 εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA
 NIV SBL * 9:15 αὐτὸν ἐξεθαμβήθη RP f³⁵ TR | ἰδόντες αὐτόν ἐξεθαμβήθησαν TNT² WH NA NIV
 SBL * 9:16 τοὺς γραμματεῖς RP f³⁵ TR | αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * 9:16 αὐτοῦ RP f³⁵ TR
 TNT² WH NA NIV | αὐτούς SBL * 9:17 ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν RP f³⁵ | ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ
 ὄχλου εἶπε TR | ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου TNT² WH NA NIV SBL * 9:18 ἂν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT²
 WH NA NIV SBL * 9:18 αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:19 αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτοῖς
 TNT² WH NA NIV SBL * 9:20 ἰδὼν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἰδὼν f³⁵ * 9:20 εὐθέως τὸ πνεῦμα
 RP f³⁵ TR | τὸ πνεῦμα εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 9:20 ἐσπάραξεν RP f³⁵ TR TNT² | συνεσπάραξεν
 WH NA NIV SBL * 9:21 - RP f³⁵ TR | Ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * 9:22 αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ RP |
 αὐτόν καὶ εἰς πῦρ f³⁵ TR TNT² | καὶ εἰς πῦρ αὐτόν WH NA NIV SBL * 9:22 αὐτόν RP f³⁵ TR | δύνη
 TNT² WH NA NIV SBL * 9:23 δύνασαι RP f³⁵ TR | δύνη TNT² WH NA NIV SBL * 9:23 πιστεῦσαι RP
 f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:24 Καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 9:24 εὐθέως RP
 f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 9:24 μετὰ δακρύων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:24
 κύριε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:25 - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὁ f³⁵ * 9:25
 Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν RP f³⁵ TR | Τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν πνεῦμα TNT² WH NA NIV SBL * 9:25
 σοι ἐπιτάσσω RP f³⁵ TR | ἐπιτάσσω σοι TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν RP
 f³⁵ TR | κράζας, καὶ πολλὰ σπαράζας TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA
 NIV SBL * 9:26 - RP f³⁵ TR | τοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 9:27 αὐτόν τῆς χειρός RP f³⁵ TR | τῆς
 χειρός αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 9:28 εἰσελθόντα αὐτόν RP f³⁵ TR | εἰσελθόντος αὐτοῦ TNT² WH
 NA NIV SBL * 9:28 ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν RP f³⁵ TR | κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν TNT² WH NA
 NIV SBL * 9:29 καὶ νηστεία RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

νηστεία.□

³⁰ Καὶ ἐκεῖθεν ἐξεληθόντες *□παρεπορεύοντο□ διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῶ. ³¹ Ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, *□τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ□ ἀναστήσεται. ³² Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

³³ Καὶ *□ἦλθεν□ εἰς Καπερναοὺμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ *□πρὸς ἑαυτοὺς□ διελογίζεσθε; ³⁴ Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. ³⁵ Καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ Ὃς *□ἐὰν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν□ ἐμὲ *□δέξηται,□ οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

³⁸ *□Ἀπεκρίθη□ *□δὲ□ αὐτῷ *□ Ἰωάννης, *□λέγων,□ Διδάσκαλε, εἶδομέν τινα *□² τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, *□³ ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν·□ καὶ *□² ἐκωλύσαμεν□ αὐτόν, ὅτι οὐκ *□³ ἀκολουθεῖ□ ἡμῖν. ³⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με. ⁴⁰ Ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν *□καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν□ ἐστιν. ⁴¹ Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν *□ ὀνόματί *□μου,□ ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, *□² οὐ μὴ *□ἀπολέσῃ□ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ⁴² Καὶ ὃς *□ἐὰν□ σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν *□ τῶν πιστευόντων *□εἰς ἐμέ,□ καλὸν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περὶκεῖται *□² λίθος μυλικὸς□ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ Καὶ ἐὰν *□σκανδαλίζῃ□ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν *□² σοι ἐστὶν□ κυλλὸν *□εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,□ ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ⁴⁴ *□ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.□ ⁴⁵ Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν *□σοι□ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, *□εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ⁴⁶ ὅπου ὁ

* **9:30** □ παρεπορεύοντο RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐπορεύοντο TNT² WH * **9:31** □ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP f³⁵ TR | μετὰ τρεῖς ἡμέρας TNT² WH NA NIV SBL * **9:33** □ ἦλθεν RP f³⁵ TR | ἦλθον TNT² WH NA NIV SBL * **9:33** □ πρὸς ἑαυτοὺς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:37** □ ἐὰν ... ἐὰν RP f³⁵ TR | ἂν ... ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **9:37** □² δέξηται RP f³⁵ TR | δέχεται TNT² WH NA NIV SBL * **9:38** □ Ἀπεκρίθη RP f³⁵ TR | Ἐφη TNT² WH NA NIV SBL * **9:38** □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:38** □ - RP | ὁ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:38** □² λέγων RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **9:38** □² - RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * **9:38** □³ ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | - WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **9:38** □² ἐκωλύσαμεν RP f³⁵ TR | ἐκωλύομεν TNT² WH NA NIV SBL * **9:38** □³ ἀκολουθεῖ RP f³⁵ TR TNT² | ἠκολούθει WH NA NIV SBL * **9:40** □ καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν RP f³⁵ TR | καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **9:41** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ TR * **9:41** □ μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:41** □² - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **9:41** □ ἀπολέσῃ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀπολέσει TNT² * **9:42** □ ἐὰν RP f³⁵ | ἂν TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:42** □ - RP f³⁵ TR | τούτων TNT² WH NA NIV SBL * **9:42** □ εἰς ἐμέ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **9:42** □² λίθος μυλικὸς RP f³⁵ TR | μύλος ὀνικὸς TNT² WH NA NIV SBL * **9:43** □ σκανδαλίζῃ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | σκανδαλίση WH NA²⁵ * **9:43** □² σοι ἐστὶν RP f³⁵ | σοι ἐστὶ TR | ἐστὶν σε TNT² WH NA NIV SBL * **9:43** □ εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν RP f³⁵ TR | εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν TNT² WH NA NIV SBL * **9:44** □ ὅπου ... οὐ σβέννυται RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **9:45** □ σοι RP f³⁵ TR | σε TNT² WH NA NIV SBL * **9:45** □ εἰς τὸ πῦρ ... οὐ σβέννυται RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁷ Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν *¹σοι² ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς *¹τὴν² γένυναν *²τοῦ πυρός, ⁴⁸ ὅπου ὁ σκώληξ *¹αὐτῶν² οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁹ Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται, *¹καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται. ⁵⁰ Καλὸν τὸ ἄλλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλλας ἀναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Ἐχετε ἐν ἑαυτοῖς *¹ἄλλας, ²καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10

¹ Κάκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας *¹διὰ τοῦ πέραν² τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὥς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. ² Καὶ *¹προσελθόντες Φαρισαῖοι² *²ἐπηρώτησαν³ αὐτόν, Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ³ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; ⁴ Οἱ δὲ εἶπον, *¹Μωσῆς ἐπέτρεψεν² βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. ⁵ *¹Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς² εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· ⁶ ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς *¹ὁ θεός.² ⁷ Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα· *¹καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ *¹μία σὰρξ.² ⁹ Ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ¹⁰ Καὶ *¹ἐν τῇ οἰκίᾳ² πάλιν οἱ μαθηταὶ *¹αὐτοῦ² περὶ *²τοῦ αὐτοῦ³ *³ἐπηρώτησαν⁴ αὐτόν. ¹¹ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὅς *¹ἐὰν² ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾷται ἐπ' αὐτήν· ¹² καὶ *¹ἐὰν² γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, ²μοιχᾷται.

¹³ Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα *¹ἄψῃται αὐτῶν·² οἱ δὲ μαθηταὶ *¹ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.² ¹⁴ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγαπάκτησεν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με· *¹μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁵ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς *¹ἐὰν² μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν

* **9:47** ¹ σοι RP f³⁵ TR | σέ TNT² WH NA NIV SBL * **9:47** ¹ τὴν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH
 * **9:47** ² τοῦ πυρός RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:48** ¹ αὐτῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL
 | - f³⁵ * **9:49** ¹ καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **9:50** ¹ ἄλλας
 RP f³⁵ TR | ἄλα TNT² WH NA NIV SBL * **10:1** ¹ διὰ τοῦ πέραν RP f³⁵ TR | καὶ πέραν TNT² WH NA NIV
 SBL * **10:2** ¹ προσελθόντες Φαρισαῖοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV | προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι TR | - SBL
 * **10:2** ² ἐπηρώτησαν RP f³⁵ TR | ἐπηρώτων TNT² WH NA NIV SBL * **10:4** ¹ Μωσῆς ἐπέτρεψεν RP f³⁵
 | Μωσῆς ἐπέτρεψε TR | Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς TNT² WH NA NIV SBL * **10:5** ¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς RP
 f³⁵ TR | Ὁ δὲ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **10:6** ¹ ὁ θεός RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:7**
¹ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **10:8**
¹ μία σὰρξ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | σὰρξ μία f³⁵ * **10:10** ¹ ἐν τῇ οἰκίᾳ RP f³⁵ TR | εἰς τὴν οἰκίαν
 TNT² WH NA NIV SBL * **10:10** ¹ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:10** ² τοῦ αὐτοῦ RP
 f³⁵ TR | τούτου TNT² WH NA NIV SBL * **10:10** ³ ἐπηρώτησαν RP f³⁵ TR TNT² | ἐπηρώτων WH NA NIV
 SBL * **10:11** ¹ ἐὰν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **10:12** ¹ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς
 καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ RP f³⁵ TR | ἐὰν αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον TNT² WH NA NIV SBL
 * **10:13** ¹ ἄψῃται αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² | αὐτῶν ἄψῃται WH NA NIV SBL * **10:13** ¹ ἐπετίμων τοῖς
 προσφέρουσιν RP f³⁵ TR TNT² | ἐπετίμησαν αὐτοῖς WH NA NIV SBL * **10:14** ¹ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV
 SBL | καὶ TR * **10:15** ¹ ἐὰν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL

τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. ¹⁶ Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, *¹τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, εὐλόγει αὐτά.*

¹⁷ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν *²εἷς* καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. ¹⁹ Τὰς ἐντολὰς οἶδας, *³Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης,* μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²⁰ Ὁ δὲ *⁴ἀποκριθεὶς* *⁵εἶπεν* αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ²¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐν *⁶σοι* ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς *⁷πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, *⁸ἄρας τὸν σταυρόν.* ²² Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. ²³ Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν *⁹τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν* εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁵ Εὐκοπώτερόν *¹⁰* ἐστὶν κάμηλον διὰ *¹¹τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος* *¹²* εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς *¹³ἑαυτούς,* Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ Ἐμβλέψας *¹⁴δὲ* αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ *¹⁵θεῷ· πάντα γὰρ δυνατὰ *¹⁶ἐστὶν* παρὰ τῷ θεῷ. ²⁸ *¹⁷Ἦρξατο* *¹⁸ὁ Πέτρος λέγειν* αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ *¹⁹* ἠκολουθήσαμεν *²⁰σοι. ²⁹ *²¹Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,* Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, *²²ἢ πατέρα, ἢ μητέρα,* *²³ἢ γυναῖκα,* ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ *²⁴* ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ³⁰ ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς καὶ *²⁵μητέρας* καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον. ³¹ Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ *²⁶* ἔσχατοι πρῶτοι.

³² Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων

* **10:16** ¹τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, εὐλόγει αὐτά RP f³⁵ | τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, ἡὐλόγει αὐτά TR | κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά TNT² WH NA NIV SBL * **10:17** ²εἷς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τίς f³⁵ * **10:19** ³Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης RP f³⁵ TR TNT² | Μὴ φονεύσης, μὴ μοιχεύσης WH NA NIV SBL * **10:20** ⁴ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:20** ⁵εἶπεν RP f³⁵ TR | ἔφη TNT² WH NA NIV SBL * **10:21** ⁶σοι RP f³⁵ TR TNT² | σε WH NA NIV SBL * **10:21** ⁷- RP f³⁵ TNT² | τοῖς TR WH NA NIV SBL * **10:21** ⁸ἄρας τὸν σταυρόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:24** ⁹τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν RP f³⁵ TNT² | τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν TR | - WH NA NIV SBL * **10:25** ¹⁰- RP TR TNT² WH NA NIV SBL | γὰρ f³⁵ * **10:25** ¹¹τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος RP TR NA NIV SBL | τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος f³⁵ | τρυμαλιᾶς ῥαφίδος TNT² WH * **10:25** ¹²* εἰσελθεῖν RP f³⁵ TR | διελθεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **10:26** ¹³ἑαυτούς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | αὐτόν WH * **10:27** ¹⁴δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:27** ¹⁵- RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ TR * **10:27** ¹⁶ἐστὶν RP f³⁵ | ἐστὶ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:28** ¹⁷Ἦρξατο RP TNT² WH NA NIV SBL | Ἦρξατο δὲ f³⁵ | Καὶ ἤρξατο TR * **10:28** ¹⁸ὁ Πέτρος λέγειν RP f³⁵ TR TNT² | λέγειν ὁ Πέτρος WH NA NIV SBL * **10:28** ¹⁹* ἠκολουθήσαμεν RP f³⁵ TR | ἠκολουθήκαμεν TNT² WH NA NIV SBL * **10:29** ²⁰Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν RP TNT² | Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν f³⁵ TR | Ἐφη ὁ Ἰησοῦς WH NA NIV SBL * **10:29** ²¹ἢ πατέρα ἢ μητέρα RP f³⁵ TR | ἢ μητέρα ἢ πατέρα TNT² WH NA NIV SBL * **10:29** ²²ἢ γυναῖκα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:29** ²³* ἕνεκεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **10:30** ²⁴μητέρας RP TR WH NA NIV SBL | πατέρα καὶ μητέρα f³⁵ | μητέρα TNT² * **10:31** ²⁵- RP f³⁵ | οἱ TR TNT² WH NA NIV SBL

αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, *καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν· ³³ ὅτι Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται *τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, ³⁴ καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ, *καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ *τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

³⁵ Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ *υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, *² Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμεν, *³ ποιήσης ἡμῖν. ³⁶ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε *ποιῆσαί με ὑμῖν; ³⁷ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα *εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ ἐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ³⁸ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, *καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; ³⁹ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ *μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε· καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· ⁴⁰ τὸ δὲ καθίσαι *ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. ⁴¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ⁴² *Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς, Οἶδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ Οὐχ οὕτως δὲ *ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς *² ἐὰν θέλῃ *γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται *² ὑμῶν διάκονος· ⁴⁴ καὶ ὅς *² ἐὰν θέλῃ *² ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. ⁴⁵ Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

⁴⁶ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχὼ καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, *υἱὸς Τιμαίου *Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. ⁴⁷ Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κρᾶζειν καὶ λέγειν, *Ὁ υἱὸς Δαυὶδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυὶδ,

* **10:32** καὶ RP f³⁵ TR | οἱ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **10:33** τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν RP | τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **10:34** καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ RP f³⁵ TR | καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **10:34** αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:34** τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP f³⁵ TR | μετὰ τρεῖς ἡμέρας TNT² WH NA NIV SBL * **10:35** - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δύο WH NA²⁵ * **10:35** ² - RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **10:35** ³ - RP f³⁵ TR | σε TNT² WH NA NIV SBL * **10:36** ποιῆσαί με RP f³⁵ TR | ποιήσω TNT² WH SBL | με ποιήσω NA NIV * **10:37** εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ ἐωνύμων σου RP f³⁵ TR | εἷς σου ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ ἀριστερῶν TNT² WH NA NIV SBL * **10:38** καὶ RP f³⁵ TR | ἢ TNT² WH NA NIV SBL * **10:39** μὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:40** ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐωνύμων RP | ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐωνύμων μου f³⁵ TR | ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ ἐωνύμων TNT² WH NA NIV SBL * **10:42** Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς RP f³⁵ TR | Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **10:43** ἔσται RP f³⁵ TR | ἐστιν TNT² WH NA NIV SBL * **10:43** ² ἐὰν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **10:43** γενέσθαι μέγας RP f³⁵ TR | μέγας γενέσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **10:43** ² ὑμῶν διάκονος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διάκονος ὑμῶν TR * **10:44** ἐὰν RP f³⁵ TNT² | ἂν TR WH NA NIV SBL * **10:44** ² ὑμῶν γενέσθαι RP f³⁵ TR | ὑμῶν εἶναι TNT² | ἐν ὑμῖν εἶναι WH NA NIV SBL * **10:46** - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **10:46** Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν RP f³⁵ TR | Βαρτίμαιος, τυφλὸς προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν TNT² WH NA NIV SBL * **10:47** Ὁ υἱὸς RP f³⁵ TR | Υἱὲ TNT² WH NA NIV SBL

ἐλέησόν με. ⁴⁹ Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν *αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει· *²ἐγείραι, φωνεῖ σε. ⁵⁰ Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ *ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ⁵¹ *Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί *θέλεις ποιήσω σοί; Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. ⁵² *Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὑπάγε· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ *²εὐθέως ἀνέβλεψεν, καὶ *³ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

11

¹ Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς Βηθσφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ² καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ *εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς *ἀνθρώπων *²κεκάθικεν· *³λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³ Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε, *ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ *εὐθέως αὐτὸν *ἀποστέλλει *² ὧδε. ⁴ *Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὔρον *πῶλον δεδεμένον πρὸς *τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδίου, καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ Καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς *ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ Καὶ *ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ *²ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' *³αὐτῷ. ⁸ *Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας *²έκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, *καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν. ⁹ Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, *λέγοντες, Ὡσαννά. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. ¹⁰ Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία *ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ. Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

¹¹ Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα *ὁ Ἰησοῦς, *²καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, *ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

* **10:49** αὐτὸν φωνηθῆναι RP f³⁵ TR | Φωνήσατε αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **10:49** ἐγείραι RP f³⁵ TR | ἐγείρε TNT² WH NA NIV SBL * **10:50** ἀναστὰς RP f³⁵ TR | ἀναπηδήσας TNT² WH NA NIV SBL * **10:51** Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **10:51** θέλεις ποιήσω σοί RP f³⁵ TR | σοι θέλεις ποιήσω TNT² WH NA NIV SBL * **10:52** Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² | Καὶ ὁ Ἰησοῦς WH NA NIV SBL * **10:52** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **10:52** ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ RP TR | ἠκολούθησεν τῷ Ἰησοῦ f³⁵ | ἠκολούθει αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **11:2** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **11:2** - RP f³⁵ TR | οὐπω TNT² WH NA NIV SBL * **11:2** ² κεκάθικεν RP f³⁵ TNT² | κεκάθικε TR | ἐκάθισεν WH NA NIV SBL * **11:2** ³ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε RP f³⁵ TR | λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε TNT² WH NA NIV SBL * **11:3** ὅτι RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **11:3** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **11:3** ² ἀποστέλλει RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀποστελεῖ TR * **11:3** - RP f³⁵ TR | πάλιν TNT² WH NA NIV SBL * **11:4** Ἀπῆλθον δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ἀπῆλθον TNT² WH NA NIV SBL * **11:4** - RP TNT² WH NA NIV SBL | τὸν f³⁵ TR * **11:4** τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:6** ἐνετείλατο RP f³⁵ TR | εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **11:7** ἤγαγον RP f³⁵ TR | φέρουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **11:7** ² ἐπέβαλον RP f³⁵ TR | ἐπιβάλλουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **11:7** ³ αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **11:8** Πολλοὶ δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ πολλοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **11:8** ² ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων RP f³⁵ TR | κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν TNT² WH NA NIV SBL * **11:8** καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:9** λέγοντες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:10** ἐν ὀνόματι κυρίου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:11** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:11** ² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:11** ὀψίας RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | ὀψὲ WH NA²⁵ SBL

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπεΐνασεν. 13 Καὶ ἰδὼν συκῇν *□ μακρόθεν, ἔχουσιν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα *□εὔρήσει τι□ ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν, οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα· *□οὺ γὰρ ἦν καιρὸς□ σύκων. 14 Καὶ ἀποκριθεὶς *□ὁ Ἰησοῦς□ εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι *□ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα□ μηδεὶς καρπὸν *□φάγοι.□ Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν *□ὁ Ἰησοῦς□ εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ *□ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν. 16 καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. 17 Καὶ ἐδίδασκεν, *□λέγων□ *□αὐτοῖς,□ Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; Ὑμεῖς δὲ *□²ἐποιήσατε□ αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. 18 Καὶ ἤκουσαν *□οὶ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς,□ καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν *□ἀπολέσωσιν·□ ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, *□²ὅτι πᾶς□ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ *□ότε□ ὡς ἐγένετο, *□²ἐξεπορεύετο□ ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ *□πρῶτ' παραπορευόμενοι,□ εἶδον τὴν συκῇν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. 21 Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, ἴδε, ἡ συκῇ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. 22 Καὶ ἀποκριθεὶς *□ὁ□ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν θεοῦ. 23 Ἀμὴν *□γὰρ□ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἀρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ *□πιστεύσῃ□ ὅτι *□²ἂ□ *□³λέγει□ γίνεται· ἔσται αὐτῷ *□²ὃ ἐὰν εἴπῃ.□ 24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα *□ἂν προσευχόμενοι αἰτῆσθε,□ πιστεύετε ὅτι *□²λαμβάνετε,□ καὶ ἔσται ὑμῖν. 25 Καὶ ὅταν *□στήκητε□ προσευχόμενοι, ἀφίετε εἰ τι ἔχετε κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. 26 *□Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.□

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, 28 καὶ

* 11:13 □ - RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * 11:13 □ εὔρήσει τι RP f³⁵ TR | τι εὔρήσει TNT² WH NA NIV SBL * 11:13 □ οὐ γὰρ ἦν καιρὸς RP f³⁵ TR | ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν TNT² WH NA NIV SBL * 11:14 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:14 □ ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα RP f³⁵ TR | εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 11:14 □ φάγοι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | φάγη f³⁵ * 11:15 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:15 □ - RP f³⁵ TR | τοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 11:17 □ λέγων RP f³⁵ TR | καὶ ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * 11:17 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 11:17 □² ἐποιήσατε RP f³⁵ TR | πεποιήκατε TNT² WH NA NIV SBL * 11:18 □ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP f³⁵ TR | οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * 11:18 □ ἀπολέσωσιν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀπολέσουσιν f³⁵ TR * 11:18 □² ὅτι πᾶς RP f³⁵ TR | πᾶς γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 11:19 □ ὅτε RP f³⁵ TR | ὅταν TNT² WH NA NIV SBL * 11:19 □² ἐξεπορεύετο RP f³⁵ TR | ἐξεπορεύοντο TNT² WH NA NIV SBL * 11:20 □ πρῶτ' παραπορευόμενοι RP f³⁵ TR | παραπορευόμενοι πρῶτ' TNT² WH NA NIV SBL * 11:22 □ ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 11:23 □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 11:23 □ πιστεύσῃ RP f³⁵ TR TNT² | πιστεύῃ WH NA NIV SBL * 11:23 □² ἂ RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 11:23 □³ λέγει RP f³⁵ TR | λαλεῖ TNT² WH NA NIV SBL * 11:23 □² ὃ ἐὰν εἴπῃ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:24 □ ἂν προσευχόμενοι αἰτῆσθε RP f³⁵ | ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε TR | προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε TNT² WH NA NIV SBL * 11:24 □² λαμβάνετε RP f³⁵ TR | ἐλάβετε TNT² WH NA NIV SBL * 11:25 □ στήκητε RP f³⁵ TR | στήκετε TNT² WH NA NIV SBL * 11:26 □ Εἰ δὲ ὑμεῖς ... τὰ παραπτώματα ὑμῶν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*[λέγουσιν] αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; *²Καὶ τίς σοι *τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα ποιῇς; ²⁹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς *ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς *καὶ ἐγὼ ἓνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ³⁰ Τὸ βάπτισμα *Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; *ἀποκρίθητέ μοι. ³¹ Καὶ *ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, *Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί *οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ³² Ἀλλ' *εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν *λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, *ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. ³³ Καὶ ἀποκριθέντες *λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἶδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς *ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12

¹ Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς *λέγειν, Ἀμπελῶνα *ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμόν, καὶ ὥρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ² Καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ *τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. ³ *Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. ⁴ Καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κάκεῖνον *λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ *ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. ⁵ Καὶ *πάλιν ἄλλον ἀπέστειλεν· κάκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, *τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες. ⁶ Ἐτι *οὐκ ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν *²αὐτοῦ, ἀπέστειλεν *³καὶ αὐτὸν *πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ⁷ Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ *εἶπον πρὸς ἑαυτούς ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. ⁸ Καὶ λαβόντες *αὐτὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον *ἐξω τοῦ ἀμπελῶνος. ⁹ Τί *οὐκ ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ¹⁰ Οὐδὲ τὴν γραφὴν

* **11:28** [λέγουσιν] RP f³⁵ TR | ἔλεγον TNT² WH NA NIV SBL * **11:28** ² Καὶ RP f³⁵ TR TNT² | ἡ WH NA NIV SBL * **11:28** [τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν] RP f³⁵ TR | ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην TNT² WH NA NIV SBL * **11:29** [ἀποκριθεὶς] RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:29** [καὶ ἐγὼ] RP f³⁵ | κἀγὼ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:30** [] - RP f³⁵ TR | τὸ TNT² WH NA NIV SBL * **11:30** [ἀποκρίθητέ μοι] RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **11:31** [ἐλογίζοντο] RP f³⁵ TR | διελογίζοντο TNT² WH NA NIV SBL * **11:31** [] - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | Τί εἴπωμεν; SBL * **11:31** [οὐκ] RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * **11:32** [] - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐὰν TR * **11:32** [λαόν] RP f³⁵ TR TNT² | ὄχλον WH NA NIV SBL * **11:32** [ὅτι ὄντως] RP f³⁵ TR | ὄντως ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **11:33** [λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ] RP f³⁵ | λέγουσι τῷ Ἰησοῦ TR | τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **11:33** [ἀποκριθεὶς] RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:1** [λέγειν] RP f³⁵ TR | λαλεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **12:1** [ἐφύτευσεν ἄνθρωπος] RP f³⁵ TR TNT² | ἄνθρωπος ἐφύτευσεν WH NA NIV SBL * **12:2** [τοῦ καρποῦ] RP f³⁵ TR | τῶν καρπῶν TNT² WH NA NIV SBL * **12:3** [Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν] RP f³⁵ TR | Καὶ λαβόντες αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * **12:4** [λιθοβολήσαντες] RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:4** [ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον] RP f³⁵ TR | ἠτίμησαν TNT² | ἠτίμασαν WH NA NIV SBL * **12:5** [πάλιν] RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:5** [τοὺς ... τοὺς] RP f³⁵ TR | οὓς ... οὓς TNT² WH NA NIV SBL * **12:6** [οὐκ] RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:6** [ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν] RP f³⁵ TR | ἓνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν TNT² WH NA NIV SBL * **12:6** ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:6** ³ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:6** ² πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον RP f³⁵ TR | ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **12:7** [εἶπον πρὸς ἑαυτούς] RP f³⁵ TR | πρὸς ἑαυτούς εἶπαν TNT² WH NA NIV SBL * **12:8** [αὐτὸν ἀπέκτειναν] RP f³⁵ TR | ἀπέκτειναν αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **12:8** [] - RP f³⁵ TR | αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * **12:9** [οὐκ] RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL

ταύτην ἀνέγνωτε, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ¹¹ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; ¹² Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

¹³ Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. ¹⁴ *□Οἱ δὲ ἐλθόντες□ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν *□κῆνσον Καίσαρι δοῦναι□ ἢ οὐ; ¹⁵ Δῶμεν, ἢ μὴ δώμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; Φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. ¹⁶ Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Καίσαρος. ¹⁷ *□Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς□ εἶπεν *□αὐτοῖς,□ *□Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος□ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ *□²ἐθαύμασαν□ ἐπ' αὐτῷ.

¹⁸ Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ *□ἐπηρώτησαν□ αὐτόν, λέγοντες, ¹⁹ Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ *□τέκνα μὴ ἀφῇ,□ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα *□αὐτοῦ,□ καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ²⁰ ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· ²¹ καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν, *□καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν□ σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. ²² Καὶ *□ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἐπτὰ, καὶ□ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. *□²Ἐσχάτη□ πάντων *□ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή·□ ²³ Ἐν τῇ *□ ἀναστάσει, *□ὅταν ἀναστῶσιν,□ τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; Οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ²⁴ *□Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,□ Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; ²⁵ Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι *□οἱ□ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ *□τοῦ□ βάτου, *□²ὡς□ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός, λέγων, Ἐγὼ *□³ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ;□ ²⁷ Οὐκ ἔστιν *□ὁ□ θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ *□²θεὸς□ ζώντων· *□³ὁμεῖς οὖν□ πολὺ πλανᾶσθε.

* **12:14** □ Οἱ δὲ ἐλθόντες RP f³⁵ TR | Καὶ ἐλθόντες TNT² WH NA NIV SBL * **12:14** □ κῆνσον Καίσαρι δοῦναι RP f³⁵ TR | δοῦναι κῆνσον Καίσαρι TNT² WH NA NIV SBL * **12:17** □ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **12:17** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **12:17** □ Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος RP f³⁵ TR | Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε TNT² WH NA NIV SBL * **12:17** □² ἐθαύμασαν RP f³⁵ TR | ἐθαύμαζον TNT² | ἐξεθαύμαζον WH NA NIV SBL * **12:18** □ ἐπηρώτησαν RP f³⁵ TR | ἐπηρώτων TNT² WH NA NIV SBL * **12:19** □ τέκνα μὴ ἀφῇ RP f³⁵ TR TNT² | μὴ ἀφῇ τέκνον WH NA NIV SBL * **12:19** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:21** □ καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν RP f³⁵ | καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε TR | μὴ καταλιπὼν TNT² WH NA NIV SBL * **12:22** □ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἐπτὰ καὶ RP f³⁵ TR | οἱ ἐπτὰ TNT² WH NA NIV SBL * **12:22** □² Ἐσχάτη RP f³⁵ TR | Ἐσχάτον TNT² WH NA NIV SBL * **12:22** □ ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή RP f³⁵ | ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή TR | καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν TNT² WH NA NIV SBL * **12:23** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὖν TR * **12:23** □ ὅταν ἀναστῶσιν RP f³⁵ NA SBL | ὅταν ἀναστῶσι TR | - TNT² WH NIV * **12:24** □ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς RP f³⁵ TR | Ἐφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **12:25** □ οἱ RP TR TNT² | - f³⁵ WH NA NIV SBL * **12:26** □ τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς TR * **12:26** □² ὡς RP f³⁵ TR | πῶς TNT² WH NA NIV SBL * **12:26** □³ ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ θεὸς Ἰακώβ TNT² WH NA²⁵ * **12:27** □ ὁ RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **12:27** □² θεὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:27** □³ ὁμεῖς οὖν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

²⁸ Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, *ἐίδως ὅτι καλῶς *αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν, Ποία ἐστὶν *²πρώτη πάντων ἐντολή; ²⁹ *Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη *αὐτῷ ὅτι Πρώτη *²πάντων τῶν ἐντολῶν, *Ἄκουε, Ἰσραήλ· κύριος ὁ θεὸς *³ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστίν· ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης *τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. *²Αὕτη πρώτη ἐντολή. ³¹ *Καὶ δευτέρα *²ὁμοία αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστιν. ³² *Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας ὅτι εἷς ἐστίν, *καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν ἐξ ὅλης *τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, *²καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, *πλεϊόν ἐστὶν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ *θυσιῶν. ³⁴ Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν *αὐτόν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτόν ἐπερωτῆσαι. ³⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς *ἐστὶν Δαυίδ; ³⁶ Αὐτὸς *γὰρ Δαυὶδ εἶπεν ἐν *πνεύματι ἀγίῳ, *²Λέγει *ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου *³ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁷ Αὐτὸς *οὖν Δαυὶδ λέγει αὐτόν κύριον· καὶ πόθεν *υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

³⁸ Καὶ *ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελώντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ³⁹ καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· ⁴⁰ οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

⁴¹ Καὶ καθίσας *ὁ Ἰησοῦς *κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι *²ἐβαλλον

* 12:28 ἐίδως RP f³⁵ TR WH NA²⁵ | ἰδὼν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 12:28 αὐτοῖς ἀπεκρίθη RP f³⁵ TR | ἀπεκρίθη αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * 12:28 ² πρώτη πάντων ἐντολή RP | πρώτη πασῶν ἐντολή f³⁵ TR | ἐντολή πρώτη πάντων TNT² WH NA NIV SBL * 12:29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη RP f³⁵ TR | Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * 12:29 αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:29 ² πάντων RP | πασῶν f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:29 - RP f³⁵ TR | ἐστίν TNT² WH NA NIV SBL * 12:29 ³ ἡμῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | υμῶν f³⁵ * 12:30 τῆς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 12:30 ² αὕτη πρώτη ἐντολή RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:31 Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:31 ² ὁμοία RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:32 καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 12:32 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | θεὸς TR * 12:33 τῆς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 12:33 ² καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:33 πλεϊόν RP f³⁵ TR | περισσότερόν TNT² WH NA NIV SBL * 12:33 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῶν TR * 12:34 αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * 12:35 ἐστὶν Δαυίδ RP f³⁵ | ἐστὶ Δαβίδ TR | Δαυεὶδ ἐστὶν TNT² WH | Δαυίδ ἐστὶν NA NIV SBL * 12:36 γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:36 πνεύματι ἀγίῳ RP f³⁵ | τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ TR TNT² WH NA NIV SBL * 12:36 ² Λέγει RP f³⁵ TNT² | Εἶπεν TR WH NA NIV SBL * 12:36 ² ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:36 ³ ὑποπόδιον RP f³⁵ TR TNT² | ὑποκάτω WH NA NIV SBL * 12:37 οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:37 υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶν RP f³⁵ | υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶ TR | αὐτοῦ ἐστὶν υἱός TNT² WH NA NIV SBL * 12:38 ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * 12:41 ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:41 κατέναντι RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀπέναντι TNT² * 12:41 ² ἐβαλλον RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐβαλον f³⁵

πολλά. ⁴² Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὃ ἐστὶν κοδράντης. ⁴³ Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, *□λέγει□ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεῖον πάντων *□²βέβληκεν□ τῶν *□³βαλλόντων□ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· ⁴⁴ πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13

¹ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. ² Καὶ *□ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς□ εἶπεν αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῇ *□ λίθος ἐπὶ *□²λίθῳ,□ ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

³ Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, *□ἐπηρώτων□ αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, ⁴ Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ *□πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι;□ ⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς *□ἀποκριθεὶς□ *□αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν,□ Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁶ Πολλοὶ *□γὰρ□ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁷ Ὅταν δὲ *□ἀκούσητε□ πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ *□γὰρ□ γενέσθαι· ἀλλ' οὕπω τὸ τέλος. ⁸ Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· *□καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται□ λιμοὶ *□καὶ ταραχαί·□ *□²ἀρχαί□ ὠδίνων ταῦτα.

⁹ Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν *□γὰρ□ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων *□σταθήσεσθε□ ἕνεκεν ἑμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁰ Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη *□δεῖ πρῶτον□ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ *□Ὅταν δὲ□ *□²ἀγάγωσιν□ ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί *□³λαλήσητε,□ *□μηδὲ μελετᾶτε·□ ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ¹² *□Παραδώσει δὲ□ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· ¹³ καὶ ἔσσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

* **12:43** □ λέγει RP f³⁵ TR | εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **12:43** □² βέβληκεν RP f³⁵ | βέβληκε TR | ἔβαλεν TNT² WH NA NIV SBL * **12:43** □³ βαλλόντων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βαλλόντων TR * **13:2** □ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς RP TR | ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς f³⁵ | ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **13:2** □ - RP TR NA²⁵ | ὥδε f³⁵ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **13:2** □² λίθῳ RP f³⁵ TR | λίθον TNT² WH NA NIV SBL * **13:3** □ ἐπηρώτων RP f³⁵ TR | ἐπηρώτα TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι RP f³⁵ TR | ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα TNT² WH NA NIV SBL * **13:5** □ ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:5** □ αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν RP f³⁵ TR | ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **13:7** □ ἀκούσητε RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀκούετε TNT² * **13:7** □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **13:8** □ καὶ ἔσονται ... καὶ ἔσονται RP f³⁵ TR | ἔσονται ... καὶ ἔσονται TNT² | ἔσονται ... ἔσονται WH NA NIV SBL * **13:8** □ καὶ ταραχαί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:8** □² ἀρχαί RP f³⁵ TR | ἀρχὴ TNT² WH NA NIV SBL * **13:9** □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **13:9** □ σταθήσεσθε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀχθήσεσθε f³⁵ * **13:10** □ δεῖ πρῶτον RP f³⁵ TR | πρῶτον δεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** □ Ὅταν δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ὅταν TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** □² ἀγάγωσιν RP TR | ἄγωσιν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** □³ λαλήσητε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | λαλήσετε f³⁵ * **13:11** □ μηδὲ μελετᾶτε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:12** □ Παραδώσει δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ παραδώσει TNT² WH NA NIV SBL

14 Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, *□τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, □ *□ἐστὼς □ ὅπου οὐ δεῖ —ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω—τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. 15 ὁ *□δὲ □ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω *□²εἰς τὴν οἰκίαν, □ μηδὲ εἰσελθέτω *□ἅραί τι □ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. 16 καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν *□ῶν □ μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἅραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. 17 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 18 Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται *□ῆ φυγὴ ὑμῶν □ χειμῶνος. 19 Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψεις, οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως *□ῆς □ ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. 20 Καὶ εἰ μὴ *□κύριος ἐκολόβωσεν □ τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. 21 *□ Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, *□Ἰδοὺ, ὧδε ὁ χριστός, *□ῆ □ Ἰδοὺ, □ ἐκεῖ, μὴ *□²πιστεύετε. □ 22 Ἐγερθήσονται *□γὰρ □ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ *□²δώσουσιν □ σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, *□καὶ □ τοὺς ἐκλεκτοὺς. 23 Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· *□ἰδοὺ, □ προεῖρηκα ὑμῖν πάντα.

24 Ἀλλ’ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, 25 καὶ *□οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, □ καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. 26 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. 27 Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους *□αὐτοῦ, □ καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς *□²αὐτοῦ □ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ’ ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν *□αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος □ ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, *□γινώσκετε □ ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· 29 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν *□ταῦτα ἴδητε □ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. 30 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρι οὗ *□πάντα ταῦτα □ γένηται. 31 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ *□παρελεύσεται· □ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ *□μὴ □ *□²παρέλθωσιν. □ 32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης *□ῆ □ *□ ὥρας

* 13:14 □ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:14 □ ἐστὼς RP f³⁵ | ἐστὸς TR | ἐστηκότα TNT² WH NA NIV SBL * 13:15 □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | - WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * 13:15 □² εἰς τὴν οἰκίαν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 13:15 □ ἅραί τι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | τι ἅραι TNT² WH NA²⁵ SBL * 13:16 □ ῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:18 □ ἡ φυγὴ ὑμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:19 □ ῆς RP f³⁵ TR | ἦν TNT² WH NA NIV SBL * 13:20 □ κύριος ἐκολόβωσεν RP f³⁵ TNT² | κύριος ἐκολόβωσε TR | ἐκολόβωσεν κύριος WH NA NIV SBL * 13:21 □ - RP f³⁵ | Καὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:21 □ ἰδοὺ ... ἰδοὺ RP f³⁵ TR | Ἰδε ... Ἰδε TNT² WH NA NIV SBL * 13:21 □ ἦ RP TR TNT² | - f³⁵ WH NA NIV SBL * 13:21 □² πιστεύετε RP TNT² WH NA NIV SBL | πιστεύσητε f³⁵ TR * 13:22 □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δὲ NA²⁵ * 13:22 □² δώσουσιν RP f³⁵ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δώσουσι TR | ποιήσουσιν NA²⁵ * 13:22 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 13:23 □ ἰδοὺ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:25 □ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες RP f³⁵ TR | οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες TNT² WH NA NIV SBL * 13:27 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:27 □² αὐτοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV | - TNT² SBL * 13:28 □ αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος RP TR | ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 13:28 □ γινώσκετε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | γινώσκεται f³⁵ * 13:29 □ ταῦτα ἴδητε RP f³⁵ TR | ἴδητε ταῦτα TNT² WH NA NIV SBL * 13:30 □ πάντα ταῦτα RP f³⁵ TR | ταῦτα πάντα TNT² WH NA NIV SBL * 13:31 □ παρελεύσεται RP f³⁵ | παρελεύσονται TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:31 □ μὴ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 13:31 □² παρέλθωσιν RP f³⁵ | παρέλθωσι TR | παρελεύσονται TNT² WH NA NIV SBL * 13:32 □ ἦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * 13:32 □ - RP f³⁵ | τῆς TR TNT² WH NA NIV SBL

οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι *□οἱ□ ἐν *□² οὐρανῶ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
³³ Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε *□καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν.
³⁴ Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ
τὴν ἐξουσίαν, *□καὶ□ ἐκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
γρηγορή. ³⁵ Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, *□
ὥσέ, ἢ *□μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ. ³⁶ μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὖρη
ὕμᾱς καθεύδοντας. ³⁷ *□Ἄ□ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω, Γρηγορεῖτε.

14

¹ Ἦν δὲ τὸ Πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· ² ἔλεγον *□δέ,□
Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε *□θόρυβος ἔσται□ τοῦ λαοῦ.

³ Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου
αὐτοῦ, ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς·
*□καὶ□ συντρίψασα *□τὸ□ ἀλάβαστρον, κατέχευεν αὐτοῦ *□²κατὰ□ τῆς κεφαλῆς.
⁴ Ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἐαυτούς, *□καὶ λέγοντες,□ Εἰς τί ἡ ἀπώλεια
αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ Ἦδύνατο γὰρ τοῦτο *□πραθῆναι ἐπάνω *□τριακοσίων
δηναρίων,□ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Καλὸν ἔργον εἰργάσατο *□ἐν
ἐμοί.□ ⁷ Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε
*□αὐτούς□ *□ εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ⁸ Ὁ *□ἔσχεν□ *□αὕτη□
ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι *□μου τὸ σῶμα□ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ⁹ Ἀμὴν *□δὲ□
λέγω ὑμῖν, ὅπου *□ἐὰν□ κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον *□²τοῦτο□ εἰς ὅλον τὸν κόσμον,
καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁰ Καὶ *□ὁ□ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, *□ εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς
ἀρχιερεῖς, ἵνα *□παραδῷ αὐτὸν□ αὐτοῖς. ¹¹ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ
ἐπηγγείλαντο αὐτῷ *□ἀργύριον□ δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς *□εὐκαίρως αὐτὸν
παραδῶ.□

¹² Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθουν, λέγουσιν αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες *□έτοιμάσωμεν□ ἵνα φάγῃς τὸ Πάσχα;

* 13:32 □ οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:32 □² - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῷ f³⁵
* 13:33 □ καὶ προσεύχεσθε RP TR TNT² | προσεύχεσθε f³⁵ | - WH NA NIV SBL * 13:34 □ καὶ RP f³⁵ TR | -
TNT² WH NA NIV SBL * 13:35 □ - RP f³⁵ TR | ἢ TNT² WH NA NIV SBL * 13:35 □ μεσονυκτίου RP f³⁵ TR
| μεσονυκτίου TNT² WH NA NIV SBL * 13:37 □ Ἄ RP f³⁵ TR | Ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 14:2 □ δέ RP
f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 14:2 □ θόρυβος ἔσται RP f³⁵ TR | ἔσται θόρυβος TNT² WH NA NIV
SBL * 14:3 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 14:3 □ τὸ RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL
* 14:3 □² κατὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:4 □ καὶ λέγοντες RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA
NIV SBL * 14:5 □ - RP f³⁵ TR | τὸ μύρον TNT² WH NA NIV SBL * 14:5 □ τριακοσίων δηναρίων RP f³⁵
TR | δηναρίων τριακοσίων TNT² WH NA NIV SBL * 14:6 □ ἐν ἐμοί RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἰς ἐμέ
TR * 14:7 □ αὐτούς RP f³⁵ TR | αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * 14:7 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL |
πάντοτε WH * 14:8 □ ἔσχεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἶχεν TR * 14:8 □ αὕτη RP f³⁵ TR TNT² |
- WH NA NIV SBL * 14:8 □ μου τὸ σῶμα RP f³⁵ TR | τὸ σῶμά μου TNT² WH NA NIV SBL * 14:9 □ δὲ
TNT² WH NA NIV SBL | - RP f³⁵ TR * 14:9 □ ἐὰν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ἂν TR TNT² * 14:9 □² τοῦτο
RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:10 □ ὁ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 14:10 □ - RP f³⁵
TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 14:10 □ παραδῶ αὐτὸν RP f³⁵ TR | αὐτὸν παραδοῖ TNT² WH NA NIV SBL
* 14:11 □ ἀργύριον RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀργύρια f³⁵ * 14:11 □ εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ RP f³⁵
TR | αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ TNT² WH NA NIV SBL * 14:12 □ ἐτοιμάσωμεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL
| ἐτοιμάσωμεν f³⁵

13 Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, 14 καὶ ὅπου *ἐὰν ἐισέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα, *ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξῃ ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· *ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. 16 Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ *αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.

17 Καὶ ὁψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, *εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. 19 *Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, Μήτι ἐγώ; *2 Καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; 20 Ὁ δὲ *ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς *ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ *τρυβλίον. 21 *Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν *ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν *ὁ Ἰησοῦς ἄρτον *εὐλογήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Λάβετε, *2 φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. 23 Καὶ λαβὼν *τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου, *τὸ τῆς *καινῆς διαθήκης, τὸ *περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. 25 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε *ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ *διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. 28 *Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 29 Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, *Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. 30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι *σὺ σήμερον *ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς *ἀπαρνήσῃ με. 31 Ὁ

* 14:14 ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * 14:14 - RP f³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL
 * 14:15 - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 14:16 αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * 14:18 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² | ὁ Ἰησοῦς εἶπεν WH NA NIV SBL * 14:19 Οἱ δὲ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 14:19 2 Καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 14:20 ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:20 2 ἐκ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * 14:20 - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐν WH NA²⁵ * 14:21 - RP f³⁵ TR | Ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * 14:21 ἦν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 14:22 ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | - WH NA NIV¹¹ SBL * 14:22 - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * 14:22 2 φάγετε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:23 τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:24 τὸ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 14:24 2 καινῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:24 περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον RP f³⁵ TR | ἐκχυνόμενον ὑπὲρ πολλῶν TNT² WH NA NIV SBL * 14:27 ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:27 διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα RP f³⁵ TR | τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται TNT² WH NA NIV SBL * 14:28 Ἀλλὰ μετὰ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Μετὰ δὲ f³⁵ * 14:29 Καὶ εἰ RP f³⁵ TR | Εἰ καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 14:30 σὺ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 14:30 2 ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:30 τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP f³⁵ TR | ταύτῃ τῇ νυκτὶ TNT² WH NA NIV SBL * 14:30 2 ἀπαρνήσῃ με RP f³⁵ TR | με ἀπαρνήσῃ TNT² WH NA NIV SBL

δὲ *ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον, *Ἐάν *με δέη συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε *ἄπαρνήσωμαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

³² Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως *προσεύξωμαι. ³³ Καὶ παραλαμβάνει *τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην *μεθ' αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁴ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. ³⁵ Καὶ *προσελθὼν μικρόν, *ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσήχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. ³⁶ Καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. Παρένεγκε τὸ ποτήριον *ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. ³⁷ Καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ³⁸ Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ *εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ³⁹ Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσήξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. ⁴⁰ Καὶ *ὑποστρέψας εὔρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ *οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν *βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί *αὐτῷ ἀποκριθῶσιν. ⁴¹ Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε *λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀπέχει ἡλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. ⁴² Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

⁴³ Καὶ *εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται *Ἰούδας, *εἰς *ὧν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος *πολὺς μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. ⁴⁴ Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν, καὶ *ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. ⁴⁵ Καὶ ἐλθὼν, *εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει *αὐτῷ, *Ῥαββί, *Ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁴⁶ Οἱ δὲ ἐπέβαλον *ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ Εἷς δὲ *τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ

* **14:31** ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον RP f³⁵ | ἐκπερισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον TR | ἐκπερισσῶς ἐλάλει TNT² WH NA NIV SBL * **14:31** με δέη RP f³⁵ TR | δέη με TNT² WH NA NIV SBL * **14:31** ἄπαρνήσωμαι RP f³⁵ | ἀπαρνήσομαι TR TNT² WH NA NIV SBL * **14:32** προσεύξωμαι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | προσεύξομαι f³⁵ * **14:33** τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην RP f³⁵ TNT² NIV⁷³ SBL | τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην TR | τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην WH | τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην NA NIV¹¹ * **14:33** μεθ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | μετ' αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **14:35** προσελθὼν RP | προσελθὼν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **14:35** ἔπεσεν RP f³⁵ TR TNT² | ἐπιπτεν WH NA NIV SBL * **14:36** ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο RP f³⁵ TR | τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **14:38** εἰσέλθῃτε RP f³⁵ TR TNT² | ἔλθῃτε WH NA NIV SBL * **14:40** ὑποστρέψας εὔρεν αὐτοὺς πάλιν RP f³⁵ TR | ἐλθὼν εὔρεν αὐτοὺς TNT² | πάλιν ἐλθὼν εὔρεν αὐτοὺς WH NA NIV SBL * **14:40** οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² | αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ WH NA NIV SBL * **14:40** βεβαρημένοι RP TR | καταβαρυνόμενοι f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **14:40** αὐτῷ ἀποκριθῶσιν RP f³⁵ | αὐτῷ ἀποκριθῶσι TR | ἀποκριθῶσιν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **14:41** - RP f³⁵ TNT² | τὸ TR WH NA NIV SBL * **14:43** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **14:43** - RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ TNT² WH NA²⁵ * **14:43** ὧν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:43** πολὺς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:44** ἀπαγάγετε RP f³⁵ TR | ἀπάγετε TNT² WH NA NIV SBL * **14:45** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **14:45** αὐτῷ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **14:45** Ῥαββί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:46** ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας αὐτῶν RP f³⁵ TR | τὰς χεῖρας αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **14:47** τις RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT²

ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ *ὥτίον. 48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; 49 Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 50 Καὶ ἀφέντες αὐτὸν *πάντες ἔφυγον.

51 Καὶ *εἷς *τις νεανίσκος *ἠκολούθησεν αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν *οἱ νεανίσκοι. 52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν *ἀπ' αὐτῶν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται *αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. 54 Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. 55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ εὑρίσκον. 56 Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. 57 Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες 58 ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποιήτον οἰκοδομήσω. 59 Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

60 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς *μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 61 Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ *οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; 62 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι. Καὶ ὤψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου *ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 63 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; 64 Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτόν *εἶναι ἔνοχον θανάτου. 65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν *τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται ραπίσμασιν αὐτόν *ἐβαλλον.

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου *ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, 67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ *μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. 68 Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, *Οὐκ οἶδα, *οὐδὲ ἐπίσταμαι *τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· *καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτόν *πάλιν ἤρξατο

* 14:47 ὥτίον RP f³⁵ TR | ὡτάριον TNT² WH NA NIV SBL * 14:50 πάντες ἔφυγον RP f³⁵ TR | ἔφυγον πάντες TNT² WH NA NIV SBL * 14:51 εἷς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:51 τις νεανίσκος RP f³⁵ TR | νεανίσκος τις TNT² WH NA NIV SBL * 14:51 ἠκολούθησεν RP f³⁵ | ἠκολούθει TR | συνηκολούθει TNT² WH NA NIV SBL * 14:51 οἱ νεανίσκοι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:52 ἀπ' αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:53 αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 14:60 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ TR * 14:61 οὐδὲν ἀπεκρίνατο RP f³⁵ TR | οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν TNT² WH NA NIV SBL * 14:62 ἐκ δεξιῶν καθήμενον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καθήμενον ἐκ δεξιῶν TR * 14:64 εἶναι ἔνοχον RP f³⁵ TR | ἔνοχον εἶναι TNT² WH NA NIV SBL * 14:65 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ τὸ πρόσωπον TNT² WH NA NIV SBL * 14:65 ἐβαλλον RP f³⁵ TR | ἔλαβον TNT² WH NA NIV SBL * 14:66 ἐν τῇ αὐλῇ κάτω RP f³⁵ TR | κάτω ἐν τῇ αὐλῇ TNT² WH NA NIV SBL * 14:67 μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα RP f³⁵ TR | μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα, τοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 14:68 Οὐκ RP f³⁵ TR | Οὔτε TNT² WH NA NIV SBL * 14:68 οὐδὲ RP TR | οὔτε f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 14:68 τί σὺ RP f³⁵ TR | σὺ τί TNT² WH NA NIV SBL * 14:68 ³ καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL | καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε TR | - WH NA²⁵ NIV * 14:69 πάλιν ἤρξατο RP f³⁵ TR TNT² | ἤρξατο πάλιν WH NA NIV SBL

λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷⁰ Ὁ δὲ πάλιν ἤρνεϊτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, *καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. ⁷¹ Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ *ὀμνύναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. ⁷² Καὶ *ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος *τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα *φωνῆσαι δίς, *²ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

15

¹ Καὶ *εὐθέως *²ἐπὶ τὸ πρῶτ^ο συμβούλιον *³ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν *τῷ Πιλάτῳ. ² Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς *εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. ³ Καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν *ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Ἴδε, πόσα σου *²καταμαρτυροῦσιν. ⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

⁶ Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, *ὃνπερ ἠτοῦντο. ⁷ Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν *συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς *ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ Ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνου παραδεδώκεισαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς. ¹¹ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² Ὁ δὲ Πιλάτος *ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί οὖν *θέλετε ποιήσω *²ὃν λέγετε *βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ *κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ *περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτόν ἕσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. ¹⁷ Καὶ ἐνδύουσιν αὐτόν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν, *Χαῖρε, *ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ¹⁹ καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν

* **14:70** καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **14:71** ὀμνύναι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὀμνύνειν TR * **14:72** | - RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **14:72** τὸ ῥῆμα ὃ RP f³⁵ | τοῦ ῥήματος οὗ TR | τὸ ῥῆμα ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **14:72** φωνῆσαι δίς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δίς φωνῆσαι TNT² WH NA²⁵ * **14:72** ² ἀπαρνήσῃ με τρίς RP f³⁵ TR | τρίς με ἀπαρνήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **15:1** εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **15:1** ² ἐπὶ τὸ πρῶτ^ο RP f³⁵ TR | πρῶτ^ο TNT² WH NA NIV SBL * **15:1** ³ ποιήσαντες RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐτοιμάσαντες NA²⁵ * **15:1** τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:2** εἶπεν αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ λέγει TNT² WH NA NIV SBL * **15:4** ἐπηρώτησεν RP f³⁵ TR | ἐπηρώτα TNT² WH NA NIV SBL * **15:4** ² καταμαρτυροῦσιν RP f³⁵ TR | κατηγοροῦσιν TNT² WH NA NIV SBL * **15:6** ὃνπερ ἠτοῦντο RP f³⁵ TR TNT² | ὃν παρητοῦντο WH NA NIV SBL * **15:7** συστασιαστῶν RP f³⁵ TR | στασιαστῶν TNT² WH NA NIV SBL * **15:8** ἀεὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **15:12** ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν RP f³⁵ TR | πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * **15:12** θέλετε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL | - WH NA²⁵ NIV * **15:12** ² ὃν λέγετε RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * **15:12** | - RP f³⁵ TR | τὸν TNT² WH NA NIV SBL * **15:14** κακὸν ἐποίησεν RP f³⁵ TR | ἐποίησεν κακὸν TNT² WH NA NIV SBL * **15:14** | περισσοτέρως RP f³⁵ TR | περισσῶς TNT² WH NA NIV SBL * **15:18** | - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ λέγειν f³⁵ * **15:18** ὁ βασιλεὺς RP f³⁵ | βασιλεῦ TR TNT² WH NA NIV SBL

καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυνον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια *□τὰ ἴδια.□

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα *□²σταυρώσωσιν□ αὐτόν. ²¹ Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ²² Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ *□ Γολγοθᾶ τόπον, ὃ ἐστὶν *□μεθερμηνευόμενον,□ Κρανίου Τόπος. ²³ Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ *□πιεῖν□ ἐσφυρnisμένον *□οῖνον· ὁ δὲ□ οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ Καὶ *□σταυρώσαντες□ αὐτόν, *□ *□²διαμερίζονται□ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί ἄρῃ. ²⁵ Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²⁶ Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁷ Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστές, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. ²⁸ *□Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.□ ²⁹ Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναόν, καὶ *□ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν,□ ³⁰ σῶσον σεαυτόν, *□καὶ κατάβα□ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ Ὁμοίως *□ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἐαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ³² Ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς *□τοῦ□ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν *□²αὐτῷ.□ Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι *□ αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

³³ *□Γενομένης δὲ□ ὥρας ἑκτῆς, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ³⁴ Καὶ τῇ *□ῳρα τῇ ἐνάτῃ□ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, *□λέγων,□ Ἐλωί, Ἐλωί, λιμὰ σαβαχθανί; Ὁ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον, *□²Ὁ θεός μου, ὁ θεός μου,□ εἰς τί *□με ἐγκατέλιπες;□ ³⁵ Καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον, *□Ἰδοῦ,□ Ἠλίαν φωνεῖ. ³⁶ Δραμὼν δὲ *□εῖς,□ *□καὶ□ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς *□²τε□ καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων, Ἀφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. ³⁸ Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. ³⁹ Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως *□κράζας□ ἐξέπνευσεν,

* 15:20 □ τὰ ἴδια RP f³⁵ TR TNT² SBL | αὐτοῦ WH NA NIV * 15:20 □² σταυρώσωσιν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | σταυρώσουσιν TNT² * 15:22 □ - RP f³⁵ TR | τὸν TNT² WH NA NIV SBL * 15:22 □ μεθερμηνευόμενον RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | μεθερμηνευόμενος WH NA²⁵ * 15:23 □ πιεῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:23 □ οῖνον· ὁ δὲ RP f³⁵ TR | οῖνον, ὃς δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 15:24 □ σταυρώσαντες RP f³⁵ TR | σταυροῦσιν TNT² WH NA NIV SBL * 15:24 □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 15:24 □² διαμερίζονται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διεμερίζον TR * 15:28 □ Καὶ ἐπληρώθη ... ἐλογίσθη. RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 15:29 □ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν RP f³⁵ TR | οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις TNT² | οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις WH NA NIV SBL * 15:30 □ καὶ κατάβα RP f³⁵ TR | καταβάς TNT² WH NA NIV SBL * 15:31 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δὲ TR * 15:32 □ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:32 □² αὐτῷ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 15:32 □ - RP f³⁵ TR TNT² | σὺν WH NA NIV SBL * 15:33 □ Γενομένης δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ γενομένης TNT² WH NA NIV SBL * 15:34 □ ῳρα τῇ ἐνάτῃ RP f³⁵ | ῳρα τῇ ἐννάτῃ TR | ἐνάτῃ ῳρα TNT² WH NA NIV SBL * 15:34 □ λέγων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:34 □² Ὁ θεός μου, ὁ θεός μου RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Ὁ θεός, ὁ θεός μου f³⁵ * 15:34 □ με ἐγκατέλιπες RP f³⁵ TR | ἐγκατέλιπές με TNT² WH NA NIV SBL * 15:35 □ Ἰδοῦ RP f³⁵ TR | Ἴδε TNT² WH NA NIV SBL * 15:36 □ εἰς RP f³⁵ TR | τις TNT² WH NA NIV SBL * 15:36 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * 15:36 □² τε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:39 □ κράζας RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | - WH NA NIV¹¹ SBL

εἶπεν, Ἀληθῶς *□ ὁ ἄνθρωπος οὗτος □ υἱὸς *□² ἦν θεοῦ. □ ⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς *□ ἦν □ *□² καὶ □ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ *□³ τοῦ □ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσή μήτηρ, καὶ Σαλώμη, ⁴¹ αἱ *□ καί, □ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

⁴² Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ *□ ἦν Παρασκευή, □ ὃ ἐστὶν *□ προσάββατον, □ ⁴³ *□ ἦλθεν □ Ἰωσήφ *□ ὁ □ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς *□ Πιλάτον, καὶ ᾔτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁴⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ *□ πάλαι □ ἀπέθανεν. ⁴⁵ Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδώρήσατο τὸ *□ σῶμα □ τῷ Ἰωσήφ. ⁴⁶ Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, *□ καὶ □ καθελὼν αὐτόν, ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ *□ κατέθηκεν □ αὐτόν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ⁴⁷ Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία *□ Ἰωσή ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.

16

¹ Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, *□ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία *□² *□ Ἰακώβου □ καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν *□² αὐτόν. □ ² Καὶ λίαν πρῶτ' *□ τῆς μιᾶς □ *□ σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. ³ Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον *□ ἐκ □ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; ⁴ Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι *□ ἀποκεκύλισται □ ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. ⁵ Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ⁶ Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἐστὶν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ⁷ Ἀλλ' ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτόν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ Καὶ ἐξελθοῦσαι *□ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν *□ δὲ □ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.

* **15:39** □ ὁ ἄνθρωπος οὗτος RP f³⁵ TR | οὗτος ὁ ἄνθρωπος TNT² WH NA NIV SBL * **15:39** □² ἦν θεοῦ RP f³⁵ TR TNT² | θεοῦ ἦν WH NA NIV SBL * **15:40** □ ἦν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **15:40** □² καὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **15:40** □³ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:41** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **15:42** □ ἦν Παρασκευή RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Παρασκευὴ ἦν f³⁵ * **15:42** □ προσάββατον RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | πρὸς σάββατον TNT² * **15:43** □ ἦλθεν RP TR | ἐλθὼν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **15:43** □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **15:43** □ - RP f³⁵ TR | τὸν TNT² WH NA NIV SBL * **15:44** □ πάλαι RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἤδη TNT² WH * **15:45** □ σῶμα RP f³⁵ TR | πτώμα TNT² WH NA NIV SBL * **15:46** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:46** □ κατέθηκεν RP f³⁵ TR NA²⁵ | ἔθηκεν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **15:47** □ - RP f³⁵ TR | ἡ TNT² WH NA NIV SBL * **16:1** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἡ WH NA²⁵ * **16:1** □² - RP f³⁵ | ἡ TR TNT² WH NA NIV SBL * **16:1** □ Ἰακώβου RP f³⁵ | τοῦ Ἰακώβου TR TNT² WH NA NIV SBL * **16:1** □² αὐτόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὸν Ἰησοῦν f³⁵ * **16:2** □ τῆς μιᾶς RP f³⁵ TR | μιᾶ TNT² | τῇ μιᾶ WH NA NIV SBL * **16:2** □ - RP f³⁵ TR | τῶν TNT² WH NA NIV SBL * **16:3** □ ἐκ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀπὸ TNT² * **16:4** □ ἀποκεκύλισται RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀνακεκύλισται TNT² WH NA²⁵ * **16:8** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ταχὺ TR * **16:8** □ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL

⁹ Ἀναστὰς δὲ *□ πρωὶ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, *□ ἄφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ¹⁰ Ἐκεῖνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ κλαίουσιν. ¹¹ Κάκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

¹² Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. ¹³ Κάκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

¹⁴ Ὑστερον *□ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον *□² οὐκ ἐπίστευσαν. ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ¹⁶ Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ¹⁷ Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσιν *□ ταῦτα παρακολουθήσει·□ ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν· γλώσσαις λαλήσουσιν *□ καιναῖς·□ ¹⁸ *□ ὅφεις ἄροῦσιν· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς *□ βλάψῃ·□ ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς ἔξουσιν.

¹⁹ *□ Ὁ μὲν οὖν κύριος,□ μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ²⁰ Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. *□ Ἀμήν.□

* **16:9** □ - RP TR □TNT² □ WH □ NA □ NIV □ SBL □ | ὁ Ἰησοῦς f³⁵ * **16:9** □ ἄφ' RP f³⁵ TR | παρ' □TNT² □ WH □ NA □ NIV □ SBL □ * **16:14** □ - RP f³⁵ TR | δὲ □TNT² □ WH □ NA □ NIV □ SBL □ * **16:14** □² - RP f³⁵ TR □TNT² □ NA □ NIV □ SBL □ | ἐκ νεκρῶν WH □ * **16:17** □ ταῦτα παρακολουθήσει RP f³⁵ TR □ NA □ NIV □ SBL □ | ἀκολουθήσει ταῦτα □TNT² □ WH □ * **16:17** □ καιναῖς RP f³⁵ TR □ NA □ NIV □ SBL □ | - □TNT² □ WH □ * **16:18** □ - RP f³⁵ TR □ NA²⁵ □ SBL □ | καὶ ἐν ταῖς χερσὶν □TNT² □ WH □ NA²⁷⁺²⁸ □ NIV □ * **16:18** □ βλάψῃ RP f³⁵ □TNT² □ WH □ NA □ NIV □ SBL □ | βλάψῃ TR * **16:19** □ Ὁ ... κύριος RP f³⁵ TR | Ὁ ... κύριος Ἰησοῦς □TNT² □ WH □ NA □ NIV □ SBL □ * **16:20** □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - □TNT² □ WH □ NA □ NIV □ SBL □

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

¹ Ἐπειδὴ περ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ³ ἔδοξεν κάμοι, παρηκολουθηκότες ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

⁵ Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου *τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ *² ἡ γυνὴ *αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἑλισάβετ. ⁶ Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι *ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαις τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι *ἡ Ἑλισάβετ ἦν στείρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

⁸ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, ⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου. ¹⁰ Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος *ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. ¹¹ Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἐστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. ¹² Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹³ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἑλισάβετ γεννήσει υἱὸν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. ¹⁴ Καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. ¹⁵ Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον *τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖν, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. ¹⁶ Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. ¹⁸ Καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. ²⁰ Καὶ ἰδού, ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. ²¹ Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν *αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. ²² Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. ²³ Καὶ ἐγένετο, ὥς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

* **1:5** τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:5** ² ἡ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:5**
 τοῦ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **1:6** ἐνώπιον RP f³⁵ TR | ἐναντίον TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** ἡ Ἑλισάβετ ἦν RP f³⁵ TR | ἦν ἡ Ἑλισάβετ TNT² NA NIV SBL | ἦν ἡ Ἑλισάβετ WH * **1:10**
 ἦν τοῦ λαοῦ RP TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ λαοῦ ἦν f³⁵ TR * **1:15** τοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **1:21** αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ RP f³⁵ TR TNT² | ἐν τῷ ναῷ αὐτὸν WH NA NIV SBL

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἑλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα 25 ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν *□□ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν *□²τὸ□ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ *□ὕπὸ□ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, 27 πρὸς παρθένον *□μεμνηστευμένην□ ἀνδρί, ὃ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαβὶδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 Καὶ εἰσελθὼν *□ὁ ἄγγελος□ πρὸς αὐτὴν εἶπεν, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ, *□²εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.□ 29 Ἡ δὲ *□ἰδοῦσα□ *□διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ,□ καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. 30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. 31 Καὶ ἰδού, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. 34 Εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. 36 Καὶ ἰδού, Ἑλισάβετ ἡ συγγενὴς σου, καὶ αὐτὴ *□συνειληφυῖα□ υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα. 37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ *□τῷ θεῷ□ πᾶν ῥῆμα. 38 Εἶπεν δὲ Μαριάμ, Ἰδού, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα, 40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἑλισάβετ. 41 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν *□ἡ Ἑλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας,□ ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἑλισάβετ, 42 καὶ ἀνεφώνησεν *□φωνῇ□ μεγάλη, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς *□με;□ 44 Ἰδού γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν *□τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει□ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. 45 Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, 47 καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. 48 Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἰδού γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί. 49 Ὅτι ἐποίησέν μοι *□μεγαλεῖα□ ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 50 Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς *□γενεῶν□

* 1:25 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:25 □² τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:26 □ ὑπὸ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * 1:27 □ μεμνηστευμένην RP f³⁵ TR | ἐμνηστευμένην TNT² WH NA NIV SBL * 1:28 □ ὁ ἄγγελος RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | - WH NA NIV¹¹ SBL * 1:28 □² εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 1:29 □ ἰδοῦσα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:29 □ διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη TNT² WH NA NIV SBL * 1:36 □ συνειληφυῖα RP f³⁵ TR | συνείληφεν TNT² WH NA NIV SBL * 1:37 □ τῷ θεῷ RP f³⁵ TR | τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 1:41 □ ἡ Ἑλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας RP f³⁵ TR | τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ TNT² NA NIV SBL | τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ WH * 1:42 □ φωνῇ RP f³⁵ TR | κραυγῇ TNT² WH NA NIV SBL * 1:43 □ με RP f³⁵ TR TNT² | ἐμέ WH NA NIV SBL * 1:44 □ τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει RP f³⁵ | ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος TR TNT² WH NA NIV SBL * 1:49 □ μεγαλεῖα RP f³⁵ TR | μεγάλα TNT² WH NA NIV SBL * 1:50 □ γενεῶν RP f³⁵ TR | καὶ γενεὰς TNT² WH NA NIV SBL

τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν. ⁵² Καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσεν ταπεινούς. ⁵³ Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. ⁵⁴ Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ *□εῖς τὸν αἰῶνα.□

⁵⁶ Ἐμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ *□ώσεϊ□ μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

⁵⁷ Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. ⁵⁸ Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ’ αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. ⁵⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ *□ὀγδόῃ ἡμέρᾳ,□ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. ⁶⁰ Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. ⁶¹ Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν ὅτι Οὐδεὶς ἐστὶν *□έν τῇ συγγενείᾳ□ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ⁶² Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι *□αὐτόν.□ ⁶³ Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν, λέγων, Ἰωάννης *□ἐστὶν□ *□τὸ□ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ⁶⁴ Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. ⁶⁵ Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. ⁶⁶ Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ *□χεὶρ κυρίου ἦν μετ’ αὐτοῦ.

⁶⁷ Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προεφήτευσεν, λέγων, ⁶⁸ Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ⁶⁹ καὶ ἡγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν *□τῷ□ οἴκῳ Δαυὶδ *□²τοῦ□ παιδὸς αὐτοῦ— ⁷⁰ καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων *□τῶν□ ἀπ’ αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ— ⁷¹ σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· ⁷² ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, ⁷³ ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, ⁷⁴ ἀφόβως, ἐκ χειρὸς *□τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν□ ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ *□πάσας τὰς ἡμέρας□ *□τῆς ζωῆς□ ἡμῶν. ⁷⁶ Καὶ σύ, *□ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ *□πρὸ προσώπου□ κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· ⁷⁷ τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ⁷⁸ διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς *□ἐπεσκέψατο□ ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, ⁷⁹ ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

* 1:55 □ εἰς τὸν αἰῶνα RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἕως αἰῶνος f³⁵ * 1:56 □ ὡσεὶ RP f³⁵ TR | ὥς TNT² WH NA NIV SBL * 1:59 □ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ RP f³⁵ TR | ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ TNT² WH NA NIV SBL * 1:61 □ ἐν τῇ συγγενείᾳ RP f³⁵ TR | ἐκ τῆς συγγενείας TNT² WH NA NIV SBL * 1:62 □ αὐτόν RP f³⁵ TR | αὐτό TNT² WH NA NIV SBL * 1:63 □ ἐστὶν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἔσται f³⁵ | ἐστὶ TR * 1:63 □ τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:66 □ - RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 1:69 □ τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:69 □² τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:70 □ τῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:74 □ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν RP f³⁵ TR | ἐχθρῶν TNT² WH NA NIV SBL * 1:75 □ πάσας τὰς ἡμέρας RP f³⁵ TR | πάσαις ταῖς ἡμέραις TNT² WH NA NIV SBL * 1:75 □ τῆς ζωῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 1:76 □ - RP f³⁵ TR | δέ TNT² WH NA NIV SBL * 1:76 □ πρὸ προσώπου RP f³⁵ TR TNT² | ἐνώπιον WH NA NIV SBL * 1:78 □ ἐπεσκέψατο RP f³⁵ TR | ἐπισκέψατο TNT² | ἐπισκέπεται WH NA NIV SBL

⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

2

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ² Αὕτη *□ή□ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. ³ Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν *□ιδίαν□ πόλιν. ⁴ Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαυίδ, ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυίδ, ⁵ ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ *□μεμνηστευμένῃ□ αὐτῷ *□γυναικί,□ οὕση ἐγκύω. ⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. ⁷ Καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν *□τῇ□ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

⁸ Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. ⁹ Καὶ *□ιδού,□ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. ¹⁰ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ. ¹¹ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὃς ἐστὶν χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυίδ. ¹² Καὶ τοῦτο ὑμῖν *□τὸ□ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, *□ κείμενον ἐν *□² φάτνῃ. ¹³ Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς *□οὐρανίου,□ αἰνούντων τὸν θεόν, καὶ λεγόντων, ¹⁴ Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ· ἐν ἀνθρώποις *□εὐδοκία.□

¹⁵ Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, *□καὶ οἱ ἄνθρωποι□ οἱ ποιμένες *□εἶπον□ πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ¹⁷ Ἰδόντες δὲ *□διεγνώρισαν□ περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. ¹⁹ Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ²⁰ Καὶ *□ὑπέστρεψαν□ οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

²¹ Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν *□αὐτόν,□ καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

²² Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστήσαι τῷ κυρίῳ— ²³ καθὼς

* 2:2 □ ή RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:3 □ ιδίαν RP f³⁵ TR | ἐαυτοῦ TNT² WH NA NIV SBL

* 2:5 □ μεμνηστευμένη RP f³⁵ TR | ἐμνηστευμένη TNT² WH NA NIV SBL * 2:5 □ γυναικί RP f³⁵ TR | -

TNT² WH NA NIV SBL * 2:7 □ τη RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:9 □ ιδού RP f³⁵ TR TNT² | - WH

NA NIV SBL * 2:12 □ τὸ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * 2:12 □ - RP f³⁵ TR |

καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 2:12 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τη TR * 2:13 □ οὐρανίου RP f³⁵ TR

WH NA NIV SBL | οὐρανοῦ TNT² * 2:14 □ εὐδοκία RP f³⁵ TR | εὐδοκίας TNT² WH NA NIV SBL * 2:15

□ καὶ οἱ ἄνθρωποι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 2:15 □ εἶπον RP f³⁵ TR TNT² | ἐλάλουν WH NA

NIV SBL * 2:17 □ διεγνώρισαν RP f³⁵ TR | ἐγνώρισαν TNT² WH NA NIV SBL * 2:20 □ ὑπέστρεψαν RP

f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπέστρεψαν TR * 2:21 □ αὐτόν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ παιδίον TR

γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται— ²⁴ καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν *□ νόμῳ κυρίου, Ζεῦχος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν. ²⁵ Καὶ *□ιδού, ἦν ἄνθρωπος □ ἐν Ἱερουσαλήμ, ὃ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα *□² ἦν ἅγιον □ ἐπ' αὐτόν. ²⁶ Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν *□ ἢ *□ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. ²⁷ Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας *□ αὐτοῦ, □ καὶ εὐλόγησεν τὸν θεόν, καὶ εἶπεν, ²⁹ Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ. ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ³¹ ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν. ³² ὥς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. ³³ Καὶ ἦν *□ Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ □ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδοῦ, οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. ³⁵ καὶ σοῦ *□ δὲ □ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. ³⁶ Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ—αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα *□ ἔτη μετὰ ἀνδρὸς □ ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὕτη χήρα *□ ὥς □ ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων—ἡ οὐκ ἀφίστατο *□ ἀπὸ □ τοῦ ἱεροῦ, νηστείας καὶ δεήσεων λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ Καὶ *□ αὕτη □ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο *□ τῷ κυρίῳ, □ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν *□² ἐν □ Ἱερουσαλήμ. ³⁹ Καὶ ὡς ἐτέλεσαν *□ ἅπαντα □ τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, *□² ὑπέστρεψαν □ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς *□ τὴν □ πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ.

⁴⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανεν, καὶ ἐκραταιοῦτο *□ πνεύματι, □ πληρούμενον *□ σοφίας □ καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' *□² αὐτό. □

⁴¹ Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἐορτῇ τοῦ Πάσχα. ⁴² Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, *□ ἀναβάντων □ αὐτῶν *□ εἰς Ἱεροσόλυμα □ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐορτῆς, ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ *□ ἔγνω

* 2:24 □ - RP f³⁵ TR | τῷ TNT² WH NA NIV SBL * 2:25 □ ἦν ἄνθρωπος RP f³⁵ TR | ἄνθρωπος ἦν TNT² WH NA NIV SBL * 2:25 □² πνεῦμα ἦν ἅγιον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πνεῦμα ἅγιον ἦν TR * 2:26 □ ἢ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * 2:26 □ - RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * 2:28 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 2:33 □ Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ TNT² WH NA NIV SBL * 2:35 □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 2:36 □ ἔτη μετὰ ἀνδρὸς RP f³⁵ TR | μετὰ ἀνδρὸς ἔτη TNT² WH NA NIV SBL * 2:37 □ ὥς RP f³⁵ TR | ἕως TNT² WH NA NIV SBL * 2:37 □ ἀπὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:38 □ αὕτη RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:38 □ τῷ κυρίῳ RP f³⁵ TR | τῷ θεῷ TNT² WH NA NIV SBL * 2:38 □² ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:39 □ ἅπαντα RP f³⁵ TR | πάντα TNT² WH NA NIV SBL * 2:39 □² ὑπέστρεψαν RP f³⁵ TR | ἐπέστρεψαν TNT² WH NA NIV SBL * 2:39 □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:40 □ πνεύματι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:40 □ σοφίας RP f³⁵ TR | σοφία TNT² WH NA NIV SBL * 2:40 □² αὐτό RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ f³⁵ * 2:42 □ ἀναβάντων RP f³⁵ TR | ἀναβαινόντων TNT² WH NA NIV SBL * 2:42 □ εἰς Ἱεροσόλυμα RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 2:43 □ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ RP f³⁵ TR | ἔγνωσαν οἱ γονεῖς TNT² WH NA NIV SBL

Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ⁴⁴ νομίσαντες δὲ αὐτὸν *ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν *ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· ⁴⁵ καὶ μὴ εὐρόντες *αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, *ζητοῦντες αὐτόν. ⁴⁶ Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. ⁴⁷ Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ⁴⁸ Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ *πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου κάγῳ ὁδυνώμενοι *ἐζητοῦμέν σε. ⁴⁹ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; Οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; ⁵⁰ Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ⁵¹ Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετῆρει πάντα τὰ ῥήματα *ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ⁵² Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν *σοφία καὶ ἡλικία, καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3

¹ Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ² ἐπὶ *ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν *Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ³ Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν *τὴν περὶ χώρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ⁴ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, *λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁵ Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς *εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· ⁶ καὶ ὥσεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

⁷ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Τί οὖν *ποιήσομεν; ¹¹ Ἀποκριθεὶς δὲ *λέγει αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων

* **2:44** ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι RP f³⁵ TR | εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **2:44** ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς RP f³⁵ | ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς TR | ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς TNT² | ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς WH NA NIV SBL * **2:45** αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:45** ζητοῦντες RP f³⁵ TR | ἀναζητοῦντες TNT² WH NA NIV SBL * **2:48** πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν RP f³⁵ | πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε TR | εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **2:48** ἐζητοῦμέν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ζητοῦμέν WH NA²⁵ * **2:51** ταῦτα RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * **2:52** σοφία καὶ ἡλικία RP f³⁵ TR NIV⁷³ SBL | ἡλικία καὶ σοφία TNT² | τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ WH | ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NA NIV¹¹ * **3:2** ἀρχιερέως RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀρχιερέων TR * **3:2** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **3:3** τὴν RP f³⁵ TR NA NIV | - TNT² WH SBL * **3:4** λέγοντος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** εὐθεῖαν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εὐθείας TNT² WH NA²⁵ * **3:10** ποιήσομεν RP f³⁵ TR | ποιήσωμεν TNT² WH NA NIV SBL * **3:11** λέγει RP f³⁵ TR | ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL

βρώματα ὁμοίως ποιείτω. ¹² Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, *□ καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί *□ποιήσομεν;□ ¹³ Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ Ἐπηρώτων δὲ αὐτόν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, *□Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν;□ Καὶ εἶπεν *□²πρὸς αὐτούς,□ Μηδέν διασειήσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

¹⁵ Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο *□ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων,□ Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, *□καὶ διακαθαριεῖ□ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ *□²συνάξει□ τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹⁸ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο *□τὸν λαόν·□ ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς *□ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, *□καὶ□ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν *□²τῇ□ φυλακῇ.

²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, ²² καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει *□ώσεϊ□ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, *□λέγουσαν,□ Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

²³ Καὶ αὐτὸς ἦν *□ὁ Ἰησοῦς *□ώσεϊ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος,□ ὦν—*□²ὡς ἐνομιζέτο—υἱὸς□ Ἰωσήφ, τοῦ Ἠλίου, ²⁴ τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά, τοῦ Ἰωσήφ, ²⁵ τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ, τοῦ Ἑσλί, τοῦ Ναγγαί, ²⁶ τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεί, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰούδα, ²⁷ τοῦ Ἰωανάν, τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί, ²⁸ τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἡρ, ²⁹ τοῦ Ἰωσή, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευὶ, ³⁰ τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν, τοῦ Ἐλιακείμ, ³¹ τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαῖνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ Ναθάν, τοῦ Δαυίδ, ³² τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ, τοῦ Βοόζ, τοῦ Σαλμών, τοῦ Ναασσών, ³³ τοῦ *□Ἀμιναδάβ, τοῦ Ἀράμ,□ τοῦ Ἑσρώμ, τοῦ Φαρέζ, τοῦ Ἰούδα, ³⁴ τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχώρ, ³⁵ τοῦ Σερούχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φάλεγ, τοῦ Ἐβέρ, τοῦ Σαλά, ³⁶ τοῦ Καϊνάν, τοῦ Ἀρφαζάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, ³⁷ τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν, ³⁸ τοῦ Ἐνῶς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.

* 3:12 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | υπ' αὐτοῦ f³⁵ * 3:12 □ ποιήσομεν RP f³⁵ TR | ποιήσωμεν TNT² WH NA NIV SBL * 3:14 □ Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; RP f³⁵ TR | Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; TNT² WH NA NIV SBL * 3:14 □² πρὸς αὐτούς RP f³⁵ TR | αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * 3:16 □ ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων RP f³⁵ | ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων TR | ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων TNT² | λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης WH | λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης NA NIV SBL * 3:17 □ καὶ διακαθαριεῖ RP f³⁵ TR | διακαθαριεῖ TNT² | διακαθαίρει WH NA NIV SBL * 3:17 □² συνάξει RP f³⁵ TR TNT² | συναγαγεῖν WH NA NIV SBL * 3:18 □ τὸν λαόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῷ λαῷ f³⁵ * 3:19 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Φιλίππου TR * 3:20 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * 3:20 □² τῇ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:22 □ ὡσεὶ RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * 3:22 □ λέγουσαν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:23 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:23 □ ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος RP f³⁵ TR | ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα TNT² WH NA NIV SBL * 3:23 □² ὡς ἐνομιζέτο—υἱὸς RP f³⁵ TR | υἱὸς—ὡς ἐνομιζέτο— TNT² WH NA NIV SBL * 3:33 □ Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀράμ RP TR TNT² NIV | Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀράμ τοῦ Ἰωράμ f³⁵ | Ἀδμεῖν τοῦ Ἀρνεῖ WH | Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμίν τοῦ Ἀρνί NA SBL

4

¹ Ἰησοῦς δὲ *πνεύματος ἁγίου πλήρης* ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι *εἰς τὴν ἔρημον,* ² ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, *ὑστερον* ἐπείνασεν. ³ *Καὶ εἶπεν* αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ Καὶ ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν,* *λέγων,* Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται *ἄνθρωπος,* *²ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ.* ⁵ Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν *ὁ διάβολος* *²εἰς ὄρος ὑψηλὸν* ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. ⁶ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ὧ *ἐὰν* θέλω δίδωμι αὐτήν. ⁷ Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον *ἐμοῦ,* ἔσται *²σοῦ* *³πᾶσα.* ⁸ Καὶ ἀποκριθεὶς *αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς,* *Ἐγὼ ὑπαγὼ ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται,* *²Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου,* καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ⁹ *Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτόν* ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ *ἡμεῖς υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω. ¹⁰ γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε. ¹¹ καί, *Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ¹² Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ¹³ Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

¹⁴ Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. ¹⁵ Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

¹⁶ Καὶ ἦλθεν εἰς *τὴν* Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθεν, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. ¹⁷ Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον *Ἡσαίου τοῦ προφήτου.* Καὶ *ἀναπτύξας* τὸ βιβλίον, εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον, ¹⁸ Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με *εὐαγγελίσασθαι* πτωχοῖς· ἀπέσταλκέν με

* 4:1 πνεύματος ἁγίου πλήρης RP TR | πλήρης πνεύματος ἁγίου f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 4:1 εἰς τὴν ἔρημον RP f³⁵ TR | ἐν τῇ ἐρήμῳ TNT² WH NA NIV SBL * 4:2 ὑστερον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:3 Καὶ εἶπεν RP f³⁵ TR | Εἶπεν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 λέγων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 - RP f³⁵ | ὁ TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 ² ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 4:5 ὁ διάβολος RP f³⁵ TR NIV | - TNT² WH NA SBL * 4:5 ² εἰς ὄρος ὑψηλὸν RP f³⁵ TR NIV | - TNT² WH NA SBL * 4:6 ἐὰν RP f³⁵ TR NA NIV | ἂν TNT² WH SBL * 4:7 ἐμοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μοῦ TR * 4:7 ² σοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | σοὶ f³⁵ * 4:7 ³ πᾶσα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πάντα TR * 4:8 αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² | ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ WH NA NIV SBL * 4:8 Ἐγὼ ὑπαγὼ ὀπίσω μου, Σατανᾶ· RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:8 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γὰρ TR * 4:8 ² Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου RP f³⁵ TR NA²⁵ | Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 4:9 Καὶ ἤγαγεν αὐτόν ... καὶ ἔστησεν αὐτόν RP f³⁵ TR | ἤγαγεν δὲ αὐτόν ... καὶ ἔστησεν αὐτόν TNT² | ἤγαγεν δὲ αὐτόν ... καὶ ἔστησεν WH NA NIV SBL * 4:9 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 4:11 - RP f³⁵ | ὅτι TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:16 τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:17 Ἡσαίου τοῦ προφήτου RP f³⁵ TR | τοῦ προφήτου Ἡσαίου TNT² WH NA NIV SBL * 4:17 ἀναπτύξας RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀνοίξας TNT² WH NA²⁵ * 4:18 εὐαγγελίσασθαι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εὐαγγελίζεσθαι TR

*¹⁹ ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν· κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἁφέσει, ¹⁹ κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. ²⁰ Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν· καὶ πάντων *²¹ ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ²¹ Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. ²² Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, *²³ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; ²³ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα *²⁴ ἐν τῇ Καπερναοὺμ, ποιήσον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. ²⁴ Εἶπεν δέ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ²⁵ Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς *²⁶ ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. ²⁶ καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος πρὸς γυναῖκα χήραν. ²⁷ Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν *²⁸ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος. ²⁸ Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως *³⁰ ὄφρυος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις *³¹ αὐτῶν ὠκοδόμητο, *³² εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. ³⁰ Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

³¹ Καὶ κατήλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. ³² Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, ³⁴ *³⁵ λέγων, Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἥλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ³⁵ Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἐξελθε *³⁶ ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς *³⁷ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. ³⁶ Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

³⁸ Ἀναστὰς δὲ *³⁹ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· *⁴⁰ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. ³⁹ Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

⁴⁰ Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, *⁴¹ πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις

* **4:18** ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:20** ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ RP f³⁵ TR | οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ TNT² WH NA NIV SBL * **4:22** Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; RP f³⁵ TR | Οὐχὶ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; TNT² | Οὐχὶ υἱὸς ἐστιν Ἰωσήφ οὗτός; WH NA NIV SBL * **4:23** ἐν τῇ Καπερναοὺμ RP f³⁵ TR | εἰς Καφαρναοὺμ TNT² | εἰς τὴν Καφαρναοὺμ WH NA NIV SBL * **4:25** ἐπὶ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * **4:27** ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου TNT² WH NA NIV SBL * **4:29** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς TR * **4:29** αὐτῶν ὠκοδόμητο RP f³⁵ TR | ὠκοδόμητο αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **4:29** εἰς τὸ RP f³⁵ TR | ὥστε TNT² WH NA NIV SBL * **4:34** λέγων RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **4:35** ἐξ RP f³⁵ TR | ἀπ' TNT² WH NA NIV SBL * **4:35** - RP f³⁵ | τὸ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:38** ἐκ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * **4:38** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡ TR * **4:40** πάντες RP f³⁵ TR TNT² | ἅπαντες WH NA NIV SBL

ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας *□²ἐπιθεῖς ἐθεράπευσεν□ αὐτούς. ⁴¹ Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, *□κράζοντα□ καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ *□²ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.□ Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

⁴² Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι *□ἐπεζήτουν□ αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι *□εἰς□ τοῦτο *□²ἀπέσταλμαι.□

⁴⁴ Καὶ ἦν κηρύσσων *□ἐν ταῖς συναγωγαῖς□ τῆς *□²Γαλιλαίας.□

5

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ *□ *□τοῦ□ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς *□παρὰ□ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. ² καὶ εἶδεν *□δύο πλοῖα□ ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλιεῖς *□ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν□ *□²ἀπέπλυναν□ τὰ δίκτυα. ³ Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν *□τοῦ□ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. *□Καὶ καθίσας□ *□ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου□ τοὺς ὄχλους. ⁴ Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς *□ὁ□ Σίμων εἶπεν *□²αὐτῷ,□ Ἐπιστάτα, δι' ὅλης *□³τῆς□ νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω *□τὸ δίκτυον.□ ⁶ Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν *□πλήθος ἰχθύων□ πολὺ· διερρήγνυτο δὲ *□τὸ δίκτυον□ αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις *□τοῖς□ ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρω τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ Ἴδων δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν *□ Ἰησοῦ, λέγων, Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἄνθρωπος ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. ⁹ Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων *□ἦ□ συνέλαβον. ¹⁰ ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα *□ὁ□ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ

* **4:40** □² ἐπιθεῖς ἐθεράπευσεν RP f³⁵ TR | ἐπιτιθεῖς ἐθεράπευεν TNT² WH NA NIV SBL * **4:41** □ κράζοντα RP f³⁵ TR TNT² WH NIV¹¹ | κραυγάζοντα NA NIV⁷³ SBL * **4:41** □ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **4:42** □ ἐπεζήτουν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐζήτουν f³⁵ TR * **4:43** □ εἰς RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * **4:43** □² ἀπέσταλμαι RP f³⁵ TR | ἀπεστάλην TNT² WH NA NIV SBL * **4:44** □ ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP f³⁵ TR | εἰς τὰς συναγωγὰς TNT² WH NA NIV SBL * **4:44** □² Γαλιλαίας RP f³⁵ TR TNT² | Ἰουδαίας WH NA NIV SBL * **5:1** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **5:1** □ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:1** □ παρὰ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | περὶ f³⁵ * **5:2** □ δύο πλοῖα RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πλοῖα δύο WH | δύο πλοιάρια NA²⁵ * **5:2** □ ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες TNT² WH NA NIV SBL * **5:2** □² ἀπέπλυναν RP f³⁵ TR | ἐπλυνον TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** □ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** □ Καὶ καθίσας RP f³⁵ TR TNT² | Καθίσας δὲ WH NA NIV SBL * **5:3** □ ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου RP f³⁵ TR TNT² | ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν WH NA NIV SBL * **5:5** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:5** □² αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **5:5** □³ τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:5** □ τὸ δίκτυον RP f³⁵ TR | τὰ δίκτυα TNT² WH NA NIV SBL * **5:6** □ πλήθος ἰχθύων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἰχθύων πλήθος TR * **5:6** □ τὸ δίκτυον RP f³⁵ TR | τὰ δίκτυα TNT² WH NA NIV SBL * **5:7** □ τοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:8** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **5:9** □ ἦ RP f³⁵ TR NA²⁵ | ὧν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **5:10** □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH

τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν. ¹¹ Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες *□ἀπαντα,□ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

¹² Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· *□καὶ ἰδὼν□ τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. ¹³ Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ, *□εἰπὼν,□ Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ *□προσένεγκε□ περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁵ Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι *□ὑπ' αὐτοῦ□ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δυνάμεις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι *□αὐτούς.□ ¹⁸ Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι *□ ἐνώπιον αὐτοῦ· ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες *□ποίας□ εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν *□αὐτῷ,□ Ἀνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ Καὶ ἥρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται *□ἀφιέναι ἁμαρτίας,□ εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ²² Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ²³ Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, *□Ἐγείραι□ καὶ περιπάτει; ²⁴ Ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι *□ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου□ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ—Σοὶ λέγω, *□Ἐγείραι,□ καὶ ἄρας τὸ κλινιδίόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' *□ὃ□ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν. ²⁶ Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες ὅτι Εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὀνόματι Λευῖν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. ²⁸ Καὶ καταλιπὼν *□ἀπαντα,□ ἀναστὰς *□²ἠκολούθησεν□ αὐτῷ. ²⁹ Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην *□ Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος *□τελωνῶν πολὺς,□ καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ'

* 5:11 □ ἀπαντα RP f³⁵ TR | πάντα TNT² WH NA NIV SBL * 5:12 □ καὶ ἰδὼν RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἰδὼν δὲ WH NA NIV * 5:13 □ εἰπὼν RP f³⁵ TR SBL | λέγων TNT² WH NA NIV * 5:14 □ προσένεγκε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | προσένεγκαι f³⁵ * 5:15 □ ὑπ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:17 □ αὐτούς RP f³⁵ TR TNT² | αὐτόν WH NA NIV SBL * 5:18 □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | αὐτὸν WH NA NIV * 5:19 □ ποίας RP TNT² WH NA NIV SBL | πῶς f³⁵ | διὰ ποίας TR * 5:20 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:21 □ ἀφιέναι ἁμαρτίας RP f³⁵ TR | ἁμαρτίας ἀφιέναι TNT² WH NA NIV SBL * 5:23 □ Ἐγείραι RP f³⁵ TR | Ἐγείρε TNT² WH NA NIV SBL * 5:24 □ ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου RP f³⁵ TR | ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει TNT² WH NA NIV SBL * 5:24 □ Ἐγείραι RP f³⁵ TR | Ἐγείρε TNT² WH NA NIV SBL * 5:25 □ ὃ RP TNT² WH NA NIV SBL | ὃ f³⁵ TR * 5:28 □ ἀπαντα RP f³⁵ TR | πάντα TNT² WH NA NIV SBL * 5:28 □² ἠκολούθησεν RP f³⁵ TR | ἠκολούθει TNT² WH NA NIV SBL * 5:29 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 5:29 □ τελωνῶν πολὺς RP f³⁵ TR | πολὺς τελωνῶν TNT² WH NA NIV SBL

αὐτῶν κατακεῖμενοι. ³⁰ Καὶ ἐγόγγυζον *οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διὰ τί μετὰ *τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Οὐ χρειάζονται οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. ³² Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ³³ Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν, *Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; ³⁴ *Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι *²νηστεύειν; ³⁵ Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, *καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ³⁶ Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα *ἱματίου καινοῦ *²ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν *σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ *²συμφωνεῖ *³τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει *ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. ³⁸ Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, *καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται. ³⁹ *Καὶ οὐδεὶς πῶν παλαιὸν *²εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς *χρηστότερός ἐστιν.

6

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ *δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ *²τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ *τοὺς στάχους, καὶ ἥσθιον, ψάχοντες ταῖς χερσίν. ² Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον *αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν *²ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι; ³ Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ, *ὅποτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ *ὄντες; ⁴ *Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως *ἔλαβεν, καὶ ἔφαγεν, καὶ ἔδωκεν *²καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; ⁵ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς *ὅτι *Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

* **5:30** οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP f³⁵ TR | οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **5:30** τῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **5:33** Διὰ τί οἱ μαθηταὶ ... ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; RP f³⁵ TR TNT² | Οἱ μαθηταὶ ... ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. WH NA NIV SBL * **5:34** Ὁ δὲ RP f³⁵ TR SBL | Ὁ δὲ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV * **5:34** ²νηστεύειν RP f³⁵ TR | νηστεύσαι TNT² WH NA NIV SBL * **5:35** καὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **5:36** - RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * **5:36** ² - RP f³⁵ TR | σχίσας TNT² WH NA NIV SBL * **5:36** σχίζει RP f³⁵ TR | σχίσει TNT² WH NA NIV SBL * **5:36** ² συμφωνεῖ RP f³⁵ TR | συμφωνήσει TNT² WH NA NIV SBL * **5:36** ³ - RP f³⁵ | ἐπίβλημα TR | τὸ ἐπίβλημα TNT² WH NA NIV SBL * **5:37** ὁ νέος οἶνος RP f³⁵ TR | ὁ οἶνος ὁ νέος TNT² WH NA NIV SBL * **5:38** καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **5:39** Καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **5:39** ² εὐθέως RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:39** χρηστότερός RP f³⁵ TR NIV⁷³ | χρηστός TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **6:1** δευτεροπρώτῳ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:1** τῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:1** τοὺς στάχους, καὶ ἥσθιον RP f³⁵ TR | καὶ ἥσθιον τοὺς στάχους TNT² WH NA NIV SBL * **6:2** αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:2** ² ποιεῖν ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:3** ὅποτε RP f³⁵ TR NA²⁵ SBL | ὅτε TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **6:3** ὄντες RP f³⁵ TR NA NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NIV¹¹ * **6:4** Ὡς RP f³⁵ TR TNT² WH NA SBL | - NIV * **6:4** ἔλαβεν καὶ RP f³⁵ | ἔλαβε καὶ TR | λαβὼν TNT² WH NA NIV SBL * **6:4** ² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:5** ὅτι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **6:5** Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. RP f³⁵ TR TNT² | Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. WH NA NIV SBL

6 Ἐγένετο δὲ *καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν *ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά.
7 *Παρετήρουν δὲ *οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ *ἐν τῷ σαββάτῳ *θεραπεύσει ἵνα εὕρωσιν *κατηγορίαν αὐτοῦ. 8 Αὐτὸς δὲ ᾗδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, *καὶ εἶπεν τῷ *ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, *Ἐγείραι, καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. *Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. 9 Εἶπεν *οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, *Ἐπερωτήσω ὑμᾶς *τί, Ἐξεστὶν *τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι ἢ *ἀποκτείνειν; 10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπεν *αὐτῷ, Ἐκτείνον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησεν *καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ *ὕγιης ὡς ἡ ἄλλη. 11 Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις *ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. 13 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, 14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, *Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, *Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, 15 *Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, *Ἰάκωβον *τὸν *τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, 16 *Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς *καὶ ἐγένετο προδότης, 17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος *μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. 18 καὶ οἱ *ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, *καὶ ἐθεραπεύοντο. 19 Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος *ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν, Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. 22 Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ

* 6:6 * καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:6 * ἐκεῖ ἄνθρωπος RP f³⁵ TR | ἄνθρωπος ἐκεῖ TNT² WH NA NIV SBL * 6:7 * Παρετήρουν RP f³⁵ TR | Παρετηροῦντο TNT² WH NA NIV SBL * 6:7 * - RP f³⁵ TNT² SBL | αὐτὸν TR WH NA NIV * 6:7 * ἐν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 6:7 * ² θεραπεύσει RP f³⁵ TR | θεραπεύει TNT² WH NA NIV SBL * 6:7 * ³ κατηγορίαν RP f³⁵ TR | κατηγορεῖν TNT² WH NA NIV SBL * 6:8 * καὶ εἶπεν RP f³⁵ | καὶ εἶπε TR | εἶπεν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 6:8 * ² ἀνθρώπῳ RP f³⁵ TR | ἀνδρὶ TNT² WH NA NIV SBL * 6:8 * ³ Ἐγείραι RP f³⁵ TR | Ἐγείρε TNT² WH NA NIV SBL * 6:8 * ⁴ Ὁ δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 6:9 * οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 6:9 * ² Ἐπερωτήσω RP f³⁵ TR | Ἐπερωτῶ TNT² WH NA NIV SBL * 6:9 * ³ τί RP f³⁵ TR | εἰ TNT² WH NA NIV SBL * 6:9 * ⁴ τοῖς σάββασιν RP f³⁵ TR | τῷ σαββάτῳ TNT² WH NA NIV SBL * 6:9 * ⁵ ἀποκτείνειν RP f³⁵ | ἀπολέσαι TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:10 * αὐτῷ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ ἀνθρώπῳ TR * 6:10 * - RP TNT² WH NA NIV SBL | οὕτως f³⁵ | οὕτω TR * 6:10 * ² ὕγιης ὡς ἡ ἄλλη RP f³⁵ TR | ὡς ἡ ἄλλη TNT² | - WH NA NIV SBL * 6:12 * ἐξῆλθεν RP f³⁵ TR | ἐξελεθεῖν αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * 6:14 * - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 6:14 * ² - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 6:15 * - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 6:15 * ² - RP f³⁵ TR TNT² | καὶ WH NA NIV SBL * 6:15 * τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:15 * ² τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:16 * - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 6:16 * καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 6:17 * - RP f³⁵ TR TNT² | πολὺς WH NA NIV SBL * 6:18 * ὀχλούμενοι ὑπὸ RP f³⁵ TR | ἐνοχλούμενοι ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * 6:18 * καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:19 * ἐζήτει RP f³⁵ TR | ἐζήτουν TNT² WH NA NIV SBL

τοῦ ἀνθρώπου. ²³ *□Χάρητε□ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ *□²ταῦτα□ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁴ Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ²⁵ *□Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι, *□ ὅτι πεινάσετε. Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. ²⁶ Οὐαὶ□ ὅταν *□καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν□ *□ οἱ ἄνθρωποι· κατὰ *□ταῦτα□ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁷ Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους *□ὑμῖν,□ *□ προσεύχεσθε *□²ὑπὲρ□ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ Τῷ τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. ³⁰ Παντὶ *□δὲ□ *□²τῷ□ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, *□καὶ ὑμεῖς□ ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. ³² Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ Καὶ *□ ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ *□γὰρ□ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ Καὶ ἐὰν *□δανείζητε□ παρ' ὧν ἐλπίζετε *□²ἀπολαβεῖν,□ ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ *□γὰρ□ *□ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ *□ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. ³⁶ Γίνεσθε *□οὖν□ οἰκτίρμονες, καθὼς *□²καὶ□ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. ³⁷ *□Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. Μὴ καταδικάζετε,□ καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· ³⁸ δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, *□πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον□ δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. *□²Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ□ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

³⁹ Εἶπεν δὲ *□ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; Οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον *□πεσοῦνται;□ ⁴⁰ Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον *□αὐτοῦ·□ κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ⁴¹ Τί δὲ βλέπεις

* **6:23** □ Χάρητε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Χαίρετε TR * **6:23** □² ταῦτα RP f³⁵ TR | τὰ αὐτὰ TNT² WH NA NIV SBL * **6:25** □ Οὐαὶ ὑμῖν ... Οὐαὶ ὑμῖν ... Οὐαὶ RP f³⁵ | Οὐαὶ ὑμῖν ... Οὐαὶ ὑμῖν ... Οὐαὶ ὑμῖν TR | Οὐαὶ ὑμῖν ... Οὐαὶ ... Οὐαὶ TNT² WH NA NIV SBL * **6:25** □ - RP f³⁵ TR | νῦν TNT² WH NA NIV SBL * **6:26** □ καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν RP TNT² WH NA²⁵ SBL | καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς f³⁵ | καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι TR | ὑμᾶς καλῶς εἴπωσιν NA²⁷⁺²⁸ NIV * **6:26** □ - RP | πάντες f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:26** □ ταῦτα RP f³⁵ TR | τὰ αὐτὰ TNT² WH NA NIV SBL * **6:28** □ ὑμῖν RP TR | ὑμᾶς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **6:28** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **6:28** □² ὑπὲρ RP f³⁵ TR TNT² | περὶ WH NA NIV SBL * **6:30** □² τῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **6:30** □ καὶ ὑμεῖς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **6:33** □ - RP f³⁵ TR TNT² NIV SBL | γὰρ WH NA * **6:33** □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **6:34** □ δανείζητε RP f³⁵ TR | δανείζετε TNT² | δανίσσητε WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δανείσσητε NA²⁵ * **6:34** □² ἀπολαβεῖν RP f³⁵ TR | λαβεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **6:34** □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **6:34** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οἱ TR * **6:35** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **6:36** □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:36** □² καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ | - WH NA²⁵ NIV SBL * **6:37** □ Καὶ μὴ κρίνετε ... Μὴ καταδικάζετε RP f³⁵ TR TNT² | Καὶ μὴ κρίνετε ... Καὶ μὴ καταδικάζετε WH NA NIV SBL * **6:38** □ πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον RP f³⁵ TR | πεπιεσμένον, σεσαλευμένον, ὑπερεκχυνόμενον TNT² WH NA NIV SBL * **6:38** □² Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ RP f³⁵ TR | ᾧ γὰρ μέτρῳ TNT² WH NA NIV SBL * **6:39** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **6:39** □ πεσοῦνται RP f³⁵ TR | ἐμπεσοῦνται TNT² WH NA NIV SBL * **6:40** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² *□¹ Ἦ¹ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις *□² ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. □³
⁴³ Οὐ γὰρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν· οὐδὲ *□⁴ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ⁴⁴ Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου *□⁵ τρυγῶσιν σταφυλὴν. □⁶
⁴⁵ Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας *□⁷ αὐτοῦ □⁸ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς *□⁹ ἄνθρωπος □¹⁰ ἐκ τοῦ πονηροῦ *□¹¹ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ □¹² προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ *□¹³ τοῦ □¹⁴ περισσεύματος *□¹⁵ τῆς □¹⁶ καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; ⁴⁷ Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τί ἐστὶν ὅμοιος· ⁴⁸ ὅμοιός ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν, καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτήν· *□¹ τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. □² ⁴⁹ Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι *□³ οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ἡ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ *□⁴ εὐθέως □⁵ *□⁶ ἔπεσεν, □⁷ καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7

¹ *□¹ Ἐπεὶ δὲ □² ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοῦμ.

² Ἐκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ³ Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. ⁴ Οἱ δέ, παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι Ἄξιός ἐστιν ὃ *□¹ παρέξει □² τοῦτο· ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἦδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν *□¹ πρὸς αὐτόν □² *□³ ὁ ἐκατόνταρχος φίλους, □⁴ λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ *□⁵ εἰμι ἱκανὸς □⁶ ἵνα *□⁷ μου ὑπὸ τὴν στέγην □⁸ εἰσέλθῃς· ⁷ διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλ' εἶπε λόγῳ, καὶ *□¹ ἰαθήσεται □² ὁ παῖς μου. ⁸ Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν

* 6:42 □¹ Ἦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 6:42 □² ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ... σου RP f³⁵ TR TNT² | τὸ κάρφος ... σου ἐκβαλεῖν WH NA NIV SBL * 6:43 □¹ - RP f³⁵ TR | πάλιν TNT² WH NA NIV SBL * 6:44 □¹ τρυγῶσιν σταφυλὴν RP f³⁵ | τρυγῶσι σταφυλὴν TR | σταφυλὴν τρυγῶσιν TNT² WH NA NIV SBL * 6:45 □¹ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * 6:45 □² ἄνθρωπος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:45 □³ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ RP f³⁵ TR NIV | - TNT² WH NA SBL * 6:45 □⁴ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:45 □⁵ τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:48 □¹ τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν RP f³⁵ TR | διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομεῖσθαι αὐτήν TNT² | διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆναι αὐτήν WH NA NIV SBL * 6:49 □¹ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὴν f³⁵ * 6:49 □² εὐθέως RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 6:49 □³ ἔπεσεν RP f³⁵ | ἔπεσε TR | συνέπεσεν TNT² WH NA NIV SBL * 7:1 □¹ Ἐπεὶ δὲ RP f³⁵ TR | Ἐπειδὴ TNT² WH NA NIV SBL * 7:4 □¹ παρέξει RP f³⁵ TR | παρέξῃ TNT² WH NA NIV SBL * 7:6 □¹ πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 7:6 □² ὁ ἐκατόνταρχος φίλους RP f³⁵ TR | φίλους ὁ ἐκατοντάρχης WH NA NIV SBL * 7:6 □³ εἰμι ἱκανὸς RP f³⁵ TR | ἱκανὸς εἰμι TNT² WH NA NIV SBL * 7:6 □⁴ μου ὑπὸ τὴν στέγην f³⁵ | ὑπὸ τὴν στέγην μου RP TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:7 □¹ ἰαθήσεται RP f³⁵ TR | ἰαθήτω TNT² WH NA NIV SBL

τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν, Λέγω ὑμῖν, *οὔτε ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρόν. ¹⁰ Καὶ ὑποστρέψαντες *οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον ἐύρον τὸν *ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν *τῷ ἐξῆς, *ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ *ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² Ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, *υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ *αὐτὴ *χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς *σὺν αὐτῇ. ¹³ Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. ¹⁴ Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. Καὶ εἶπεν, Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. Καὶ ἔδωκεν αὐτόν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ¹⁶ Ἐλαβεν δὲ φόβος *πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας *ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ *ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. ¹⁹ Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψεν πρὸς *τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ *ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτόν οἱ ἄνδρες εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς *ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ Ἐν *αὐτῇ *δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο *τὸ βλέπειν. ²² Καὶ ἀποκριθεὶς *ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε. *ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, *κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν *τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί *ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; Ἰδοὺ, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς

* **7:9** οὔτε RP | οὐδὲ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **7:10** οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον RP f³⁵ TR | εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες TNT² WH NA NIV SBL * **7:10** ἀσθενοῦντα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:11** τῷ RP TNT² WH NA NIV SBL | τῇ f³⁵ TR * **7:11** ἐπορεύετο RP f³⁵ TR TNT² | ἐπορεύθη WH NA NIV SBL * **7:11** ἱκανοί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:12** υἱὸς μονογενῆς RP f³⁵ TR | μονογενῆς υἱὸς TNT² WH NA NIV SBL * **7:12** αὐτὴ RP f³⁵ TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | αὕτη TNT² NA²⁵ * **7:12** - RP f³⁵ | ἦν TR TNT² WH NA NIV SBL * **7:12** ἐπὶ - RP f³⁵ TR | ἦν TNT² WH NA NIV SBL * **7:16** πάντας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἅπαντας TR * **7:16** ἐγήγερται RP f³⁵ TR | ἠγέρθη TNT² WH NA NIV SBL * **7:17** ἐν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:19** τὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | τὸν κύριον TNT² WH NA NIV SBL * **7:19** ἄλλον RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἕτερον TNT² WH * **7:20** ἀπέσταλκεν RP f³⁵ TR TNT² | ἀπέστειλεν WH NA NIV SBL * **7:21** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:21** αὐτῇ RP f³⁵ TR | ἐκείνη TNT² WH NA NIV SBL * **7:21** τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:22** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:22** ἐπὶ τὸ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:22** - RP f³⁵ TR TNT² SBL | καὶ WH NA NIV * **7:24** τοῖς ὄχλοις RP f³⁵ | πρὸς τοὺς ὄχλους TR TNT² WH NA NIV SBL * **7:24** ἐξεληλύθατε ... ἐξεληλύθατε ... ἐξεληλύθατε RP f³⁵ TR | ἐξήλατε ... ἐξήλατε ... ἐξήλατε TNT² WH NA NIV SBL

βασιλείοις εἰσίν. ²⁶ Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. ²⁷ Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ, *ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ Λέγω *γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν *²προφήτης Ἰωάννου *³τοῦ βαπτιστοῦ οὐδεὶς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. ²⁹ Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ³⁰ οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. ³¹ *Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσίν ὅμοιοι; ³² Ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, *καὶ λέγουσιν, Ὁ μὴ ἔσθωμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνησάμεν *ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ³³ Ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς *μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, *φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. ³⁵ Καὶ ἐδικαίωθη ἡ σοφία ἀπὸ *τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.

³⁶ Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς *τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου *ἀνεκλίθη. ³⁷ Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ *ἐν τῇ πόλει, ἣτις ἦν ἁμαρτωλός, *ἐπιγνοῦσα ὅτι *ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, ³⁸ καὶ στᾶσα *παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, *ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν, καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειπεν τῷ μύρῳ. ³⁹ Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, Οὗτος, εἰ ἦν *προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. ⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ *φησιν, Διδάσκαλε, εἰπέ. ⁴¹ Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινί· ὁ εἷς ὠφείλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. ⁴² Μὴ ἐχόντων *δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν, *εἰπέ, πλεῖον *αὐτὸν ἀγαπήσει; ⁴³ Ἀποκριθεὶς *δὲ *ὁ Σίμων εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ὧ

* 7:27 ἐγὼ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:28 γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:28 ² προφήτης RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 7:28 ³ τοῦ βαπτιστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:31 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Εἶπε δὲ ὁ κύριος TR * 7:32 καὶ λέγουσιν RP f³⁵ TR | λέγοντες TNT² | ἃ λέγει WH NA NIV SBL * 7:32 ὑμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:33 μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων RP f³⁵ TR | μήτε ἔσθων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον TNT² | μὴ ἔσθων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον WH | μὴ ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον NA NIV SBL * 7:34 φίλος τελωνῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τελωνῶν φίλος TR * 7:35 τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων RP f³⁵ TR | πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς TNT² WH NA NIV SBL * 7:36 τὴν οἰκίαν RP f³⁵ TR | τὸν οἶκον TNT² WH NA NIV SBL * 7:36 ² ἀνεκλίθη RP f³⁵ TR | κατεκλίθη TNT² WH NA NIV SBL * 7:37 ἐν τῇ πόλει, ἣτις ἦν RP f³⁵ TR | ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει TNT² WH NA NIV SBL * 7:37 - RP TR | καὶ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 7:37 ἀνάκειται RP f³⁵ TR | κατάκειται TNT² WH NA NIV SBL * 7:38 παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω RP f³⁵ TR | ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 7:38 ² ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν RP f³⁵ | ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι TR | τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 7:39 - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ WH NA²⁵ * 7:40 φησιν, Διδάσκαλε, εἰπέ RP f³⁵ | φησι, Διδάσκαλε, εἰπέ TR | Διδάσκαλε, εἰπέ, φησιν TNT² WH NA NIV SBL * 7:42 δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:42 ² εἰπέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:42 αὐτὸν ἀγαπήσει RP f³⁵ TR | ἀγαπήσει αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * 7:43 δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:43 ² ὁ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὁρθῶς ἔκρινας. ⁴⁴ Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; Εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ *ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξίν *τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ *διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ Ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἠλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἠλειψέν *μου τοὺς πόδας. ⁴⁷ Οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ὧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ Εἶπεν δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁴⁹ Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; ⁵⁰ Εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτὰ ἐξεληλύθει, ³ καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν *αὐτοῖς *² ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

⁴ Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπεν διὰ παραβολῆς, ⁵ Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. ⁶ Καὶ ἕτερον *ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἱκμάδα. ⁷ Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. ⁸ Καὶ ἕτερον ἔπεσεν *εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ Ἐπηρώτων δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, *λέγοντες, Τίς *εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη; ¹⁰ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. ¹¹ Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹² Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ *ἀκούοντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. ¹³ Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἳ, ὅταν ἀκούσωσιν, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

* **7:44** ἐπὶ τοὺς πόδας μου RP f³⁵ TR | μοι ἐπὶ πόδας TNT² WH NA NIV SBL * **7:44** τῆς κεφαλῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:45** διέλιπεν RP f³⁵ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | διέλιπε TR | διέλειπεν NA²⁵ * **7:46** μου τοὺς πόδας RP f³⁵ TR | τοὺς πόδας μου TNT² WH NA NIV SBL * **8:3** αὐτοῖς RP TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ f³⁵ TR * **8:3** ² ἀπὸ RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * **8:6** ἔπεσεν RP f³⁵ TR | κατέπεσεν TNT² WH NA NIV SBL * **8:8** εἰς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπὶ TR * **8:9** λέγοντες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:9** εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη RP f³⁵ TR TNT² | αὕτη εἴη ἡ παραβολὴ WH NA NIV SBL * **8:12** ἀκούοντες RP f³⁵ TR | ἀκούσαντες TNT² WH NA NIV SBL

16 * □ Οὐδείς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας * □ ἐπιτίθησιν, □ ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. 17 Οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ * □ γνωσθήσεται □ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. 18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· * □ ὅς γὰρ ἐὰν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὅς ἐὰν μὴ ἔχη, □ καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

19 * □ Παρεγένοντο □ δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. 20 * □ Καὶ ἀπηγγέλη □ αὐτῷ, * □ λεγόντων, □ Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν * □ σε θέλοντες. □ 21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες * □ αὐτόν. □

22 * □ Καὶ ἐγένετο □ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. Καὶ ἀνήχθησαν. 23 Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον. 24 * □ Προσελθόντες δὲ □ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ * □ ἐγερθεὶς □ ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. 25 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ποῦ * □ ἐστὶν □ ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν * □ Γαδαρηνῶν, □ ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. 27 Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν * □ αὐτῷ □ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, * □ ὃς εἶχεν □ δαιμόνια * □ ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, □ καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. 28 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, * □ καὶ □ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. 29 * □ Παρήγγειλεν □ γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο * □ ὑπὸ □ τοῦ * □ δαίμονος □ εἰς τὰς ἐρήμους. 30 Ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, * □ λέγων, □ Τί σοι * □ ἐστὶν

* 8:16 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκούετω. f³⁵ * 8:16 □ ἐπιτίθησιν RP f³⁵ TR | τίθησιν TNT² WH NA NIV SBL * 8:17 □ γνωσθήσεται RP f³⁵ TR | μὴ γνωσθῇ TNT² WH NA NIV SBL * 8:18 □ ὃς γὰρ ἐὰν ἔχη ... καὶ ὃς ἐὰν μὴ ἔχη RP f³⁵ | ὃς γὰρ ἂν ἔχη ... καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη TR | ὃς ἂν γὰρ ἔχη ... καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη TNT² WH NA NIV SBL * 8:19 □ Παρεγένοντο RP f³⁵ TR | Παρεγένετο TNT² WH NA NIV SBL * 8:20 □ Καὶ ἀπηγγέλη RP f³⁵ TR | Ἀπηγγέλη δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 8:20 □ λεγόντων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:20 □ σε θέλοντες RP f³⁵ TR SBL | θέλοντες σε TNT² WH NA NIV * 8:21 □ αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:22 □ Καὶ ἐγένετο RP f³⁵ TR | Ἐγένετο δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 8:24 □ Προσελθόντες δὲ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ προσελθόντες f³⁵ * 8:24 □ ἐγερθεὶς RP f³⁵ TR | διεγερθεὶς TNT² WH NA NIV SBL * 8:25 □ ἐστὶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:26 □ Γαδαρηνῶν RP f³⁵ TR | Γερασηνῶν TNT² WH NA NIV SBL * 8:27 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 8:27 □ ὃς εἶχεν RP f³⁵ TNT² | ὃς εἶχε TR | ἔχων WH NA NIV SBL * 8:27 □ ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο RP f³⁵ TR | καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον TNT² WH NA NIV SBL * 8:28 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:29 □ Παρήγγειλεν RP f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV | Παρήγγελλε TR | Παρήγγελλεν TNT² WH NA²⁵ SBL * 8:29 □ ὑπὸ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀπὸ WH NA²⁵ * 8:29 □ δαίμονος RP f³⁵ TR | δαιμονίου TNT² WH NA NIV SBL * 8:30 □ λέγων RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 8:30 □ ἐστὶν ὄνομα RP f³⁵ TR | ὄνομά ἐστιν TNT² WH NA NIV SBL

ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπεν, Λεγεών· ὅτι *²δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. ³¹ Καὶ *²παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν *²βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ *²παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ³³ Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου *²εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. ³⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ *²γεγεννημένον ἔφυγον, καὶ *²ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον κατήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια *²ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς *²καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. ³⁷ Καὶ *²ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς *²τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. Ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν *²ὁ Ἰησοῦς λέγων, ³⁹ Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα *²ἐποίησέν σοι ὁ θεός. Καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

⁴⁰ *²Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ *²ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ Καὶ ἰδού, ἦλθεν ἀνὴρ ὃν ὄνομα Ἰάειρος, καὶ *²αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας *²τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ *²αὕτη ἀπέθνησκειν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

⁴³ Καὶ γυνὴ οὓσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις *²ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν *²ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος *²καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν, *²καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ⁴⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἦψατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνωνα δύναμιν *²ἐξεληθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν,

* **8:30** ² δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν RP f³⁵ TR TNT² | εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ WH NA NIV SBL * **8:31** ² παρεκάλει RP f³⁵ TR | παρεκάλουν TNT² WH NA NIV SBL * **8:32** ² βοσκομένων RP f³⁵ TR TNT² | βοσκομένη WH NA NIV SBL * **8:32** ² παρεκάλουν RP f³⁵ TR | παρεκάλεσαν TNT² WH NA NIV SBL * **8:33** ² εἰσῆλθον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἰσῆλθεν TR * **8:34** ² γεγεννημένον RP f³⁵ TR | γεγονός TNT² WH NA NIV SBL * **8:34** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀπελθόντες TR * **8:35** ² ἐξεληλύθει RP f³⁵ TR TNT² | ἐξῆλθεν WH NA NIV SBL * **8:36** ² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:37** ² ἠρώτησαν RP f³⁵ TR | ἠρώτησεν TNT² WH NA NIV SBL * **8:37** ² τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:38** ² ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:39** ² ἐποίησέν σοι RP f³⁵ | ἐποίησέ σοι TR | σοι ἐποίησέν TNT² WH NA NIV SBL * **8:40** ² Ἐγένετο δὲ ἐν RP f³⁵ TR | Ἐν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **8:40** ² ὑποστρέψαι RP f³⁵ TR TNT² | ὑποστρέφειν WH NA NIV SBL * **8:41** ² αὐτὸς RP f³⁵ TR | οὗτος TNT² WH NA NIV SBL * **8:41** ² τοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **8:42** ² αὕτη RP f³⁵ TNT² NA²⁵ | αὕτη TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **8:43** ² ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL | εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον TR | - WH NA²⁵ NIV * **8:43** ² ὑπ' RP f³⁵ TR | ἀπ' TNT² WH NA NIV SBL * **8:45** ² καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | καὶ οἱ σὺν αὐτῷ TNT² | - WH NA NIV SBL * **8:45** ² καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **8:46** ² ἐξεληθοῦσαν RP f³⁵ TR | ἐξεληλυθυῖαν TNT² WH NA NIV SBL

καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν *□αὐτῷ□ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ⁴⁸ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, *□θάρσει,□ *□θύγατερ,□ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

⁴⁹ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων *□αὐτῷ□ ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· *□μὴ□ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, *□λέγων,□ Μὴ φοβοῦ. Μόνον *□πίστευε,□ καὶ σωθήσεται. ⁵¹ *□Ἐλθὼν□ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν *□²οὐδένα,□ *□ εἰ μὴ Πέτρον καὶ *□Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον,□ καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ⁵² Ἐκκλαιοι δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπεν, Μὴ κλαίετε· *□οὐκ□ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ Αὐτὸς δὲ *□ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ□ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησεν λέγων, Ἡ παῖς, ἐγείρου. ⁵⁵ Καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9

¹ Συγκαλεσάμενος δὲ *□τοὺς δώδεκα,□ ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. ² Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι *□τοὺς ἀσθενοῦντας.□ ³ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἵρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε *□ράβδους,□ μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε *□ἀνὰ□ δύο χιτῶνας ἔχειν. ⁴ Καὶ εἰς ἣν *□ἂν□ οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. ⁵ Καὶ ὅσοι *□ἐὰν□ μὴ *□²δέξωνται□ ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης *□καὶ□ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν *□³ἀποτινάξατε□ εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. ⁶ Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

⁷ Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα *□ὕπ' αὐτοῦ□ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης *□ἐγήγερται□ ἐκ νεκρῶν· ⁸ ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ ὅτι Προφήτης *□εἷς□ τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ *□Καὶ εἶπεν□ *□ Ἡρώδης, Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ *□ἐγὼ□ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

* **8:47** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:48** □ θάρσει RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **8:48** □ θύγατερ RP f³⁵ TR | θυγάτηρ TNT² WH NA NIV SBL * **8:49** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **8:49** □ μὴ RP f³⁵ TR | μηκέτι TNT² WH NA NIV SBL * **8:50** □ λέγων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:50** □ πίστευε RP f³⁵ TR | πίστευσον TNT² WH NA NIV SBL * **8:51** □ ἔλθων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Εἰσελθὼν TR * **8:51** □² οὐδένα RP f³⁵ TR | τινα TNT² WH NA NIV SBL * **8:51** □ - RP f³⁵ TR | σὺν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **8:51** □ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον RP f³⁵ NA NIV SBL | Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην TR | Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον TNT² WH * **8:52** □ οὐκ RP f³⁵ TR NA²⁵ | οὐ γὰρ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **8:54** □ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:1** □ τοὺς δώδεκα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ TR * **9:2** □ τοὺς ἀσθενοῦντας RP f³⁵ TR | τοὺς ἀσθενεῖς TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **9:3** □ ράβδους RP f³⁵ TR | ράβδον TNT² WH NA NIV SBL * **9:3** □ ἀνὰ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV⁷³ SBL | - WH NIV¹¹ * **9:4** □ ἂν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **9:5** □ ἐὰν RP f³⁵ | ἂν TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** □² δέξωνται RP f³⁵ TR | δέχωνται TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** □³ ἀποτινάξατε RP f³⁵ TR TNT² | ἀποτινάσσετε WH NA NIV SBL * **9:7** □ ὕπ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:7** □ ἐγήγερται RP f³⁵ TR | ἠγέρθη TNT² WH NA NIV SBL * **9:8** □ εἷς RP f³⁵ TR | τις TNT² WH NA NIV SBL * **9:9** □ Καὶ εἶπεν RP f³⁵ TR | Εἶπεν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **9:9** □ - RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | ὁ TR WH NA²⁵ SBL * **9:9** □ ἐγὼ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς *τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν. 11 Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ *δεξάμενος αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰάτο. 12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα *ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλω κώμας καὶ *τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσιν, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. 13 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς *ὕμεις φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ *πέντε ἄρτοι καὶ *ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς *ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. 14 Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνετε αὐτοὺς κλισίας *ἀνὰ πεντήκοντα. 15 Καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ *ἀνέκλιναν ἅπαντας. 16 Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς *παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. 17 Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς, λέγων, Τίνα με *λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; 19 Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν· ἄλλοι δέ, ὅτι Προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 20 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; *Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν, Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. 21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδεὶν *εἰπεῖν τοῦτο, 22 εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ *ἀναστῆναι. 23 Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου *ἐλθεῖν, *ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, *καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. 24 Ὃς γὰρ *ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. 25 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; 26 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἁγγέλων. 27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν *ὧδε ἐστῶτων,

* 9:10 τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν RP | τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδὰ f³⁵ TR | πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδὰ TNT² WH NA NIV SBL * 9:11 δεξάμενος RP f³⁵ TR | ἀποδεξάμενος TNT² WH NA NIV SBL * 9:12 ἀπελθόντες RP f³⁵ TR | πορευθέντες TNT² WH NA NIV SBL * 9:12 τοὺς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 9:13 ὑμεῖς φαγεῖν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | φαγεῖν ὑμεῖς WH NA²⁵ * 9:13 πέντε ἄρτοι RP f³⁵ TR TNT² | ἄρτοι πέντε WH NA NIV SBL * 9:13 ἰχθύες δύο RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δύο ἰχθύες TR * 9:13 ἀγοράσωμεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀγοράσωμεν f³⁵ * 9:14 - RP f³⁵ TR | ὡσεὶ TNT² WH NA NIV SBL * 9:15 ἀνέκλιναν RP f³⁵ TR | κατέκλιναν TNT² WH NA NIV SBL * 9:16 παρατιθέναι RP f³⁵ TR | παραθεῖναι TNT² WH NA NIV SBL * 9:18 λέγουσιν οἱ ὄχλοι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | οἱ ὄχλοι λέγουσιν TNT² WH NA²⁵ SBL * 9:20 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος RP TR | Ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος f³⁵ | Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς TNT² WH NA NIV SBL * 9:21 εἰπεῖν RP f³⁵ TR | λέγειν TNT² WH NA NIV SBL * 9:22 ἀναστῆναι RP | ἐγερθῆναι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 9:23 ἐλθεῖν RP f³⁵ TR | ἔρχεσθαι TNT² WH NA NIV SBL * 9:23 ἀπαρνησάσθω RP f³⁵ TR | ἀρνησάσθω TNT² WH NA NIV SBL * 9:23 - RP f³⁵ | καθ' ἡμέραν TR TNT² WH NA NIV SBL * 9:24 ἐὰν RP f³⁵ NA²⁵ | ἂν TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 9:27 ὧδε ἐστῶτων RP f³⁵ | ὧδε ἐστηκότων TR | αὐτοῦ ἐστῶτων TNT² | αὐτοῦ ἐστηκότων WH NA NIV SBL

οἱ οὐ μὴ *²γεύσωνται[□] θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσει ἡμέραι ὀκτώ, *[□]καὶ[□] παραλαβὼν *[□]Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, [□]ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ²⁹ Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστράπτων. ³⁰ Καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἡλίας, ³¹ οἱ ὁφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ³² Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. ³³ Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν *[□] Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ *[□]μίαν Μωσῆ, [□]καὶ μίαν Ἡλίας· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. ³⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ *[□]ἐπεσκίασεν[□] αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ *[□]ἐκείνους εἰσελθεῖν[□] εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ *[□]ἀγαπητός·[□] αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὐρέθη *[□]ὁ[□] Ἰησοῦς μόνος. Καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακασιν.

³⁷ Ἐγένετο δὲ *[□]ἐν[□] τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁸ Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου *[□]ἀνεβόησεν,[□] λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, *[□]ἐπιβλέψαι[□] ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς *[□]ἐστὶν μοι·[□] ³⁹ καὶ ἰδού, πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτόν μετὰ ἄφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν. ⁴⁰ Καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα *[□]ἐκβάλωσιν[□] αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ⁴¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; *[□]Προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε.[□] ⁴² Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτόν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ⁴³ Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς *[□]ἐποίησεν[□] *[□]ὁ Ἰησοῦς,[□] εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ⁴⁴ Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ⁴⁵ Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένοι ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτόν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

* **9:27** [□]2 γεύσωνται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γεύσονται TR * **9:28** [□] καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **9:28** [□] Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον RP f³⁵ NA NIV SBL | τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον TR | Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον TNT² WH * **9:33** [□] - RP | ὁ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:33** [□] μίαν Μωσῆ RP | μίαν Μωσέ f³⁵ | Μωσεῖ μίαν TR | μίαν Μωϋσεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **9:34** [□] ἐπεσκίασεν RP f³⁵ TR | ἐπεσκίαζεν TNT² WH NA NIV SBL * **9:34** [□]2 ἐκείνους εἰσελθεῖν RP f³⁵ TR | εἰσελθεῖν αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **9:35** [□] ἀγαπητός RP f³⁵ TR | ἐκλελεγμένος TNT² WH NA NIV SBL * **9:36** [□] ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:37** [□] ἐν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **9:38** [□] ἀνεβόησεν RP f³⁵ | ἀνεβόησε TR | ἐβόησεν TNT² WH NA NIV SBL * **9:38** [□]2 ἐπιβλέψαι RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐπίβλεψον f³⁵ TR * **9:38** [□] ἐστὶν μοι RP f³⁵ | ἐστί μοι TR | μοί ἐστιν TNT² WH NA NIV SBL * **9:40** [□] ἐκβάλωσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκβάλλωσιν TR * **9:41** [□] Προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. RP f³⁵ | Προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:43** [□] ἐποίησεν RP f³⁵ TR | ἐποίει TNT² WH NA NIV SBL * **9:43** [□] ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

⁴⁶ Εἰσηλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ⁴⁷ Ὁ δὲ Ἰησοῦς *ἰδὼν □ τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος *ἰ²παιδίου, □ ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἐαυτῷ, ⁴⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, *□ Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται □ δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν *ἰ²ὕμῖν □ ὑπάρχων οὗτος *ἰ³ἔσται □ μέγας.

⁴⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ *□ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα *ἰ²ἐπὶ □ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα *□ δαιμόνια· καὶ *ἰ²ἐκωλύσαμεν □ αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. ⁵⁰ *□ Καὶ εἶπεν □ πρὸς αὐτόν *□ ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν *ἰ²καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν □ ἔστιν.

⁵¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον *□ αὐτοῦ □ ἐστήριξεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου *□ αὐτοῦ □ καὶ πορευθέντες εἰσηλθόν εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, *ἰ²ὥστε □ ἐτοιμάσαι αὐτῷ. ⁵³ Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ *□ αὐτοῦ □ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον, Κύριε, θέλεις εἰπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, *□ ὥς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν; □ ⁵⁵ Στραφεῖς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, *□ καὶ εἶπεν, Οὐκ οἶδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς· ⁵⁶ ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. □ Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

⁵⁷ *□ Ἐγένετο δὲ □ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέν τις πρὸς αὐτόν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου *ἰ²ἂν □ ἀπέρχῃ, *ἰ³κύριε. □ ⁵⁸ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ⁵⁹ Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπεν, *□ Κύριε, □ ἐπίτρεψόν μοι *□ ἀπελθόντι πρῶτον □ θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ Εἶπεν δὲ αὐτῷ *□ ὁ Ἰησοῦς, □ Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἐαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² Εἶπεν δὲ *□ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, □ Οὐδεὶς, ἐπιβαλὼν τὴν

* 9:47 □ ἰδὼν RP f³⁵ TR TNT² | εἰδὼς WH NA NIV SBL * 9:47 □² παιδίου RP f³⁵ TR | παιδίον TNT² WH NA NIV SBL * 9:48 □ Ὃς ἐὰν δέξηται ... καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται RP f³⁵ TR TNT² | Ὃς ἂν δέξηται ... καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται WH SBL | Ὃς ἐὰν δέξηται ... καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται NA NIV * 9:48 □² ὕμῖν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὕμων f³⁵ * 9:48 □³ ἔσται RP f³⁵ TR | ἔστιν TNT² WH NA NIV SBL * 9:49 □ ὁ RP f³⁵ TR NA²⁵ | - TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 9:49 □ ἐπὶ RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * 9:49 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τά TR * 9:49 □² ἐκωλύσαμεν RP f³⁵ TR TNT² | ἐκωλύομεν WH NA NIV SBL * 9:50 □ Καὶ εἶπεν RP f³⁵ TR | Εἶπεν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 9:50 □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 9:50 □² καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν RP f³⁵ TR | καθ' ὕμων ὑπὲρ ὕμων TNT² WH NA NIV SBL * 9:51 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 9:52 □ αὐτοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | εαυτοῦ f³⁵ * 9:52 □² ὥστε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | ὥς WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 9:54 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 9:54 □ ὥς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν RP f³⁵ | ὥς καὶ Ἡλίας ἐποίησε TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:55 □ καὶ εἶπεν, Οὐκ οἶδατε ... ἀλλὰ σῶσαι. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:57 □ Ἐγένετο δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 9:57 □² ἂν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL * 9:57 □³ Κύριε SRS | κύριε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:59 □ Κύριε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 9:59 □ ἀπελθόντι πρῶτον RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πρῶτον ἀπελθόντι TNT² WH NA²⁵ * 9:60 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:62 □ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TNT² | πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς TR WH NA | ὁ Ἰησοῦς NIV SBL

χεῖρα *□αυτοῦ□ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστιν *□εἰς τὴν βασιλείαν□ τοῦ θεοῦ.

10

¹ Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος *□καὶ□ ἐτέρους *□ἐβδομήκοντα,□ καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο *□ πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ² Ἐλεγεν *□οὖν□ πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι. Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως *□²ἐκβάλλῃ ἔργατας□ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ³ Ὑπάγετε· ἰδοὺ, *□ἐγὼ□ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ⁴ Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, *□μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα□ καὶ μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. ⁵ Εἰς ἣν δ' ἂν *□οἰκίαν εἰσέρχησθε,□ πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ Καὶ ἐὰν *□ *□ἢ ἐκεῖ□ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ *□ἐστίν.□ Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ Καὶ εἰς ἣν *□ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν *□εἰσέρχησθε,□ καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε, ¹¹ Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν *□ ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἡγγικεν *□ἐφ' ὑμᾶς□ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² Λέγω *□ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹³ Οὐαὶ σοι, Χοραζίν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι *□ἐγένοντο□ αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ *□²καθήμεναι□ μετενόησαν. ¹⁴ Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. ¹⁵ Καὶ σύ, Καπερναούμ, *□ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα,□ ἕως *□ Ἄβου καταβιβασθήσῃ. ¹⁶ Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

¹⁷ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ *□ἐβδομήκοντα□ μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ Ἰδοὺ, *□δίδωμι□ ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ

* 9:62 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 9:62 □² εἰς τὴν βασιλείαν RP f³⁵ TR | τῇ βασιλείᾳ TNT² WH NA NIV SBL * 10:1 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * 10:1 □ ἐβδομήκοντα RP f³⁵ TR TNT² | ἐβδομήκοντα δύο WH NA NIV SBL * 10:1 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | δύο WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 10:2 □ οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 10:2 □² ἐκβάλλῃ ἔργατας RP f³⁵ | ἐκβάλλῃ ἔργατας TR | ἔργατας ἐκβάλλῃ TNT² WH NA NIV SBL * 10:3 □ ἐγὼ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:4 □ μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα RP TR | μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 10:5 □ οἰκίαν εἰσέρχησθε RP f³⁵ TR | εἰσέλθῃτε οἰκίαν TNT² WH NA NIV SBL * 10:6 □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | μὲν f³⁵ TR * 10:6 □ ἢ ἐκεῖ RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἐκεῖ ἢ WH NA NIV * 10:7 □ ἐστίν RP f³⁵ | ἐστί TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:8 □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | δ' f³⁵ TR * 10:10 □ εἰσέρχησθε RP f³⁵ TR | εἰσέλθῃτε TNT² WH NA NIV SBL * 10:11 □ - RP f³⁵ TR | εἰς τοὺς πόδας TNT² WH NA NIV SBL * 10:11 □ ἐφ' ὑμᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:12 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δὲ TR * 10:13 □ ἐγένοντο RP f³⁵ TR | ἐγενήθησαν TNT² WH NA NIV SBL * 10:13 □² καθήμεναι RP f³⁵ TR | καθήμενοι TNT² WH NA NIV SBL * 10:15 □ ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα RP f³⁵ TR | μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * 10:15 □ - RP f³⁵ TR | τοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 10:17 □ ἐβδομήκοντα RP f³⁵ TR TNT² | ἐβδομήκοντα δύο WH NA NIV SBL * 10:19 □ δίδωμι RP f³⁵ TR | δέδωκα TNT² WH NA NIV SBL

ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ *²ἀδικήση. ²⁰ Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ *¹ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν *¹ἐγγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο *¹ *¹τῷ πνεύματι *¹ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως *¹ἐγένετο εὐδοκία ἐμπροσθέν σου. ²² *¹Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν, Πάντα *¹μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὧ *²ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψει. ²³ Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. ²⁴ Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφητῶν καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

²⁵ Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, *¹καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ²⁶ Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, *¹ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁸ Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. ²⁹ Ὁ δὲ θέλων *¹δικαιοῦν αὐτόν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον; ³⁰ Ὑπολαβὼν *¹δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχῶ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ *²τυγχάνοντα. ³¹ Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτόν ἀντιπαρῆλθεν. ³² Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης *¹γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. ³³ Σαμαρείτης δέ τις ὁδύων ἦλθεν κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν *¹αὐτόν ἐσπλαγχνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτόν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἡγάγεν αὐτόν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον *¹ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν *¹δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν *²αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν

* **10:19** ² ἀδικήση RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀδικήσῃ TNT² WH NA²⁵ * **10:20** ¹ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μάλλον TR * **10:20** ¹ ἐγγράφη RP f³⁵ TR | ἐγγέγραπται TNT² NA NIV SBL | ἐνέγραπται WH * **10:21** ¹ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | ἐν NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **10:21** ¹ τῷ πνεύματι RP f³⁵ TR | τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ TNT² WH NA NIV SBL * **10:21** ¹ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:21** ¹ ἐγένετο εὐδοκία RP f³⁵ TR | εὐδοκία ἐγένετο TNT² WH NA NIV SBL * **10:22** ¹ Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν RP f³⁵ | Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:22** ¹ μοι παρεδόθη RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | παρεδόθη μοι TR * **10:22** ² ἐὰν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἂν TNT² WH * **10:25** ¹ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:27** ¹ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ... ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ... ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος ... ἐξ ὅλης τῆς διανοίας RP f³⁵ TR | ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ... ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ... ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ ... ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ WH NIV¹¹ * **10:29** ¹ δικαιοῦν RP f³⁵ TR | δικαιῶσαι TNT² WH NA NIV SBL * **10:30** ¹ δὲ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **10:30** ² τυγχάνοντα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:32** ¹ γενόμενος RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **10:33** ¹ αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:35** ¹ ἐξελθὼν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:35** ¹ δύο δηνάρια ἔδωκεν RP f³⁵ TNT² WH NA²⁵ SBL | δύο δηνάρια ἔδωκε TR | ἔδωκεν δύο δηνάρια NA²⁷⁺²⁸ NIV * **10:35** ² αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. ³⁶ Τίς *□οὖν□ τούτων τῶν τριῶν *□πλησίον δοκεῖ σοι□ γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστές; ³⁷ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν *□οὖν□ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποιεῖς ὁμοίως.

³⁸ *□Ἐγένετο δὲ ἐν□ τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, *□καὶ□ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν *□²εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. ³⁹ Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἡ καὶ *□παρακαθίσασα□ *□²παρὰ□ τοὺς πόδας *□³τοῦ Ἰησοῦ□ ἤκουεν *□⁴τὸν λόγον□ αὐτοῦ. ⁴⁰ Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με *□κατέλειπεν□ διακονεῖν; Εἰπέ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ⁴¹ Ἀποκριθεὶς δὲ *□εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,□ Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ⁴² *□ένδς δέ ἐστιν χρεία·□ Μαρία *□²δὲ□ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται *□ἀπ'□ αὐτῆς.

11

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδασκεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, *□Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,□ ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. *□Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.□ ³ Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. ⁴ Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, *□ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.□

⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος *□ παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. ⁷ κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ, Μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. ⁸ Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι *□αὐτοῦ φίλον,□ διὰ γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ *□ὅσον□ χρήζει. ⁹ Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησέτε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ¹⁰ Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ¹¹ Τίνα

* **10:36** □ οὖν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:36** □ πλησίον δοκεῖ σοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δοκεῖ σοι πλησίον TR * **10:37** □ οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **10:38** □ Ἐγένετο δὲ ἐν RP f³⁵ TR | Ἐν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **10:38** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:38** □² εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς RP f³⁵ TR TNT² | εἰς τὴν οἰκίαν WH NA²⁵ | - NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **10:39** □ παρακαθίσασα RP f³⁵ TR | παρακαθεσθεῖσα TNT² WH NA NIV SBL * **10:39** □² παρὰ RP f³⁵ TR | πρὸς TNT² WH NA NIV SBL * **10:39** □³ τοῦ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR SBL | τοῦ κυρίου TNT² WH NA NIV * **10:39** □⁴ τὸν λόγον RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῶν λόγων f³⁵ * **10:40** □ κατέλειπεν RP TNT² WH NA²⁵ SBL | κατέλιπεν f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV | κατέλιπε TR * **10:41** □ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς RP TR TNT² | ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ f³⁵ | εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος WH NA NIV SBL * **10:42** □ ἐνδς δέ ἐστιν χρεία· RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | ἐνδς δέ ἐστι χρεία· TR | ὀλίγων δέ ἐστιν χρεία ἢ ἐνός· WH NA²⁵ SBL | ὀλίγων δέ ἐστι χρεία ἢ ἐνός· NIV¹¹ * **10:42** □² δὲ RP f³⁵ TR TNT² | γὰρ WH NA NIV SBL * **10:42** □ ἀπ' RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **11:2** □ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP f³⁵ TR | Πάτερ TNT² WH NA NIV SBL * **11:2** □ Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:4** □ ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:6** □ - RP f³⁵ | μου TR TNT² WH NA NIV SBL * **11:8** □ αὐτοῦ φίλον RP f³⁵ TR | φίλον αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **11:8** □ ὅσον RP f³⁵ | ὅσων TR TNT² WH NA NIV SBL

δὲ *□ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς *□ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσῃ αὐτῷ; Ἡ καὶ □ ἰχθύν, *□² μὴ □ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν *□ ἐπιδώσῃ αὐτῷ; □ ¹² Ἡ καὶ *□ ἐὰν αἰτήσῃ □ ὥον, *□ μὴ □ ἐπιδώσῃ αὐτῷ σκορπίον; ¹³ Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε *□ δόματα ἀγαθὰ □ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

¹⁴ Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, *□ καὶ αὐτὸ ἦν □ κωφόν. Ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. ¹⁵ Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβούλ *□ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ¹⁶ Ἄλλοι δὲ πειράζοντες σημεῖον *□ παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. □ ¹⁷ Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. ¹⁸ Εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Ὅτι λέγετε, Ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο *□ κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ □ ἔσονται. ²⁰ Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ *□ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ²² ἐπὰν δὲ *□ ὁ □ ἰσχυρότερος *□² αὐτοῦ □ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἵρει ἐφ' ἣ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ²³ Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ²⁴ Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὕρισκον *□ λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. ²⁵ Καὶ ἐλθὼν εὕρισκει *□ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει *□ ἐπτά ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, □ καὶ *□ ἐλθόντα □ κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων.

²⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις *□ γυνὴ φωνήν □ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. ²⁸ Αὐτὸς δὲ εἶπεν, Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες *□ αὐτόν. □

²⁹ Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη *□ πονηρά □ ἐστίν· σημεῖον *□² ἐπιζητεῖ, □ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον

* **11:11** □ - RP f³⁵ TR | ἐξ TNT² WH NA NIV SBL * **11:11** □ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσῃ αὐτῷ; Ἡ καὶ RP f³⁵ TNT² | ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσῃ αὐτῷ; Εἰ καὶ TR | - WH NA NIV SBL * **11:11** □² μὴ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | καὶ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **11:11** □ ἐπιδώσῃ αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ ἐπιδώσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **11:12** □ ἐὰν αἰτήσῃ RP f³⁵ TR | αἰτήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **11:12** □ μὴ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **11:13** □ δόματα ἀγαθὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀγαθὰ δόματα TR * **11:14** □ καὶ αὐτὸ ἦν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV⁷³ | - WH NIV¹¹ SBL * **11:15** □ - RP f³⁵ TR | τῷ TNT² WH NA NIV SBL * **11:16** □ παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ RP f³⁵ TR | ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **11:19** □ κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ RP TR | κριταὶ αὐτοὶ ὑμῶν f³⁵ | αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν TNT² | αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ WH NA NIV SBL * **11:20** □ - RP f³⁵ TR SBL | ἐγὼ TNT² WH NA NIV * **11:22** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:22** □² αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **11:24** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ SBL | τότε WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **11:25** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | σχολάζοντα WH * **11:26** □ ἐπτά ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ RP f³⁵ TR | ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά TNT² WH NA NIV SBL * **11:26** □ ἐλθόντα RP f³⁵ | εἰσελθόντα TR TNT² WH NA NIV SBL * **11:27** □ γυνὴ φωνήν RP f³⁵ TR TNT² | φωνὴν γυνὴ WH NA NIV SBL * **11:28** □ αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:29** □ πονηρά RP f³⁵ TR | γενεὰ πονηρά TNT² WH NA NIV SBL * **11:29** □² ἐπιζητεῖ RP f³⁵ TR | ζητεῖ TNT² WH NA NIV SBL

Ἰωνᾶ *□ τοῦ προφήτου. 30 Καθὼς γὰρ ἐγένετο *□ Ἰωνᾶς *□ σημεῖον τοῖς Νινευίταις, □ οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. 31 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶνος ὤδε. 32 Ἄνδρες *□ Νινευὶ □ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωνᾶ ὤδε.

33 Οὐδεὶς *□ δὲ □ λύχνον ἄψας εἰς *□ κρύπτην □ τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ *□² φέγγος □ βλέπωσιν. 34 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· *□ ὅταν *□ οὖν □ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, *□² καὶ □ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστίν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. 35 Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. 36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον *□ τι μέρος □ σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, *□ ἡρώτα □ αὐτὸν Φαρισαῖός *□ τις □ ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῶ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 Ἀφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν.

42 Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα *□ ἔδει ποιῆσαι, κάκεῖνα μὴ *□ ἀφιέναι. 43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 Οὐαὶ ὑμῖν, *□ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, □ ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι *□ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 Ὁ δὲ εἶπεν, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάυετε τοῖς φορτίοις. 47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 Ἄρα *□ μαρτυρεῖτε □ καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε *□ αὐτῶν τὰ μνημεῖα. 49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ

* 11:29 □ τοῦ προφήτου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:30 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ WH NA²⁵ * 11:30 □ σημεῖον τοῖς Νινευίταις RP f³⁵ TR | τοῖς Νινευίταις σημεῖον TNT² NA NIV SBL | τοῖς Νινευεῖταις σημεῖον WH * 11:32 □ Νινευὶ RP f³⁵ TR | Νινευῖται TNT² NA NIV SBL | Νινευεῖται WH * 11:33 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:33 □ κρύπτην RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κρυπτόν TR * 11:33 □² φέγγος RP f³⁵ TR NA²⁵ SBL | φῶς TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * 11:34 □ - RP f³⁵ TR | σου TNT² WH NA NIV SBL * 11:34 □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:34 □² καὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 11:36 □ τι μέρος RP f³⁵ TR | μέρος τι TNT² WH NA NIV SBL * 11:37 □ ἡρώτα RP f³⁵ TR | ἐρωτᾷ TNT² WH NA NIV SBL * 11:37 □ τις RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:42 □ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 11:42 □ ἀφιέναι RP f³⁵ TR | παρεῖναι TNT² WH NA NIV SBL * 11:44 □ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:44 □ - RP f³⁵ NIV¹¹ | οἱ TR TNT² WH NA NIV⁷³ SBL * 11:48 □ μαρτυρεῖτε RP f³⁵ TR | μάρτυρές ἐστε TNT² WH NA NIV SBL * 11:48 □ αὐτῶν τὰ μνημεῖα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ *ἐκδιώξουσιν· 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ *ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ *τοῦ αἵματος Ἀβελ ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 *Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς *ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτόν, *ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, *ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

12

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης *τῶν Φαρισαίων, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις. 2 Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. 4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. 5 Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι *ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 Οὐχὶ πέντε στρουθία *πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 7 Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθμηνται. Μὴ *οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. 8 Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν *ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 9 Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 10 Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 Ὅταν δὲ *προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ *μεριμνᾶτε *πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε· 12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπεν δέ τις *αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἀνθρωπε, τίς με

* 11:49 ἐκδιώξουσιν RP f³⁵ TR TNT² | διώξουσιν WH NA NIV SBL * 11:50 ἐκχυνόμενον RP f³⁵ TR | ἐκκεχυμένον TNT² WH NA NIV SBL * 11:51 τοῦ αἵματος ... τοῦ αἵματος RP f³⁵ TR NIV⁷³ | αἵματος ... αἵματος TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * 11:53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς RP f³⁵ TR | Κάκειθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 11:53 ἐνέχειν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | συνέχειν f³⁵ * 11:54 ζητοῦντες RP f³⁵ TNT² | καὶ ζητοῦντες TR | - WH NA NIV SBL * 11:54 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:1 τῶν Φαρισαίων, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις RP f³⁵ TR TNT² | ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων WH NA NIV SBL * 12:5 ἐξουσίαν ἔχοντα RP f³⁵ TR | ἔχοντα ἐξουσίαν TNT² WH NA NIV SBL * 12:6 πωλεῖται RP f³⁵ TR | πωλοῦνται TNT² WH NA NIV SBL * 12:7 οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:8 ὁμολογήσῃ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὁμολογήσει WH * 12:11 προσφέρωσιν RP f³⁵ TR | εἰσφέρωσιν TNT² WH NA NIV SBL * 12:11 μεριμνᾶτε RP f³⁵ TR | μεριμνήσητε TNT² WH NA NIV SBL * 12:11 πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε RP TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | πῶς ἢ τί ἀπολογήσεσθε, ἢ τί εἴπητε f³⁵ | πῶς ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε NIV⁷³ * 12:13 αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου RP f³⁵ TR TNT² | ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ WH NA NIV SBL

κατέστησεν *δικαστήν ἢ μεριστήν ἐφ' ὑμᾶς; ¹⁵ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ *τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ *ἡ ζωὴ αὐτῷ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. ¹⁶ Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν *ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ Καὶ εἶπεν, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα *τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου. ¹⁹ Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός, *Ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου *ἄπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; ²¹ Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο *ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε *τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί *ἐνδύσησθε. ²³ Ἡ *ψυχὴ *πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²⁴ Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι *οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; ²⁵ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται *προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν *ἕνα; ²⁶ Εἰ οὖν *οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ Κατανοήσατε τὰ κρίνα *πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω *δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ²⁸ Εἰ δὲ *τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὐριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως *ἀμφιέννυσιν, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ²⁹ Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, *ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. ³⁰ Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου *ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. ³¹ Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν *τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα *πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ³² Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει· ³⁴ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς

* **12:14** ἡ δικαστήν RP f³⁵ TR | κριτὴν TNT² WH NA NIV SBL * **12:15** ἡ τῆς RP f³⁵ TR | πάσης TNT² WH NA NIV SBL * **12:15** ἡ ζωὴ αὐτῷ ... τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ RP | ἡ ζωὴ αὐτοῦ ... τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ f³⁵ TR | ἡ ζωὴ αὐτοῦ ... τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **12:17** ἡ ἑαυτῷ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | αὐτῷ WH * **12:18** ἡ τὰ γενήματά μου RP f³⁵ TR | τὸν σῖτον TNT² WH NA NIV SBL * **12:20** ἡ Ἄφρον RP f³⁵ | Ἄφρων TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:20** ἡ ἄπαιτοῦσιν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | αἰτοῦσιν TNT² WH * **12:22** ἡ ὑμῖν λέγω RP TR | λέγω ὑμῖν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **12:22** ἡ τῇ ψυχῇ ὑμῶν ... τῷ σώματι RP f³⁵ TR | τῇ ψυχῇ ... τῷ σώματι TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τῇ ψυχῇ ... τῷ σώματι ὑμῶν WH NA²⁵ * **12:22** ἡ ἐνδύσησθε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐνδύσεσθε f³⁵ * **12:23** ἡ - RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **12:23** ἡ πλεῖόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πλεῖων f³⁵ * **12:24** ἡ οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | οὔτε σπεύρουσιν οὔτε θερίζουσιν NA²⁵ * **12:25** ἡ προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι WH NA NIV SBL * **12:25** ἡ ἕνα RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | - WH NA NIV¹¹ SBL * **12:26** ἡ οὔτε RP f³⁵ TR | οὐδὲ TNT² WH NA NIV SBL * **12:27** ἡ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει NA²⁵ * **12:27** ἡ δὲ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **12:28** ἡ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα RP f³⁵ TR | τὸν χόρτον σήμερον ἐν τῷ ἀγρῷ ὄντα TNT² | ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον WH NA NIV SBL * **12:28** ἡ ἀμφιέννυσιν RP f³⁵ | ἀμφιέννυσι TR | ἀμφιέζει TNT² NA NIV SBL | ἀμφιάζει WH * **12:29** ἡ ἢ RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **12:30** ἡ ἐπιζητεῖ RP f³⁵ TR | ἐπιζητοῦσιν TNT² WH NA NIV SBL * **12:31** ἡ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **12:31** ἡ πάντα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ὕμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται.

³⁵ Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἐαυτῶν, πότε *□ἀναλύσῃ□ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα, ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. ³⁷ Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ *□Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ,□ καὶ εὖρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν *□²οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.□ ³⁹ Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, *□ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ□ *□οὐκ ἂν ἀφῆκεν□ διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ Καὶ ὑμεῖς *□οὖν□ γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἢ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴¹ Εἶπεν δὲ *□αὐτῷ□ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; ⁴² *□Εἶπεν δὲ□ ὁ κύριος, Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος *□καὶ□ *□ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ *□²τὸ□ σιτομέτριον; ⁴³ Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως. ⁴⁴ Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· ⁴⁶ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου *□ἐαυτοῦ,□ καὶ μὴ ἐτοιμάσας *□²μηδὲ□ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλὰς· ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

⁴⁹ Πῦρ ἦλθον βαλεῖν *□εἰς□ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; ⁵⁰ Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως *□οὔ□ τελεσθῆ. ⁵¹ Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμὸν. ⁵² Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν *□οἴκῳ ἐνὶ□ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσίν, καὶ δύο ἐπὶ τρισίν. ⁵³ *□Διαμερισθήσεται□ πατὴρ ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· *□²μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί·□ *□³πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη

* **12:36** □ ἀναλύσῃ RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀναλύσει f³⁵ TR * **12:38** □ Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ RP f³⁵ TR | Κὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ κὰν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ TNT² WH NA NIV SBL * **12:38** □² οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι RP f³⁵ TR TNT² | ἐκεῖνοι WH NA NIV SBL * **12:39** □ ἐγρηγόρησεν ἄν καὶ RP f³⁵ TR TNT² WH | - NA NIV SBL * **12:39** □ οὐκ ἂν ἀφῆκεν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | οὐκ ἀφῆκεν TNT² WH * **12:40** □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:41** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:42** □ Εἶπεν δὲ RP f³⁵ | Εἶπε δὲ TR | Καὶ εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **12:42** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:42** □ - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **12:42** □² τὸ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * **12:47** □ ἐαυτοῦ RP TR | αὐτοῦ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **12:47** □² μηδὲ RP f³⁵ TR TNT² | ἢ WH NA NIV SBL * **12:49** □ εἰς RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * **12:50** □ οὗ RP f³⁵ TR | ὅτου TNT² WH NA NIV SBL * **12:52** □ οἴκῳ ἐνὶ RP f³⁵ TR | ἐνὶ οἴκῳ TNT² WH NA NIV SBL * **12:53** □ Διαμερισθήσεται RP f³⁵ TR | Διαμερισθῶσονται TNT² WH NA NIV SBL * **12:53** □² μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· RP f³⁵ TR | μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα· TNT² WH SBL | μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητέρα· NA²⁵ | μήτηρ ἐπὶ τὴν θυγατέρα, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα· NA²⁷⁺²⁸ NIV * **12:53** □³ πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς· RP f³⁵ TR | πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν· TNT² WH NA NIV SBL

ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς. ⁵⁴ Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε *□τὴν□ νεφέλην ἀνατέλλουσαν *□ἀπὸ□ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, *□ Ὅμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτως. ⁵⁵ Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. ⁵⁶ Ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον *□τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ □ οἶδατε δοκιμάζειν· τὸν *□²δὲ καιρὸν□ τοῦτον πῶς *□οὐ δοκιμάζετε; ⁵⁷ Τί δὲ καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ⁵⁸ Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε *□παραδῶ□ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ *□²σε βάλῃ□ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως *□οὗ□ καὶ *□τὸν□ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

13

¹ Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. ² Καὶ ἀποκριθεὶς *□ὁ Ἰησοῦς□ εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι *□τοιαῦτα□ πεπόνθασιν; ³ Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες *□ώσάυτως□ ἀπολεῖσθε. ⁴ Ἡ ἐκεῖνοι οἱ *□δέκα καὶ ὀκτώ,□ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι *□οὗτοι□ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας *□ ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας *□ἐν□ Ἱερουσαλὴμ; ⁵ Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ *□μετανοήτε,□ πάντες *□ὁμοίως□ ἀπολεῖσθε. ⁶ Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῇν εἶχέν τις *□ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην·□ καὶ ἦλθεν *□²ζητῶν καρπὸν□ ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὔρεν. ⁷ Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδού, τρία ἔτη *□ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὕρισκω· ἔκκοψον *□² αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω *□κόπρια·□ ⁹ καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν· *□εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον□ ἐκκόψεις αὐτήν.

¹⁰ Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν· ¹¹ καὶ ἰδοὺ, γυνὴ *□ῆν□ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη *□δέκα καὶ ὀκτώ,□ καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ¹² Ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς

* **12:54** □ τὴν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **12:54** □ ἀπὸ RP f³⁵ TR TNT² | ἐπὶ WH NA NIV SBL * **12:54** □ - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **12:56** □ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς f³⁵ * **12:56** □² δὲ καιρὸν RP f³⁵ TR TNT² SBL | καιρὸν δὲ WH NA NIV * **12:56** □ οὐ δοκιμάζετε RP f³⁵ TR NA²⁵ | οὐκ οἶδατε δοκιμάζειν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **12:58** □ παραδῶ RP f³⁵ TR | παραδώσει TNT² WH NA NIV SBL * **12:58** □² σε βάλῃ RP | βάλῃ σε f³⁵ | σε βάλῃ TR | σε βαλεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **12:59** □ οὗ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:59** □ τὸν RP | τὸ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:2** □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:2** □ τοιαῦτα RP f³⁵ TR | ταῦτα TNT² WH NA NIV SBL * **13:3** □ ὡσάυτως RP f³⁵ TR | ὁμοίως TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □ δέκα καὶ ὀκτώ RP f³⁵ TR TNT² | δεκαὶ ὀκτώ WH NA NIV SBL * **13:4** □² οὗτοι RP f³⁵ TR | αὐτοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □ - RP f³⁵ TR | τοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □ ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:5** □ μετανοήτε RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | μετανοήσητε TNT² WH NA²⁵ * **13:5** □² ὁμοίως RP f³⁵ TR | ὡσάυτως TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** □ ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην RP f³⁵ TR | πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** □² ζητῶν καρπὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καρπὸν ζητῶν TR * **13:7** □ - RP f³⁵ TR | ἀφ' οὗ TNT² WH NA NIV SBL * **13:7** □² - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL | οὖν NA²⁷⁺²⁸ * **13:8** □ κόπρια RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κόπριαν TR * **13:9** □ εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον RP f³⁵ TR | εἰς τὸ μέλλον, εἰ δὲ μήγε TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** □ ἦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** □ δέκα καὶ ὀκτώ RP f³⁵ TR TNT² | δεκαὶ ὀκτώ WH NA NIV SBL

προσεφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. ¹³ Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, *□ Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν *□ ταύταις □ οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ Ἀπεκρίθη *□ οὖν □ αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, *□² Ὑποκριταί, □ ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ *□³ ἀπαγαγὼν □ ποτίζει; ¹⁶ Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδωκεν ὁ Σατανᾶς, ἰδοὺ, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ¹⁷ Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

¹⁸ Ἐλεγεν *□ δέ, □ Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ; Καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ Ὅμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ἡῤῥησεν, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον *□ μέγα, □ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ *□ Πάλιν εἶπεν, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; ²¹ Ὅμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ *□ ἐνέκρυσεν □ εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. ²² Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. ²³ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ²⁴ Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς *□ πύλης □ ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ²⁵ Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, Κύριε, *□ κύριε, □ ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· ²⁶ τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. ²⁷ *□ Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· □ ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες *□ οἱ □ ἐργάται *□² τῆς □ ἀδικίας. ²⁸ Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν *□ ὀψῇσθε □ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ²⁹ Καὶ ἥξουσιν *□ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ καὶ νότου, □ καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

³¹ Ἐν αὐτῇ τῇ *□ ἡμέρᾳ □ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, Ἐξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. ³² Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις

* **13:14** □ - RP f³⁵ TR TNT² | ὅτι WH NA NIV SBL * **13:14** □ ταύταις RP f³⁵ TR | αὐταῖς TNT² WH NA NIV SBL * **13:15** □ οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **13:15** □² Ὑποκριταί RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ὑποκριτὰ TR * **13:15** □³ ἀπαγαγὼν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀπάγων WH * **13:18** □ δέ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **13:19** □ μέγα RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **13:20** □ - RP f³⁵ | Καὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:21** □ ἐνέκρυσεν RP TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἔκρυσεν f³⁵ TNT² WH NA²⁵ SBL * **13:24** □ πύλης RP f³⁵ TR | θύρας TNT² WH NA NIV SBL * **13:25** □ κύριε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:27** □ Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· RP f³⁵ TR | Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· TNT² | Καὶ ἐρεῖ, λέγων ὑμῖν, Οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· WH NA²⁵ SBL | Καὶ ἐρεῖ, λέγων ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· NA²⁷⁺²⁸ NIV * **13:27** □ οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:27** □² τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:28** □ ὀψῇσθε RP TR WH NA NIV SBL | ὀψεσθε f³⁵ TNT² * **13:29** □ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ καὶ νότου RP f³⁵ | ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:31** □ ἡμέρᾳ RP f³⁵ TR TNT² | ὥρᾳ WH NA NIV SBL

*ἐπιτελῶ ἡμέτερον καὶ αὐριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὐριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. ³⁴ Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφῆτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἐαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁵ Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν *ἔρημος· *λέγω δὲ ὑμῖν *²ὅτι οὐ μὴ *με ἴδητε ἕως *²ἂν ἤξει, ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

14

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. ² Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, *Εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; ⁴ Οἱ δὲ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσεν. ⁵ Καὶ *ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, Τίνος ὑμῶν *υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ *²ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν *³ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι *αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

⁷ Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, ⁸ Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτόν καλέσας *ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ Ἀλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε, *εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον *τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹² Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτι αὐτόν, Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοὶ *σε ἀντικαλέσωσιν, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ¹³ Ἀλλ' ὅταν *ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς. ¹⁴ καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

* **13:32** ἐπιτελῶ RP f³⁵ TR | ἀποτελῶ TNT² WH NA NIV SBL * **13:35** ἔρημος RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **13:35** λέγω δὲ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ἀμὴν δὲ λέγω TR | λέγω NIV⁷³ * **13:35** ² ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:35** με ἴδητε RP f³⁵ TR | ἴδητέ με TNT² WH NA NIV SBL * **13:35** ² ἂν ἤξει ὅτε RP f³⁵ | ἂν ἤξη ὅτε TR | ἤξει ὅτε TNT² NA SBL | - WH NIV * **14:3** Εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; RP f³⁵ | Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; TR | Ἐξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν, ἢ οὐ; TNT² WH NA NIV SBL * **14:5** ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:5** υἱὸς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὄνος TR * **14:5** ² ἐμπεσεῖται RP f³⁵ TR | πεσεῖται TNT² WH NA NIV SBL * **14:5** ³ ἐν τῇ RP f³⁵ TR | τῇ TNT² | ἐν WH NA NIV SBL * **14:6** αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:9** ἐρεῖ σοι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐρεῖ, Σὺ f³⁵ * **14:10** εἴπῃ RP f³⁵ TR | ἐρεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **14:10** - RP f³⁵ TR | πάντων TNT² WH NA NIV SBL * **14:12** σε ἀντικαλέσωσι(ν) ... σοι ἀνταπόδομα RP f³⁵ TR | ἀντικαλέσωσίν σε ... ἀνταπόδομά σοι TNT² WH NA NIV SBL * **14:13** ποιῆς δοχὴν RP f³⁵ TR TNT² | δοχὴν ποιῆς WH NA NIV SBL

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος, *□ὅς□ φάγεται *□²ἄριστον□ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 16 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός τις *□έποίησεν□ δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς· 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν *□πάντα.□ 18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς *□παρατεῖσθαι πάντες.□ Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην *□ἐξελθεῖν καὶ□ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 19 Καὶ ἕτερος εἶπεν, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 20 Καὶ ἕτερος εἶπεν, Γυναιῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. 21 Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος *□ἐκεῖνος□ ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ *□χωλοὺς καὶ τυφλοὺς□ εἰσάγαγε ὧδε. 22 Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν *□ὥς□ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. 23 Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ *□ὁ οἶκός μου.□ 24 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δεῖπνου. *□Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.□

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, 26 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα *□αὐτοῦ,□ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι *□²δὲ□ καὶ τὴν *□ἑαυτοῦ ψυχὴν,□ οὐ δύναται *□²μου μαθητὴς εἶναι.□ 27 *□Καὶ□ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν *□αὐτοῦ□ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται *□εἶναί μου□ μαθητὴς. 28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, *□ὁ□ θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει *□²τὰ□ *□εἰς□ ἀπαρτισμόν; 29 Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται *□ἐμπαίζειν αὐτῷ,□ 30 λέγοντες, ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. 31 Ἡ τίς βασιλεὺς πορευόμενος *□συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ□ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον *□βουλεύεται□ εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν *□²ἀπαντῆσαι□ τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων

* 14:15 □ ὅς RP f³⁵ TR | ὅστις TNT² WH NA NIV SBL * 14:15 □² ἄριστον RP f³⁵ NIV | ἄρτον TR TNT² WH NA SBL * 14:16 □ ἐποίησεν RP f³⁵ | ἐποίησε TR | ἐποίει TNT² WH NA NIV SBL * 14:17 □ πάντα RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 14:18 □ παραιτεῖσθαι πάντες RP f³⁵ TR | πάντες παραιτεῖσθαι TNT² WH NA NIV SBL * 14:18 □ ἐξελθεῖν καὶ RP f³⁵ TR | ἐξελθὼν TNT² WH NA NIV SBL * 14:21 □ ἐκεῖνος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:21 □ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς RP TR | τυφλοὺς καὶ χωλοὺς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 14:22 □ ὥς RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 14:23 □ ὁ οἶκός μου RP f³⁵ TR | μου ὁ οἶκός TNT² WH NA NIV SBL * 14:24 □ Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:26 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TNT² NA²⁵ | ἑαυτοῦ TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 14:26 □² δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 14:26 □ ἑαυτοῦ ψυχὴν RP f³⁵ TR TNT² | ψυχὴν ἑαυτοῦ WH NA NIV SBL * 14:26 □² μου μαθητὴς εἶναι RP TR | μου εἶναι μαθητὴς f³⁵ | εἶναί μου μαθητὴς TNT² WH NA NIV SBL * 14:27 □ Καὶ RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | - WH NA NIV¹¹ SBL * 14:27 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | ἑαυτοῦ WH NA NIV SBL * 14:27 □ εἶναί μου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μου εἶναί TR * 14:28 □ ὁ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:28 □² τὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:28 □ εἰς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς TR * 14:29 □ ἐμπαίζειν αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ ἐμπαίζειν TNT² WH NA NIV SBL * 14:31 □ συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ RP f³⁵ TR | ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν TNT² NA NIV SBL | ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν WH * 14:31 □ βουλεύεται RP f³⁵ TR TNT² | βουλεύσεται WH NA NIV SBL * 14:31 □² ἀπαντῆσαι RP f³⁵ TR | ὑπαντῆσαι TNT² WH NA NIV SBL

ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; ³² Εἰ δὲ μήγε, ἔτι *□πόρρω αὐτοῦ□ ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ *□τὰ□ πρὸς εἰρήνην. ³³ Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται *□μου εἶναι□ μαθητής. ³⁴ Καλὸν *□ τὸ ἄλλας· ἐὰν δὲ *□² τὸ ἄλλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15

¹ Ἦσαν δὲ *□ἐγγίζοντες αὐτῷ□ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ. ² Καὶ διεγόγγυζον οἱ *□ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

³ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, ⁴ Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ *□ἀπολέσας□ *□ἐν ἐξ αὐτῶν,□ οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὑρῇ αὐτό; ⁵ Καὶ εὐρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὦμους *□ἑαυτοῦ□ χαίρων. ⁶ Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὑρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. ⁷ Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ *□ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ□ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσιν μετανοίας.

⁸ Ἦ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως *□ότου□ εὑρῇ; ⁹ Καὶ εὐροῦσα *□συγκαλεῖται□ *□²τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας,□ λέγουσα, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὑρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. ¹⁰ Οὕτως, λέγω ὑμῖν, *□χαρὰ γίνεται□ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

¹¹ Εἶπεν δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς· ¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. *□Καὶ□ διεῖλθεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν *□ἅπαντα□ ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἄσώτως. ¹⁴ Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς *□ισχυρὸς□ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἠρξάτο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ¹⁶ Καὶ ἐπεθύμει *□γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ□ *□²ἀπὸ□ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν

* **14:32** □ πόρρω αὐτοῦ RP f³⁵ | αὐτοῦ πόρρω TR TNT² WH NA NIV SBL * **14:32** □ τὰ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **14:33** □ μου εἶναι RP f³⁵ TR | εἶναί μου TNT² WH NA NIV SBL * **14:34** □ - RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **14:34** □² - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **15:1** □ ἐγγίζοντες αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ ἐγγίζοντες TNT² WH NA NIV SBL * **15:2** □ - RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **15:4** □ ἀπολέσας RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀπολέσῃ TNT² * **15:4** □ ἐν ἐξ αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἐξ αὐτῶν ἐν TNT² WH NA NIV SBL * **15:5** □ ἑαυτοῦ RP TR | αὐτοῦ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **15:7** □ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ RP f³⁵ TR TNT² | ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται WH NA NIV SBL * **15:8** □ ότου RP f³⁵ TR | οὔ TNT² WH NA NIV SBL * **15:9** □ συγκαλεῖται RP f³⁵ TR TNT² | συγκαλεῖ WH | συγκαλεῖ NA NIV SBL * **15:9** □² τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας RP f³⁵ TR | τὰς φίλας καὶ γείτονας TNT² WH NA NIV SBL * **15:10** □ χαρὰ γίνεται RP f³⁵ TR | γίνεται χαρὰ TNT² WH NA NIV SBL * **15:12** □ Καὶ RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **15:13** □ ἅπαντα RP f³⁵ TR | πάντα TNT² WH NA NIV SBL * **15:14** □ ισχυρὸς RP f³⁵ TR | ισχυρὰ TNT² WH NA NIV SBL * **15:16** □ γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV SBL | χορτασθῆναι WH NA²⁷⁺²⁸ * **15:16** □² ἀπὸ RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἐκ WH NA NIV

*□εἶπεν,□ Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου *□²περισεεύουσιν□ ἄρτων, ἐγὼ δὲ *□³λιμῶ□ ἀπόλλυμαι· ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· ¹⁹ *□καὶ□ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου· ²⁰ Καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα *□ἐαυτοῦ·□ Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· ²¹ Εἶπεν δὲ *□αὐτῷ ὁ υἱός,□ Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, *□καὶ□ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· *□²² Εἶπεν δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, *□ Ἐξενέγκατε *□τὴν□ στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· ²³ καὶ *□ἐνέγκαντες□ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· *□καὶ□ *□ἀπολωλώς ἦν,□ καὶ εὐρέθη· Καὶ ἡρξαντο εὐφραίνεσθαι· ²⁵ Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἡγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν· ²⁶ Καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παίδων, *□ ἐπυνθάνετο τί *□² εἶη ταῦτα· ²⁷ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἡκεῖ· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν· ²⁸ Ὁργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἠθέλην εἰσελθεῖν· ὁ *□οὖν□ πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν· ²⁹ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί, *□ Ἰδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ³⁰ Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ *□ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ *□τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν·□ ³¹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· ³² Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος *□νεκρὸς ἦν, καὶ *□²ἀνέζησεν·□ καὶ ἀπολωλώς ἦν,□ καὶ εὐρέθη·

16

¹ Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς *□αὐτοῦ,□ Ἀνθρωπὸς τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ² Καὶ φωνήσας αὐτόν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; Ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ *□δυνήσῃ□ ἔτι οἰκονομεῖν· ³ Εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν

* **15:17** □ εἶπεν RP f³⁵ TNT² | εἶπε TR | ἔφη WH NA NIV SBL * **15:17** □² περισεεύουσιν RP f³⁵ TR | περισεεύονται TNT² WH NA NIV SBL * **15:17** □³ λιμῶ RP f³⁵ TR | ὥδε λιμῶ TNT² | λιμῶ ὥδε WH NA NIV SBL * **15:19** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:20** □ ἐαυτοῦ f³⁵ TR WH NA NIV SBL | αὐτοῦ RP TNT² * **15:21** □ αὐτῷ ὁ υἱός RP f³⁵ TR TNT² | ὁ υἱὸς αὐτῷ WH NA NIV SBL * **15:21** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:21** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου· WH * **15:22** □ - RP f³⁵ TR | Ταχὺ TNT² WH NA NIV SBL * **15:22** □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:23** □ ἐνέγκαντες RP f³⁵ TR | φέρετε TNT² WH NA NIV SBL * **15:24** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:24** □ ἀπολωλώς ἦν RP f³⁵ TR | ἦν ἀπολωλώς TNT² WH NA NIV SBL * **15:26** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ TR * **15:26** □² - RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **15:28** □ οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **15:29** □ - RP f³⁵ TR NA²⁵ | αὐτοῦ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **15:30** □ - RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | τῶν TNT² * **15:30** □ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν RP f³⁵ TR | τὸν σιτευτόν μόσχον TNT² WH NA NIV SBL * **15:32** □ νεκρὸς ἦν ... καὶ ἀπολωλώς ἦν RP f³⁵ TR | νεκρὸς ἦν ... καὶ ἀπολωλώς TNT² WH NA NIV SBL * **15:32** □² ἀνέζησεν RP f³⁵ NIV⁷³ | ἀνέζησε TR | ἔζησεν TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **16:1** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:2** □ δυνήσῃ RP f³⁵ TR | δύνη TNT² WH NA NIV SBL

ἀπ' ἐμοῦ; Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαίτεῖν αἰσχύνομαι. ⁴ Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ *□ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους *□ αὐτῶν. ⁵ Καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγεν τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ⁶ *□ ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ *□ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου *□² τὸ γράμμα, *□ καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. ⁷ Ἐπειτα ἐτέρῳ εἶπεν, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν κόρους σίτου. *□ Καὶ *□ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου *□ τὸ γράμμα, *□ καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. ⁹ Καγὼ ὑμῖν λέγω, *□ Ποιήσατε ἑαυτοῖς *□ φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν *□ ἐκλίπητε, *□ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ¹⁰ Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. ¹¹ Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; ¹² Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ *□ ὑμέτερον *□ τίς *□ ὑμῖν δώσει; *□ ¹³ Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα *□ καὶ *□ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. *□ ¹⁶ Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται *□ ἕως *□ Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. ¹⁷ Εὐκοπώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. ¹⁸ *□ Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην *□ ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

¹⁹ Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ Πτωχὸς δέ τις *□ ἦν *□ ὀνόματι Λάζαρος, *□² ὃς *□ ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ *□ τῶν ψυχίων *□ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι *□ ἀπέλειχον *□ τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον *□ Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. ²³ Καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ *□ τὸν *□ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ

* **16:4** □ - RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * **16:4** □ αὐτῶν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἑαυτῶν TNT² WH NA²⁵ SBL * **16:6** □ Ὁ δὲ ... Καὶ RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ ... Ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **16:6** □² τὸ γράμμα RP f³⁵ TR | τὰ γράμματα TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** □ τὸ γράμμα RP f³⁵ TR | τὰ γράμματα TNT² WH NA NIV SBL * **16:9** □ Ποιήσατε ἑαυτοῖς RP f³⁵ TR TNT² | Ἐαυτοῖς ποιήσατε WH NA NIV SBL * **16:9** □ ἐκλίπητε RP TR | ἐκλείπητε f³⁵ | ἐκλίπη TNT² WH NA NIV SBL * **16:12** □ ὑμέτερον RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἡμέτερον WH NA²⁵ * **16:12** □ ὑμῖν δώσει RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | δώσει ὑμῖν TNT² WH NA²⁵ SBL * **16:14** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:15** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐστίν TR * **16:16** □ ἕως RP f³⁵ TR | μέχρι TNT² WH NA NIV SBL * **16:18** □ Πᾶς ὁ ἀπολύων ... πᾶς ὁ ἀπολελυμένην RP f³⁵ TR | Πᾶς ὁ ἀπολύων ... ὁ ἀπολελυμένην TNT² WH NA NIV SBL * **16:20** □ ἦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:20** □² δς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:21** □ τῶν ψυχίων RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **16:21** □ ἀπέλειχον RP f³⁵ TR | ἐπέλειχον TNT² WH NA NIV SBL * **16:22** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ f³⁵ TR * **16:23** □ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ Εἶπεν δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες *¹σὺ¹ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ *²ὥδε² παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ Καὶ *³ἐπὶ³ πᾶσιν τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι *⁴ἐνθεν⁴ πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ *⁵οἱ⁵ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. ²⁷ Εἶπεν δέ, Ἐρωτῶ *⁶οὖν σε⁶, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασιάνου. ²⁹ Λέγει *⁷ *⁸αὐτῷ⁸ Ἀβραάμ, Ἐχουσιν Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. ³¹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

17

¹ Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, *¹ Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ *²μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα² *³οὐαὶ δὲ³ δι' οὗ ἔρχεται. ² Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ *⁴μύλος ὀνικὸς⁴ περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ *⁵ἓνα τῶν μικρῶν τούτων.⁵ ³ Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν *⁶δὲ⁶ ἀμάρτη *⁷εἰς σέ⁷ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. ⁴ Καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας *⁸ἀμάρτη⁸ εἰς σέ, καὶ ἐπτάκις *⁹τῆς ἡμέρας⁹ ἐπιστρέψῃ, *¹⁰ λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

⁵ Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθετε ἡμῖν πίστιν. ⁶ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Εἰ *⁷ἔχετε⁷ πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. ⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ *⁸ εὐθέως, Παρελθὼν *⁹ἀνάπσε·⁹ ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ Μὴ *¹⁰χάριν ἔχει¹⁰ τῷ δούλῳ *¹¹ἐκείνῳ¹¹ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; *¹² *¹³Οὐ δοκῶ.¹³ ¹⁰ Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν,

* **16:25** ¹ σὺ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:25** ² ὥδε RP TNT² WH NA NIV SBL | ὥδε f³⁵ TR
 * **16:26** ³ ἐπὶ RP f³⁵ TR TNT² | ἐν WH NA NIV SBL * **16:26** ⁴ ἐνθεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐντεῦθεν TR
 * **16:26** ⁵ οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:27** ⁶ οὖν σε RP f³⁵ TR | σε οὖν TNT² WH NA NIV SBL
 * **16:29** ⁷ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **16:29** ⁸ αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * **17:1** ⁹ - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **17:1** ¹⁰ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα RP f³⁵ TR | τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν TNT² WH NA NIV SBL
 * **17:1** ¹¹ οὐαὶ δὲ RP f³⁵ TR NA²⁵ | πλὴν οὐαὶ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL
 * **17:2** ¹² μύλος ὀνικὸς RP f³⁵ TR | λίθος μυλικὸς TNT² WH NA NIV SBL * **17:2** ¹³ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων RP f³⁵ TR | τῶν μικρῶν τούτων ἓνα TNT² WH NA NIV SBL
 * **17:3** ¹⁴ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:3** ¹⁵ εἰς σέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **17:4** ¹⁶ ἀμάρτη RP f³⁵ TR | ἀμαρτήση TNT² WH NA NIV SBL * **17:4** ¹⁷ τῆς ἡμέρας RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **17:4** ¹⁸ - RP f³⁵ | ἐπὶ σέ TR | πρὸς σέ TNT² WH NA NIV SBL * **17:6** ¹⁹ ἔχετε RP TNT² WH NA NIV SBL | εἴχετε f³⁵ TR
 * **17:7** ²⁰ - RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **17:7** ²¹ ἀνάπσε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀνάπσαι TR
 * **17:9** ²² χάριν ἔχει RP f³⁵ TR | ἔχει χάριν TNT² WH NA NIV SBL * **17:9** ²³ ἐκείνῳ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **17:9** ²⁴ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ TR * **17:9** ²⁵ οὐ δοκῶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

λέγετε ὅτι Δουλοὶ ἀχρεῖοί ἐσμεν· *□ὅτι□ ὁ *□οφείλομεν□ ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι *□αὐτὸν□ εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ *□μέσου□ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. ¹² Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπήντησαν *□αὐτῷ□ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ *□ἔστησαν□ πόρρωθεν· ¹³ καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. ¹⁵ Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν· ¹⁶ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. ¹⁷ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, *□Οὐχὶ□ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ¹⁸ Οὐχ εὗρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; ¹⁹ Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

²⁰ Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν, *□Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, Ἰδοὺ ἐκεῖ.□ Ἰδοὺ γάρ, ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. ²³ Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, *□Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, Ἰδοὺ ἐκεῖ·□ μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. ²⁴ Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή *□ἡ□ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς *□ὕπ'□ οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται *□ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου *□² ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.□ ²⁵ Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις *□ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁷ Ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, *□ἐξεγαμίζοντο,□ ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός, καὶ ἀπώλεσεν *□² ἅπαντας.□ ²⁸ Ὁμοίως *□καὶ ὥς□ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· Ἦσθιον, ἔπινον, ἡγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ²⁹ ἢ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν *□ ἅπαντας·□ ³⁰ κατὰ *□ταῦτα□ ἔσται ἢ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ³¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν *□τῷ□ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ. ³³ Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ *□σῶσαι□ ἀπολέσει αὐτήν·

* **17:10** □ ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:10** □ οφείλομεν RP | ὠφείλομεν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **17:11** □ αὐτὸν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **17:11** □ μέσου RP f³⁵ TR | μέσον TNT² WH NA NIV SBL * **17:12** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **17:12** □ ἔστησαν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀνέστησαν WH * **17:17** □ Οὐχὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Οὐχ WH NA²⁵ * **17:21** □ Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, Ἰδοὺ ἐκεῖ. RP f³⁵ TR TNT² | Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, Ἐκεῖ. WH NA NIV SBL * **17:23** □ Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, Ἰδοὺ ἐκεῖ RP f³⁵ TR | Ἰδοὺ ἐκεῖ· Ἰδοὺ ὧδε TNT² NA²⁵ SBL | Ἰδοὺ ἐκεῖ, ἢ, Ἰδοὺ ὧδε WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **17:24** □ ἡ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **17:24** □ ὑπ' RP f³⁵ TR | ὑπὸ τὸν TNT² WH NA NIV SBL * **17:24** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **17:24** □² ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **17:26** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **17:27** □ ἐξεγαμίζοντο RP f³⁵ TR | ἐγαμίζοντο TNT² WH NA NIV SBL * **17:27** □² ἅπαντας RP f³⁵ TR | πάντας TNT² WH NA NIV SBL * **17:28** □ καὶ ὥς RP f³⁵ TR | καθὼς TNT² WH NA NIV SBL * **17:29** □ ἅπαντας RP f³⁵ TR | πάντας TNT² WH NA NIV SBL * **17:30** □ ταῦτα RP f³⁵ TR | τὰ αὐτὰ TNT² WH NA NIV SBL * **17:31** □ τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:33** □ σῶσαι RP f³⁵ TR | περιποιήσασθαι TNT² WH NA NIV SBL

*²καὶ ὃς ἐὰν *³ἀπολέσῃ *αὐτήν ζωογονήσει αὐτήν. ³⁴ Λέγω ὑμῖν, ταύτη τῇ νυκτὶ *ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· *εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ³⁵ *Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· *μία παραληφθήσεται, *²καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. ³⁶ *³⁷ Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ *συναχθήσονται οἱ ἄετοί.*

18

¹ Ἐλεγεν δὲ *καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, *καὶ μὴ ἐκκακεῖν, ² λέγων, Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος· ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ Καὶ οὐκ *ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ *δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, *²καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι. ⁵ διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ με. ⁶ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. ⁷ Ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ *ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων *²πρὸς αὐτόν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ *³μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ Λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

⁹ Εἶπεν δὲ *πρὸς τινὰς τοὺς πεπειθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· ¹⁰ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· *ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς *πρὸς ἑαυτόν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ *ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. ¹² Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ *Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἠθέλεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς *εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ' ἔτυπεν *εἰς τὸ στῆθος *²αὐτοῦ, λέγων, Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν

* **17:33** ² καὶ ὃς ἐὰν RP f³⁵ TR | ὃς δ' ἂν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καὶ ὃς ἂν NA²⁵ * **17:33** ³ ἀπολέσῃ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀπολέσει WH NA²⁵ * **17:33** ² αὐτήν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:34** ² ἔσονται δύο RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δύο ἔσονται f³⁵ * **17:34** ² εἷς ... ὁ ἕτερος RP f³⁵ TNT² | ὁ εἷς ... ὁ ἕτερος TR WH NA NIV SBL * **17:35** ² Δύο ἔσονται RP f³⁵ TR | ἔσονται δύο TNT² WH NA NIV SBL * **17:35** ² μία ... ἡ ἑτέρα RP f³⁵ TR | ἡ μία ... ἡ ἑτέρα TNT² WH NA NIV SBL * **17:35** ² καὶ ἡ RP f³⁵ TR | ἡ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **17:36** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Δύο ἐν ἀγρῷ· εἷς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. TR * **17:37** ² συναχθήσονται οἱ ἄετοί RP TR | συναχθήσονται καὶ οἱ ἄετοί f³⁵ | καὶ οἱ ἄετοί ἐπισυναχθήσονται TNT² WH NA NIV SBL * **18:1** ² καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **18:1** ² - RP f³⁵ TR | αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **18:4** ² ἠθέλησεν RP TR | ἠθέλεν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **18:4** ² δὲ ταῦτα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ταῦτα δὲ TNT² WH NA²⁵ SBL * **18:4** ² καὶ ἄνθρωπον οὐκ RP f³⁵ TR | οὐδὲ ἄνθρωπον TNT² WH NA NIV SBL * **18:7** ² ποιήσῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ποιήσει TR * **18:7** ² πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **18:7** ³ μακροθυμῶν RP f³⁵ TR | μακροθυμεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **18:9** ² - RP f³⁵ | καὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:10** ² ὁ εἷς ... ὁ ἕτερος RP f³⁵ TR NA NIV SBL | εἷς ... ὁ ἕτερος TNT² WH * **18:11** ² πρὸς ἑαυτόν ταῦτα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ταῦτα πρὸς ἑαυτόν TNT² WH NA²⁵ * **18:11** ² ὥσπερ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ὡς TNT² * **18:13** ² Καὶ ὁ RP f³⁵ TR TNT² | Ὁ δὲ WH NA NIV SBL * **18:13** ² εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι RP f³⁵ TR | ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανὸν TNT² WH NA NIV SBL * **18:13** ² εἰς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:13** ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | αὐτοῦ TNT² WH

οἶκον αὐτοῦ * ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹⁵ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ * ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς * προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁷ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς * ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

¹⁸ Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. ²⁰ Τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα * τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. ²¹ Ὁ δὲ εἶπεν, Ταῦτα πάντα * ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός * μου. ²² Ἀκούσας δὲ * ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν * οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. ²³ Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος * ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ²⁴ Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς * περίλυπον γενόμενον εἶπεν, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες * εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²⁵ Εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ * τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ Ὁ δὲ εἶπεν, Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά * ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ. ²⁸ Εἶπεν δὲ * Πέτρος, Ἰδοὺ, ἡμεῖς * ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. ²⁹ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, * ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ³⁰ ὃς * οὐ μὴ * ² ἀπολάβῃ * πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

³¹ Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. ³² Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, ³³ καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

* **18:14** ἢ γὰρ ἐκεῖνος RP f³⁵ | ἢ ἐκεῖνος TR | παρ' ἐκεῖνον TNT² WH NA NIV SBL * **18:15** ἐπετίμησαν RP f³⁵ TR | ἐπετίμων TNT² WH NA NIV SBL * **18:16** προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν RP f³⁵ TR | προσκαλέσατο αὐτὰ λέγων TNT² WH NA NIV SBL * **18:17** ἐὰν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **18:20** τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου RP f³⁵ TR | τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα TNT² WH NA NIV SBL * **18:21** ἐφυλαξάμην RP f³⁵ TR | ἐφύλαξα TNT² WH NA NIV SBL * **18:21** μου RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * **18:22** ταῦτα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:22** οὐρανῷ RP f³⁵ TR | τοῖς οὐρανοῖς TNT² WH NA NIV | οὐρανοῖς SBL * **18:23** ἐγένετο RP f³⁵ TR | ἐγενήθη TNT² WH NA NIV SBL * **18:24** περίλυπον γενόμενον RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ | - WH NA²⁵ NIV SBL * **18:24** εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται TNT² WH NA NIV SBL * **18:25** τρυμαλιᾶς ῥαφίδος RP f³⁵ TR | τρήματος βελόνης TNT² WH NA NIV SBL * **18:27** ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ RP f³⁵ | ἐστι παρὰ τῷ θεῷ TR | παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶν TNT² WH NA NIV SBL * **18:28** - RP f³⁵ | ὁ TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:28** ἀφήκαμεν πάντα καὶ RP f³⁵ TR | ἀφέντες τὰ ἴδια TNT² WH NA NIV SBL * **18:29** ἢ γονεῖς ἢ ἀδελφούς ἢ γυναῖκα RP f³⁵ TR TNT² | ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς WH NA NIV SBL * **18:30** οὐ RP f³⁵ TR TNT² | οὐχὶ WH NA NIV SBL * **18:30** ² ἀπολάβῃ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | λάβῃ WH NA²⁵

³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν *□προσαιτῶν·□ ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί *□ εἴη τοῦτο. ³⁷ Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ Καὶ ἐβόησεν, λέγων, Ἰησοῦ, υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ³⁹ Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα *□σιωπήσῃ·□ αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ Σταθεὶς δὲ *□ὁ□ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, ⁴¹ *□λέγων,□ Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. ⁴³ Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

19

¹ Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. ² Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι *□καλούμενος□ Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ *□οὔτος□ *□² ἦν□ πλούσιος. ³ Καὶ ἐζήτην ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστίν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. ⁴ Καὶ προδραμὼν *□ἔμπροσθεν□ ἀνέβη ἐπὶ συκομωρέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι *□ ἐκείνης ἔμελλεν διέρχεσθαι. ⁵ Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς *□εἶδεν αὐτόν, καὶ□ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. ⁶ Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. ⁷ Καὶ ἰδόντες *□πάντες□ διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. ⁸ Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον, Ἰδοὺ, τὰ ἡμίση *□τῶν ὑπαρχόντων μου,□ κύριε, *□² δίδωμι τοῖς πτωχοῖς·□ καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ⁹ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστίν. ¹⁰ Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

¹¹ Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς *□αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ,□ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. ¹² Εἶπεν οὖν, Ἀνθρωπὸς τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, *□Πραγματεύσασθε□ *□² ἕως□ ἔρχομαι. ¹⁴ Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, *□καὶ□ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς *□ἔδωκεν□ τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῶ

* **18:35** □ προσαιτῶν RP f³⁵ TR | ἐπαιτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **18:36** □ - RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT² * **18:39** □ σιωπήσῃ RP f³⁵ TR | σιγήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **18:40** □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **18:41** □ λέγων RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **19:2** □ καλούμενος RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **19:2** □ οὔτος RP f³⁵ TR | αὐτὸς TNT² WH NA NIV SBL * **19:2** □² ἦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:4** □ ἔμπροσθεν RP f³⁵ TR | εἰς τὸ ἔμπροσθεν TNT² WH NA NIV SBL * **19:4** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δι' TR * **19:5** □ εἶδεν αὐτόν, καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:7** □ πάντες RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἅπαντες TR * **19:8** □ τῶν ὑπαρχόντων μου RP f³⁵ TR | μου τῶν ὑπαρχόντων TNT² WH NA NIV SBL * **19:8** □² δίδωμι τοῖς πτωχοῖς RP f³⁵ TR | τοῖς πτωχοῖς δίδωμι TNT² WH NA NIV SBL * **19:11** □ αὐτόν εἶναι Ἱερουσαλήμ RP f³⁵ TR | εἶναι Ἱερουσαλήμ αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **19:13** □ Πραγματεύσασθε RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | Πραγματεύσασθαι WH * **19:13** □² ἕως RP f³⁵ TR | ἐν ᾧ TNT² WH NA NIV SBL * **19:15** □ καὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **19:15** □ ἔδωκεν RP f³⁵ | ἔδωκε TR | δεδώκει TNT² WH NA NIV SBL

*²τίς τί *²διεπραγματεύσατο. ¹⁶ Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου *προσειργάσατο δέκα μνᾶς. ¹⁷ Καὶ εἶπεν αὐτῷ, *Εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. ¹⁸ Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, *Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησεν πέντε μνᾶς. ¹⁹ Εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ *γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. ²⁰ Καὶ *ἕτερος ἦλθεν, λέγων, Κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ²¹ ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἵρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. ²² Λέγει *δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. Ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι, αἵρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· ²³ καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας *τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ *τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν *ἔπραξα αὐτό; ²⁴ Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἀρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. ²⁵ Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. ²⁶ Λέγω *γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται *ἀπ' αὐτοῦ. ²⁷ Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου *ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε *ἔμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

²⁹ Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθσφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἑλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν *αὐτοῦ, ³⁰ *εἰπὼν, Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ἣ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· *λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε *αὐτῷ ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειᾶν ἔχει. ³² Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ Οἱ δὲ εἶπον, *Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειᾶν ἔχει. ³⁵ Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιρρίψαντες *ἐαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ³⁷ Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τὴν καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ *πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος *βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· *εἰρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα

* **19:15** ² τίς RP f³⁵ TR NA²⁵ | - TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **19:15** ² διεπραγματεύσατο RP f³⁵ TR NA²⁵ | διεπραγματεύσαντο TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **19:16** ² προσειργάσατο δέκα RP f³⁵ TR | δέκα προσειργάσατο TNT² | δέκα προσηργάσατο WH NA NIV SBL * **19:17** ² Εὖ RP f³⁵ TR | Εὖγε TNT² WH NA NIV SBL * **19:18** ² Κύριε, ἡ μνᾶ σου RP f³⁵ TR | Ἡ μνᾶ σου, κύριε TNT² WH NA NIV SBL * **19:19** ² γίνου ἐπάνω RP f³⁵ TR TNT² | ἐπάνω γίνου WH NA NIV SBL * **19:20** ² - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **19:22** ² δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:23** ² τὸ ἀργύριόν μου RP f³⁵ TR | μου τὸ ἀργύριον TNT² WH NA NIV SBL * **19:23** ² - RP TNT² WH NA NIV SBL | τὴν f³⁵ TR * **19:23** ² ἔπραξα αὐτό RP f³⁵ TR | αὐτὸ ἔπραξα TNT² WH NA NIV SBL * **19:26** ² γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **19:26** ² ἀπ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **19:27** ² ἐκείνους RP f³⁵ TR | τούτους TNT² WH NA NIV SBL * **19:27** ² - RP f³⁵ TR | αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * **19:29** ² αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **19:30** ² εἰπὼν RP f³⁵ TR | λέγων TNT² WH NA NIV SBL * **19:30** ² - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **19:31** ² αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:34** ² - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **19:35** ² ἐαυτῶν τὰ ἱμάτια ... τὰ ἱμάτια αὐτῶν RP f³⁵ TR | αὐτῶν τὰ ἱμάτια ... τὰ ἱμάτια ἐαυτῶν TNT² WH NA²⁵ SBL | αὐτῶν τὰ ἱμάτια ... τὰ ἱμάτια αὐτῶν NA²⁷⁺²⁸ NIV * **19:37** ² πασῶν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | πάντων TNT² * **19:38** ² - RP f³⁵ TR TNT² SBL | ὁ WH NA NIV * **19:38** ² εἰρήνη ἐν οὐρανῷ RP f³⁵ TR | ἐν οὐρανῷ εἰρήνη TNT² WH NA NIV SBL

ἐν ὑψίστοις. ³⁹ Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. ⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν *□αὐτοῖς,□ Λέγω ὑμῖν *□²ὅτι,□ ἐὰν οὗτοι *□σιωπήσωσιν,□ οἱ λίθοι *□²κεκράζονται.□

⁴¹ Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' *□αὐτῇ,□ ⁴² λέγων ὅτι Εἰ ἔγνωσ *□καὶ σύ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου□ ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην *□σου.□ νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ Ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ *□περιβαλοῦσιν□ οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσίν σε, καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν *□έν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ.□ ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

⁴⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας *□έν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας,□ ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται, *□Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν.□ ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. ⁴⁷ Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ καὶ οὐχ εὑρίσκον τὸ τί *□ποιήσωσιν,□ ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν *□ἐκείνων,□ διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ *□ιερεῖς□ καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, ² καὶ εἶπον *□πρὸς αὐτόν, λέγοντες,□ Εἰπὲ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστίν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κάγω *□ἕνα□ λόγον, καὶ εἰπατέ μοι. ⁴ Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἰπώμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί *□ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ Ἐὰν δὲ εἰπώμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, *□πᾶς ὁ λαὸς□ καταλιθάσει ἡμᾶς. πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. ⁷ Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. ⁸ Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

⁹ Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἄνθρωπος *□ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανούς. ¹⁰ καὶ *□έν□ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος *□δῶσιν□ αὐτῷ. οἱ δὲ γεωργοὶ *□δείραντες αὐτὸν

* **19:40** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **19:40** □² ὅτι RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV

* **19:40** □ σιωπήσωσιν RP f³⁵ TR | σιωπήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **19:40** □² κεκράζονται RP f³⁵

TR | κράζουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **19:41** □ αὐτῇ RP f³⁵ TR | αὐτήν TNT² WH NA NIV SBL * **19:42**

□ καὶ σύ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου RP f³⁵ TR | καὶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ TNT² | ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ σὺ

WH NA NIV SBL * **19:42** □ σου RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **19:43** □ περιβαλοῦσιν RP f³⁵ TR |

παρεμβαλοῦσιν TNT² WH NA NIV SBL * **19:44** □ ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ RP f³⁵ TR | λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοὶ

TNT² WH NA NIV SBL * **19:45** □ ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:46**

□ Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν. RP f³⁵ TR | Καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς. TNT² WH NA NIV

SBL * **19:48** □ ποιήσωσιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ποιήσουσιν f³⁵ * **20:1** □ ἐκείνων RP f³⁵ TR | -

TNT² WH NA NIV SBL * **20:1** □ ἱερεῖς RP f³⁵ | ἀρχιερεῖς TR TNT² WH NA NIV SBL * **20:2** □ πρὸς αὐτόν,

λέγοντες RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτόν TNT² | λέγοντες πρὸς αὐτόν WH NA NIV SBL * **20:3** □ ἕνα RP f³⁵ TR | -

TNT² WH NA NIV SBL * **20:5** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὓν TR * **20:6** □ πᾶς ὁ λαὸς RP f³⁵ TR

| ὁ λαὸς ἅπας TNT² WH NA NIV SBL * **20:9** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL | τις TR NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹

* **20:10** □ ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:10** □ δῶσιν RP f³⁵ TR | δώσουσιν TNT² WH

NA NIV SBL * **20:10** □ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν RP TR TNT² | δήραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν f³⁵ |

ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες WH NA NIV SBL

ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹¹ Καὶ προσέθετο *πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κάκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; Πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον *ἰδόντες ἐντραπήσονται. ¹⁴ Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς *ἑαυτούς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· *δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. ¹⁵ Καὶ ἐκβαλόντες *αὐτόν ἐξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ¹⁶ Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. ¹⁷ Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν, Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ¹⁸ Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

¹⁹ Καὶ ἐζήτησαν *οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν· *ἐγνώσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς *²τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν. ²⁰ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, *εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτόν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ²² Ἐξεστὶν *ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; ²³ Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπεν πρὸς αὐτούς, *Τί με πειράζετε; ²⁴ *Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; *²Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. ²⁵ Ὁ δὲ εἶπεν *αὐτοῖς, *Ἀπόδοτε τοῖνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²⁶ Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι *αὐτοῦ *ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

²⁷ Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ *ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν, ²⁸ λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἔάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος *ἀποθάνῃ, ἵνα *λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ Ἐπτά οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος. ³⁰ *καὶ ἔλαβεν ὁ δεῦτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.

* **20:11** □ πέμψαι ἕτερον ... πέμψαι τρίτον RP f³⁵ TR | ἕτερον πέμψαι ... τρίτον πέμψαι TNT² WH NA NIV SBL
 * **20:13** □ ἰδόντες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:14** □ ἑαυτούς RP f³⁵ TR | ἀλλήλους TNT² WH NA NIV SBL * **20:14** □ δεῦτε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:15** □ αὐτόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **20:19** □ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **20:19** □ - RP f³⁵ | τὸν λαόν TR TNT² WH NA NIV SBL * **20:19** □² τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν RP f³⁵ | τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε TR | εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην TNT² WH NA NIV SBL * **20:20** □ εἰς τὸ RP f³⁵ TR | ὥστε TNT² WH NA NIV SBL * **20:22** □ ἡμῖν RP f³⁵ TR | ἡμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * **20:23** □ Τί με πειράζετε; RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:24** □ Ἐπιδείξατέ RP f³⁵ TR | Δείξατέ TNT² WH NA NIV SBL * **20:24** □² Ἀποκριθέντες δὲ RP f³⁵ TR TNT² SBL | Οἱ δὲ WH NA NIV * **20:25** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * **20:25** □ Απόδοτε τοῖνυν RP f³⁵ TR | Τοῖνυν ἀπόδοτε TNT² WH NA NIV SBL * **20:26** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | - WH SBL * **20:26** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | τοῦ WH SBL * **20:27** □ ἀντιλέγοντες RP f³⁵ TR NA NIV⁷³ SBL | λέγοντες TNT² WH NIV¹¹ * **20:28** □ ἀποθάνῃ RP f³⁵ TR | ἢ TNT² WH NA NIV SBL * **20:28** □ λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ λάβῃ f³⁵ * **20:30** □ καὶ ἔλαβεν ὁ δεῦτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. RP f³⁵ TR | καὶ ὁ δεῦτερος TNT² WH NA NIV SBL

³¹ Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν *ὥσαύτως. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ· οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. ³² Ὑστερον *ὅδε πάντων *ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. ³³ *Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνας αὐτῶν γίνεται γυνή; Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ³⁴ Καὶ *ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ *ἐκγαμίσκονται. ³⁵ οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε *ἐκγαμίζονται. ³⁶ *οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν *τοῦ θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει, Κύριον *τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ. ³⁸ Θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ Ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. ⁴⁰ Οὐκέτι *ὅδε ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

⁴¹ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν *υἱὸν Δαυὶδ εἶναι; ⁴² *Καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν *ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ⁴⁴ Δαυὶδ οὖν *κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς *υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν; ⁴⁵ Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς *αὐτοῦ, ⁴⁶ Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. ⁴⁷ οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χρηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. Οὗτοι λήφονται περισσότερον κρίμα.

21

¹ Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας *τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους. ² εἶδεν δὲ *τινα καὶ χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ *δύο λεπτά, ³ καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα *ἢ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. ⁴ *ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα *τοῦ θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς *ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

* **20:31** ὥσαύτως RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **20:32** ὅδε πάντων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:32** ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή RP f³⁵ | ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή TR | καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν TNT² WH NA NIV SBL * **20:33** Ἐν τῇ οὖν RP f³⁵ TR TNT² | Ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ WH NA NIV SBL * **20:34** ἀποκριθεὶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:34** ἐκγαμίσκονται RP f³⁵ TR | γαμίσκονται TNT² WH NA NIV SBL * **20:35** ἐκγαμίζονται RP f³⁵ | ἐκγαμίσκονται TR | γαμίζονται TNT² WH NA NIV SBL * **20:36** οὔτε RP f³⁵ TR | οὐδὲ TNT² WH NA NIV SBL * **20:36** τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:37** τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ RP f³⁵ TR | τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ θεὸν Ἰακώβ TNT² WH NA NIV SBL * **20:40** ὅδε RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **20:41** υἱὸν Δαυὶδ εἶναι RP f³⁵ | υἱὸν Δαβὶδ εἶναι TR | υἱὸν Δαυεὶδ εἶναι TNT² | εἶναι Δαυεὶδ υἱόν WH | εἶναι Δαυὶδ υἱόν NA NIV SBL * **20:42** Καὶ αὐτὸς RP f³⁵ TR TNT² | Αὐτὸς γὰρ WH NA NIV SBL * **20:42** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:44** κύριον αὐτὸν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτὸν κύριον TNT² WH NA²⁵ SBL * **20:44** υἱὸς αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ υἱός TNT² WH NA NIV SBL * **20:45** αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | - TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * **21:1** τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον RP f³⁵ TR | εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἰς τὸ γαζοφυλακεῖον τὰ δῶρα αὐτῶν NA²⁵ * **21:2** τινα καὶ RP f³⁵ | καὶ τινα TR | τινα TNT² WH NA NIV SBL * **21:2** δύο λεπτά RP f³⁵ TR | λεπτὰ δύο TNT² WH NA NIV SBL * **21:3** ἢ πτωχὴ αὕτη RP f³⁵ TR SBL | αὕτη ἢ πτωχὴ TNT² WH NA NIV * **21:4** ἅπαντες RP f³⁵ TR TNT² | πάντες WH NA NIV SBL * **21:4** τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **21:4** ἅπαντα RP f³⁵ TR | πάντα TNT² WH NA NIV SBL

⁵ Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν, ⁶ Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ *λίθῳ, * ὅς οὐ καταλυθήσεται. ⁷ Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ Ὁ δὲ εἶπεν, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες *ὅτι Ἐγὼ εἰμι· καί, Ὁ καιρὸς ἤγγικεν, μὴ *²οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

¹⁰ Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. ¹¹ *σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ *²σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. ¹² Πρὸ δὲ τούτων *πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς *συναγωγὰς καὶ φυλακάς, *²ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. ¹³ Αποβήσεται *δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ *Θέσθε οὖν *²εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι. ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἥ οὐ δυνήσονται *ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι *²πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ *συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. ¹⁷ Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁸ Καὶ θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁹ Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²⁰ Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων *τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε γινώτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. ²¹ Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. ²² Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταί εἰσιν, τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. ²³ Οὐαὶ *δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ *²ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. ²⁴ Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς *πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι *πληρωθῶσιν *²καιροὶ ἐθνῶν. ²⁵ Καὶ *ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, *²ἡχούσης θαλάσσης καὶ σάλου, ²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν

* **21:6** * λίθῳ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | λίθον f³⁵ * **21:6** * - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὥδε WH

* **21:8** * ὅτι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **21:8** * ² οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **21:11** * σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ RP f³⁵ TR | σεισμοί τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **21:11** * ² σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα WH NA NIV * **21:12** * ² πάντων RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀπάντων f³⁵ TR * **21:12** * - RP f³⁵ TR | τὰς TNT² WH NA NIV SBL

* **21:12** * ² ἀγομένους RP f³⁵ TR | ἀπαγομένους TNT² WH NA NIV SBL * **21:13** * δὲ RP f³⁵ TR TNT² | -

WH NA NIV SBL * **21:14** * Θέσθε RP f³⁵ TR | Θέτε TNT² WH NA NIV SBL * **21:14** * ² εἰς τὰς καρδίας RP

f³⁵ TR | ἐν ταῖς καρδίαις TNT² WH NA NIV SBL * **21:15** * ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι RP TR | ἀντειπεῖν ἢ

ἀντιστῆναι f³⁵ | ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **21:15** * ² πάντες RP f³⁵ TR | ἅπαντες

TNT² WH NA NIV SBL * **21:16** * συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν RP f³⁵ | ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ

φίλων TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:20** * τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:23** * δὲ RP f³⁵

TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:23** * ² ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:24** * πάντα τὰ

ἔθνη RP f³⁵ TR | τὰ ἔθνη πάντα TNT² WH NA NIV SBL * **21:24** * - RP f³⁵ TR | οὗ TNT² WH NA NIV SBL

* **21:24** * ² - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | καὶ ἔσονται WH * **21:25** * ἔσται RP f³⁵ TR | ἔσονται TNT²

WH NA NIV SBL * **21:25** * ² ἡχούσης RP f³⁵ TR | ἡχους TNT² WH NA NIV SBL

ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

²⁹ Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν *□προβάλωσιν□ ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἐαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. ³¹ Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ³² Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. ³³ Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ *□παρελεύσονται,□ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ *□²παρέλθωσιν.□

³⁴ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν *□ὕμῶν αἱ καρδίαι□ ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ *□²αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ□ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ³⁵ ὥς παγὶς *□γὰρ ἐπελεύσεται□ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ Ἀγρυπνεῖτε *□οὖν□ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα *□²καταξιωθῆτε□ ἐκφυγεῖν *□ πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

³⁷ Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας *□ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ὑπάλιζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἑλαιῶν. ³⁸ Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθηρίζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22

¹ Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἁζύμων, ἡ λεγομένη Πάσχα. ² Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

³ Εἰσῆλθεν δὲ *□ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν *□ἐπικαλούμενον□ Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. ⁴ Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ *□ στρατηγοῖς τὸ πῶς *□αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς.□ ⁵ Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ *□ἀργύριον□ δοῦναι. ⁶ Καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτηι εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν *□αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.□

⁷ Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἁζύμων, *□ἐν□ ἧ ἔδει θύεσθαι τὸ Πάσχα. ⁸ Καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπὼν, Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα, ἵνα φάγωμεν. ⁹ Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις *□ἐτοιμάσομεν;□ ¹⁰ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν *□οὗ□ εἰσπορεύεται. ¹¹ Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος,

* **21:30** □ προβάλωσιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | προβάλλωσιν f³⁵ * **21:33** □ παρελεύσονται RP TR TNT² WH NA NIV SBL | παρελεύσεται f³⁵ * **21:33** □² παρέλθωσιν RP f³⁵ | παρέλθωσι TR | παρελεύσονται TNT² WH NA NIV SBL * **21:34** □ ὑμῶν αἱ καρδίαι RP f³⁵ TR NA NIV SBL | αἱ καρδίαι ὑμῶν TNT² WH * **21:34** □² αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ RP f³⁵ TR | ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος TNT² NA NIV SBL | ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς ἐφνίδιος WH * **21:35** □ γὰρ ἐπελεύσεται RP f³⁵ TR | ἐπεισελεύσεται γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **21:36** □ οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **21:36** □² καταξιωθῆτε RP f³⁵ TR | κατισχύσητε TNT² WH NA NIV SBL * **21:36** □ - RP f³⁵ | ταῦτα TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:37** □ ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | διδασκῶν ἐν τῷ ἱερῷ TNT² * **22:3** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ὁ f³⁵ TR * **22:3** □ ἐπικαλούμενον RP f³⁵ TR | καλούμενον TNT² WH NA NIV SBL * **22:4** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῖς TR * **22:4** □ αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **22:5** □ ἀργύριον RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀργύρια f³⁵ * **22:6** □ αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου RP f³⁵ TR | ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **22:7** □ ἐν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **22:9** □ ἐτοιμάσομεν RP f³⁵ | ἐτοιμάσωμεν TR TNT² WH NA NIV SBL * **22:10** □ οὗ RP f³⁵ TR | εἰς ἣν TNT² WH NA NIV SBL

Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹² Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. ¹³ Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς *ἐῖρηκεν* αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.

¹⁴ Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ *δώδεκα* ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. ¹⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι *οὐκέτι* οὐ μὴ φάγω *ἐξ αὐτοῦ*, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁷ Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπεν, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε *ἐαυτοῖς*. ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν *ὅτι* οὐ μὴ πῶ *ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου*, ἕως *ὅτου* ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Τοῦτό ἐστὶν τὸ σῶμά μου, *τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον*· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁰ *Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον* μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. ²¹ Πλήν ἰδοῦ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. ²² *Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου* *πορεύεται κατὰ τὸ ὠρισμένον*· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ παραδίδοται. ²³ Καὶ αὐτοὶ ἥρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἶναι ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

²⁴ Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ²⁵ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. ²⁶ Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν *γενέσθω* ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; *Οὐχὶ* ὁ ἀνακείμενος; Ἐγὼ δέ *εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν* ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. ²⁹ κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου *καὶ καθίσεσθε ἐπὶ θρόνων*, *κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς* τοῦ Ἰσραὴλ. ³¹ *Εἶπεν δὲ ὁ κύριος*, Σίμων, Σίμων, ἰδοῦ, ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. ³² ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ³⁴ Ὁ δὲ εἶπεν, Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ *μὴ* *φωνήσῃ* σήμερον ἀλέκτωρ, *πρὶν ἢ* τρὶς *ἀπαρνήσῃ* μὴ εἰδέναι με.

* **22:13** ἐῖρηκεν RP f³⁵ TR | εἰρήκει TNT² WH NA NIV SBL * **22:14** δώδεκα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:16** οὐκέτι RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | - WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **22:16** ἐξ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτὸ TNT² WH NA NIV SBL * **22:17** ἐαυτοῖς RP f³⁵ TR | εἰς ἑαυτούς TNT² WH NA NIV SBL * **22:18** ὅτι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **22:18** - RP f³⁵ TR | ἀπὸ τοῦ νῦν TNT² WH NA NIV SBL * **22:18** ὅτου RP f³⁵ TR | οὗ TNT² WH NA NIV SBL * **22:19** τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ... ἐκχυνόμενον RP f³⁵ TR TNT² [WH] NA NIV SBL * **22:20** Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον RP f³⁵ TR | Καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως TNT² [WH] NA NIV SBL * **22:22** Καὶ ὁ μὲν υἱὸς RP f³⁵ TR | Ὅτι ὁ υἱὸς μὲν TNT² WH NA NIV SBL * **22:22** πορεύεται κατὰ τὸ ὠρισμένον RP f³⁵ TR | κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται TNT² WH NA NIV SBL * **22:26** γενέσθω RP f³⁵ TR | γινέσθω TNT² WH NA NIV SBL * **22:27** Οὐχὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Οὐχ f³⁵ * **22:27** εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν RP f³⁵ TR | ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** - RP | ἐν τῇ βασιλείᾳ μου f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς RP f³⁵ TR TNT² | τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες WH NA NIV SBL * **22:31** Εἶπε(ν) δὲ ὁ κύριος RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **22:34** μὴ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:34** φωνήσῃ RP f³⁵ | φωνήσῃ TR TNT² WH NA NIV SBL * **22:34** πρὶν ἢ RP f³⁵ TR | ἕως TNT² WH NA NIV SBL * **22:34** ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με RP f³⁵ TR | με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | με ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι NA²⁵

³⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον, Οὐθενός. ³⁶ Εἶπεν *□οὐν□ αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, *□²πωλήσει□ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ *□³ἀγοράσει□ μάχαιραν. ³⁷ Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι *□ἔτι□ τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ *□τὰ□ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ Οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδού, μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰκανόν ἐστιν.

³⁹ Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ *□αὐτοῦ.□ ⁴⁰ Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. ⁴¹ Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὥσεί λίθου βολήν, καὶ θεὸς τὰ γόνατα προσήχετο, ⁴² λέγων, Πάτερ, εἰ βούλει, *□παρενεγκεῖν□ *□τὸ ποτήριον τοῦτο□ ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν *□²γενέσθω.□ ⁴³ *□᾿Ωφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος *□ἀπ'□ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. ⁴⁴ Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσήχετο. *□Ἐγένετο δὲ□ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσεί θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.□ ⁴⁵ Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὔρεν *□αὐτοὺς κοιμωμένους□ ἀπὸ τῆς λύπης, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; Ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

⁴⁷ Ἔτι *□δὲ□ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο *□αὐτούς,□ καὶ ἠγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλεῖν αὐτόν. *□ ⁴⁸ *□Ὁ δὲ Ἰησοῦς□ εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; ⁴⁹ Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτόν τὸ ἐσόμενον εἶπον *□αὐτῷ,□ Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; ⁵⁰ Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν *□τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως,□ καὶ ἀφεῖλεν *□²αὐτοῦ τὸ οὖς□ τὸ δεξιόν. ⁵¹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐἄτε ἕως τούτου. Καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου *□αὐτοῦ,□ ἰάσατο αὐτόν. ⁵² Εἶπεν δὲ *□ὁ□ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους *□ἐπ'□ αὐτόν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ ληστήν *□²ἐξεληλύθατε□ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; ⁵³ Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. Ἀλλ' αὕτη *□ὕμῶν ἐστιν□ ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

* 22:36 □ οὐν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 22:36 □² πωλήσει RP f³⁵ | πωλησάτω TR TNT² WH NA NIV SBL * 22:36 □³ ἀγοράσει RP f³⁵ | ἀγορασάτω TR TNT² WH NA NIV SBL * 22:37 □ ἔτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:37 □ τὰ RP f³⁵ TR | τὸ TNT² WH NA NIV SBL * 22:39 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:42 □ παρενεγκεῖν RP f³⁵ TR | παρένεγκε TNT² WH NA NIV SBL * 22:42 □ τὸ ποτήριον τοῦτο RP f³⁵ TR | τοῦτο τὸ ποτήριον TNT² WH NA NIV SBL * 22:42 □² γενέσθω RP f³⁵ TR | γινέσθω TNT² WH NA NIV SBL * 22:43 □ ᾿Ωφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. RP f³⁵ TR TNT² □WH□ □NA□ □NIV⁷³□ NIV¹¹ SBL * 22:43 □ ἀπ' RP f³⁵ TR □NA□ □NIV⁷³□ NIV¹¹ SBL | ἀπὸ τοῦ TNT² □WH□ * 22:44 □ Ἐγένετο δὲ RP f³⁵ TR TNT² | Καὶ ἐγένετο □WH□ □NA□ □NIV⁷³□ NIV¹¹ SBL * 22:45 □ αὐτοὺς κοιμωμένους RP f³⁵ TR | κοιμωμένους αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 22:47 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:47 □ αὐτούς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῶν TR * 22:47 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδῶκει αὐτοῖς, Ὅν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν. f³⁵ * 22:48 □ Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Ἰησοῦς δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 22:49 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:50 □ τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως RP f³⁵ TR | τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον TNT² WH NA NIV SBL * 22:50 □² αὐτοῦ τὸ οὖς RP f³⁵ TR | τὸ οὖς αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 22:51 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:52 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:52 □ ἐπ' RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς f³⁵ * 22:52 □² ἐξεληλύθατε RP f³⁵ TR | ἐξήλθατε TNT² WH NA NIV SBL * 22:53 □ ὑμῶν ἐστιν RP f³⁵ TR | ἐστιν ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL

⁵⁴ Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον *□αὐτὸν□ εἰς *□τὸν οἶκον□ τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ *□Ἀψάντων□ δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς ἀλῆς, καὶ συγκαθισάντων *□αὐτῶν□ ἐκάθητο ὁ Πέτρος *□²ἐν μέσῳ□ αὐτῶν. ⁵⁶ Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπεν, Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ Ὁ δὲ ἠρνήσατο *□αὐτόν□ λέγων, *□Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν.□ ⁵⁸ Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος *□εἶπεν□ Ἀνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ Καὶ διαστάσης ὥσει ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διῖσχυρίζετο, λέγων, Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Ἀνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν *□ ἀλέκτωρ. ⁶¹ Καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ. Καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ *□λόγου□ τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, *□ ἀπαρνήσῃ με τρίς. ⁶² Καὶ ἐξελθὼν ἔξω *□ὁ Πέτρος□ ἔκλαυσεν πικρῶς.

⁶³ Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες *□τὸν Ἰησοῦν□ ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. ⁶⁴ Καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, *□ἔτυπον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ□ ἐπηρώτων *□²αὐτόν□ λέγοντες, Προφήτευσον· τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε; ⁶⁵ Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

⁶⁶ Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς *□ καὶ γραμματεῖς, καὶ *□ἀνήγαγον□ αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον *□²αὐτῶν□ λέγοντες, ⁶⁷ Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ⁶⁸ ἐὰν δὲ *□καὶ□ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ *□²μοι□ *□³ἢ ἀπολύσητε.□ ⁶⁹ Ἀπὸ τοῦ νῦν *□ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. ⁷¹ Οἱ δὲ εἶπον, Τί ἔτι *□χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας;□ Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23

¹ Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, *□ἤγαγον□ αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. ² Ἦρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὗρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, *□ καὶ κωλύοντα *□Καίσαρι φόρους□ διδόναι, *□² λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν

* 22:54 □ αὐτὸν RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 22:54 □ τὸν οἶκον RP f³⁵ TR | τὴν οἰκίαν TNT² WH NA NIV SBL * 22:55 □ Ἀψάντων RP f³⁵ TR | Περιαψάντων TNT² WH NA NIV SBL * 22:55 □ αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:55 □² ἐν μέσῳ RP f³⁵ TR | μέσος TNT² WH NA NIV SBL * 22:57 □ αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:57 □ Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. RP f³⁵ TR | Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. TNT² WH NA NIV SBL * 22:58 □ εἶπεν RP f³⁵ TR | ἔφη TNT² WH NA NIV SBL * 22:60 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 22:61 □ λόγου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ SBL | ῥήματος WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * 22:61 □ - RP f³⁵ TR | σήμερον TNT² WH NA NIV SBL * 22:62 □ ὁ Πέτρος RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 22:63 □ τὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * 22:64 □ ἔτυπον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:64 □² αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:66 □ - RP | τε f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 22:66 □ ἀνήγαγον RP TR | ἀπήγαγον f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 22:66 □² αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἑαυτῶν TR * 22:68 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 22:68 □² μοι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 22:68 □³ ἢ ἀπολύσητε RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 22:69 □ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 22:71 □ χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας RP f³⁵ TR | ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν TNT² WH NA NIV SBL * 23:1 □ ἤγαγον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἤγαγεν TR * 23:2 □ - RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * 23:2 □ Καίσαρι φόρους RP f³⁵ TR | φόρους Καίσαρι TNT² WH NA NIV SBL * 23:2 □² - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL

βασιλέα εἶναι. ³ Ὁ δὲ Πιλάτος *ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέγεις. ⁴ Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ⁵ Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες ὅτι Ἀνασεῖει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, *ἐπ' ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. ⁶ Πιλάτος δὲ ἀκούσας *Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁷ Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτόν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτόν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

⁸ Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ *θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν *πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἠλπιζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ⁹ Ἐπηρώτα δὲ αὐτόν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ¹⁰ Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ Ἐξουθενήσας δὲ αὐτόν *ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν *αὐτόν ἐσθῆτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτόν τῷ Πιλάτῳ. ¹² Ἐγένοντο δὲ φίλοι *ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπῃρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς *ἑαυτούς.

¹³ Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὥς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· *ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ Παιδεύσας οὖν αὐτόν ἀπολύσω. ¹⁷ *Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἓνα. ¹⁸ Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεῖ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν *Βαραββᾶν. ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον *βεβλημένος *²εἰς φυλακὴν. ²⁰ Πάλιν *οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν, *θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, *Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. ²² Ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτόν ἀπολύσω. ²³ Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτόν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν *καὶ τῶν ἀρχιερέων. ²⁴ *Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἶτημα αὐτῶν. ²⁵ Ἀπέλυσεν δὲ *τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς *τὴν φυλακὴν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν

* 23:3 ἐπηρώτησεν RP f³⁵ TR | ἠρώτησεν TNT² WH NA NIV SBL * 23:5 - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 23:6 Γαλιλαίαν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 23:8 θέλων ἐξ ἱκανοῦ RP f³⁵ TR | ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων TNT² WH NA NIV SBL * 23:8 πολλὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 23:11 - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ | καὶ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL * 23:11 αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 23:12 ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης RP f³⁵ TR | ὁ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος TNT² WH NA NIV SBL * 23:12 ἑαυτούς RP f³⁵ TR | αὐτούς TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτούς WH NA²⁵ SBL * 23:15 ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτόν πρὸς ἡμᾶς WH NA NIV SBL * 23:17 Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἓνα. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 23:18 - RP f³⁵ | τὸν TR TNT² WH NA NIV SBL * 23:19 βεβλημένος RP f³⁵ TR | βληθεὶς TNT² WH NA NIV SBL * 23:19 ² εἰς φυλακὴν RP f³⁵ TR | ἐν τῇ φυλακῇ TNT² WH NA NIV SBL * 23:20 οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 23:20 - RP f³⁵ TR TNT² SBL | αὐτοῖς WH NA NIV * 23:21 Σταύρωσον, σταύρωσον RP f³⁵ TR | Σταύρου, σταύρου TNT² WH NA NIV SBL * 23:23 καὶ τῶν ἀρχιερέων RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 23:24 Ὁ δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 23:25 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῖς TR * 23:25 τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

τῷ θελήματι αὐτῶν.

²⁶ Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι *□Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου□ ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

²⁷ Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν αἱ *□καὶ□ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. ²⁸ Στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτὰς *□ὁ□ Ἰησοῦς εἶπεν, Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἐαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ²⁹ Ὅτι ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, Μακάριαι *□αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ□ οἱ οὐκ *□²ἐθήλασαν.□ ³⁰ Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. ³¹ Ὅτι εἰ ἐν *□τῷ□ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

³² Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι *□δύο κακοῦργοι□ σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

³³ Καὶ ὅτε *□ἀπῆλθον□ ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον *□κλῆρον.□ ³⁵ Καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες *□σὺν αὐτοῖς,□ λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, *□ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός.□ ³⁶ *□Ἐνέπαιζον□ δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι *□καὶ□ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, ³⁷ καὶ λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. ³⁸ Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή *□γεγραμμένη□ ἐπ' αὐτῷ *□γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς,□ *□²Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.□

³⁹ Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν, *□λέγων,□ *□Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός,□ σῶσον σεαυτόν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος *□ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων,□ Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; ⁴¹ Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. ⁴² Καὶ ἔλεγεν *□τῷ□ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου, *□κύριε,□ ὅταν ἔλθῃς *□ἐν τῇ βασιλείᾳ□ σου. ⁴³ Καὶ εἶπεν αὐτῷ *□ὁ Ἰησοῦς,□ Ἀμὴν *□λέγω σοι,□ σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

* **23:26** □ Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου RP f³⁵ | Σίμωνός τινος Κυρηναίου, τοῦ ἐρχομένου TR | Σίμονά τινα Κυρηνάιον ἐρχόμενον TNT² WH NA NIV SBL * **23:27** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
* **23:28** □ ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **23:29** □ αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι ... καὶ μαστοὶ RP f³⁵ TR | αἱ στεῖραι, καὶ αἱ κοιλίαι ... καὶ μαστοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **23:29** □² ἐθήλασαν RP f³⁵ TR | ἔθρεψαν TNT² WH NA NIV SBL * **23:31** □ τῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵
* **23:32** □ δύο κακοῦργοι RP f³⁵ TR TNT² | κακοῦργοι δύο WH NA NIV SBL * **23:33** □ ἀπῆλθον RP f³⁵ TR | ἦλθον TNT² NA NIV SBL | ἦλθαν WH * **23:34** □ κλῆρον RP f³⁵ TR TNT² WH | κλήρους NA NIV SBL
* **23:35** □ σὺν αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:35** □ ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός RP f³⁵ TR TNT² | τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός WH NA NIV SBL * **23:36** □ ἐνέπαιζον RP f³⁵ TR TNT² | ἐνέπαιζαν WH NA NIV SBL
* **23:36** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:38** □ γεγραμμένη RP f³⁵ TR | ἐπιγεγραμμένη TNT² | - WH NA NIV SBL * **23:38** □ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:38** □² Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. RP f³⁵ TR | Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος. TNT² WH NA NIV SBL * **23:39** □ λέγων RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **23:39** □ Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός RP f³⁵ TR | Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; TNT² WH NA NIV SBL * **23:40** □ ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων RP f³⁵ TR | ἐπιτιμῶν αὐτῷ, ἔφη TNT² WH NA NIV SBL * **23:42** □ τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
* **23:42** □² κύριε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:42** □ ἐν τῇ βασιλείᾳ RP f³⁵ TR TNT² SBL | εἰς τὴν βασιλείαν WH NA NIV * **23:43** □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **23:43** □ λέγω σοι RP f³⁵ TR | σοι λέγω TNT² WH NA NIV SBL

44 *□ Ἦν δὲ □ *□ ὥσει ὥρα ἔκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 45 *□ Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, □ *□² καὶ ἐσχίσθη □ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. *□ καὶ ταῦτα □ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἐκατόνταρχος τὸ γενόμενον, *□ ἐδόξασεν □ τὸν θεόν, λέγων, Ὁντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. 48 Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, *□ θεωροῦντες □ τὰ γενόμενα, τύπτοντες *□ ἑαυτῶν □ τὰ στήθη ὑπέστρεφον. 49 Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ *□ αὐτοῦ □ *□ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ιδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων, *□ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος— 51 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν— ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, *□ ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς □ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἡτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 53 *□ Καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ □ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν *□ οὐδέπω οὐδεὶς □ κείμενος. 54 Καὶ ἡμέρα ἦν Παρασκευή, *□ σάββατον ἐπέφωσκεν. 55 Κατακολουθήσασαι δὲ *□ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι *□ αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, □ ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὥς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. 56 Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

24

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὀρθρου βαθέος, *□ ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα, □ φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, *□ καὶ τινες σὺν αὐταῖς. □ 2 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. 3 *□ Καὶ εἰσελθοῦσαι □ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα *□ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. □ 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ *□ διαπορεῖσθαι □ αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ιδού, *□ ἄνδρες δύο □ ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν *□² ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. □ 5 ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν *□ τὸ πρόσωπον □ εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ'

* 23:44 □ Ἦν δὲ RP f³⁵ TR | Καὶ ἦν TNT² WH NA NIV SBL * 23:44 □ - RP f³⁵ TR | ἤδη TNT² WH NA NIV SBL * 23:45 □ Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος RP f³⁵ TR TNT² | Τοῦ ἡλίου ἐκλείποντος WH | Τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος NA NIV SBL * 23:45 □² καὶ ἐσχίσθη RP f³⁵ TR TNT² | ἐσχίσθη δὲ WH NA NIV SBL * 23:46 □ καὶ ταῦτα RP f³⁵ TR | τοῦτο δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 23:47 □ ἐδόξασεν RP f³⁵ | ἐδόξασε TR | ἐδόξαζεν TNT² WH NA NIV SBL * 23:48 □ θεωροῦντες RP f³⁵ TR | θεωρήσαντες TNT² WH NA NIV SBL * 23:48 □ ἑαυτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 23:49 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * 23:49 □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἀπο WH NA NIV * 23:50 □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | καὶ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * 23:51 □ ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς RP TR | ὃς προσεδέχετο καὶ αὐτὸς f³⁵ | ὃς προσεδέχετο TNT² WH NA NIV SBL * 23:53 □ Καὶ καθελὼν αὐτὸ ... καὶ ἔθηκεν αὐτὸ RP f³⁵ TR | Καὶ καθελὼν ... καὶ ἔθηκεν αὐτὸν TNT² WH NA SBL | Καὶ καθελὼν ... καὶ ἔθηκεν αὐτὸ NIV * 23:53 □² οὐδέπω οὐδεὶς RP f³⁵ TR | οὐδεὶς οὐπω TNT² WH NA NIV SBL * 23:54 □ - RP f³⁵ | καὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * 23:55 □ - RP f³⁵ | καὶ TR | αἱ TNT² WH NA NIV SBL * 23:55 □ αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας RP f³⁵ TR TNT² | ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ WH NA NIV SBL * 24:1 □ ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα RP f³⁵ TR TNT² | ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον WH | ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον NA NIV SBL * 24:1 □ καὶ τινες σὺν αὐταῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 24:3 □ Καὶ εἰσελθοῦσαι RP f³⁵ TR | Εἰσελθοῦσαι δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 24:3 □ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR TNT² □ WH □ NA NIV | - SBL * 24:4 □ διαπορεῖσθαι RP f³⁵ TR | ἀπορεῖσθαι TNT² WH NA NIV SBL * 24:4 □ ἄνδρες δύο RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δύο ἄνδρες TR * 24:4 □² ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις RP f³⁵ TR | ἐσθῆτι ἀστραπτούση TNT² WH NA NIV SBL * 24:5 □ τὸ πρόσωπον RP f³⁵ TR | τὰ πρόσωπα TNT² WH NA NIV SBL

ἡγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων *□ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου □ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία *□ Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, *□αἱ □ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. ¹¹ Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα *□αὐτῶν, □ καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹² *□Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια *□²κείμενα □ μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς *□ἐαυτὸν □ θαυμάζων τὸ γεγονός.

¹³ Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν *□ ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ □ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίου ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ὄνομα Ἐμμαούς. ¹⁴ Καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς *□ὁ □ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. ¹⁶ Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. ¹⁷ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὐς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους *□ περιπατοῦντες, καὶ ἐστε σκυθρωποί; □ ¹⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ *□ὁ εἷς, □ *□² ὦ ὄνομα □ Κλεοπᾶς, εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς *□ Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, *□ ὃς □ ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. ²⁰ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ. Ἀλλὰ γε *□ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει *□ σήμερον □ ἄφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθρῆσαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. ²³ καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. ²⁴ Καὶ ἀπῆλθον τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθὼς *□ καὶ □ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, *□ διηρμήνευσεν □ αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ *□ ἐαυτοῦ. □ ²⁸ Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην

* 24:7 □ ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου RP f³⁵ TR | τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ TNT² WH NA NIV SBL

* 24:10 □ - RP TR | ἡ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 24:10 □ αἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 24:11

□ αὐτῶν RP f³⁵ TR | ταῦτα TNT² WH NA NIV SBL * 24:12 □ Ὁ δὲ ... τὸ γεγονός. RP f³⁵ TR TNT² □ WH □

NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * 24:12 □² κείμενα RP f³⁵ TR | - TNT² □ WH □ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 24:12 □

ἐαυτὸν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτόν TNT² | αὐτόν □ WH □ SBL * 24:13 □ ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ

ἡμέρᾳ RP f³⁵ TR TNT² | ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι WH NA NIV SBL * 24:15 □ ὁ RP f³⁵ TR |

- TNT² WH NA NIV SBL * 24:17 □ περιπατοῦντες, καὶ ἐστε σκυθρωποί; RP f³⁵ TR | περιπατοῦντες; Καὶ

ἐστάθησαν σκυθρωποί. TNT² WH NA NIV SBL * 24:18 □ ὁ εἷς RP f³⁵ TR | εἷς TNT² WH NA NIV¹¹ SBL |

εἷς ἐξ αὐτῶν NIV⁷³ * 24:18 □² ὦ ὄνομα RP f³⁵ TR | ὀνόματι TNT² WH NA NIV SBL * 24:18 □ - RP f³⁵

TNT² WH NA NIV SBL | ἐν TR * 24:19 □ ὃς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὡς f³⁵ * 24:21 □ - RP f³⁵ TR

| καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 24:21 □ σήμερον RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 24:24 □ καὶ RP

f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * 24:27 □ διηρμήνευσεν RP f³⁵ TR | διερμήνευσεν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV

SBL | διηρμήνευσεν NA²⁵ * 24:27 □² ἐαυτοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | αὐτοῦ TNT²

οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς *□προσεποιεῖτο□ *□²πορρωτέρω□ πορεύεσθαι. ²⁹ Καὶ παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστίν, καὶ κέκλικεν *□ ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. ³⁰ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτόν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς. ³¹ Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν *□ἐν ἡμῖν,□ ὥς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, *□²καὶ□ ὥς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον *□συνηθροισμένους□ τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι *□Ἦγέρθη ὁ κύριος ὄντως,□ καὶ ὤφθη Σίμωνι. ³⁵ Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὥς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, *□ αὐτὸς *□ὁ Ἰησοῦς□ ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, *□²καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν.□ ³⁷ Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν *□ταῖς καρδίαις□ ὑμῶν; ³⁹ Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι *□αὐτὸς ἐγὼ εἰμι·□ ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ *□Καὶ τοῦτο εἰπὼν *□ἐπέδειξεν□ αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.□ ⁴¹ Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; ⁴² Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, *□καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου.□ ⁴³ Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

⁴⁴ Εἶπεν δὲ *□αὐτοῖς,□ Οὗτοι οἱ λόγοι, *□ οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὦν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα *□²ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς□ περὶ ἐμοῦ. ⁴⁵ Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Οὕτως γέγραπται, *□καὶ οὕτως ἔδει□ παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ *□μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν□ εἰς πάντα τὰ ἔθνη, *□²ἀρξάμενον□ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ⁴⁸ Ὑμεῖς *□δέ□ *□²ἐστε□ μάρτυρες τούτων. ⁴⁹ Καὶ *□ιδού,□ ἐγὼ *□ἀποστέλλω□ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς·

* **24:28** □ προσεποιεῖτο RP f³⁵ TR | προσεποιήσατο TNT² WH NA NIV SBL * **24:28** □² πορρωτέρω RP f³⁵ TR | πορρωτέρων TNT² WH NA NIV SBL * **24:29** □ - RP f³⁵ TR | ἤδη TNT² WH NA NIV SBL * **24:32** □ ἐν ἡμῖν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **24:32** □² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:33** □ συνηθροισμένους RP f³⁵ TR | ἠθροισμένους TNT² WH NA NIV SBL * **24:34** □ Ἦγέρθη ὁ κύριος ὄντως RP f³⁵ TR | Ὀντως ἠγέρθη ὁ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * **24:36** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * **24:36** □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:36** □² καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. RP f³⁵ TR TNT² □WH□ NA²⁷⁺²⁸ NIV | - NA²⁵ SBL * **24:38** □ ταῖς καρδίαις RP f³⁵ TR | τῇ καρδίᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **24:39** □ αὐτὸς ἐγὼ εἰμι RP f³⁵ TR | ἐγὼ εἰμι αὐτός TNT² WH NA NIV SBL * **24:40** □ Καὶ τοῦτο ... τοὺς πόδας. RP f³⁵ TR TNT² □WH□ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * **24:40** □ ἐπέδειξεν RP f³⁵ TR | ἔδειξεν TNT² □WH□ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **24:42** □ καὶ ἀπὸ μελισσ(ε)ίου κηρίου RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **24:44** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * **24:44** □ - RP f³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL * **24:44** □² ἐν τῷ νόμῳ ... καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς RP f³⁵ TR SBL | ἐν τῷ νόμῳ ... καὶ τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς TNT² WH NA NIV * **24:46** □ καὶ οὕτως ἔδει RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:47** □ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ SBL | μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν WH NA NIV¹¹ * **24:47** □² ἀρξάμενον RP f³⁵ TR | ἀρξάμενοι TNT² WH NA NIV SBL * **24:48** □ δέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:48** □² ἐστε RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * **24:49** □ ιδού RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV⁷³ SBL | - NIV¹¹ * **24:49** □ ἀποστέλλω RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐξαποστέλλω TNT² WH NA²⁵ SBL

ὁμοῖς δὲ καθίστατε ἐν τῇ πόλει *²Ἱερουσαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε *²δύναμιν ἐξ ὕψους.

⁵⁰ Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς *²ἔξω ἕως *²εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοῦς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, *²καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. ⁵² Καὶ αὐτοὶ *²προσκυνήσαντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης. ⁵³ καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, *²αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν. *²Ἀμήν.

* **24:49** ² Ἱερουσαλήμ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:49** ² δύναμιν ἐξ ὕψους RP f³⁵ TR | ἐξ ὕψους δύναμιν TNT² WH NA NIV SBL * **24:50** ² ἔξω RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **24:50** ² εἰς RP f³⁵ TR | πρὸς TNT² WH NA NIV SBL * **24:51** ² καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν RP f³⁵ TR TNT² [WH] NA²⁷⁺²⁸ NIV [SBL] | - NA²⁵ * **24:52** ² προσκυνήσαντες αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² [WH] NA²⁷⁺²⁸ NIV [SBL] | - NA²⁵ * **24:53** ² αἰνοῦντες καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **24:53** ² Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ⁴ Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. ⁷ Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

⁹ Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ¹⁰ Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. ¹⁴ Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν—καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός—πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

¹⁵ Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγεν λέγων, Οὗτος ἦν *ὁ ἐρχόμενος ἐμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ *Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. ¹⁷ Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο. ¹⁸ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· *ὁ μονογενὴς *υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

¹⁹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν *οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευῖτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; ²⁰ Καὶ ὡμολόγησεν, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν ὅτι *Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός. ²¹ Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, Τί οὖν; *Ἡλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη, Οὐ. ²² Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν δώμεν τοῖς πέμπασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ Ἐφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. ²⁴ Καὶ *οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. ²⁵ Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός, *οὔτε Ἡλίας, οὔτε ὁ προφήτης; ²⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος *ὁ δὲ ὑμῶν ἔστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁷ *Αὐτός ἐστιν *ὁ ἐρχόμενος ἐμπροσθέν μου γέγονεν· οὗ *ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιός ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν

* **1:15** ὁ ἐρχόμενος RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὁ εἰπὼν WH * **1:16** Καὶ RP f³⁵ TR | Ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **1:18** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:18** υἱός RP f³⁵ TR | θεὸς TNT² WH NA NIV SBL * **1:19** - RP f³⁵ TR NIV⁷³ SBL | πρὸς αὐτόν TNT² WH NA NIV¹¹ * **1:20** Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ RP f³⁵ TR | Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ TNT² WH NA NIV SBL * **1:21** Ἡλίας εἶ σύ RP f³⁵ TR NA²⁵ | Σὺ Ἡλίας εἶ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Σὺ Ἡλίας εἶ WH * **1:24** οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:25** οὔτε ... οὔτε RP f³⁵ TR | οὐδὲ ... οὐδὲ TNT² WH NA NIV SBL * **1:26** δὲ RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **1:27** Αὐτός ἐστιν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:27** ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **1:27** ὁ δὲ ἐμπροσθέν μου γέγονεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:27** ἐγὼ οὐκ εἰμὶ RP f³⁵ TR | οὐκ εἰμὶ ἐγὼ TNT² WH NA NIV | οὐκ εἰμὶ SBL

ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν *□ Ἰωάννης βαπτίζων.

²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει *□ τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ Οὗτός ἐστιν *□ περὶ □ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὅπισω μου ἔρχεται ἄνθρωπος ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν *□ τῷ □ ὕδατι βαπτίζων. ³² Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον *□ ὡσεὶ □ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ Κἀγὼ ἐώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ *□ υἱὸς □ τοῦ θεοῦ.

³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει *□ ὁ □ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ. ³⁷ Καὶ ἤκουσαν *□ αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ □ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί—ὃ λέγεται *□ ἐρμηνευόμενον, □ Διδάσκαλε—ποῦ μένεις; ³⁹ Λέγει αὐτοῖς, Ἐρχεσθε καὶ *□ ἴδετε. □ Ἦλθον *□ καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα *□² ἦν ὡς δεκάτη. ⁴⁰ Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴¹ Εὐρίσκει οὗτος *□ πρῶτος □ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὐρήκαμεν τὸν Μεσίαν—ὃ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, *□ χριστός. ⁴² *□ Καὶ □ ἤγαγεν αὐτόν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας *□ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Σὺ εἰ Σίμων ὁ υἱὸς *□ Ἰωνᾶ □ σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς—ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

⁴³ Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν *□ ἐξελεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ *□ ὁ Ἰησοῦς, □ Ἀκολουθεῖ μοι. ⁴⁴ Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. ⁴⁵ Εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὁν ἔγραψεν Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν *□ τὸν □ υἱὸν *□² τοῦ □ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. ⁴⁶ Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ *□ Φίλιππος, Ἐρχου καὶ ἴδε. ⁴⁷ Εἶδεν *□ ὁ □ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁸ Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη *□ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι,

* 1:28 □ - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 1:29 □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ὁ Ἰωάννης f³⁵ TR

* 1:30 □ περὶ RP f³⁵ TR | ὑπὲρ TNT² WH NA NIV SBL * 1:31 □ τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* 1:32 □ ὡσεὶ RP TR | ὡς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 1:34 □ υἱὸς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV⁷³ | ἐκλεκτός

NIV¹¹ SBL * 1:35 □ ὁ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * 1:37 □ αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ RP f³⁵ TR | οἱ

δύο μαθηταὶ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 1:38 □ ἐρμηνευόμενον RP f³⁵ TR | μεθερμηνευόμενον TNT²

WH NA NIV SBL * 1:39 □ ἴδετε RP f³⁵ TR | ὁψεσθε TNT² WH NA NIV SBL * 1:39 □ - RP f³⁵ TR | οὖν

TNT² WH NA NIV SBL * 1:39 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δέ TR * 1:41 □ πρῶτος RP f³⁵ TR |

πρῶτον TNT² WH NA NIV SBL * 1:41 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 1:42 □ Καὶ RP f³⁵ TR |

| - TNT² WH NA NIV SBL * 1:42 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δέ TR * 1:42 □ Ἰωνᾶ RP f³⁵ TR |

Ἰωάννου TNT² WH | Ἰωάννου NA NIV SBL * 1:43 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ Ἰησοῦς TR * 1:43

□ ὁ Ἰησοῦς RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 1:45 □ τὸν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 1:45

□² τοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 1:46 □ - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 1:47 □ ὁ

RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 1:48 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR

όντα ὑπὸ τὴν συκῇν, εἶδόν σε. ⁴⁹ Ἀπεκρίθη *□Ναθανάηλ καὶ λέγει αὐτῷ, □ Παββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ *□²εἶ ὁ βασιλεὺς □ τοῦ Ἰσραήλ. ⁵⁰ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν σοι, *□ Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει. ⁵¹ Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, *□ἀπ' ἄρτι □ ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2

¹ Καὶ τῇ *□ῆμέρᾳ τῇ τρίτῃ □ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. ⁴ *□ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὐπω ἔκει ἡ ὥρα μου. ⁵ Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. ⁶ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ *□ὕδρια λίθιναι ἑξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, □ χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. *□Καὶ □ ἤνεγκαν. ⁹ Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἴνου γεγεννημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν—οἱ δὲ διάκονοι ᾔδειςαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ—φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος, ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, *□τότε □ τὸν ἐλάσσων σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ Ταύτην ἐποίησεν *□τὴν □ ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανερώσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐτὸς *□καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· □ καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹³ Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. ¹⁵ Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν *□τὸ κέρμα, □ καὶ τὰς τραπέζας *□²ἀνέστρεψεν· □ ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ Ἐμνήσθησαν *□δὲ □ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου *□καταφάγεται □ με. ¹⁸ Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ Ἀπεκρίθη *□ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν

* **1:49** □ Ναθανάηλ καὶ λέγει αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ Ναθανάηλ TNT² WH NA NIV SBL * **1:49** □² εἶ ὁ βασιλεὺς RP f³⁵ TR | βασιλεὺς εἶ TNT² WH NA NIV SBL * **1:50** □ - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **1:51** □ ἀπ' ἄρτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** □ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | τρίτῃ ἡμέρᾳ TNT² * **2:4** □ - RP f³⁵ TR NIV¹¹ | Καὶ TNT² WH NA NIV⁷³ SBL * **2:6** □ ὑδρίαί λίθιναι ἑξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων RP f³⁵ TR | λίθιναι ὑδρίαί ἑξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι TNT² WH NA NIV SBL * **2:8** □ Καὶ RP f³⁵ TR | Οἱ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **2:10** □ τότε RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **2:11** □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:12** □ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **2:15** □ τὸ κέρμα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | τὰ κέρματα TNT² WH NA²⁵ SBL * **2:15** □² ἀνέστρεψεν RP f³⁵ TNT² SBL | ἀνέστρεψε TR | ἀνέτρεψεν WH NA NIV * **2:17** □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:17** □ καταφάγεται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κατέφαγε TR * **2:19** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR

ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν· * καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ * ὧς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν * τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχᾳ, ἐν τῇ ἐορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ Αὐτὸς δὲ * ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν * ἐαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθεν πρὸς * αὐτὸν νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ * ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἡ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ Ἀπεκρίθη * ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ Λέγει πρὸς αὐτὸν * ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέροντων; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ Ἀπεκρίθη * ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶ Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. ⁷ Μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ⁹ Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ Ἀπεκρίθη * ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἰ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἐώρακάμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; ¹³ Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου * ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. ¹⁴ Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων * εἰς αὐτὸν * μὴ ἀπόληται, ἀλλ' * ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

¹⁶ Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν * αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν * αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα

* 2:22 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῖς TR * 2:22 □ ὧς RP f³⁵ TR | ὃν TNT² WH NA NIV SBL
 * 2:23 □ τοῖς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 2:24 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:24 □ ἐαυτὸν RP f³⁵ TR | αὐτὸν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτὸν WH NA²⁵ SBL * 3:2 □ αὐτὸν RP TNT² WH NA NIV SBL | τὸν Ἰησοῦν f³⁵ TR * 3:2 □ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται RP f³⁵ TR | δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα TNT² WH NA NIV SBL * 3:3 □ ὁ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 3:4 □ ὁ RP TR WH NA NIV SBL | - f³⁵ TNT² * 3:5 □ - RP f³⁵ NA NIV SBL | ὁ TR TNT² WH * 3:10 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 3:13 □ ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 3:15 □ εἰς αὐτὸν RP f³⁵ TR | ἐν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * 3:15 □ μὴ ἀπόληται, ἀλλ' RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:16 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 3:17 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ *□δὲ□ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ *□πονηρὰ αὐτῶν□ τὰ ἔργα. ²⁰ Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ Ἦν δὲ καὶ *□ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλήμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ Οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν *□□ Ἰωάννης. ²⁵ Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ *□ Ἰουδαίου□ περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ ἔραν τοῦ Ἰορδάνου, ὧς σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν *□ οὐδέν,□ ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ Αὐτοὶ ὑμεῖς *□ μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, *□² Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκώς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

³¹ Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστίν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ³² *□ Καὶ□ ὁ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ Ὁν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν *□ ὁ θεὸς□ τὸ πνεῦμα. ³⁵ Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται *□ ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

4

¹ Ὡς οὖν ἔγνω *□ ὁ κύριος□ ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης— ² καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ— ³ ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν *□ εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. ⁵ Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου *□ ὅ□ ἔδωκεν Ἰακώβ *□ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὡρα ἦν *□ ὥσεϊ□ ἔκτη. ⁷ Ἐρχεται

* **3:18** □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **3:19** □ πονηρὰ αὐτῶν RP f³⁵ TR | αὐτῶν πονηρὰ TNT² WH NA NIV SBL * **3:23** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | ὁ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **3:24** □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **3:25** □ Ἰουδαίου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἰουδαίων TR * **3:27** □ οὐδέν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | οὐδὲ ἐν NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **3:28** □ - RP | μοι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **3:28** □² - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV¹¹ SBL | ἐγὼ WH | ὅτι NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **3:32** □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:34** □ ὁ θεὸς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **3:36** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὴν f³⁵ * **4:1** □ ὁ κύριος RP TR TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ | ὁ Ἰησοῦς f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * **4:3** □ - RP f³⁵ | πάλιν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** □ ὁ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οὗ f³⁵ * **4:5** □ - RP f³⁵ TR TNT² | τῷ WH NA NIV SBL * **4:6** □ ὥσεϊ RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL

γυνή ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι πιεῖν.
 8 Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν.
 9 Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνή ἡ Σαμαρεῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς,
 *οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος;—□ Οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις.
 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν
 ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν.
 11 Λέγει αὐτῷ *□ ἡ γυνή, □ Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ·
 πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ,
 ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ
 θρέμματα αὐτοῦ; 13 Ἀπεκρίθη *□ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ
 ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· 14 ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ,
 οὐ μὴ *□ διψήσῃ □ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ
 πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. 15 Λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνή, Κύριε, δός
 μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ *□ ἔρχομαι □ ἐνθάδε ἀντλεῖν. 16 Λέγει αὐτῇ
 *□ ὁ Ἰησοῦς, □ Ὑπαγε, φώνησον *□ τὸν ἄνδρα σοῦ, □ καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. 17 Ἀπεκρίθη
 ἡ γυνή καὶ εἶπεν, *□ Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας ὅτι
 Ἄνδρα οὐκ ἔχω· 18 πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἐστὶν σου ἀνὴρ·
 τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. 19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
 20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν *□ τῷ ὄρει τούτῳ □ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν
 Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου *□² δεῖ προσκυνεῖν. □ 21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,
 *□ Γύναι, πιστευσόν μοι, □ ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν
 Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. 22 Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς
 προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. 23 Ἀλλ' ἔρχεται
 ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν
 πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
 αὐτόν. 24 Πνεῦμα ὁ θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας *□ αὐτόν, □ ἐν πνεύματι καὶ
 ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. 25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσίας ἔρχεται—ὁ
 λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν *□ πάντα. □ 26 Λέγει αὐτῇ
 ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ *□ ἐθαύμασαν □ ὅτι μετὰ γυναικὸς
 ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, Τί ζητεῖς; ἢ, Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; 28 Ἀφῆκεν οὖν
 τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις,
 29 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέν μοι πάντα *□ ὅσα □ ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν
 ὁ χριστός; 30 Ἐξῆλθον *□ ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. 31 Ἐν *□ δὲ □
 τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτόν οἱ μαθηταί, *□ λέγοντες, Ῥαββί, φάγε. 32 Ὁ δὲ εἶπεν

* 4:9 □ οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος RP f³⁵ TR | γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης TNT² NA NIV SBL | γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης WH * 4:11 □ ἡ γυνή RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 4:13 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 4:14 □ διψήσῃ RP f³⁵ TR | διψήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * 4:15 □ ἔρχομαι RP | ἔρχομαι f³⁵ TR TNT² | διέρχομαι WH NA NIV SBL * 4:16 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 4:16 □ τὸν ἄνδρα σοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | σοῦ τὸν ἄνδρα WH * 4:17 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | αὐτῷ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 4:20 □ τῷ ὄρει τούτῳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τούτῳ τῷ ὄρει TR * 4:20 □² δεῖ προσκυνεῖν RP f³⁵ TR | προσκυνεῖν δεῖ TNT² WH NA NIV SBL * 4:21 □ Γύναι, πιστευσόν μοι RP f³⁵ TR | Πίστευέ μοι, γύναι TNT² WH NA NIV SBL * 4:24 □ αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * 4:25 □ πάντα RP f³⁵ TR | ἅπαντα TNT² WH NA NIV SBL * 4:27 □ ἐθαύμασαν RP f³⁵ TR | ἐθαύμαζον TNT² WH NA NIV SBL * 4:29 □ ὅσα RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἃ WH NA²⁵ * 4:30 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὖν TR * 4:31 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:31 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ f³⁵

αὐτοῖς, Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. ³³ Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, Μὴ τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρώμᾳ ἐστίν, ἵνα *□ποιῶ□ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι *□Ἔτι□ *□τετράμηνός□ ἐστίν, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἤδη. ³⁶ *□Καὶ□ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα *□²καὶ□ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστίν *□ὅ□ ἀληθινός, ὅτι Ἄλλος ἐστίν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα *□ὅσα□ ἐποίησα. ⁴⁰ Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἡρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ Καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς *□ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ χριστός.□

⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, *□καὶ ἀπῆλθεν□ εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴⁴ Αὐτὸς γὰρ *□ὅ□ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες *□ἀ□ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

⁴⁶ Ἦλθεν οὖν *□πάλιν ὁ Ἰησοῦς□ εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. ⁴⁷ Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἡρώτα *□αὐτὸν□ ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἐμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. *□Καὶ□ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ *□ῶ□ εἶπεν αὐτῷ *□ὅ□ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι *□αὐτοῦ□ *□ἀπήντησαν□ αὐτῷ, *□²καὶ ἀπήγγειλαν□ λέγοντες ὅτι Ὁ παῖς *□²σου□ ζῇ. ⁵² Ἐπύθετο οὖν *□παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν□ ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν. *□Καὶ εἶπον□ αὐτῷ ὅτι Χθὲς

* 4:34 □ ποιῶ RP f³⁵ TR NA²⁵ | ποιήσω TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 4:35 □ ἔτι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 4:35 □ τετράμηνός RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τετράμηνόν TR * 4:36 □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:36 □² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:37 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:39 □ ὅσα RP f³⁵ TR | ἂ TNT² WH NA NIV SBL * 4:42 □ ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ χριστός RP f³⁵ TR | ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου TNT² WH NA NIV SBL * 4:43 □ καὶ ἀπῆλθεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:44 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:45 □ ἂ RP f³⁵ TR | ὅσα TNT² WH NA NIV SBL * 4:46 □ πάλιν ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ | ὁ Ἰησοῦς πάλιν TR | πάλιν TNT² WH NA NIV SBL * 4:47 □ αὐτὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:50 □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:50 □ ῶ RP f³⁵ TR | ὃν TNT² WH NA NIV SBL * 4:50 □² ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 4:51 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * 4:51 □ ἀπήντησαν RP f³⁵ TR | ὑπήντησαν TNT² WH NA NIV SBL * 4:51 □² καὶ ἀπήγγειλαν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 4:51 □² σου RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 4:52 □ παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν RP f³⁵ TR | τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 4:52 □ Καὶ εἶπον RP f³⁵ TR | Εἶπαν οὖν TNT² WH NA NIV SBL

ώραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ⁵³ Ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι *ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς *ὅτι Ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ Τοῦτο *πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5

¹ Μετὰ ταῦτα ἦν *ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη *ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

² Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. ³ Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος *πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, *ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ⁴ Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσεν τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ὃς δὴποτε κατείχετο νοσήματι. ⁵ Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ *τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. ⁶ Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ⁷ Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, *βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, *Ἐγείραι, ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. ⁹ Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἤρεν τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

¹⁰ Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν· *οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον. ¹¹ *Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. ¹² Ἠρώτησαν *οὖν αὐτόν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, Ἄρον *τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει; ¹³ Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. ¹⁴ Μετὰ ταῦτα εὕρισκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν *τί σοι γένηται. ¹⁵ Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ *ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. ¹⁶ Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον *τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, *καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ *Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καγὼ ἐργάζομαι. ¹⁸ Διὰ τοῦτο οὖν μάλλον

* **4:53** ἐν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **4:53** ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:54** ἐν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **5:1** ἡ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **5:1** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** πολὺ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** ἐκδεχομένων ... νοσήματι. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:5** τριάκοντα ὀκτὼ RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ SBL | τριάκοντα καὶ ὀκτὼ WH NA NIV⁷³ * **5:5** ἐν RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **5:7** βάλλῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βάλλῃ TR * **5:8** Ἐγείραι RP f³⁵ TR | Ἐγείρε TNT² WH NA NIV SBL * **5:10** ἐν RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **5:10** ὁ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | σου NA²⁷⁺²⁸ NIV * **5:11** ἐν RP f³⁵ TR | Ὅς δὲ TNT² WH NA²⁵ SBL | Ὁ δὲ NA²⁷⁺²⁸ NIV * **5:12** οὖν RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * **5:12** τὸν κράββατόν σου RP f³⁵ TR | τὸν κράβαττόν σου TNT² | - WH NA NIV SBL * **5:14** τί σοι RP f³⁵ TR | σοὶ τι TNT² WH NA NIV SBL * **5:15** ἀνήγγειλεν RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀνήγγειλε TR | εἶπεν WH NA²⁵ * **5:16** τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι RP f³⁵ TR | οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν TNT² WH NA NIV SBL * **5:16** καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:17** Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | Ὁ δὲ WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL

ἐζητούν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

¹⁹ Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ *εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, *ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ²⁰ Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μεῖζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ²¹ Ὡσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. ²² Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ. ²³ ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ *ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. ²⁶ Ὡσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως *ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ *καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις *ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ *δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

³⁰ Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα *τοῦ πέμψαντός με πατρός. ³¹ Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ³² Ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ. ³⁴ Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθέλησατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μεῖζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ *ἔδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ *ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατὴρ με ἀπέσταλκεν. ³⁷ Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, *αὐτὸς μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ *ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε. ³⁸ Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε *μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. ⁴² ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ

* 5:19 εἶπεν RP f³⁵ TR TNT² | ἔλεγεν WH NA NIV SBL * 5:19 ἐὰν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἂν WH NA²⁵ * 5:25 ἀκούσονται ... ζήσονται RP f³⁵ TR | ἀκούσουσιν ... ζήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * 5:26 ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ RP f³⁵ | ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ TR | καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν TNT² WH NA NIV SBL * 5:27 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:28 ἀκούσονται RP f³⁵ TR | ἀκούσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * 5:29 δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 5:30 τοῦ πέμψαντός με πατρός RP f³⁵ TR | τοῦ πέμψαντός με TNT² WH NA NIV SBL * 5:36 ἔδωκέν RP f³⁵ | ἔδωκε TR | δέδωκέν TNT² WH NA NIV SBL * 5:36 ἐγὼ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:37 αὐτὸς RP f³⁵ TR | ἐκεῖνος TNT² WH NA NIV SBL * 5:37 ἀκηκόατε πώποτε RP f³⁵ TR | πώποτε ἀκηκόατε TNT² WH NA NIV SBL * 5:38 μένοντα ἐν ὑμῖν RP f³⁵ TR | ἐν ὑμῖν μένοντα TNT² WH NA NIV SBL

ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. ⁴⁴ Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ *ἁλλήλων* λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. ⁴⁶ Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ *γὰρ ἐμοῦ* ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

6

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. ² *Καὶ ἠκολούθει* αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι *ἑώρων* *αὐτοῦ* τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ Ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος *ὁ* Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ⁴ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ Ἐπάρας οὖν *ὁ* Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς *τὸν* Φίλιππον, Πόθεν *ἀγοράσομεν* ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. ⁷ Ἀπεκρίθη αὐτῷ *Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἄρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος* *αὐτῶν* βραχὺ *²τι* λάβῃ. ⁸ Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, ⁹ Ἔστιν παιδάριον *ἐν* ᾧδε, *ὃ* ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; ¹⁰ Εἶπεν *δὲ* ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν *ὥσει* πεντακισχίλιοι. ¹¹ Ἐλαβεν *δὲ* τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν *τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ* τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ¹² Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσέυσαντα *κλάσματα,* ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ *ἐπερίσσευσεν* τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες *ὃ* ἐποίησεν σημεῖον *ὁ* Ἰησοῦς, ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. ¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν *αὐτὸν* βασιλέα, ἀνεχώρησεν *εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

* **5:44** ἁλλήλων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀνθρώπων f³⁵ * **5:46** γὰρ ἐμοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐμοῦ γὰρ f³⁵ * **6:2** Καὶ ἠκολούθει RP f³⁵ TR | ἠκολούθει δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **6:2** ἑώρων RP f³⁵ TR NA²⁵ | ἐθεώρουν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **6:2** αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:3** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:5** ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς RP f³⁵ TR | τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **6:5** τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:5** ἀγοράσομεν RP f³⁵ TR | ἀγοράσωμεν TNT² WH NA NIV SBL * **6:7** - RP f³⁵ TR TNT² WH NIV¹¹ SBL | ὁ NA NIV⁷³ * **6:7** αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:7** ²τι RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * **6:9** ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:9** ὃ RP f³⁵ TR | ὃς TNT² WH NA NIV SBL * **6:10** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:10** ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **6:11** δὲ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **6:11** τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:12** κλάσματα RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῶν κλασμάτων f³⁵ * **6:13** ἐπερίσσευσεν RP f³⁵ | ἐπερίσσευσε TR | ἐπερίσσευσαν TNT² WH NA NIV SBL * **6:14** ὃ ἐποίησεν σημεῖον RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | ὃ ἐποίησε σημεῖον TR | ἃ ἐποίησεν σημεῖα WH * **6:14** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:15** αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:15** - RP | πάλιν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

16 Ὡς δὲ ὁψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς *□τὸ□ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ *□οὐκ□ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. 18 Ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. 19 Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. 20 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. 21 Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως *□τὸ πλοῖον ἐγένετο□ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, *□ιδὼν□ ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐν *□ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,□ καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ *□²πλοιάριον,□ ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον— 23 *□ἀλλὰ δὲ ἦλθεν πλοιάρια□ ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου— 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν *□ αὐτοὶ εἰς τὰ *□πλοῖα,□ καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοῦμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. 25 Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. 27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρώσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρώσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός. 28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί *□ποιῶμεν,□ ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; 29 Ἀπεκρίθη *□ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστὶν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα *□πιστεύσητε□ εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζῃ; 31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. 32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς *□δέδωκεν□ ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. 33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. 34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. 35 Εἶπεν *□δὲ□ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς *□²με□ οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ *□³διψήσῃ□ πώποτε. 36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε. 37 Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς *□με□ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. 38 Ὅτι καταβέβηκα *□ἐκ□ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα

* 6:17 □ τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:17 □ οὐκ RP f³⁵ TR | οὐπω TNT² WH NA NIV SBL

* 6:21 □ τὸ πλοῖον ἐγένετο RP f³⁵ TR | ἐγένετο τὸ πλοῖον TNT² WH NA NIV SBL * 6:22 □ ἰδὼν RP f³⁵ TR | εἶδον TNT² WH NA NIV SBL * 6:22 □ ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:22 □² πλοιάριον RP f³⁵ TR | πλοῖον TNT² WH NA NIV SBL * 6:23 □ ἀλλὰ δὲ ἦλθεν πλοιάρια RP f³⁵ | ἀλλὰ δὲ ἦλθε πλοιάρια TR | ἀλλὰ ἦλθεν πλοιάρια TNT² NA NIV⁷³ | ἀλλὰ ἦλθεν πλοῖα WH | ἀλλὰ ἦλθεν πλοῖα NIV¹¹ | ἀλλὰ ἦλθεν πλοιάρια SBL * 6:24 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * 6:24 □ πλοῖα RP f³⁵ TR | πλοιάρια TNT² WH NA NIV SBL * 6:28 □ ποιῶμεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ποιούμεν TR * 6:29 □ - RP f³⁵ NA²⁵ NIV¹¹ | ὁ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL * 6:29 □ πιστεύσητε RP f³⁵ TR | πιστεύετε TNT² WH NA NIV SBL * 6:32 □ δέδωκεν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἔδωκεν TNT² WH * 6:35 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA SBL | οὖν NIV * 6:35 □² με RP f³⁵ TR | ἐμὲ TNT² WH NA NIV SBL * 6:35 □³ διψήσῃ RP f³⁵ TR | διψήσει TNT² WH NA NIV SBL * 6:37 □ με RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | ἐμὲ NA²⁷⁺²⁸ NIV * 6:38 □ ἐκ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL

τοῦ πέμψαντός με. ³⁹ Τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα * τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ * τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ Τοῦτο *δέ* ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ * τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

⁴¹ Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ⁴² Καὶ ἔλεγον, * Οὐχὶ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς *²οὖν λέγει * οὗτος ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ Ἀπεκρίθη *οὖν *²ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς *με, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτόν *έν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ Ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες διδασκοὶ * θεοῦ. Πᾶς *οὖν ὁ *ἀκούων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρὸς *²με. ⁴⁶ Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα * τις ἐώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. ⁴⁷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων *εἰς ἐμέ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον *τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον. ⁵⁰ Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, *ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ *²ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα * φαγεῖν; ⁵³ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτόν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ Ἡ γὰρ σὰρξ μου *ἀληθῶς ἐστιν βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστιν πόσις. ⁵⁶ Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ Καθὼς ἀπέστειλén με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος *ζήσεται δι' ἐμέ. ⁵⁸ Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ *ἐκ *τοῦ οὐρανοῦ καταβάς·

* **6:39** τοῦ πέμψαντός με πατρός ... τοῦ πέμψαντός με RP f³⁵ TR | τοῦ πέμψαντός με ... τοῦ πατρὸς μου TNT² WH NA NIV SBL * **6:39** τοῦ - RP TNT² WH NIV¹¹ SBL | ἐν f³⁵ TR NA NIV⁷³ * **6:40** δέ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **6:40** τοῦ - RP f³⁵ TR TNT² WH NIV¹¹ SBL | ἐν NA NIV⁷³ * **6:42** Οὐχ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | Οὐχὶ TNT² WH * **6:42** ² οὖν RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **6:42** οὗτος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:43** οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:43** ² ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:44** με RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐμέ TNT² * **6:44** ἐν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **6:45** τοῦ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **6:45** οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:45** ἀκούων RP f³⁵ | ἀκούσας TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:45** ² με RP f³⁵ TR | ἐμέ TNT² WH NA NIV SBL * **6:46** τις ἐώρακεν RP f³⁵ TR | ἐώρακέν τις TNT² WH NA NIV SBL * **6:47** εἰς ἐμέ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **6:49** τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ RP f³⁵ TR | ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα TNT² WH NA NIV SBL * **6:51** ζήσεται RP f³⁵ TR TNT² | ζήσει WH NA NIV SBL * **6:51** ² ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω RP f³⁵ TR | ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν TNT² WH NA NIV SBL * **6:52** τοῦ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | αὐτοῦ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **6:55** ἀληθῶς ... ἀληθῶς RP f³⁵ TR | ἀληθῆς ... ἀληθῆς TNT² WH NA NIV SBL * **6:57** ζήσεται RP f³⁵ TR | ζήσει TNT² WH NA NIV SBL * **6:58** ἐκ RP f³⁵ TR | ἐξ TNT² WH NA NIV SBL * **6:58** τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες *²ὕμῶν *³τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων *²τοῦτον τὸν ἄρτον, *²ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκῶν ἐν Καπερναοῦμ.

⁶⁰ Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, Σκληρός ἐστιν *²οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ⁶¹ Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² Ἐὰν οὖν θεωρῇτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ Τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ *²λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστιν. ⁶⁴ Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. Ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. ⁶⁵ Καὶ ἔλεγεν, Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς *²μου.

⁶⁶ Ἐκ τούτου πολλοὶ *²ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ⁶⁷ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ Ἀπεκρίθη *²οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. ⁶⁹ Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ *²ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ⁷⁰ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς *²ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν; ⁷¹ Ἐλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος *²Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἔμελλεν *²αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς *²ῶν ἐκ τῶν δώδεκα.

7

¹ Καὶ *²περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ᾔθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. ² Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκηνοπηγία. ³ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου *²θεωρήσωσιν *²τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. ⁴ Οὐδεὶς γὰρ *²ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστιν ἔτοιμος. ⁷ Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. ⁸ Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν

* **6:58** ² ὑμῶν RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **6:58** ³ τὸ μάννα RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **6:58** ² - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | μου f³⁵ * **6:58** ² ζήσεται RP f³⁵ TR | ζήσει TNT² WH NA NIV SBL * **6:60** ² οὗτος ὁ λόγος RP f³⁵ TR | ὁ λόγος οὗτος TNT² WH NA NIV SBL * **6:63** ² λαλῶ RP f³⁵ TR | λελάληκα TNT² WH NA NIV SBL * **6:65** ² μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:66** ² ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον NA²⁵ * **6:68** ² οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:69** ² ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος RP f³⁵ TR | ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **6:70** ² ὁ Ἰησοῦς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **6:71** ² Ἰσκαριώτην RP f³⁵ TR | Ἰσκαριώτου TNT² WH NA NIV SBL * **6:71** ² αὐτὸν παραδιδόναι RP f³⁵ TR | παραδιδόναι αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **6:71** ² ῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:1** ² περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα RP f³⁵ TR | μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **7:3** ² θεωρήσωσιν RP f³⁵ | θεωρήσωσι TR | θεωρήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **7:3** ² τὰ ἔργα σου RP TR NA²⁵ | τὰ ἔργα f³⁵ NIV⁷³ | σοῦ τὰ ἔργα TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * **7:4** ² ἐν κρυπτῷ τι RP f³⁵ TR | τι ἐν κρυπτῷ TNT² WH NA NIV SBL

* ταύτην· ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ²ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πεπλήρωται. ⁹ Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

¹⁰ Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερώς, ἀλλ' ὥς ἐν κρυπτῷ. ¹¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² Καὶ γογγυσμὸς πολλὸς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθὸς ἐστὶν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ Οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν, μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. ¹⁷ Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ Ὁ ἀπ' ἐαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστὶν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹⁹ Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ²⁰ Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν, Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ²¹ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν—οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων—καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

²⁵ Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ²⁶ Καὶ ἶδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθὴς ὁ χριστός; ²⁷ Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ²⁸ Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, Κάμὲ οἶδατε, καὶ οἶδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. ²⁹ Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κάκεῖνός με ἀπέστειλεν. ³⁰ Ἐζήτουν οὖν αὐτόν πιάσαι. Καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μῆτι πλείονα

* 7:8 ταύτην RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:8 οὐπω RP f³⁵ TR WH NIV⁷³ | οὐκ TNT² NA NIV¹¹ SBL * 7:8 ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς RP f³⁵ TR | ὁ ἐμὸς καιρὸς TNT² WH NA NIV SBL * 7:9 δὲ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * 7:9 αὐτοῖς RP f³⁵ TR WH NA²⁵ | αὐτὸς TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 7:10 τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν RP f³⁵ TR | εἰς τὴν ἑορτὴν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη TNT² WH NA NIV SBL * 7:12 πολλὸς περὶ αὐτοῦ ἦν RP f³⁵ TR | περὶ αὐτοῦ ἦν πολλὸς TNT² WH NA NIV SBL * 7:12 - RP f³⁵ | δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:14 ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:15 Καὶ ἐθαύμαζον RP f³⁵ TR | Ἐθαύμαζον οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 7:16 οὖν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 7:16 ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 7:19 δέδωκεν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἔδωκεν TNT² WH NA²⁵ * 7:20 καὶ εἶπεν RP f³⁵ | καὶ εἶπε TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:21 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 7:23 - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ WH NA²⁵ * 7:24 κρίνατε RP f³⁵ TR NA²⁵ | κρίνετε TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 7:26 ἀληθῶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:29 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δὲ TR * 7:31 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου RP f³⁵ TR | Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ TNT² WH NA NIV SBL * 7:31 ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:31 μῆτι RP f³⁵ TR | μὴ TNT² WH NA NIV SBL

σημεῖα *²τούτων ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; ³² Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν *¹ὕπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ Εἶπεν οὖν *¹ ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι *¹μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ *¹Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ ὅπου εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ³⁵ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἐαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ³⁶ Τίς ἐστὶν *¹οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπεν, *¹Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ ὅπου εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἐορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν, λέγων, Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ³⁸ Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος *¹οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ *²πιστεύοντες εἰς αὐτόν. *³οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι *¹ Ἰησοῦς *⁴οὐδέπω ἐδοξάσθη. ⁴⁰ *¹Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες *²τὸν λόγον ἔλεγον, *¹Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ⁴¹ *¹Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. Ἄλλοι ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; ⁴² *¹Οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ, *¹ὁ χριστὸς ἔρχεται; ⁴³ Σχίσμα οὖν *¹ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. ⁴⁴ Τινὲς δὲ ᾔθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς *¹ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

⁴⁵ Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, *¹Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὥς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ⁴⁷ Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ Μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ⁴⁹ Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον *¹ἐπικατάρατοί εἰσιν. ⁵⁰ Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς—ὁ ἐλθὼν *¹νυκτὸς

* **7:31** ² τούτων RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **7:32** ¹ ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP f³⁵ | οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας TR | οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας TNT² WH NA NIV SBL * **7:33** ¹ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῖς TR * **7:33** ¹ μικρὸν χρόνον RP f³⁵ TR | χρόνον μικρὸν TNT² WH NA NIV SBL * **7:34** ¹ Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ SBL | Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε με WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **7:36** ¹ οὗτος ὁ λόγος RP f³⁵ TR | ὁ λόγος οὗτος TNT² WH NA NIV SBL * **7:36** ¹ Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ SBL | Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε με WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **7:39** ¹ οὗ RP TR TNT² WH NA²⁵ SBL | ὁ f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV * **7:39** ² πιστεύοντες RP f³⁵ TR | πιστεύσαντες TNT² WH NA NIV SBL * **7:39** ³ οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον RP f³⁵ TR TNT² | οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα WH NA NIV¹¹ SBL | οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα δεδομένον NIV⁷³ * **7:39** ¹ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **7:39** ⁴ οὐδέπω RP f³⁵ TR NA NIV SBL | οὐπω TNT² WH * **7:40** ¹ Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου RP f³⁵ TR | Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **7:40** ² τὸν λόγον RP f³⁵ TR | τῶν λόγων τούτων TNT² WH NA NIV SBL * **7:40** ¹ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὅτι WH NA²⁵ * **7:41** ¹ Ἄλλοι ἔλεγον ... Ἄλλοι ἔλεγον RP f³⁵ | Ἄλλοι ἔλεγον ... Ἄλλοι δὲ ἔλεγον TR | Ἄλλοι ἔλεγον ... Οἱ δὲ ἔλεγον TNT² WH NA NIV SBL * **7:42** ¹ Οὐχὶ RP f³⁵ TR | Οὐχ TNT² WH NA NIV SBL * **7:42** ¹ ὁ χριστὸς ἔρχεται RP f³⁵ TR | ἔρχεται ὁ χριστὸς TNT² WH NA NIV SBL * **7:43** ¹ ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο RP f³⁵ TR | ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ TNT² WH NA NIV SBL * **7:44** ¹ ἐπέβαλεν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐβαλεν TNT² WH * **7:46** ¹ Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὥς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. RP f³⁵ TR | Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὥς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. TNT² | Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος. WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὥς οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. NA²⁵ * **7:49** ¹ ἐπικατάρατοί RP f³⁵ TR | ἐπάρατοί TNT² WH NA NIV SBL * **7:50** ¹ νυκτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

πρὸς αὐτόν, *□ εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν— ⁵¹ Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ *□ παρ' αὐτοῦ πρότερον□ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ⁵² Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; Ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι *□ προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας□ οὐκ *□ ἐγγίγερται.□ ⁵³ Καὶ *□ ἀπῆλθεν□ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8

¹ *□ καὶ ὁ Ἰησοῦς□ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

² Ὁρθρου δὲ πάλιν *□ βαθέος□ *□ ἦλθεν□ *□² ὁ Ἰησοῦς□ εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο *□³ πρὸς αὐτόν,□ καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι *□ πρὸς αὐτόν□ γυναικὰ *□ ἐπὶ□ μοιχείᾳ *□² κατειλημμένην,□ καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν *□² τῷ□ μέσῳ, ⁴ *□ εἶπον□ αὐτῷ, *□ Διδάσκαλε, *□² ταύτην εὖρομεν□ ἐπ' αὐτόφωρ *□³ μοιχευομένην.□ ⁵ Ἐν δὲ τῷ νόμῳ *□ ἡμῶν□ *□ Μωσῆς□ ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας *□² λιθάζειν.□ σὺ οὖν τί λέγεις *□² περὶ αὐτῆς;□ ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν *□ κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ *□² ἔγραφεν□ εἰς τὴν γῆν. *□ ⁷ Ὡς δὲ ἐπέμενον *□ ἐπερωτῶντες□ αὐτόν, *□² ἀναβλέψας□ εἶπεν *□³ αὐτοῖς,□ Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, *□⁴ πρῶτος λίθον βαλέτω ἐπ' αὐτήν.□ ⁸ Καὶ πάλιν *□ κάτω κύψας□ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ Οἱ δέ, ἀκούσαντες, *□ ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων *□ ἕως τῶν ἐσχάτων.□ καὶ κατελείφθη μόνος *□² ὁ Ἰησοῦς,□ καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ *□ οὔσα.□ ¹⁰ Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς *□ *□ εἶδεν αὐτὴν καὶ□ εἶπεν, *□² *□ Γύναι,□ ποῦ εἰσιν; *□³ Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ Ἡ

* ^{7:50} □ - RP ^f³⁵ TR | πρότερον TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | τὸ πρότερον NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * ^{7:51} □ παρ' αὐτοῦ πρότερον RP ^f³⁵ TR | πρῶτον παρ' αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * ^{7:52} □ προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας RP ^f³⁵ TR | ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης TNT² WH NA NIV SBL * ^{7:52} □ ἐγγίγερται RP ^f³⁵ TR | ἐγείρεται TNT² WH NA NIV SBL * ^{7:53} □ ἀπῆλθεν ^f³⁵ | ἐπορεύθη RP TR | ἐπορεύθησαν □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:1} □ καὶ ὁ Ἰησοῦς SRS | Ἰησοῦς δὲ RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:2} □ βαθέος SRS | - RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:2} □ ἦλθεν SRS | παρεγένετο RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:2} □² ὁ Ἰησοῦς SRS | - RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:2} □³ πρὸς αὐτόν ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | - RP * ^{8:3} □ πρὸς αὐτόν RP ^f³⁵ TR | - □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:3} □ ἐπὶ ^f³⁵ □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | ἐν RP TR * ^{8:3} □² κατειλημμένην ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | καταληφθεῖσαν RP * ^{8:3} □² τῷ SRS | - RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:4} □ εἶπον SRS | λέγουσιν RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:4} □ - ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | πειράζοντες RP * ^{8:4} □² ταύτην εὖρομεν ^f³⁵ | αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη RP | αὕτη ἡ γυνὴ κατείληφθη TR | αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:4} □³ μοιχευομένην ^f³⁵ | μοιχευομένη RP TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:5} □ ἡμῶν ^f³⁵ | - RP TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:5} □ Μωσῆς ^f³⁵ | Μωσῆς ἡμῖν RP TR | ἡμῖν Μωϋσῆς □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:5} □² λιθάζειν □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | λιθοβολεῖσθαι RP ^f³⁵ TR * ^{8:5} □² περὶ αὐτῆς SRS | - RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:6} □ κατηγορίαν κατ' ^f³⁵ | κατηγορεῖν RP TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:6} □² ἔγραφεν RP ^f³⁵ TR | κατέγραφεν □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:6} □ - TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | μὴ προσποιούμενος RP ^f³⁵ * ^{8:7} □ ἐπερωτῶντες SRS | ἐρωτῶντες RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:7} □² ἀναβλέψας SRS | ἀνακύψας RP ^f³⁵ TR | ἀνέκυψεν καὶ □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:7} □³ αὐτοῖς □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | πρὸς αὐτούς RP ^f³⁵ TR * ^{8:7} □⁴ πρῶτος λίθον βαλέτω ἐπ' αὐτήν SRS | πρῶτον ἐπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω RP | πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτὴν βαλέτω ^f³⁵ TR | πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:8} □ κάτω κύψας RP ^f³⁵ TR | κατακύψας □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:9} □ - □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι RP ^f³⁵ TR * ^{8:9} □ ἕως τῶν ἐσχάτων ^f³⁵ TR | - RP □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:9} □² ὁ Ἰησοῦς RP ^f³⁵ TR | - □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:9} □ οὔσα RP ^f³⁵ □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | ἐστῶσα TR * ^{8:10} □ - □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός RP ^f³⁵ TR * ^{8:10} □ εἶδεν αὐτὴν καὶ SRS | - RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:10} □² - SRS | αὐτῇ RP ^f³⁵ TR □ WH □ □ NA □ □ NIV □ * ^{8:10} □ Γύναι □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | - RP ^f³⁵ | Ἡ γυνὴ TR * ^{8:10} □³ - □ WH □ □ NA □ □ NIV □ | ἐκείνοι οἱ

δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, κύριε. Εἶπεν δὲ *αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε *κατακρίνω· πορεύου *²καὶ *³ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε.

¹² Πάλιν οὖν *αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν λέγων, Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν *ἐμοὶ οὐ μὴ *περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, *καὶ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ *ἀληθής ἐστίν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ *ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁷ Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστίν. ¹⁸ Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστίν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου *ᾔδειτε ἄν. ²⁰ Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν *ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίσπεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

²¹ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς *ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ Καὶ *εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ *τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; *Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. ²⁶ Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστίν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα *λέγω εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. ²⁸ Εἶπεν οὖν *αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἅπ' ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ *μου, ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον *ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

³¹ Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· ³² καὶ γνώσεσθε τὴν

* **8:11** αὐτῇ ^{f35} TR | - RP WH NA NIV * **8:11** κατακρίνω ^{f35} TR WH NA NIV | κρίνω RP
 * **8:11** ² καὶ ^{f35} TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ * **8:11** ³ ἀπὸ τοῦ νῦν ^{f35} WH NA NIV | - RP TR
 * **8:12** αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν ^{f35} | ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε TR | αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * **8:12** ἐμοὶ ^{f35} TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | μοι TNT² WH NA²⁵ * **8:12** ² περιπατήσῃ ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL | περιπατήσῃ TR * **8:14** καὶ ^{f35} TR | ἡ ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL * **8:16** ἀληθής ^{f35} TR | ἀληθινὴ TNT² WH NA NIV SBL * **8:16** ² ὁ πέμψας με πατήρ ^{f35} TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ πέμψας με NA²⁵ * **8:19** - RP ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR
 * **8:19** ᾔδειτε ἄν ^{f35} TR | ἄν ᾔδειτε TNT² WH NA NIV SBL * **8:20** ὁ Ἰησοῦς ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:21** ὁ Ἰησοῦς ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:23** εἶπεν ^{f35} TR | ἔλεγεν TNT² WH NA NIV SBL * **8:23** τοῦ κόσμου τούτου ... τοῦ κόσμου τούτου ^{f35} TR | τούτου τοῦ κόσμου ... τοῦ κόσμου τούτου TNT² WH NA NIV SBL * **8:25** Καὶ ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:26** λέγω ^{f35} TR | λαλῶ TNT² WH NA NIV SBL * **8:28** αὐτοῖς ^{f35} TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **8:28** ² μου ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:29** ὁ πατήρ ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ Ἀπεκρίθησαν * * αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. ³⁵ Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ * υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁶ Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ³⁷ Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ³⁸ * Ἐγὼ δὲ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρί * μου, λαλῶ καὶ ὑμεῖς οὖν * ² δὲ ἐωράκατε παρὰ * ³ τῷ πατρί * ² ὑμῶν, ποιεῖτε. ³⁹ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, * Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε. ⁴⁰ Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον * οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας * οὐ γεγεννήμεθα· ἓνα πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. ⁴² Εἶπεν * οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ Διὰ τί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; Ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ Ὑμεῖς ἐκ * τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ιδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. ⁴⁶ Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; Εἰ * δὲ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; ⁴⁷ Ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ⁴⁸ Ἀπεκρίθησαν * οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. ⁵⁰ Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ⁵¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις * τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² Εἶπον * οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐὰν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ * γεύσεται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ Μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; Καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν * σὺ ποιεῖς; ⁵⁴ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ * δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς

* **8:33** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ εἶπον f³⁵ * **8:33** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **8:35** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | δὲ NIV⁷³ * **8:38** □ Ἐγὼ δὲ RP f³⁵ TR | Ἄ ἐγὼ TNT² WH NA NIV SBL * **8:38** □ μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:38** □ ² δὲ ἐωράκατε RP f³⁵ TR | ἃ ἠκούσατε TNT² WH NA NIV SBL * **8:38** □ ³ τῷ πατρί RP f³⁵ TR | τοῦ πατρὸς TNT² WH NA NIV SBL * **8:38** □ ² ὑμῶν RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **8:39** □ Εἰ ... ἦτε ... ἐποιεῖτε. RP f³⁵ NIV | Εἰ ... ἦτε ... ἐποιεῖτε ἄν. TR | Εἰ ... ἐστε ... ἐποιεῖτε. TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL | Εἰ ... ἐστε ... ποιεῖτε. WH NA²⁵ * **8:41** □ οὖν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **8:41** □ οὐ γεγεννήμεθα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | οὐκ ἐγεννήθημεν TNT² WH NA²⁵ * **8:42** □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:44** □ τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **8:46** □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:48** □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:51** □ τὸν λόγον τὸν ἐμὸν RP f³⁵ TR | τὸν ἐμὸν λόγον TNT² WH NA NIV SBL * **8:52** □ οὖν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **8:52** □ γεύσεται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γεύσεται TR * **8:53** □ σὺ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:54** □ δοξάζω RP f³⁵ TR | δοξάσω TNT² WH NA NIV SBL

*²ἡμῶν □ ἐστίν, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, καὶ ἐὰν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος *□ ὑμῶν, □ ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; ⁵⁸ Εἶπεν αὐτοῖς *□ ὁ □ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. ⁵⁹ Ἦσαν οὖν λίθους ἵνα βάλῃσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, *□ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως. □

9

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ³ Ἀπεκρίθη *□ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ *□ Ἐμὲ □ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσεν χαμαί, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ *□ ἐπέχρισεν □ *□ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς *□ τοῦ τυφλοῦ, □ ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ—ὃ ἐρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. ⁸ Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον ὅτι *□ τυφλὸς □ ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθημένος καὶ προσαιτῶν; ⁹ *□ Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι □ *□ Ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Πῶς *□ ἀνέωχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος *□ καὶ εἶπεν, □ *□ Ἄνθρωπος λεγόμενος □ Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν, καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέν μοι, *□ Ὑπαγε εἰς *□ ² τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, □ καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν *□ ³ δὲ □ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. ¹² *□ Εἶπον οὖν □ αὐτῷ, Ποῦ ἐστίν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα.

¹³ Ἄγουσιν αὐτόν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ Ἦν δὲ σάββατον *□ ὅτε □ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτόν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκέν *□ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, □ καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

* **8:54** □ ἡμῶν RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | ὑμῶν TR WH * **8:55** □ ὑμῶν RP f³⁵ TR | ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **8:58** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:59** □ διελθὼν ... οὕτως. RP f³⁵ | διελθὼν ... οὕτω. TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:3** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **9:4** □ Ἐμὲ RP f³⁵ TR | Ἡμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * **9:6** □ ἐπέχρισεν RP f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐπέχρισε TR | ἐπέθηκεν WH NA²⁵ * **9:6** □ - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **9:6** □ τοῦ τυφλοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:8** □ τυφλὸς RP f³⁵ TR | προσαιτῆς TNT² WH NA NIV SBL * **9:9** □ Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι ... ἄλλοι δὲ ὅτι RP f³⁵ TR | Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι ... ἄλλοι ἔλεγον TNT² WH NA NIV SBL * **9:9** □ - RP f³⁵ TR | Οὐχί, ἀλλ' TNT² NA²⁸ | Οὐχί, ἀλλὰ WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **9:10** □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | οὖν WH NA NIV * **9:11** □ καὶ εἶπεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □ Ἄνθρωπος λεγόμενος RP f³⁵ TR | Ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □ - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □ ² τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ RP f³⁵ TR | τὸν Σιλωάμ TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □ ³ δὲ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **9:12** □ Εἶπον οὖν RP f³⁵ TR | Καὶ εἶπαν TNT² WH NA NIV SBL * **9:14** □ ὅτε RP f³⁵ TR | ἐν ᾗ ἡμέρᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **9:15** □ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου TR

16 Ἐλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, *Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι *ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. 17 Λέγουσιν *τῷ τυφλῷ πάλιν, *Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν. 18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι *τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ *τοῦ ἀναβλέψαντος, 19 καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν *ἄρτι βλέπει; 20 Ἀπεκρίθησαν *δὲ *αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. 21 πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἶδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν. *αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ *ἑαυτοῦ λαλήσει. 22 Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν *ἐρωτήσατε. 24 Ἐφώνησαν οὖν *ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι *ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλὸς ἐστίν. 25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος *καὶ εἶπεν, Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. 26 Εἶπον *δὲ αὐτῷ *πάλιν, Τί ἐποίησέν σοι; Πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; 27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἥδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; 28 *Ἐλοιδόρησαν αὐτόν, καὶ εἶπον, Σὺ *εἰ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. 29 Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσὴ λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. 30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν *γὰρ τούτῳ *θαυμαστόν ἐστίν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἀνέωξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 Οἶδαμεν *δὲ ὅτι *ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῇς ἢ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. 32 Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. 33 Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. 34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης *ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

* 9:16 ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ | Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ θεοῦ TR | Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος TNT² WH NA NIV SBL * 9:16 ὁ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | δὲ WH NA NIV * 9:17 ὁ - RP TR | οὖν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 9:17 ὁ Σὺ τί RP f³⁵ TR | Τί σὺ TNT² WH NA NIV SBL * 9:18 ὁ τυφλὸς ἦν RP f³⁵ TR | ἦν τυφλὸς TNT² WH NA NIV SBL * 9:18 ὁ τοῦ ἀναβλέψαντος RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * 9:19 ὁ ἄρτι βλέπει RP f³⁵ TR | βλέπει ἄρτι TNT² WH NA NIV SBL * 9:20 ὁ δὲ RP f³⁵ | - TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 9:20 ὁ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:21 ὁ αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε RP f³⁵ TR | αὐτὸν ἐρωτήσατε· ἡλικίαν ἔχει TNT² WH NA NIV SBL * 9:21 ὁ² ἑαυτοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ TR * 9:23 ὁ ἐρωτήσατε RP f³⁵ TR TNT² | ἐπερωτήσατε WH NA NIV SBL * 9:24 ὁ ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον RP f³⁵ TR | τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου TNT² WH NA NIV SBL * 9:24 ὁ ὁ ἄνθρωπος οὗτος RP f³⁵ TR TNT² | οὗτος ὁ ἄνθρωπος WH NA NIV SBL * 9:25 ὁ καὶ εἶπεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 ὁ δὲ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 ὁ πάλιν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:28 ὁ Ἐλοιδόρησαν RP f³⁵ SBL | Ἐλοιδόρησαν οὖν TR | Οἱ δὲ ἐλοιδόρησαν TNT² | Καὶ ἐλοιδόρησαν WH NA NIV * 9:28 ὁ εἰ μαθητὴς RP f³⁵ TR | μαθητὴς εἰ TNT² WH NA NIV SBL * 9:30 ὁ γὰρ τούτῳ RP f³⁵ TR | τούτῳ γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 9:30 ὁ - RP f³⁵ TR | τὸ TNT² WH NA NIV SBL * 9:31 ὁ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:31 ὁ ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ θεὸς ἁμαρτωλῶν TNT² WH NA²⁵ * 9:34 ὁ ὅλος RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὅλως f³⁵

³⁵ Ἦκουσεν *□ο□ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὐρὼν αὐτόν, εἶπεν *□²αὐτῷ, □ Σὺ πιστεύεις εἰς *□τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; □ ³⁶ Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, *□Καὶ□ τίς ἐστίν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ³⁷ Εἶπεν *□δὲ□ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἐώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ³⁸ Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ³⁹ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ⁴⁰ *□Καὶ□ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ *□όντες μετ' αὐτοῦ, □ καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· ἡ *□οῦν□ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

10

¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ ληστής. ² Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. ³ Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα *□καλεῖ□ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ *□Καὶ□ ὅταν τὰ ἴδια *□πρόβατα□ *□²ἐκβάλῃ, □ ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ *□ἀκολουθήσωσιν, □ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα *□ῆν□ ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

⁷ Εἶπεν οὖν πάλιν *□αὐτοῖς□ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν *□²ὅτι□ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ Πάντες ὅσοι *□ἦλθον□ κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ¹¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹² Ὁ μισθωτὸς *□δέ, □ καὶ οὐκ ὦν ποιμὴν, οὐ οὐκ *□εἰσὶν□ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει *□²τὰ πρόβατα. □ ¹³ *□Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, □ ὅτι μισθωτὸς ἐστίν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹⁴ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ *□γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. □ ¹⁵ Καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ, κάγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ

* ^{9:35} □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * ^{9:35} □² αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * ^{9:35} □ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR TNT² | τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου WH NA NIV SBL * ^{9:36} □ Καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * ^{9:37} □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{9:40} □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{9:40} □ ὄντες μετ' αὐτοῦ RP f³⁵ TR | μετ' αὐτοῦ ὄντες TNT² WH NA NIV SBL
 * ^{9:41} □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:3} □ καλεῖ RP f³⁵ TR | φωνεῖ TNT² WH NA NIV SBL
 * ^{10:4} □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:4} □ πρόβατα RP f³⁵ TR | πάντα TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:4} □² ἐκβάλῃ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐκβάλλῃ f³⁵ * ^{10:5} □ ἀκολουθήσωσιν RP f³⁵ TR | ἀκολουθήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:6} □ ῆν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἦ TNT² * ^{10:7} □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * ^{10:7} □² ὅτι RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * ^{10:8} □ ἦλθον RP | ἦλθον πρὸ ἐμοῦ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πρὸ ἐμοῦ ἦλθον TR * ^{10:12} □ δέ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * ^{10:12} □ εἰσὶν RP f³⁵ | εἰσὶ TR | ἔστιν TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:12} □² τὰ πρόβατα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:13} □ Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * ^{10:14} □ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν RP f³⁵ TR | γινώσκουσιν με τὰ ἐμά TNT² NA²⁸ | γινώσκουσί με τὰ ἐμά WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL

τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κάκεϊνά *¹με δεῖ² ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν· καὶ *³γενήσεται⁴ μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. ¹⁷ Διὰ τοῦτο *⁵ὁ πατήρ με⁶ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ Οὐδεὶς *⁷αἶρει⁸ αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

¹⁹ Σχίσμα *⁹οὖν¹⁰ πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ Ἐλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ²¹ Ἄλλοι *¹¹ ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς *¹²ἀνοίγειν;¹³

²² Ἐγένετο *¹⁴δε¹⁵ *¹⁶τὰ Ἐγκαίνια ἐν *¹⁷Ἱεροσολύμοις, *¹⁸καὶ¹⁹ χειμῶν ἦν. ²³ καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ *²⁰ Σολομῶνος. ²⁴ Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. ²⁵ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ²⁶ ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· *²⁷οὐ γάρ²⁸ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, *²⁹καθὼς εἶπον ὑμῖν.³⁰ ²⁷ Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου *³¹ἀκούει,³² κάγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι. ²⁸ κάγὼ *³³ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς· καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. ²⁹ Ὁ πατήρ μου *³⁴ὁ δέδωκέν μοι, *³⁵ *³⁶μείζων πάντων³⁷ ἐστίν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός *³⁸μου.³⁹ ³⁰ Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἓν ἐσμεν. ³¹ Ἐβάστασαν *⁴⁰οὖν⁴¹ πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ *⁴²καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν⁴³ ἐκ τοῦ πατρός *⁴⁴μου· καὶ διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον *⁴⁵λιθάζετέ με;⁴⁶ ³³ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι *⁴⁷λέγοντες,⁴⁸ Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, *⁴⁹Ἐγὼ εἶπα, Θεοὶ ἐστε; ³⁵ Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο—καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή— ³⁶ ὃν ὁ πατήρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; ³⁷ Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου,

* **10:16** ¹με δεῖ RP f³⁵ TR | δεῖ με TNT² WH NA NIV SBL * **10:16** ³γενήσεται RP f³⁵ TR NA²⁵ | γενήσονται TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **10:17** ⁵ὁ πατήρ με RP f³⁵ TR | με ὁ πατήρ TNT² WH NA NIV SBL * **10:18** ⁷αἶρει RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἦρεν WH NA²⁵ * **10:19** ⁹οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:21** ¹¹- RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | δὲ NIV⁷³ * **10:21** ¹²ἀνοίγειν RP f³⁵ TR | ἀνοῖξαι TNT² WH NA NIV SBL * **10:22** ¹⁴δε RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:22** ¹⁶- RP f³⁵ TR TNT² | τότε WH NA NIV SBL * **10:22** ¹⁸οὖν - RP f³⁵ | τοῖς TR TNT² WH NA NIV SBL * **10:22** ²⁰καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:23** ²²- RP f³⁵ | τοῦ TR TNT² WH NA NIV SBL * **10:26** ²⁴οὐ γάρ RP f³⁵ TR | ὅτι οὐκ TNT² WH NA NIV SBL * **10:26** ²⁶καθὼς εἶπον ὑμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:27** ²⁸ἀκούει RP f³⁵ TR | ἀκούουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **10:28** ³⁰ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς RP f³⁵ TR | δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον TNT² WH NA NIV SBL * **10:29** ³²ὁ δὲ RP f³⁵ TR NIV | ὁ TNT² WH NA SBL * **10:29** ³⁴- RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | αὐτὰ NIV⁷³ * **10:29** ³⁶μείζων πάντων RP f³⁵ TR NIV | πάντων μεῖζόν TNT² WH NA | πάντων μεῖζων SBL * **10:29** ³⁸μου RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:31** ⁴⁰οὖν RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * **10:32** ⁴²καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν RP f³⁵ TR TNT² | ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ WH NA²⁵ | ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **10:32** ⁴⁴μου RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **10:32** ⁴⁶λιθάζετέ με RP f³⁵ TR | ἐμὲ λιθάζετέ TNT² WH NA NIV SBL * **10:33** ⁴⁸λέγοντες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:34** ⁵⁰- RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL

μὴ πιστεύετε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις *πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε· ὅτι *²ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἐζήτουν *οὖν *πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθὴ ἦν. ⁴² Καὶ *ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

11

¹ Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν *αὐτῆς, ἥς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ³ Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. ⁷ Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, Ἀγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκά *εἰσὶν ὥραι τῆς ἡμέρας; Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. ¹⁰ Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² Εἶπον οὖν οἱ μαθηταί *αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. ¹⁴ Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανεν. ¹⁵ Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἀγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας *ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ Ἦν δὲ *ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ *καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς *²τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθῶνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ *αὐτῶν. ²⁰ Ἦ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι *Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν

* **10:38** π πιστεύσατε ... πιστεύσητε RP f³⁵ TR | πιστεύετε ... γνώσκετε TNT² WH NA NIV SBL * **10:38** ² ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ RP f³⁵ TR | ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, κἀγὼ ἐν τῷ πατρί TNT² WH NA NIV SBL
* **10:39** π οὖν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV⁷³ SBL | - NIV¹¹ * **10:39** π πάλιν αὐτὸν πιάσαι RP TR TNT² SBL
| πάλιν πιάσαι αὐτόν f³⁵ | αὐτόν πάλιν πιάσαι WH NA NIV * **10:42** π ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν
RP f³⁵ TR | πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν ἐκεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **11:2** π αὐτῆς RP TR TNT² WH NA
NIV SBL | ἐαυτῆς f³⁵ * **11:9** π - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **11:9** π εἰσὶν ὥραι RP TR | ὥραι
εἰσὶν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **11:12** π αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **11:17** π
ἡμέρας ἤδη RP f³⁵ TR | ἤδη ἡμέρας TNT² WH NA NIV SBL * **11:18** π ἡ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL
| - WH NA²⁵ * **11:19** π καὶ πολλοὶ RP f³⁵ TR | πολλοὶ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **11:19** ² τὰς περὶ
Μάρθαν RP f³⁵ TR | τὴν Μάρθαν TNT² WH NA NIV SBL * **11:19** π αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV
SBL * **11:20** π - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR

τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. ²¹ Εἶπεν οὖν *□ Μάρθα πρὸς *□τὸν□ Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, *□ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. ²² *□ Ἀλλὰ□ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. ²³ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ Λέγει αὐτῷ *□ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ Λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ Καὶ *□ ταῦτα□ εἰποῦσα ἀπῆλθεν, καὶ ἐφώνησεν Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ, εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ Ἐκείνη *□ ὡς ἤκουσεν, *□ ἐγείρεται□ ταχὺ καὶ *□² ἔρχεται□ πρὸς αὐτόν. ³⁰ Οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν *□ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπῆντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, *□ λέγοντες□ ὅτι Ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² Ἡ οὖν Μαρία, ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν *□ ὁ□ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν *□ αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας□ λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν *□ ἀπέθανέν μου□ ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. ³⁷ Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ἡδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ *□ τεθνηκότος□ Μάρθα, Κύριε, ἥδη ὅζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ⁴⁰ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ⁴¹ Ἦραν οὖν τὸν λίθον, *□ οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.□ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπεν, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ⁴² Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ⁴³ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. ⁴⁴ *□ Καὶ□ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει *□ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,□ Λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε *□ ὑπάγειν.

* **11:21** □ - RP f³⁵ | ἡ TR TNT² WH NA NIV SBL * **11:21** □ τὸν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **11:21** □ ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει RP f³⁵ TR | οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου TNT² WH NA NIV SBL * **11:22** □ ἀλλὰ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **11:24** □ - RP f³⁵ TR | ἡ TNT² WH NA NIV SBL * **11:28** □ ταῦτα RP f³⁵ TR | τοῦτο TNT² WH NA NIV SBL * **11:29** □ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **11:29** □ ἐγείρεται RP f³⁵ TR NA²⁵ | ἠγέρθη TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **11:29** □² ἔρχεται RP f³⁵ TR | ἦρχετο TNT² WH NA NIV SBL * **11:30** □ - RP f³⁵ TR | ἔτι TNT² WH NA NIV SBL * **11:31** □ λέγοντες RP f³⁵ TR | δόξαντες TNT² WH NA NIV SBL * **11:32** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:32** □ αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας RP f³⁵ | εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ TR | αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας TNT² WH NA NIV SBL * **11:32** □ ἀπέθανέν μου RP f³⁵ | ἀπέθανέ μου TR | μου ἀπέθανέν TNT² WH NA NIV SBL * **11:39** □ τεθνηκός RP f³⁵ TR | τελευτηκός TNT² | τετελευτηκός WH NA NIV SBL * **11:41** □ οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:44** □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:44** □ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH * **11:44** □ - RP f³⁵ TR | αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL

⁴⁵ Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ θεασάμενοι *□ἀ□ ἐποίησεν *□ὁ Ἰησοῦς, □ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. ⁴⁶ Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς *□ἀ□ ἐποίησεν *□ὁ Ἰησοῦς.

⁴⁷ Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιῶμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ *□σημεῖα ποιεῖ. □ ⁴⁸ Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ *□διαλογίζεσθε □ ὅτι συμφέρει *□²ἡμῖν □ ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ Τοῦτο δὲ ἀφ' ἐαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν *□ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας *□συνεβουλεύσαντο □ ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

⁵⁴ *□Ἰησοῦς οὖν □ οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν, κάκεῖ *□²διέτριβεν □ μετὰ τῶν μαθητῶν *□αὐτοῦ. □ ⁵⁵ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἐαυτούς. ⁵⁶ Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, Τί *□δοκεῖ ὑμῖν; □ Ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐορτήν; ⁵⁷ Δεδώκεισαν δὲ *□καὶ □ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι *□έντολήν, □ ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστίν, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12

¹ Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος *□ὁ τεθνηκώς, □ ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. *□ ² Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν *□ τῶν *□ἀνακειμένων σὺν □ αὐτῷ. ³ Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειπεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ Λέγει *□οὖν □ *□²εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, □ ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, ⁵ Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ

* 11:45 □ ἀ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ TNT² WH NA²⁵ * 11:45 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:46 □ ἀ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὅσα f³⁵ * 11:46 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:47 □ σημεῖα ποιεῖ RP f³⁵ TR | ποιεῖ σημεῖα TNT² WH NA NIV SBL * 11:50 □ διαλογίζεσθε RP f³⁵ TR | λογίζεσθε TNT² WH NA NIV SBL * 11:50 □² ἡμῖν RP f³⁵ TR | ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * 11:51 □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ὁ f³⁵ TR * 11:53 □ συνεβουλεύσαντο RP f³⁵ TR | ἐβουλεύσαντο TNT² WH NA NIV SBL * 11:54 □ Ἰησοῦς οὖν RP f³⁵ TR | Ὁ οὖν Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * 11:54 □² διέτριβεν RP f³⁵ | διέτριβε TR | ἔμεινεν TNT² WH NA NIV SBL * 11:54 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:56 □ δοκεῖ ὑμῖν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῖν δοκεῖ f³⁵ * 11:57 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:57 □ ἐντολήν RP f³⁵ TR | ἐντολὰς TNT² WH NA NIV SBL * 12:1 □ ὁ τεθνηκώς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:1 □ - RP f³⁵ TR | ὁ Ἰησοῦς TNT² | Ἰησοῦς WH NA NIV SBL * 12:2 □ - RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * 12:2 □ ἀνακειμένων σὺν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | συνανακειμένων TR * 12:4 □ οὖν RP f³⁵ TR TNT² | δὲ WH NA NIV SBL * 12:4 □² εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης RP f³⁵ TR | Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³

τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον *ἔειχεν, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· *ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου *τετήρηκεν αὐτό. ⁸ Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἐγὼ οὖν *ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἠγειρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

¹² Τῇ ἐπαύριον *ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται *² Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς *ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ *² ἔκραζον, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, *βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. ¹⁴ Εὐρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' *αὐτό, καθὼς ἐστίν γεγραμμένον, ¹⁵ Μὴ φοβοῦ, *θύγατερ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ¹⁶ Ταῦτα *δὲ οὐκ ἔγνωσαν *οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη *Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἠγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ Διὰ τοῦτο *καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι *ἤκουσεν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἐαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος *ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

²⁰ Ἦσαν δὲ *τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἐορτῇ· ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² Ἐρχεται *Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· *καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. ²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς *ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ *ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ Ἐὰν ἐμοὶ *διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμι ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· *καὶ ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. ²⁷ Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν

* **12:6** ἔειχεν, καὶ RP f³⁵ | εἶχε, καὶ TR | ἔχων TNT² WH NA NIV SBL * **12:7** ἵνα TNT² WH NA NIV SBL * **12:7** τετήρηκεν RP f³⁵ TR | τηρήσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **12:9** ἵνα RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ SBL | ὁ WH NA NIV⁷³ * **12:12** ἵνα RP f³⁵ TR TNT² | ὁ WH NA NIV SBL * **12:12** ὑπάντησιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀπάντησιν f³⁵ WH NA²⁵ | ὁ f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **12:13** ὑπάντησιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:13** ἔκραζον RP f³⁵ TR | ἐκραύγαζον TNT² WH NA NIV SBL * **12:13** ὁ TR | καὶ ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **12:14** αὐτό RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ f³⁵ * **12:15** θύγατερ RP f³⁵ TR | θυγάτηρ TNT² WH NA NIV SBL * **12:16** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:16** οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ WH NA NIV SBL * **12:16** ἵνα RP TNT² WH NA NIV SBL | ὁ f³⁵ TR * **12:18** καὶ RP f³⁵ TR WH NA SBL | - TNT² NIV * **12:18** ἤκουσεν RP f³⁵ | ἤκουσε TR | ἤκουσαν TNT² WH NA NIV SBL * **12:19** ἵνα RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ὄλος NIV⁷³ * **12:20** τινες Ἕλληνες RP f³⁵ TR | Ἕλληνες τινες TNT² WH NA NIV SBL * **12:22** ἵνα RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **12:22** καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος RP f³⁵ TR | ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **12:23** ἀπεκρίνατο RP f³⁵ TR | ἀποκρίνεται TNT² WH NA NIV SBL * **12:25** ἀπολέσει RP f³⁵ TR | ἀπολλύει TNT² WH NA NIV SBL * **12:26** διακονῇ τις RP f³⁵ TR | τις διακονῇ TNT² WH NA NIV SBL * **12:26** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ταύτην. ²⁸ Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. ²⁹ Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ³⁰ *Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, □ Οὐ δι' ἐμὲ *αὕτη ἡ φωνὴ □ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ Νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. ³² Καγὼ *ἐὰν □ ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν. ³³ Τοῦτο δὲ ἔλεγεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ Ἀπεκρίθη * □ αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς *□σὺ λέγεις, □ *² Δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ³⁵ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς *□μεθ' ὑμῶν □ ἐστὶν. Περιπατεῖτε *² ἕως □ τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ³⁶ *□ Ἔως □ τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν *□ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. ³⁷ Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ³⁸ ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ³⁹ Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, ⁴⁰ Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ *□πεπώρωκεν □ αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ, καὶ *² ἐπιστραφῶσιν, □ καὶ *³ ἰάσωμαι □ αὐτούς. ⁴¹ Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, *□ ὅτε □ εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. ⁴³ Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ περὶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με· ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. ⁴⁷ Καὶ ἐὰν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ *□πιστεύσῃ, □ ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ⁴⁸ Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁹ Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν *□ ἔδωκεν, □ τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. ⁵⁰ Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστὶν· ἃ οὖν *□ λαλῶ ἐγώ, □ καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

* **12:30** □ Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν TR | Ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν Ἰησοῦς WH * **12:30** □ αὕτη ἡ φωνὴ RP f³⁵ TR | ἡ φωνὴ αὕτη TNT² WH NA NIV SBL * **12:32** □ ἐὰν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἂν WH * **12:34** □ - RP f³⁵ TR TNT² | οὖν WH NA NIV SBL * **12:34** □ σὺ λέγεις RP f³⁵ TR | λέγεις σὺ TNT² WH NA NIV SBL * **12:34** □² - RP f³⁵ | ὅτι TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:35** □ μεθ' ὑμῶν RP f³⁵ TR | ἐν ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **12:35** □² ἕως RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **12:36** □ Ἔως RP f³⁵ TR | Ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **12:36** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:40** □ πεπώρωκεν RP f³⁵ TR | ἐπώρωσεν TNT² WH NA NIV SBL * **12:40** □² ἐπιστραφῶσιν RP f³⁵ | ἐπιστραφῶσι TR | στραφῶσιν TNT² WH NA NIV SBL * **12:40** □³ ἰάσωμαι RP f³⁵ TR | ἰάσομαι TNT² WH NA NIV SBL * **12:41** □ ὅτε RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **12:47** □ πιστεύσῃ RP f³⁵ TR | φυλάξῃ TNT² WH NA NIV SBL * **12:49** □ ἔδωκεν RP f³⁵ | ἔδωκε TR | δέδωκεν TNT² WH NA NIV SBL * **12:50** □ λαλῶ ἐγώ RP f³⁵ TR | ἐγὼ λαλῶ TNT² WH NA NIV SBL

13

¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι *ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. ² Καὶ δεῖπνου *γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν *²Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῷ, ³ εἰδὼς *ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα *δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεῖπνου, καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. ⁵ Εἵτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διεζωσμένος. ⁶ Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· *καὶ λέγει αὐτῷ *²ἐκείνος, Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ Απεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. ⁸ Λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς *τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Απεκρίθη *αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ Λέγει αὐτῷ *ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος *οὐ χρειαν ἔχει *ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ¹¹ Ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, *Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

¹² Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, *καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, *ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; ¹³ Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ Ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. ¹⁴ Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ¹⁵ Ὑπόδειγμα γὰρ *ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς *ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ¹⁶ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ Εἰ ταῦτα οἶδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. ¹⁸ Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα *οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁ τρώγων *μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ¹⁹ Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα, *ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων *ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

* **13:1** ἐλήλυθεν RP f³⁵ TR | ἦλθεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:2** γενομένου RP f³⁵ TR | γινομένου TNT² WH NA NIV SBL * **13:2** ² Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῷ RP f³⁵ TR | ἵνα παραδοῖ αὐτόν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης TNT² WH NA²⁵ | ἵνα παραδοῖ αὐτόν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **13:3** ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:3** δέδωκεν RP f³⁵ TR | ἔδωκεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** ² ἐκείνος RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **13:8** τοὺς πόδας μου RP f³⁵ TR | μου τοὺς πόδας TNT² WH NA NIV SBL * **13:8** αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | Ἰησοῦς αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **13:10** ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **13:10** οὐ χρειαν ἔχει RP f³⁵ TR | οὐκ ἔχει χρειαν TNT² WH NA NIV SBL * **13:10** ἢ RP f³⁵ TR | εἰ μὴ TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **13:12** καὶ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **13:12** ἀναπεσὼν RP f³⁵ TR | καὶ ἀνέπεσεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:15** ἔδωκα RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δέδωκα f³⁵ * **13:15** ἐγὼ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **13:18** οὓς RP f³⁵ TR | τίνας TNT² WH NA NIV SBL * **13:18** ² μετ' ἐμοῦ RP f³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL * **13:19** ὅταν γένηται, πιστεύσητε RP f³⁵ TR | πιστεύητε ὅταν γένηται TNT² WH NA²⁵ | πιστεύσητε ὅταν γένηται NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **13:20** ἐάν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL

21 Ταῦτα εἰπὼν *□□ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 Ἐβλεπον *□οῦν□ *□²εἰς□ ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 Ἦν *□δὲ□ ἀνακειμένος εἷς *□ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. 24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος *□πυθέσθαι τίς ἂν εἴη□ περὶ οὗ λέγει. 25 *□Ἐπιπεσὼν□ *□²δὲ□ ἐκεῖνος *□οὔτως□ ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς ἐστιν; 26 Ἀποκρίνεται *□ *□□ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ὃν ἐγὼ *□βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω.□ *□² *□²Καὶ ἐμβάψας□ τὸ ψωμίον, *□³ δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος *□³ Ἰσκαριώτη.□ 27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ *□□ Ἰησοῦς, Ὅ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. 28 Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. 29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν *□□ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ *□²□ Ἰησοῦς, Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἐορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. 30 Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, *□εὐθέως ἐξῆλθεν·□ ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε *□ ἐξῆλθεν, λέγει *□□ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. 32 *□Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,□ καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν *□ἐαυτῷ,□ καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου *□ὑπάγω ἐγώ,□ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη *□αὐτῷ□ *□²□ Ἰησοῦς, Ὅπου *□ ὑπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, *□ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.□ 37 Λέγει αὐτῷ *□ Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι *□ἀκολουθῆσαι□ ἄρτι; Τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. 38 *□Ἀπεκρίθη□ *□αὐτῷ□ *□²□ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ

* 13:21 □ ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * 13:22 □ οὖν RP TR TNT² | δὲ f³⁵ | - WH NA NIV SBL * 13:22 □² εἰς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς f³⁵ * 13:23 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:23 □ - RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * 13:24 □ πυθέσθαι τίς ἂν εἴη RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰπέ τίς ἐστιν TNT² WH NA²⁵ * 13:25 □ Ἐπιπεσὼν RP f³⁵ TR | Ἀναπεσὼν TNT² WH NA NIV SBL * 13:25 □² δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA²⁵ SBL | οὖν NA²⁷⁺²⁸ NIV * 13:25 □ οὔτως RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 13:26 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | οὖν WH NA²⁵ * 13:26 □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV⁷³ SBL | - NIV¹¹ * 13:26 □ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω RP f³⁵ TR | βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω TNT² WH NA NIV SBL * 13:26 □² - RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * 13:26 □² Καὶ ἐμβάψας RP f³⁵ TR | Βάψας οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 13:26 □³ - RP f³⁵ TR NIV SBL | λαμβάνει καὶ TNT² WH NA * 13:26 □³ Ἰσκαριώτη RP f³⁵ TR | Ἰσκαριώτου TNT² WH NA NIV SBL * 13:27 □ ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 13:29 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:29 □² ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * 13:30 □ εὐθέως ἐξῆλθεν RP f³⁵ TR | ἐξῆλθεν εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 13:31 □ - RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 13:31 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:32 □ Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 13:32 □ ἐαυτῷ RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² NA NIV | αὐτῷ WH SBL * 13:33 □ ὑπάγω ἐγώ RP f³⁵ TR | ἐγὼ ὑπάγω TNT² WH NA NIV SBL * 13:36 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * 13:36 □² ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:36 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐγὼ f³⁵ * 13:36 □ ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι RP f³⁵ TR | ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον TNT² WH NA NIV SBL * 13:37 □ - RP f³⁵ | ὁ TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:37 □ ἀκολουθῆσαι RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἀκολουθεῖν TNT² WH * 13:38 □ Ἀπεκρίθη RP f³⁵ TR | Ἀποκρίνεται TNT² WH NA NIV SBL * 13:38 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:38 □² ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ἀλέκτωρ *²φωνήσῃ ἕως οὗ *³ἀπαρνήσῃ με τρίς.

14

¹ Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.
² Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλάι εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν·
 *² Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ Καὶ ἐὰν πορευθῶ, *² ἐτοιμάσω *² ὑμῖν
 τόπον·² πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγώ,
 καὶ ὑμεῖς ᾗτε. ⁴ Καὶ *² ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.² ⁵ Λέγει
 αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· *² καὶ² πῶς *² δυνάμεθα τὴν ὁδὸν
 εἰδέναι;² ⁶ Λέγει αὐτῷ *² ὁ² Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ·
 οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ *² Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν
 πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν·² *² καὶ² ἅπ' ἅρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἐωράκατε
 *² αὐτόν.² ⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.
⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, *² Τοσοῦτον χρόνον² μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με,
 Φίλιππε; Ὁ ἐωρακὼς ἐμέ, ἐώρακεν τὸν πατέρα· *² καὶ² πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον
 ἡμῖν τὸν πατέρα;² ¹⁰ Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστίν;
 Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ *² λαλῶ² ὑμῖν, ἅπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ *² ὁ² ἐν ἐμοὶ
 μένων, *² αὐτὸς² ποιεῖ τὰ ἔργα. *² ¹¹ Πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ
 πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε *² μοι.² ¹² Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα
 τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα *² μου² πορεύομαι. ¹³ Καὶ ὁ τι ἂν
 αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ.
¹⁴ Ἐάν τι αἰτήσητέ *² με² ἐν τῷ ὀνόματί μου, *² ἐγὼ² ποιήσω. ¹⁵ Ἐὰν ἀγαπᾶτέ
 με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς *² τηρήσατε.² ¹⁶ Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ
 ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα *² μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,² ¹⁷ τὸ
 πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ
 γινώσκει *² αὐτό.² Ὑμεῖς *² δὲ² γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν
 *² ἔσται.² ¹⁸ Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ
 κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς *² ζήσεσθε.²

* **13:38** ² φωνήσῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | φωνήσῃ TR * **13:38** ³ ἀπαρνήσῃ RP f³⁵ TR | ἀρνήσῃ
 TNT² WH NA NIV SBL * **14:2** ² - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **14:3** ² - RP | καὶ f³⁵ TR TNT²
 WH NA NIV SBL * **14:3** ² ὑμῖν τόπον RP f³⁵ TR | τόπον ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **14:4** ² ὅπου ἐγὼ
 ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε RP f³⁵ TR | ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, οἴδατε τὴν ὁδὸν TNT² WH NA NIV SBL
 * **14:5** ² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:5** ² δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸
 NIV SBL | οἶδαμεν τὴν ὁδὸν TNT² WH NA²⁵ * **14:6** ² ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵
 NIV¹¹ * **14:7** ² Εἰ ἐγνώκειτέ ... ἐγνώκειτε ἄν· RP f³⁵ TR | Εἰ ἐγνώκειτέ ... ἂν ἤδειτε· TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³
 SBL | Εἰ ἐγνώκατέ ... γνώσεσθε· NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ * **14:7** ² καὶ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵
 SBL * **14:7** ² αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **14:9** ² Τοσοῦτον χρόνον RP f³⁵
 TR TNT² WH NA²⁵ | Τοσοῦτω χρόνω NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **14:9** ² καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * **14:10** ² λαλῶ RP f³⁵ TR | λέγω TNT² WH NA NIV SBL * **14:10** ² ὁ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * **14:10** ² αὐτὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:10** ² - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL
 * **14:11** ² μοι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **14:12** ² μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **14:14** ² με RP WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR TNT² * **14:14** ² ἐγὼ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | τοῦτο
 WH * **14:15** ² τηρήσατε RP f³⁵ TR | τηρήσετε TNT² WH NA NIV SBL * **14:16** ² μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν
 αἰῶνα RP f³⁵ TR | ἢ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα TNT² WH NA²⁵ SBL | μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἢ NA²⁷⁺²⁸ NIV
 * **14:17** ² αὐτό RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **14:17** ² δὲ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL
 * **14:17** ² ἔσται RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐστίν TNT² WH * **14:19** ² ζήσεσθε RP f³⁵ TR | ζήσετε TNT² WH
 NA NIV SBL

20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ *γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. 21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, *καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ *ποιήσομεν. 24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἐστὶν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. 26 Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. * 27 Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. 28 Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι *εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ *μου μείζων μου ἐστὶν. 29 Καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. 30 Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου *ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοί οὐκ ἔχει οὐδέν· 31 ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς *ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ.

Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15

1 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστὶν. 2 Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοί μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα *πλείονα καρπὸν φέρῃ. 3 Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. 4 Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ *μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοί *μείνητε. 5 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 Ἐὰν μὴ τις *μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς *τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. 7 Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μένῃ, ὃ ἐὰν θέλητε *αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. 8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ *γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. 9 Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ *ἠγάπησα ὑμᾶς· μένατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. 10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ *τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

* 14:20 γνῶσεσθε ὑμεῖς RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ὑμεῖς γνώσεσθε TNT² WH * 14:22 καὶ RP f³⁵ NA NIV⁷³ | - TR TNT² WH NIV¹¹ SBL * 14:23 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 14:23 ποιήσομεν RP f³⁵ TR | ποιησόμεθα TNT² WH NA NIV SBL * 14:26 - RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ SBL | ἐγὼ WH NA NIV⁷³ * 14:28 εἶπον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:28 ² μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:30 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τούτου TR * 14:31 ἐνετείλατό RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐντολήν ἔδωκέν TNT² WH * 15:2 πλείονα καρπὸν RP f³⁵ TR | καρπὸν πλείονα TNT² WH NA NIV SBL * 15:4 μείνῃ RP f³⁵ TR TNT² | μένῃ WH NA NIV SBL * 15:4 ² μείνητε RP f³⁵ TR | μένητε TNT² WH NA NIV SBL * 15:6 μείνῃ RP f³⁵ TR | μένῃ TNT² WH NA NIV SBL * 15:6 τὸ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 15:7 αἰτήσεσθε RP f³⁵ TR | αἰτήσασθε TNT² WH NA NIV SBL * 15:8 γενήσεσθε RP f³⁵ TR NA²⁵ | γένησθε TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 15:9 ἠγάπησα ὑμᾶς RP f³⁵ TR | ὑμᾶς ἠγάπησα TNT² WH NA NIV SBL * 15:10 τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός μου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τοῦ πατρός τὰς ἐντολάς WH | τοῦ πατρός μου τὰς ἐντολάς NA²⁵

11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν *ᾧ μείνη, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. 12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. 13 Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. 14 Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῇτε *ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. 15 Οὐκέτι *ὅμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἵρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. 16 Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελεξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη· ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ ὑμῖν. 17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον *ὑμῶν μεμίσηκεν. 19 Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 20 Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. 21 Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν *ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. 22 Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. 23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος *ᾧ πεποίηκεν, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. 25 Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ *ᾧ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὅταν *ὅδε ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16

1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῇτε. 2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. 3 Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, *ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. 4 Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, *ᾧ μνημονεύητε *αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. 5 Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις; 6 Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. 7 Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ *ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος *οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. 8 Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· 9 περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· 10 περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα *μου ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· 11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἀρχὼν τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. 12 Ἔτι πολλὰ

* 15:11 ᾧ μείνη RP f³⁵ TR | ἡ TNT² WH NA NIV SBL * 15:14 ὅσα RP f³⁵ TR | ἃ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὃ WH NA²⁵ * 15:15 ὅμᾶς λέγω RP f³⁵ TR | λέγω ὑμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * 15:18 ὑμῶν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * 15:21 ὑμῖν RP f³⁵ TR | εἰς ὑμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * 15:24 ᾧ πεποίηκεν RP f³⁵ TR | ἐποίησεν TNT² WH NA NIV SBL * 15:25 ᾧ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος TNT² WH NA NIV SBL * 15:26 ὅδε RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 16:3 ᾧ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῖν TR * 16:4 ᾧ - RP f³⁵ TR NIV⁷³ | αὐτῶν TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * 16:4 αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * 16:7 ἐγὼ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 16:7 οὐκ ἐλεύσεται RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | οὐ μὴ ἔλθῃ TNT² WH NA²⁵ SBL * 16:10 μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ἔχω *□λέγειν ὑμῖν, □ ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. ¹³ Ὄταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς *□εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· □ οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα *□² ἂν ἀκούσῃ □ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁴ Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁵ Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ *□λαμβάνει, □ καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁶ *□Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁷ Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; Καὶ ὅτι *□Εγὼ □ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ Ἐλεγον οὖν, *□Τοῦτο τί ἐστίν □ ὃ λέγει, *□τὸ □ μικρόν; Οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ¹⁹ Ἐγὼ *□οὖν □ *□² ὁ □ Ἰησοῦς ὅτι ἠθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; ²⁰ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς *□δὲ □ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² Καὶ ὑμεῖς οὖν *□λύπην μὲν νῦν □ ἔχετε· πάλιν δὲ ὀψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς *□αἶρει □ ἀφ' ὑμῶν. ²³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν *□ὅτι □ *□ὅσα ἂν □ αἰτήσητε τὸν πατέρα *□ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. □ ²⁴ Ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· *□ἀλλ' □ ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς *□ἀναγγελῶ □ ὑμῖν. ²⁶ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· ²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ *□παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, □ καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. ²⁹ Λέγουσιν *□αὐτῷ □ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε, νῦν

* **16:12** □ λέγειν ὑμῖν RP f³⁵ TR | ὑμῖν λέγειν TNT² WH NA NIV SBL * **16:13** □ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν RP f³⁵ TR | εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν TNT² WH NA²⁵ | ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάση NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **16:13** □² ἂν ἀκούσῃ RP f³⁵ TR | ἀκούσει TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀκούει WH NA²⁵ * **16:15** □ λαμβάνει RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λήψεται TR * **16:16** □ Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα ... Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; Καὶ ὅτι Ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; RP f³⁵ | Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα ... Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; Καὶ ὅτι Ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; TR | Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με ... Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὤψεσθέ με; Καὶ ὅτι Ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα; TNT² WH NA NIV SBL * **16:17** □ Ἐγὼ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:18** □ Τοῦτο τί ἐστίν RP f³⁵ TR NA²⁵ | Τί ἐστὶν τοῦτο TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **16:18** □ τὸ RP f³⁵ TR NA NIV | - TNT² WH SBL * **16:19** □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:19** □² ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **16:20** □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:22** □ λύπην μὲν νῦν RP f³⁵ TR | νῦν μὲν λύπην TNT² WH NA NIV SBL * **16:22** □ αἶρει RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἀρεῖ TNT² WH * **16:23** □ ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:23** □ ὅσα ἂν RP f³⁵ TR | ἂν τι TNT² WH NA NIV SBL * **16:23** □ ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου TNT² WH NA²⁵ SBL * **16:25** □ ἀλλ' RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:25** □ ἀναγγελῶ RP f³⁵ TR | ἀπαγγελῶ TNT² WH NA NIV SBL * **16:27** □ παρὰ τοῦ θεοῦ ... παρὰ τοῦ πατρὸς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | παρὰ τοῦ πατρὸς ... ἐκ τοῦ πατρὸς TNT² WH | παρὰ τοῦ θεοῦ ... ἐκ τοῦ πατρὸς NA²⁵ SBL * **16:29** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*□ παρρησία λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρειάν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς *□ό□ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; ³² Ἰδού, ἔρχεται ὥρα καὶ *□νῦν□ ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῇτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ³³ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17

¹ Ταῦτα ἐλάλησεν *□ό□ Ἰησοῦς, καὶ *□ἐπῆρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπεν,□ Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα *□²καὶ□ ὁ υἱός *□³σου□ δοξάσῃ σε· ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, *□δώσει□ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. ³ Αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν χριστόν. ⁴ Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον *□ἐτελείωσα□ ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. ⁵ Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. ⁶ Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς *□δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασιν. ⁷ Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ *□ἐστίν·□ ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁹ Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν· ¹⁰ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ *□οὔτοι□ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ πρὸς σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, *□²ῶ□ δέδωκάς μοι, ἵνα ὥσιν ἔν, καθὼς *□ ἡμεῖς. ¹² Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν *□ἐν τῷ κόσμῳ,□ ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· *□οὓς□ δέδωκάς μοι, *□ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ¹³ Νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν *□αὐτοῖς.□ ¹⁴ Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσιν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁵ Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν, καθὼς ἐγὼ *□ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.□ ¹⁷ Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ *□σου·□ ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστίν. ¹⁸ Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κάγῳ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.

* **16:29** □ - RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * **16:31** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:32** □ νῦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:1** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:1** □ ἐπῆρεν ... καὶ εἶπεν RP f³⁵ | ἐπῆρε ... καὶ εἶπεν TR | ἐπάρας ... εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **17:1** □² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:1** □³ σου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:2** □ δώσει RP f³⁵ WH | δώσει TR TNT² NA NIV SBL * **17:4** □ ἐτελείωσα RP f³⁵ TR | τελειώσας TNT² WH NA NIV SBL * **17:6** □ δέδωκάς ... δέδωκας ... δέδωκάς ... δέδωκάς RP f³⁵ TR | ἔδωκάς ... ἔδωκας ... δέδωκάς ... ἔδωκάς TNT² NA NIV SBL | ἔδωκάς ... ἔδωκας ... ἔδωκάς ... ἔδωκάς WH * **17:7** □ ἐστίν RP f³⁵ TR | εἰσιν TNT² WH NA NIV SBL * **17:11** □ οὔτοι RP f³⁵ TR TNT² | αὐτοὶ WH NA NIV SBL * **17:11** □² ῶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὓς TR * **17:11** □ - RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | καὶ TNT² * **17:12** □ ἐν τῷ κόσμῳ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:12** □ οὓς RP f³⁵ TR | ῶ TNT² WH NA NIV SBL * **17:12** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **17:13** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **17:16** □ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί RP f³⁵ TR | οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου TNT² WH NA NIV SBL * **17:17** □ σου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα *καὶ αὐτοὶ ὣσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν *πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ. 21 ἵνα πάντες ἐν ὣσιν· καθὼς σύ, *πάτερ, ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν *ἐν ὣσιν· ἵνα ὁ κόσμος *πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 22 Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὣσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς ἐν *ἐσμεν. 23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὣσιν τετελειωμένοι εἰς ἐν, *καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμέ ἡγάπησας. 24 *Πάτερ, *οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὣσιν μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν *ἔδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. 25 *Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἡγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾗ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

18

1 Ταῦτα εἰπὼν *ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου *τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη *ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 3 Ὁ οὖν Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ *ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὀπλῶν. 4 Ἰησοῦς *οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, *ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; 5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς *ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι. Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν μετ' αὐτῶν. 6 Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς *ὅτι Ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. 7 Πάλιν οὖν *αὐτοὺς ἐπηρώτησεν, Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. 10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. Ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν μάχαιραν *εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

* 17:19 καὶ αὐτοὶ ὣσιν RP f³⁵ TR | ὣσιν καὶ αὐτοὶ TNT² WH NA NIV SBL * 17:20 πιστευόντων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πιστευσόντων TR * 17:21 πάτερ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πατήρ TNT² WH NA²⁵ * 17:21 ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 17:21 π² πιστεύσῃ RP f³⁵ TR | πιστεύῃ TNT² WH NA NIV SBL * 17:22 ἐσμεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 17:23 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 17:24 Πάτερ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Πατήρ TNT² WH NA²⁵ * 17:24 οὓς RP f³⁵ TR | ὃ TNT² WH NA NIV SBL * 17:24 ἔδωκάς RP TR | δέδωκάς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 17:25 Πάτερ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Πατήρ TNT² WH NA²⁵ * 18:1 ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:1 τῶν RP f³⁵ TR WH | τοῦ TNT² NA NIV SBL * 18:2 ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:3 ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων RP f³⁵ TR | ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων TNT² WH NA NIV SBL * 18:4 οὖν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | δὲ TNT² * 18:4 ἐξελθὼν εἶπεν RP f³⁵ TR | ἐξῆλθεν καὶ λέγει TNT² WH NA NIV SBL * 18:5 ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:6 ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:7 αὐτοὺς ἐπηρώτησεν RP f³⁵ | αὐτοὺς ἐπηρώτησε TR | ἐπηρώτησεν αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 18:8 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 18:11 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σου TR

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν, 13 καὶ *□ἀπήγαγον□ *□αὐτόν□ πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. 14 Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον *□ἀπολέσθαι□ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

15 Ἐκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ *□ὁ□ ἄλλος μαθητής. Ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. 16 ὁ δὲ Πέτρος εἰστίκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος *□ὃς ἦν γνωστὸς□ *□τῷ ἀρχιερεῖ,□ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσῆγαγεν τὸν Πέτρον. 17 Λέγει οὖν *□ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ,□ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. 18 Εἰστίκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεπονηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ *□ *□μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος□ ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ *□ὁ□ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ *□ἐλάλησα□ τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν *□ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου *□πάντοτε□ οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 Τί με *□ἐπερωτᾷς; Ἐπερώτησον□ τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς *□τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς□ ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; 23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ *□ὁ□ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; 24 Ἀπέστειλεν *□ αὐτόν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο *□οὐν□ ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. 26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; 27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο *□ὁ□ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

28 Ἀγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ *□πρωί,□ καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, *□ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσιν□ τὸ Πάσχα. 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος *□ πρὸς αὐτούς, καὶ *□εἶπεν,□

* 18:13 □ ἀπήγαγον RP f³⁵ TR | ἤγαγον TNT² WH NA NIV SBL * 18:13 □ αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:14 □ ἀπολέσθαι RP f³⁵ TR | ἀποθανεῖν TNT² WH NA NIV SBL * 18:15 □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 18:16 □ ὃς ἦν γνωστὸς RP f³⁵ TR | ὁ γνωστὸς TNT² WH NA NIV SBL * 18:16 □ τῷ ἀρχιερεῖ RP f³⁵ TR | τοῦ ἀρχιερέως TNT² WH NA NIV SBL * 18:17 □ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ RP f³⁵ TR | τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς TNT² WH NA NIV SBL * 18:18 □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 18:18 □ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος RP f³⁵ TR | ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 18:20 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:20 □ ἐλάλησα RP f³⁵ TR | λελάληκα TNT² WH NA NIV SBL * 18:20 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῇ TR * 18:20 □ πάντοτε RP f³⁵ TR | πάντες TNT² WH NA NIV SBL * 18:21 □ ἐπερωτᾷς; Ἐπερώτησον RP f³⁵ TR | ἐρωτᾷς; Ἐρώτησον TNT² WH NA NIV SBL * 18:22 □ τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς RP f³⁵ TR | παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν TNT² WH NA NIV SBL * 18:23 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:24 □ - RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 18:25 □ οὖν RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 18:27 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 18:28 □ πρωί RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πρωία TR * 18:28 □ ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσιν RP f³⁵ | ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι TR | ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλὰ φάγωσιν TNT² WH NA NIV SBL * 18:29 □ - RP f³⁵ TR | ἔξω TNT² WH NA NIV SBL * 18:29 □ εἶπεν RP f³⁵ | εἶπε TR | φησὶν TNT² WH NA NIV SBL

Τίνα κατηγορίαν φέρετε *κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ³⁰ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος *κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς *ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον *²οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδέν· ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν ἀποθνήσκειν.

³³ Εἰσῆλθεν οὖν *εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ³⁴ Ἀπεκρίθη *αὐτῷ *²ὁ Ἰησοῦς, *Ἄφ' ἐαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι *σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ³⁵ Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται *ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη *Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ. *Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστὶν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν *αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἔστιν δὲ συνήθεια *ὑμῖν, ἵνα ἕνα *ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ Πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ Ἐκραύγασαν οὖν *πάλιν *²πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

19

¹ Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσεν. ² Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ³ *καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ *Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι *ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. ⁵ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, *Ἴδε, ὁ ἄνθρωπος. ⁶ Ὅτε οὖν εἶδον αὐτόν

* **18:29** κατὰ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **18:30** κακοποιός RP f³⁵ TR | κακὸν ποιῶν TNT² WH NA NIV SBL * **18:31** ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **18:31** ² οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:33** εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν RP f³⁵ TR | πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον TNT² WH NA NIV SBL * **18:34** αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:34** ² ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:34** Ἄφ' ἐαυτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁵ | Ἀπὸ σεαυτοῦ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **18:34** σοι εἶπον RP f³⁵ TR | εἶπον σοι TNT² WH NA NIV SBL * **18:36** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **18:36** ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο RP f³⁵ TR NA²⁵ | οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἂν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **18:37** - RP f³⁵ | ὁ TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:37** Ἐγὼ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:38** αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ RP f³⁵ TR | εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν TNT² WH NA NIV SBL * **18:39** ὑμῖν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἡμῖν f³⁵ * **18:39** ὑμῖν ἀπολύσω ... ὑμῖν ἀπολύσω RP f³⁵ TR | ἀπολύσω ὑμῖν ... ἀπολύσω ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **18:40** πάλιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **18:40** ² πάντες RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **19:3** - RP f³⁵ TR | καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **19:4** Ἐξῆλθεν οὖν RP f³⁵ TR | Καὶ ἐξῆλθεν TNT² WH NA NIV SBL * **19:4** ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω RP f³⁵ TR | οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **19:5** Ἴδε RP f³⁵ TR | Ἰδοὺ TNT² WH NA NIV SBL

οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκράυγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον *αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον *ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι *ἐαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν. ⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοὺς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω *σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; ¹¹ Ἀπεκρίθη *ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν *οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν *²σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ *²παραδιδούς με σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² Ἐκ τούτου *ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι *ἔκραζον λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα *²ἐαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. ¹³ Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας *τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ *τοῦ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ¹⁴ ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα *²δὲ *²ὥσει ἔκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ *Οἱ δὲ ἐκράυγασαν, Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. ¹⁶ Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον *²δὲ τὸν Ἰησοῦν *²καὶ ἤγαγον· ¹⁷ καὶ βαστάζων *τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς *²τόπον λεγόμενον Κρανίου Τόπον, *³δς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ. ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ Ἐγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοὺς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν *ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοὺς· καὶ ἦν γεγραμμένον *²Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί. ²¹ Ἐλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφει, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι Ἐκεῖνος

* 19:6 αὐτόν RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 19:7 ἡμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 19:7 ἐαυτὸν υἱὸν θεοῦ RP f³⁵ TR | υἱὸν θεοῦ ἐαυτὸν TNT² WH NA NIV SBL * 19:10 σταυρῶσαί ... ἀπολῦσαί RP f³⁵ TR | ἀπολῦσαί ... σταυρῶσαί TNT² WH NA NIV SBL * 19:11 - RP f³⁵ TR NA²⁵ NIV¹¹ | αὐτῷ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL * 19:11 ἰησοῦς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ ἰησοῦς TR * 19:11 οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ RP f³⁵ TR | κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν TNT² WH NA NIV SBL * 19:11 ² σοι δεδομένον RP f³⁵ TR | δεδομένον σοι TNT² WH NA NIV SBL * 19:11 ² παραδιδούς RP f³⁵ TR TNT² | παραδούς WH NA NIV SBL * 19:12 ἐζήτει ὁ Πιλάτος RP f³⁵ TR | ὁ Πιλάτος ἐζήτει TNT² NA NIV SBL | ὁ Πιλάτος ἐζήτει WH * 19:12 ἔκραζον RP f³⁵ TR | ἐκράυγασαν TNT² WH NA NIV SBL * 19:12 ² ἐαυτὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτόν TR * 19:13 τοῦτον τὸν λόγον RP f³⁵ TR | τῶν λόγων τούτων TNT² WH NA NIV SBL * 19:13 τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:14 δὲ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 19:14 - RP TR | ἦν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 19:14 ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * 19:15 Οἱ δὲ ἐκράυγασαν RP f³⁵ TR | Ἐκράυγασαν οὖν ἐκεῖνοι TNT² WH NA NIV SBL * 19:16 δὲ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 19:16 ² καὶ ἤγαγον RP f³⁵ | καὶ ἀπήγαγον TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:17 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτῷ τὸν σταυρὸν TNT² | αὐτῷ τὸν σταυρὸν WH SBL | ἐαυτῷ τὸν σταυρὸν NA NIV * 19:17 ² τόπον λεγόμενον Κρανίου Τόπον RP | τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 19:17 ³ δς RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 19:20 ὁ τόπος τῆς πόλεως RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς πόλεως ὁ τόπος TR * 19:20 ² Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί RP f³⁵ TR | Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί TNT² WH NA NIV SBL

εἶπεν, Βασιλεύς *Πεῖμι τῶν Ἰουδαίων. 22 Απεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. 24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ *Πῇ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. 25 Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ *Παύτοῦ, Γύναι, *Πῖδε ὁ υἱός σου. 27 Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἴδου ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν *ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο *ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ὅτι *πάντα ἤδη τετέλεστοι, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, Διψῶ. 29 Σκεῦος *οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· *οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 Ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Τετέλεστο· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, *ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν—ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου—ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. 32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. 33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον *αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. 34 ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ *εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. 35 Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ *ἐστὶν αὐτοῦ ἡ μαρτυρία, κάκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα *ὁ ὑμεῖς *πιστεύσητε. 36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὅστοῦν οὐ συντριβήσεται *ἀπ' αὐτοῦ. 37 Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ *ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον *Ἰωσήφ *ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. Ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα *τοῦ

* 19:21 Πεῖμι τῶν Ἰουδαίων RP f³⁵ TR NA NIV | τῶν Ἰουδαίων εἰμί TNT² WH SBL * 19:24 ἡ λέγουσα RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 19:26 αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:26 Πῖδε ... ἴδου f³⁵ | ἰδου ... ἴδου RP TR | ἴδε ... ἴδε TNT² WH NA NIV SBL * 19:27 ὁ μαθητὴς αὐτὴν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτὴν ὁ μαθητὴς TR * 19:28 ἰδὼν RP | εἰδὼς f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 19:28 πάντα ἤδη RP TR | ἤδη πάντα f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 19:29 οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 19:29 οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν RP f³⁵ TR | σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν TNT² WH NA NIV SBL * 19:31 ἵνα μὴ μείνῃ ... ἐν τῷ σαββάτῳ ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν RP f³⁵ TR | ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ... ἐν τῷ σαββάτῳ TNT² WH NA NIV SBL * 19:33 αὐτὸν ἤδη RP f³⁵ TR | ἤδη αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * 19:34 εὐθέως ἐξῆλθεν RP f³⁵ | εὐθὺς ἐξῆλθεν TR | ἐξῆλθεν εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * 19:35 ἐστὶν αὐτοῦ ἡ μαρτυρία RP | ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ f³⁵ | αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία TR TNT² WH NA NIV SBL * 19:35 Π - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 19:35 πιστεύσητε RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | πιστεύητε TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 19:36 ἀπ' RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 19:38 Π - RP f³⁵ | δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL * 19:38 Π² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 19:38 ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 19:38 τοῦ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL

Ἰησοῦ. ³⁹ Ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς *τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων *²μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης *³ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ *ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁴¹ Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς *ἐτέθη. ⁴² Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτῃ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. ² Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ⁵ καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ Ἐρχεται οὖν *Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. ⁸ Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν, καὶ ἐπίστευσεν. ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς *ἐαυτοὺς οἱ μαθηταί.

¹¹ Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς *τὸ μνημεῖον *κλαίουσα ἔξω· ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυσεν εἰς τὸ μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς, ὅτι Ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ *Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι *Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ Λέγει αὐτῇ *ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστίν, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ *ἔθηκες αὐτόν, καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἄρῶ. ¹⁶ Λέγει αὐτῇ *ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ, *Ραββουνί—ὃ λέγεται, Διδάσκαλε. ¹⁷ Λέγει αὐτῇ *ὁ Ἰησοῦς, Μὴ μου ἅπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα *πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπέ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ Ἐρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ

* **19:39** τὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **19:39** ² μίγμα RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἔλιγμα WH * **19:39** ³ ὡς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὡσεὶ TR * **19:40** ἐν RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:41** ἐτέθη RP f³⁵ TR TNT² | ἦν τεθειμένος WH NA NIV SBL * **20:6** - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **20:10** ἐαυτοὺς RP f³⁵ TR | αὐτοὺς TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτοὺς WH NA²⁵ SBL * **20:11** τὸ μνημεῖον RP TR | τῷ μνημείῳ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **20:11** κλαίουσα ἔξω RP f³⁵ TR | ἔξω κλαίουσα TNT² WH NA NIV SBL * **20:14** Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:14** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **20:15** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:15** ἔθηκες αὐτόν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτόν ἔθηκες TR * **20:16** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:16** - RP f³⁵ TR | Ἑβραϊστὶ TNT² WH NA NIV SBL * **20:17** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:17** πρὸς τὸν πατέρα μου ... πρὸς τὸν πατέρα μου RP f³⁵ TR | πρὸς τὸν πατέρα ... πρὸς τὸν πατέρα μου TNT² WH NA NIV SBL

*□ἀπαγγέλλουσα□ τοῖς μαθηταῖς ὅτι *□²έώρακεν□ τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὐσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ *□τῶν□ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ *□²συνηγμένοι,□ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. 20 Καὶ τοῦτο εἰπὼν *□ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.□ Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. 21 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς *□ὁ Ἰησοῦς□ πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. 22 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. 23 Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν *□ὁ□ Ἰησοῦς. 25 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἐωράκαμεν τὸν κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν *□τύπον□ τῶν ἥλων, καὶ βάλω *□τὴν χεῖρά μου□ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν. 27 Εἵτα λέγει τῷ Θωμᾶ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. 28 *□Καὶ□ ἀπεκρίθη *□ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. 29 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἐώρακάς με, *□ πεπίστευκας; Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν *□αὐτοῦ,□ ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 31 Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα *□πιστεύσητε□ ὅτι *□ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21

1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν *□πάλιν□ *□²ὁ□ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς *□ ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. 2 Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 3 Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, Ὑπάγω ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον καὶ *□ἐνέβησαν□ εἰς τὸ πλοῖον *□εὐθύς,□ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ

* 20:18 □ ἀπαγγέλλουσα RP f³⁵ TR | ἀγγέλλουσα TNT² WH NA NIV SBL * 20:18 □² Ἐώρακεν RP f³⁵ | Ἐώρακε TR | Ἐώρακα TNT² WH NA NIV SBL * 20:19 □ τῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:19 □² συνηγμένοι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:20 □ ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. RP f³⁵ TR | ἔδειξεν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. TNT² WH NA²⁵ | ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 20:21 □ ὁ Ἰησοῦς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * 20:24 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:25 □ τύπον RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τόπον NA²⁵ * 20:25 □ τὴν χεῖρά μου RP f³⁵ TR | μου τὴν χεῖρα TNT² WH NA NIV SBL * 20:28 □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:28 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 20:29 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Θωμᾶ TR * 20:30 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 20:31 □ πιστεύσητε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | πιστεύητε WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 20:31 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 21:1 □ πάλιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 21:1 □² ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 21:1 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐγέρθεις ἐκ νεκρῶν f³⁵ * 21:3 □ ἐνέβησαν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀνέβησαν TR * 21:3 □ εὐθύς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. ⁴ Πρωΐας δὲ ἤδη *□γενομένης□ ἔστη *□ὁ□ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ Λέγει οὖν αὐτοῖς *□ὁ□ Ἰησοῦς, Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὐ. ⁶ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι *□ἴσχυσαν□ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο— ἦν γὰρ γυμνός—καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. ⁸ Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον—οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὥς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων—σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. ¹⁰ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ¹¹ Ἀνέβη *□ Σίμων Πέτρος, καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον *□ἐπὶ τῆς γῆς,□ μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. Οὐδεὶς *□δὲ□ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ Ἔρχεται *□οὖν□ *□²ὁ□ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. ¹⁴ Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη *□ὁ□ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς *□²αὐτοῦ,□ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

¹⁵ Ὅτε οὖν ἡρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων *□Ἰωνᾶ,□ ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἄρνία μου. ¹⁶ Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων *□Ἰωνᾶ,□ ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ *□²πρόβατά□ μου. ¹⁷ Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων *□Ἰωνᾶ,□ φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; Καὶ *□²εἶπεν□ αὐτῷ, Κύριε, *□σὺ πάντα□ οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ *□ὁ□ Ἰησοῦς, Βόσκε τὰ *□³πρόβατά□ μου. ¹⁸ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἠθελες· ὅταν δὲ γηράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος *□σε ζώσει,□ καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. ¹⁹ Τοῦτο δὲ εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. ²⁰ Ἐπιστραφεὶς *□δὲ□ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν, Κύριε, τίς ἐστίν ὁ παραδιδούς σε; ²¹ Τοῦτον *□ ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ,

* 21:4 □ γενομένης RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | γινομένης TNT² WH NA²⁵ * 21:4 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:5 □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * 21:6 □ ἴσχυσαν RP f³⁵ TR | ἴσχυον TNT² WH NA NIV SBL * 21:11 □ - RP f³⁵ TR NA²⁵ | οὖν TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 21:11 □ ἐπὶ τῆς γῆς RP f³⁵ TR | εἰς τὴν γῆν TNT² WH NA NIV SBL * 21:12 □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 21:13 □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:13 □² ὁ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * 21:14 □ ὁ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * 21:14 □² αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:15 □ Ἰωνᾶ RP f³⁵ TR | Ἰωάννου TNT² WH | Ἰωάννου NA NIV SBL * 21:16 □ Ἰωνᾶ RP f³⁵ TR | Ἰωάννου TNT² WH | Ἰωάννου NA NIV SBL * 21:16 □² πρόβατά RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | προβάτιά WH NA²⁵ * 21:17 □ Ἰωνᾶ RP f³⁵ TR | Ἰωάννου TNT² WH | Ἰωάννου NA NIV SBL * 21:17 □² εἶπεν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | λέγει NA²⁷⁺²⁸ NIV * 21:17 □ σὺ πάντα RP f³⁵ TR | πάντα σὺ TNT² WH NA NIV SBL * 21:17 □ ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 21:17 □³ πρόβατά RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | προβάτιά TNT² WH NA²⁵ * 21:18 □ σε ζώσει RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ζώσει σε TNT² WH NA²⁵ * 21:20 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:21 □ - RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL

Κύριε, οὗτος δὲ τί; ²² Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; Σὺ *□ἀκολουθεῖ μοι.□ ²³ Ἐξῆλθεν οὖν *□ὁ λόγος οὗτος□ εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· *□καὶ οὐκ εἶπεν□ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε;

²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ *□ γράψας ταῦτα· καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς *□ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.□ ²⁵ Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ *□ὅσα□ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον *□²χωρῆσαι□ τὰ γραφόμενα βιβλία. *□Ἀμήν.□

* **21:22** □ ἀκολουθεῖ μοι RP f³⁵ TR | μοι ἀκολουθεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **21:23** □ ὁ λόγος οὗτος RP f³⁵ TR | οὗτος ὁ λόγος TNT² WH NA NIV SBL * **21:23** □ καὶ οὐκ εἶπεν RP f³⁵ TR | οὐκ εἶπεν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **21:24** □ - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **21:24** □ ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστιν TNT² WH NA NIV SBL * **21:25** □ ὅσα RP f³⁵ TR | ἃ TNT² WH NA NIV SBL * **21:25** □² χωρῆσαι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | χωρήσειν TNT² WH NA²⁵ SBL * **21:25** □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

¹ Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὧ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο *□□ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ² ἄχρι ἧς ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη· ³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁴ Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, ἥν ἠκούσατέ μου· ⁵ ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ *□βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι □ ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

⁶ Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες *□ἐπηρώτων □ αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; ⁷ Εἶπεν *□δὲ □ πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. ⁸ Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ *□μοι □ μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ, καὶ *□ἐν □ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁹ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπῆρθη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁰ Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν *□ἐσθῇτι λευκῇ, ¹¹ οἱ καὶ εἶπον, Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε *□ἐμβλέποντες □ εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος *□ὁ □ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

¹² Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἑλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. ¹³ Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, *□ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν □ οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε *□Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, □ Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. ¹⁴ Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ *□καὶ τῇ δεήσει, □ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαρίας τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ *□²σὺν □ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν *□μαθητῶν □ εἶπεν—ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ *□²ὥς □ ἑκατὸν εἴκοσι— ¹⁶ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν *□ταύτην, □ ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν

* **1:1** □ ὁ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * **1:5** □ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι RP f³⁵ TR | ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε TNT² WH NA NIV SBL * **1:6** □ ἐπηρώτων RP f³⁵ TR | ἡρώτων TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** □ δὲ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * **1:8** □ μοι RP f³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** □ ἐν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **1:10** □ ἐσθῇτι λευκῇ RP f³⁵ TR | ἐσθήσεσι λευκαῖς TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | ἐσθήσεσιν λευκαῖς NA²⁸ * **1:11** □ ἐμβλέποντες RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | βλέποντες TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **1:11** □ ὁ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **1:13** □ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν RP f³⁵ TR | εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν TNT² WH NA NIV SBL * **1:13** □ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας RP TR | Πέτρος καὶ Ἰάκωβος, Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας f³⁵ | Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας TNT² WH | Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας NA NIV SBL * **1:14** □ καὶ τῇ δεήσει RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:14** □² σὺν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | - NA²⁷⁺²⁸ NIV * **1:15** □ μαθητῶν RP f³⁵ TR | ἀδελφῶν TNT² WH NA NIV SBL * **1:15** □² ὥς RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | ὥσει NA NIV * **1:16** □ ταύτην RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*²τὸν Ἰησοῦν. ¹⁷ Ὅτι κατηριθμημένος ἦν *¹σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης — ¹⁸ Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ *¹μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχχνα αὐτοῦ. ¹⁹ Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ *¹ιδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά, τοῦτ' ἔστιν, χωρίον αἵματος — ²⁰ Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ *¹λάβοι ἕτερος. ²¹ Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ *¹ἐν ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ²² ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, ἕως τῆς ἡμέρας ἣς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ *¹γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. ²³ Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθαῖον. ²⁴ Καὶ προσευξάμενοι εἶπον, Σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον *¹ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ²⁵ λαβεῖν τὸν *¹κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, *²ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. ²⁶ Καὶ ἔδωκαν κληρὸς *¹αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Ματθαῖον, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

2

¹ Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν *¹ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. ² Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. ³ Καὶ ὠφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὥσεὶ πυρός, *¹ἐκάθισεν τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. ⁴ Καὶ ἐπλήσθησαν *¹ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου *¹αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

⁵ Ἦσαν δὲ *¹ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ⁶ Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι *¹ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ⁷ Ἐξίσταντο δὲ *¹πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες *²πρὸς ἀλλήλους, *¹Οὐκ ἰδοὺ *²πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; ⁸ Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; ⁹ Πάρθοι καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ¹⁰ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες

* **1:16** τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:17** σὺν RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL
 * **1:18** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **1:19** ἰδίᾳ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV¹¹ SBL | - WH NIV⁷³ * **1:20** λάβοι RP f³⁵ TR | λαβέτω TNT² WH NA NIV SBL * **1:21** ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:22** γενέσθαι σὺν ἡμῖν RP f³⁵ TR | σὺν ἡμῖν γενέσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **1:24** ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκ τούτων τῶν δύο, ἕνα ὃν ἐξελέξω TR
 * **1:25** κλῆρον RP f³⁵ TR | τόπον TNT² WH NA NIV SBL * **1:25** ἐξ RP f³⁵ TR | ἀφ' TNT² WH NA NIV SBL * **1:26** αὐτῶν RP f³⁵ TR | αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν RP f³⁵ TR | πάντες ὁμοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** ἐκάθισεν τε RP f³⁵ | ἐκάθισέ τε TR | καὶ ἐκάθισεν TNT² WH NA NIV SBL * **2:4** ἅπαντες RP f³⁵ TR | πάντες TNT² WH NA NIV SBL * **2:4** αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι RP f³⁵ TR | ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **2:5** ἐν RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | εἰς NA NIV
 * **2:6** ἤκουον RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἤκουσεν WH * **2:7** πάντες RP TR TNT² | - f³⁵ WH NA NIV SBL * **2:7** Οὐκ RP f³⁵ TR | Οὐχὶ TNT² WH NA²⁵ | Οὐχ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **2:7** πάντες RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | ἅπαντες NA²⁷⁺²⁸ NIV

Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, ¹¹ Κρήτες καὶ Ἀραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. ¹² Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ *²διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί *²ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; ¹³ Ἄλλοι δὲ *²χλευάζοντες ἔλεγον ὅτι Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

¹⁴ Σταθεὶς δὲ *² Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα, ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ *²ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς, Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ *²ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθούσιν· ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ, ¹⁷ Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν *²ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται· ¹⁸ καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. ¹⁹ Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· ²⁰ ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν *²ἢ ἐλθεῖν *²τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ· ²¹ καὶ ἔσται, πᾶς ὃς *²ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. ²² Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα *²ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς *²καὶ αὐτοὶ οἶδατε, ²³ τοῦτον τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον *²λαβόντες, διὰ *²χειρῶν ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλετε· ²⁴ ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. ²⁵ Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, Προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· ²⁶ διὰ τοῦτο εὐφράνθη *²ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι· ²⁷ ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς *²Ἄδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὀσίόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ²⁸ Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. ²⁹ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνημα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. ³⁰ Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ *²τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν, καθίσαι ἐπὶ *²τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ³¹ προῖδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ,

* **2:12** ² διηπόρουν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | διηποροῦντο TNT² WH NA²⁵ * **2:12** ² ἂν θέλοι RP f³⁵ TR | θέλει TNT² WH NA NIV SBL * **2:13** ² χλευάζοντες RP TR | διαχλευάζοντες f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **2:14** ² - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **2:14** ² ἀπεφθέγγετο RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐπεφθέγγετο f³⁵ * **2:14** ² ἅπαντες RP f³⁵ TR | πάντες TNT² WH NA NIV SBL * **2:17** ² ἐνύπνια RP f³⁵ TR | ἐνυπνίους TNT² WH NA NIV SBL * **2:20** ² ἢ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **2:20** ² τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:21** ² ἂν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐὰν TNT² WH NA²⁵ SBL * **2:22** ² ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον RP f³⁵ TR | ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **2:22** ² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:23** ² λαβόντες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:23** ² ² χειρῶν RP f³⁵ TR | χειρὸς TNT² WH NA NIV SBL * **2:26** ² ἡ καρδία μου RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | μου ἡ καρδία TNT² WH NA²⁵ * **2:27** ² Ἄδου RP f³⁵ TR | Ἄδην TNT² WH NA NIV SBL * **2:30** ² τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:30** ² τοῦ θρόνου RP f³⁵ TR | τὸν θρόνον TNT² WH NA NIV SBL

ὅτι *□οὐ *□²κατελείφθη *□ή ψυχὴ αὐτοῦ *□³Ἰδοῦ, □ οὐδὲ □ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. ³² Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. ³³ Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν *□τοῦ ἁγίου πνεύματος □ λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ *□νῦν □ ὑμεῖς *□ βλέπετε καὶ ἀκούετε. ³⁴ Οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός, Εἶπεν *□ὁ □ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ³⁵ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁶ Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ κύριον *□καὶ χριστὸν αὐτὸν □ *□²ὁ θεὸς ἐποίησεν, □ τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

³⁷ Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν *□τῇ καρδίᾳ, □ εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί *□²ποιήσομεν, □ ἄνδρες ἀδελφοί; ³⁸ *□Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε, □ καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν *□²ἐπὶ □ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἄφεσιν *□ ἁμαρτιῶν, *□² καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ³⁹ Ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσεται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. ⁴⁰ Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει *□ λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν *□ἀσμένως □ ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν *□ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχὰι ὡσεὶ τρισχίλιαι. ⁴² Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, *□καὶ □ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

⁴³ *□Ἐγένετο □ δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλά *□²τε □ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. ⁴⁴ Πάντες δὲ οἱ *□πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ □ εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. ⁴⁶ Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, ⁴⁷ αἰνοῦντες τὸν θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν *□τῇ ἐκκλησίᾳ.

* **2:31** □ οὐ ... οὐδὲ RP f³⁵ TR | οὔτε ... οὔτε TNT² WH NA NIV SBL * **2:31** □² κατελείφθη RP f³⁵ TR | ἐγκατελείφθη TNT² NA NIV SBL | ἐγκατελείφθη WH * **2:31** □ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:31** □³ Ἰδοῦ RP f³⁵ TR TNT² | Ἰδοὺ WH NA NIV SBL * **2:33** □ τοῦ ἁγίου πνεύματος RP f³⁵ TR | τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου TNT² WH NA NIV SBL * **2:33** □ νῦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:33** □ - RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ SBL | καὶ WH NA NIV¹¹ * **2:34** □ ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **2:36** □ καὶ χριστὸν αὐτὸν RP f³⁵ TR | αὐτὸν καὶ χριστὸν TNT² WH NA NIV SBL * **2:36** □² ὁ θεὸς ἐποίησεν RP f³⁵ TNT² | ὁ θεὸς ἐποίησε TR | ἐποίησεν ὁ θεός WH NA NIV SBL * **2:37** □ τῇ καρδίᾳ RP f³⁵ TR | τὴν καρδίαν TNT² WH NA NIV SBL * **2:37** □² ποιήσομεν RP f³⁵ TR | ποιήσωμεν TNT² WH NA NIV SBL * **2:38** □ Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε RP TR | Εἶπεν δὲ Πέτρος πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε f³⁵ | Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε, φησὶν NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **2:38** □² ἐπὶ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐν TNT² WH * **2:38** □ - RP f³⁵ TR | τῶν TNT² WH NA NIV SBL * **2:38** □² - RP f³⁵ TR | ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **2:40** □ - RP f³⁵ TR | αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * **2:41** □ ἀσμένως RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:41** □ - RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * **2:42** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:43** □ Ἐγένετο RP f³⁵ TR | Ἐγίνετο TNT² WH NA NIV SBL * **2:43** □² τε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δὲ WH NA²⁵ * **2:44** □ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πιστεύσαντες ἐπὶ τὸ αὐτό WH NA²⁵ * **2:47** □ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐπὶ τὸ αὐτό δὲ Πέτρος RP f³⁵ TR | ἐπὶ τὸ αὐτό. Πέτρος δὲ TNT² WH NA NIV SBL

3

¹ Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἑνάτην. ² Καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν. ³ Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην. * ⁴ Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπεν, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ⁵ Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. ⁶ Εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, * ⁷ ἔγχειται καὶ περιπάτει. ⁸ Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν· * ⁹ παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά. ¹⁰ Καὶ ἐξαλλόμενος ἕστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. ¹¹ Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν. ¹² Ἐπεγίνωσκόν αὐτὸν ὅτι * ¹³ οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

¹⁴ Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἱαθέντος χωλοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμεν πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, ἔκθαμβοι. ¹⁵ Ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὥς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ¹⁶ Ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτόν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. ¹⁷ Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. ¹⁸ Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἶδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. ¹⁹ Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ²⁰ Ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστόν, ἐπλήρωσεν οὕτως. ²¹ Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν· ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι

* **3:3** □ - RP f³⁵ | λαβεῖν TR TNT² WH NA NIV SBL * **3:6** □ ἔγχειται καὶ RP f³⁵ TR | ἔγειρε καὶ TNT² NA²⁷⁺²⁸ | - WH NA²⁵ NIV SBL * **3:7** □ - RP f³⁵ TR | αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **3:7** □ αὐτοῦ αἱ βάσεις RP f³⁵ TR | αἱ βάσεις αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **3:9** □ αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς RP f³⁵ TR | πᾶς ὁ λαὸς αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **3:10** □ τε RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **3:10** □² οὗτος RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | αὐτὸς NA²⁷⁺²⁸ NIV * **3:11** □ τοῦ ἱαθέντος χωλοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **3:11** □² τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην RP f³⁵ TR | τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην TNT² WH | τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην NA NIV SBL * **3:11** □ πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς RP f³⁵ TR | πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **3:12** □ - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **3:13** □ Ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL | Ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ NA²⁷⁺²⁸ * **3:13** □ μὲν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - TR NIV⁷³ * **3:13** □² αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **3:16** □ ἐπὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **3:18** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:18** □ - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **3:19** □ εἰς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | πρὸς WH NA²⁵ SBL * **3:20** □ χριστὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἰησοῦν χριστὸν TR

χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος *¹πάντων² *²τῶν³ ἀγίων *⁴αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.²² Μωσῆς μὲν *⁵γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας⁶ εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς *⁷ἡμῶν⁸ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς.²³ Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ, ἣτις *⁹ἐὰν¹⁰ μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.²⁴ Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ *¹¹κατήγγειλαν¹² τὰς ἡμέρας ταύτας.²⁵ Ὑμεῖς ἐστε *¹³υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς *¹⁴διέθετο ὁ θεὸς¹⁵ πρὸς τοὺς πατέρας *¹⁶ἡμῶν,¹⁷ λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ *¹⁸ἐν¹⁹ τῷ σπέρματί σου *²⁰ἐνευλογηθήσονται²¹ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.²⁶ Ὑμῖν πρῶτον *²²ὁ θεός, ἀναστήσας²³ τὸν παῖδα αὐτοῦ *²⁴Ἰησοῦν,²⁵ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4

¹ Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ *²ἱερεῖς³ καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι,⁴ διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ *⁵τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν.⁶ Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.⁷ Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη *⁸ὁ⁹ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν *¹⁰ὥσει¹¹ χιλιάδες πέντε.

⁵ Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν *²τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς³ *⁴εἰς⁵ Ἱερουσαλὴμ,⁶ καὶ *⁷Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον,⁸ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ.⁹ Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν *¹⁰μέσῳ ἐπυνθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;¹¹ Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι *¹²τοῦ Ἰσραὴλ,¹³ εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται.¹⁴ γινωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.¹⁵ Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν *¹⁶οἰκοδομούντων,¹⁷ ὁ γενόμενος εἰς

* **3:21** ¹ πάντων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:21** ² τῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR

* **3:21** ³ αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος RP f³⁵ TR | ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν TNT² WH NA NIV SBL

* **3:22** ⁴ γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:22** ⁵ ἡμῶν RP f³⁵ | ὑμῶν TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **3:23** ⁶ ἐὰν RP NA NIV | ἂν f³⁵ TR TNT² WH SBL * **3:24** ⁷ κατήγγειλαν RP TNT² WH NA NIV SBL | προκατήγγειλαν f³⁵ TR * **3:25** ⁸ - RP f³⁵ TR | οἱ TNT² WH NA NIV SBL * **3:25** ⁹ διέθετο ὁ θεὸς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ θεὸς διέθετο WH NA²⁵ * **3:25** ¹⁰ ἡμῶν RP f³⁵ TR | ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **3:25** ¹¹ ἐν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **3:25** ¹² ἐνευλογηθήσονται RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | εὐλογηθήσονται WH * **3:26** ¹³ ὁ θεός, ἀναστήσας RP f³⁵ TR TNT² | ἀναστήσας ὁ θεός WH NA NIV SBL * **3:26** ¹⁴ Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **4:1** ¹⁵ ἱερεῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀρχιερεῖς WH * **4:2** ¹⁶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν RP f³⁵ | τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ¹⁷ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:4** ¹⁸ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ¹⁹ τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ²⁰ εἰς RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ²¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον RP f³⁵ TR | Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** ²² - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ²³ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ²⁴ οἰκοδομούντων RP f³⁵ TR | οἰκοδόμων TNT² WH NA NIV SBL

* **4:1** ¹⁵ ἱερεῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀρχιερεῖς WH * **4:2** ¹⁶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν RP f³⁵ | τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ¹⁷ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:4** ¹⁸ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ¹⁹ τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ²⁰ εἰς RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ²¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον RP f³⁵ TR | Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** ²² - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ²³ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ²⁴ οἰκοδομούντων RP f³⁵ TR | οἰκοδόμων TNT² WH NA NIV SBL

* **4:1** ¹⁵ ἱερεῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀρχιερεῖς WH * **4:2** ¹⁶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν RP f³⁵ | τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ¹⁷ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:4** ¹⁸ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ¹⁹ τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ²⁰ εἰς RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ²¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον RP f³⁵ TR | Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** ²² - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ²³ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ²⁴ οἰκοδομούντων RP f³⁵ TR | οἰκοδόμων TNT² WH NA NIV SBL

* **4:1** ¹⁵ ἱερεῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀρχιερεῖς WH * **4:2** ¹⁶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν RP f³⁵ | τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ¹⁷ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:4** ¹⁸ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ¹⁹ τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ²⁰ εἰς RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ²¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον RP f³⁵ TR | Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** ²² - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ²³ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ²⁴ οἰκοδομούντων RP f³⁵ TR | οἰκοδόμων TNT² WH NA NIV SBL

* **4:1** ¹⁵ ἱερεῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀρχιερεῖς WH * **4:2** ¹⁶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν RP f³⁵ | τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ¹⁷ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:4** ¹⁸ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ¹⁹ τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ²⁰ εἰς RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ²¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον RP f³⁵ TR | Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** ²² - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ²³ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ²⁴ οἰκοδομούντων RP f³⁵ TR | οἰκοδόμων TNT² WH NA NIV SBL

* **4:1** ¹⁵ ἱερεῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀρχιερεῖς WH * **4:2** ¹⁶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν RP f³⁵ | τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ¹⁷ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:4** ¹⁸ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ¹⁹ τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ²⁰ εἰς RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ²¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον RP f³⁵ TR | Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** ²² - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ²³ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ²⁴ οἰκοδομούντων RP f³⁵ TR | οἰκοδόμων TNT² WH NA NIV SBL

* **4:1** ¹⁵ ἱερεῖς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀρχιερεῖς WH * **4:2** ¹⁶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν RP f³⁵ | τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:4** ¹⁷ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:4** ¹⁸ ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ¹⁹ τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ²⁰ εἰς RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ²¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον RP f³⁵ TR | Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** ²² - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ²³ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ²⁴ οἰκοδομούντων RP f³⁵ TR | οἰκοδόμων TNT² WH NA NIV SBL

κεφαλὴν γωνίας. ¹² Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· *□οὔτε□ γὰρ ὄνομα *□ἔστιν ἕτερον□ *□ τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν. ¹⁴ Τὸν *□δὲ□ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα *□τὸν□ τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, *□συνέβαλλον□ πρὸς ἀλλήλους, ¹⁶ λέγοντες, Τί *□ποιήσομεν□ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; Ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα *□²ἀρνήσασθαι.□ ¹⁷ Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, *□ἀπειλῇ□ *□ἀπειλησώμεθα□ αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ *□²ἀνθρώπων.□ ¹⁸ Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν *□αὐτοῖς□ *□²τὸ□ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες *□πρὸς αὐτοὺς εἶπον,□ Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μάλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. ²⁰ Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, *□ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν,□ μὴ λαλεῖν. ²¹ Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς *□κολάσσονται□ αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

²³ Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ *□ἀπήγγειλαν□ ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. ²⁴ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεόν, καὶ εἶπον, Δέσποτα, σὺ *□ὁ θεὸς□ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ²⁵ ὁ *□ *□διὰ στόματος□ Δαυὶδ *□² παιδός σου εἰπών, Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; ²⁶ Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας *□ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή *□σου□ προώρισεν γενέσθαι. ²⁹ Καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ³⁰ ἐν τῷ τὴν χεῖρά *□σου□ ἐκτείνειν σε εἰς ἴασις, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος

* 4:12 □ οὔτε RP TR | οὐδὲ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 4:12 □ ἔστιν ἕτερον RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἕτερον ἔστιν f³⁵ * 4:12 □ - RP | ὑπὸ τὸν οὐρανὸν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:14 □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 4:14 □ τὸν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 4:15 □ συνέβαλλον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | συνέβαλον TR * 4:16 □ ποιήσομεν RP f³⁵ TR | ποιήσωμεν TNT² WH NA NIV SBL * 4:16 □² ἀρνήσασθαι RP f³⁵ TR | ἀρνεῖσθαι TNT² WH NA NIV SBL * 4:17 □ ἀπειλῇ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:17 □ ἀπειλησώμεθα RP | ἀπειλησώμεθα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:17 □² ἀνθρώπων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀνθρώπων f³⁵ * 4:18 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:18 □² τὸ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 4:19 □ πρὸς αὐτοὺς εἶπον RP f³⁵ TR | εἶπαν πρὸς αὐτοὺς TNT² WH | εἶπον πρὸς αὐτοὺς NA NIV SBL * 4:20 □ ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν RP TR | ἃ εἶδομεν καὶ ἃ ἠκούσαμεν f³⁵ | ἃ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν TNT² WH NA NIV SBL * 4:21 □ κολάσσονται RP f³⁵ | κολάσονται TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:23 □ ἀπήγγειλαν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀνήγγειλαν f³⁵ * 4:24 □ ὁ θεὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:25 □ - RP f³⁵ TR | τοῦ πατρὸς ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * 4:25 □ διὰ στόματος RP f³⁵ TR | διὰ πνεύματος ἁγίου, στόματος TNT² WH NA NIV SBL * 4:25 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * 4:27 □ - RP f³⁵ TR | ἐν τῇ πόλει ταύτῃ TNT² WH NA NIV SBL * 4:28 □ σου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 4:30 □ σου RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹

τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. ³¹ Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες *□ *□πνεύματος ἁγίου, □ καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

³² Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν *□ ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία· □ καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων *□² αὐτῶν □ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς *□³ ἅπαντα □ κοινά. ³³ Καὶ *□ μεγάλη δυνάμει □ ἀπεδίδουν *□² τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι □ *□³ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, □ χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. ³⁴ Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις *□ ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, □ πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, ³⁵ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδото δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.

³⁶ Ἰωσῆς δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας *□ ἀπὸ □ τῶν ἀποστόλων — ὃ ἐστίν, μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως — Λευΐτης, Κύπριος τῷ γένει, ³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκεν *□ παρὰ □ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5

¹ Ἄνθρωπος δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησεν κτῆμα, ² καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς *□ αὐτοῦ, □ καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. ³ Εἶπεν δὲ *□ Πέτρος, Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαί *□ σε □ ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. ⁵ Ἀκούων δὲ *□ ὁ □ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας *□² ταῦτα. □ ⁶ Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

⁷ Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. ⁸ Ἀπεκρίθη δὲ *□ αὐτῇ □ *□ ὁ □ Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοοθι; Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, τοσούτου. ⁹ Ὁ δὲ Πέτρος *□ εἶπεν □ πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; Ἰδοὺ, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. ¹⁰ Ἐπεσεν δὲ παραχρῆμα *□ παρὰ □ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν,

* **4:31** □ - RP f³⁵ TR | τοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **4:31** □ πνεύματος ἁγίου RP f³⁵ TR | ἁγίου πνεύματος TNT² WH NA NIV SBL * **4:32** □ ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία RP f³⁵ TR | καρδία καὶ ψυχὴ μία TNT² WH NA NIV SBL * **4:32** □² αὐτῶν RP | αὐτῷ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:32** □³ ἅπαντα RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | πάντα WH NA²⁵ SBL * **4:33** □ μεγάλη δυνάμει RP TR | δυνάμει μεγάλῃ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:33** □² τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οἱ ἀπόστολοι τὸ μαρτύριον f³⁵ * **4:33** □³ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως WH NA²⁵ * **4:34** □ ὑπῆρχεν ... ὑπῆρχον RP TR | ἦν ... ὑπῆρχον f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:36** □ ἀπὸ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὑπὸ TR * **4:37** □ παρὰ RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | πρὸς NA NIV * **5:2** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** □ - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** □ σε RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **5:5** □ ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **5:5** □² ταῦτα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:8** □ αὐτῇ RP f³⁵ TR | πρὸς αὐτήν TNT² WH NA NIV SBL * **5:8** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:9** □ εἶπεν RP f³⁵ | εἶπε TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:10** □ παρὰ RP f³⁵ TR | πρὸς TNT² WH NA NIV SBL

καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

¹² Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων *ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα *ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν *ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος. ¹³ Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. ¹⁵ ὥστε * *κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ *κλινῶν καὶ κραβάτων, ἵνα ἐρχομένου *Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ *ἐπισκιάσῃ τινὲ αὐτῶν. ¹⁶ Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων *εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, *οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

¹⁷ Ἀναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ—ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων—ἐπλήσθησαν ζήλου, ¹⁸ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας *αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ¹⁹ Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ *τῆς νυκτὸς *ἤνοιξεν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν, ²⁰ Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ²¹ Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. ²² Οἱ δὲ *ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, ²³ λέγοντες ὅτι Τὸ *μὲν δεσμωτήριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας *ἐστῶτας *πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δέ, ἔσω οὐδέν· εὗρομεν. ²⁴ Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους *ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. ²⁵ Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς *ὅτι Ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. ²⁶ Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις *ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, *ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. ²⁷ Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς, ²⁸ λέγων, *Οὐ παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; Καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ²⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ *Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ

* **5:12** ἐγένετο RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐγένετο f³⁵ TR * **5:12** ἐν τῷ λαῷ πολλά RP f³⁵ TR | πολλά ἐν τῷ λαῷ TNT² WH NA NIV SBL * **5:12** ἅπαντες RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πάντες TNT² WH NA²⁵ * **5:15** - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **5:15** κατὰ RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **5:15** κλινῶν RP f³⁵ TR | κλιναρίων TNT² WH NA NIV SBL * **5:15** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ f³⁵ * **5:15** ἐπισκιάσῃ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἐπισκιάσει TNT² WH * **5:16** εἰς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:16** οἵτινες RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * **5:18** αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:19** τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:19** ἤνοιξεν RP f³⁵ TNT² | ἤνοιξε TR WH NA²⁵ SBL | ἀνοίξας NA²⁷⁺²⁸ NIV * **5:22** ὑπηρέται παραγενόμενοι RP TR | παραγενόμενοι ὑπηρέται f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **5:23** μὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:23** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔξω TR * **5:23** πρὸ RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * **5:24** ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ RP f³⁵ TR | ὅ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ TNT² WH NA NIV SBL * **5:25** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λέγων TR * **5:26** ἤγαγεν RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἤγεν WH NA NIV * **5:26** ἵνα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:28** Οὐ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **5:29** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR

μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἡγείρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε, κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ³¹ Τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὑψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, *□ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ³² Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν *□ αὐτοῦ □ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα *□² δὲ □ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

³³ Οἱ δὲ *□ ἀκούοντες □ διεπρίοντο, καὶ *□² ἐβουλεύοντο □ ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ *□ τι □ τοὺς *□ ἀποστόλους □ ποιῆσαι. ³⁵ Εἶπέν τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. ³⁶ Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτόν, ὃ προσεκλήθη *□ ἀριθμὸς ἀνδρῶν □ *□ ὡσεὶ □ τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησεν λαὸν *□ ἱκανὸν □ ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ *□ ἐάσατε □ αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἡ ἔξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ *□ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ *□ δύνασθε □ καταλῦσαι *□² αὐτό, □ μήποτε καὶ θεομάχοι εὗρεθῇτε. ⁴⁰ Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν *□ αὐτούς. □ ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι *□ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν □ ἀτιμασθῆναι. ⁴² Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι *□ Ἰησοῦν τὸν χριστόν. □

6

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. ² Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, Οὐκ ἄρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ³ Ἐπισκέψασθε *□ οὖν, □ ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπτά, πλήρεις *□² πνεύματος ἁγίου □ καὶ σοφίας, οὓς *□³ καταστήσωμεν □ ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. ⁴ Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ

* 5:31 □ - RP f³⁵ TR TNT² | τοῦ WH NA NIV SBL * 5:32 □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 5:32 □² δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:33 □ ἀκούοντες RP f³⁵ | ἀκούσαντες TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:33 □² ἐβουλεύοντο RP f³⁵ TR | ἐβούλουντο TNT² WH NA NIV SBL * 5:34 □ τι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:34 □ ἀποστόλους RP f³⁵ TR | ἀνθρώπους TNT² WH NA NIV SBL * 5:36 □ ἀριθμὸς ἀνδρῶν RP f³⁵ TR | ἀνδρῶν ἀριθμὸς TNT² WH NA NIV SBL * 5:36 □ ὡσεὶ RP TR | ὡς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 5:37 □ ἱκανὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:38 □ ἐάσατε RP f³⁵ TR | ἄφετε TNT² WH NA NIV SBL * 5:38 □ - RP f³⁵ | αὕτη TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:39 □ δύνασθε RP TR | δυνήσεσθε f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 5:39 □² αὐτό RP f³⁵ TR | αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * 5:40 □ αὐτούς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:41 □ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν RP | κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστοῦ f³⁵ | ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν TR | κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος TNT² WH NA NIV SBL * 5:42 □ Ἰησοῦν τὸν χριστόν RP TR | τὸν χριστόν Ἰησοῦν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 6:3 □ οὖν RP f³⁵ TR TNT² | δέ WH NA NIV SBL * 6:3 □² πνεύματος ἁγίου RP f³⁵ TR | πνεύματος TNT² WH NA NIV SBL * 6:3 □³ καταστήσωμεν RP | καταστήσομεν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. ⁵ Καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα *πλήρης πείστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, ⁶ οὓς ἕστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

⁷ Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠύξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

⁸ Στέφανος δὲ πλήρης *πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. ¹⁰ Καὶ οὐκ ἴσχουν ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. ¹¹ Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάβσημα εἰς Μωσῆν καὶ τὸν θεόν. ¹² Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ¹³ ἕστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται *ῥήματα βλάβσημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου *καὶ τοῦ νόμου. ¹⁴ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς. ¹⁵ Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτόν *ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7

¹ Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, Εἰ *ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; ² Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτόν ἐν Χαρράν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἔξελθε *ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. ⁴ Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν· κάκειθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν αὐτόν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε. ⁵ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο *δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ Ἐλάλησεν δὲ *οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροις ἐν γῇ ἄλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. ⁷ Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ *ἐὰν *δουλεύσωσιν, κρινῶ ἐγώ, *εἶπεν ὁ θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτόν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ *ὁ Ἰσαάκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. ⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν

* **6:5** πλήρης RP NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | πλήρης f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ * **6:8** πείστεως RP f³⁵ TR | χάριτος TNT² WH NA NIV SBL * **6:13** ῥήματα βλάβσημα λαλῶν RP f³⁵ TR | λαλῶν ῥήματα TNT² WH NA NIV SBL * **6:13** π - RP f³⁵ TNT² SBL | τούτου TR WH NA NIV * **6:15** ἅπαντες RP f³⁵ TR | πάντες TNT² WH NA NIV SBL * **7:1** ἄρα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:3** ἐκ τῆς γῆς ... ἐκ τῆς συγγενείας ... εἰς γῆν RP f³⁵ TR | ἐκ τῆς γῆς ... τῆς συγγενείας ... εἰς τὴν γῆν TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ | ἐκ τῆς γῆς ... ἐκ τῆς συγγενείας ... εἰς τὴν γῆν NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL * **7:5** δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτήν RP TNT² WH NA NIV SBL | δοῦναι αὐτήν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ f³⁵ | αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτήν TR * **7:6** π - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | αὐτῷ NIV⁷³ * **7:7** ἐὰν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ἂν TNT² WH * **7:7** π² δουλεύσωσιν RP f³⁵ | δουλεύσωσι TR | δουλεύουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **7:7** εἶπεν ὁ θεός RP f³⁵ TR | ὁ θεός εἶπεν TNT² WH NA NIV SBL * **7:8** ὁ Ἰσαάκ ... ὁ Ἰακώβ RP f³⁵ TR | Ἰσαάκ ... Ἰακώβ TNT² WH NA NIV SBL

Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον *ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ Ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν *γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὗρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹² Ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σῖτα *ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. ¹³ Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ *ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερόν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος *τοῦ Ἰωσήφ. ¹⁴ Ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο *τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν, *ἐν *ψυχαῖς ἐβδομήκοντα πέντε. ¹⁵ *Κατέβη δὲ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹⁶ καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι *ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ *τοῦ Συχέμ. ¹⁷ Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς *ὥμοσεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ἠΐξῃσεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, *ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας *ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν *ἐκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς, καὶ ἦν ἄστεϊος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός. * ²¹ *Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν, ἀνείλετο ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. ²² Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς *πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς *ἐν λόγοις καὶ ἔργοις. ²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. ²⁴ Καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον, ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφούς *αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν *αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. ²⁶ Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ *συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε *ὅυμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο *αὐτόν, εἰπὼν, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' *ἡμᾶς; ²⁸ Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον;

* **7:10** ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL | ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ NA²⁷⁺²⁸ * **7:11** γῆν Αἰγύπτου RP f³⁵ TR | Αἴγυπτον TNT² WH NA NIV SBL * **7:12** ἐν Αἰγύπτῳ RP f³⁵ TR | εἰς Αἴγυπτον TNT² WH NA NIV SBL * **7:13** ἀνεγνωρίσθη RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐγνωρίσθη TNT² WH NA²⁵ * **7:13** τοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **7:14** τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ RP TR | Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **7:14** - RP TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ f³⁵ TR * **7:14** ψυχαῖς ἐβδομήκοντα πέντε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐβδομήκοντα πέντε ψυχαῖς f³⁵ * **7:15** Κατέβη δὲ RP f³⁵ TR WH | Καὶ κατέβη TNT² NA NIV SBL * **7:16** ὃ RP f³⁵ TR | ᾧ TNT² WH NA NIV SBL * **7:16** τοῦ Συχέμ RP f³⁵ TR | ἐν Συχέμ TNT² WH NA NIV SBL * **7:17** ὥμοσεν RP f³⁵ TR | ὥμολόγησεν TNT² WH NA NIV SBL * **7:18** - RP f³⁵ TR | ἐπ' Αἴγυπτον TNT² WH NA NIV SBL * **7:19** ἡμῶν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **7:19** ἐκθετα τὰ βρέφη RP f³⁵ TR | τὰ βρέφη ἐκθετα TNT² WH NA NIV SBL * **7:20** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ TR * **7:21** Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν, ἀνείλετο RP f³⁵ | Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν, ἀνείλετο αὐτόν TR | Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ, ἀνείλατο αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **7:22** - RP f³⁵ TR WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | ἐν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **7:22** ἐν λόγοις καὶ ἔργοις RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν λόγοις καὶ ἐργοῖς TR * **7:22** - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **7:25** αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **7:25** αὐτοῖς σωτηρίαν RP f³⁵ TR | σωτηρίαν αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **7:26** συνήλασεν RP f³⁵ TR | συνήλασεν TNT² WH NA NIV SBL * **7:26** ὅυμεῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:27** αὐτόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦτον f³⁵ * **7:27** ἡμᾶς RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL

29 Ἐφυγεν δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. 30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὅρους Σινᾶ ἄγγελος *κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. 31 Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν *ἐθαύμαζεν τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου *πρὸς αὐτόν, 32 Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, *ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ. Ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος *ἐν ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. 34 Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ *αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, *ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. 35 Τοῦτον τὸν Μωσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς *ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν *ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὁφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν *γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. 37 Οὗτός ἐστιν *ὁ Μωσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει *κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν· ὃς ἐδέξατο *λόγον ζῶντα δοῦναι *ἡμῖν. 39 ὧς οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ ἐστράφησαν *τῇ καρδίᾳ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρών, Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί *γέγονεν αὐτῷ. 41 Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 Ἐστρεψεν δὲ ὁ θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι *ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; 43 Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ *ὑμῶν Ῥεμφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικίῳ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν *τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑώρακει. 45 Ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν

* 7:30 ὁ κυρίου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:31 ἐθαύμαζεν RP NA NIV | ἐθαύμασεν f³⁵ TNT² WH SBL | ἐθαύμασε TR * 7:31 πρὸς αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:32 ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ RP f³⁵ TR | ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ TNT² WH NA NIV SBL * 7:33 ἐν RP f³⁵ TR | ἐφ' TNT² WH NA NIV SBL * 7:34 αὐτῶν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτοῦ TNT² WH NA²⁵ SBL * 7:34 ἀποστελῶ RP f³⁵ TR | ἀποστείλω TNT² WH NA NIV SBL * 7:35 - RP f³⁵ TR NIV⁷³ | καὶ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * 7:35 ἄρχοντα RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἄρχηγόν f³⁵ * 7:35 ἀπέστειλεν RP f³⁵ TR | ἀπέσταλκεν TNT² WH NA NIV SBL * 7:35 ἐν RP f³⁵ TR | σὺν TNT² WH NA NIV SBL * 7:36 - RP f³⁵ TR NA NIV SBL | τῇ TNT² WH * 7:36 γῇ Αἰγύπτῳ RP f³⁵ NA NIV SBL | γῇ Αἰγύπτου TR | Αἰγύπτῳ TNT² WH * 7:37 ὁ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 7:37 κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν RP f³⁵ | κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν TR | ὁ θεὸς TNT² WH NA NIV SBL * 7:37 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ ἀκούσεσθε. TR * 7:38 λόγον RP | λόγια f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:38 ἡμῖν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὑμῖν WH NA²⁵ * 7:39 - RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * 7:39 τῇ καρδίᾳ RP f³⁵ | ταῖς καρδίαις TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:40 γέγονεν RP f³⁵ TR | ἐγένετο TNT² WH NA NIV SBL * 7:42 ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ RP TR | ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα f³⁵ | ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ TNT² WH NA NIV SBL * 7:43 ὑμῶν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 7:44 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν TR

τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῴσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· ⁴⁶ ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἡτήσατο εὖρεῖν σκηνώμα τῷ *¹θεῷ *²Ἰακώβ. ⁴⁷ Σολομῶν δὲ ὠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ⁴⁸ Ἀλλ' οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις *³ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφῆτης λέγει, ⁴⁹ Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, *⁴ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; ⁵⁰ Οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

⁵¹ Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι *⁵τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὥς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. ⁵² Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες καὶ φονεῖς *⁶γεγέννησθε· ⁵³ οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

⁵⁴ Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ⁵⁵ Ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδεν δόξαν θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ⁵⁶ καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανούς *⁷ἀνεωγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. ⁵⁷ Κράζαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. ⁵⁸ καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια *⁸παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. ⁵⁹ Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. ⁶⁰ Θεὸς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς *⁹τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

8

¹ Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες *¹⁰δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. ² Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ *¹¹ἐποίησαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. ³ Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

⁴ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. ⁵ Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς *¹²πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσσε αὐτοῖς τὸν χριστόν. ⁶ Προσεῖχόν *¹³τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ⁷ *¹⁴Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα *¹⁵φωνῇ μεγάλῃ *¹⁶ἐξήρχετο πολλοὶ δὲ

* ^{7:46} ¹θεῷ RP f³⁵ TR TNT² WH NIV SBL | οἴκῳ NA * ^{7:48} ²ναοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * ^{7:49} ⁴ἡ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | καὶ ἡ WH * ^{7:51} ⁵τῇ καρδίᾳ RP f³⁵ TR | καρδίαις TNT² WH NA NIV SBL * ^{7:52} ⁶γεγέννησθε RP f³⁵ TR | ἐγένεσθε TNT² WH NA NIV SBL * ^{7:56} ⁷ἀνεωγμένους RP f³⁵ TR | διηνοιγμένους TNT² WH NA NIV SBL * ^{7:58} ⁸- RP f³⁵ | αὐτῶν TR TNT² WH NA NIV SBL
 * ^{7:60} ⁹τὴν ἁμαρτίαν ταύτην RP f³⁵ TR | ταύτην τὴν ἁμαρτίαν TNT² WH NA NIV SBL * ^{8:1} ¹⁰δὲ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τε TR * ^{8:2} ¹¹ἐποίησαντο RP f³⁵ TR | ἐποίησαν TNT² WH NA NIV SBL * ^{8:5} ¹²- RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ | τὴν WH NA NIV⁷³ SBL * ^{8:6} ¹³τε RP TR | δὲ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * ^{8:7} ¹⁴Πολλῶν RP f³⁵ TR | Πολλοὶ TNT² WH NA NIV SBL * ^{8:7} ¹⁵φωνῇ μεγάλῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μεγάλη φωνῇ TR * ^{8:7} ¹⁶ἐξήρχετο RP f³⁵ TR | ἐξήρχοντο TNT² WH NA NIV SBL

παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. ⁸ *□Καὶ ἐγένετο□ *□²χαρὰ μεγάλη□ ἐν τῇ πόλει ἐκεῖνη.

⁹ Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν· ¹⁰ ὧ̃ προσεῖχον *□ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ *□² μεγάλη. ¹¹ Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. ¹² Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ *□τὰ□ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος *□ Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ¹³ Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε *□δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα,□ ἐξίστατο.

¹⁴ Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς *□τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην·□ ¹⁵ οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον· ¹⁶ *□οὔπω□ γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα *□²τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ.□ ¹⁷ Τότε *□ἐπετίθουν□ τὰς χειρὰς ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ¹⁸ *□Θεασάμενος□ δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται *□²τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,□ προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, ¹⁹ λέγων, Δότε καμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὧ̃ *□ἐὰν□ ἐπιθῶ τὰς χειρὰς, λαμβάνη πνεῦμα ἅγιον. ²⁰ Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργυρίον σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. ²¹ Οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα *□ἐνώπιον□ τοῦ θεοῦ. ²² Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι *□τοῦ θεοῦ,□ εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. ²³ Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὀρώ σε ὄντα. ²⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧ̃ν εἰρήκατε.

²⁵ Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου, *□ὑπέστρεψαν□ εἰς Ἱερουσαλὴμ, πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν *□²εὐηγγελίσαντο.□

²⁶ Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. ²⁷ Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης *□τῆς□ βασιλείσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης

* **8:8** □ Καὶ ἐγένετο RP f³⁵ TR | Ἐγένετο δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **8:8** □² χαρὰ μεγάλη RP f³⁵ TR | πολλὰ χαρὰ TNT² WH NA NIV SBL * **8:10** □ - RP f³⁵ | πάντες TR TNT² WH NA NIV SBL * **8:10** □² - RP f³⁵ TR | καλουμένη TNT² WH NA NIV SBL * **8:12** □ τὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:12** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **8:13** □ δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα RP f³⁵ | σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινόμενας TR TNT² WH NA NIV SBL * **8:14** □ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην RP f³⁵ TR | Πέτρον καὶ Ἰωάννην TNT² WH | Πέτρον καὶ Ἰωάννην NA NIV SBL * **8:16** □ οὔπω RP f³⁵ TR | οὐδέπω TNT² WH NA NIV SBL * **8:16** □² τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ RP f³⁵ | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ TR TNT² WH NA NIV SBL * **8:17** □ ἐπετίθουν RP f³⁵ TR | ἐπετίθεσαν TNT² WH NA NIV SBL * **8:18** □ Θεασάμενος RP f³⁵ TR | Ἰδὼν TNT² WH NA NIV SBL * **8:18** □² τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον RP f³⁵ TR TNT² | τὸ πνεῦμα WH NA NIV SBL * **8:19** □ ἐὰν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἂν f³⁵ TR * **8:21** □ ἐνώπιον RP TR | ἐναντίον f³⁵ | ἔναντι TNT² WH NA NIV SBL * **8:22** □ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ κυρίου TNT² WH NA NIV SBL * **8:25** □ ὑπέστρεψαν RP f³⁵ TR | ὑπέστρεφον TNT² WH NA NIV SBL * **8:25** □² εὐηγγελίσαντο RP f³⁵ TR | εὐηγγελίζοντο TNT² WH NA NIV SBL * **8:27** □ τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, ²⁸ ἦν *□τε□ ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. ²⁹ Εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος *□τὸν προφήτην Ἡσαΐαν,□ καὶ εἶπεν, Ἄρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ³¹ Ὁ δὲ εἶπεν, Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις *□ὀδηγήσῃ□ με; Παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἄμνός ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ³³ Ἐν τῇ ταπεινώσει *□αὐτοῦ□ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη, τὴν *□²δὲ□ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει *□τούτο;□ Περὶ ἐαυτοῦ, ἢ περὶ ἐτέρου τινός; ³⁵ Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδού, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁷ *□ ³⁸ Καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. ⁴⁰ Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

9

¹ Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, ² ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐὰν τινὰς εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. ³ Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· *□καὶ ἐξαίφνης□ *□περιήστραψεν αὐτόν□ φῶς *□²ἀπὸ□ τοῦ οὐρανοῦ· ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; ⁵ Εἶπεν δέ, Τίς εἶ, κύριε; *□Ὁ δὲ κύριος εἶπεν,□ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· *□ ⁶ *□ἀλλὰ□ ἀνάστηθι καὶ εἵσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταιί σοι *□²τί□ σε δεῖ ποιεῖν. ⁷ Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδέν αὖτε θεωροῦντες. ⁸ Ἠγέρθη δὲ *□ὁ□ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεωγμένων *□τε□ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, *□²οὐδένα□

* **8:28** □ τε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δὲ WH NA²⁵ * **8:30** □ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν RP f³⁵ TR | Ἡσαΐαν τὸν προφήτην TNT² WH NA NIV SBL * **8:31** □ ὀδηγήσῃ RP f³⁵ TR | ὀδηγήσει TNT² WH NA NIV SBL * **8:33** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **8:33** □² δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:34** □ τοῦτο RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **8:37** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν χριστόν. TR * **9:3** □ καὶ ἐξαίφνης RP f³⁵ TR | ἐξαίφνης τε TNT² NA NIV SBL | ἐξέφνης τε WH * **9:3** □ περιήστραψεν αὐτόν RP f³⁵ TR | αὐτόν περιήστραψεν TNT² WH NA NIV SBL * **9:3** □² ἀπὸ RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** □ Ὁ δὲ κύριος εἶπεν RP f³⁵ TR | Ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. TR * **9:6** □ ἀλλὰ RP f³⁵ TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε, Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; Καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν TR | ἀλλ' NA²⁸ * **9:6** □² τί RP f³⁵ TR | ὃ τί TNT² NA NIV SBL | ὅτι WH * **9:8** □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:8** □ τε RP f³⁵ | δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:8** □² οὐδένα RP f³⁵ TR | οὐδὲν TNT² WH NA NIV SBL

ἔβλεπεν, χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. ⁹ Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

¹⁰ Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν *ὁ κύριος ἐν ὁράματι, Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. ¹¹ Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν, *Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεΐαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, ¹² καὶ εἶδεν *ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ *χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ. ¹³ Ἀπεκρίθη δὲ *Ἀνανίας, Κύριε, *ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ *ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλὴμ. ¹⁴ καὶ ὥδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. ¹⁵ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς *μοι ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον *ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραὴλ. ¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. ¹⁷ Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν, Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, *ὁ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἥ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. ¹⁸ Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον *ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ *ὥσει λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε *καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβὼν τροφήν *ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ *ὁ Σαῦλος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. ²⁰ Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν *τὸν χριστόν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ²¹ Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας *ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὥδε εἰς τοῦτο *ἐλήλυθεν ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνεν *τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. *Παρετήρουν *²τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν. ²⁵ λαβόντες δὲ *αὐτόν οἱ

* **9:10** ὁ κύριος ἐν ὁράματι RP f³⁵ TR | ἐν ὁράματι ὁ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** Ἀναστὰς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | Ἀνάστα WH * **9:12** ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν RP TR | ἐν ὁράματι ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι f³⁵ | ἄνδρα ἐν ὁράματι Ἀνανίαν ὀνόματι TNT² WH NA NIV SBL * **9:12** χεῖρα RP f³⁵ TR | χεῖρας TNT² NA²⁵ SBL | τὰς χεῖρας WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **9:13** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **9:13** ἀκήκοα RP f³⁵ TR | ἤκουσα TNT² WH NA NIV SBL * **9:13** ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου RP f³⁵ | ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου TR | τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν TNT² WH NA NIV SBL * **9:15** μοι ἐστὶν RP f³⁵ TR | ἐστὶν μοι TNT² WH NA NIV SBL * **9:15** ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε RP f³⁵ TR | ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων, υἱῶν τε TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τῶν ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων, υἱῶν τε WH NA²⁵ * **9:17** - RP f³⁵ | Ἰησοῦς TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:18** ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **9:18** ὥσει RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **9:18** - RP TNT² WH NA NIV SBL | παραχρῆμα f³⁵ TR * **9:19** ἐνίσχυσεν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐνίσχυθη WH * **9:19** ὁ Σαῦλος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:20** τὸν χριστόν RP TR | τὸν Ἰησοῦν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **9:21** ἐν RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | εἰς NA NIV * **9:21** ² ἐλήλυθεν RP f³⁵ | ἐλήλυθει TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:22** τοὺς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **9:24** Παρετήρουν RP f³⁵ TR | Παρετηροῦντο TNT² WH NA NIV SBL * **9:24** ² τε RP f³⁵ TR | δὲ καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **9:25** αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

μαθηταὶ *□ νυκτός, *□ καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, □ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

²⁶ Παραγενόμενος δὲ *□ ὁ Σαῦλος □ ἐν *□ Ἱερουσαλήμ, *□² ἐπειρᾶτο □ κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής.
²⁷ Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι *□ τοῦ Ἰησοῦ. □ ²⁸ Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος *□ *□ εἰς □ Ἱερουσαλήμ, *□ καὶ □ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι *□² τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, □ ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν *□ αὐτὸν ἀνελεῖν. □ ³⁰ Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν *□ αὐτὸν □ εἰς Ταρσόν. ³¹ *□ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην οἰκοδομοῦμεναι, καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο. □

³² Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν. ³³ Εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα *□ Αἰνέαν ὀνόματι, □ ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ *□ κραββάτῳ, □ ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί σε *□ Ἰησοῦς ὁ χριστός· □ ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. ³⁵ Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσάρων, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

³⁶ Ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβηθά, ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης *□ ἀγαθῶν ἔργων □ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει.
³⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ *□ αὐτὴν ἔθηκαν □ ἐν *□ ὑπερῷῳ. ³⁸ Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν *□ πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ *□ ὀκνῆσαι □ διελθεῖν ἕως *□² αὐτῶν. □ ³⁹ Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὔσα ἡ Δορκάς. ⁴⁰ Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος *□ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπεν, Ταβηθά, ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισεν. ⁴¹ Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους

* 9:25 □ - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 9:25 □ καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους RP f³⁵ TR | διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 □ ὁ Σαῦλος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 □ ἐν RP f³⁵ | εἰς TR TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 □² ἐπειρᾶτο RP f³⁵ TR | ἐπείραζεν TNT² WH NA NIV SBL * 9:27 □ τοῦ Ἰησοῦ RP TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ f³⁵ | Ἰησοῦ TNT² WH NA²⁵ * 9:28 □ - RP | καὶ ἐκπορευόμενος f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 9:28 □ εἰς RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐν f³⁵ TR * 9:28 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:28 □² τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP TR | τοῦ Ἰησοῦ f³⁵ | τοῦ κυρίου TNT² WH NA NIV SBL * 9:29 □ αὐτὸν ἀνελεῖν RP TR | ἀνελεῖν αὐτόν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 9:30 □ αὐτόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 9:31 □ Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομοῦμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο. RP f³⁵ TR | Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο. TNT² WH NA NIV SBL * 9:33 □ Αἰνέαν ὀνόματι RP f³⁵ TR | ὀνόματι Αἰνέαν TNT² WH NA NIV SBL * 9:33 □ κραββάτῳ RP f³⁵ TR | κραβάττου TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | κραβάτου NA²⁵ * 9:34 □ Ἰησοῦς ὁ χριστός RP f³⁵ TR | Ἰησοῦς χριστός TNT² WH NA NIV SBL * 9:36 □ ἀγαθῶν ἔργων RP f³⁵ TR | ἔργων ἀγαθῶν TNT² WH NA NIV SBL * 9:37 □ αὐτὴν ἔθηκαν RP f³⁵ TR | ἔθηκαν αὐτὴν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἔθηκαν WH NA²⁵ * 9:37 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῷ f³⁵ * 9:38 □ - RP f³⁵ | δύο ἄνδρας TR TNT² WH NA NIV SBL * 9:38 □ ὀκνῆσαι RP f³⁵ TR | ὀκνήσης TNT² WH NA NIV SBL * 9:38 □² αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * 9:40 □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL

καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. ⁴² Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης *τῆς Ἰόπης, καὶ *πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύριον. ⁴³ Ἐγένετο δὲ *ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν Ἰόπῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10

¹ Ἄνὴρ δέ τις *ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, ² εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν *τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός. ³ Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερώς, ὥσπερ *ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. ⁴ Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν, Τί ἐστίν, κύριε; Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Αἰ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον *ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ Καὶ νῦν πέμψον *εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα *τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον. ⁶ οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃς ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. * ⁷ ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν *τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν *αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, ⁸ καὶ ἐξηγησάμενος *αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

⁹ Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἑκτην. ¹⁰ ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἠθέλην γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ *ἐκείνων, *²ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, ¹¹ καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον *ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς *²δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς. ¹² ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα *τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ¹³ Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. ¹⁴ Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν *ἢ ἀκάθαρτον. ¹⁵ Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. ¹⁶ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ *πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

¹⁷ Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, *καὶ ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι *ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν

* **9:42** τῆς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **9:42** πολλοὶ ἐπίστευσαν RP f³⁵ TR | ἐπίστευσαν πολλοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **9:43** ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν RP TR TNT² | αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι f³⁵ | ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι WH NA NIV SBL * **10:1** ἦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:2** τε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:3** - RP f³⁵ TR | περὶ TNT² WH NA NIV SBL * **10:4** ἐνώπιον RP f³⁵ TR | ἔμπροσθεν TNT² WH NA NIV SBL * **10:5** εἰς Ἰόππην ἄνδρας RP f³⁵ TR | ἄνδρας εἰς Ἰόππην TNT² WH NA NIV SBL * **10:5** τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον RP | ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος f³⁵ TR | τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος TNT² WH NA NIV SBL * **10:6** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν· TR * **10:7** τῷ Κορνηλίῳ RP f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **10:7** αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:8** αὐτοῖς ἅπαντα RP f³⁵ TR | ἅπαντα αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **10:10** ἐκείνων RP f³⁵ TR | αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **10:10** ² ἐπέπεσεν RP f³⁵ TR | ἐγένετο TNT² WH NA NIV SBL * **10:11** ἐπ' αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:11** ² δεδεμένον, καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:12** τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ RP f³⁵ TR | τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετά τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **10:14** ἦ RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **10:16** πάλιν RP f³⁵ TR | εὐθὺς TNT² WH NA NIV SBL * **10:17** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:17** ἀπὸ RP TR TNT² | ὑπὸ f³⁵ WH NA NIV SBL

*¹ Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, ¹⁸ καὶ φωνήσαντες *²ἐπυνθάνοντο³ εἰ Σίμων, ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. ¹⁹ Τοῦ δὲ Πέτρου *⁴διενθυμουμένου⁵ περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν *⁶αὐτῷ τὸ πνεῦμα,⁷ Ἰδού, ἄνδρες *⁸ *⁹ζητοῦσιν¹⁰ σε. ²⁰ Ἀλλὰ ἀναστὰς κατὰβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· *¹¹διότι¹² ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. ²¹ Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας *¹³ εἶπεν, Ἰδού, ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; ²² Οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου *¹⁴ἀγίου¹⁵ μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. ²³ Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον *¹⁶ *¹⁷ὁ Πέτρος¹⁸ ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ *¹⁹Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ *²⁰Καὶ τῇ²¹ ἐπαύριον *²²εἰσῆλθον²³ εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ²⁵ Ὡς δὲ ἐγένετο *²⁴τοῦ²⁵ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν. ²⁶ Ὁ δὲ Πέτρος *²⁶αὐτὸν ἤγειρεν²⁷ λέγων, Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. ²⁷ Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὕρισκει συνεληλυθότας πολλούς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. Πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με. ³⁰ Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην *³¹νηστεύων, καὶ³² τὴν ἐνάτην *³²ῥαν³³ προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἑστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, ³¹ καὶ φησιν, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³² Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· *³³ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.³⁴ ³³ Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ *³⁴τοῦ θεοῦ.³⁵ ³⁴ Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν,

Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης ὁ θεός· ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. ³⁶ Τὸν λόγον *³⁶ὃν³⁷ ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος

* **10:17** □ - RP ^{f35} TR | τοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **10:18** □ ἐπυνθάνοντο RP ^{f35} TR TNT² NA NIV SBL | ἐπύθοντο WH * **10:19** □ διενθυμουμένου RP ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL | ἐνθυμουμένου TR * **10:19** □² αὐτῷ τὸ πνεῦμα RP ^{f35} TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τὸ πνεῦμα αὐτῷ TNT² | τὸ πνεῦμα WH NA²⁵ * **10:19** □ - RP ^{f35} SBL | τρεῖς TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | δύο WH NA²⁵ * **10:19** □³ ζητοῦσιν RP ^{f35} TNT² | ζητοῦσί TR | ζητοῦντές WH NA NIV SBL * **10:20** □ διότι RP ^{f35} TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **10:21** □ - RP ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL | τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτόν TR * **10:22** □ ἀγίου RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - ^{f35} * **10:23** □ - RP ^{f35} TR | ἀναστὰς TNT² WH NA NIV SBL * **10:23** □ ὁ Πέτρος RP ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:23** □² - RP ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL | τῆς TR * **10:24** □ Καὶ τῇ RP ^{f35} TR | Τῇ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **10:24** □² εἰσῆλθον RP ^{f35} TR | εἰσῆλθεν TNT² WH NA NIV SBL * **10:25** □ τοῦ RP ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **10:26** □ αὐτὸν ἤγειρεν RP | ἤγειρεν αὐτόν ^{f35} TNT² WH NA NIV SBL | αὐτὸν ἤγειρε TR * **10:30** □ νηστεύων, καὶ RP ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:30** □² ῥαν RP ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:32** □ ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. RP ^{f35} TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:33** □ τοῦ θεοῦ RP ^{f35} TR | τοῦ κυρίου TNT² WH NA NIV SBL * **10:36** □ ὃν RP ^{f35} TR TNT² NA NIV SBL | - WH

εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ—οὗτός ἐστιν πάντων κύριος— ³⁷ ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, *^{10:37} ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· ³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁹ Καὶ ἡμεῖς *^{10:39} ἐσμὲν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν *^{10:39} ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ· ὃν *^{10:40} καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ Τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν *^{10:40} τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύττειν τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι *^{10:42} αὐτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἅφεςιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

⁴⁴ Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, *^{10:45} ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ *^{10:45} τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. ⁴⁶ Ἦκουον γὰρ αὐτῶν λαλοῦντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. Τότε ἀπεκρίθη *^{10:46} ὁ Πέτρος, ⁴⁷ Μήτι τὸ ὕδωρ *^{10:47} κωλύσαι δύναταί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον *^{10:47} καθὼς καὶ ἡμεῖς; ⁴⁸ Προσέταξέν *^{10:48} τε αὐτοὺς *^{10:48} βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11

¹ Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ² *^{11:2} Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, ³ λέγοντες ὅτι *^{11:3} Πρὸς ἄνδρα ἀκροβυστίαν ἔχοντα εἰσῆλθες, καὶ *^{11:3} συνέφαγες αὐτοῖς. ⁴ Ἀρξάμενος δὲ *^{11:4} ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, ⁵ Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι, ὡς θόβον μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ. ⁶ εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετα καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ⁷ Ἦκουσα δὲ *^{11:7} φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. ⁸ Εἶπον δέ, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι *^{11:8} πᾶν

* ^{10:37} ἀρξάμενον RP f³⁵ TR | ἀρξάμενος TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:39} ἐσμὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:39} ἐν τε τῇ χώρᾳ ... καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | ἐν τε τῇ χώρᾳ ... καὶ Ἱερουσαλὴμ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * ^{10:39} καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * ^{10:40} ὅσοι RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | ἐν NA NIV * ^{10:42} αὐτός RP f³⁵ TR | οὗτός TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:45} τοῦ ἁγίου πνεύματος RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου WH * ^{10:46} ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:47} κωλύσαι δύναταί RP f³⁵ TR | δύναταί κωλύσαι TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:47} καθὼς RP TR | ὡς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:48} τε RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:48} βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου RP TR | βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ f³⁵ | ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ βαπτισθῆναι TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:2} Καὶ ὅτε RP f³⁵ TR | Ὅτε δὲ TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:3} Πρὸς ἄνδρα ἀκροβυστίαν ἔχοντα εἰσῆλθες RP TR | Εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρα ἀκροβυστίαν ἔχοντα f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:3} συνέφαγες RP f³⁵ TR NA NIV SBL | συνέφαγεν TNT² WH * ^{11:4} ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:7} - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:8} πᾶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ⁹ Ἀπεκρίθη δέ *μοι *φωνή ἐκ δευτέρου *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. ¹⁰ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ *πάλιν ἀνεσπάσθη *ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. ¹¹ Καὶ ἰδοὺ, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἣ *ἡμην, *ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. ¹² Εἶπεν δέ *μοι τὸ πνεῦμα *συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν *διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἐξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. ¹³ ἀπήγγειλέν *τε *ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα, καὶ εἰπόντα *αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην *ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ¹⁴ ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ¹⁵ Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ¹⁶ Ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος *κυρίου, ὡς ἔλεγεν, *Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασι ἐπὶ *τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἐγὼ *δὲ τίς ἡμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν; ¹⁸ Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ *ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες, Ἄρα *γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν *ἔδωκεν εἰς ζωὴν.

¹⁹ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. ²⁰ Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες *εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν *πρὸς τοὺς Ἕλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. ²¹ Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς *πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς *ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν *διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν *τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν *τῷ κυρίῳ. ²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως· καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν *ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, ²⁶ καὶ *εὐρὼν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ

* 11:9 μοι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:9 φωνή ἐκ δευτέρου RP TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐκ δευτέρου φωνή f³⁵ WH NA²⁵ * 11:10 πάλιν ἀνεσπάσθη RP f³⁵ TR | ἀνεσπάσθη πάλιν TNT² WH NA NIV SBL * 11:11 ἡμην RP f³⁵ TR NIV⁷³ | ἡμεν TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * 11:12 μοι τὸ πνεῦμα RP f³⁵ TR | τὸ πνεῦμα μοι TNT² WH NA NIV SBL * 11:12 διακρινόμενον RP f³⁵ TR | διακρίναντα TNT² WH NA NIV SBL * 11:13 τε RP TR | δὲ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 11:13 αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:13 ἄνδρας RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 11:16 - RP TR | τοῦ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 11:16 - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὅτι f³⁵ * 11:17 τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὸν κύριον Ἰησοῦν f³⁵ * 11:17 δὲ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 11:18 ἐδόξαζον RP f³⁵ TR | ἐδόξασαν TNT² WH NA NIV SBL * 11:18 γε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:18 ἔδωκεν εἰς ζωὴν RP f³⁵ TR | εἰς ζωὴν ἔδωκεν TNT² WH NA NIV SBL * 11:20 εἰσελθόντες RP f³⁵ TR | ἐλθόντες TNT² WH NA NIV SBL * 11:20 - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 11:20 Ἕλληνιστάς RP f³⁵ TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL | Ἕλληνας TNT² NA²⁵ NIV⁷³ * 11:21 - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 11:22 - RP f³⁵ TR | οὔσης TNT² WH NA NIV SBL * 11:22 Ἱεροσολύμοις RP f³⁵ TR | Ἱερουσαλὴμ TNT² WH NA NIV SBL * 11:22 διελθεῖν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * 11:23 - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * 11:23 - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐν WH * 11:25 ὁ Βαρνάβας RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:26 εὐρὼν ἤγαγεν αὐτὸν RP | εὐρὼν ἤγαγεν αὐτὸν TR

*²αὐτοὺς □ *¹ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι *²τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε *³πρῶτον □ ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

²⁷ Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁸ Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος *¹λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις □ *¹καὶ □ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου *²Καίσαρος. □ ²⁹ Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτο τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ³⁰ ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστέλλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

12

¹ Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ² Ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρα. ³ *¹Καὶ ἰδὼν □ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον—ἦσαν δὲ *¹αἱ □ ἡμέραι τῶν ἀζύμων— ⁴ ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ⁵ Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν *¹ἐκτενὴς □ γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν *²ὑπὲρ □ αὐτοῦ. ⁶ Ὅτε δὲ ἔμελλεν *¹αὐτὸν προάγειν □ ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσεσιν δυσίν· φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἴκῳ· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, Ἀνάστα ἐν τάχει. Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ Εἶπεν *¹τε □ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, *²Περίζωσαι □ καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησεν δὲ οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. ⁹ Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει *¹αὐτῷ □ καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. ¹⁰ Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτῃ ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ ὁ Πέτρος, *¹γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, □ εἶπεν, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν *¹κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. ¹² Συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν *¹Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οἳ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. ¹³ Κρούσαντος δὲ *¹τοῦ Πέτρου □ τὴν θύραν

* **11:26** ² αὐτοὺς RP f³⁵ TR | αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **11:26** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **11:26** ² - RP f³⁵ | ἐν TR TNT² WH NA NIV SBL * **11:26** ³ πρῶτον RP f³⁵ TR | πρῶτως TNT² WH NA NIV SBL * **11:28** □ λιμὸν μέγαν ... ὅστις RP f³⁵ TR | λιμὸν μεγάλην ... ἥτις TNT² WH NA NIV SBL * **11:28** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:28** ² Καίσαρος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:3** □ Καὶ ἰδὼν RP f³⁵ TR | Ἰδὼν δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **12:3** □ αἱ RP f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TR TNT² WH NA²⁵ SBL * **12:5** □ ἐκτενὴς RP f³⁵ TR | ἐκτενῶς TNT² WH NA NIV SBL * **12:5** ² ὑπὲρ RP f³⁵ TR | περὶ TNT² WH NA NIV SBL * **12:6** □ αὐτὸν προάγειν RP TR | προάγειν αὐτὸν f³⁵ TNT² | προσαγαγεῖν αὐτόν WH | προαγαγεῖν αὐτόν NA NIV SBL * **12:8** □ τε RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **12:8** ² Περίζωσαι RP f³⁵ TR | Ζῶσαι TNT² WH NA NIV SBL * **12:9** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:11** □ γενόμενος ἐν ἑαυτῷ RP f³⁵ TR | ἐν ἑαυτῷ γενόμενος TNT² WH NA NIV SBL * **12:11** □ - RP f³⁵ TR TNT² | ὁ WH NA NIV SBL * **12:12** □ - RP f³⁵ TR | τῆς TNT² WH NA NIV SBL * **12:13** □ τοῦ Πέτρου RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL

τοῦ πυλῶνος, προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη. ¹⁴ Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. ¹⁵ Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον, Μαίνῃ. Ἡ δὲ διῖσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος *□αὐτοῦ ἐστίν.□ ¹⁶ Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. ¹⁷ Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο *□αὐτοῖς□ πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. Εἶπεν *□δέ,□ Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. ¹⁸ Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. ¹⁹ Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς *□τὴν□ Καισάρειαν διέτριβεν.

²⁰ Ἦν δὲ *□ὁ Ἡρώδης□ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν *□δὲ□ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἡτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. ²¹ Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν, *□καὶ□ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ²² Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, *□Φωνὴ θεοῦ□ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. ²³ Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν *□ δόξαν τῷ θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

²⁴ Ὁ δὲ λόγος τοῦ *□θεοῦ□ ἡῤξανεν καὶ ἐπληθύνετο.

²⁵ Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν *□εἰς Ἱερουσαλήμ,□ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες *□καὶ□ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

13

¹ Ἦσαν δὲ *□τινες□ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. ² Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστεύόντων, εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δὴ μοι *□τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον□ εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. ³ Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

⁴ *□Οὔτοι□ μὲν *□οῦν,□ ἐκπεμφθέντες ὑπὸ *□² τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,□ κατήλθον *□³ εἰς τὴν Σελεύκειαν· ἐκεῖθεν *□⁴ δὲ□ ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον.□

⁵ Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. ⁶ Διελθόντες δὲ

* **12:15** □ αὐτοῦ ἐστίν RP f³⁵ TR | ἐστίν αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **12:17** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV⁷³ SBL | - NIV¹¹ * **12:17** □ δέ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **12:19** □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:20** □ ὁ Ἡρώδης RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:20** □ δὲ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τε f³⁵ * **12:21** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **12:22** □ Φωνὴ θεοῦ RP | Θεοῦ φωνὴ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:23** □ - RP f³⁵ | τὴν TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:24** □ θεοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | κυρίου WH NA²⁵ * **12:25** □ εἰς Ἱερουσαλήμ RP WH NA²⁷⁺²⁸ SBL | εἰς Ἀντιόχειαν f³⁵ | ἐξ Ἱερουσαλήμ TR TNT² NA²⁵ NIV¹¹ | ἀπὸ Ἱερουσαλήμ NIV⁷³ * **12:25** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:1** □ τινες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:2** □ τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον RP f³⁵ | τὸν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον TR | τὸν Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □ Οὔτοι RP f³⁵ TR | Αὐτοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □ οὔν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **13:4** □² τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου RP f³⁵ TR | τοῦ ἁγίου πνεύματος TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □³ εἰς τὴν Σελεύκειαν ... εἰς τὴν Κύπρον RP f³⁵ TR | εἰς Σελεύκειαν ... εἰς Κύπρον TNT² NA NIV SBL | εἰς Σελευκίαν ... εἰς Κύπρον WH * **13:4** □⁴ δὲ RP | τε f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

*□ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὐρόν *□² τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ὃ ὄνομα Βαρῖησοῦς, ⁷ ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ⁸ Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἑλύμας, ὁ μάγος—οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ—ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. ⁹ Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, *□καὶ□ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν ¹⁰ εἶπεν, Ὡς πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς *□ κυρίου τὰς εὐθείας; ¹¹ Καὶ νῦν ἰδοὺ, χεὶρ *□ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα *□δὲ□ *□²ἐπέπεσεν□ ἐπ’ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. ¹² Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπλησσομένης ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

¹³ Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ *□τὸν□ Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ’ αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ¹⁴ Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν *□τῆς Πισιδίας,□ καὶ *□²εἰσελθόντες□ εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. ¹⁵ Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν *□οὶ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς,□ λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ *□ ἔστιν *□²λόγος ἐν ὑμῖν□ παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ¹⁶ Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν,

Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. ¹⁷ Ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου *□ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ *□Αἰγύπτῳ,□ καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. ¹⁸ Καὶ ὡς τεσσαρακονταετὴ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. ¹⁹ *□Καὶ□ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληρονόμησεν *□²αὐτοῖς□ τὴν γῆν αὐτῶν. ²⁰ *□Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα,□ ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ *□τοῦ□ προφήτου. ²¹ Κάκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα. ²² Καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἡγειρεν *□αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ□ εἰς βασιλέα, ὃ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας, Εὐρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. ²³ Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ’ ἐπαγγελίαν *□ἤγαγεν□ τῷ Ἰσραὴλ *□²σωτηρίαν,□ ²⁴ προκηρύξαντος Ἰωάννου

* **13:6** □ - RP f³⁵ TR | ὅλην TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** □² - RP f³⁵ TR | ἄνδρα TNT² WH NA NIV SBL
 * **13:9** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:10** □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | τοῦ WH NA NIV
 * **13:11** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **13:11** □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | τε NA²⁷⁺²⁸ NIV
 * **13:11** □² ἐπέπεσεν RP f³⁵ TR | ἔπεσεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:13** □ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **13:14** □ τῆς Πισιδίας RP f³⁵ TR | τὴν Πισιδίαν TNT² WH NA NIV SBL * **13:14** □² εἰσελθόντες RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | ἐλθόντες TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **13:15** □ οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχισυνάγωγοι f³⁵ * **13:15** □ - RP f³⁵ TR | τίς TNT² WH NA NIV SBL
 * **13:15** □² λόγος ἐν ὑμῖν RP f³⁵ TR | ἐν ὑμῖν λόγος TNT² WH NA NIV SBL * **13:17** □ - RP f³⁵ | Ἰσραὴλ TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:17** □ Αἰγύπτῳ RP f³⁵ TR | Αἰγύπτου TNT² WH NA NIV SBL
 * **13:19** □ Καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **13:19** □² αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * **13:20** □ Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ... πεντήκοντα RP f³⁵ TR | Ὡς ... πεντήκοντα. Καὶ μετὰ ταῦτα TNT² WH NA NIV SBL * **13:20** □ τοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **13:22** □ αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ RP f³⁵ | αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ TR | τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς TNT² WH | τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς NA NIV SBL
 * **13:23** □ ἤγαγεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡγειρε TR * **13:23** □² σωτηρίαν RP f³⁵ | σωτήρα Ἰησοῦν TR TNT² WH NA NIV SBL

πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας *τῷ Ἰσραήλ. 25 Ὡς δὲ ἐπλήρου *ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν, *Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; Οὐκ εἰμὶ ἐγώ. Ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, *ὅτι ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης *ἄπεστάλη. 27 Οἱ γὰρ κατοικοῦντες *ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν. 28 Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν *πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. 30 Ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 31 ὃς ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινες *εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. 32 Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις *αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν. 33 ὥς καὶ *ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. 35 *Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις τὸν ὀσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 36 Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδεν διαφθοράν. 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται. 39 καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν *τῷ νόμῳ Μωϋσέως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται. 40 Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ *ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, 41 Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον *ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, *ὅτι οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῇται ὑμῖν.

42 Ἐξιόντων δὲ *ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν *τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα. 43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες, *ἔπειθον *αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

* 13:24 τῷ Ἰσραήλ RP f³⁵ | παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:25 ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:25 τίνα με RP f³⁵ TR | τί ἐμὲ TNT² WH NA NIV SBL * 13:26 ὑμῖν RP f³⁵ TR TNT² | ἡμῖν WH NA NIV SBL * 13:26 ἄπεστάλη RP TR | ἔξαπεστάλη f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 13:27 ἐν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 13:29 πάντα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἅπαντα TR * 13:31 - RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 13:32 αὐτῶν ἡμῖν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | ἡμῶν TNT² WH SBL | ἡμῖν NA²⁵ NIV¹¹ * 13:33 ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται RP f³⁵ TR | ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ γέγραπται TNT² | ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ WH NA NIV SBL * 13:35 Διὸ RP f³⁵ TR | Διότι TNT² WH NA NIV SBL * 13:39 τῷ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 13:40 ἐφ' ὑμᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:41 ἐγὼ ἐργάζομαι RP f³⁵ TR | ἐργάζομαι ἐγὼ TNT² WH NA NIV SBL * 13:41 - RP f³⁵ | ἔργον TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:41 ὁ RP TNT² WH NA NIV SBL | ὃ f³⁵ TR * 13:42 - RP f³⁵ TR | αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 13:42 ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ἐκ τῆς συναγωγῆς NIV⁷³ * 13:42 τὰ ἔθνη RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:42 - RP | ταῦτα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:43 - RP f³⁵ | αὐτοῖς TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:43 αὐτοὺς ἐπιμένειν RP TR | ἐπιμένειν αὐτοὺς f³⁵ | αὐτοὺς προσμένειν TNT² WH NA NIV SBL

⁴⁴ Τῷ *τε* ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον *τοῦ* θεοῦ. ⁴⁵ Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ *τοῦ* Παύλου *λεγομένοις*, *ἀντιλέγοντες* καὶ βλασφημοῦντες. ⁴⁶ Παρρησιασάμενοι *δὲ* ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ *δὲ* ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. ⁴⁷ Οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁴⁸ Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη *ἔχαιρεν*, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον *τοῦ* κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁹ Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. ⁵⁰ Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας *καὶ* τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ *τὸν* Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ⁵¹ Οἱ δὲ ἐκτιναζάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν *αὐτῶν* ἐπ' αὐτούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. ⁵² Οἱ *δὲ* μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

14

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. ² Οἱ δὲ *ἀπειθοῦντες* Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ³ Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι *τῷ* λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, *διδόντι* σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴ Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ⁵ Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἀρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, ⁶ συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον. ⁷ Κάκει *ἦσαν* εὐαγγελιζόμενοι.

⁸ Καί τις ἀνὴρ *ἐν* Λύστροις ἀδύνατος *τοῖς* ποσὶν ἐκάθητο, χλωδὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ *ὑπάρχων*, ὃς οὐδέποτε *περιπεπατήκει*. ⁹ Οὗτος *ἤκουσεν* τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι *πίστιν* ἔχει τοῦ σωθῆναι, ¹⁰ εἶπεν μεγάλη *τῇ* φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου

* 13:44 τε RP f³⁵ | δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:44 τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR WH NA²⁵ | τοῦ κυρίου TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 13:45 τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:45 λεγομένοις RP f³⁵ TR | λαλουμένοις TNT² WH NA NIV SBL * 13:45 ἀντιλέγοντες καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:46 δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 13:46 δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:48 ἔχαιρεν RP | ἔχαιρον f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:48 τοῦ κυρίου RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | τοῦ θεοῦ WH * 13:50 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:50 τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν RP f³⁵ TR | τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν TNT² WH NA NIV SBL * 13:51 αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 13:52 δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 14:2 ἀπειθοῦντες RP f³⁵ TR | ἀπειθήσαντες TNT² WH NA NIV SBL * 14:3 - RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | ἐπὶ NA NIV * 14:3 ὁ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * 14:7 ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι RP f³⁵ TR | εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν TNT² WH NA NIV SBL * 14:8 ἐν Λύστροις ἀδύνατος RP f³⁵ TR TNT² | ἀδύνατος ἐν Λύστροις WH NA NIV SBL * 14:8 ὑπάρχων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:8 περιπεπατήκει RP f³⁵ TR | περιεπάτησεν TNT² WH NA NIV SBL * 14:9 ἤκουσεν RP TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἤκουεν f³⁵ WH NA²⁵ | ἤκουε TR * 14:9 πίστιν ἔχει RP f³⁵ TR | ἔχει πίστιν TNT² WH NA NIV SBL * 14:10 τῇ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*ὁρθῶς. Καὶ ἤλλετο καὶ περιεπάτει. ¹¹ Οἱ *ὅδε ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν *ὁ Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. ¹² Ἐκάλουν τε *τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ Ὁ *ὅδε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως *αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. ¹⁴ Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια *αὐτῶν, *εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κρίζοντες ¹⁵ καὶ λέγοντες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; Καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς *ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ *τὸν θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. ¹⁷ *Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον *ἐαυτὸν ἀφῆκεν *ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν *ὕμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. ¹⁸ Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

¹⁹ Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, *νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. ²⁰ Κυκλωσάντων δὲ *αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. ²¹ *Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν *εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²³ Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς *πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. ²⁴ Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς *Παμφυλίαν. ²⁵ Καὶ λαλήσαντες *ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν. ²⁶ κάκειθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. ²⁷ Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, *ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἦνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. ²⁸ Διέτριβον δὲ *ἐκεῖ

* **14:10** ὁρθῶς RP | ὁρθός f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **14:11** ὅδε RP f³⁵ TR TNT² | τε WH NA NIV SBL * **14:11** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:12** τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν RP f³⁵ TR | τὸν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν TNT² WH NA NIV SBL * **14:13** ὅδε RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **14:13** αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:14** αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐαυτῶν WH NA²⁵ * **14:14** εἰσεπήδησαν RP f³⁵ TR | ἐξεπήδησαν TNT² WH NA NIV SBL * **14:15** ἐσμεν ὑμῖν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῖν ἐσμεν f³⁵ * **14:15** τὸν θεὸν τὸν ζῶντα RP f³⁵ TR | θεὸν ζῶντα TNT² WH NA NIV SBL * **14:17** Καίτοιγε RP f³⁵ TR | Καίτοι TNT² WH NA NIV SBL * **14:17** ἐαυτὸν RP f³⁵ TR | αὐτὸν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτὸν WH NA²⁵ SBL * **14:17** ἀγαθοποιῶν RP f³⁵ TR | ἀγαθουργῶν TNT² WH NA NIV SBL * **14:17** ὕμῖν ... ἡμῶν RP f³⁵ | ἡμῖν ... ἡμῶν TR | ὕμῖν ... ὕμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **14:19** νομίσαντες RP f³⁵ TR | νομίζοντες TNT² WH NA NIV SBL * **14:20** αὐτὸν τῶν μαθητῶν RP TR | τῶν μαθητῶν αὐτὸν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **14:21** Εὐαγγελισάμενοί RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Εὐαγγελιζόμενοί NA²⁵ * **14:21** εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν RP TR | εἰς Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν f³⁵ | εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν TNT² WH NA NIV SBL * **14:23** πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν RP f³⁵ TR | κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους TNT² WH NA NIV SBL * **14:24** - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * **14:25** ἐν Πέργῃ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἰς τὴν Πέργην NA²⁵ * **14:27** ἀνήγγειλαν RP f³⁵ TR | ἀνήγγελλον TNT² WH NA NIV SBL * **14:28** ἐκεῖ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15

¹ Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ *□περιτέμνησθε□ τῷ ἔθει *□ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. ² Γενομένης *□οὔν□ στάσεως καὶ *□²ζητήσεως□ οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν *□ Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποιοῦν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, *□ἀπεδέχθησαν□ *□²ὑπὸ□ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ⁵ Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι Δεῖ περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

⁶ Συνήχθησαν *□δὲ□ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. ⁷ Πολλῆς δὲ *□συζητήσεως□ γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων *□²ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο,□ διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι. ⁸ Καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς *□αὐτοῖς□ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν· ⁹ καὶ οὐδὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ¹¹ Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος *□τοῦ κυρίου Ἰησοῦ□ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

¹² Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβαν καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. ¹³ Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου· ¹⁴ Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν *□ἐπὶ□ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται, ¹⁶ Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ *□κατεσκαμμένα□ αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· ¹⁷ ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος *□ὁ□ ποιῶν ταῦτα

* 15:1 □ περιτέμνησθε RP f³⁵ TR | περιτμηθῆτε TNT² WH NA NIV SBL * 15:1 □ - RP f³⁵ TR | τῷ TNT² WH NA NIV SBL * 15:2 □ οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 15:2 □² ζητήσεως RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | συζητήσεως TR * 15:3 □ - RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 15:4 □ ἀπεδέχθησαν RP f³⁵ TR | παρεδέχθησαν TNT² WH NA NIV SBL * 15:4 □² ὑπὸ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * 15:6 □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 15:7 □ συζητήσεως RP f³⁵ TR | ζητήσεως TNT² WH NA NIV SBL * 15:7 □² ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο RP TR | ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο f³⁵ | ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς TNT² WH NA NIV SBL * 15:8 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:11 □ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ TR * 15:14 □ ἐπὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:16 □ κατεσκαμμένα RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | κατεστρεμμένα TNT² | κατεστραμμένα WH NA²⁵ * 15:17 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

*²πάντα. ¹⁸ Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός *¹ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹⁹ Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν. ²⁰ ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι *¹ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων *¹καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. ²¹ Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

²² Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν *¹ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν *¹ἐπικαλούμενον Βαρσαββᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, ²³ γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν *²τάδε, ¹ Οἱ ἀπόστολοι *¹καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ ¹τοῖς κατὰ *²τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ¹ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. ²⁴ ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν *¹ἐξεληθόντες ¹ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, *²λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, ¹οἷς οὐ διεστείλαμεθα. ²⁵ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, *¹ἐκλεξαμένους ¹ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, ²⁶ ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ²⁷ Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ²⁸ Ἔδοξεν γὰρ *¹τῷ ἁγίῳ πνεύματι, ¹καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλην *¹τῶν ἐπάναγκες τούτων, ¹²⁹ ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ *¹πνικτοῦ ¹καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτούς, εὖ πράξετε. Ἐρρωσθε.

³⁰ Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες *¹ἦλθον ¹εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ³¹ Ἀναγνόντες δέ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ³² Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφητῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν. ³³ Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς *¹ἀποστόλους. ³⁴ *¹ ³⁵ Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

³⁶ Μετὰ δέ τινος ἡμέρας εἶπεν *¹Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, ¹Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς *¹ἡμῶν ¹κατὰ *²πᾶσαν πόλιν, ¹ἐν αἷς

* **15:17** ² πάντα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:18** ¹ ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ RP f³⁵ | ἐστι τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:20** ¹ ἀπὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:20** ¹ καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος TNT² WH NA²⁵ * **15:22** ¹ - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **15:22** ¹ ἐπικαλούμενον RP f³⁵ TR | καλούμενον TNT² WH NA NIV SBL * **15:23** ¹ τάδε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:23** ¹ καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ RP f³⁵ TR | καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ἀδελφοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **15:23** ² τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν f³⁵ * **15:24** ¹ ἐξεληθόντες RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **15:24** ² λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:25** ¹ ἐκλεξαμένους RP TR NA²⁵ | ἐκλεξαμένοις f³⁵ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **15:28** ¹ τῷ ἁγίῳ πνεύματι RP f³⁵ TR | τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ TNT² WH NA NIV SBL * **15:28** ¹ τῶν ἐπάναγκες τούτων RP f³⁵ TR | τούτων τῶν ἐπάναγκες TNT² WH NA NIV SBL * **15:29** ¹ πνικτοῦ RP f³⁵ TR | πνικτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **15:30** ¹ ἦλθον RP f³⁵ TR | κατήλθον TNT² WH NA NIV SBL * **15:33** ¹ ἀποστόλους RP f³⁵ TR | ἀποστείλαντας αὐτούς TNT² WH NA NIV SBL * **15:34** ¹ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. TR * **15:36** ¹ Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν RP f³⁵ TR | πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος TNT² WH NA NIV SBL * **15:36** ¹ ἡμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:36** ² πᾶσαν πόλιν RP f³⁵ TR | πόλιν πᾶσαν TNT² WH NA NIV SBL

κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. ³⁷ Βαρνάβας δὲ *ἐβουλεύσατο συμπαλαβεῖν *τὸν Ἰωάννην, τὸν καλούμενον Μάρκον. ³⁸ Παῦλος δὲ ἡξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ *συμπαλαβεῖν τοῦτον. ³⁹ Ἐγένετο *οὖν παροξυσμός, ὥστε *ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον. ⁴⁰ Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι *τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. ⁴¹ Διήρχετο δὲ *τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16

¹ Κατήνησεν δὲ *εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν, καὶ ἰδοὺ, μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς *τινός Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἑλλήνος. ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. ³ Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτόν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἥδειςαν γὰρ ἅπαντες *τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἑλλήν ὑπῆρχεν. ⁴ Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ *τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ⁵ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

⁶ *Διελθόντες δὲ *τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλήσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ⁷ ἐλθόντες *κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον *κατὰ τὴν Βιθυνίαν *πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα. ⁸ *παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. ⁹ Καὶ ὄραμα διὰ *τῆς νυκτὸς *ᾤφθη τῷ Παύλῳ, ἀνὴρ *τις ἦν Μακεδὼν ἐστώς, *παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς *Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. ¹⁰ Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς *τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς *ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

* **15:37** ἐβουλεύσατο RP f³⁵ TR | ἐβούλετο TNT² WH NA NIV SBL * **15:37** - RP TR | καὶ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **15:37** τὸν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **15:38** συμπαλαβεῖν RP f³⁵ TR | συμπαλαμβάνειν TNT² NA NIV SBL | συνπαλαμβάνειν WH * **15:39** οὖν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **15:39** ἀποχωρισθῆναι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | χωρισθῆναι f³⁵ * **15:40** τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ κυρίου TNT² WH NA NIV SBL * **15:41** τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **16:1** εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν RP f³⁵ TR | καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν TNT² WH NA NIV SBL * **16:1** τινος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:3** τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἑλλήν RP f³⁵ TR | ὅτι Ἑλλήν ὁ πατὴρ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **16:4** τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων RP f³⁵ TR | τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων TNT² WH NA NIV SBL * **16:6** Διελθόντες RP f³⁵ TR | Διῆλθον TNT² WH NA NIV SBL * **16:6** τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν RP f³⁵ TR | τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** κατὰ RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** πορεύεσθαι RP f³⁵ TR | πορευθῆναι TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** - RP f³⁵ TR | Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **16:9** τῆς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **16:9** ᾤφθη τῷ Παύλῳ RP f³⁵ TR | τῷ Παύλῳ ᾤφθη TNT² WH NA NIV SBL * **16:9** τις ἦν Μακεδὼν RP f³⁵ TR | Μακεδὼν τις ἦν TNT² WH NA NIV SBL * **16:9** παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέγων RP f³⁵ TR | καὶ παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέγων TNT² WH NA NIV SBL * **16:9** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὴν f³⁵ * **16:10** τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:10** ὁ κύριος RP f³⁵ TR | ὁ θεὸς TNT² WH NA NIV SBL

11 Ἀναχθέντες *□οῦν□ ἀπὸ *□τῆς□ Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς *□ Σαμοθράκην, τῇ *□²τε□ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, 12 *□ἐκεῖθεν τε□ εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν *□²πρώτη τῆς μερίδος□ *□τῆς□ Μακεδονίας πόλις, κολωνεῖα· ἡμεν δὲ ἐν *□³αὐτῇ□ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. 13 Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς *□πόλεως□ παρὰ ποταμόν, οὗ *□²ἐνομιζέτο προσευχῇ□ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλάλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. 14 Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἥς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ *□τοῦ□ Παύλου. 15 Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, *□ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, *□μείνατε.□ Καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς *□ προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσιν πνεῦμα *□Πύθωνος□ *□²ἀπαντῆσαι□ ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντεύομένη. 17 Αὕτη κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ *□ἡμῖν,□ ἔκραζεν λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν *□²ἡμῖν□ ὁδὸν σωτηρίας. 18 Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ *□ὁ□ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπεν, Παραγγέλλω σοι ἐν *□²τῷ□ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐξελεθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, 20 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, 21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσιν. 22 Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίσειν. 23 Πολλὰς *□τε□ ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. 24 ὅς, παραγγελίαν τοιαύτην *□εἰληφώς,□ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας *□αὐτῶν ἡσφαλίσασατο□ εἰς τὸ ξύλον. 25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουσαν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοιοι. 26 ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου· ἀνεῳχθησάν *□τε□ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ

* 16:11 □ οῦν RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | δὲ NA NIV * 16:11 □ τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 16:11 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὴν f³⁵ * 16:11 □² τε RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL
 * 16:12 □ ἐκεῖθεν τε RP f³⁵ TR | κάκεῖθεν TNT² WH NA NIV SBL * 16:12 □² πρώτη τῆς μερίδος RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL | πρώτης μερίδος NA²⁷⁺²⁸ * 16:12 □ τῆς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 16:12 □³ αὐτῇ RP f³⁵ | ταύτῃ TR TNT² WH NA NIV SBL * 16:13 □ πόλεως RP f³⁵ TR | πύλης TNT² WH NA NIV SBL * 16:13 □² ἐνομιζέτο προσευχῇ RP f³⁵ TR | ἐνομιζομεν προσευχὴν TNT² WH NA NIV SBL * 16:14 □ τοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * 16:15 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῇ f³⁵ * 16:15 □ μείνατε RP f³⁵ TR | μένετε TNT² WH NA NIV SBL * 16:16 □ - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * 16:16 □ Πύθωνος RP f³⁵ TR | Πύθωνα TNT² WH NA NIV SBL * 16:16 □² ἀπαντῆσαι RP f³⁵ TR | ὑπαντῆσαι TNT² WH NA NIV SBL * 16:17 □ ἡμῖν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῷ Σίλᾳ f³⁵ * 16:17 □² ἡμῖν RP f³⁵ TR | ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * 16:18 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 16:18 □² τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 16:23 □ τε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δὲ WH NA²⁵ * 16:24 □ εἰληφώς RP f³⁵ TR | λαβὼν TNT² WH NA NIV SBL * 16:24 □ αὐτῶν ἡσφαλίσασατο RP f³⁵ TR | ἡσφαλίσασατο αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 16:26 □ τε RP TR | δὲ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ²⁷ Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένους τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος *□ μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφυγέναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ Ἐφώνησεν δὲ *□ φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος □ λέγων, Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. ²⁹ Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν *□ τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, ³⁰ καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; ³¹ Οἱ δὲ εἶπον, Πίστευσον ἐπὶ *□ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, □ καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. ³² Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον *□ τοῦ κυρίου, □ *□² καὶ □ πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ *□ πάντες □ παραχρῆμα. ³⁴ Ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον *□ αὐτοῦ □ παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ *□ ἡγαλλιᾶτο □ πανοικὶ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ.

³⁵ Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ³⁶ Ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους *□ τούτους □ πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι Ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῇτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ *□ ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ *□ Ἀνήγγειλαν □ δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· *□² καὶ ἐφοβήθησαν □ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων *□ ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. ⁴⁰ Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς □ εἰσῆλθον *□ πρὸς □ τὴν Λυδίαν· καὶ *□² ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς, □ καὶ ἐξῆλθον.

17

¹ Διοδεύσαντες δὲ *□ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν, □ ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν *□ ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. ² κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία *□ διελέξατο □ αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι Τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι Οὗτός ἐστιν *□ ὁ χριστὸς Ἰησοῦς, □ ὃν ἐγὼ

* **16:27** □ - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * **16:28** □ φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος RP f³⁵ TR SBL | φωνῇ μεγάλη Παῦλος TNT² | Παῦλος μεγάλη φωνῇ WH NA²⁵ | μεγάλη φωνῇ ὁ Παῦλος NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | μεγάλη φωνῇ Παῦλος NIV¹¹ * **16:29** □ τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | τῷ Παύλῳ καὶ Σίλῳ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **16:31** □ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν RP f³⁵ TR | τὸν κύριον Ἰησοῦν TNT² WH NA NIV SBL * **16:32** □ τοῦ κυρίου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τοῦ θεοῦ WH NA²⁵ * **16:32** □² καὶ RP f³⁵ TR | σὺν TNT² WH NA NIV SBL * **16:33** □ πάντες RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἅπαντες WH NA²⁵ * **16:34** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **16:34** □ ἡγαλλιᾶτο RP f³⁵ | ἡγαλλιᾶσατο TR TNT² WH NA NIV SBL * **16:36** □ τούτους RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH * **16:37** □ - RP f³⁵ | ἡμᾶς TR TNT² WH NA NIV SBL * **16:38** □ Ἀνήγγειλαν RP f³⁵ TR | Ἀπήγγειλαν TNT² WH NA NIV SBL * **16:38** □² καὶ ἐφοβήθησαν RP TR | ἐφοβήθησαν δὲ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **16:39** □ ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς RP TR | ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς f³⁵ | ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς TNT² | ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς WH NA NIV SBL * **16:40** □ πρὸς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἰς TR * **16:40** □² ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς RP f³⁵ TR | ἰδόντες, παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς TNT² WH NA NIV SBL * **17:1** □ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν RP f³⁵ TR | τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν TNT² WH NA NIV SBL * **17:1** □ ἡ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:2** □ διελέξατο RP TNT² WH NA NIV SBL | διελέγετο f³⁵ TR * **17:3** □ ὁ χριστὸς Ἰησοῦς RP TR | Ἰησοῦς, ὁ χριστὸς f³⁵ | χριστὸς, Ἰησοῦς TNT² | ὁ χριστὸς, ὁ Ἰησοῦς WH NA NIV SBL

καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων *¹πολὺ πλῆθος, *²γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ *³Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες, *⁴τῶν ἀγοραίων *⁵τινὰς ἀνδρας *⁶πονηροὺς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν. *⁷ἐπιστάντες τε *⁸τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς *⁹ἀγαγεῖν *¹⁰εἰς τὸν δῆμον. ⁶ Μὴ εὐρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον *¹¹τὸν Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, ⁷ οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα *¹²πλέοντες ἕτερον *¹³εἶναι, Ἰησοῦν. ⁸ Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. ⁹ Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

¹⁰ Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ *¹¹τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν *¹²ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων. *¹³ Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, *¹⁴τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. ¹² Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσημῶν καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ¹³ Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκεῖ σαλεύοντες *¹⁴τοὺς ὄχλους. ¹⁴ Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι *¹⁵ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· *¹⁶ὑπέμενον *¹⁷δὲ ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον *¹⁸αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς *¹⁹τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, *²⁰ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν.

¹⁶ Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, *¹⁷θεωροῦντι κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ Τινὲς δὲ *¹⁹καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων *²⁰συνέβαλλον αὐτῷ. Καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δέ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν *²¹εὐηγγελίζετο. ¹⁹ Ἐπιλαβόμενοί *²²τε

* **17:4** *¹πολὺ πλῆθος RP TR | πλῆθος πολὺ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **17:5** *²Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες RP f³⁵ | Ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι, καὶ προσλαβόμενοι TR | Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι TNT² WH NA NIV SBL * **17:5** *³τινὰς ἀνδρας RP TR | ἀνδρας τινὰς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **17:5** *⁴ἐπιστάντες τε RP f³⁵ TR | καὶ ἐπιστάντες TNT² WH NA NIV SBL * **17:5** *⁵ἀγαγεῖν RP f³⁵ TR | προαγαγεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **17:6** *⁶τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:7** *⁷λέγοντες ἕτερον RP TR | ἕτερον λέγοντες f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **17:10** *⁸τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:10** *⁹ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων RP f³⁵ | τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν TR TNT² WH NA NIV SBL * **17:11** *¹⁰τὸ RP TR WH NA²⁵ SBL | - f³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV * **17:13** *¹¹- RP f³⁵ TR | καὶ ταράσσοντες TNT² WH NA NIV SBL * **17:14** *¹²ὡς RP f³⁵ TR | ἕως TNT² WH NA NIV SBL * **17:14** *¹³ὑπέμενον RP f³⁵ TR | ὑπέμεινάν TNT² WH NA NIV SBL * **17:14** *¹⁴δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **17:15** *¹⁵αὐτὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **17:15** *¹⁶τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον RP f³⁵ TR | τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον TNT² WH NA NIV SBL * **17:16** *¹⁷θεωροῦντι RP f³⁵ TR | θεωροῦντος TNT² WH NA NIV SBL * **17:18** *¹⁸καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν RP | καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν f³⁵ | τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν TR | καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στωϊκῶν WH | καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν NA²⁵ * **17:18** *¹⁹συνέβαλλον RP TR TNT² WH NA NIV SBL | συνέβαλον f³⁵ * **17:18** *²⁰- RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῖς TR * **17:19** *²¹τε RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δὲ TNT² WH NA²⁵

αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἀρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γινῶναι, τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχὴ; ²⁰ Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι, *^{17:21} τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι— ²¹ Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι *^{17:22} καὶ ἀκούειν *^{17:23} καινότερον. ²² Σταθεὶς δὲ *^{17:24} Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη,

Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὖρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ θεῷ. *^{17:24} Ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, *^{17:25} τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ Ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος, οὐρανοῦ καὶ γῆς *^{17:26} κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν *^{17:27} ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν *^{17:28} κατὰ πάντα. ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἐνὸς *^{17:29} αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ *^{17:30} πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὀρίσας *^{17:31} προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν. ²⁷ ζητεῖν *^{17:32} τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, *^{17:33} καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν· ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ²⁹ Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. ³⁰ Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεός, τὰ νῦν *^{17:31} παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις *^{17:32} πᾶσιν πανταχοῦ μετανοεῖν. ³¹ *^{17:33} διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

³² Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά σου *^{17:34} πάλιν περὶ τούτου. *^{17:35} Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. ³⁴ Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18

¹ Μετὰ *^{18:2} δὲ ταῦτα χωρισθεὶς *^{18:3} ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. ² Καὶ εὗρων τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐλληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, *^{18:4} διὰ

* ^{17:20} τί ἂν θέλοι RP f³⁵ TR | τίνα θέλει TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:21} καὶ RP f³⁵ TR | ἢ TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:22} ὁ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * ^{17:23} Ὃν RP f³⁵ TR | Ὁ TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:24} τοῦτον RP f³⁵ TR | τοῦτο TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:25} κύριος ὑπάρχων RP f³⁵ TR | ὑπάρχων κύριος TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:26} ἀνθρώπων RP f³⁵ TR | ἀνθρωπίνων TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:27} κατὰ RP f³⁵ TR | καὶ τὰ TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:28} αἵματος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:29} πᾶν τὸ πρόσωπον RP f³⁵ TR | παντὸς προσώπου TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:30} προστεταγμένους RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | προτεταγμένους TR * ^{17:31} τὸν κύριον RP f³⁵ TR | τὸν θεὸν TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:32} καὶ γε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καίτοιγε TR * ^{17:33} παραγγέλλει RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀπαγγέλλει WH NA²⁵ * ^{17:34} πᾶσιν RP f³⁵ | πᾶσι TR | πάντας TNT² WH NA NIV SBL * ^{17:35} διότι RP f³⁵ TR | καθότι TNT² WH NA NIV SBL * ^{18:1} πάλιν περὶ τούτου RP f³⁵ TR | περὶ τούτου καὶ πάλιν TNT² WH NA NIV SBL * ^{18:2} Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{18:3} δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{18:4} ὁ Παῦλος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * ^{18:5} διὰ τὸ τεταχέναι RP | διὰ τὸ διατεταχέναι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

τὸ τεταχέναι· Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους *²ἐκ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· ³ καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενεν παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ *⁴τὴν τέχνην· ⁴ Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθ' ἐν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήνας.

⁵ Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ *⁶πνεύματι· ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις *⁷τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ *⁸τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν *⁹ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι *¹⁰Ἰούστου, σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. ⁸ Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ Εἶπεν δὲ ὁ κύριος *¹⁰δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης· ¹⁰ διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαὸς ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ¹¹ Ἐκάθισέν *¹²τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

¹² Γαλλίωνος δὲ *¹³ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν *¹⁴ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον *¹⁵οὗτος ἀναπαύεται τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. ¹⁴ Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν *¹⁶οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὧς Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν· ¹⁵ εἰ δὲ *¹⁷ζήτημά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὥψεσθε αὐτοί· κριτὴς *¹⁸γὰρ ἐγώ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες *¹⁹οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ *²⁰ἔμελλεν.

¹⁸ Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος *¹⁹τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς· εἶχεν γὰρ εὐχήν. ¹⁹ *²⁰Κατήντησεν δὲ εἰς Ἑφεσον, καὶ ἐκεῖνους κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν *²¹διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις. ²⁰ Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεῖονα χρόνον μεῖναι *²²παρ'

* **18:2** ² ἐκ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * **18:3** ⁴ τὴν τέχνην RP f³⁵ TR | τῇ τέχνῃ TNT² WH NA NIV SBL * **18:5** ⁶ πνεύματι RP f³⁵ TR | λόγῳ TNT² WH NA NIV SBL * **18:5** ⁷ - RP f³⁵ TR | εἶναι TNT² WH NA NIV SBL * **18:6** ⁸ τὴν κεφαλὴν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὰς κεφαλὰς f³⁵ * **18:7** ⁹ ἦλθεν εἰς RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | εἰσῆλθεν εἰς NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **18:7** ¹⁰ - RP f³⁵ TR | Τιτίου TNT² WH NA NIV SBL * **18:9** ¹⁰ δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ RP f³⁵ TR | ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος TNT² WH NA NIV SBL * **18:11** ¹² τε RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **18:12** ¹³ ἀνθυπατεύοντος RP f³⁵ TR | ἀνθυπάτου ὄντος TNT² WH NA NIV SBL * **18:12** ¹⁴ ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | οἱ Ἰουδαῖοι ὁμοθυμαδὸν WH * **18:13** ¹⁵ οὗτος ἀναπαύεται RP TR | ἀναπαύεται οὗτος f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **18:14** ¹⁶ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:15** ¹⁷ ζήτημά RP f³⁵ TR | ζητήματά TNT² WH NA NIV SBL * **18:15** ¹⁸ γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:17** ¹⁹ οἱ Ἕλληνες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:17** ²⁰ ἔμελλεν RP f³⁵ | ἔμελεν TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:18** ²¹ τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς RP f³⁵ TR | ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν TNT² NA NIV SBL | ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν WH * **18:19** ²² Κατήντησεν RP f³⁵ | Κατήντησε TR | Κατήντησαν TNT² WH NA NIV SBL * **18:19** ²³ διελέχθη RP f³⁵ TR | διελέξατο TNT² WH NA NIV SBL * **18:20** ²⁴ παρ' αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν· ²¹ ἀλλ' *ᾧ ἀπετάξατο αὐτοῖς εἰπών, *² Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος. * Ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, ²² καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. ²³ Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, *ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

²⁴ Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ²⁵ Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζῶν τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ *τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ²⁶ οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ *Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν *² τοῦ θεοῦ ὁδόν. ²⁷ Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος. ²⁸ εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19

¹ Ἐγένετο δέ, ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη *ἐλθεῖν εἰς Ἐφεσον· καὶ *² εὐρών τινας μαθητάς ² *εἶπεν πρὸς αὐτούς, Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν, Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. ³ Εἶπέν τε *πρὸς αὐτούς, Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. ⁴ Εἶπεν δὲ Παῦλος, Ἰωάννης *μὲν ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἐστιν, εἰς *τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. ⁵ Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁶ Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου *τὰς χεῖρας, ἦλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον. ⁷ Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὥσει *δεκαδύο.

⁸ Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων *τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁹ Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπεύθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου *τινός. ¹⁰ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον *τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους

* **18:21** ᾧ ἀπετάξατο αὐτοῖς RP f³⁵ TR | ἀποταξάμενος καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **18:21** ² Δεῖ με ... πάλιν δὲ ἀνακάμψω RP f³⁵ TR | Πάλιν ἀνακάμψω TNT² WH NA NIV SBL * **18:21** ᾧ - RP TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ f³⁵ TR * **18:23** ἐπιστηρίζων RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | στηρίζων TNT² WH NA²⁵ SBL * **18:25** τοῦ κυρίου RP TR | τοῦ Ἰησοῦ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **18:26** Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα RP f³⁵ TR | Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας TNT² WH NA NIV SBL * **18:26** ² τοῦ θεοῦ ὁδόν RP f³⁵ TR | ὁδόν τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **19:1** ἐλθεῖν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | κατελθεῖν NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **19:1** ² εὐρών RP f³⁵ TR | εὐρεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **19:2** εἶπε(ν) ... Οἱ δὲ εἶπον RP f³⁵ TR | εἶπεν τε ... Οἱ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **19:3** πρὸς αὐτούς RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **19:4** μὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:4** τὸν χριστὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | τὸν Ἰησοῦν TNT² WH NA NIV SBL * **19:6** τὰς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **19:7** δεκαδύο RP f³⁵ TR | δώδεκα TNT² WH NA NIV SBL * **19:8** τὰ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **19:9** τινός RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:10** τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ κυρίου TNT² WH NA NIV SBL

τε καὶ Ἑλληνας. ¹¹ Δυνάμεις *τε οὐ τὰς τυχούσας *ἐποίει ὁ θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, ¹² ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας *ἐπιφέρεισθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ *²ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ¹³ Ἐπεχείρησαν δέ τινες *ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, *Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν *²ὁ Παῦλος κηρύσσει. ¹⁴ Ἦσαν δέ *τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες. ¹⁵ Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν, *Τὸν *²Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; ¹⁶ Καὶ *ἐφαλλόμενος *ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, *²καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν, ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. ¹⁷ Τοῦτο δὲ ἐγένετο *γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ *ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁸ Πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ¹⁹ Ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ *συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὖρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. ²⁰ Οὕτως κατὰ κράτος *ὁ λόγος τοῦ κυρίου ἠύξανεν καὶ ἴσχυεν.

²¹ Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ²² Ἀποστείλας δὲ εἰς *τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

²³ Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. ²⁴ Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις *ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην· ²⁵ οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία *ἡμῶν ἐστίν. ²⁶ Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. ²⁷ Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει

* **19:11** τε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δὲ f³⁵ * **19:11** ἐποίει ὁ θεὸς RP f³⁵ TR | ὁ θεὸς ἐποίει TNT² WH NA NIV SBL * **19:12** ἐπιφέρεισθαι RP f³⁵ TR | ἀποφέρεισθαι TNT² WH NA NIV SBL * **19:12** ² ἐξέρχεσθαι RP f³⁵ TR | ἐκπορεύεσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **19:12** ἀπ' αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:13** - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **19:13** ἀπὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:13** Ὁρκίζομεν RP f³⁵ TR | Ὁρκίζω TNT² WH NA NIV SBL * **19:13** ² ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:14** τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ RP f³⁵ TR | τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ TNT² WH NA NIV SBL * **19:15** - RP f³⁵ TR | αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * **19:15** ² - RP f³⁵ TR TNT² SBL | μὲν WH NA NIV * **19:16** ἐφαλλόμενος RP f³⁵ TR | ἐφαλλόμενος TNT² WH NA NIV SBL * **19:16** ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος RP f³⁵ TR | ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **19:16** ² καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν RP f³⁵ | καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν TR | κατακυριεύσας ἀμφοτέρων TNT² WH NA NIV SBL * **19:17** γνωστὸν πᾶσιν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πᾶσιν γνωστὸν f³⁵ * **19:17** ἐπέπεσεν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ἐπέπεσε TR | ἔπεσεν TNT² * **19:19** συνεψήφισαν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | συνεψήφισαντο f³⁵ * **19:20** ὁ λόγος τοῦ κυρίου RP f³⁵ TR | τοῦ κυρίου ὁ λόγος TNT² WH NA NIV SBL * **19:22** τὴν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * **19:24** ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην RP f³⁵ TR | οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν TNT² WH NA NIV SBL * **19:25** ἡμῶν RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL

ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς *ἱερὸν Ἀρτέμιδος □ εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν *□δὲ □ καὶ καθαιρεῖσθαι *□²τὴν μεγαλειότητα □ αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις *□ὅλη □ *□²τῆς □ συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους *□ Παύλου. ³⁰ *□Τοῦ δὲ Παύλου □ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί. ³¹ Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ³² Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνας ἔνεκεν συνεληλύθεισαν. ³³ Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου *□προεβίβασαν □ Ἀλέξανδρον, *□²προβαλόντων □ αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ³⁴ *□Ἐπιγνόντες □ δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων *□²ὥς □ ἐπὶ ὥρας δύο *□³κραζόντων, □ Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ Καταστείλας δὲ *□ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον □ φησίν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γὰρ ἐστὶν *□ἄνθρωπος □ ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὔσαν τῆς μεγάλης *□θεᾶς □ Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; ³⁶ Ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ³⁷ Ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν *□θεὸν □ *□²ὑμῶν. □ ³⁸ Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται *□ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον, □ ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. ³⁹ Εἰ δέ τι *□περὶ ἐτέρων □ ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ *□οὐ □ δυνησόμεθα *□δοῦναι □ λόγον *□ τῆς συστροφῆς ταύτης. ⁴¹ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

20

¹ Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, *□προσκαλεσάμενος □ ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ *□ ἀσπασάμενος, ἐξηλθεν *□²πορευθῆναι □ εἰς *□τὴν □ Μακεδονίαν. ² Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν

* **19:27** □ ἱερὸν Ἀρτέμιδος RP | Ἀρτέμιδος ἱερὸν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:27** □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **19:27** □² τὴν μεγαλειότητα RP f³⁵ TR | τῆς μεγαλειότητος TNT² WH NA NIV SBL * **19:29** □ ὅλη RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:29** □² τῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **19:29** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **19:30** □ Τοῦ δὲ Παύλου RP f³⁵ TR | Παύλου δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **19:33** □ προεβίβασαν RP f³⁵ TR | συνεβίβασαν TNT² WH NA NIV SBL * **19:33** □² προβαλόντων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | προβαλλόντων f³⁵ * **19:34** □ Ἐπιγνόντες RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἐπιγνόντων TR * **19:34** □² ὥς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὡσεὶ WH * **19:34** □³ κραζόντων RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | κράζοντες NA²⁵ * **19:35** □ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | τὸν ὄχλον ὁ γραμματεὺς WH * **19:35** □ ἄνθρωπος RP f³⁵ TR | ἀνθρώπων TNT² WH NA NIV SBL * **19:35** □ θεᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **19:37** □ θεὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | θεὸν TR * **19:37** □² ὑμῶν RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **19:38** □ ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον RP f³⁵ TNT² WH NA²⁸ SBL | πρὸς τινα λόγον ἔχουσιν TR | ἔχουσι πρὸς τινα λόγον NA²⁵⁺²⁷ NIV * **19:39** □ περὶ ἐτέρων RP f³⁵ TR | περαιτέρω TNT² WH NA NIV SBL * **19:40** □ οὐ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **19:40** □ δοῦναι RP | ἀποδοῦναι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:40** □ - RP f³⁵ TR | περὶ TNT² WH NA NIV SBL * **20:1** □ προσκαλεσάμενος RP f³⁵ TR | μεταπεμψάμενος TNT² WH NA NIV SBL * **20:1** □ - RP f³⁵ TR | παρακαλέσας TNT² WH NA NIV SBL * **20:1** □² πορευθῆναι RP f³⁵ TR | πορεύεσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **20:1** □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

εἰς τὴν Ἑλλάδα. ³ Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης *□αὐτῷ ἐπιβουλῆς□ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο *□γνώμη□ τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. ⁴ Συνείπετο δὲ αὐτῷ *□ἄχρι τῆς Ἀσίας□ Σώπατρος *□ Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. ⁵ Οὗτοι *□ *□προσελθόντες□ ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. ⁶ Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, *□οὐ□ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

⁷ Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων *□τῶν μαθητῶν□ *□ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινεν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ⁸ Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ *□ἦμεν□ συνηγμένοι. ⁹ *□Καθήμενος□ δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπὸ βραδείᾳ, διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἦρθη νεκρός. ¹⁰ Καταβάς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ¹¹ Ἀναβάς δὲ καὶ κλάσας *□ ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ¹² Ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

¹³ Ἡμεῖς δέ, *□προσελθόντες□ ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν *□²εἰς□ τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ *□ἦν διατεταγμένος,□ μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ¹⁴ Ὡς δὲ *□συνέβαλεν□ ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην. ¹⁵ Κάκειθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· *□καὶ μέιναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ□ ἦλθομεν εἰς Μίλητον. ¹⁶ *□Ἐκρινεν□ γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατόν *□²ἦν□ αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

¹⁷ Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς,

Ἵμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας *□ἀφ'□ ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ *□πολλῶν□ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ²⁰ ὥς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους,

* **20:3** □ αὐτῷ ἐπιβουλῆς RP TR | ἐπιβουλῆς αὐτῷ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **20:3** □ γνώμη RP f³⁵ TR | γνώμης TNT² WH NA NIV SBL * **20:4** □ ἄχρι τῆς Ἀσίας RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **20:4** □ - RP f³⁵ TR | Πύργου TNT² WH NA NIV SBL * **20:5** □ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **20:5** □ προσελθόντες RP TNT² WH SBL | προελθόντες f³⁵ TR NA NIV * **20:6** □ οὐ RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | ὅπου NA NIV * **20:7** □ τῶν μαθητῶν RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **20:7** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **20:8** □ ἦμεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἦσαν TR * **20:9** □ Καθήμενος RP f³⁵ TR | Καθεζόμενος TNT² WH NA NIV SBL * **20:11** □ - RP f³⁵ TR | τὸν TNT² WH NA NIV SBL * **20:13** □ προσελθόντες RP f³⁵ | προελθόντες TR TNT² WH NA NIV SBL * **20:13** □² εἰς RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * **20:13** □ ἦν διατεταγμένος RP f³⁵ TR | διατεταγμένος ἦν TNT² WH NA NIV SBL * **20:14** □ συνέβαλεν RP f³⁵ TR | συνέβαλλεν TNT² WH NA NIV SBL * **20:15** □ καὶ μέιναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ RP TR | καὶ μέιναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ f³⁵ | τῇ δὲ ἐχομένῃ TNT² WH NA NIV SBL * **20:16** □ Ἐκρινεν RP f³⁵ | Ἐκρινε TR | Κεκρίκει TNT² WH NA NIV SBL * **20:16** □² ἦν RP f³⁵ TR | εἶη TNT² WH NA NIV SBL * **20:18** □ ἀφ' RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **20:19** □ πολλῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

21 διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τὴν εἰς *τὸν* θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν *τὴν* εἰς *τὸν* κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. 22 Καὶ νῦν ἰδοὺ, *ἐγὼ* δεδεμένος *τῷ* πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσουντά *μοι* μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται *λέγον* ὅτι δεσμά *με* καὶ θλίψεις μένουσιν. 24 Ἀλλ' οὐδενὸς *λόγον* ποιοῦμαι, *οὐδὲ* ἔχω τὴν ψυχὴν *μου* τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου *μετὰ* χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. 25 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν *τοῦ* θεοῦ. 26 *Διότι* μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς *ἐγὼ* *ἀπὸ* τοῦ αἵματος πάντων. 27 Οὐ γὰρ ὑπεστείλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι *ὑμῖν* πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. 28 Προσέχετε *οὖν* ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν *τοῦ* κυρίου καὶ θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ *ιδίου* αἵματος. 29 Ἐγὼ *γὰρ* οἶδα *τοῦτο*, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. 30 καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω *αὐτῶν*. 31 Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. 32 Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, *ἀδελφοί*, *τῷ* θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ *ἐποικοδομῆσαι*, καὶ δοῦναι *ὑμῖν* κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. 34 Αὐτοὶ *γινώσκετε* ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὓσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. 35 Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε *τῶν* λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν, Μακάριόν ἐστίν *μᾶλλον* διδόναι ἢ λαμβάνειν. 36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. 37 Ἰκανὸς δὲ *ἐγένετο* κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπесόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον

* 20:21 τὸν RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 20:21 τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 20:21 τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν TR TNT²
 * 20:22 ἐγὼ δεδεμένος RP f³⁵ TR | δεδεμένος ἐγὼ TNT² WH NA NIV SBL * 20:22 μοι RP f³⁵ TR TNT²
 NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐμοὶ WH NA²⁵ * 20:23 - RP f³⁵ TR | μοι TNT² WH NA NIV SBL * 20:23 με καὶ
 θλίψεις RP f³⁵ TR | καὶ θλίψεις με TNT² WH NA NIV SBL * 20:24 λόγον RP f³⁵ TR | λόγου TNT² WH
 NA NIV SBL * 20:24 οὐδὲ ἔχω RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:24 μου RP f³⁵ TR | - TNT²
 WH NA NIV SBL * 20:24 μετὰ χαρᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:25 τοῦ θεοῦ RP
 f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:26 Διότι RP WH NA NIV SBL | Διὸ f³⁵ TR TNT² * 20:26 ἐγὼ
 RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:26 - RP f³⁵ TR | εἰμι TNT² WH NA NIV SBL * 20:27 ὑμῖν
 πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * 20:28 οὖν
 RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:28 τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ RP f³⁵ | τοῦ θεοῦ TR WH NA NIV
 SBL | τοῦ κυρίου TNT² * 20:28 τὸ ἰδίου αἵματος RP f³⁵ TR | αἵματος τοῦ ἰδίου TNT² WH NA NIV SBL
 * 20:29 γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 20:29 τὸ τοῦτο RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 20:30 αὐτῶν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐαυτῶν TNT² WH NA²⁵ SBL * 20:32 ἀδελφοί RP f³⁵ TR | -
 TNT² WH NA NIV SBL * 20:32 τῷ θεῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τῷ κυρίῳ WH NA²⁵ * 20:32
 ἐποικοδομῆσαι RP f³⁵ TR | οἰκοδομῆσαι TNT² WH NA NIV SBL * 20:32 ὑμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH
 NA NIV SBL * 20:32 - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * 20:34 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL
 | δὲ TR * 20:35 τῶν λόγων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ λόγου f³⁵ * 20:35 μᾶλλον διδόναι
 RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διδόναι μᾶλλον TR * 20:37 ἐγένετο κλαυθμὸς RP TR | κλαυθμὸς ἐγένετο
 f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ³⁸ ὁδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

21

¹ Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν Κῶν, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κάκειθεν εἰς Πάταρα· ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ Ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ *□κατήχθημεν□ εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ *□ἦν τὸ πλοῖον□ ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ *□Καὶ ἀνευρόντες□ *□ μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἐπτὰ· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ *□²ἀναβαίνειν□ εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵ Ὅτε δὲ ἐγένετο *□ἡμᾶς ἐξαρτίσαι□ τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν *□προσηυζάμεθα. ⁶ Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, *□ἐπέβημεν□ εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

⁷ Ἡμεῖς δέ, τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου, κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες *□οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον□ εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, *□ ὄντος ἐκ τῶν ἐπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες *□παρθένοι τέσσαρες□ προφητεύουσαι. ¹⁰ Ἐπιμενόντων δὲ *□ἡμῶν□ ἡμέρας πλείους, κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἀγαβός. ¹¹ Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας *□τε αὐτοῦ□ *□τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας□ εἶπεν, Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δῆσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ¹² Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹³ *□Ἀπεκρίθη τε□ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; Ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, *□Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου□ *□γενέσθω.□

¹⁵ Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας *□ἐπισκευασάμενοι□ ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹⁶ Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες

* **21:3** □ κατήχθημεν RP f³⁵ TR | κατήλθομεν TNT² WH NA NIV SBL * **21:3** □ ἦν τὸ πλοῖον RP f³⁵ TR | τὸ πλοῖον ἦν TNT² WH NA NIV SBL * **21:4** □ Καὶ ἀνευρόντες RP f³⁵ TR | ἀνευρόντες δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **21:4** □ - RP f³⁵ | τοὺς TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:4** □² ἀναβαίνειν RP f³⁵ TR | ἐπιβαίνειν TNT² WH NA NIV SBL * **21:5** □ ἡμᾶς ἐξαρτίσαι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐξαρτίσαι ἡμᾶς TNT² WH NA²⁵ SBL * **21:5** □ προσηυζάμεθα. Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους RP f³⁵ TR | προσευζάμενοι, ἀψπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **21:6** □ ἐπέβημεν RP f³⁵ TR | ἐνέβημεν TNT² WH NA²⁵ SBL | ἀνέβημεν NA²⁷⁺²⁸ NIV * **21:8** □ οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον RP TR | ἦλθομεν f³⁵ NA NIV SBL | ἦλθαμεν TNT² WH * **21:8** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **21:9** □ παρθένοι τέσσαρες RP f³⁵ TR | τέσσαρες παρθένοι TNT² WH NA NIV SBL * **21:10** □ ἡμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:11** □ τε αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ἐαυτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **21:11** □ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας TR * **21:13** □ Ἀπεκρίθη τε RP f³⁵ | Ἀπεκρίθη δὲ TR | Τότε ἀπεκρίθη TNT² WH NA NIV SBL * **21:14** □ Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου RP f³⁵ TR | Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα TNT² WH NA NIV SBL * **21:14** □ γενέσθω RP f³⁵ TR | γινέσθω TNT² WH NA NIV SBL * **21:15** □ ἐπισκευασάμενοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀποσκευασάμενοι TR

παρ' ὧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

¹⁷ Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως *ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.
¹⁸ Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ Καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον *τὸν κύριον, *²εἰπόντες αὐτῷ, Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν *³Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν. ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. ²² Τί οὖν ἐστίν; Πάντως *δεῖ πλῆθος συνελθεῖν· ἀκούσονται *γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. ²³ Τοῦτο οὖν ποιήσον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες *ἐφ' αὐτῶν. ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα *ξυρῇσονται τὴν κεφαλὴν, καὶ *γνώσιν πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς *τὸν νόμον φυλάσσων. ²⁵ Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς *ἐπεστείλαμεν, κρίναντες *μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς *τό τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. ²⁶ Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά. ²⁷ Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον *τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν, ²⁸ κρίζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων· ἐτι τε καὶ Ἑλλήνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. ²⁹ Ἦσαν γὰρ *ἑωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἵλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ Ζητούντων *δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη *συγκέχυται Ἱερουσαλήμ. ³² ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύποντες τὸν Παῦλον. ³³ *Ἐγγίσας δὲ ὁ χιλιάρχος

* **21:17** ἐδέξαντο RP f³⁵ TR | ἀπεδέξαντο TNT² WH NA NIV SBL * **21:20** τὸν κύριον RP f³⁵ TR | τὸν θεὸν TNT² WH NA NIV SBL * **21:20** ² εἰπόντες RP f³⁵ | εἶπόν τε TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | εἶπὼν τε TNT² WH NA²⁵ * **21:20** ³ Ἰουδαίων RP f³⁵ TR | ἐν τοῖς Ἰουδαίοις TNT² WH NA NIV SBL * **21:22** δεῖ πλῆθος συνελθεῖν RP f³⁵ TR | ἀκούσονται TNT² WH NA NIV SBL * **21:22** γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:23** ἐφ' RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | ἀφ' WH SBL * **21:24** ξυρῇσονται RP f³⁵ TR | ξυρῇσονται TNT² WH NA NIV SBL * **21:24** ² γνώσιν RP f³⁵ | γνώσι TR | γνώσονται TNT² WH NA NIV SBL * **21:24** τὸν νόμον φυλάσσων RP f³⁵ TR | φυλάσσων τὸν νόμον TNT² WH NA NIV SBL * **21:25** ἐπεστείλαμεν RP f³⁵ TR NA NIV | ἀπεστείλαμεν TNT² WH SBL * **21:25** μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:25** ² τό τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν RP f³⁵ TR | τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν TNT² WH NA NIV SBL * **21:27** τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν RP TR | ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **21:29** ἑωρακότες RP f³⁵ | προεωρακότες TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:31** δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **21:31** ² συγκέχυται RP f³⁵ TR | συγχύνεται TNT² NA NIV SBL | συγχύνεται WH * **21:33** Ἐγγίσας δὲ RP f³⁵ | Τότε ἐγγίσας TR TNT² WH NA NIV SBL

ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσεσιν δυσίν· καὶ ἐπυνθάνετο τίς *□ ἂν □ εἴη, καὶ τί ἐστὶν πεποιηκώς. ³⁴ Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι *□ ἐβόων □ ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ *□ ²δυνάμενος δὲ □ γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³⁵ Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. ³⁶ Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ *□ κράζον, □ Αἶρε αὐτόν.

³⁷ Μέλλων *□ τε □ εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν □ ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν *□ πρὸς σε; Ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ³⁸ Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; ³⁹ Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, *□ προσεφώνει □ τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων,

22

¹ Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς *□ νυνὶ □ ἀπολογίας.

² Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καί φησιν,

³ Ἐγὼ *□ μέν □ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρώου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ⁴ ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδὼς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. ⁵ Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. ⁶ Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ. ⁷ Ἐπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; ⁸ Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ, κύριε; Εἶπέν τε πρὸς *□ με, □ Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. ⁹ Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, *□ καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο· □ τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. ¹⁰ Εἶπον δέ, Τί ποιήσω, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κάκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ¹¹ Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. ¹² Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ *□ εὐσεβὴς □ κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων *□ Ἰουδαίων, ¹³ ἐλθὼν

* **21:33** □ ἂν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **21:34** □ ἐβόων RP f³⁵ TR | ἐπεφώνουν TNT² WH NA NIV SBL * **21:34** □ ² δυνάμενος δὲ RP f³⁵ TR | δυναμένου δὲ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **21:36** □ κράζον RP f³⁵ TR | κράζοντες TNT² WH NA NIV SBL * **21:37** □ τε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δὲ f³⁵
* **21:37** □ εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | εἰς τὴν παρεμβολήν εἰσάγεσθαι f³⁵
* **21:37** □ - RP f³⁵ | τι TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:40** □ προσεφώνει RP f³⁵ | προσεφώνησε TR | προσεφώνησεν TNT² WH NA NIV SBL * **22:1** □ νυνὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | νῦν TR * **22:3** □ μέν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:8** □ με RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐμέ TNT² WH NA²⁵ SBL * **22:9** □ καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:12** □ εὐσεβὴς RP f³⁵ TR | εὐλαβὴς TNT² WH NA NIV SBL * **22:12** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐν Δαμασκῷ f³⁵

πρός *□με□ και ἐπιστὰς εἶπέν μοι, Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. Κάγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁵ Ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ Καὶ νῦν τί μέλλεις; Ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλυσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα *□τοῦ κυρίου.□ ¹⁷ Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, ¹⁸ καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ· διότι οὐ παραδέξονται σου *□τὴν□ μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ Κάγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμὴν φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας *□ἐπὶ□ σέ· ²⁰ καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἡμὴν ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν *□τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,□ *□φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. ²¹ Καὶ εἶπεν πρὸς με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ *□καθῆκεν□ αὐτὸν ζῆν. ²³ Κραζόντων *□δὲ□ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ²⁴ ἐκέλευσεν *□αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι□ εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μαστίξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ Ὡς δὲ *□προέτεινεν□ αὐτὸν τοῖς ἱμάσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατόνταρχος, προσελθὼν *□ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ□ λέγων, *□Ὅρα□ τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁷ Προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, *□εἰ□ σὺ Ῥωμαῖός εἓ; Ὁ δὲ ἔφη, Ναί. ²⁸ Ἀπεκρίθη *□τε□ ὁ χιλιάρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. Καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, καὶ ὅτι *□ἦν αὐτόν□ δεδεκώς.

³⁰ Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται *□παρὰ□ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτόν *□ἀπὸ τῶν δεσμῶν,□ καὶ ἐκέλευσεν *□²ἐλθεῖν□ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ *□³ὄλον□ τὸ συνέδριον *□²αὐτῶν,□ καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἕστησεν εἰς αὐτούς.

* **22:13** □ με RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐμὲ TNT² WH NA²⁵ SBL * **22:16** □ τοῦ κυρίου RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **22:18** □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:19** □ ἐπὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | εἰς f³⁵ * **22:20** □ τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:20** □ - RP | καὶ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **22:22** □ καθῆκεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καθῆκον TR * **22:23** □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **22:24** □ αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι RP TR | ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι αὐτόν f³⁵ | ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * **22:25** □ προέτεινεν RP TR | προέτειναν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **22:26** □ ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ RP | τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ TR * **22:26** □ Ὅρα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:27** □ εἰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:28** □ τε RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **22:29** □ ἦν αὐτόν RP f³⁵ TR | αὐτόν ἦν TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** □ παρὰ RP TR | ὑπὸ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** □ ἀπὸ τῶν δεσμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** □² ἐλθεῖν RP f³⁵ TR | συνελθεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** □³ ὄλον RP TR | πᾶν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **22:30** □² αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

23

¹ Ἀτενίσας δὲ *□ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ □ εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάση συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν, Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχῃ κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθεη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ Ἐφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γάρ, *□ Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. ⁶ Γινούς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν *□ Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, □ *□ ἔκραξεν □ ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς *□² Φαρισαίου· □ περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν *□ ἐγὼ □ κρίνομαι. ⁷ Τοῦτο δὲ αὐτοῦ *□ λαλήσαντος, □ ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων, *□ καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ Σαδδουκαῖοι *□ μὲν □ γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν, *□ μὴ δὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· □ Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρω. ⁹ Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες *□ οἱ γραμματεῖς □ τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, *□ μὴ θεομαχῶμεν. □ ¹⁰ Πολλῆς δὲ *□ γενομένης □ στάσεως, *□² εὐλαβηθεῖς □ ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα *□³ καταβῆναι καὶ ἀρπάσαι □ αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν *□ τε □ εἰς τὴν παρεμβολήν.

¹¹ Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν, Θάρσει *□ Παῦλε· □ ὥς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

¹² Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές *□ τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν, □ ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, *□ λέγοντες □ μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ *□² ἀποκτείνωσιν □ τὸν Παῦλον. ¹³ Ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν *□ πεποιηκότες· □ ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. ¹⁵ Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως *□ αὐριον □ *□ αὐτὸν καταγάγῃ □ *□ πρὸς □

* **23:1** □ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος TNT² | Παῦλος τῷ συνεδρίῳ WH * **23:5** □ - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **23:6** □ Σαδδουκαίων ... Φαρισαίων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Φαρισαίων ... Σαδδουκαίων f³⁵ * **23:6** □ ἔκραξεν RP f³⁵ TR | ἔκραξεν TNT² WH NA NIV SBL * **23:6** □² Φαρισαίου RP f³⁵ TR | Φαρισαίων TNT² WH NA NIV SBL * **23:6** □ ἐγὼ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **23:7** □ λαλήσαντος RP f³⁵ TR | εἰπόντος TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | λαλοῦντος WH NA²⁵ SBL * **23:7** □ - RP | καὶ τῶν Σαδδουκαίων f³⁵ TR | καὶ Σαδδουκαίων TNT² WH NA NIV SBL * **23:8** □ μὲν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **23:8** □ μὴ δὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα RP TR | μήτε ἄγγελον, μήτε πνεῦμα f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **23:9** □ οἱ γραμματεῖς RP f³⁵ TR | τινες τῶν γραμματέων TNT² WH NA NIV SBL * **23:9** □ μὴ θεομαχῶμεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:10** □ γενομένης RP f³⁵ TR TNT² | γινομένης WH NA NIV SBL * **23:10** □² εὐλαβηθεῖς RP f³⁵ TR | φοβηθεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **23:10** □³ καταβῆναι καὶ ἀρπάσαι RP f³⁵ | καταβὰν ἀρπάσαι TR TNT² WH NA NIV SBL * **23:10** □ τε RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **23:11** □ Παῦλε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:12** □ τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν RP f³⁵ TR | συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι TNT² WH NA NIV SBL * **23:12** □ λέγοντες RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **23:12** □² ἀποκτείνωσιν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀνέλωσιν f³⁵ | ἀποκτείνωσι TR * **23:13** □ πεποιηκότες RP f³⁵ TR | ποιησάμενοι TNT² WH NA NIV SBL * **23:15** □ αὐριον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:15** □ αὐτὸν καταγάγῃ RP TR | καταγάγῃ αὐτὸν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **23:15** □ πρὸς RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL

ὕμᾱς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτόν, ἔτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου *□τὸ ἔνεδρον,□ παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. ¹⁷ Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη, Τὸν νεανίαν τοῦτον *□ἀπάγαγε□ πρὸς τὸν χιλιάρχον· ἔχει γάρ *□τι ἀπαγγεῖλαι□ αὐτῷ. ¹⁸ Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτόν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον, καὶ φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν *□νεανίαν□ ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ¹⁹ Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; ²⁰ Εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὖριον *□εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον,□ ὡς *□μέλλοντά□ τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. ²¹ Σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτόν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν *□ἔτοιμοί εἰσιν□ προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ²² Ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσεν τὸν *□νεανίαν,□ παραγγείλας Μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς *□²με.□ ²³ Καὶ προσκαλεσάμενος *□δύο τινὰς□ τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν, Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· ²⁴ κτήνη τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· ²⁵ γράψας ἐπιστολήν *□περιέχουσιν□ τὸν τύπον τοῦτον·

²⁶ Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. ²⁷ Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμεν *□αὐτόν,□ μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁸ Βουλόμενος *□δὲ□ *□²γνῶναι□ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον *□αὐτόν□ εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν. ²⁹ ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν *□ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν *□ἐγκλημα ἔχοντα.□ ³⁰ Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα *□μέλλειν□ ἔσεσθαι *□²ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,□ *□ἐξαυτῆς□ ἔπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν *□³τὰ□ πρὸς αὐτόν ἐπὶ σοῦ. *□⁴Ἐρρωσο.□

³¹ Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν

* **23:16** □ τὸ ἔνεδρον RP f³⁵ TR | τὴν ἐνέδραν TNT² WH NA NIV SBL * **23:17** □ ἀπάγαγε RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἀπαγε TNT² WH NA²⁵ SBL * **23:17** □ τι ἀπαγγεῖλαι RP f³⁵ TR | ἀπαγγεῖλαι τι TNT² WH NA NIV SBL * **23:18** □ νεανίαν RP f³⁵ TR WH SBL | νεανίσκον TNT² NA NIV * **23:20** □ εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον RP f³⁵ TR | τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον TNT² WH NA NIV SBL * **23:20** □ μέλλοντά RP | μέλλοντές f³⁵ TR | μέλλων TNT² WH | μέλλον NA NIV SBL * **23:21** □ ἔτοιμοί εἰσιν RP f³⁵ | ἔτοιμοί εἰσι TR | εἰσιν ἔτοιμοί TNT² WH NA NIV SBL * **23:22** □ νεανίαν RP f³⁵ TR | νεανίσκον TNT² WH NA NIV SBL * **23:22** □ ² με RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἐμέ TNT² WH NA²⁵ SBL * **23:23** □ δύο τινὰς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | τινὰς δύο TNT² WH NA²⁵ SBL * **23:25** □ περιέχουσιν RP f³⁵ TR | ἔχουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **23:27** □ αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:28** □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **23:28** □ ² γνῶναι RP f³⁵ TR | ἐπιγνῶναι TNT² WH NA NIV SBL * **23:28** □ αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:29** □ - RP f³⁵ | δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL * **23:29** □ ἐγκλημα ἔχοντα RP f³⁵ TR | ἔχοντα ἐγκλημα TNT² WH NA NIV SBL * **23:30** □ μέλλειν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:30** □ ² ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:30** □ ἐξαυτῆς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐξ αὐτῶν TNT² * **23:30** □ ³ τὰ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **23:30** □ ⁴ Ἐρρωσο. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

Παῦλον, ἡγαγον διὰ *□τῆς□ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. ³² Τῇ δὲ ἐπαύριον ἔασαντες τοὺς ἱππεῖς *□πορεύεσθαι□ σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· ³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ³⁴ Ἀναγνοὺς δὲ *□ὁ ἡγεμὼν,□ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ³⁵ Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. *□Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ *□ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.□

24

¹ Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ *□τῶν πρεσβυτέρων□ καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.

² Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων,

Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ *□κατορθωμάτων□ γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, ³ πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ⁴ Ἴνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπεικεΐα. ⁵ Εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιπόν, καὶ κινοῦντα *□στάσιν□ πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως· ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν· *□ ⁷ *□ ⁸ *□ παρ' οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

⁹ *□Συνεπέθεντο□ δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

¹⁰ Ἀπεκρίθη *□δὲ□ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν,

Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν *□ τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, *□²εὐθυμότερον□ τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, ¹¹ δυναμένου σου *□γνῶναι□ ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι *□ *□²δεκαδύο,□ ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων *□³ἐν□ Ἱερουσαλὴμ· ¹² καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν. ¹³ *□Οὔτε□ παραστῆσαί *□με□ δύνανται *□ περὶ ὧν *□²νῦν□ κατηγοροῦσίν μου. ¹⁴ Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρίῳ θεῷ, πιστεύων πᾶσιν *□τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις□ γεγραμμένοις· ¹⁵ ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται,

* **23:31** □ τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:32** □ πορεύεσθαι RP f³⁵ TR | ἀπέρχεσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **23:34** □ ὁ ἡγεμὼν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **23:35** □ Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν ... φυλάσσεσθαι. RP f³⁵ TR | Κελεύσας ... φυλάσσεσθαι αὐτὸν. TNT² WH NA NIV SBL * **23:35** □ - RP | τοῦ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **24:1** □ τῶν πρεσβυτέρων RP f³⁵ TR | πρεσβυτέρων τινῶν TNT² WH NA NIV SBL * **24:2** □ κατορθωμάτων RP f³⁵ TR | διορθωμάτων TNT² WH NA NIV SBL * **24:5** □ στάσιν RP f³⁵ TR | στάσεις TNT² WH NA NIV SBL * **24:6** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. TR * **24:7** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε TR * **24:8** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· TR * **24:9** □ Συνεπέθεντο RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Συνέθεντο TR * **24:10** □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **24:10** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δίκαιον f³⁵ * **24:10** □² εὐθυμότερον RP f³⁵ TR | εὐθύμως TNT² WH NA NIV SBL * **24:11** □ γνῶναι RP f³⁵ TR | ἐπιγνῶναι TNT² WH NA NIV SBL * **24:11** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἢ TR * **24:11** □² δεκαδύο RP f³⁵ TR | δώδεκα TNT² WH NA NIV SBL * **24:11** □³ ἐν RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **24:13** □ Οὔτε RP f³⁵ TR TNT² | Οὐδὲ WH NA NIV SBL * **24:13** □ με RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **24:13** □ - RP f³⁵ TR | σοι TNT² WH NA NIV SBL * **24:13** □² νῦν RP f³⁵ TR | νυνὶ TNT² WH NA NIV SBL * **24:14** □ τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις RP f³⁵ TR | τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις TNT² WH NA NIV SBL

ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι *¹νεκρῶν, *²δικαίων τε καὶ ἀδίκων. ¹⁶ Ἐν τούτῳ *³δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν *⁴ἔχων πρὸς *⁵τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. ¹⁷ Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων *⁶παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς. ¹⁸ ἐν *⁷οἷς εὖρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς *⁸ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι. ¹⁹ οὐς *⁹δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς *¹⁰με. ²⁰ Ἡ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, *¹¹τί εὖρον *¹²ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ²¹ ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἣς ἔκραξα *¹³ἐστῶς ἐν αὐτοῖς, *¹⁴ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον *¹⁵ὑφ' ὑμῶν.

²² *¹⁶Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς, *¹⁷ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπὼν, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς. ²³ διαταξάμενός *¹⁸τε τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι *¹⁹τὸν Παῦλον, *²⁰ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν *²¹ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

²⁴ Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ *²²γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς *²³χριστὸν πίστεως. ²⁵ Διαλεγόμενου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος *²⁴ἔσσεσθαι, *²⁵ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε. ²⁶ ἅμα *²⁶καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, *²⁷ὅπως λύσῃ αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον *²⁸αὐτόν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. ²⁷ Διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων *²⁹τε *³⁰χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25

¹ Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. ² Ἐνεφάνισαν *²δὲ αὐτῷ *³ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ³ αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐτόν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιῶντες ἀνελεῖν

* **24:15** *¹νεκρῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:16** *²δὲ RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL
 * **24:16** *³ἔχων RP f³⁵ | ἔχειν TR TNT² WH NA NIV SBL * **24:16** *⁴- RP TR TNT² WH NA NIV SBL |
 τε f³⁵ * **24:17** *⁵παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου RP f³⁵ TR | ἐλεημοσύνας ποιήσων
 εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην TNT² WH NA NIV SBL * **24:18** *⁶οἷς RP f³⁵ TR | αἷς TNT² WH NA NIV SBL
 * **24:18** *⁷- RP f³⁵ | δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL * **24:19** *⁸δεῖ RP TR | ἔδει f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL
 * **24:19** *⁹με RP f³⁵ TR | ἐμέ TNT² WH NA NIV SBL * **24:20** *¹⁰- RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἴ TR
 * **24:20** *¹¹ἐν ἐμοὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **24:21** *¹²ὑφ' RP f³⁵ TR | ἐφ' TNT² WH NA NIV SBL * **24:22** *¹³Ἀκούσας δὲ
 ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς RP f³⁵ TR | ἀνεβάλετο δὲ αὐτούς ὁ Φῆλιξ TNT² WH NA NIV SBL * **24:23**
 *¹⁴τε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:23** *¹⁵τὸν Παῦλον RP f³⁵ TR | αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL
 * **24:23** *¹⁶ἢ προσέρχεσθαι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:24** *¹⁷γυναικὶ RP f³⁵ | γυναικὶ αὐτοῦ
 TR | ἰδίᾳ γυναικὶ TNT² WH NA NIV SBL * **24:24** *¹⁸χριστὸν RP TR TNT² | χριστὸν Ἰησοῦν f³⁵ WH NA NIV
 SBL * **24:25** *¹⁹ἔσσεσθαι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:26** *²⁰- RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL |
 δὲ TR * **24:26** *²¹ὅπως λύσῃ αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **24:26** *²²αὐτόν RP TR TNT²
 WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **24:27** *²³τε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δὲ f³⁵ * **24:27** *²⁴χάριτας RP f³⁵ TR
 | χάριτα TNT² WH NA NIV SBL * **25:2** *²⁵δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **25:2** *²⁶ὁ ἀρχιερεὺς
 RP TR | οἱ ἀρχιερεῖς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ⁴ Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον *ἐν Καισαρείᾳ, ἐαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. ⁵ *Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶν, συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ *τούτῳ, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.

⁶ Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας *πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. ⁷ Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν *οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα *φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, ⁸ ἀπολογουμένου αὐτοῦ ὅτι Οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. ⁹ Ὁ Φῆστος δὲ *τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων *κρίνεσθαι *ἐπ' ἐμοῦ; ¹⁰ Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, *Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστὼς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ Εἰ μὲν *γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὔτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. ¹² Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; Ἐπὶ Καίσαρα πορεύση.

¹³ Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ¹⁴ Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας *διέτριβεν ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἄνθρωπός τις ἐστὶν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι *κατ' αὐτοῦ δίκην. ¹⁶ Πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινὰ ἄνθρωπον *εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ Συνελθόντων οὖν *αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν *ἐπέφερον ὧν *ὑπενόουν ἐγώ, * ¹⁹ ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. ²⁰ Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ *τὴν περὶ *τούτου ζητήσιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιο

* 25:4 ἐν Καισαρείᾳ RP f³⁵ TR | εἰς Καισάρειαν TNT² NA NIV SBL | εἰς Καισαρίαν WH * 25:5 Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶν RP f³⁵ | Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ TR | Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ TNT² WH NA NIV SBL * 25:5 τούτῳ RP f³⁵ TR | ἄτοπον TNT² WH NA NIV SBL * 25:6 πλείους ἢ δέκα RP f³⁵ TR | οὐ πλείους ὁκτὼ ἢ δέκα TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ὁκτὼ ἢ δέκα NIV⁷³ * 25:7 - RP f³⁵ TR | αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * 25:7 φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου ... ἀπολογουμένου αὐτοῦ RP f³⁵ TR | καταφέροντες ... τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου TNT² WH NA NIV SBL * 25:9 τοῖς Ἰουδαίοις θέλων RP f³⁵ TR | θέλων τοῖς Ἰουδαίοις TNT² WH NA NIV SBL * 25:9 κρίνεσθαι RP f³⁵ TR | κριθῆναι TNT² WH NA NIV SBL * 25:9 ἐπ' RP TR TNT² WH NA NIV SBL | υπ' f³⁵ * 25:10 Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστὼς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ἐστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός WH NA²⁵ * 25:11 γὰρ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 25:14 διέτριβεν RP | διέτριβον f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 25:15 κατ' αὐτοῦ δίκην RP f³⁵ TR | κατ' αὐτοῦ καταδίκην TNT² WH NA NIV SBL * 25:16 εἰς ἀπώλειαν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 25:17 αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * 25:18 ἐπέφερον RP f³⁵ TR | ἔφερον TNT² WH NA NIV SBL * 25:18 ὑπενόουν ἐγώ RP f³⁵ TR | ἐγὼ ὑπενόουν TNT² WH NA NIV SBL * 25:18 - RP f³⁵ TR | πονηρῶν TNT² WH NA NIV SBL * 25:20 τὴν περὶ RP TNT² WH NA NIV SBL | περὶ τὴν f³⁵ | εἰς τὴν περὶ TR * 25:20 τούτου RP TR | τούτων f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, κάκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. ²¹ Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ *□πέμψω□ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. ²² Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον *□ἔφη,□ Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. *□²Ὁ δέ,□ Αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

²³ Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον, σὺν τε *□τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν□ τοῖς κατ' ἐξοχὴν *□²οὔσιν□ τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστον, ἤχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ Καὶ φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ *□πᾶν□ τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων *□²ἐνέτυχόν□ μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, *□³ἐπιβοῶντες□ μὴ δεῖν *□ζῆν αὐτὸν□ μηκέτι. ²⁵ Ἐγὼ δὲ *□καταλαβόμενος□ μηδὲν ἄξιον *□θανάτου αὐτὸν□ πεπραχέναι, *□καὶ□ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν *□²αὐτόν.□ ²⁶ Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι *□γράψαι.□ ²⁷ Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26

¹ Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεταί σοι *□ὕπὲρ□ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦλος *□ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,□

² Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγῆμαι ἐμαυτὸν μακάριον *□ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον.□ ³ μάλιστα γνώστην ὄντα σὲ πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἡθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί *□σου,□ μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. ⁴ Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου *□τὴν□ ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν *□ Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες *□²οἱ□ Ἰουδαῖοι, ⁵ προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. ⁶ Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς *□πρὸς□ τοὺς πατέρας *□ ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, ⁷ εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, *□βασιλεῦ

* **25:21** □ πέμψω RP f³⁵ TR | ἀναπέμψω TNT² WH NA NIV SBL * **25:22** □ ἔφη RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **25:22** □² Ὁ δέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **25:23** □ τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν RP f³⁵ TR | χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν TNT² WH NA NIV SBL * **25:23** □² οὔσιν RP f³⁵ | οὔσι TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **25:24** □ πᾶν RP f³⁵ TR | ἅπαν TNT² WH NA NIV SBL * **25:24** □² ἐνέτυχόν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐνέτυχέν WH * **25:24** □³ ἐπιβοῶντες RP f³⁵ TR | βοῶντες TNT² WH NA NIV SBL * **25:24** □ ζῆν αὐτόν RP f³⁵ TR | αὐτόν ζῆν TNT² WH NA NIV SBL * **25:25** □ καταλαβόμενος RP f³⁵ TR | καταλαβόμεν TNT² WH NA NIV SBL * **25:25** □ θανάτου αὐτόν RP f³⁵ TR | αὐτόν θανάτου TNT² WH NA NIV SBL * **25:25** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **25:25** □² αὐτόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **25:26** □ γράψαι RP f³⁵ TR | γράψω TNT² WH NA NIV SBL * **26:1** □ ὑπὲρ RP f³⁵ TR WH NA²⁵ SBL | περὶ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV * **26:1** □ ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα RP f³⁵ TR | ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο TNT² WH NA NIV SBL * **26:2** □ ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον RP f³⁵ | μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον TR | ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **26:3** □ σου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:4** □ τὴν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **26:4** □ - RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **26:4** □² οἱ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **26:6** □ πρὸς RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **26:6** □ - RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **26:7** □ βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων RP f³⁵ | βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων TR | ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ TNT² WH NA NIV SBL

Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων. 8 Τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. 10 ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς * τῶν ἁγίων ἐγὼ * 2 φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. 11 Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. 12 Ἐν οἷς * καὶ πορευόμενος εἰς * 2 τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς * 3 παρὰ τῶν ἀρχιερέων, 13 ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. 14 Πάντων * δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν * 2 λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζεις. 15 Ἐγὼ δὲ εἶπον, Τίς εἶ, κύριε; * 2 ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. 16 Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρετὴν καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες * 2 ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, 17 ἐξαιρούμενός σε * 2 ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς * 2 ἐγὼ * 2 σε ἀποστέλλω, 18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ * 2 ὑποστρέψαι ἀπὸ σκοτόους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. 19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, 20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον * 2 καὶ Ἱεροσολύμοις, * 2 εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, * 2 ἀπαγγέλλων μετanoεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἅξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 Ἐνεκα τούτων * 2 οἱ Ἰουδαῖοί με συλλαβόμενοι * 2 ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. 22 Ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς * 2 παρὰ τοῦ θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα * 2 μαρτυρόμενος μικρῶ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, 23 εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ * 2 λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ * 2 ἔφη, Μαΐνη, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. 25 * 2 ὁ δέ, Οὐ μαίνομαι, φησὶν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. 26 Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν * 2 καὶ παρρησιαζόμενος

* 26:10 □ - RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 26:10 □² - RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL
 * 26:12 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:12 □² τὴν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵
 * 26:12 □³ παρὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:14 □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL
 * 26:14 □² λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν RP f³⁵ TR | λέγουσαν πρὸς με TNT² WH NA NIV SBL * 26:15
 □ Ὅ δὲ RP f³⁵ TR | Ὅ δὲ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * 26:16 □ - RP f³⁵ TR TNT² | με WH NA NIV SBL
 * 26:17 □ ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν RP f³⁵ TR | ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν TNT² WH NA NIV SBL
 * 26:17 □² ἐγὼ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | νῦν TR * 26:17 □ σε ἀποστέλλω RP f³⁵ TR | ἀποστέλλω
 σε TNT² WH NA NIV SBL * 26:18 □ ὑποστρέψαι RP | ἐπιστρέψαι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 26:20
 □ - RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * 26:20 □ εἰς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 26:20 □
 ἀπαγγέλλων RP TR | ἀπαγγέλλω f³⁵ | ἀπήγγελλον TNT² WH NA NIV SBL * 26:21 □ οἱ Ἰουδαῖοί με RP | με
 οἱ Ἰουδαῖοί f³⁵ TR | με Ἰουδαῖοί TNT² WH NA NIV SBL * 26:21 □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL |
 ὄντα NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * 26:22 □ παρὰ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * 26:22 □² μαρτυρόμενος RP
 f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μαρτυρούμενος TR * 26:23 □ - RP TR | τε f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 26:24
 □ ἔφη RP f³⁵ TR | φησιν TNT² WH NA NIV SBL * 26:25 □ Ὅ δέ RP f³⁵ TR | Ὅ δέ Παῦλος TNT² WH NA NIV
 SBL * 26:26 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH

λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν *²τι² τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γὰρ *¹ ἐν γωνία πεπραγμένον τοῦτο. ²⁷ Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις. ²⁸ Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον *¹ἔφη,² Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν *¹γενέσθαι.² ²⁹ Ὁ δὲ Παῦλος *¹εἶπεν,² Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν *¹πολλῷ² οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὅποιος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

³⁰ *¹Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη² ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἡ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι *¹Οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν² πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Απολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

27

¹ Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. ² Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, *¹μέλλοντες² πλεῖν *¹ τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνης Θεσσαλονικέως. ³ Τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρωπῶς τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεπεν πρὸς *¹τούς² φίλους *¹πορευθέντα² ἐπιμελείας τυχεῖν. ⁴ Κάκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. ⁵ Τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, *¹κατήλθομεν² εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. ⁶ Κάκεῖ εὐρών ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρίνου πλέον εἰς *¹τὴν² Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ⁷ Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην· ⁸ μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ὃ ἐγγὺς *¹ἦν πόλις² Λασαία.

⁹ Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος ¹⁰ λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ *¹φορτίου² καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ *¹ἐπέειθετο μάλλον² ἢ τοῖς ὑπὸ *¹τοῦ² Παύλου λεγομένοις. ¹² Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι *¹κάκεῖθεν,² εἴ πως δύναιτο καταντήσαντες εἰς Φοῖνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης

* **26:26** ² τι RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **26:26** ¹ - RP f³⁵ | ἐστὶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **26:28** ¹ ἔφη RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:28** ¹ γενέσθαι RP f³⁵ TR | ποιῆσαι TNT² WH NA NIV SBL * **26:29** ¹ εἶπεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **26:29** ¹ πολλῷ RP f³⁵ TR | μεγάλῳ TNT² WH NA NIV SBL * **26:30** ¹ Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη RP f³⁵ TR | Ἀνέστη τε TNT² WH NA NIV SBL * **26:31** ¹ Οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν RP f³⁵ TR | Οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον TNT² WH NA²⁵ | Οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον τι NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **27:2** ¹ μέλλοντες RP f³⁵ TR | μέλλοντι TNT² WH NA NIV SBL * **27:2** ¹ - RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **27:3** ¹ τοὺς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **27:3** ¹ πορευθέντα RP f³⁵ TR | πορευθέντι TNT² WH NA NIV SBL * **27:5** ¹ κατήλθομεν RP TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | κατήχθημεν f³⁵ | κατήλθαμεν TNT² WH NA²⁵ * **27:6** ¹ τὴν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **27:8** ¹ ἦν πόλις RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | πόλις ἦν NA²⁷⁺²⁸ NIV * **27:10** ¹ φορτίου RP TNT² WH NA NIV SBL | φόρτου f³⁵ TR * **27:11** ¹ ἐπέειθετο μάλλον RP f³⁵ TR | μάλλον ἐπέειθετο TNT² WH NA NIV SBL * **27:11** ¹ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **27:12** ¹ κάκεῖθεν RP TR | ἐκεῖθεν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ¹³ Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἄσسون παρελέγοντο τὴν Κρήτην. ¹⁴ Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος Εὐροκλύδων. ¹⁵ συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην *□μόλις ἰσχύσαμεν□ περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. ¹⁷ ἦν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτην ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. ¹⁸ Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιούντο. ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου *□ἐρρίψαμεν.□ ²⁰ Μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο *□πᾶσα ἐλπὶς□ τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς. ²¹ Πολλῆς *□δὲ□ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Ἔδει μὲν, ὧ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. ²² Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλην τοῦ πλοίου. ²³ Παρέστη γάρ μοι *□ταύτῃ τῇ νυκτὶ□ *□ἄγγελος τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ὧ καὶ λατρεύω,□ ²⁴ λέγων, Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι· καὶ ἰδού, κεχάριστά σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. ²⁵ Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. ²⁶ Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

²⁷ Ὡς δὲ τεσσαρεσκαideκάτῃ νυξ ἐγένετο, διαφορομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. ²⁸ καὶ βολίσαντες εὖρον ὀργυιᾶς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὖρον ὀργυιᾶς δεκαπέντε. ²⁹ φοβούμενοί τε *□μήπως□ *□²εἰς□ τραχεῖς τόπους *□³ἐκπέσωμεν,□ ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ἤρχοντο ἡμέραν γενέσθαι. ³⁰ Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πώρας *□μελλόντων ἀγκύρας□ ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἐκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι *□μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ,□ ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. ³² Τότε *□οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν□ τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ³³ Ἀχρὶ δὲ οὗ *□ἤμελλεν ἡμέρα□ γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαideκάτῃ σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι. ³⁴ Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς *□προσλαβεῖν□ τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς *□²ὑμετέρας□ σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ *□³ἐκ□

* **27:16** □ μόλις ἰσχύσαμεν RP f³⁵ TR | ἰσχύσαμεν μόλις TNT² WH NA NIV SBL * **27:19** □ ἐρρίψαμεν RP f³⁵ TR | ἔριψαν TNT² NA NIV SBL | ἔριψαν WH * **27:20** □ πᾶσα ἐλπὶς RP f³⁵ TR | ἐλπὶς πᾶσα TNT² WH NA NIV SBL * **27:21** □ δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **27:23** □ ταύτῃ τῇ νυκτὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῇ νυκτὶ ταύτῃ TR * **27:23** □ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ὧ καὶ λατρεύω RP f³⁵ TR | τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ὧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος TNT² WH NA²⁵ SBL | τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι ἐγώ, ὧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος NA²⁷⁺²⁸ NIV * **27:29** □ μήπως RP f³⁵ TR | μή που TNT² WH NA NIV SBL * **27:29** □² εἰς RP f³⁵ TR | κατὰ TNT² WH NA NIV SBL * **27:29** □³ ἐκπέσωμεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκπέσωσιν TR * **27:30** □ μελλόντων ἀγκύρας RP f³⁵ TR | ἀγκύρας μελλόντων TNT² WH NA NIV SBL * **27:31** □ μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐν τῷ πλοίῳ μείνωσιν f³⁵ * **27:32** □ οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν RP f³⁵ TR | ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται TNT² WH NA NIV SBL * **27:33** □ ἤμελλεν ἡμέρα RP | ἔμελλεν ἡμέρα f³⁵ TR | ἡμέρα ἤμελλεν TNT² WH NA NIV SBL * **27:34** □ προσλαβεῖν RP TR | μεταλαβεῖν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **27:34** □² ὑμετέρας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὑμετέρας f³⁵ * **27:34** □³ ἐκ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL

τῆς κεφαλῆς *⁴πεσεῖται. ³⁵ Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἥρξατο ἐσθίειν. ³⁶ Εὐθύμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. ³⁷ *¹Ἡμεν ²δὲ *¹ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί, ²*²διακόσiai ³ἐβδομήκοντα ἔξ. ³⁸ Κορεσθέντες δὲ *¹τῆς ²τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. ³⁹ Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν *¹ἐβουλεύσαντο, ²εἰ *²δυνατόν, ³*³ἐξῶσαι ⁴τὸ πλοῖον. ⁴⁰ Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεύσει κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. ⁴¹ Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα *¹ἔμεινεν ²ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας *¹τῶν κυμάτων. ⁴² Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας *¹διαφύγῃ. ⁴³ Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος, βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορρίψαντας πρῶτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι. ⁴⁴ καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28

¹ Καὶ διασωθέντες, τότε *¹ἐπέγνωσαν ²ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. ² Οἱ *¹δὲ ²βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιланθρωπίαν ἡμῖν· *²ἀνάψαντες ³γὰρ πυράν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦχος. ³ Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων *¹πληθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα *¹ἐκ ²τῆς θέρμης *²διεξελθοῦσα ³*³καθῆψεν ⁴τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ⁴ Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, *¹ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, ²Πάντως φονεύς ἐστίν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ⁵ Ὁ μὲν οὖν, *¹ἀποτινάξας ²τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. ⁶ Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πῖμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, *¹μεταβαλλόμενοι ²ἔλεγον *³θεὸν αὐτὸν εἶναι.

* **27:34** ⁴πεσεῖται RP f³⁵ TR | ἀπολείται TNT² WH NA NIV SBL * **27:37** ¹Ἡμεν RP f³⁵ TR | Ἡμεθα TNT² WH NA NIV SBL * **27:37** ²ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί RP f³⁵ TR | αἱ πᾶσαι ψυχαί ἐν τῷ πλοίῳ TNT² WH NA NIV SBL * **27:37** ²διακόσiai RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὡς WH * **27:38** ¹τῆς RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **27:39** ¹ἐβουλεύσαντο RP f³⁵ TR | ἐβουλεύοντο TNT² WH NA NIV SBL * **27:39** ²δυνατόν RP f³⁵ | δύναιτο TR TNT² WH NA NIV SBL * **27:39** ³ἐξῶσαι RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐκῶσαι WH * **27:41** ¹ἔμεινεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἔμενεν f³⁵ * **27:41** ²τῶν κυμάτων RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **27:42** ¹διαφύγῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διαφύγοι TR * **28:1** ¹ἐπέγνωσαν RP f³⁵ TR | ἐπέγνωμεν TNT² WH NA NIV SBL * **28:2** ¹δὲ RP f³⁵ TR | τε TNT² WH NA NIV SBL * **28:2** ²ἀνάψαντες RP f³⁵ TR | ἄψαντες TNT² WH NA NIV SBL * **28:3** ¹- RP f³⁵ TR | τι TNT² WH NA NIV SBL * **28:3** ¹ἐκ RP f³⁵ TR | ἀπὸ TNT² WH NA NIV SBL * **28:3** ²διεξελθοῦσα RP | ἐξελθοῦσα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **28:3** ³καθῆψεν RP TNT² NA NIV | καθήψατο f³⁵ | καθῆψε TR WH SBL * **28:4** ¹ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους RP f³⁵ TR | πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον TNT² WH NA NIV SBL * **28:5** ¹ἀποτινάξας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀποτιναξάμενος f³⁵ * **28:6** ¹μεταβαλλόμενοι RP f³⁵ TR | μεταβαλλόμενοι TNT² WH NA NIV SBL * **28:6** ²θεὸν αὐτὸν εἶναι RP f³⁵ TR | αὐτὸν εἶναι θεόν TNT² WH NA NIV SBL

⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς *□τρεῖς ἡμέρας□ φιλοφρόνως ἐξένισεν. ⁸ Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς δὲ ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. ⁹ Τούτου *□οῦν□ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ *□ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ□ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. ¹⁰ οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς *□τὴν χρεῖαν.□

¹¹ Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας *□ῆλθήμεν□ ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκοούροις. ¹² Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. ¹³ ὅθεν *□περιελθόντες□ κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους. ¹⁴ οὗ εὐρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν *□ἐπ'□ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτὰ· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν. ¹⁵ Κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, *□ἐξήλθον□ εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, ἔλαβεν θάρσος.

¹⁶ Ὅτε δὲ *□ῆλθομεν□ εἰς Ῥώμην, *□²ὁ ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη□ μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

¹⁷ Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι *□τὸν Παῦλον□ τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, *□Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ□ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσιν τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων. ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. ¹⁹ Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὥς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι *□κατηγοῖσαι.□ ²⁰ Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικίμαι. ²¹ Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι *□περὶ σοῦ πονηρόν.□ ²² Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστόν *□ἐστὶν ἡμῖν□ ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

²³ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, *□ῆκον□ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς *□τὰ□ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρῶτ' ἕως ἐσπέρας. ²⁴ Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. ²⁵ Ἀσύμφωνοι

* **28:7** □ τρεῖς ἡμέρας RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἡμέρας τρεῖς WH NA²⁵ * **28:9** □ οῦν RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **28:9** □ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ RP f³⁵ TR | ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας TNT² WH NA NIV SBL * **28:10** □ τὴν χρεῖαν RP f³⁵ TR | τὰς χρεῖας TNT² WH NA NIV SBL * **28:11** □ ῆλθήμεν RP | ἀνήλθήμεν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **28:13** □ περιελθόντες RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | περιελόντες WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **28:14** □ ἐπ' RP f³⁵ TR | παρ' TNT² WH NA NIV SBL * **28:15** □ ἐξήλθον RP f³⁵ TR | ἤλθαν TNT² WH NA NIV SBL * **28:16** □ ἤλθομεν RP f³⁵ TR | εἰσῆλθαμεν TNT² WH | εἰσῆλθομεν NA NIV SBL * **28:16** □² ὁ ἐκατόνταρχος ... τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη RP f³⁵ TR | ἐπετράπη τῷ Παύλῳ TNT² WH NA NIV SBL * **28:17** □ τὸν Παῦλον RP f³⁵ TR | αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * **28:17** □ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ RP f³⁵ TR | Ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί TNT² WH NA NIV SBL * **28:19** □ κατηγοῖσαι RP f³⁵ TR | κατηγορεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **28:21** □ περὶ σοῦ πονηρόν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πονηρόν περὶ σοῦ f³⁵ * **28:22** □ ἐστὶν ἡμῖν RP f³⁵ TR | ἡμῖν ἐστὶν TNT² WH NA NIV SBL * **28:23** □ ῆκον RP f³⁵ TR SBL | ἤλθον TNT² NA NIV | ἤλθαν WH * **28:23** □ τὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας * ἡμῶν, ²⁶ * λέγον, Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε· ²⁷ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσονται αὐτούς. ²⁸ Γνωστὸν οὖν * ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη * τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. ²⁹ * Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν.

³⁰ * Ἐμεινεν δὲ * ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ιδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, ³¹ κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀκωλύτως.

* **28:25** ἡμῶν RP f³⁵ TR | ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **28:26** λέγον RP f³⁵ TR | λέγων TNT² WH NA NIV SBL * **28:28** ἔστω ὑμῖν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὑμῖν ἔστω WH * **28:28** - RP f³⁵ TR | τοῦτο TNT² WH NA NIV SBL * **28:29** Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος ... συζήτησιν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **28:30** Ἐμεινεν RP f³⁵ | Ἐμεινε TR | Ἐνέμεινεν TNT² WH NA NIV SBL * **28:30** ὁ Παῦλος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

¹ Παῦλος, δοῦλος *Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ² ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ *ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. ⁹ Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμαι, ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐδοωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δέ ἐστὶν, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. ¹³ Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς—καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο—ἵνα *τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ Ἑλλησίν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. ¹⁵ οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. ¹⁶ Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον *τοῦ χριστοῦ· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. ¹⁷ Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· *ὅ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφάνέρωσεν. ²⁰ Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. ²¹ διότι γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά. ²² Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ²³ καὶ *ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν.

²⁴ Διὸ *καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν *ἐαυτοῖς. ²⁵ οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ

* **1:1** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR WH | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² NA NIV SBL * **1:8** ὑπὲρ RP f³⁵ TR | περὶ TNT² WH NA NIV SBL * **1:13** τινὰ καρπὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καρπὸν τινὰ TR * **1:16** τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:19** ὁ γὰρ θεὸς RP f³⁵ TR | ὁ θεὸς γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **1:23** ἥλλαξαν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἥλλάξαντο f³⁵ * **1:24** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:24** ἐαυτοῖς RP f³⁵ TR | αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL

ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

²⁶ Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· ²⁷ ὁμοίως *□τε□ καὶ οἱ ἄρρενες, ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν *□²ἐν□ τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. ²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, *□πορνεία,□ πονηρία, πλεονεξία, κακία· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστάς, ³⁰ καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὕβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνες, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, *□ἀσπόνδους,□ ἀνελεήμονας· ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

2

¹ Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. ² Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ Ἡ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; ⁵ Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως *□καὶ□ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσιν *□μὲν□ τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, *□θυμὸς καὶ ὀργή,□ ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνου· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι· ¹¹ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ.

¹² Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ *□τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ *□τῷ□ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου□ δικαιωθήσονται. ¹⁴ Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου *□ποιῇ,□ οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· ¹⁵ οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ἐν *□ ἡμέρᾳ *□ότε□ κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ *□Ἰησοῦ χριστοῦ.□

* **1:27** □ τε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵

□ πορνεία RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **2:5** □ καὶ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL

θυμὸς καὶ ὀργή RP f³⁵ TR | ὀργὴ καὶ θυμὸς TNT² WH NA NIV SBL

TR | νόμου ... νόμου TNT² WH NA NIV SBL

ποιῇ RP f³⁵ TR | ποιῶσιν TNT² WH NA NIV SBL

* **2:16** □ ὅτε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵

| χριστοῦ Ἰησοῦ WH NA SBL

* **1:27** □² ἐν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵

* **1:31** □ ἀσπόνδους RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **2:8** □ μὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **2:13** □ τοῦ νόμου ... τοῦ νόμου RP f³⁵

* **2:13** □ τῷ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT²

* **2:14** □

* **2:16** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἢ WH NA²⁵

* **2:16** □ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR TNT² NIV

17 *¹ Ἰδε¹ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ *² τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, 18 καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, 19 πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· 21 ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐκ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; 22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; Ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα, ἱεροσυλεῖς; 23 Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; 24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσῃ, *³ οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; 28 Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· 29 ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομή καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

3

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν *¹ γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ; 4 Μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, *² καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ *³ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν;—κατὰ ἄνθρωπον λέγω— 6 Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; 7 Εἰ *⁴ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κάγω ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 Καὶ μὴ—καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν—ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

9 Τί οὖν; Προεχόμεθα; Οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, 10 καθὼς γέγραπται *¹ ὅτι *² οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς· 11 οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· 12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός· 13 τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν· 14 ὣν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· 16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, 17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· 18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

* 2:17 Ἰδε RP f³⁵ TR | Εἰ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 2:17 τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 2:26 οὐχὶ RP f³⁵ TR | οὐχ TNT² WH NA NIV SBL * 3:2 γὰρ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT²
 * 3:4 καθὼς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καθάπερ TNT² WH NA²⁵ * 3:4 νικήσῃς RP f³⁵ TR TNT² | νικήσεις WH NA NIV SBL * 3:7 γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | δὲ WH NA NIV SBL * 3:10 ὅτι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 3:10 Οὐκ ἔστι(ν) δίκαιος ... οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν ... οὐκ ἔστι(ν) ποιῶν RP f³⁵ TR TNT² SBL | Οὐκ ἔστιν δίκαιος ... οὐκ ἔστιν συνιών, οὐκ ἔστιν ἐκζητῶν ... οὐκ ἔστιν ποιῶν WH | Οὐκ ἔστιν δίκαιος ... οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν ... οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν NA NIV

19 Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ. 20 διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν. 22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας *□καὶ ἐπὶ πάντας□ τοὺς πιστεύοντας· οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή. 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον, διὰ *□τῆς□ πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων, 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· πρὸς *□ ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. 27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 Λογίζομεθα *□οὖν□ *□πίστει δικαιοῦσθαι□ ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. 29 Ἦ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχὶ *□δὲ□ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν. 30 *□ἐπεὶπερ□ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

4

1 Τί οὖν ἐροῦμεν *□Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκέναι□ κατὰ σάρκα; 2 Εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς *□τὸν□ θεόν. 3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ *□ ὀφείλημα. 5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. 8 Μακάριος ἀνὴρ *□ᾧ□ οὐ μὴ λογίσσεται κύριος ἁμαρτίαν. 9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ *□ὅτι□ Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. 11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι *□καὶ□ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην. 12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἰχνεσιν *□τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ□ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. 13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ

* 3:22 □ καὶ ἐπὶ πάντας RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:25 □ τῆς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 3:26 □ - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * 3:28 □ οὖν RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 3:28 □ πίστει δικαιοῦσθαι RP f³⁵ TR | δικαιοῦσθαι πίστει TNT² WH NA NIV SBL * 3:29 □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:30 □ ἐπεὶπερ RP f³⁵ TR | εἴπερ TNT² WH NA NIV SBL * 4:1 □ Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκέναι RP f³⁵ TR | εὕρηκέναι Ἀβραάμ τὸν προπάτορα ἡμῶν TNT² NA NIV SBL | Ἀβραάμ τὸν προπάτορα ἡμῶν WH * 4:2 □ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τό TR * 4:8 □ ᾧ RP f³⁵ TR | οὗ TNT² WH NA NIV SBL * 4:9 □ ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:11 □ καὶ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * 4:12 □ τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ RP | τῆς πίστεως τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ f³⁵ | τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως TR | τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως TNT² WH NA NIV SBL

κληρονόμον αὐτὸν εἶναι *τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. ¹⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ *τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν— ¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε—κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ¹⁸ Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. ¹⁹ Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, *οὐ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα *ἤδη νενεκρωμένον—ἐκατονταέτης που ὑπάρχων—καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας. ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. ²² Διὸ *καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ. ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5

¹ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην *ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. ³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ *καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ⁶ *Ἐτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, *κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. ⁷ Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. ⁸ Συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. ⁹ Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. ¹¹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ *καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

¹² Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον— ¹³ ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. ¹⁴ Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι

* 4:13 τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:15 γὰρ RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL

* 4:16 τοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 4:19 οὐ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:19 ἡδη RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 4:22 καὶ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * 5:1 ἔχομεν RP TR NA NIV SBL | ἔχωμεν f³⁵ TNT² WH * 5:3 καυχώμεθα RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | καυχώμενοι TNT² * 5:6 Ἐτι γὰρ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Εἰ γε WH NA²⁵ * 5:6 | - RP f³⁵ TR | ἔτι TNT² WH NA NIV SBL * 5:11 καυχώμενοι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καυχώμεθα f³⁵

τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὃς ἐστὶν τύπος τοῦ μέλλοντος. ¹⁵ Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁸ Ἀρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ¹⁹ Ὡς περ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ Νόμος δὲ παρεισήλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. ²¹ ἵνα ὥς περ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

6

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν; *Ἐπιμένομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥς περ ἡγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ. ⁹ εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ¹⁰ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. ¹¹ Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς *νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν *²χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν *αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ *ὥς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ Ἀμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

¹⁵ Τί οὖν; *Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ὧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ὧ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας

* **6:1** Ἐπιμένομεν RP | Ἐπιμενοῦμεν f³⁵ TR | Ἐπιμένωμεν TNT² WH NA NIV SBL * **6:11** νεκροὺς μὲν εἶναι RP f³⁵ TR | εἶναι νεκροὺς μὲν TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | νεκροὺς μὲν NIV⁷³ * **6:11** ²χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν RP f³⁵ TR | χριστῷ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **6:12** αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **6:13** ὥς RP f³⁵ TR | ὥσεὶ TNT² WH NA NIV SBL * **6:15** Ἀμαρτήσομεν RP f³⁵ TR | Ἀμαρτήσωμεν TNT² WH NA NIV SBL

εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς· ¹⁸ ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ²⁰ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. ²¹ Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνησθε; Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ Τὰ γὰρ ὁψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7

¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί—γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ—ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; ² Ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήρηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ⁴ Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. ⁶ Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις. ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον. ¹⁰ καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον. ¹¹ ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. ¹³ Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ *□γένονεν□ θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον—ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ *□σαρκικός□ εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ¹⁵ Ὁ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. ¹⁷ Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ *□οικοῦσα□ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν *□οὐχ εὐρίσκω.□ ¹⁹ Οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. ²⁰ Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω *□ἐγώ,□ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ²¹ Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. ²² Συνήδομαι

* 7:13 □ γέγονεν RP f³⁵ | γέγονε TR | ἐγένετο TNT² WH NA NIV SBL * 7:14 □ σαρκικός RP f³⁵ TR | σάρκινός TNT² WH NA NIV SBL * 7:17 □ οἰκοῦσα RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐνοικοῦσα WH NA²⁵ * 7:18 □ οὐχ εὐρίσκω RP f³⁵ TR | οὐ TNT² WH NA NIV SBL * 7:20 □ ἐγώ RP f³⁵ TR NA NIV | - TNT² WH SBL

γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με *□ τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. ²⁴ Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ *□ Εὐχαριστῶ *□ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῷ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

8

¹ Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, *□ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ² Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν *□ με□ ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ⁵ Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. ⁶ Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· ⁸ οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ⁹ Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα *□ τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν□ ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ *□² τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα□ ἐν ὑμῖν. ¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζήτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί *□ εἰσιν υἱοὶ θεοῦ.□ ¹⁵ Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. ¹⁶ Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ· ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

¹⁸ Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσιν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ Ἡ γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι· ²¹ *□ ὅτι□ καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει

* **7:23** □ - RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * **7:25** □ Εὐχαριστῶ RP f³⁵ TR | Χάρις TNT² WH NA NIV SBL * **7:25** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ SBL | δὲ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **8:1** □ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:2** □ με RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | σε WH NA NIV¹¹ SBL * **8:11** □ τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν ... ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν RP f³⁵ TR | τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν ... ὁ ἐγείρας χριστὸν ἐκ νεκρῶν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν ... ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν χριστὸν Ἰησοῦν WH NA²⁵ SBL * **8:11** □² τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα RP f³⁵ TNT² SBL | τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος TR WH NA NIV * **8:14** □ εἰσιν υἱοὶ θεοῦ RP f³⁵ TR | υἱοὶ εἰσιν θεοῦ TNT² NA²⁵ SBL | υἱοὶ θεοῦ εἰσιν WH NA²⁷⁺²⁸ NIV * **8:21** □ ὅτι RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | διότι NA²⁵

καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. ²³ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ *καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, *καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, *τί καὶ ἐλπίζει; ²⁵ Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. ²⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται *ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί *²προσευξόμεθα καθὼς δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει *ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. ²⁷ ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. ²⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ *εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ²⁹ Ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. ³⁰ οὖς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

³¹ Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ³² Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; ³³ Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων. ³⁴ τίς ὁ κατακρίνων; *Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ *καὶ ἐγερθείς, *ὃς *²καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. ³⁵ Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ³⁶ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκέν σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ³⁷ Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ *οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα ³⁹ οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9

¹ Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ² ὅτι λύπη μοι ἔστιν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ³ Εὐχόμεν γὰρ *αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· ⁴ οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. ⁶ Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι

* **8:23** □ καὶ αὐτοὶ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **8:23** □ καὶ ἡμεῖς RP f³⁵ TR | ἡμεῖς καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **8:24** □ τί καὶ ἐλπίζει; RP f³⁵ TR NA²⁵ | τί ἐλπίζει; TNT² | ἐλπίζει; WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **8:26** □ ταῖς ἀσθενείαις RP f³⁵ TR | τῇ ἀσθενείᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **8:26** □² προσευξόμεθα RP f³⁵ | προσευξώμεθα TR TNT² WH NA NIV SBL * **8:26** □ ὑπὲρ ἡμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:28** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὁ θεὸς WH NA²⁵ * **8:34** □ Χριστὸς RP f³⁵ TR TNT² SBL | Χριστὸς Ἰησοῦς WH NA NIV * **8:34** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:34** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἐκ νεκρῶν WH * **8:34** □² καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **8:38** □ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα RP f³⁵ TR | οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις TNT² WH NA NIV SBL * **9:3** □ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι RP f³⁵ TR | ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ TNT² WH NA NIV SBL

σπέρμα. ⁸ Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ⁹ Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός. ¹⁰ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν— ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ *□κακόν,□ ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν *□πρόθεσις τοῦ θεοῦ□ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ¹² ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μερίζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. ¹³ *□Καθὼς□ γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

¹⁴ Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. ¹⁵ Τῷ *□γὰρ Μωϋσῆ□ λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτερήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ¹⁶ Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. ¹⁷ Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ¹⁸ Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

¹⁹ Ἐρεῖς *□οὖν μοι,□ Τί *□ ἔτι μέμφεται; Τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ *□Μενοῦνγε, ὧ ἄνθρωπε,□ σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργήν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν. ²³ *□καὶ□ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ²⁵ Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην. ²⁶ Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη *□αὐτοῖς,□ Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ²⁷ Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ *□κατάλειμμα□ σωθήσεται. ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων *□ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον□ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ²⁹ Καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν.

³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως. ³¹ Ἰσραὴλ δέ, διώκων *□νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης□ οὐκ ἔφθασεν. ³² Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων *□νόμου·□ προσέκοψαν *□²γὰρ□ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ *□πᾶς□ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

* **9:11** □ κακόν RP f³⁵ TR | φαῦλον TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □ πρόθεσις τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ θεοῦ πρόθεσις TR * **9:13** □ Καθὼς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Καθάπερ WH NA²⁵ * **9:15** □ γὰρ Μωϋσῆ RP f³⁵ | γὰρ Μωσῆ TR | Μωϋσεῖ γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **9:19** □ οὖν μοι RP f³⁵ TR | μοι οὖν TNT² WH NA NIV SBL * **9:19** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | οὖν NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **9:20** □ Μενοῦνγε, ὧ ἄνθρωπε RP f³⁵ TR | Ὡ ἄνθρωπε, μενοῦνγε TNT² WH NA NIV SBL * **9:23** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **9:26** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * **9:27** □ κατάλειμμα RP f³⁵ TR | ὑπόλειμμα TNT² NA NIV SBL | ὑπόλιμμα WH * **9:28** □ ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:31** □ νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης RP f³⁵ TR | νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον TNT² WH NA NIV SBL * **9:32** □ νόμου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:32** □² γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:33** □ πᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

10

¹ Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις *□ή□ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ *□τοῦ Ἰσραὴλ□ *□² ἐστίν□ εἰς σωτηρίαν. ² Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ³ Ἀγνοοῦντες γὰρ *□τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην□ ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. ⁴ Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. ⁵ Μωϋσῆς γὰρ γράφει *□τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ *□τοῦ□ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.□ ⁶ Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;—τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν— ⁷ ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;—τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστίν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς *□ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν,□ καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. ¹¹ Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. ¹² Οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντα τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. ¹³ Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. ¹⁴ Πῶς οὖν *□ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ Πῶς δὲ κηρύξουσιν□ ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; *□Καθὼς□ γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων *□εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων□ *□²τὰ□ ἀγαθὰ. ¹⁶ Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος *□θεοῦ.□ ¹⁸ Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε· εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ¹⁹ Ἀλλὰ λέγω, μὴ *□οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ;□ Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἄσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὐρέθην *□τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.□ ²¹ Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

* **10:1** □ ἡ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:1** □ τοῦ Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **10:1** □² ἐστίν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:3** □ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **10:5** □ τὴν δικαιοσύνην ... ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ... ζήσεται ἐν αὐτοῖς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | τὴν δικαιοσύνην ... ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ... ζήσεται ἐν αὐτῇ TNT² | ὅτι τὴν δικαιοσύνην ... ὁ ποιήσας ... ζήσεται ἐν αὐτῇ WH SBL | ὅτι τὴν δικαιοσύνην ... ὁ ποιήσας αὐτὰ ... ζήσεται ἐν αὐτῇ NA²⁵ * **10:5** □ τοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - TNT² WH NA²⁵ * **10:9** □ ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | τὸ ῥῆμα ἐν τῷ στόματί σου ὅτι Κύριος Ἰησοῦς WH * **10:14** □ ἐπικαλέσονται ... πιστεύσουσιν ... ἀκούσουσιν ... κηρύξουσιν RP f³⁵ TR | ἐπικαλέσονται ... πιστεύσωσιν ... ἀκούσωσιν ... κηρύξουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **10:15** □ Καθὼς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Καθάπερ WH NA²⁵ * **10:15** □ εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:15** □² τὰ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **10:17** □ θεοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **10:19** □ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ RP f³⁵ TR | Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω TNT² WH NA NIV SBL * **10:20** □ τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν ... τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν(ν) RP f³⁵ TR WH NA²⁵ NIV¹¹ | ἐν τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν ... ἐν τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν TNT² | ἐν τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν ... τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL

11

¹ Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. ² Οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἦ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, *³ λέγων, ³ Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, *⁴ καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. ⁴ Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. ⁵ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. ⁶ Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. *⁷ Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. ⁷ Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, *⁸ τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν. ⁸ *⁹ καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. ⁹ Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γεννηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον. ¹¹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπαισαν ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. ¹² Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ ἥτημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; ¹³ Ὑμῖν *¹⁴ γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν *¹⁵ εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω. ¹⁴ εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. ¹⁷ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνῶς τῆς ῥίζης *¹⁸ καὶ τῆς πότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. ¹⁹ Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν *²⁰ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. ²⁰ Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. Μὴ *²¹ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ. ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, *²² μήπως οὐδέ σου φείσεται. ²² Ἴδε οὖν *²³ χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ δέ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνης τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. ²³ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ *²⁴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γὰρ *²⁵ ὁ θεός ἐστιν πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. ²⁴ Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

* **11:2** ¹ λέγων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:3** ² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **11:6** ⁶ Εἰ δὲ ἐξ ἔργων ... οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:7** ⁷ τοῦτο RP TNT² WH NA NIV SBL | τούτου f³⁵ TR

* **11:8** ⁸ καθὼς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καθάπερ TNT² WH NA²⁵

* **11:13** ¹³ γὰρ RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **11:13** ¹³ - RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL

* **11:17** ¹⁷ καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **11:19** ¹⁹ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οἱ TR

* **11:20** ²⁰ ὑψηλοφρόνει RP f³⁵ TR | ὑψηλὰ φρόνει TNT² WH NA NIV SBL * **11:21** ²¹ μήπως RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL

* **11:22** ²² χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ ... ἀποτομίαν ... χρηστότητα RP f³⁵ TR | χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ ... ἀποτομία ... χρηστότης θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL

* **11:23** ²³ ἐπιμείνωσιν RP f³⁵ | ἐπιμείνωσι TR | ἐπιμένωσιν TNT² NA NIV | ἐπιμένωσι WH SBL

* **11:23** ²³ ὁ θεός ἐστιν RP f³⁵ | ἐστὶν ὁ θεός TR TNT² WH NA NIV SBL

²⁵ Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾗτε *παρ' ἐαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωςις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· ²⁶ καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος, *καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· ²⁷ καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²⁸ Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ²⁹ Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. ³⁰ Ὡς περ γὰρ *καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἡλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· ³¹ οὕτως *καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν, τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν· ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

³³ Ὁ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ³⁵ Ἡ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ³⁶ Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

12

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, *εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν, ² καὶ μὴ *συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς *ὅμων, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

³ Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. ⁴ Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι *μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, *ὅς καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. ⁶ Ἐχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητεῖαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· ⁷ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι. ⁹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος, ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ *κυρίῳ δουλεύοντες, ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ¹³ ταῖς χρεΐαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας *ὅμας· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, *καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἐαυτοῖς. ¹⁷ Μηδενὶ

* **11:25** παρ' RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | ἐν TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ | - SBL * **11:26** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:30** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:31** καὶ οὗτοι νῦν ... καὶ αὐτοὶ RP f³⁵ TR TNT² | καὶ οὗτοι νῦν ... καὶ αὐτοὶ νῦν WH NA NIV SBL * **12:1** εὐάρεστον τῷ θεῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τῷ θεῷ εὐάρεστον WH NA²⁵ * **12:2** συσχηματίζεσθαι ... μεταμορφοῦσθαι RP | συσχηματίζεσθε ... μεταμορφοῦσθε f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | συσχηματίζεσθε ... μεταμορφοῦσθε WH * **12:2** ὅμων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:4** μέλη πολλὰ RP f³⁵ TR | πολλὰ μέλη TNT² WH NA NIV SBL * **12:5** ὁ RP f³⁵ TR | τὸ TNT² WH NA NIV SBL * **12:11** κυρίῳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καιρῷ TR * **12:14** ὅμας RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **12:15** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. ¹⁸ Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. ¹⁹ Μὴ ἐαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. ²⁰ *Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13

¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ *ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὗσαι *ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ² Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἐαυτοῖς κρίμα λήπουνται. ³ Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος *τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. ⁴ Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικὸς εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. ⁶ Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ⁷ Ἀπόδοτε *οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν. ⁸ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ *ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. ⁹ Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, *οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν *τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, *ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς *σεαυτόν. ¹⁰ Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. ¹¹ Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα *ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² Ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· *ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, *καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. ¹³ Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. ¹⁴ Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιήσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

14

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ² Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, *καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ⁴ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον

* **12:20** Ἐὰν οὖν RP f³⁵ TR | Ἀλλὰ ἐὰν TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | Ἀλλ' ἐὰν NA²⁸ * **13:1** ὑπὸ θεοῦ ... ὑπὸ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ | ἀπὸ θεοῦ ... ὑπὸ τοῦ θεοῦ TR | ὑπὸ θεοῦ ... ὑπὸ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **13:1** ἐξουσίαι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:3** τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν RP f³⁵ TR | τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ TNT² WH NA NIV SBL * **13:7** οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:8** ἀγαπᾶν ἀλλήλους RP f³⁵ TR | ἀλλήλους ἀγαπᾶν TNT² WH NA NIV SBL * **13:9** - RP TNT² WH NA NIV SBL | οὐ ψευδομαρτυρήσεις f³⁵ TR * **13:9** τούτῳ τῷ λόγῳ RP f³⁵ TR | τῷ λόγῳ τούτῳ TNT² WH NA NIV SBL * **13:9** ἐν τῷ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * **13:9** σεαυτόν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐαυτόν TR * **13:11** ἡμᾶς ἤδη RP f³⁵ TR | ἤδη ἡμᾶς TNT² | ἤδη ὑμᾶς WH NA NIV SBL * **13:12** ἀποθώμεθα RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | ἀποβαλώμεθα SBL * **13:12** καὶ ἐνδυσώμεθα RP f³⁵ TR | ἐνδυσώμεθα δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **14:3** καὶ ὁ RP f³⁵ TR | ὁ δὲ TNT² WH NA NIV SBL

οϊκέτην; Τῷ ιδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ· *□δυνατὸς γάρ ἐστιν□
 *□²ὁ θεὸς□ στῆσαι αὐτόν. ⁵ Ὃς μὲν *□ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ
 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ιδίῳ νοῖ πληροφορεῖσθω. ⁶ Ὁ φρονῶν
 τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· *□καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.□
 *□²Καὶ□ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ
 οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. ⁷ Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς
 ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ⁸ Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,
 τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου
 ἐσμέν. ⁹ Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς *□καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν,□ ἵνα καὶ
 νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ
 τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι *□τοῦ
 χριστοῦ.□ ¹¹ Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
 καὶ *□πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται□ τῷ θεῷ. ¹² Ἄρα *□οὖν□ ἕκαστος ἡμῶν
 περὶ ἑαυτοῦ λόγον *□δώσει□ *□²τῷ θεῷ.□ ¹³ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν·
 ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.
¹⁴ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' *□αὐτοῦ.□ εἰ μὴ τῷ
 λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. ¹⁵ Εἰ *□δὲ□ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου
 λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνῳ ἀπόλλυε,
 ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. ¹⁶ Μὴ βλασφημεῖσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· ¹⁷ οὐ γάρ
 ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ
 χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁸ Ὁ γὰρ ἐν *□τούτοις□ δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος
 τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ
 τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον
 τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθάρᾳ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος
 ἐσθίουσι. ²¹ Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου
 προσκόπτει *□ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.□ ²² Σὺ πίστιν *□ ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν
 ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ²³ Ὁ δὲ
 διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ
 πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

²⁴ *□Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα
 Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,
²⁵ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου
 θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁶ μόνῳ σοφῷ θεῷ,
 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.□

* **14:4** □ δυνατὸς γάρ ἐστιν RP f³⁵ TR | δυνατεῖ γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **14:4** □² ὁ θεὸς RP f³⁵ TR |
 ὁ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * **14:5** □ - RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ SBL | γάρ WH NA NIV¹¹ * **14:6** □ καὶ
 ὁ μὴ φρονῶν ... οὐ φρονεῖ. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:6** □² Καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL
 | - TR * **14:9** □ καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν RP f³⁵ | καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν TR |
 ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν TNT² WH NA NIV SBL * **14:10** □ τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV
 SBL * **14:11** □ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα
 TNT² * **14:12** □ οὖν RP f³⁵ TR WH NA NIV | - TNT² SBL * **14:12** □ δώσει RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL |
 ἀποδώσει TNT² * **14:12** □² τῷ θεῷ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * **14:14** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TNT² |
 ἑαυτοῦ TR WH NA NIV SBL * **14:15** □ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **14:18** □ τούτοις RP
 f³⁵ TR | τούτῳ TNT² WH NA NIV SBL * **14:21** □ ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH
 NA NIV * **14:22** □ - RP f³⁵ TR | ἢ TNT² WH NA NIV SBL * **14:24** □ Τῷ δὲ δυναμένῳ ... Ἀμήν. RP f³⁵ |
 - TR TNT² WH NA NIV SBL

15

¹ Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² Ἐκαστος *□ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ³ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρесе, ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. ⁴ Ὅσα γὰρ προεγράφη, *□ εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν *□ προεγράφη, □ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ *□ διὰ □ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ *□ χριστὸν Ἰησοῦν· □ ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁷ Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο *□ ὑμᾶς, □ εἰς δόξαν *□ θεοῦ. ⁸ Λέγω *□ δέ, □ *□ ²χριστὸν Ἰησοῦν □ διάκονον *□ ³γεγενῆσθαι □ περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν, *□ καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. ¹⁰ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε *□ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, □ καὶ *□ ἐπαινέσατε □ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. ¹² Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. ¹³ Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹⁴ Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης *□ γνώσεως, δυνάμενοι καὶ *□ ἄλλους □ νουθετεῖν. ¹⁵ *□ Τολμηρότερον □ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, *□ ἀδελφοί, □ ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι *□ ²ὑπὸ □ τοῦ θεοῦ, ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν *□ Ἰησοῦ χριστοῦ □ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ Ἐχω οὖν *□ καύχησιν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς *□ τὸν □ θεόν. ¹⁸ Οὐ γὰρ τολμήσω *□ λαλεῖν τι □ ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει *□ πνεύματος □ *□ θεοῦ· □ ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ· ²⁰ οὕτως δὲ *□ φιλοτιμούμενον □ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον

* 15:2 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γὰρ TR * 15:4 □ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | πάντα WH
 * 15:4 □ προεγράφη RP f³⁵ TR | ἐγράφη TNT² WH NA NIV SBL * 15:4 □ διὰ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 15:5 □ χριστὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | Ἰησοῦν χριστὸν TNT² * 15:7 □ ὑμᾶς RP TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἡμᾶς f³⁵ TR WH NA²⁵ * 15:7 □ - RP f³⁵ TR | τοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 15:8 □ δέ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 15:8 □ ²χριστὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ | Ἰησοῦν χριστὸν TR | χριστὸν TNT² WH NA NIV SBL * 15:8 □ ³γεγενῆσθαι RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | γένεσθαι TNT² * 15:9 □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | κύριε f³⁵ * 15:11 □ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη RP f³⁵ TR | πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον TNT² WH NA NIV SBL * 15:11 □ ἐπαινέσατε RP f³⁵ TR | ἐπαινεσάτωσαν TNT² WH NA NIV SBL * 15:14 □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | τῆς WH NA NIV * 15:14 □ ἄλλους RP f³⁵ | ἀλλήλους TR TNT² WH NA NIV SBL * 15:15 □ Τολμηρότερον RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Τολμηροτέρως TNT² WH NA²⁵ * 15:15 □ ἀδελφοί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:15 □ ²ὑπὸ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἀπὸ TNT² WH NA²⁵ * 15:16 □ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 15:17 □ - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * 15:17 □ τὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 15:18 □ λαλεῖν τι RP f³⁵ TR | τι λαλεῖν TNT² WH NA NIV SBL * 15:19 □ πνεύματος RP f³⁵ TR NA NIV SBL | πνεύματος ἁγίου TNT² WH * 15:19 □ θεοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | - TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * 15:20 □ φιλοτιμούμενον RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | φιλοτιμοῦμαι TNT²

οικοδομῶ· ²¹ ἀλλά, καθὼς γέγραπται, *□Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται·□ καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν. ²² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων *□έν□ τοῖς κλίμασιν τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ *□²πολλῶν□ ἐτῶν, ²⁴ ὥς *□ἐάν□ πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, *□ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς·□ ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. ²⁵ Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. ²⁶ Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. ²⁷ Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται *□αὐτῶν εἰσιν·□ Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς *□τὴν□ Σπανίαν. ²⁹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας *□τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ□ ἐλεύσομαι. ³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· ³¹ *□ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα□ ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος *□γένηται τοῖς ἀγίοις·□ ³² ἵνα ἐν χαρᾷ *□ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ□ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

16

¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν *□ διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· ² ἵνα *□αὐτὴν προσδέξησθε□ ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ *□²αὐτοῦ ἐμοῦ·□

³ Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητὸν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας εἰς χριστόν. ⁶ Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς *□ἡμᾶς·□ ⁷ Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ *□Ἰουνίαν□ τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν χριστῷ. ⁸ Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητὸν μου. ¹⁰ Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς

* **15:21** □ Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ὅψονται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ· WH NA²⁵ * **15:23** □ ἐν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκ TR * **15:23** □² πολλῶν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἱκανῶν TNT² WH NA²⁵ SBL * **15:24** □ ἐάν RP f³⁵ TR | ἂν TNT² WH NA NIV SBL * **15:24** □ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:27** □ αὐτῶν εἰσιν RP f³⁵ TR | εἰσιν αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **15:28** □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:29** □ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **15:31** □ ἵνα ... καὶ ἵνα RP f³⁵ TR | ἵνα ... καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **15:31** □ γένηται τοῖς ἀγίοις RP f³⁵ TR | τοῖς ἀγίοις γένηται TNT² WH NA NIV SBL * **15:32** □ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ RP f³⁵ TR TNT² | ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συναναπαύσωμαι WH NA NIV SBL * **16:1** □ - RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ | καὶ WH NA NIV⁷³ SBL * **16:2** □ αὐτὴν προσδέξησθε RP f³⁵ TR NA NIV SBL | προσδέξησθε αὐτὴν TNT² WH * **16:2** □² αὐτοῦ ἐμοῦ RP f³⁵ TR | ἐμοῦ αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **16:6** □ ἡμᾶς RP TR | ὑμᾶς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** □ Ἰουνίαν RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | Ἰουνιᾶν NA NIV

ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ¹² Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ¹³ Ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, *Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵ Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. ¹⁶ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι * τοῦ χριστοῦ.

¹⁷ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιῶντας· καὶ *ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ Οἱ γὰρ τοιοῦτοι *τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. *Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς *μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ *Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν κυρίῳ. ²³ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ *τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἑραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

²⁴ *Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων *ὑμῶν. Ἀμήν. ²⁵ * ²⁶ * ²⁷ *

* **16:14** Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν RP f³⁵ TR | Ἑρμῆν, Πατροβᾶν, Ἑρμᾶν TNT² WH NA NIV SBL * **16:16** Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν RP f³⁵ TR | πᾶσαι TNT² WH NA NIV SBL * **16:17** ἐκκλίνετε RP f³⁵ TR | ἐκκλίνετε TNT² WH NA NIV SBL * **16:18** τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ RP f³⁵ TR | τῷ κυρίῳ ἡμῶν χριστῷ TNT² WH NA NIV SBL * **16:19** Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν RP f³⁵ TR | Ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω TNT² WH NA NIV SBL * **16:19** μὲν RP f³⁵ TR WH | - TNT² NA NIV SBL * **16:20** τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR TNT² SBL | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ WH NA NIV * **16:21** Ἀσπάζονται RP f³⁵ TR | Ἀσπάζεται TNT² WH NA NIV SBL * **16:23** τῆς ἐκκλησίας ὅλης RP f³⁵ TR | ὅλης τῆς ἐκκλησίας TNT² WH NA NIV SBL * **16:24** Ἡ χάρις ... Ἀμήν. RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * **16:24** ὑμῶν RP TR SBL | ἡμῶν f³⁵ * **16:25** - RP f³⁵ SBL | Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, TR TNT² WH NA NIV * **16:26** - RP f³⁵ SBL | φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, TR TNT² WH NA NIV * **16:27** - RP f³⁵ SBL | μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV | μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. NA²⁵

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α΄

¹ Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος *Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ *τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν *τε καὶ *ἡμῶν· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ *μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ⁸ ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους, ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁹ Πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ᾗτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῷ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. ¹² Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ χριστοῦ. ¹³ Μεμέρισται ὁ χριστός; Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ Εὐχαριστῶ *τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· ¹⁵ ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα *ἐβάπτισα. ¹⁶ Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. ¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπέστειλén με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.

¹⁸ Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. ¹⁹ Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ²⁰ Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ συζητητὴς *τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; ²¹ Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ²² Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι *σημεῖον αἰτοῦσιν, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, *Ἕλλησιν δὲ μωρίαν· ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ²⁵ Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων *ἐστίν.

* **1:1** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR WH | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² NA NIV SBL * **1:2** τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV | ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ TNT² SBL * **1:2** τε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:2** ἡμῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῶν f³⁵ * **1:4** μου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **1:14** τῷ θεῷ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | - WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * **1:15** ἐβάπτισα RP f³⁵ TR | ἐβαπτίσθητε TNT² WH NA NIV SBL * **1:20** τοῦ αἰῶνος τούτου ... τοῦ κόσμου τούτου RP f³⁵ TR | τοῦ αἰῶνος τούτου ... τοῦ κόσμου TNT² WH NA NIV SBL * **1:22** σημεῖον RP f³⁵ TR | σημεῖα TNT² WH NA NIV SBL * **1:23** Ἕλλησιν RP f³⁵ | Ἕλλησι TR | Ἐθνεσιν TNT² WH NA NIV SBL * **1:25** ἐστίν RP f³⁵ | ἐστί TR | - TNT² WH NA NIV SBL

²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα *□τους σοφοὺς καταισχύνῃ·□ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· ²⁸ *□καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα,□ ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον *□τοῦ θεοῦ.□ ³⁰ Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη *□ἡμῖν σοφία□ ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός, καὶ ἀπολύτρωσις· ³¹ ἵνα, καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

2

¹ Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ *□μαρτύριον□ τοῦ θεοῦ. ² Οὐ γὰρ ἔκρινα *□τοῦ *□εἰδέναι τι□ ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. ³ Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. ⁴ Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν *□πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις,□ ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

⁶ Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων· ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν *□σοφίαν θεοῦ□ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, *□ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹⁰ Ἡμῖν *□δὲ *□ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν□ διὰ τοῦ πνεύματος *□αὐτοῦ·□ τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. ¹¹ *□Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν,□ εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ¹² Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. ¹³ Ἀ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς *□πνεύματος ἁγίου,□ πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ¹⁴ Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ¹⁵ Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει *□μὲν *□ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. ¹⁶ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

* **1:27** □ τους σοφοὺς καταισχύνῃ RP f³⁵ TR | καταισχύνῃ τους σοφοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **1:28** □ καὶ τὰ ἀγενῆ ... καὶ τὰ ἐξουθενημένα ... καὶ τὰ μὴ ὄντα RP f³⁵ TR WH | καὶ τὰ ἀγενῆ ... καὶ τὰ ἐξουθενημένα ... τὰ μὴ ὄντα TNT² NA NIV SBL * **1:29** □ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτοῦ TR * **1:30** □ ἡμῖν σοφία RP f³⁵ TR | σοφία ἡμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** □ μαρτύριον RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV SBL | μυστήριον WH NA²⁷⁺²⁸ * **2:2** □ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:2** □ εἰδέναι τι RP f³⁵ TR | τι εἰδέναι TNT² WH NA NIV SBL * **2:4** □ πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις RP f³⁵ TR | πειθοῖς σοφίας λόγοις TNT² NA NIV | πιθοῖς σοφίας λόγοις WH | πειθοῖ σοφίας SBL * **2:7** □ σοφίαν θεοῦ RP f³⁵ TR | θεοῦ σοφίαν TNT² WH NA NIV SBL * **2:9** □ ἃ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ὅσα TNT² WH NA²⁵ SBL * **2:10** □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | γὰρ WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **2:10** □ ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν RP f³⁵ | ὁ θεὸς ἀπεκάλυψε TR | ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς TNT² WH NA NIV SBL * **2:10** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:11** □ Τίς γὰρ οἶδεν ... οὐδεὶς οἶδεν RP f³⁵ TR | Τίς γὰρ οἶδεν ... οὐδεὶς ἔγνωκεν TNT² WH NA NIV SBL * **2:13** □ πνεύματος ἁγίου RP f³⁵ TR | πνεύματος TNT² WH NA NIV SBL * **2:15** □ μὲν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ | - NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL * **2:15** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ | τὰ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL

3

¹ Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην *ὅμῃν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ. ² Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, *καὶ οὐ βρῶμα· οὐπω γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ' *οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε. ³ ἔτι γὰρ σαρκικοὶ ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις *καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ⁴ Ὅταν γὰρ λέγη τις, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ, Ἐγὼ Ἀπολλῶ, *οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε; ⁵ *Τίς οὖν ἐστὶν *Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, *ἄλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν; ⁶ Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς ἡῤῃξανεν. ⁷ Ὡστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶν τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ⁸ Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. ⁹ Θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.

¹⁰ Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον *τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. Ἐκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. ¹¹ Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς *χριστός. ¹² Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον *τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹³ ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστὶν τὸ πῦρ *δοκιμάσει. ¹⁴ Εἴ τις τινος τὸ ἔργον μένει ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήψεται. ¹⁵ Εἴ τις τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ *οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ¹⁷ Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

¹⁸ Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ¹⁹ Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. Γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. ²⁰ Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. ²¹ Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, ²² εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν *ἐστίν, ²³ ὑμεῖς δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

4

¹ Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. ² *Ὁ δὲ λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὔρεθῇ. ³ Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. ⁴ Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ⁵ Ὡστε μὴ πρὸ καιροῦ

* **3:1** ὅμῃν λαλῆσαι RP f³⁵ | λαλῆσαι ὑμῖν TR TNT² WH NA NIV SBL * **3:2** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:2** οὔτε RP f³⁵ TR | οὐδὲ TNT² WH NA NIV SBL * **3:3** καὶ διχοστασίαι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:4** οὐχὶ σαρκικοὶ RP f³⁵ TR | οὐκ ἄνθρωποι TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** Τίς ... τίς RP f³⁵ TR | Τί ... τί TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** Παῦλος ... Ἀπολλῶς RP f³⁵ TR | Ἀπολλῶς ... Παῦλος TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** ἄλλ' ἢ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:10** τέθεικα RP f³⁵ TR | ἔθηκα TNT² WH NA NIV SBL * **3:11** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **3:12** τοῦτον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:13** - RP f³⁵ TR NIV⁷³ | αὐτὸ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **3:16** οἰκεῖ ἐν ὑμῖν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐν ὑμῖν οἰκεῖ WH NA²⁵ * **3:22** ἐστίν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:2** Ὁ δὲ RP f³⁵ TR | Ὡδε TNT² WH NA NIV SBL

τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερῶσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

⁶ Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ *^δ γέγραπται *^φρονεῖν, *² ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. ⁷ Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὥς μὴ λαβών; ⁸ Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. ⁹ Δοκῶ γὰρ *^οτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὥς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ Ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἐνδοξοὶ, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, ¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι ἀνεχόμεθα· ¹³ *^βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὥς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

¹⁴ Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὥς τέκνα μου ἀγαπητὰ *^νουθετῶ. ¹⁵ Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. ¹⁷ Διὰ τοῦτο *^επεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶν *^τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν *^χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ¹⁸ Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες. ¹⁹ Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. ²⁰ Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. ²¹ Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραότητος;

5

¹ Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν *^ονομάζεται, ὥστε γυναικὰ τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα *^εξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο *²ποιήσας. ³ Ἐγὼ μὲν γὰρ *^ως ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὥς παρών, τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ *^εν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾶ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ

* **4:6** ^δ RP f³⁵ TR | ^α TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ^φ φρονεῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** ² ἵνα μὴ εἰς ... φυσιοῦσθε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἵνα μὴ εἰς ... μὴ φυσιοῦσθε f³⁵ * **4:9** ^ο ^{τι} RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **4:13** ^β ^βλασφημούμενοι RP f³⁵ TR TNT² | δυσφημούμενοι WH NA NIV SBL * **4:14** ^ν ^{ου}θετῶ RP f³⁵ TR TNT² | ^{ου}θετῶν WH NA NIV SBL * **4:17** ^ε ^{πε}μψα RP f³⁵ TR TNT² | ^ε ^τέκνον μου RP f³⁵ TR | ^ε ^τέκνον TNT² WH NA NIV SBL * **4:17** ^χ ^{ρι}στοῦ RP f³⁵ TR TNT² | ^χ ^{ρι}στοῦ Ἰησοῦ WH NA NIV SBL * **5:1** ^ο ^ονομάζεται RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:2** ^ε ^εξαρθῇ RP f³⁵ TR | ^α ^ρθῇ TNT² WH NA NIV SBL * **5:2** ² ^ο ^οποιήσας RP f³⁵ TR TNT² SBL | ^π ^ράξας WH NA NIV * **5:3** ^ω ^ως ἀπὼν ... ὥς παρὼν RP f³⁵ TR | ἀπὼν ... ὥς παρὼν TNT² WH NA NIV SBL * **5:4** ^ε ^εν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ... σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ... σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ... σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ NA²⁵

*τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 7 Ἐκκαθάρατε *τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν *ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη χριστός· 8 ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις· 10 *καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου *ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεῖν. 11 *Νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοῖδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. 12 Τί γάρ μοι *καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; 13 Τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς *κρινεῖ. *Καὶ *ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6

1 Τολμᾷ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; 2 *Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; 3 Οὐκ οἶδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; Μήτι γε βιωτικά; 4 Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. 5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ *ἐν ὑμῖν *σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, 6 ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; 7 Ἦδη μὲν *οὖν ὅλως ἡττημα *ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; 8 Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ *ταῦτα ἀδελφούς. 9 Ἦ οὐκ οἶδατε ὅτι ἄδικοι *βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενικοῖται, 10 *οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν θεοῦ *οὐ κληρονομήσουσιν. 11 Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι *τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. 13 Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· 14 ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἡγειρεν καὶ

* 5:5 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR TNT² | τοῦ κυρίου WH NA NIV SBL | οὖν f³⁵ TR * 5:7 ὑπὲρ ἡμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:10 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:10 ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξιν RP f³⁵ TR | ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ ἄρπαξιν TNT² WH NA NIV SBL * 5:11 Νῦν RP TNT² WH NA NIV SBL | Νυνὶ f³⁵ TR * 5:12 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:13 κρινεῖ RP f³⁵ TR NA NIV | κρίνει TNT² WH SBL * 5:13 Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:13 ἐξαρεῖτε RP f³⁵ TR | ἐξάρατε TNT² WH NA NIV SBL * 6:2 - RP f³⁵ TR | Ἦ TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐστὶν TR * 6:5 ἐνι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 6:5 σοφὸς οὐδὲ εἷς RP f³⁵ TR | οὐδεὶς σοφὸς TNT² WH NA NIV SBL * 6:7 οὖν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | - NIV⁷³ * 6:7 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν TR * 6:8 ταῦτα RP f³⁵ TR | τοῦτο TNT² WH NA NIV SBL * 6:9 βασιλείαν θεοῦ RP f³⁵ TR | θεοῦ βασιλείαν TNT² WH NA NIV SBL * 6:10 οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι RP f³⁵ | οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι TR | οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι TNT² WH NA NIV SBL * 6:10 οὐ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 6:11 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR SBL | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ TNT² NA NIV | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ WH

ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ Οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ ἐστίν; Ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ *□ Οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ¹⁷ Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεύμᾳ ἐστιν. ¹⁸ Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ¹⁹ Ἡ οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; Καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν, ²⁰ ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, *□ καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἃτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ.□

7

¹ Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ *□ μοι,□ καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. ² Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναικίκα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. ³ Τῇ γυναικὶ ὁ ἄνθρωπος τὴν *□ οφειλομένην εὐνοίαν□ ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ⁴ Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. ⁵ Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα *□ σχολάζητε□ *□ τῇ νηστείᾳ καὶ□ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ *□² συνέρχησθε,□ ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ Θέλω *□ γὰρ□ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον *□ χάρισμα ἔχει□ ἐκ θεοῦ, *□² ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.□

⁸ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς *□ ἐστίν□ ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. ⁹ Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστιν *□ γαμῆσαι□ ἢ πυροῦσθαι. ¹⁰ Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναικίκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι. ¹¹ ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω—καὶ ἄνδρα γυναικίκα μὴ ἀφιέναι. ¹² Τοῖς δὲ λοιποῖς *□ ἐγὼ λέγω,□ οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναικίκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. ¹³ Καὶ γυνὴ *□ ἥτις□ ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ *□² αὐτὸς□ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω *□³ αὐτόν.□ ¹⁴ Ἠγίασται γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ *□ ἀνδρί·□ ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγία ἐστίν. ¹⁵ Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω. Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν *□ ἡμᾶς□ ὁ θεός. ¹⁶ Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν

* **6:16** □ - RP | Ἡ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:20** □ καὶ ἐν τῷ πνεύματι ... τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:1** □ μοι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:3** □ οφειλομένην εὐνοίαν RP f³⁵ TR | οφειλὴν TNT² WH NA NIV SBL * **7:5** □ σχολάζητε RP f³⁵ TR | σχολάσητε TNT² WH NA NIV SBL * **7:5** □ τῇ νηστείᾳ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:5** □² συνέρχησθε RP TR | συνέρχεσθε f³⁵ | ἦτε TNT² WH NA NIV SBL * **7:7** □ γὰρ RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **7:7** □ χάρισμα ἔχει RP f³⁵ TR | ἔχει χάρισμα TNT² WH NA NIV SBL * **7:7** □² ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως RP f³⁵ TR | ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως TNT² WH NA NIV SBL * **7:8** □ ἐστίν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:9** □ γαμῆσαι RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | γαμεῖν WH NA²⁵ * **7:12** □ ἐγὼ λέγω RP f³⁵ TR | λέγω ἐγὼ TNT² WH NA NIV SBL * **7:13** □ ἥτις RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | εἴ τις NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **7:13** □² αὐτὸς RP f³⁵ TR | οὗτος TNT² WH NA NIV SBL * **7:13** □³ αὐτόν RP f³⁵ TR | τὸν ἄνδρα TNT² WH NA NIV SBL * **7:14** □ ἀνδρί RP f³⁵ TR | ἀδελφῷ TNT² WH NA NIV SBL * **7:15** □ ἡμᾶς RP f³⁵ TR TNT² NIV SBL | ὑμᾶς WH NA

ἄνδρα σώσεις; Ἡ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; ¹⁷ *□Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ κύριος, □ οὕτως περιπατεῖτω. Καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. ¹⁸ *□Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; Μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστία τις ἐκλήθη; □ Μὴ περιτεμνέσθω. ¹⁹ Ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ Ἐκαστος ἐν τῇ κλήσει ἣ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. ²¹ Δοῦλος ἐκλήθη; Μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μάλλον χρῆσαι. ²² Ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως *□καὶ□ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλος ἐστίν χριστοῦ. ²³ Τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ²⁴ Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ *□ θεῶ.

²⁵ Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστώσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ Δέδεσαι γυναικί; Μὴ ζητεῖ λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; Μὴ ζητεῖ γυναῖκα. ²⁸ Ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ἡμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν. Θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ²⁹ Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος· *□τὸ λοιπὸν ἐστίν□ ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν· ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι *□τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.□ ³² Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. Ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, *□πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί.□ ³⁴ *□Μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ□ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία *□²καὶ σώματι καὶ πνεύματι·□ ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς *□³ἀρέσει□ τῷ ἀνδρί. ³⁵ Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν *□συμφέρον□ λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ *□²εὐπρόσεδρον□ τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. ³⁶ Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἡ ὑέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεῖτωσαν. ³⁷ Ὃς δὲ ἔστηκεν *□ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ,□ μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ *□²καρδίᾳ αὐτοῦ,□ *□τοῦ□ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς *□³ποιεῖ.□

* **7:17** □ Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ κύριος RP f³⁵ TR | Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός TNT² WH NA²⁵ | Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **7:18** □ Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; ... Ἐν ἀκροβυστία τις ἐκλήθη; RP f³⁵ TR | Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; ... Ἐν ἀκροβυστία κέκληται τις; TNT² WH NA NIV SBL * **7:22** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:24** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ TR * **7:29** □ τὸ λοιπὸν ἐστίν RP f³⁵ TR | ἐστίν· τὸ λοιπὸν TNT² WH NA NIV SBL * **7:31** □ τῷ κόσμῳ τούτῳ ... τοῦ κόσμου τούτου RP f³⁵ TR | τὸν κόσμον ... τοῦ κόσμου τούτου TNT² WH NA NIV SBL * **7:32** □ πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ ... πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί RP f³⁵ TR | πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ ... πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί TNT² WH NA NIV SBL * **7:34** □ Μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ RP f³⁵ | Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ TR | Καὶ μεμέρισται. Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ TNT² WH NA NIV SBL * **7:34** □² καὶ σώματι καὶ πνεύματι RP f³⁵ TR | καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι TNT² WH NA NIV SBL * **7:34** □³ ἀρέσει RP f³⁵ TR | ἀρέσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **7:35** □ συμφέρον RP f³⁵ TR | σύμφορον TNT² WH NA NIV SBL * **7:35** □² εὐπρόσεδρον RP f³⁵ TR | εὐπάρεδρον TNT² WH NA NIV SBL * **7:37** □ ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ RP f³⁵ TR | ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος TNT² WH NA NIV SBL * **7:37** □² καρδίᾳ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ἰδίᾳ καρδίᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **7:37** □ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:37** □³ ποιεῖ RP f³⁵ TR | ποιήσῃ TNT² WH NA NIV SBL

38 Ὡστε καὶ ὁ *ἐκγαμίζων* καλῶς ποιεῖ. *²ὁ δὲ* μὴ *³ἐκγαμίζων* κρεῖσσον *⁴ποιεῖ.* 39 Γυνὴ δέδεταί *¹νόμῳ* ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ *ὁ ἀνὴρ* αὐτῆς· ἐὰν δὲ *²καὶ* κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ὧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. 40 Μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ *δὲ* κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκουσιν ἔχουμεν. Ἡ γνώσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. 2 Εἰ *¹δέ* τις δοκεῖ *εἰδέναι* τι, *²οὐδέπω οὐδὲν* ἔγνωκεν καθὼς δεῖ γινῶναι. 3 εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. 4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς *¹ἕτερος* εἰ μὴ εἷς. 5 Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοί, *¹εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς* ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί. 6 ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. 7 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνώσις· τινὲς δὲ τῇ *¹συνειδήσει* τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὕσα μολύνεται. 8 Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ *¹παρίστησιν* τῷ θεῷ· οὔτε *¹γὰρ* *²ἐὰν* φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. 9 Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς *¹ἀσθενούσιν*. 10 Ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γινῶσιν ἐν εἰδωλείᾳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυστα ἐσθίειν; 11 *¹Καὶ ἀπολεῖται* *²ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει*, δι' ὃν χριστὸς ἀπέθανεν; 12 Οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς χριστὸν ἁμαρτάνετε. 13 Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

* 7:38 ἐκγαμίζων RP f³⁵ TR | γαμίζων TNT² WH NA NIV SBL * 7:38 - RP f³⁵ TR | τὴν παρθένον ἐαυτοῦ TNT² SBL | τὴν ἐαυτοῦ παρθένον WH NA NIV * 7:38 ² ὁ δὲ RP f³⁵ TR | καὶ ὁ TNT² WH NA NIV SBL * 7:38 ³ ἐκγαμίζων RP f³⁵ TR | γαμίζων TNT² WH NA NIV SBL * 7:38 ⁴ ποιεῖ RP f³⁵ TR | ποιήσει TNT² WH NA NIV SBL * 7:39 νόμῳ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:39 ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ... ὁ ἀνὴρ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ... ὁ ἀνὴρ αὐτῆς TR * 7:39 ² καὶ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:40 δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | γὰρ WH * 8:2 δέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:2 εἰδέναι ... ἔγνωκεν ... γινῶναι RP f³⁵ | εἰδέναι ... ἔγνωκε ... γινῶναι TR | ἔγνωκεναι ... ἔγνω ... γινῶναι TNT² WH NA NIV SBL * 8:2 ² οὐδέπω οὐδὲν RP f³⁵ TR | οὐπω TNT² WH NA NIV SBL * 8:4 ἕτερος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:5 εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς RP TNT² WH NA NIV SBL | εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς f³⁵ TR * 8:7 συνειδήσει RP f³⁵ TR | συνηθεία TNT² WH NA NIV SBL * 8:7 τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι RP f³⁵ TR | ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου TNT² WH NA NIV SBL * 8:8 παρίστησιν RP f³⁵ | παρίστησι TR | παραστήσει TNT² WH NA NIV SBL * 8:8 γὰρ RP f³⁵ TR SBL | - TNT² WH NA NIV * 8:8 ² ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα RP f³⁵ TR SBL | ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεθα TNT² | ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν WH NA NIV * 8:9 ἀσθενούσιν RP f³⁵ TR | ἀσθενέσιν TNT² WH NA NIV SBL * 8:11 Καὶ ἀπολεῖται RP f³⁵ TR | Ἀπόλλυται γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 8:11 ² ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει RP f³⁵ TR | ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς TNT² WH NA NIV SBL

9

1 *□Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; □ Οὐχὶ *□Ἰησοῦν χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν □ ἐώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; 2 Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς *□τῆς ἐμῆς □ ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. 3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν *□αὕτη ἐστίν. □ 4 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; 5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναικὰ περιάγειν, ὥς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ Κηφᾶς; 6 Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν *□τοῦ □ μὴ ἐργάζεσθαι; 7 Τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ *□ἐκ τοῦ καρποῦ □ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; *□Ἡ □ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; 8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; Ἡ *□οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα □ λέγει; 9 Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; 10 Ἡ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι *□ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει □ ὁ ἄροτριῶν ἄροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν *□τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι. □ 11 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; 12 Εἰ ἄλλοι τῆς *□ἐξουσίας ὑμῶν □ μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ *□²ἐγκοπὴν τινα □ δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. 13 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι *□ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ *□προσεδρεύοντες □ τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 Οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. 15 Ἐγὼ δὲ *□οὐδενὶ ἐχρησάμην □ τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου *□²ἵνα τις κενώσῃ. □ 16 Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ *□δέ □ μοι ἐστίν, ἐὰν μὴ *□²εὐαγγελίζωμαι. □ 17 Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 Τίς οὖν *□μοί □ ἐστίν ὁ μισθός; Ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον *□τοῦ χριστοῦ, □ εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. 20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, *□ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω. 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς

* 9:1 □ Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; RP f³⁵ TR | Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; TNT² WH NA NIV SBL * 9:1 □ Ἰησοῦν χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν RP f³⁵ TR | Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * 9:2 □ τῆς ἐμῆς RP f³⁵ TR | μου τῆς TNT² WH NA NIV SBL * 9:3 □ αὕτη ἐστίν RP f³⁵ | αὕτη ἐστὶ TR | ἐστὶν αὕτη TNT² WH NA NIV SBL * 9:6 □ τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:7 □ ἐκ τοῦ καρποῦ RP f³⁵ TR | τὸν καρπὸν TNT² WH NA NIV SBL * 9:7 □ Ἡ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * 9:8 □ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα RP f³⁵ TR | καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ TNT² WH NA NIV SBL * 9:10 □ ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει RP f³⁵ TR | ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι TNT² WH NA NIV SBL * 9:10 □ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι RP f³⁵ TR | ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν TNT² WH NA NIV SBL * 9:12 □ ἐξουσίας ὑμῶν RP f³⁵ TR | ὑμῶν ἐξουσίας TNT² WH NA NIV SBL * 9:12 □ ² ἐγκοπὴν τινα RP f³⁵ TR | τινα ἐγκοπὴν TNT² WH NA NIV SBL * 9:13 □ - RP f³⁵ TR | τὰ TNT² WH NA NIV SBL * 9:13 □ προσεδρεύοντες RP f³⁵ TR | παρεδρεύοντες TNT² WH NA NIV SBL * 9:15 □ οὐδενὶ ἐχρησάμην RP f³⁵ TR | οὐ κέχρημαι οὐδενὶ TNT² WH NA NIV SBL * 9:15 □ ² ἵνα τις κενώσῃ RP f³⁵ TR | οὐδεὶς κενώσῃ TNT² WH NA NIV SBL * 9:16 □ δέ RP f³⁵ TR | γάρ TNT² WH NA NIV SBL * 9:16 □ ² εὐαγγελίζωμαι RP f³⁵ TR | εὐαγγελίσωμαι TNT² WH NA NIV SBL * 9:18 □ μοί RP f³⁵ TR | μού TNT² WH NA NIV SBL * 9:18 □ τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:20 □ - RP f³⁵ TR | μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον TNT² WH NA NIV SBL

ἄνομος, μὴ ὦν *□ἄνομος θεῶ ἄλλ' ἔννομος χριστῶ, □ ἵνα κερδήσω *□ ἀνόμους.
 22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν *□ὥς □ ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. Τοῖς
 πᾶσιν γέγονα *□²τὰ □ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 *□Τοῦτο □ δὲ ποιῶ διὰ
 τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. 24 Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
 τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτως τρέχετε,
 ἵνα καταλάβητε. 25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν
 ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 Ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω
 ὥς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυκτεύω, ὥς οὐκ ἄερα δέρων· 27 ἄλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ
 σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως, ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10

1 Οὐ θέλω *□δὲ □ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ
 τὴν νεφέλῃν ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, 2 καὶ πάντες εἰς
 τὸν Μωϋσῆν *□ἐβαπτίσαντο □ ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, 3 καὶ πάντες τὸ
 αὐτὸ *□βρῶμα πνευματικὸν □ ἔφαγον, 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ *□πόμα πνευματικὸν
 ἔπιον· □ ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ *□²δὲ πέτρα □ ἦν ὁ
 χριστός. 5 Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν
 γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς
 ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. 7 Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε,
 καθὼς τινες αὐτῶν· *□ὥσπερ □ γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν,
 καὶ ἀνέστησαν παίζειν. 8 Μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν,
 καὶ ἔπεσον *□ἐν □ μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. 9 Μηδὲ ἐκπειράζωμεν
 *□τὸν χριστόν, □ καθὼς *□καί □ τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων
 *□²ἀπώλουντο. □ 10 Μηδὲ γογγύζετε, *□καθὼς □ *□καί □ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν,
 καὶ ἀπώλουντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 Ταῦτα δὲ *□πάντα □ *□τύποι συνέβαινον □
 ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων
 *□²κατήντησεν. □ 12 Ὡστε ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. 13 Πειρασμὸς
 ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· *□πιστὸς □ δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς
 πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἑκβασιν,
 τοῦ δύνασθαι *□ὑμᾶς □ ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 15 Ὡς φρονίμοις
 λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. 16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν,

* 9:21 □ ἄνομος θεῶ ἄλλ' ἔννομος χριστῶ RP f³⁵ TR | ἄνομος θεοῦ ἄλλ' ἔννομος Χριστοῦ TNT² WH NA
 NIV SBL * 9:21 □ - RP f³⁵ TR | τοὺς TNT² WH NA NIV SBL * 9:22 □ ὥς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV
 SBL * 9:22 □² τὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:23 □ Τοῦτο RP f³⁵ TR | Πάντα TNT² WH NA
 NIV SBL * 10:1 □ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 10:2 □ ἐβαπτίσαντο RP f³⁵ TR TNT² WH
 NA²⁵ SBL | ἐβαπτίσθησαν NA²⁷⁺²⁸ NIV * 10:3 □ βρῶμα πνευματικὸν RP f³⁵ TR | πνευματικὸν βρῶμα
 TNT² WH NA NIV SBL * 10:4 □ πόμα πνευματικὸν ἔπιον RP f³⁵ TR | πνευματικὸν ἔπιον πόμα TNT² WH NA
 NIV SBL * 10:4 □² δὲ πέτρα RP f³⁵ TR | πέτρα δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 10:7 □ ὥσπερ RP f³⁵ TNT²
 WH NA NIV SBL | ὥς TR * 10:8 □ ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:9 □ τὸν χριστόν RP f³⁵ TR
 NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL | τὸν κύριον TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ * 10:9 □ καί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 10:9 □² ἀπώλουντο RP f³⁵ TR | ἀπώλλυντο TNT² WH NA NIV SBL * 10:10 □ καθὼς RP f³⁵ TR | καθάπερ
 TNT² WH NA NIV SBL * 10:10 □ καί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:11 □ πάντα RP f³⁵ TR | -
 TNT² WH NA NIV SBL * 10:11 □ τύποι συνέβαινον RP f³⁵ TR | τυπικῶς συνέβαινε TNT² WH NA NIV SBL
 * 10:11 □² κατήντησεν RP f³⁵ TR | κατήντηκεν TNT² WH NA NIV SBL * 10:13 □ πιστὸς RP TR TNT² WH
 NA NIV SBL | δυνατὸς f³⁵ * 10:13 □ ὑμᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

οὐχὶ κοινωνία * τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; ¹⁷ Ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα, οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· * οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; ¹⁹ Τί οὖν φημι; * Ὅτι εἰδωλὸν τί ἐστίν; Ἡ ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐστίν; ²⁰ Ἀλλ' ὅτι * ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. ²¹ Οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ²² Ἡ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;

²³ * Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου * ἑκάστος. ²⁵ Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ²⁶ Τοῦ * γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ Εἰ * δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ²⁸ Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, Τοῦτο * εἰδωλόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν. * Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁹ Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; ³⁰ Εἰ * ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; ³¹ Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ³² Ἀπρόσκοποι * γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλήσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ. ³³ καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ * συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

11

¹ Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ.

² Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, * ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν· κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ * τοῦ χριστοῦ, ὁ θεός. ⁴ Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁵ Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν * ἑαυτῆς· ἐν γὰρ ἐστὶν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένη. ⁶ Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ⁷ Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· * γυνή

* **10:16** τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν RP f³⁵ | τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστὶ TR | ἐστίν τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **10:18** οὐχὶ RP f³⁵ TR TNT² | οὐχ WH NA NIV SBL * **10:19** Ὅτι εἰδωλὸν τί ἐστίν; Ἡ ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐστίν; RP f³⁵ TR | Ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐστίν; Ἡ ὅτι εἰδωλὸν τί ἐστίν; TNT² WH NA NIV SBL * **10:20** ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ θεῷ· RP f³⁵ TR | ἃ θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· TNT² WH | ἃ θύουσιν, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· NA NIV SBL * **10:23** Πάντα μοι ἔξεστιν ... Πάντα μοι ἔξεστιν RP f³⁵ TR | Πάντα ἔξεστιν ... Πάντα ἔξεστιν TNT² WH NA NIV SBL * **10:24** ἑκάστος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:26** γὰρ κυρίου RP f³⁵ TR | κυρίου γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **10:27** δέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:28** εἰδωλόθυτόν RP f³⁵ TR | ἱερόθυτόν TNT² WH NA NIV SBL * **10:28** Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:30** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δὲ TR * **10:32** γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις RP f³⁵ TR | καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε TNT² WH NA NIV SBL * **10:33** συμφέρον RP f³⁵ TR | σύμφορον TNT² WH NA NIV SBL * **11:2** ἀδελφοί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:3** - RP f³⁵ TR | τοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **11:5** ἑαυτῆς RP f³⁵ TR | αὐτῆς TNT² WH NA NIV SBL * **11:7** - RP f³⁵ TR | ἡ TNT² WH NA NIV SBL

δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. ⁸ Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναικα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ Πλὴν *οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, ἐν κυρίῳ. ¹² Ὡς περ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναικα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; ¹⁴ *Ἡ οὐδὲ *αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν; ¹⁵ Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστίν. Ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται. * ¹⁶ Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνηκος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦτο δὲ *παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον συνέρχεσθε. ¹⁸ Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν *ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. ¹⁹ Δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα *οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. ²¹ Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. ²² Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἡ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί *ὑμῖν εἶπω; Ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; Οὐκ ἐπαινῶ. ²³ Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον, ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ εἶπεν, *Λάβετε, φάγετε, Τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν *κλόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, *ὅσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε *τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρι οὗ *ἂν ἔλθῃ. ²⁷ Ὡστε ὃς ἂν *ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως τοῦ κυρίου, ἐνοχος ἔσται *τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. ²⁹ Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων *ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα *τοῦ κυρίου. ³⁰ Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ³¹ Εἰ *γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν,

* **11:11** οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός RP f³⁵ TR | οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός TNT² WH NA NIV SBL * **11:14** Ἡ οὐδὲ *αὐτὴ ἡ φύσις RP f³⁵ TR | ἡ φύσις αὐτὴ TNT² WH NA NIV SBL * **11:15** οὐδὲ *αὐτὴ TR TNT² WH NA NIV * **11:17** παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν TNT² * **11:18** οὐδὲ *αὐτὴ TR TNT² WH NA NIV SBL | τῇ TR * **11:19** οὐδὲ *αὐτὴ TR TNT² WH NA NIV SBL * **11:22** ὑμῖν εἶπω RP f³⁵ TR | εἶπω ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **11:24** Λάβετε, φάγετε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:24** κλόμενον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:25** ὅσάκις ἂν πίνητε ... Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε RP f³⁵ TR | ὅσάκις ἐὰν πίνητε ... Ὅσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε TNT² WH NA NIV SBL * **11:26** τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο RP f³⁵ TR | τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον TNT² WH NA NIV SBL * **11:26** ἂν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:27** ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως τοῦ κυρίου RP | ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως f³⁵ TR | ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως TNT² WH NA NIV SBL * **11:27** τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ σώματος καὶ αἵματος TR * **11:29** ἀναξίως RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:29** τοῦ κυρίου RP f³⁵ TR NIV⁷³ | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **11:31** γὰρ RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL

οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ³² Κρινόμενοι δέ, ὑπὸ *κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ³³ Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. ³⁴ Εἰ *δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

12

¹ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ² Οἴδατε ὅτι *ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. ³ Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει Ἀνάθεμα *Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, *Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

⁴ Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. ⁵ Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. ⁶ Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, *ὁ δὲ αὐτός *ἐστὶν θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ⁷ Ἐκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ⁸ Ὡ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ⁹ *ἐτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ *αὐτῷ πνεύματι. ¹⁰ ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἐτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἐρμηνεία γλωσσῶν. ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

¹² Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστίν, καὶ μέλη *ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος *τοῦ ἐνός, πολλά ὄντα, ἐν ἐστίν σῶμα· οὕτως καὶ ὁ χριστός. ¹³ Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες *εἰς ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. ¹⁴ Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁶ Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁷ Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὀσφρησις; ¹⁸ *Νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. ¹⁹ Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ Νῦν δὲ πολλά *μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. ²¹ Οὐ δύναται δὲ *ὁ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν, Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ²² Ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστιν· ²³ καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· ²⁴ τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει· *ἀλλ' ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ

* 11:32 □ - RP f³⁵ TR SBL | τοῦ TNT² WH NA NIV * 11:34 □ δέ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 12:2 □ ὅτε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 12:3 □ Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL
 * 12:3 □² Κύριον Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | Κύριος Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL * 12:6 □ ὁ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | καὶ ὁ WH * 12:6 □² ἐστὶν RP f³⁵ | ἐστὶ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:9 □ ἐτέρῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ RP f³⁵ TR | ἐτέρῳ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ TNT² | ἐτέρῳ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ ... ἄλλῳ δὲ WH NA NIV | ἐτέρῳ ... ἄλλῳ ... ἄλλῳ ... ἄλλῳ ... ἄλλῳ ... ἄλλῳ ... ἄλλῳ SBL * 12:9 □² αὐτῷ RP f³⁵ TR | ἐνὶ TNT² WH NA NIV SBL * 12:12 □ ἔχει πολλά RP f³⁵ TR | πολλά ἔχει TNT² WH NA NIV SBL
 * 12:12 □ τοῦ ἐνός RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:13 □ εἰς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL
 * 12:18 □ νυνὶ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | νῦν TNT² WH NA²⁵ * 12:20 □ μὲν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 12:21 □ ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 12:24 □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | τιμῆς NIV⁷³

σῶμα, τῷ *ὑστεροῦντι* περισσοτέραν δοὺς τιμὴν, ²⁵ ἵνα μὴ ἦ *σχίσματα* ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. ²⁶ Καὶ *εἴτε* πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται *ἐν* μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. ²⁷ Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. ²⁸ Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεῦτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, *εἴτα* χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ Μὴ πάντες ἀπόστολοι; Μὴ πάντες προφῆται; Μὴ πάντες διδασκαλοι; Μὴ πάντες δυνάμεις; ³⁰ Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; Μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ³¹ Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ *κρείττονα*. Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13

¹ Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. ² Καὶ ἐὰν ἔχω προφητεῖαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὅρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. ³ Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα *καυθήσομαι*, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. ⁴ Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· *ἡ ἀγάπη* οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ⁸ Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε *ἐκπίπτει*· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. ⁹ Ἐκ μέρους *ἡ δὲ* γινώσκω, καὶ ἐκ μέρους προφητεύω. ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, *τότε* τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ¹¹ Ὅτε ἤμην νήπιος, *ὥς* νήπιος ἐλάλουν, ὥς νήπιος ἐφρόνουν, ὥς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε *ἡ δὲ* γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. ¹² Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ¹³ Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14

¹ Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ² Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ *τῷ* θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. ³ Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομῆν

* **12:24** ὑστεροῦντι RP f³⁵ TR SBL | ὑστερουμένῳ TNT² WH NA NIV * **12:25** σχίσματα RP | σχίσμα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:26** εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. RP TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. f³⁵ | εἴ τι πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. TNT² | εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. WH | εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. NA²⁵ SBL * **12:26** ἐν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **12:28** εἴτα RP f³⁵ TR | ἔπειτα TNT² WH NA NIV SBL * **12:31** κρείττονα RP f³⁵ TR | μείζονα TNT² WH NA NIV SBL * **13:3** καυθήσομαι f³⁵ NA²⁵ NIV⁷³ SBL | καυθήσωμαι RP TR TNT² | καυχῆσωμαι WH NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ * **13:4** ἡ ἀγάπη RP f³⁵ TR TNT² NA NIV⁷³ SBL | - WH NIV¹¹ * **13:8** ἐκπίπτει RP f³⁵ TR | πίπτει TNT² WH NA NIV SBL * **13:9** ἡ δὲ RP f³⁵ | γὰρ TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:10** τότε RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** ὥς νήπιος ἐλάλουν, ὥς νήπιος ἐφρόνουν, ὥς νήπιος ἐλογιζόμην RP f³⁵ TR | ἐλάλουν ὥς νήπιος, ἐφρόνουν ὥς νήπιος, ἐλογιζόμην ὥς νήπιος TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** ἡ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:2** τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ⁴ Ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μεῖζων *□γὰρ□ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ *□²διερμηνεύει,□ ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομῇ λάβῃ. ⁶ *□Νυνὶ□ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, *□²ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ;□ ⁷ Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολῇ τοῖς φθόγγοις μὴ *□διδῶ,□ πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; ⁸ Καὶ γὰρ ἐὰν ᾄδῃ *□φωνὴν σάλπιγγι□ δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; ⁹ Οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; Ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. ¹⁰ Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν *□ἐστὶν□ ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν *□αὐτῶν□ ἄφωνον. ¹¹ Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ¹² Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. ¹³ *□Διόπερ□ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. ¹⁵ Τί οὖν ἐστίν; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ¹⁶ Ἐπεὶ ἐὰν *□εὐλογήσης□ *□ *□τῷ□ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἔρεῖ τὸ Ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν; ¹⁷ Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ¹⁸ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ *□μου,□ πάντων ὑμῶν μᾶλλον *□γλώσσαις□ *□²λαλῶν·□ ¹⁹ ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους *□διὰ τοῦ νοός□ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίου λόγους ἐν γλώσσῃ.

²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χερίσιν *□ἐτέροις□ λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. ²² Ὡστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες *□γλώσσαις λαλῶσιν,□ εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ²⁴ Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ *□καὶ οὕτως□ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται· καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσῃ τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι *□Ὁ θεὸς ὄντως□ ἐν ὑμῖν ἐστίν.

* **14:5** □ γὰρ RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **14:5** □² διερμηνεύει RP f³⁵ | διερμηνεύῃ TR TNT² WH NA NIV SBL * **14:6** □ Νυνὶ RP f³⁵ TR | Νῦν TNT² WH NA NIV SBL * **14:6** □² ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ NA²⁵ * **14:7** □ διδῶ RP f³⁵ | δῶ TR TNT² WH NA NIV SBL * **14:8** □ φωνὴν σάλπιγγι RP f³⁵ TR TNT² SBL | σάλπιγγι φωνὴν WH NA NIV * **14:10** □ ἐστὶν RP f³⁵ TR | εἰσιν TNT² WH NA NIV SBL * **14:10** □ αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:13** □ Διόπερ RP f³⁵ TR | Διὸ TNT² WH NA NIV SBL * **14:16** □ εὐλογήσης RP f³⁵ TR | εὐλογῆς TNT² WH NA NIV SBL * **14:16** □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἐν WH NA NIV * **14:16** □ τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:18** □ μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:18** □ γλώσσαις RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | γλώσση TNT² * **14:18** □² λαλῶν RP f³⁵ TR | λαλῶ TNT² WH NA NIV SBL * **14:19** □ διὰ τοῦ νοός RP f³⁵ TR | τῷ νοί TNT² WH NA NIV SBL * **14:21** □ ἐτέροις RP f³⁵ TR | ἐτέρων TNT² WH NA NIV SBL * **14:23** □ γλώσσαις λαλῶσιν RP f³⁵ TR | λαλῶσιν γλώσσαις TNT² WH NA NIV SBL * **14:25** □ καὶ οὕτω(ς) RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **14:25** □ Ὁ θεὸς ὄντως RP TR | Ὀντως ὁ θεὸς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL

26 Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος *□ὕμῶν□ ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, *□γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, □ ἐρμηνείαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν *□γινέσθω.□ 27 Εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω. 28 ἔαν δὲ μὴ ἦ *□διερμηνευτής,□ σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἐαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. 29 Προφητῇ δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. 30 Ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 31 Δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μαυθάνωσιν, καὶ πάντες παρακαλῶνται. 32 καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. 33 Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασίας ὁ θεός, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ γυναῖκες *□ὕμῶν□ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ *□ἐπιτέτραπται□ αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' *□ὑποτάσσεσθαι,□ καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. 35 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶν *□γυναιξιν□ *□ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.□ 36 Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; Ἡ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι *□ κυρίου *□εἰσὶν ἐντολαί.□ 38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, *□ἀγνοεῖτω.□

39 Ὡστε, ἀδελφοί, *□ ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν *□γλώσσαις μὴ κωλύετε.□ 40 πάντα *□ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε· τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε. 3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· 4 καὶ ὅτι ἐτάφη· καὶ ὅτι ἐγήγερται *□τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ□ κατὰ τὰς γραφάς· 5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἴτα τοῖς δώδεκα· 6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ *□καὶ□ ἐκοιμήθησαν· 7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἴτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· 8 ἔσχατον δὲ πάντων, ὡς περὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κάμοι. 9 Ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. 10 Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ *□ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσώτερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.□ 11 Εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

* 14:26 □ ὑμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:26 □ γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει RP f³⁵ TR | ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει TNT² WH NA NIV SBL * 14:26 □ γινέσθω RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γενέσθω TR * 14:28 □ διερμηνευτής RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐρμηνευτής TNT² * 14:34 □ ὑμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 14:34 □ ἐπιτέτραπται RP f³⁵ TR | ἐπιτρέπεται TNT² WH NA NIV SBL * 14:34 □ ὑποτάσσεσθαι RP f³⁵ TR | ὑποτασσέσθωσαν TNT² WH NA NIV SBL * 14:35 □ γυναιξιν RP f³⁵ TR | γυναικὶ TNT² WH NA NIV SBL * 14:35 □ ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν RP f³⁵ TR | λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ TNT² WH NA NIV SBL * 14:37 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * 14:37 □ εἰσὶν ἐντολαί RP f³⁵ TR | ἐστὶν ἐντολή TNT² WH NA NIV | ἐστὶν SBL * 14:38 □ ἀγνοεῖτω RP f³⁵ TR TNT² | ἀγνοεῖται WH NA NIV SBL * 14:39 □ - RP f³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL * 14:39 □ γλώσσαις μὴ κωλύετε RP f³⁵ TR | μὴ κωλύετε γλώσσαις TNT² WH NA NIV SBL * 14:40 □ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 15:4 □ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP f³⁵ TR | τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ TNT² WH NA NIV SBL * 15:6 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 15:10 □ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ ... ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ ... ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹

¹² Εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν *τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁴ εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα *τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ *δὲ καὶ ἡ πίστις *ὑμῶν. ¹⁵ Εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἡγείρην τὸν χριστόν, ὃν οὐκ ἡγείρην, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁷ εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν. *ἔτι ἔστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ¹⁸ Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ ἀπώλονται. ¹⁹ Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ *ἡλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

²⁰ Νυνὶ δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων *ἐγένετο. ²¹ Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου *ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²² Ὡς περ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ²³ Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστός, ἔπειτα οἱ *τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ²⁴ Εἴτα τὸ τέλος, ὅταν *παραδῶ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ²⁵ Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρι οὗ *ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθρούς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ Ἐσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. ²⁷ Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι Πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ²⁸ Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε *καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ θεὸς *²τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

²⁹ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι; Ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ *τῶν νεκρῶν; ³⁰ Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν *ὑμετέραν καύχησιν, *ἣν ἔχω ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ³² Εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ Μὴ πλανᾶσθε· Φθείρουσιν ἥθη χρηστὰ ὁμιλίας κακαί. ³⁴ Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν *λέγω.

³⁵ Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; Ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ³⁶ *Ἄφρον, σὺ δὲ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· ³⁷ καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἢ τινοῦ τῶν λοιπῶν· ³⁸ ὁ δὲ θεὸς *αὐτῷ δίδωσιν σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ

* **15:12** ὁτι τινες ἐν ὑμῖν RP f³⁵ TR | ἐν ὑμῖν τινες TNT² WH NA NIV SBL * **15:14** ὁ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | καὶ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **15:14** ὁ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:14** ὁ ὑμῶν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἡμῶν WH * **15:17** ὁ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐστίν WH NA²⁵ * **15:19** ὁ ἡλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ RP f³⁵ TR | ἐν χριστῷ ἡλπικότες ἐσμὲν TNT² WH NA NIV SBL * **15:20** ὁ ἐγένετο RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:21** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:23** ὁ τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **15:24** ὁ παραδῶ RP f³⁵ TR | παραδιδοῖ TNT² NA²⁵ | παραδιδῶ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **15:25** ὁ ἂν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:28** ὁ καὶ RP f³⁵ TR WH NA | - TNT² NIV SBL * **15:28** ²τὰ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **15:29** ὁ τῶν νεκρῶν RP f³⁵ TR | αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **15:31** ὁ ὑμετέραν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡμετέραν TR * **15:31** ὁ - RP f³⁵ TR NIV¹¹ SBL | ἀδελφοί TNT² WH NA NIV⁷³ * **15:34** ὁ λέγω RP f³⁵ TR | λαλῶ TNT² WH NA NIV SBL * **15:36** ὁ Ἄφρον RP f³⁵ TR | Ἄφρων TNT² WH NA NIV SBL * **15:38** ὁ αὐτῷ δίδωσιν RP f³⁵ | αὐτῷ δίδωσι TR | δίδωσιν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL

τῶν σπερμάτων *□τὸ□ ἴδιον σῶμα. ³⁹ Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ· ἀλλὰ *□ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν.□ ⁴⁰ Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ⁴⁴ σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. *□ Ἔστιν σῶμα ψυχικόν, *□καὶ ἔστιν□ *□σῶμα□ πνευματικόν. ⁴⁵ Οὕτως καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ⁴⁶ Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος *□ὁ κύριος□ ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, *□φορέσωμεν□ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

⁵⁰ Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ *□δύνανται,□ οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ⁵¹ Ἰδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες *□μὲν□ οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ⁵⁴ Ὅταν δὲ *□τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ□ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται *□ ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῆκος. ⁵⁵ *□Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νῆκος;□ ⁵⁶ Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· ⁵⁷ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῆκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁵⁸ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16

¹ Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ² Κατὰ μίαν *□σαββάτων□ ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὃ τι *□²ἂν□ *□³εὐδοῶται,□ ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. ³ Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς *□ἐὰν□ δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· ⁴ ἐὰν

* **15:38** □ τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:39** □ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν RP f³⁵ | ἄλλη μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν TR | ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων TNT² WH NA NIV SBL * **15:44** □ - RP f³⁵ TR | Eι TNT² WH NA NIV SBL * **15:44** □ καὶ ἔστιν RP f³⁵ | καὶ ἔστι TR | ἔστιν καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **15:44** □ σῶμα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:47** □ ὁ κύριος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:49** □ φορέσωμεν RP f³⁵ TNT² WH | φορέσομεν TR NA NIV SBL * **15:50** □ δύνανται RP f³⁵ TR | δύναται TNT² WH NA NIV SBL * **15:51** □ μὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **15:54** □ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **15:54** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | τὴν WH * **15:55** □ Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νῆκος; RP f³⁵ TR | Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ νῆκος; Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; TNT² WH NA NIV SBL * **16:2** □ σαββάτων RP f³⁵ TR | σαββάτου TNT² WH NA NIV SBL * **16:2** □ ² ἂν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL * **16:2** □ ³ εὐδοῶται RP TR TNT² WH NA NIV SBL | εὐδοῦται f³⁵ * **16:3** □ ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἂν TNT²

δὲ *ἢ ἄξιον τοῦ κάμει πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται. ⁵ Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι· ⁶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχόν *παραμενῶ, ἢ *καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ ἔαν πορεύωμαι. ⁷ Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω *δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος *ἐπιτρέπη. ⁸ Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· ⁹ θύρα γάρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

¹⁰ Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ. ¹¹ Μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς *με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. ¹² Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

¹³ Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. ¹⁴ Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

¹⁵ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί—οἶδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς— ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ *ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν. ¹⁸ Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

¹⁹ Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· *ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ²⁰ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

²¹ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. ²² Εἴ τις οὐ φιλεῖ *τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἥτω ἀνάθεμα. Μαράνα θά. ²³ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

²⁴ Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. *Ἀμήν.

* **16:4** ἢ ἄξιον RP f³⁵ TR | ἄξιον ἢ TNT² WH NA NIV SBL * **16:6** παραμενῶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καταμενῶ WH NA²⁵ * **16:6** καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | – WH * **16:7** δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **16:7** ἐπιτρέπη RP f³⁵ TR | ἐπιτρέψη TNT² WH NA NIV SBL * **16:11** με RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐμέ TNT² * **16:17** ὑμῶν RP f³⁵ TR | ὑμέτερον TNT² WH NA NIV SBL * **16:19** ἀσπάζονται ... Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα RP f³⁵ TR | ἀσπάζονται ... Ἀκύλας καὶ Πρίσκα TNT² | ἀσπάζεται ... Ἀκύλας καὶ Πρίσκα WH NA NIV SBL * **16:22** τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν ... τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP TR | τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν ... τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ f³⁵ | τὸν κύριον ... τοῦ κυρίου Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **16:24** Ἀμήν. RP f³⁵ TR NIV¹¹ | – TNT² WH NA NIV⁷³ SBL

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β΄

¹ Παῦλος ἀπόστολος *Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὗσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. ³ Εὐλόγητός ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, ⁴ ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ⁵ Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ *τοῦ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ⁶ Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, *τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· ⁷ εἰδότες ὅτι *ὥσπερ κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. ⁸ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, *ὅτι ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης *ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν *ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ⁹ Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχέκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου *ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, ¹¹ συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ *ὑμῶν.

¹² Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν *ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ *θεοῦ, *οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. ¹³ Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι *καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε· ¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ *τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

¹⁵ Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην *ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον, ἵνα δευτέραν *χάριν *ἔχητε· ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ

* **1:1** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:5** τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **1:6** τῆς ἐνεργουμένης ... πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπίς ... ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα ... παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· RP f³⁵ TNT² | τῆς ἐνεργουμένης ... πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα ... παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπίς ... ὑπὲρ ὑμῶν· TR | εἴτε παρακαλούμεθα ... παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ... πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπίς ... ὑπὲρ ὑμῶν· WH NA NIV SBL * **1:7** ὥσπερ RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** ὑπὲρ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | περὶ TNT² * **1:8** ἡμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύναμιν RP f³⁵ TR | ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρῆθημεν TNT² WH NA NIV SBL * **1:10** ἐρρύσατο ... ῥύεται ... ῥύσεται RP f³⁵ TR | ἐρύσατο ... ῥύσεται ... ῥύσεται TNT² WH | ἐρρύσατο ... ῥύσεται ... ῥύσεται NA NIV SBL * **1:11** ὑμῶν RP f³⁵ | ἡμῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** ἀπλότητι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ | ἀγιότητι TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * **1:12** - RP f³⁵ TR | τοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** ² - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV SBL | καὶ WH NA²⁷⁺²⁸ * **1:13** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:14** τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR TNT² NIV | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ WH NA SBL * **1:15** ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον RP | πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν τὸ πρότερον f³⁵ | πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον TR | πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν TNT² WH NA NIV SBL * **1:15** ² χάριν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | χάραν WH * **1:15** ³ ἔχητε RP f³⁵ TR | σχῆτε TNT² WH NA NIV SBL

πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ Τοῦτο οὖν βουλευόμενος, μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἡ ἃ βουλευόμεαι, κατὰ σάρκα βουλευόμεαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναί, ναὶ καὶ τὸ Οὐ, οὐ; ¹⁸ Πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ οὐ. ¹⁹ Ὁ *ὅ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς *Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ²⁰ Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, * καὶ *ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμήν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, θεός· ²² ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἄρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

²³ Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. ²⁴ Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

2

¹ Ἐκρίνα *ὅ δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν *ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ² Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς *ἐστίν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ Καὶ ἔγραψα *ὅ ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην *ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

⁵ Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους—ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ—πάντας ὑμᾶς. ⁶ Ἰκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων· ⁷ ὥστε τούναντίον *μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. ⁸ Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. ⁹ Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ¹⁰ Ὡ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ *εἰ τι κεχάρισμαι, ὧ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

¹² Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. ¹⁴ Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. ¹⁵ Ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ *θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;

* **1:18** ἐγένετο RP f³⁵ TR | ἐστίν TNT² WH NA NIV SBL * **1:19** ὅ γὰρ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ θεοῦ γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **1:19** ὁ Ἰησοῦς χριστὸς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | χριστὸς Ἰησοῦς WH NA²⁵ * **1:20** ὅ - RP f³⁵ TR | διὸ TNT² WH NA NIV SBL * **1:20** ἐν αὐτῷ RP f³⁵ TR | δι' αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** ὅ δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | γὰρ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **2:1** ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς TR * **2:2** ἐστίν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** ὅ ὑμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** ἔχω RP f³⁵ TR | σχῶ TNT² WH NA NIV SBL * **2:7** μᾶλλον RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **2:10** εἰ τι κεχάρισμαι, ὧ κεχάρισμαι RP f³⁵ TR | ὁ κεχάρισμαι, εἰ τι κεχάρισμαι TNT² WH NA NIV SBL * **2:16** θανάτου εἰς θάνατον ... ζωῆς εἰς ζωὴν RP f³⁵ TR | ἐκ θανάτου εἰς θάνατον ... ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν TNT² WH NA NIV SBL

17 Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ *ἄλλοι, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' *²ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

3

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; *Εἰ μὴ χρῆζομεν, ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν *συστατικῶν; ² Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων. ³ φανερούμενοι ὅτι ἐστέ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶν *καρδίαις σαρκίναίς. ⁴ Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. ⁵ οὐχ ὅτι *ἱκανοὶ ἐσμεν ἅφ' ἑαυτῶν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ. ⁶ ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτένει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. ⁷ Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν *γράμμασιν, ἐντετυπωμένη *ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ Εἰ γὰρ *ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης *ἐν δόξῃ. ¹⁰ Καὶ γὰρ *οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἔνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ¹¹ Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

¹² Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα. ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον *ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον *τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ τι ἐν χριστῷ καταργεῖται. ¹⁵ Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα *ἀναγινώσκεται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. ¹⁶ Ἡνίκα *δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ Ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, *ἐκεῖ ἐλευθερία. ¹⁸ Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4

1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἡλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν· ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ

* 2:17 ἄλλοι RP f³⁵ | πολλοὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * 2:17 ² ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | ὡς ἐκ θεοῦ, κατέναντι θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 3:1 Εἰ RP f³⁵ TR | Ἡ TNT² WH NA NIV SBL * 3:1 συστατικῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:3 καρδίαις RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καρδίας TR * 3:5 ἱκανοὶ ἐσμεν ἅφ' ἑαυτῶν ... ἐξ ἑαυτῶν RP f³⁵ TR | ἅφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμεν ... ἐξ αὐτῶν TNT² | ἅφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμεν ... ἐξ αὐτῶν WH SBL | ἅφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμεν ... ἐξ αὐτῶν NA NIV * 3:7 γράμμασιν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | γράμματι TNT² * 3:7 ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:9 ἡ διακονία RP f³⁵ TR WH NA²⁵ | τῇ διακονίᾳ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 3:9 ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:10 οὐ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὐδὲ TR * 3:13 ἑαυτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 3:14 - RP f³⁵ TR | ἡμέρας TNT² WH NA NIV SBL * 3:15 ἀναγινώσκεται RP f³⁵ TR | ἂν ἀναγινώσκηται TNT² WH NA NIV SBL * 3:16 δ' ἂν RP f³⁵ TR | δὲ ἂν TNT² | δὲ ἂν WH NA NIV SBL * 3:17 ἐκεῖ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ Εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἔστιν κεκαλυμμένον. ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγᾶσαι *□αὐτοῖς□ τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. ⁵ Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ *□χριστὸν Ἰησοῦν□ κύριον· ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ Ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς *□λάμψαι,□ ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ *□²Ἰησοῦ χριστοῦ.□

⁷ Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τούτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἧ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· ⁹ διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι. ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν *□τοῦ κυρίου Ἰησοῦ□ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ Αἰὲ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² Ὡστε *□ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ□ ἐν ὑμῖν. ¹³ Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσά, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν. ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας *□τὸν κύριον Ἰησοῦν□ *□²καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.□ ¹⁵ Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

¹⁶ Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἕξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ *□ἔσωθεν□ *□ ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως *□ἡμῶν□ καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

5

¹ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· ³ *□εἶγε□ καὶ *□²ἐνδυσάμενοι□ οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνῳ στενάζομεν βαρούμενοι· *□ἐφ' ᾧ□ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ⁵ Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ *□καὶ□ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. ⁶ Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ

* **4:4** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** □ χριστὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | Ἰησοῦν χριστὸν NA²⁷⁺²⁸ NIV * **4:6** □ λάμψαι RP f³⁵ TR | λάμψει TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** □² Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | χριστοῦ TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **4:10** □ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **4:12** □ ὁ μὲν θάνατος ... ἡ δὲ ζωὴ RP f³⁵ TR | ὁ θάνατος ... ἡ δὲ ζωὴ TNT² WH NA NIV SBL * **4:14** □ τὸν κύριον Ἰησοῦν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | τὸν Ἰησοῦν SBL * **4:14** □² καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν RP f³⁵ TR | καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **4:16** □ ἔσωθεν RP f³⁵ TR | ἔσω TNT² WH NA NIV SBL * **4:16** □ - RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **4:17** □ ἡμῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **5:3** □ εἶγε RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | εἶ περ TNT² * **5:3** □² ἐνδυσάμενοι RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL | ἐκδυσάμενοι NA²⁷⁺²⁸ * **5:4** □ ἐφ' ᾧ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπειδὴ TR * **5:5** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου— ⁷ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδους— ⁸ θαρροῦμεν δέ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. ⁹ Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ᾧ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε *κακόν.

¹¹ Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. ¹² Οὐ *γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ *οὐ *καρδίᾳ. ¹³ Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ¹⁴ Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι *εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον. ¹⁵ καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ *αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. ¹⁶ Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ *δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκουμεν. ¹⁷ Ὡστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ, γέγονεν καινὰ *τὰ πάντα. ¹⁸ Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ *Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. ¹⁹ ὥς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος *ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

²⁰ Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὥς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. ²¹ Τὸν *γὰρ μὴ γνόντα ἀμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἀμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς *γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6

¹ Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς— ² λέγει γάρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ, νῦν ἡμέρα σωτηρίας— ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς· ⁹ ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ, ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· ¹⁰ ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

* **5:10** κακόν RP f³⁵ TR | φαῦλον TNT² WH NA NIV SBL * **5:12** γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:12** οὐ RP f³⁵ TR | μὴ TNT² WH NA NIV SBL * **5:12** - RP f³⁵ TR | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * **5:14** εἰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:15** αὐτῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | παντῶν f³⁵ * **5:16** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:17** τὰ πάντα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:18** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **5:19** ἐν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **5:21** γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:21** γενώμεθα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γινώμεθα TR

¹¹ Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδιά ἡμῶν πεπλάτυνται. ¹² Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. ¹³ Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν—ὡς τέκνοις λέγω—πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

¹⁴ Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· *¹⁴ τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; Τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ Τίς δὲ συμφώνησις *¹⁵ χριστῶ¹⁵ πρὸς Βελίαρ; Ἡ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ Τίς δὲ συγκατάθεσις¹⁶ ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; *¹⁶ Ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε¹⁶ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται *²μοι² λαός. ¹⁷ Διό, Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, ¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

7

¹ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθарίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

² Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ *³ Οὐ πρὸς κατάκρισιν³ λέγω· προείρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ Πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν *⁵ ἔσχηκεν⁵ ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ⁶ Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ⁸ Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω *⁸ γὰρ⁸ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. ⁹ Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον *¹⁰ κατεργάζεται¹⁰· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.¹⁰ ¹¹ Ἴδου γάρ, αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι *¹¹ ὑμᾶς¹¹, πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοοὺς εἶναι *² ἐν² τῷ πράγματι. ¹² Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, *¹² οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος,

* **6:14** ¹⁴ τίς γὰρ μετοχὴ ... Τίς δὲ κοινωνία ... Τίς δὲ συμφώνησις ... Ἡ τίς μερὶς ... Τίς δὲ συγκατάθεσις RP f³⁵ TR | τίς γὰρ μετοχὴ ... Ἡ τίς κοινωνία ... Τίς δὲ συμφώνησις ... Ἡ τίς μερὶς ... Τίς δὲ συγκατάθεσις TNT² NA NIV SBL | τίς γὰρ μετοχὴ ... Ἡ τίς κοινωνία ... Τίς δὲ συμφώνησις ... Ἡ τίς μερὶς ... Τίς δὲ συγκατάθεσις WH * **6:15** ¹⁵ χριστῶ RP f³⁵ TR | χριστοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **6:16** ¹⁶ Ὑμεῖς ... ἐστε RP f³⁵ TR | Ἡμεῖς ... ἐσμεν TNT² WH NA NIV SBL * **6:16** ² μοι RP f³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL * **7:3** ³ Οὐ πρὸς κατάκρισιν RP f³⁵ TR | Πρὸς κατάκρισιν οὐ TNT² WH NA NIV SBL * **7:5** ⁵ ἔσχηκεν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἔσχεν TNT² * **7:8** ⁸ γὰρ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **7:10** ¹⁰ κατεργάζεται ... κατεργάζεται RP f³⁵ TR | ἐργάζεται ... κατεργάζεται TNT² WH NA NIV SBL * **7:11** ¹¹ ὑμᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:11** ² ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:12** ¹² οὐχ εἵνεκεν ... οὐδὲ εἵνεκεν ... ἀλλ' εἵνεκεν RP f³⁵ TR | οὐχ ἔνεκεν ... οὐδὲ ἔνεκεν ... ἀλλὰ ἔνεκεν TNT² | οὐχ ἔνεκεν ... ἀλλ' οὐδὲ ἔνεκεν ... ἀλλ' ἔνεκεν WH | οὐχ ἔνεκεν ... οὐδὲ ἔνεκεν ... ἀλλ' ἔνεκεν NA NIV SBL

ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν * ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹³ * Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.

Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ὑμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. ¹⁴ Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη· ἀλλ' ὥς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν * ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. ¹⁶ Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

8

¹ Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας. ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσειὰ τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς * τὸν πλοῦτον τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. ³ Ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ * ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι, ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους. * ⁵ καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλ' ἐαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ⁷ Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ * ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. ⁸ Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. ⁹ Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι' * ὑμᾶς ἐπτώχευσεν, πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. ¹⁰ Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. ¹¹ Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως, καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. ¹² Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὼς ἐὰν ἔχη * τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει. ¹³ Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν * δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περισσεύμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ¹⁴ ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περισσεύμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης, ¹⁵ καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασεν· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἡλαττόνησεν.

¹⁶ Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου. ¹⁷ Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ¹⁹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν * σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν * αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ

* **7:12** ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν TR * **7:13** Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ὑμῶν περισσοτέρως μᾶλλον RP | Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν. Περισσοτέρως δὲ μᾶλλον f³⁵ TR | Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον TNT² WH NA NIV SBL * **7:14** ἢ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **8:2** τὸν πλοῦτον RP f³⁵ TR | τὸ πλοῦτος TNT² WH NA NIV SBL * **8:3** ὑπὲρ RP f³⁵ TR | παρὰ TNT² WH NA NIV SBL * **8:4** - RP TNT² WH NA NIV SBL | δέξασθαι ἡμᾶς f³⁵ TR * **8:7** ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν RP f³⁵ TR TNT² NIV⁷³ | ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν WH NA NIV¹¹ SBL * **8:9** ὑμᾶς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἡμᾶς f³⁵ * **8:12** τις RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:13** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **8:19** σὺν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐν TNT² WH NA²⁵ * **8:19** αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | - TNT² WH

προθυμίαν *²ἡμῶν·²⁰ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν·²¹ *²προνοούμενοι² καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων·²² Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς·²³ Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ·²⁴ Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς *²ἐνδείξασθε² *² εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9

¹ Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσὸν μοί ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν·² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ *²ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος² ἠρέθισεν τοὺς πλείονας·³ Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ᾗτε·⁴ μήπως, ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὐρώσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυρθῶμεν ἡμεῖς—ἵνα μὴ *²λέγωμεν² ὑμεῖς—ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ *²τῆς καυχήσεως·⁵ Ἀναγκαῖον οὖν ἠγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν *²εἰς² ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν *²προκατηγγελημένην² εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ *³ὥς³ πλεονεξίαν.

⁶ Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει·⁷ Ἐκαστος καθὼς *²προαιρεῖται² τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός·⁸ *²Δυνατὸς² δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν·⁹ καθὼς γέγραπται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα·¹⁰ Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν *²σπέρμα² τῷ σπείρουντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν *²χορηγήσει², καὶ πληθύνει τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσει² τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ·¹² Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ·¹³ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας·¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν υπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν·¹⁵ Χάρις *²δὲ² τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῇ αὐτοῦ δωρεᾷ.

* **8:19** ² ἡμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῶν TR * **8:21** ² προνοούμενοι RP f³⁵ TR | προνοοῦμεν γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **8:24** ² ἐνδείξασθε RP f³⁵ TR WH | ἐνδεικνύμενοι TNT² NA NIV SBL * **8:24** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **9:2** ² ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος RP f³⁵ TR | τὸ ὑμῶν ζῆλος TNT² WH NA NIV SBL * **9:4** ² λέγωμεν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | λέγω NA²⁷⁺²⁸ NIV * **9:4** ² τῆς καυχήσεως RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** ² εἰς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | πρὸς TNT² * **9:5** ² προκατηγγελημένην RP f³⁵ TR | προεπηγγελημένην TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** ³ ὥς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὥσπερ TR * **9:7** ² προαιρεῖται RP f³⁵ TR | προήρηται TNT² WH NA NIV SBL * **9:8** ² Δυνατὸς RP f³⁵ TR | Δυνατεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **9:10** ² σπέρμα RP f³⁵ TR WH NA²⁵ | σπόρον TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **9:10** ² χορηγήσει ... πληθύνει ... αὐξήσει RP f³⁵ TR | χορηγήσει ... πληθυνεῖ ... αὐξήσει TNT² WH NA NIV SBL * **9:15** ² δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

10

1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς. 2 δέομαι δέ, τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινὰς τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα— 4 τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων — 5 λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, 6 καὶ ἐν ἐτοιμῷ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. 7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν *□ἀφ'□ ἐαυτοῦ, ὅτι *□²καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς χριστοῦ.□ 8 Ἐάν *□τε□ γὰρ *□²καὶ□ περισσώτερόν τι καυχῆσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν — ἥς ἔδωκεν ὁ κύριος *□³ἡμῖν□ εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν—οὐκ αἰσχυνοῦμαι. 9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. 10 Ὅτι, Αἱ *□μὲν ἐπιστολαί,□ φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. 11 Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἱ οἱ ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. 12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἐαυτοὺς τισιν τῶν ἐαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἐαυτοῖς ἐαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἐαυτοὺς ἐαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν. 13 Ἡμεῖς δὲ *□οὐχὶ□ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός, μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἐαυτοὺς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι, ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, ἀξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, 16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. 17 Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. 18 Οὐ γὰρ ὁ ἐαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11

1 Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν *□τῇ ἀφροσύνῃ·□ ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ χριστῷ. 3 Φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις *□Εὐαν ἐξηπάτησεν□ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, *□οὕτως□ φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος *□ τῆς εἰς *□τὸν□ χριστόν. 4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. 5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. 6 Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει·

* 10:7 □ ἀφ' RP f³⁵ TR | ἐφ' TNT² WH NA NIV SBL * 10:7 □² καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως(ς) καὶ ἡμεῖς χριστοῦ. RP f³⁵ TR | καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. TNT² WH NA NIV SBL * 10:8 □ τε RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * 10:8 □² καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:8 □³ ἡμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:10 □ μὲν ἐπιστολαί RP f³⁵ TR | ἐπιστολαί μὲν TNT² WH NA NIV SBL * 10:13 □ οὐχὶ RP f³⁵ TR | οὐκ TNT² WH NA NIV SBL * 11:1 □ τῇ ἀφροσύνῃ RP f³⁵ TR | τι ἀφροσύνης TNT² WH NA NIV SBL * 11:3 □ Εὐαν ἐξηπάτησεν RP f³⁵ TR | Ἐξηπάτησεν εὐαν TNT² WH NA NIV SBL * 11:3 □ οὕτως RP f³⁵ | οὕτω TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 11:3 □ - RP f³⁵ TR | καὶ τῆς ἀγνότητος TNT² WH NA NIV SBL * 11:3 □ τὸν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵

ἀλλ' ἐν παντὶ *φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ⁷ Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα *ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν. ⁹ καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῇ *ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ Ἔστιν ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ *φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ θεὸς οἶδεν. ¹² Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελούντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ. ¹⁴ Καὶ οὐ *θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. ¹⁵ Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

¹⁶ Πάλιν λέγω, μὴ τίς με δόξη ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα *κἀγὼ μικρόν τι καυχῆσωμαι. ¹⁷ Ὁ λαλῶ, οὐ *λαλῶ κατὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ¹⁸ Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ *τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι. ¹⁹ Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. ²⁰ Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις *ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. ²¹ Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς *ἡσθενήσαμεν ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ—ἐν ἀφροσύνῃ λέγω—τολμῶ κἀγώ. ²² Ἑβραῖοί εἰσιν; Κἀγώ. Ἰσραηλιταί εἰσιν; Κἀγώ. Σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; Κἀγώ. ²³ Διάκονοι χριστοῦ εἰσιν;—παραφρονῶν λαλῶ—ὑπὲρ ἐγώ. Ἐν κόποις περισσοτέρως, *ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις, ²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. ²⁵ Τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ²⁶ ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις. ²⁷ *ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. ²⁸ Χωρὶς τῶν παρεκτός, ἡ ἐπισύστασίς *μου ἢ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ Ὁ θεὸς καὶ πατὴρ *τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² Ἐν Δαμασκῷ

* **11:6** φανερωθέντες RP f³⁵ TR | φανερώσαντες TNT² WH NA NIV SBL * **11:7** ἐμαυτὸν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐαυτὸν f³⁵ * **11:9** ὑμῖν ἐμαυτὸν RP f³⁵ TR | ἐμαυτὸν ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL

* **11:10** φραγῆσεται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σφραγίσεται TR * **11:14** θαυμαστόν RP f³⁵ TR | θαῦμα TNT² WH NA NIV SBL * **11:16** κἀγὼ μικρόν τι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μικρόν τι κἀγὼ TR

* **11:17** λαλῶ κατὰ κύριον RP f³⁵ TR | κατὰ κύριον λαλῶ TNT² WH NA NIV SBL * **11:18** τὴν RP f³⁵ TR WH NA²⁵ | - TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **11:20** ὑμᾶς εἰς πρόσωπον RP f³⁵ TR | εἰς πρόσωπον ὑμᾶς TNT² WH NA NIV SBL

* **11:21** ἡσθενήσαμεν RP f³⁵ TR | ἡσθενήκαμεν TNT² WH NA NIV SBL * **11:23** ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως RP f³⁵ TR | ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως TNT² WH NA NIV SBL

* **11:27** ἐν κόπῳ ... ἐν ἀγρυπνίαις ... ἐν λιμῷ ... ἐν νηστείαις ... ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. RP f³⁵ TR | κόπῳ ... ἐν ἀγρυπνίαις ... ἐν λιμῷ ... ἐν νηστείαις ... ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. TNT² WH NA NIV SBL

* **11:28** μου RP f³⁵ TR | μοι TNT² WH NA NIV SBL * **11:31** τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ TR | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL

ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν *Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με *θέλων·³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12

¹ Καυχᾶσθαι *δὲ οὐ *²συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι *³γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. ² Οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων—εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν—ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. ³ Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι, εἴτε *ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν—⁴ ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ⁵ Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις *μου· ⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει *τι ἐξ ἐμοῦ. ⁷ Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων *⁸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ⁸ Ὑπὲρ τούτου τρις τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ’ ἐμοῦ. ⁹ Καὶ εἶρηκέν μοι, Ἀρεεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις *μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Ἦδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις *²μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ’ ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. ¹⁰ Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, *¹¹ ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

¹¹ Γέγονα ἄφρων *καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὠφειλον ὑφ’ ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίσαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, *¹³ ἐν σημείοις *καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. ¹³ Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

¹⁴ Ἰδοὺ, τρίτον *ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω *¹⁵ ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ’ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ Ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ *καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς *¹⁶ ἀγαπῶν, ἥττον ἀγαπῶμαι. ¹⁶ Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ’ ὑπάρχων πανοῦργος, δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ Μή τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι’ αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν·

* 11:32 Δαμασκηνῶν πόλιν RP f³⁵ TR | πόλιν Δαμασκηνῶν TNT² WH NA NIV SBL * 11:32 θέλων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:1 δὲ RP f³⁵ TR | δεῖ TNT² WH NA NIV SBL * 12:1 ² συμφέρει μοι RP f³⁵ TR | συμφέρον μὲν TNT² WH NA NIV SBL * 12:1 ³ γὰρ RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * 12:3 ἐκτὸς RP f³⁵ TR | χωρὶς TNT² WH NA NIV SBL * 12:5 μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:6 τι RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * 12:7 - RP f³⁵ TR | διὸ TNT² WH NA NIV SBL * 12:7 ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ... ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ... ἵνα με κολαφίζῃ. TNT² * 12:9 μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:9 ² μου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 12:10 - RP f³⁵ TR TNT² | καὶ WH NA NIV SBL * 12:10 ἐν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 12:11 καυχώμενος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:12 ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:12 - RP f³⁵ TR TNT² | τε WH NA NIV SBL * 12:14 - RP f³⁵ TR | τοῦτο TNT² WH NA NIV SBL * 12:14 ὑμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:15 καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:15 ἀγαπῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | ἀγαπῶ WH NA²⁵ NIV¹¹

μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; Οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; Οὐ τοῖς αὐτοῖς ἰχνεσιν;

¹⁹ *Πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; *²Κατενώπιον *τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. ²⁰ Φοβοῦμαι γάρ, μήπως ἐλθὼν οὐχ οἶους θέλω εὐρῶ ὑμᾶς, κἀγὼ εὐρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μήπως *ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· ²¹ μὴ πάλιν *ἐλθόντα με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

13

¹ Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. ² Προεῖρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν *γράφω τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. ³ Ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. ⁴ καὶ γὰρ *εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ *ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ⁵ Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἐαυτοὺς δοκιμάζετε. Ἦ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἐαυτούς, ὅτι *Ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν *ἐστίν; Εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. ⁶ Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμεν ἀδόκιμοι. ⁷ *Εὐχομαι δὲ πρὸς τὸν θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανώμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. ⁸ Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο *δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν *ἔδωκέν μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

¹¹ Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε· καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς *τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι.

¹³ Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

¹⁴ Ἡ χάρις *τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. *Ἀμήν.

* **12:19** Πάλιν RP f³⁵ TR | Πάλαι TNT² WH NA NIV SBL * **12:19** Κατενώπιον RP f³⁵ TR | Κατέναντι TNT² WH NA NIV SBL * **12:19** τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **12:20** ἔρεις, ζῆλοι, ... ἀκαταστασίαι RP TR | ἔρις, ζῆλοι, ... ἀκαταστασίαι f³⁵ | ἔρεις, ζῆλος, ... ἀκαταστασίαι TNT² | ἔρις, ζῆλος, ... ἀκαταστασίαι WH NA NIV SBL * **12:21** ἐλθόντα με RP | ἐλθόντα με ταπεινώση f³⁵ TR | ἐλθόντος μου ταπεινώσει με TNT² | ἐλθόντος μου ταπεινώση με WH NA NIV SBL * **13:2** γράφω RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** εἰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** ζησόμεθα RP f³⁵ TR | ζήσομεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:5** Ἰησοῦς χριστὸς RP f³⁵ TR WH NA SBL | χριστὸς Ἰησοῦς TNT² NIV * **13:5** ἐστίν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:7** Εὐχομαι RP f³⁵ TR | Εὐχόμεθα TNT² WH NA NIV SBL * **13:9** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **13:10** ἔδωκέν μοι ὁ κύριος RP f³⁵ | ἔδωκέ μοι ὁ κύριος TR | ὁ κύριος ἔδωκέν μοι TNT² WH NA NIV SBL * **13:11** τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης f³⁵ * **13:14** τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ f³⁵ * **13:14** Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ *¹θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν *²περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃται ἡμᾶς ἐκ *²τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος ³πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

⁶ Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ⁸ Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ *¹εὐαγγελίζηται ὑμῖν ²παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ¹⁰ Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; Εἰ *¹γὰρ ²ἔτι ἀνθρώποις ἠρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

¹¹ Γνωρίζω *¹δὲ ²ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. ¹² *¹Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ²ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως *²Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹³ Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν *¹ὁ θεὸς ²ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· ¹⁷ *¹οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον ²εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

¹⁸ Ἐπειτα μετὰ *¹ἔτη τρία ²ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι *¹Πέτρον, ²καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. ¹⁹ Ἐτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ Ἀ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς

* **1:3** ¹θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR TNT² SBL Ead Carl | θεοῦ πατρός ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ WH NA NIV * **1:4** ¹περὶ RP f³⁵ TNT² Ead Carl | ὑπὲρ TR WH NA NIV SBL * **1:4** ²τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος RP f³⁵ TR | τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **1:8** ¹εὐαγγελίζηται ὑμῖν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL Ead | εὐαγγελίσεται ὑμῖν WH NA²⁵ | εὐαγγελίζηται NIV⁷³ | εὐαγγελίσεται NIV¹¹ | ὑμῖν εὐαγγελίζηται Carl * **1:10** ¹γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **1:11** ¹δὲ RP f³⁵ TR Carl | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:12** ¹Οὐδὲ ... παρέλαβον ... οὔτε ἐδιδάχθην RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | Οὐδὲ ... παρέλαβον ... οὔτε ἐδιδάχθην TNT² Carl * **1:12** ²Ἰησοῦ χριστοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl | χριστοῦ f³⁵ * **1:15** ¹ὁ θεὸς RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV Ead Carl | - NA²⁵ SBL * **1:17** ¹οὐδὲ ἀνῆλθον ... ἀλλὰ ἀπῆλθον RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL | οὐδὲ ἀπῆλθον ... ἀλλὰ ἀπῆλθον Ead Carl * **1:18** ¹ἔτη τρία RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | τρία ἔτη WH NA²⁵ * **1:18** ²Πέτρον RP f³⁵ TR | Κηφᾶν TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl

Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ· ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει. ²⁴ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

2

¹ Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβαν, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ³ Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἑλλήν ὢν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς *□καταδουλώσωνται·□ ⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ⁶ Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι—ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον *□ θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο· ⁷ ἀλλὰ τὸ ὑπὲρ πάντων, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς—⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη—⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβαν κοινωνίας, ἵνα *□ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ□ εἰς τὴν περιτομήν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

¹¹ Ὅτε δὲ ἦλθεν *□Πέτρος□ εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. ¹² Πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ *□ἦλθον,□ ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. ¹³ Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ *□καὶ□ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ *□Πέτρῳ□ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, *□²ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,□ *□³τί□ τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαίειν; ¹⁵ Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁶ εἰδότες *□ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως *□Ἰησοῦ χριστοῦ,□ καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιοθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· *□διότι□ *□²οὐ δικαιοθήσεται ἐξ ἔργων νόμου□ πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιοθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν *□καὶ αὐτοὶ□ ἀμαρτωλοί, ἄρα χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. ¹⁸ Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι. ¹⁹ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. ²⁰ Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν

* **2:4** □ καταδουλώσωνται RP f³⁵ TR | καταδουλώσουσιν TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **2:6** □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL Ead | ὁ WH NA NIV Carl * **2:9** □ ἡμεῖς μὲν ... αὐτοὶ δὲ RP f³⁵ | ἡμεῖς ... αὐτοὶ δὲ TR TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **2:11** □ Πέτρος RP f³⁵ TR | Κηφᾶς TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **2:12** □ ἦλθον RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | ἦλθεν TNT² Carl * **2:13** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² WH NA SBL Ead Carl | - NIV * **2:14** □ Πέτρῳ RP f³⁵ TR | Κηφᾶ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **2:14** □² ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς RP f³⁵ TR | ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς TNT² WH NA²⁵ SBL | ἐθνικῶς καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῆς NA²⁷⁺²⁸ NIV Carl | ἐθνικῶς καὶ οὐχ Ἰουδαϊκῶς ζῆς Ead * **2:14** □³ τί RP f³⁵ TR | πῶς TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **2:16** □ - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **2:16** □ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA²⁵ * **2:16** □ διότι RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL Carl * **2:16** □² οὐ δικαιοθήσεται ἐξ ἔργων νόμου RP f³⁵ TR | ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιοθήσεται TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **2:17** □ καὶ αὐτοὶ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL Carl | - Ead

πίστει ζῶ τῇ *τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3

¹ Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν *τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη *² ἐν ὑμῖν ἑσταυρωμένος; ² Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ³ Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; ⁴ Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; Εἶγε καὶ εἰκῇ. ⁵ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί *εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. ⁸ Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γάρ, *Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει *ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ¹² ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' *Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· *γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου. ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν *χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

¹⁵ Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. ¹⁶ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὃς ἔστιν χριστός. ¹⁷ Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ *εἰς χριστὸν ὁ μετὰ *ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός. ¹⁹ Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προστεθῇ, ἄχρι *οὔ *ἐλθῇ τὸ σπέρμα ὃ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ Ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. ²¹ Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως *ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. ²² Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

* **2:20** τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ TNT² Carl * **3:1** τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **3:1** ἐν ὑμῖν RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL Carl * **3:7** εἰσιν υἱοὶ RP f³⁵ TR Ead | υἱοὶ εἰσιν TNT² WH NA NIV SBL Carl * **3:10** - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **3:10** ἐν RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL Carl * **3:12** Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος RP f³⁵ TR | Ὁ ποιήσας αὐτὰ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **3:13** γέγραπται γάρ RP f³⁵ TR | ὅτι γέγραπται TNT² WH NA NIV SBL Carl * **3:14** χριστῷ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | Ἰησοῦ χριστῷ TNT² WH NA²⁵ * **3:17** εἰς χριστὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **3:17** ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα RP f³⁵ TR | τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **3:19** οὐ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | - WH NA²⁵ * **3:19** - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | ἂν WH NA²⁵ * **3:21** ἂν ἐκ νόμου RP f³⁵ TR | ἐκ νόμου ἂν TNT² NA NIV SBL Ead Carl | ἐν νόμῳ ἂν WH

²³ Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, *²⁴ ὅστε οὐκ ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ²⁵ Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμεν. ²⁶ Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ Ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε. ²⁸ Οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήνι, οὐκ ἐν δοῦλῳ οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλυν. *²⁹ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἅρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, *³⁰ καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4

¹ Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νηπιὸς ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν. ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστίν καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. ³ Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου *⁴ ἤμεν δεδουλωμένοι. ⁵ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ⁶ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ⁷ Ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας *⁸ ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. ⁹ Ὅστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος *¹⁰ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

¹¹ Ἀλλὰ τότε μὲν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς *¹² μὴ φύσει οὐσίς· νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν *¹³ δουλεύειν θέλετε; ¹⁴ Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. ¹⁵ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκὴ κεκοπίκα ἐἰς ὑμᾶς.

¹⁶ Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. Οὐδέν με ἡδίκησατε. ¹⁷ οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. ¹⁸ Καὶ τὸν πειρασμόν *¹⁹ μου *²⁰ τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. ²¹ *²² Τίς οὖν *²³ ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες *²⁴ ἂν ἐδώκατέ μοι. ²⁵ Ὅστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ²⁶ Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ²⁷ Καλὸν δὲ *²⁸ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς. ²⁹ *³⁰ Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, *³¹ ἄχρι οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν, ³² ἥτελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

³³ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ³⁴ Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρης.

* **3:23** ὁ συγκεκλεισμένοι RP f³⁵ TR Ead | συγκεκλειόμενοι TNT² NA NIV SBL Carl | συγκεκλειόμενοι WH * **3:28** ὁ πάντες RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead Carl | ἅπαντες TNT² * **3:29** ὁ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:3** ὁ ἡμεν RP f³⁵ TR TNT² Ead | ἡμεθα WH NA NIV SBL Carl * **4:6** ὁ ὑμῶν RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:7** ὁ θεοῦ διὰ χριστοῦ RP f³⁵ TR | διὰ θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:8** ὁ μὴ φύσει RP f³⁵ TR | φύσει μὴ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:9** ὁ δουλεύειν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | δουλεῦσαι TNT² WH NA²⁵ * **4:14** ὁ μου RP f³⁵ TR | ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:14** ὁ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:15** ὁ τίς RP f³⁵ TR Ead | Ποῦ TNT² WH NA NIV SBL Carl * **4:15** ὁ ἦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:15** ὁ ἂν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:18** ὁ τὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:19** ὁ Τεκνία RP f³⁵ TR WH Ead | Τέκνα TNT² NA NIV SBL Carl * **4:19** ὁ ἄχρι RP | ἄχρις f³⁵ TR Ead Carl | μέχρις TNT² WH NA NIV SBL

²³ Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας *¹ διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ²⁴ Ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὐταὶ γάρ εἰσιν *² δύο διαθηकाί· μία μὲν ἀπὸ ὅρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. ²⁵ *³ Τὸ *⁴ γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὅρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει *⁵ δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ²⁶ Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ *⁶ πάντων ἡμῶν. ²⁷ γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι, στεῖρα, ἥ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον, ἥ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ *⁷ Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. ²⁹ Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ³⁰ Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ *⁸ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ³¹ *⁹ Ἀρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

5

¹ Τῇ ἐλευθερίᾳ *¹ οὖν ἢ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε.

² Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ Κατηργήθητε ἀπὸ *¹ τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιώσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ⁵ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς *² ἐνέκοψεν *³ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταρασσὼν ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις *⁴ ἂν ἦ. ¹¹ Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² Ὅφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ *⁵ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς *⁶ ἑαυτόν. ¹⁵ Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

¹⁶ Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ¹⁷ Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς· ταῦτα

* **4:23** ¹ διὰ τῆς RP f³⁵ TR NA²⁵ Ead | δι' TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Carl * **4:24** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl | αἱ TR * **4:25** ³ Τὸ ... Ἀραβία RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | - Carl * **4:25** ⁴ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² Ead | δὲ WH NA NIV SBL * **4:25** ⁵ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **4:26** ⁶ πάντων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Carl * **4:28** ⁷ Ἡμεῖς ... ἐσμέν. RP f³⁵ TR WH | Ὑμεῖς ... ἐστέ. TNT² NA NIV SBL Ead Carl * **4:30** ⁸ κληρονομήσῃ RP f³⁵ TR Ead Carl | κληρονομήσει TNT² WH NA NIV SBL * **4:31** ⁹ Ἀρα RP f³⁵ TR | Διό TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **5:1** ¹ οὖν ἢ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε RP f³⁵ | οὖν ἢ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε TR | ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν TNT² WH NA NIV SBL Carl | ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσε· στήκετε οὖν Ead * **5:4** ² τοῦ RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL Carl * **5:7** ³ ἐνέκοψεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl | ἀνέκοψε TR * **5:7** ⁴ τῇ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | - TNT² WH NA²⁵ * **5:10** ⁵ ἂν RP f³⁵ TR Ead | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL Carl * **5:14** ⁶ πληροῦται RP f³⁵ TR | πεπλήρωται TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **5:14** ⁷ ἑαυτόν RP TR | σεαυτόν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl

*□δὲ□ *□ἀντίκειται ἀλλήλοις,□ ἵνα μὴ ἂ *□²ἂν□ θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἔστι ἐνὸς νόμον. ¹⁹ Φανερά δὲ ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν *□μοιχεία,□ πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, *□ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεΐαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, ²¹ φθόνοι, *□φόνου,□ μέθαι, κῶμοι,□ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς *□²καὶ□ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ²² Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. ²⁴ Οἱ δὲ *□τοῦ χριστοῦ,□ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

²⁵ Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ²⁶ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6

¹ Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως *□ἀναπληρώσατε□ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. ³ Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, *□ἑαυτὸν φρεναπατᾶ·□ ⁴ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. ⁵ Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. ⁶ Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς.

⁷ Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ *□ἐὰν□ σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ⁸ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. ¹⁰ Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν *□ἔχομεν,□ ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

¹¹ Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ¹² Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα *□μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται.□ ¹³ Οὐδὲ γὰρ οἱ *□περιτετμημένοι□ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶνται. ¹⁴ Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· δι' οὗ *□ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ.□

* ^{5:17} □ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * ^{5:17} □ ἀντίκειται ἀλλήλοις RP f³⁵ TR | ἀλλήλοις ἀντίκειται TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * ^{5:17} □² ἂν RP f³⁵ TR Ead | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL Carl * ^{5:19} □ μοιχεία RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * ^{5:20} □ ἔρεις, ζῆλοι, ... κῶμοι RP TR | ἔρις, ζῆλοι, ... κῶμοι f³⁵ | ἔρις, ζῆλος, ... κῶμοι TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * ^{5:21} □ φόνου RP f³⁵ TR TNT² Ead | - WH NA NIV SBL Carl * ^{5:21} □² καὶ RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL Carl * ^{5:24} □ τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR SBL Carl | τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV * ^{6:2} □ ἀναπληρώσατε RP f³⁵ TR WH | ἀναπληρώσετε TNT² NA NIV SBL Carl * ^{6:3} □ ἑαυτὸν φρεναπατᾶ RP f³⁵ TR | φρεναπατᾶ ἑαυτὸν TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * ^{6:7} □ ἐὰν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Carl | ἂν TNT² Ead * ^{6:10} □ ἔχομεν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead Carl | ἔχωμεν WH * ^{6:12} □ μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται RP f³⁵ TR | τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ μὴ διώκωνται TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead Carl | τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ μὴ διώκωνται WH NA²⁵ * ^{6:13} □ περιτετμημένοι RP f³⁵ | περιτεμνόμενοι TR TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * ^{6:14} □ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ RP f³⁵ TR | ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ κόσμῳ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl

¹⁵ * Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε □ περιτομή τι *² ἰσχύει, □ οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα * τοῦ κυρίου Ἰησοῦ □ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

* **6:15** □ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε RP f³⁵ TR | Οὔτε γὰρ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **6:15** □² ἰσχύει RP f³⁵ TR | ἐστὶν TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl * **6:17** □ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead Carl

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος, ἀπόστολος *Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις *ἐν χριστῷ· ⁴ καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, *ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ· ⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ *τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ⁸ ᾗς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ *ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ¹¹ ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλήν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον *δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ *ὕμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ¹⁴ *ὅς ἐστιν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

¹⁵ Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ *τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ παύομαι *εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνηστὴν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς *καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς *² τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ²⁰ ἣν *ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, *² ἐγείρας αὐτὸν ἐκ *τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς

* **1:1** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:3** ἐν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | - TR * **1:6** ἐν ᾗ RP f³⁵ TR | ἥς TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** τὸν πλοῦτον RP f³⁵ TR | τὸ πλοῦτος TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:10** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | τε TR * **1:10** ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς ... ἐπὶ τῆς γῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν τοῖς οὐρανοῖς ... ἐπὶ τῆς γῆς TR Ead * **1:12** - RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | τῆς f³⁵ TR * **1:13** ὑμεῖς RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | ἡμεῖς f³⁵ * **1:14** ὅς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ Ead | ὁ WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **1:15** τὴν ἀγάπην RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead | - WH * **1:16** εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνηστὴν ὑμῶν ποιούμενος RP f³⁵ TR Ead | εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνηστὴν ποιούμενος TNT² WH NA NIV SBL * **1:18** καρδίας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | διανοίας TR * **1:18** ² τίς ... καὶ τίς ... καὶ τί RP f³⁵ TR Ead | τίς ... τίς ... καὶ τί TNT² WH NA NIV SBL * **1:20** ἐνήργησεν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV Ead | ἐνήργηκεν WH NA²⁵ SBL * **1:20** ² ἐγείρας ... καὶ ἐκάθισεν RP f³⁵ TR Ead | ἐγείρας ... καὶ καθίσας TNT² WH NA NIV SBL * **1:20** τῶν RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL Ead

ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι·
 22 καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ
 πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, 23 ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ *□τὰ□ πάντα
 ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

2

1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, *□ 2 ἐν
 αἷς ποτὲ περιπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα
 τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
 ἀπειθείας· 3 ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
 τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ
 *□ἡμεν□ τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί· 4 ὁ δὲ θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει,
 διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, 5 καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς
 τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ—χάριτί ἐστε σεσωσμένοι—
 6 καὶ συνήγειρεν, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 7 ἵνα
 ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις *□τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον□
 τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ’ ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 8 τῇ γὰρ χάριτί
 ἐστε σεσωσμένοι διὰ *□τῆς□ πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον·
 9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. 10 Αὐτοῦ γὰρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες
 ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς
 περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι *□ὕμεῖς ποτὲ□ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι
 ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, 12 ὅτι ἦτε *□ἐν□
 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ
 ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ.
 13 Νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν *□ἐγγὺς ἐγενήθητε□
 ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. 14 Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ
 ἀμφοτέρωθεν ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, 15 τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ
 αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν, καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν
 *□ἐαυτῷ□ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, 16 καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς
 ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν
 αὐτῷ· 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσαστο *□εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς·□
 18 ὅτι δι’ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν
 πατέρα. 19 Ἄρα οὖν *□οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροιχοι, ἀλλὰ□ συμπολιῖται τῶν
 ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, 20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων
 καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ *□Ἰησοῦ χριστοῦ,□ 21 ἐν ᾧ πᾶσα *□

* 1:23 □ τὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | - TR * 2:1 □ - RP f³⁵ TR | ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead

* 2:3 □ ἡμεν RP f³⁵ TR Ead | ἡμεθα TNT² WH NA NIV SBL * 2:7 □ τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον RP f³⁵ TR
 | τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:8 □ τῆς RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL

* 2:11 □ ὑμεῖς ποτὲ RP f³⁵ TR | ποτὲ ὑμεῖς TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:12 □ ἐν RP f³⁵ TR | - TNT²
 WH NA NIV SBL Ead * 2:13 □ ἐγγὺς ἐγενήθητε RP f³⁵ TR Ead | ἐγενήθητε ἐγγύς TNT² WH NA NIV SBL

* 2:15 □ ἐαυτῷ RP f³⁵ TR NIV⁷³ Ead | αὐτῷ TNT² NA NIV¹¹ | αὐτῷ WH SBL * 2:17 □ εἰρήνην ὑμῖν τοῖς
 μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς RP TR | εἰρήνην ἡμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς f³⁵ | εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ
 εἰρήνην τοῖς ἐγγύς TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:19 □ οὐκέτι ἐστὲ ... ἀλλὰ RP f³⁵ TR | οὐκέτι ἐστὲ ...
 ἀλλὰ ἐστὲ TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | οὐκέτι ἐστὲ ... ἀλλ’ ἐστὲ NA²⁸ Ead * 2:20 □ Ἰησοῦ χριστοῦ RP
 f³⁵ TR Ead | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 2:21 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV¹¹ SBL Ead | ἡ TR
 NIV⁷³

οικοδομή συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3

¹ Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, ² εἶγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ *ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν *ἐγνώρισέν μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ. ⁵ ὃ *ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι. ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας *αὐτοῦ ἐν *τῷ χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ οὗ *ἐγενόμην διάκονος κατὰ *τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, τὴν δοθείσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ⁸ Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων *ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, *ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι *τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ χριστοῦ, ⁹ καὶ φωτίσαι *πάντας τίς ἡ *οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι *διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν *χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ *τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. ¹³ Διὸ αἰτούμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

¹⁴ Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα δώῃ ὑμῖν, κατὰ *τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ *βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

²⁰ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, ²¹ αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ *ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

* **3:3** ὅτι RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV Ead | - SBL * **3:3** ἐγνώρισέν RP f³⁵ | ἐγνώρισέ TR | ἐγνωρίσθη TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:5** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ἐν TR * **3:6** αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:6** τῷ χριστῷ RP f³⁵ TR | χριστῷ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:7** ἐγενόμην RP f³⁵ TR | ἐγενήθην TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:7** τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος ... τὴν δοθείσάν RP f³⁵ TR Ead | τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος ... τῆς δοθείσης TNT² WH NA NIV SBL * **3:8** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | τῶν TR * **3:8** ἐν RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:8** τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον RP f³⁵ TR | τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:9** πάντας RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead | - WH NA²⁵ * **3:9** οἰκονομία RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | κοινωνία TR * **3:9** διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:11** χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν RP f³⁵ TR | τῷ χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:12** τὴν RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:14** τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:16** τὸν πλοῦτον RP f³⁵ TR | τὸ πλοῦτος TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:18** βάθος καὶ ὕψος RP f³⁵ TR Ead | ὕψος καὶ βάθος TNT² WH NA NIV SBL * **3:21** - RP f³⁵ TR Ead | καὶ TNT² WH NA NIV SBL

4

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. 4 Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. 5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, 6 εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν *ἡμῖν. 7 Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη *ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. 8 Διὸ λέγει, Ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, *καὶ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 Τὸ δέ, Ἀνέβη, τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη *πρῶτον ἐἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; 10 Ὁ καταβάς, αὐτὸς ἐστὶν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφῆτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, 13 μέχρι *καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ, 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβεῖα τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδεῖαν τῆς πλάνης. 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, *ὁ χριστός, 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους, τὴν αὐξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ *λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, 18 ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. 19 οἵτινες ἀπηλγνῆστοι ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. 20 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν, 21 εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ. 22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, 24 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 26 Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ *τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. 27 *μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιᾷ, ἐργαζόμενος *τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. 29 Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας,

* 4:6 ἡμῖν RP f³⁵ | ὑμῖν TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 4:7 ἡ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | - TNT² * 4:8 καὶ RP f³⁵ TR TNT² WH | - NA NIV SBL * 4:9 πρῶτον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 4:13 καταντήσωμεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | καταντήσομεν f³⁵ * 4:15 ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 4:17 λοιπὰ RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:26 τῷ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ Ead | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 4:27 μηδὲ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | μήτε TR * 4:28 τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν RP f³⁵ TR | ταῖς ἰδίαις χερσίν τὸ ἀγαθὸν TNT² NA NIV SBL Ead | ταῖς χερσίν τὸ ἀγαθὸν WH

ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ³¹ Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε *□δὲ□ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ ἐχαρίσατο *□ῆμῖν.□

5

¹ Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά. ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς *□ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν□ προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. ³ Πορνεία δὲ καὶ *□πᾶσα ἀκαθαρσία□ ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις. ⁴ καὶ αἰσχροτήτης, καὶ μωρολογίας, ἢ εὐτραπελίας, *□τὰ οὐκ ἀνήκοντα.□ ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. ⁵ Τοῦτο γάρ *□έστε□ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, *□²ὅς□ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ. ⁶ Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. ⁷ Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἥτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ. *□ὥς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε— ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος□ ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ— ¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. ¹¹ καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. ¹² τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχροὺν ἐστὶν καὶ λέγειν. ¹³ Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. ¹⁴ Διὸ λέγει, *□Ἐγείρε□ ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ χριστός.

¹⁵ Βλέπετε οὖν *□πῶς ἀκριβῶς□ περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. ¹⁷ Διὰ τοῦτο *□μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες□ τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. ¹⁸ Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς *□ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες *□ἐν□ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ *□χριστοῦ.□

²² Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσιν *□ὑποτάσσεσθε,□ ὡς τῷ κυρίῳ. ²³ Ὅτι *□ ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, *□καὶ

* **4:32** □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV Ead | - SBL * **4:32** □ ἡμῖν RP | ὑμῖν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL Ead * **5:2** □ ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead | ἠγάπησεν ὑμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν TNT² NA²⁵ | ἠγάπησεν ὑμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ὑμῶν WH * **5:3** □ πᾶσα ἀκαθαρσία RP f³⁵ TR Ead | ἀκαθαρσία πᾶσα TNT² WH NA NIV SBL * **5:4** □ τὰ οὐκ ἀνήκοντα RP f³⁵ TR Ead | ἃ οὐκ ἀνήκεν TNT² WH NA NIV SBL * **5:5** □ ἐστε RP TR | ἴστε f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **5:5** □² ὅς RP f³⁵ TR Ead | ὅ TNT² WH NA NIV SBL * **5:8** □ ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε—ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος RP f³⁵ TR | ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε—ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς TNT² WH NA NIV SBL Ead * **5:14** □ Ἐγείρε RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | Ἐγείραι f³⁵ TR * **5:15** □ πῶς ἀκριβῶς RP f³⁵ TR TNT² | ἀκριβῶς πῶς WH NA NIV SBL * **5:17** □ μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες RP f³⁵ TR Ead | μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέτε TNT² WH NA NIV SBL * **5:19** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL Ead | ἐν NA²⁷⁺²⁸ NIV * **5:19** □ ἐν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL Ead * **5:21** □ χριστοῦ RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | θεοῦ f³⁵ TR * **5:22** □ ὑποτάσσεσθε RP f³⁵ TR | ὑποτασσέσθωσαν TNT² | - WH NA NIV SBL Ead * **5:23** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ὁ TR * **5:23** □ καὶ αὐτός ἐστι(ν) RP f³⁵ TR | αὐτός TNT² WH NA NIV SBL Ead

αὐτός ἐστιν ὁ σωτὴρ τοῦ σώματος. ²⁴ Ἀλλ' ὡςπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. ²⁵ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ὡς ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ ἑαυτῷ ἑνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. ²⁹ οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν. ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ³¹ Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα.

6

¹ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. ² Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

⁵ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ. ⁶ μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἄνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις. ⁸ εἰδότες ὅτι ὁ ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. ⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

¹⁰ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. ¹² Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας

* 5:24 ὡςπερ RP f³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:24 ἰδίοις RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:25 ἑαυτῶν RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:27 αὐτὴν RP f³⁵ TR | αὐτὸς TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:28 ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες RP f³⁵ TR | ὀφείλουσιν καὶ οἱ ἄνδρες TNT² WH NA NIV SBL | καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν Ead * 5:29 ὁ κύριος RP f³⁵ TR | ὁ Χριστὸς TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:30 ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:31 τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα RP f³⁵ TR Ead | πατέρα καὶ μητέρα TNT² | τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα WH NA NIV SBL * 5:31 πρὸς τὴν γυναῖκα RP f³⁵ TR WH NA NIV Ead | τῇ γυναικὶ TNT² SBL * 6:5 κυρίοις κατὰ σάρκα RP f³⁵ TR Ead | κατὰ σάρκα κυρίοις TNT² WH NA NIV SBL * 6:6 τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 6:7 ὡς RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | - f³⁵ TR * 6:8 ὁ ἕκαστος RP f³⁵ TR Ead | ἕκαστος ὁ ἄνθρωπος TNT² SBL | ἕκαστος ἕκαστος WH NA NIV * 6:8 κομιεῖται RP f³⁵ TR | κομίζεται TNT² WH NA NIV SBL Ead * 6:8 τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 6:9 καὶ ὑμῶν αὐτῶν RP f³⁵ TR | καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead * 6:10 Τὸ λοιπόν RP f³⁵ TR Ead | Τοῦ λοιποῦ TNT² WH NA NIV SBL * 6:10 ἀδελφοί μου RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL

τοῦ σκοτόυς *□ τοῦ αἰῶνος□ τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ¹³ Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. ¹⁴ Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. ¹⁶ *□ ἐπὶ□ πᾶσιν ἀναλαμβάνοντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησέσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ *□ τὰ□ πεφυρωμένα σβέσαι. ¹⁷ Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου *□ δέξασθαι,□ καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ῥῆμα θεοῦ. ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ *□ τοῦτο□ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

²¹ Ἵνα δὲ *□ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς□ τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα *□² ὑμῖν γνωρίσει□ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ. ²² ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

²³ Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

²⁴ Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. *□ Ἀμήν.□

* **6:12** □ τοῦ αἰῶνος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **6:16** □ ἐπὶ RP f³⁵ TR Ead | ἐν TNT² WH NA NIV SBL * **6:16** □ τὰ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV Ead | - SBL * **6:17** □ δέξασθαι RP f³⁵ | δέξασθε TR TNT² WH NA NIV SBL Ead * **6:18** □ τοῦτο RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **6:21** □ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε TNT² * **6:21** □² ὑμῖν γνωρίσει RP f³⁵ TR Ead | γνωρίσει ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **6:24** □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι *Ἰησοῦ χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηαῖ ὑμῶν, ⁴ πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ *πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· ⁶ πεποιθῶς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας *χριστοῦ Ἰησοῦ· ⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, *ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνοὺς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. ⁸ Μάρτυς γάρ μου *ἐστὶν ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις *Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁹ Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, ¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ¹¹ πεπληρωμένοι *καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

¹² Γινώσκω δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· ¹³ ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον *λαλεῖν. ¹⁵ Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· ¹⁶ *οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· ¹⁷ οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. ¹⁸ Τί γάρ; Πλὴν *παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. ¹⁹ Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ, ²⁰ κατὰ τὴν *ἀποκαταδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνηθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ²¹ Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. ²² Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. ²³ Συνέχομαι *δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι, πολλῶ *μᾶλλον κρεῖσσον· ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν *ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα

* **1:1** π Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:5** π - RP f³⁵ TR Ead | τῆς TNT² WH NA NIV SBL * **1:6** π χριστοῦ Ἰησοῦ RP TNT² NA NIV SBL | Ἰησοῦ χριστοῦ f³⁵ TR WH Ead * **1:7** π ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ τῇ ἀπολογίᾳ TR * **1:8** π ἐστὶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:8** π Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:11** π καρπῶν ... τῶν RP f³⁵ TR | καρπὸν ... τὸν TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:14** π - RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL Ead | τοῦ θεοῦ TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ * **1:16** π οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας ... τοῖς δεσμοῖς μου· οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης ... τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. RP f³⁵ TR | οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης ... τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· οἱ δὲ ἐξ ἐριθ(ε)ίας ... τοῖς δεσμοῖς μου. TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:18** π - RP f³⁵ TR Ead | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **1:20** π ἀποκαταδοκίαν RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | καταδοκίαν f³⁵ * **1:23** π δὲ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | γὰρ TR * **1:23** π - RP f³⁵ TR NIV¹¹ | γὰρ TNT² WH NA NIV⁷³ SBL Ead * **1:24** π ἐν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL Ead | - WH NA²⁵ NIV¹¹

ὅτι μενῶ, καὶ *συμπαραμενῶ* πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. ²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, *ἀκούσω* τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθροῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, ²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις *αὐτοῖς* μὲν ἐστὶν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ. ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν. ³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον *εἴδετε* ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2

¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ *τις* σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, ² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες. ³ *μηδὲν* κατὰ ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. ⁴ *μὴ* τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος. ⁵ Τοῦτο *γὰρ* *φρονεῖσθω* ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἄρπαγμόν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ⁷ ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος. ⁸ καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ⁹ Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ *ὄνομα* τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. ¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσῃται ὅτι κύριος Ἰησοῦς χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. ¹³ *ὅ* θεὸς γάρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. ¹⁴ Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ *ἀμώμητα* *ἐν* μέσῳ γενεᾶς σκολῖας καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοί εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. ¹⁷ Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. ¹⁸ τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

* **1:25** *συμπαραμενῶ* RP f³⁵ TR | παραμενῶ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:27** *ἀκούσω* RP f³⁵ TR Ead | ἀκούω TNT² WH NA NIV SBL * **1:28** *αὐτοῖς* μὲν ἐστὶν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας RP f³⁵ TR | ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:30** *εἴδετε* RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ἴδετε TR * **2:1** *τις* RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | τι f³⁵ | τινα TR * **2:3** *μηδὲν* κατὰ ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν RP f³⁵ TR | μηδὲν κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν TNT² NA NIV SBL | μηδὲν κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν WH | μηδὲν κατὰ ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν Ead * **2:4** *μὴ* τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος. RP TR | μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος. f³⁵ | μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι. TNT² WH NA NIV⁷³ SBL Ead | μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι. NIV¹¹ * **2:5** *γὰρ* RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:5** *φρονεῖσθω* RP f³⁵ TR | φρονεῖτε TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:9** *-* RP f³⁵ TR | τὸ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:13** *ὁ* RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:15** *ἀμώμητα* RP f³⁵ TR Ead | ἄμωμα TNT² WH NA NIV SBL * **2:15** *ἐν* μέσῳ RP f³⁵ TR | μέσον TNT² WH NA NIV SBL Ead

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. 20 Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. 21 Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ *Χριστοῦ Ἰησοῦ. 22 Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. 23 Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς. 24 πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. 25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, *καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. 27 καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον *θανάτῳ, ἀλλὰ ὁ θεὸς *αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ *λύπην σχῶ. 28 Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα, ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. 29 Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε. 30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον *τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἡγγισεν, *παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα *ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

3

1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ *ἀσφαλές. 2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. 3 ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι *θεοῦ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες. 4 καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί· εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον. 5 περιτομή ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, 6 κατὰ *ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. 7 Ἀλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἡγῆμαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. 8 Ἀλλὰ *μὲν οὖν καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου· δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα *εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει. 10 τοῦ γνῶναι αὐτόν *καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, *συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, 11 εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν *τῶν νεκρῶν. 12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ

* 2:21 * Χριστοῦ Ἰησοῦ RP f³⁵ WH NA²⁵ | τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ TR | Ἰησοῦ Χριστοῦ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead * 2:26 * - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead | ἰδεῖν WH * 2:27 * θανάτῳ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead | θανάτου WH * 2:27 * αὐτὸν ἠλέησεν RP f³⁵ TR Ead | ἠλέησεν αὐτόν TNT² WH NA NIV SBL * 2:27 * ² λύπην RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | λύπη TR * 2:30 * τοῦ Χριστοῦ RP f³⁵ TR Ead | Χριστοῦ TNT² NA NIV SBL | κυρίου WH * 2:30 * ² παραβουλευσάμενος RP f³⁵ TR | παραβουλευσάμενος TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:30 * ³ ἀναπληρώσῃ RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | πληρώσῃ f³⁵ * 3:1 * - RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | τὸ f³⁵ * 3:3 * θεοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | θεῷ TR * 3:6 * ζῆλον RP f³⁵ TR | ζήλος TNT² WH NA NIV SBL Ead * 3:8 * μὲν οὖν RP f³⁵ TNT² Ead | μενοῦνγε TR WH NA NIV SBL * 3:8 * εἶναι RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:10 * καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ Ead | καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 3:10 * ² συμμορφούμενος RP f³⁵ TR | συμμορφιζόμενος TNT² WH NA NIV SBL Ead * 3:11 * τῶν νεκρῶν RP f³⁵ TR | τὴν ἐκ νεκρῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead

ἤδη τετελείωμαι· διώκω δέ, εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ *τοῦ
 χριστοῦ Ἰησοῦ. ¹³ Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν *οὐκ λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν
 δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ¹⁴ κατὰ
 σκοπὸν διώκω *ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.
¹⁵ Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς
 ὑμῖν ἀποκαλύψει· ¹⁶ πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, *τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ
 φρονεῖν.

¹⁷ Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως περιπατοῦντας,
 καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον
 ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ· ¹⁹ ὧν
 τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνη αὐτῶν, οἱ τὰ
 ἐπίγεια φρονοῦντες. ²⁰ Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ
 σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα, κύριον Ἰησοῦν χριστόν· ²¹ ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα
 τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, *εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης
 αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι *ἑαυτῷ τὰ πάντα.

4

¹ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως
 στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

² Εὐοδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ.
³ *Ναί, ἐρωτῶ καὶ σε, *σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ
 εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου,
 ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

⁴ Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. ⁵ Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω
 πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ κύριος ἐγγύς. ⁶ Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ
 προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθαι πρὸς
 τὸν θεόν. ⁷ Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς
 καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

⁸ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα
 προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. ⁹ Ἀ καὶ
 ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ
 θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

¹⁰ Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν·
 ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. ¹¹ Οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ
 ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμί, αὐτάρκης εἶναι. ¹² Οἶδα *καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ
 περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ
 περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. ¹³ Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με *χριστῷ.
¹⁴ Πλὴν καλῶς ἐποίησατε συγκοινωνήσαντές μοι τῇ θλίψει. ¹⁵ Οἶδατε δὲ καὶ
 ὑμεῖς, Φιλιππησίοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας,
 οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς

* **3:12** τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ TNT² SBL Ead | χριστοῦ Ἰησοῦ WH NA NIV * **3:13** οὐ
 RP TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL Ead | οὕτω f³⁵ WH NA²⁵ NIV * **3:14** ἐπὶ RP f³⁵ TR Ead | εἰς TNT² WH NA NIV
 SBL * **3:16** τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν RP f³⁵ TR | τῷ αὐτῷ στοιχεῖν TNT² WH NA NIV
 SBL Ead * **3:21** εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:21** ἑαυτῷ RP
 f³⁵ TR | αὐτῷ TNT² NA NIV | αὐτῷ WH SBL Ead * **4:3** Ναί RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | Καὶ TR
 * **4:3** σύζυγε γνήσιε RP f³⁵ TR | γνήσιε σύνζυγε TNT² WH Ead | γνήσιε σύζυγε NA NIV SBL * **4:12**
 καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | δὲ TR * **4:13** χριστῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead

μόνοι· ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. ¹⁷ Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ Ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ *τὸν πλοῦτον* αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁰ Τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

²¹ Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ²² Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ *τῆς* Καίσαρος οἰκίας.

²³ Ἡ χάρις *τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ* μετὰ *πάντων ὑμῶν.* Ἀμήν.

* **4:19** τὸν πλοῦτον RP *f*³⁵ TR | τὸ πλοῦτος TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:22** τῆς RP *f*³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL | - Ead * **4:23** τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ TR * **4:23** ² πάντων ὑμῶν RP *f*³⁵ TR | τοῦ πνεύματος ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:23** Ἀμήν. RP *f*³⁵ TR NIV¹¹ | - TNT² WH NA NIV⁷³ SBL Ead

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος *Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, ² τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν *καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ *καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε *περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην *τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, *καὶ ἔστιν καρποφορούμενον *²καὶ αὐξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· ⁷ καθὼς *καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ *ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παύομεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περιπατῆσαι *ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι *εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ· ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· ¹² εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι *ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ¹³ ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκοτοῦς, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, *τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ¹⁵ ὃς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη *τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν· ¹⁸ *Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, *δι' αὐτοῦ, *εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς· ²¹ Καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας

* **1:1** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR Ead | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:2** καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:3** καὶ RP f³⁵ TR TNT² Ead | - WH NA NIV SBL
 * **1:3** περὶ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | ὑπὲρ TNT² * **1:4** τὴν RP f³⁵ TR | ἣν ἔχετε TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:6** καὶ RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:6** ² καὶ αὐξανόμενον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | - TR * **1:7** καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:7** ὑμῶν RP f³⁵ TR NA | ἡμῶν TNT² WH NIV SBL Ead * **1:10** ὑμᾶς RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:10** εἰς τὴν ἐπίγνωσιν RP f³⁵ TR Ead | τῇ ἐπιγνώσει TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** ἡμᾶς RP f³⁵ TR TNT² Ead | ὑμᾶς WH NA NIV SBL * **1:14** - RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ f³⁵ TR * **1:16** τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς RP f³⁵ TR Ead | τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς TNT² | τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς WH NA NIV SBL * **1:18** Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ ... ὃς ἐστιν ἀρχή RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead | Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ ... ὃς ἐστιν ἡ ἀρχή WH * **1:20** δι' αὐτοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | - TNT² NIV * **1:20** εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς RP f³⁵ | εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς TR TNT² WH NA NIV SBL Ead

ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ *ἀποκατήλλαξεν²² ἐν τῷ σώματι *τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· ²³ εἶγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ *τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

²⁴ Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν *ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστίν ἡ ἐκκλησία· ²⁵ ἥς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν· *νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι *τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν *χριστῷ Ἰησοῦ· ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2

¹ Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω *περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἐωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, *συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς *²πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου *³τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ *τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. ⁴ Τοῦτο *δὲ λέγω, ἵνα *μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερῶμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

⁶ Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ ἑρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι *ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες *²ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

⁸ Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν· ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, ¹⁰ καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης

* **1:21** ἀποκατήλλαξεν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV Ead | ἀποκατηλλάγητε SBL * **1:22** τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ... τοῦ θανάτου RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ... τοῦ θανάτου αὐτοῦ f³⁵ * **1:23** τῇ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:24** - RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | μου f³⁵ TR * **1:26** νυνὶ RP f³⁵ TR Ead | νῦν TNT² WH NA NIV SBL * **1:27** τί τὸ πλοῦτος ... ὅς ἐστιν χριστὸς RP NA²⁵ | τίς ὁ πλοῦτος ... ὅς ἐστιν(ν) χριστὸς f³⁵ TR Ead | τί τὸ πλοῦτος ... ὁ ἐστιν χριστὸς TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **1:28** χριστῷ Ἰησοῦ RP TR | χριστῷ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:1** περὶ RP f³⁵ TR Ead | ὑπὲρ TNT² WH NA NIV SBL * **2:2** συμβιβασθέντων RP f³⁵ TR | συμβιβασθέντες TNT² NA NIV SBL Ead | συνβιβασθέντες WH * **2:2** ² πάντα πλοῦτον RP f³⁵ TR Ead | πᾶν τὸ πλοῦτος TNT² | πᾶν πλοῦτος WH NA NIV SBL * **2:2** ³ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR Ead | τοῦ θεοῦ χριστοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως RP f³⁵ TR Ead | τῆς σοφίας καὶ γνώσεως TNT² WH NA NIV SBL * **2:4** δὲ RP f³⁵ TR TNT² Ead | - WH NA NIV SBL * **2:4** μή τις RP f³⁵ TR Ead | μηδεὶς TNT² WH NA NIV SBL * **2:7** ἐν RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:7** ² ἐν αὐτῇ RP f³⁵ TR WH Ead | - TNT² NA NIV SBL

ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος *□ τῶν ἁμαρτιῶν □ τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ *□ τῶν □ νεκρῶν. ¹³ Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας *□ ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ □ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν *□ ὑμᾶς □ σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ¹⁴ ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν· καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ. ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας *□ αὐτοὺς □ ἐν αὐτῷ.

¹⁶ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω *□ ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς □ ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων. ¹⁷ ἅ ἐστιν σκιά τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα *□ χριστοῦ. ¹⁸ Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ *□ μὴ □ ἐώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ¹⁹ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

²⁰ Εἰ *□ ἀπεθάνετε σὺν *□ ² χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε, ²¹ Μὴ ἄψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς— ²² ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει—κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; ²³ Ἄτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδία σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3

¹ Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. ² Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ³ Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. ⁴ Ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ *□ ἡμῶν, □ τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

⁵ Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη *□ ὑμῶν □ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, ⁶ δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ *□ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας □ ⁷ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν *□ αὐτοῖς. □ ⁸ Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· ⁹ μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· ¹¹ ὅπου οὐκ ἔνι Ἑλλήν καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ

* **2:11** □ τῶν ἁμαρτιῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:12** □ τῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:13** □ ἐν τοῖς παραπτώμασι(ν) καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ RP TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL Ead | τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ f³⁵ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **2:13** □ ὑμᾶς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | - TR * **2:15** □ αὐτοὺς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL | - Ead * **2:16** □ ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς RP f³⁵ TR TNT² SBL Ead | ἐν βρώσει καὶ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς WH NA NIV * **2:17** □ - RP f³⁵ Ead | τοῦ TR TNT² WH NA NIV SBL * **2:18** □ μὴ RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:20** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | οὖν f³⁵ TR * **2:20** □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | τῷ TR * **3:4** □ ἡμῶν RP f³⁵ TR WH NA²⁵ | ὑμῶν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead * **3:5** □ ὑμῶν RP f³⁵ TR NIV⁷³ Ead | - TNT² WH NA NIV¹¹ SBL * **3:6** □ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ SBL Ead | - TNT² WH NA²⁵ NIV * **3:7** □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR | τούτοις TNT² WH NA NIV SBL Ead

καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ *□τὰ□ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

¹² Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχχνα *□οἰκτιρμοῦ,□ χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν·
¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ *□ὁ χριστὸς□ ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· ¹⁴ ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις *□τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶν σύνδεσμος□ τῆς τελειότητος. ¹⁵ Καὶ ἡ εἰρήνη *□τοῦ θεοῦ□ βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ¹⁶ Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, *□ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς,□ ἐν *□ χάριτι ᾄδοντες ἐν *□²τῇ καρδίᾳ□ ὑμῶν *□³τῷ κυρίῳ.□ ¹⁷ Καὶ πᾶν ὃ τι *□ᾶν□ ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ *□καὶ□ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

¹⁸ Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς *□ιδίοις□ ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. ¹⁹ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. ²⁰ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ *□ἐστὶν εὐάρεστον□ *□ἐν□ *□ κυρίῳ. ²¹ Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμώσιν. ²² Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν *□ὀφθαλμοδουλίαις□ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι *□²τὸν θεόν·□ ²³ *□καὶ□ *□πᾶν ὃ τι□ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· ²⁴ εἰδότες ὅτι *□ἀπὸ κυρίου λήψεσθε□ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ *□γὰρ□ κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε. ²⁵ Ὁ *□δὲ□ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἡδίκησεν· καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.

4

¹ Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητά τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν *□οὐρανοῖς.□

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ·
³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι· ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. ⁵ Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν

* **3:11** □ τὰ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead | - WH NA²⁵ * **3:12** □ οἰκτιρμοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | οἰκτιρμῶν TR * **3:13** □ ὁ χριστὸς RP f³⁵ TR Ead | ὁ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * **3:14** □ τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶν σύνδεσμος RP f³⁵ | τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶ σύνδεσμος TR | τὴν ἀγάπην, ὃ ἐστὶν σύνδεσμος TNT² WH NA NIV SBL | τὴν ἀγάπην, ὃ ἐστὶ σύνδεσμος Ead * **3:15** □ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ χριστοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:16** □ ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς RP f³⁵ TR | ψαλμοῖς, ὕμνοις, ᾠδαῖς πνευματικαῖς TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:16** □ - RP f³⁵ TR WH SBL | τῇ TNT² NA NIV Ead * **3:16** □² τῇ καρδίᾳ RP f³⁵ TR | ταῖς καρδίαις TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:16** □³ τῷ κυρίῳ RP f³⁵ TR | τῷ θεῷ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:17** □ ᾶν RP f³⁵ TR Ead | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL * **3:17** □ καὶ RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:18** □ ιδίοις RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:20** □ ἐστὶν εὐάρεστον RP f³⁵ TR | εὐάρεστόν ἐστὶν TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:20** □ ἐν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | - TR * **3:20** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | τῷ TR * **3:22** □ ὀφθαλμοδουλίαις RP TNT² WH NA²⁵ SBL | ὀφθαλμοδουλείαις f³⁵ TR | ὀφθαλμοδουλίᾳ NA²⁷⁺²⁸ NIV | ὀφθαλμοδουλείᾳ Ead * **3:22** □² τὸν θεόν RP f³⁵ TR | τὸν κύριον TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:23** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:23** □ πᾶν ὃ τι RP f³⁵ TR | ὃ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:24** □ ἀπὸ κυρίου λήψεσθε RP f³⁵ | ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε TR Ead | ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε TNT² WH NA NIV SBL * **3:24** □ γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:25** □ δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:1** □ οὐρανοῖς RP f³⁵ TR | οὐρανῶ TNT² WH NA NIV SBL

ἐξαγοραζόμενοι. ⁶ Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

⁷ Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ. ⁸ ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα *ᾤγνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁹ σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε.

¹⁰ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς—ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν. ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ¹² Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος *ᾤχριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα *²στήτε τέλειοι καὶ *³πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει *ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ¹⁴ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. ¹⁵ Ἀσπάσασθε *τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. ¹⁶ Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικαίων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. ¹⁷ Καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν.

Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. *Ἀμήν.

* **4:8** ᾤγνῶ τὰ περὶ ὑμῶν RP f³⁵ TR | γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:12** ᾤχριστοῦ RP f³⁵ TR SBL Ead | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV * **4:12** ² στήτε RP f³⁵ TR Ead | σταθῆτε TNT² WH NA NIV SBL * **4:12** ³ πεπληρωμένοι RP f³⁵ TR | πεπληροφορημένοι TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:13** ζῆλον πολὺν RP f³⁵ TR Ead | πολὺν πόνον TNT² WH NA NIV SBL * **4:15** τοὺς ... ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν ... αὐτοῦ RP f³⁵ TR Ead | τοὺς ... ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν ... αὐτῶν TNT² | τοὺς ... ἀδελφούς, καὶ Νύμφαν ... αὐτῆς WH NA NIV SBL * **4:18** Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α΄

¹ Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρί, καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη * ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. □

² Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε * περὶ πάντων ὑμῶν, μνησθῆναι ὑμῶν ποιοῦμενοι □ ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ³ ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. ⁴ εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ * θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν. ⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς * ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, □ καθὼς οἶδατε οἱ ἐγενήθημεν * ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ⁶ Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς * τύπους □ πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν * ² ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, □ * ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν * ἡμᾶς ἔχειν □ λαλεῖν τι. ⁹ Αὐτοὶ γὰρ περὶ * ἡμῶν □ ἀπαγγέλλουσιν ὁποῖαν εἴσοδον * ² ἔσχομεν □ πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἡγειρεν ἐκ * τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ρυόμενον ἡμᾶς * ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

2

¹ Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν. ² ἀλλὰ * προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἶδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἁγῶνι. ³ Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, * οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ. □ ⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἄνθρωποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ * τῷ θεῷ

* **1:1** □ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:2** □ περὶ πάντων ὑμῶν, μνησθῆναι ὑμῶν ποιοῦμενοι RP f³⁵ TR Ead | περὶ πάντων ὑμῶν, μνησθῆναι ποιοῦμενοι TNT² WH NA NIV SBL * **1:4** □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL Ead | τοῦ WH NA NIV * **1:5** □ ἐν λόγῳ ... ἐν δυνάμει ... ἐν πνεύματι ... ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ Ead | ἐν λόγῳ ... ἐν δυνάμει ... ἐν πνεύματι ... πληροφορία πολλῇ WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **1:5** □ ἐν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead | - WH * **1:7** □ τύπους RP f³⁵ TR Ead | τύπον TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** □ ² ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ ... ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ RP | ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ ... ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ f³⁵ | ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ ... ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ TR | ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ... ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL Ead | ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ... ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **1:8** □ ἀλλὰ καὶ RP f³⁵ TR | ἀλλ' TNT² WH NA NIV SBL | ἀλλὰ Ead * **1:8** □ ἡμᾶς ἔχειν RP f³⁵ TR | ἔχειν ἡμᾶς TNT² WH NA NIV SBL Ead * **1:9** □ ἡμῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | ὑμῶν f³⁵ * **1:9** □ ² ἔσχομεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ἔχομεν TR * **1:10** □ τῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | - TR * **1:10** □ ἀπὸ RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:2** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | καὶ TR * **2:3** □ οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ RP f³⁵ TR | οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὐδὲ ἐν δόλῳ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:4** □ τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead

τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ Οὐτε γάρ ποτε *ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· θεὸς μάρτυς· ⁶ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπὸ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι, ⁷ ἀλλ' ἐγενήθημεν ἥπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς *ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἐαυτῆς τέκνα· ⁸ οὕτως, ὁμιρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν *γεγέννησθε. ⁹ Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς *γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· ¹¹ καθάπερ οἴδατε ὡς ἓνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἐαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι ¹² καὶ *μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ *²περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἐαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

¹³ * Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς *ἐστὶν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὅτι *τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίῳ συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ¹⁵ τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς *ἰδίους προφήτας, καὶ *ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, ¹⁶ κωλύοντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ * εἰς τέλος.

¹⁷ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπω οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ· ¹⁸ *διὸ ἠεληήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. ¹⁹ Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; Ἡ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ Ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

3

¹ Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ *διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ *²στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς *³περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν, ³ *τὸ μὴ δένα σαίνεισθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν

* 2:5 ἐν λόγῳ κολακείας ... ἐν προφάσει πλεονεξίας RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead | ἐν λόγῳ κολακείας ... προφάσει πλεονεξίας WH * 2:7 ἂν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:8 γεγέννησθε RP f³⁵ TR | ἐγενήθητε TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:9 γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:12 μαρτυρόμενοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | μαρτυρούμενοι TR * 2:12 ² περιπατῆσαι RP f³⁵ TR | περιπατεῖν TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:13 - RP f³⁵ TR | Καὶ TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:13 ἐστὶν ἀληθῶς RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV Ead | ἀληθῶς ἐστὶν WH NA²⁵ SBL * 2:14 τὰ αὐτὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ταῦτα TR * 2:15 ἰδίους RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:15 ἡμᾶς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ὑμᾶς TR * 2:16 - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL Ead | τοῦ θεοῦ NIV⁷³ * 2:18 διὸ RP f³⁵ TR | διότι TNT² WH NA NIV SBL Ead * 2:19 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ TR * 3:2 διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν RP f³⁵ TR | διάκονον τοῦ θεοῦ TNT² WH | συνεργὸν τοῦ θεοῦ NA NIV SBL Ead * 3:2 ² στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς RP f³⁵ TR | στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι TNT² WH NA NIV SBL Ead * 3:2 ³ περὶ RP f³⁵ TR | ὑπὲρ TNT² WH NA NIV SBL Ead * 3:3 τὸ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | τῷ TR

ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἶδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἶδατε. ⁵ Διὰ τοῦτο κἀγώ, μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ *τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς *στήκετε ἐν κυρίῳ. ⁹ Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

¹¹ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ *ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηρίζαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ. *

4

¹ *Λοιπὸν *οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ *² καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, *³ ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. ² Οἶδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ³ Τοῦτο γὰρ ἐστὶν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· ⁴ εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, ⁵ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν· ⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἕκδικος *ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. ⁷ Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. ⁸ Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν *καὶ *δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς *² ὑμᾶς.

⁹ Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν *ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ *⁹ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ¹⁰ καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς *¹⁰ τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, ¹¹ καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς *¹¹ ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ¹² ἵνα περιπατῇτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω, καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

* **3:7** τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ RP f³⁵ TR | τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:8** στήκετε RP TNT² WH NA NIV SBL | στήκητε f³⁵ TR * **3:11** ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός RP f³⁵ TR | ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:13** τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:13** - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV SBL Ead | Ἀμήν. NA²⁷⁺²⁸ * **4:1** - RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | Τὸ f³⁵ TR * **4:1** οὖν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL Ead | - WH * **4:1** ² - RP f³⁵ TR | ἵνα TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:1** ³ - RP f³⁵ TR | καθὼς καὶ περιπατεῖτε TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:6** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **4:8** καὶ RP f³⁵ TR NA NIV⁷³ SBL Ead | - TNT² WH NIV¹¹ * **4:8** δόντα RP f³⁵ TR Ead | διδόντα TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** ² ὑμᾶς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | ἡμᾶς TR * **4:9** ἔχετε RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV⁷³ SBL Ead | ἔχομεν NIV¹¹ * **4:9** ὑμεῖς RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | - f³⁵ * **4:10** τοὺς RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL | - Ead * **4:11** ἰδίαις RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL Ead

13 Οὐ *□θέλομεν □ δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν *□²κεκοιμημένων, □ ἵνα μὴ λυπησθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. 14 Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. 15 Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. 16 Ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον. 17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἄρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἄερα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. 18 Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

5

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. 2 Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι *□ἡ □ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. 3 ὅταν *□γὰρ □ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὥδιον τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃσιν. 4 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ. 5 πάντες *□ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. 6 ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς *□καὶ □ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. 7 Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. 8 Ὑμεῖς δέ, ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. 9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 10 τοῦ ἀποθανόντος *□ὕπὲρ □ ἡμῶν, ἵνα, *□²εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν, □ ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. 11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, 13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς *□ὕπερκεπερισσοῦ □ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἰρηνεύετε ἐν *□²ἑαυτοῖς. □ 14 Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. 15 Ὅρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε *□καὶ □ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. 16 Πάντοτε χαίrete. 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε. 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε. 21 πάντα *□δὲ □ δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε. 22 ἀπὸ παντὸς εἰδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθεῖ. 24 Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσῃ.

* 4:13 □ θέλομεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | θέλω TR * 4:13 □² κεκοιμημένων RP f³⁵ TR | κοιμωμένων TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:2 □ ἡ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:3 □ γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:5 □ - RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:6 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * 5:10 □ ὑπὲρ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV Ead | περὶ TNT² WH NA²⁵ SBL * 5:10 □² εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL Ead | εἴτε γρηγοροῦμεν εἴτε καθεύδομεν f³⁵ * 5:13 □ ὑπερεκπερισσοῦ RP f³⁵ TR WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὑπερεκπερισσῶς TNT² NA²⁵ Ead * 5:13 □² ἑαυτοῖς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Ead | αὐτοῖς TNT² * 5:15 □ καὶ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ Ead | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 5:21 □ δὲ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | - TR

²⁵ Ἀδελφοί, προσεύχεσθε *□ περὶ ἡμῶν.

²⁶ Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²⁷ *□ Ὀρκίζω□ ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς *□ ἀγίοις□ ἀδελφοῖς.

²⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. *□ Ἀμήν.□

* **5:25** □ - RP ^f35 TR TNT² NIV¹¹ SBL Ead | καὶ WH NA NIV⁷³ * **5:27** □ Ὀρκίζω RP ^f35 TR | Ἐνορκίζω TNT² WH NA NIV SBL Ead * **5:27** □ ἀγίοις RP ^f35 TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **5:28** □ Ἀμήν. RP ^f35 TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β΄

¹ Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ *θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

³ Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνδὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· ⁴ ὥστε *ἡμᾶς αὐτοὺς *ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· ⁶ εἶπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ⁸ ἐν *πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ· ⁹ οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὅλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς *πιστεύουσιν ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ¹¹ Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

2

¹ Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, *μῆτε θροεῖσθαι, μῆτε διὰ πνεύματος, μῆτε διὰ λόγου, μῆτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ· ³ μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς *ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ *ὡς θεὸν καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. ⁵ Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ *ἐαυτοῦ καιρῷ. ⁷ Τὸ γὰρ μυστήριον

* **1:2** ὁ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ Ead | θεοῦ πατρὸς WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL * **1:4** ὁ ἡμᾶς αὐτοὺς RP f³⁵ TR Ead | αὐτοὺς ἡμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * **1:4** ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι RP f³⁵ TR | ἐν ὑμῖν ἐγκαυχᾶσθαι TNT² NA NIV SBL Ead | ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι WH * **1:8** ὁ πυρὶ φλογός RP f³⁵ TR WH NA NIV Ead | φλογὶ πυρός TNT² SBL * **1:8** ὁ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ f³⁵ TR * **1:10** ὁ πιστεύουσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | πιστεύουσιν TR * **1:12** ὁ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ RP TNT² WH NA NIV SBL Ead | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ f³⁵ TR * **2:2** ὁ μῆτε θροεῖσθαι, μῆτε διὰ πνεύματος, μῆτε διὰ λόγου, μῆτε δι' ἐπιστολῆς RP f³⁵ TR | μηδὲ θροεῖσθαι, μῆτε διὰ πνεύματος, μῆτε διὰ λόγου, μῆτε δι' ἐπιστολῆς TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:2** ὁ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ κυρίου TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:3** ὁ ἀμαρτίας RP f³⁵ TR Ead | ἀνομίας TNT² WH NA NIV SBL * **2:4** ὁ ὡς θεὸς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:6** ὁ ἐαυτοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Ead | αὐτοῦ TNT² WH NA²⁵

ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται, ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν *□ὁ κύριος □ *□²ἀναλώσει □ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσῃ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ⁹ οὐκ ἔστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους, ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ *□τῆς □ ἀδικίας *□²ἐν □ τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. ¹¹ Καὶ διὰ τοῦτο *□πέμψει □ αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει. ¹² ἵνα κριθῶσιν *□πάντες □ οἱ μὴ πιστεύσαντες *□²τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ. □

¹³ Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς *□ἀπ' ἀρχῆς □ εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας. ¹⁴ εἰς ὃ *□ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁵ Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, *□καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν □ ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι *□ὑμᾶς □ ἐν παντὶ *□λόγῳ καὶ ἔργῳ □ ἀγαθῷ.

3

¹ Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ³ Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ Πεποιθάμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν *□ὑμῖν, □ καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας *□εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν □ τοῦ χριστοῦ.

⁶ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι *□τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, □ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν *□²παρέλαβον □ παρ' ἡμῶν. ⁷ Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, *□νύκτα καὶ ἡμέραν □ ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν. ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς

* **2:8** □ ὁ κύριος RP f³⁵ TR | ὁ κύριος Ἰησοῦς TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:8** □² ἀναλώσει RP f³⁵ TR | ἀνελεῖ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:10** □ τῆς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:10** □² ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:11** □ πέμψει RP f³⁵ TR | πέμπει TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:12** □ πάντες RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἅπαντες TNT² Ead * **2:12** □² τῇ ἀληθείᾳ ... ἐν τῇ ἀδικίᾳ RP f³⁵ TR | τῇ ἀληθείᾳ ... τῇ ἀδικίᾳ TNT² WH NA NIV SBL * **2:13** □ ἀπ' ἀρχῆς RP f³⁵ TR TNT² WH NIV⁷³ Ead | ἀπαρχὴν NA NIV¹¹ SBL * **2:14** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NIV¹¹ SBL Ead | καὶ NA NIV⁷³ * **2:16** □ καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν RP f³⁵ TR | καὶ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν TNT² SBL | καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν WH NA NIV Ead * **2:17** □ ὑμᾶς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Ead * **2:17** □ λόγῳ καὶ ἔργῳ RP f³⁵ TR | ἔργῳ καὶ λόγῳ TNT² WH NA NIV SBL Ead * **3:4** □ ὑμῖν RP f³⁵ TR Ead | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** □ εἰς τὴν ἀγάπην ... εἰς τὴν ὑπομονὴν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Ead | εἰς τὴν ἀγάπην ... εἰς ὑπομονὴν TR * **3:6** □ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ SBL | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ WH NA²⁵ NIV * **3:6** □² παρέλαβον RP f³⁵ | παρέλαβε TR | παρελάβετε TNT² WH NA²⁵ NIV | παρελάβοσαν NA²⁷⁺²⁸ SBL Ead * **3:8** □ νύκτα καὶ ἡμέραν RP f³⁵ TR Ead | νυκτὸς καὶ ἡμέρας TNT² WH NA NIV SBL

ὕμᾱς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.
¹¹ Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους,
 ἀλλὰ περιεργαζομένους. ¹² Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν
 *□διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,□ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν
 ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες.
¹⁴ Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε,
 *□καὶ μὴ συναναμίγνυσθε□ αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ, ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγεῖσθε, ἀλλὰ
 νοουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντός ἐν παντὶ
 τρόπῳ. Ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως
 γράφω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. *□Ἀμήν.□

* **3:12** □ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ TNT² WH NA NIV SBL Ead

* **3:14** □ καὶ μὴ συναναμίγνυσθε RP f³⁵ TR | μὴ συναναμίγνυσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **3:18** □ Ἀμήν.
 RP f³⁵ TR | – TNT² WH NA NIV SBL Ead

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α΄

¹ Παῦλος ἀπόστολος *Ἰησοῦ χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ² Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ *θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, ⁴ μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες *ζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. ⁵ Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· ⁶ ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. ⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσιν καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολώαις καὶ μητρολώαις, ἀνδροφόνοις, ¹⁰ πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

¹² *Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, ¹³ *τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἄγνωῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· ¹⁴ ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξῃται *Ἰησοῦς χριστὸς τὴν *πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ *σοφῷ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

¹⁸ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σε προφητείας, ἵνα *στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ¹⁹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐनावάγησαν· ²⁰ ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

2

¹ Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· ² ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ

* **1:1** Ἰησοῦ χριστοῦ ... κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ ... χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:2** θεοῦ πατρὸς ἡμῶν RP f³⁵ TR | θεοῦ πατρὸς TNT² WH NA NIV SBL * **1:4** ζητήσεις RP f³⁵ TR | ἐκζητήσεις TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:13** τὸν RP f³⁵ TR | τὸ TNT² WH NA NIV SBL * **1:16** Ἰησοῦς χριστὸς RP f³⁵ TR NA²⁵ | χριστὸς Ἰησοῦς TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **1:16** πᾶσαν RP f³⁵ TR | ἅπασαν TNT² WH NA NIV SBL * **1:17** σοφῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:18** στρατεύῃ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | στρατεύσῃ TNT²

σεμνότητι. ³ Τοῦτο *□γὰρ□ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὃς πάντα ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ⁵ Εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος χριστὸς Ἰησοῦς, ⁶ ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, ⁷ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω *□ἐν χριστῷ,□ οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

⁸ Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ *□διαλογισμοῦ.□ ⁹ Ὡσαύτως *□καὶ□ *□²τὰς□ γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν *□πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ,□ ¹⁰ ἀλλ' ὁ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. ¹² *□Γυναικὶ δὲ διδάσκειν□ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἴτα Εὐὰ· ¹⁴ καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ *□ἀπατηθεῖσα□ ἐν παραβάσει γέγονεν· ¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3

¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. ² Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλεον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· ³ μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, *□μὴ αἰσχροκερδῆ,□ ἀλλ' ἐπεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· ⁴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. ⁵ Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; ⁶ Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. ⁷ Δεῖ δὲ *□αὐτὸν□ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ⁸ Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ⁹ ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. ¹⁰ Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονεῖτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες. ¹¹ Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους, πιστάς ἐν πᾶσιν. ¹² Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ¹³ Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

¹⁴ Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σε *□τάχιον·□ ¹⁵ ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας. ¹⁶ Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· *□θεὸς□ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

* 2:3 □ γὰρ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:7 □ ἐν χριστῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* 2:8 □ διαλογισμοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | διαλογισμῶν WH * 2:9 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸

NIV SBL | - WH NA²⁵ * 2:9 □² τὰς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:9 □ πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ,

... ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ RP f³⁵ TR | πλέγμασιν καὶ χρυσῷ, ... ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ TNT² | πλέγμασιν καὶ

χρυσῷ, ... ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ WH NA NIV SBL * 2:12 □ Γυναικὶ δὲ διδάσκειν RP f³⁵ TR | Διδάσκειν

δὲ γυναικὶ TNT² WH NA NIV SBL * 2:14 □ ἀπατηθεῖσα RP f³⁵ TR | ἐξαπατηθεῖσα TNT² WH NA NIV SBL

* 3:3 □ μὴ αἰσχροκερδῆ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:7 □ αὐτὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV

SBL * 3:14 □ τάχιον RP f³⁵ TR NA²⁵ | ἐν τάχει TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 3:16 □ θεὸς RP f³⁵ TR |

ὃς TNT² WH NA NIV SBL

4

¹ Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ³ κωλύόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν ἀλήθειαν. ⁴ Ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

⁶ Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος *□Ιησοῦ χριστοῦ,□ ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἣ παρηκολούθηκας. ⁷ Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, *□ἐπαγγελίαν□ ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. ¹⁰ Εἰς τοῦτο γὰρ *□καὶ□ κοπιῶμεν καὶ *□ὀνειδιζόμεθα,□ ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. ¹¹ Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, *□ἐν πνεύματι,□ ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. ¹³ Ἔως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ *□ἐν□ πᾶσιν. ¹⁶ Ἐπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5

¹ Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· ² πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. ³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γὰρ ἐστὶν *□ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἠλπικεν ἐπὶ *□τὸν□ θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ⁶ Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκεν. ⁷ Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ᾦσιν. ⁸ Εἰ δέ τις *□τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων□ οὐ *□²προνοεῖ,□ τὴν πίστιν ἥρνηται, καὶ ἐστὶν ἀπίστου χειρῶν. ⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἑλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα, γεγονυῖα ἐνδὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ¹³ Ἀμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. ¹⁴ Βούλομαι οὖν νεωτέρας

* 4:6 □ Ιησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 4:8 □ ἐπαγγελίαν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐπαγγελίας f³⁵ * 4:10 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:10 □ ὀνειδιζόμεθα RP f³⁵ TR SBL | ἀγωνιζόμεθα TNT² WH NA NIV * 4:12 □ ἐν πνεύματι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:15 □ ἐν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:4 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καλὸν καὶ TR * 5:5 □ τὸν RP f³⁵ TR TNT² WH | - NA NIV SBL * 5:8 □ τῶν ἰδίων ... τῶν οἰκείων RP f³⁵ TR | τῶν ἰδίων ... οἰκείων TNT² WH NA NIV SBL * 5:8 □² προνοεῖ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | προνοεῖται TNT²

γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ¹⁵ Ἦδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. ¹⁶ Εἴ τις *πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

¹⁷ Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ¹⁸ Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ Τοὺς *ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. ²¹ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ *κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν. ²² Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. ²³ Μηκέτι ὑδροπότηι, ἀλλ' οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. ²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ²⁵ Ὡσαύτως καὶ *τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά *²ἐστίν· καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ *³δύνανται.

6

¹ Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηται. ² Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

³ Εἴ τις ἐτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίας, ὑπόνοιαι πονηραί, ⁵ *διαπαραιτριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. *Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. ⁶ Ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειάς· ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, *δηλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθυσόμεθα. ⁹ Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ¹⁰ Ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία· ἥς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

¹¹ Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα. ¹² Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν *ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν

* **5:16** πιστὸς ἢ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:20** π - RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | δὲ WH

* **5:21** κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **5:23** σου RP f³⁵ TR |

- TNT² WH NA NIV SBL * **5:25** τὰ καλὰ ἔργα RP f³⁵ TR | τὰ ἔργα τὰ καλὰ TNT² WH NA NIV SBL * **5:25**

ἔστιν RP f³⁵ | ἐστὶ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:25** ³ δύνανται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL |

δύνανται TR * **6:5** διαπαραιτριβαὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | παραδιατριβαὶ TR * **6:5** Ἀφίστασο

ἀπὸ τῶν τοιούτων. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:7** δηλον RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **6:11** τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:12** π - RP TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ TR

καλήν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. ¹³ Παραγγέλλω *ἵνα* ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ *ζωοποιοῦντος* τὰ πάντα, καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλήν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρήσαί σε τὴν ἐντολὴν ἁσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ¹⁵ ἣν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὧς τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.

¹⁷ Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἡλπιεῖν ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι, ἀλλ' *ἵνα* *ἐν* *τῷ* θεῷ *ἐν* τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν *πάντα* πλουσίως* εἰς ἀπόλαυσιν· ¹⁸ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς *αἰωνίου* ζωῆς.

²⁰ Ὡς Τιμόθεε, τὴν *παραθήκην* φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κenoφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· ²¹ ἥντινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν.

Ἡ χάρις *μετὰ* σοῦ. *Ἀμήν.*

* **6:13** ἵνα σοι RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - NA²⁵ * **6:13** ζωοποιοῦντος RP f³⁵ TR | ζωογονοῦντος TNT² WH NA NIV SBL * **6:17** ἐν RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * **6:17** τῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:17** ἐν τῷ ζῶντι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:17** πάντα πλουσίως RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πλουσίως πάντα TR * **6:19** αἰωνίου RP f³⁵ TR | ὁντως TNT² WH NA NIV SBL * **6:20** παραθήκην RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | παρακαταθήκην TR * **6:21** μετὰ σοῦ RP f³⁵ TR | μεθ' ὑμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **6:21** Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β´

¹ Παῦλος, ἀπόστολος *Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ² Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνω· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ὃν λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν *λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμη σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. ⁶ Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. ⁸ Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν *Ἰησοῦ χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος *ἔθνων. ¹² Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ὅτι πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ¹³ Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁴ Τὴν καλὴν *παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

¹⁵ Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. ¹⁶ Δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνηται, ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, *σπουδαιότερον ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν— ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὔρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2

¹ Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ² Καὶ ἂ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. ³ *Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης *Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁴ Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ⁵ Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. ⁶ Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον

* **1:1** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:5** λαμβάνων RP f³⁵ TR | λαβὼν TNT² WH NA NIV SBL * **1:10** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR SBL | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV

* **1:11** ἔθνων RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **1:14** παραθήκην RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | παρακαταθήκην TR * **1:17** σπουδαιότερον RP f³⁵ TR | σπουδαίως TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** Σὺ οὖν κακοπάθησον RP f³⁵ TR | Συγκακοπάθησον TNT² NA NIV SBL | Συγκακοπάθησον WH * **2:3** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL

τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ Νόει *□ἀ□ λέγω· *□²δῶη□ γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. ⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγεργμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. ¹⁰ Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· *□εἰ ἀρνούμεθα, κάκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·□ ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι *□ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον *□τοῦ κυρίου□ μὴ λογομαχεῖν *□²εἰς□ οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. ¹⁵ Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιίστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν, λέγοντες *□τὴν□ ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινων πίστιν. ¹⁹ Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, Ἐγὼ κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα *□κυρίου.□ ²⁰ Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ²¹ Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, *□καὶ□ εὐχρηστον τῷ δεσπότη, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. ²² Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας. ²⁴ Δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ²⁵ ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3

¹ Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ² Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ⁴ προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ Ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ *□αἰχμαλωτεύοντες□ *□ γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ⁷ πάντοτε μαυθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ⁸ Ὅν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσῇ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι

* 2:7 □ ἀ RP f³⁵ TR | δ TNT² WH NA NIV SBL * 2:7 □² δῶη RP f³⁵ TR | δώσει TNT² WH NA NIV SBL

* 2:12 □ εἰ ἀρνούμεθα, κάκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· RP f³⁵ TR | εἰ ἀρνησόμεθα, κάκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· TNT² WH NA NIV SBL * 2:13 □ - RP f³⁵ TR SBL | γὰρ TNT² WH NA NIV * 2:14 □ τοῦ κυρίου RP f³⁵ TR

SBL | τοῦ θεοῦ TNT² WH NA NIV * 2:14 □² εἰς RP f³⁵ TR | ἐπ' TNT² WH NA NIV SBL * 2:18 □ τὴν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * 2:19 □ κυρίου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | χριστοῦ TR

* 2:21 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:6 □ αἰχμαλωτεύοντες RP TR | αἰχμαλωτίζοντες f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 3:6 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ TR

κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. ¹⁰ Σὺ δὲ *□παρηκολούθηκάς□ μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. ¹² Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες *□εὐσεβῶς ζῆν□ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. ¹³ Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ¹⁴ Σὺ δὲ μένε ἐν *□οῖς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης,□ εἰδὼς παρὰ *□²τίνος□ ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους *□τὰ□ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁶ Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

4

¹ Διαμαρτύρομαι *□οῦν□ *□²ἐγὼ□ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ *□τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ,□ τοῦ μέλλοντος κρίνειν *□²ζῶντας καὶ νεκρούς, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ,□ ² κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ³ Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ *□τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας□ ἐαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ⁵ Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ⁶ Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς *□ἐμῆς ἀναλύσεως□ ἐφέστηκεν. ⁷ *□Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν□ ἠγωνίσμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· ⁸ λοιπόν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

⁹ Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως· ¹⁰ Δημᾶς γὰρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. ¹¹ Λουκᾶς ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν γὰρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. ¹² Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἑφεσον. ¹³ Τὸν φελόνην δὲ ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ¹⁴ Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· *□ἀποδῶν□ αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ *□ἀνθέστηκεν□ τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ¹⁶ Ἐν τῇ πρώτῃ μου

* **3:10** □ παρηκολούθηκάς RP f³⁵ TR | παρηκολούθησας TNT² WH NA NIV SBL * **3:12** □ εὐσεβῶς ζῆν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ζῆν εὐσεβῶς TNT² WH NA²⁵ SBL * **3:14** □ οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οἷς ἔμαθες καὶ οἷς ἐπιστώθης f³⁵ * **3:14** □² τίνος RP f³⁵ TR | τίνων TNT² WH NA NIV SBL * **3:15** □ τὰ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | - WH NA²⁵ SBL * **4:1** □ οῦν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:1** □² ἐγὼ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:1** □ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **4:1** □² ζῶντας καὶ νεκρούς, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ RP f³⁵ TR | ζῶντας καὶ νεκρούς καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **4:3** □ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας RP f³⁵ TR | τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας TNT² WH NA NIV SBL * **4:6** □ ἐμῆς ἀναλύσεως RP f³⁵ TR | ἀναλύσεώς μου TNT² WH NA NIV SBL * **4:7** □ Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν RP f³⁵ TR | Τὸν καλὸν ἀγῶνα TNT² WH NA NIV SBL * **4:14** □ ἀποδῶν RP f³⁵ TR | ἀποδώσει TNT² WH NA NIV SBL * **4:15** □ ἀνθέστηκεν RP f³⁵ | ἀνθέστηκε TR | ἀντέστη TNT² WH NA NIV SBL

ἀπολογία οὐδεὶς μοι *συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν. ¹⁷ Ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ *ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. ¹⁸ *Καὶ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὧς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

¹⁹ Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. ²⁰ Ἑραστός ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

²² *Ὁ κύριος Ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου.
Ἦ χάρις μεθ' ὑμῶν. *Ἀμήν.

* **4:16** □ συμπαρεγένετο RP f³⁵ TR | παρεγένετο TNT² WH NA NIV SBL * **4:17** □ ἀκούση RP f³⁵ TR | ἀκούσωσιν TNT² WH NA NIV SBL * **4:18** □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:22** □ Ὁ κύριος Ἰησοῦς χριστὸς RP f³⁵ TR | Ὁ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * **4:22** □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

¹ Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, ³ ἐφανερώσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· *ἡ χάρις, ἔλεος, εἰρήνη· ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ *κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

⁵ Τούτου χάριν *κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διεταξάμην· ⁶ εἴ τίς ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδῃ, μὴ ὀργίλῳ, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασκίαν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹⁰ Εἰσὶν γὰρ *πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ *περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ¹³ Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. Δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ *Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν· ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. ¹⁶ Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2

¹ Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ· ² πρεσβύτεας νηφαλέους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· ³ πρεσβύτειδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, *μὴ διαβόλους, μὴ οἶνῳ πολλῷ δεδουλωμένους, καλοδιδασκάλους, ⁴ ἵνα *σωφρονίζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίῳ ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται· ⁶ τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· ⁷ περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ *ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, *ἀφθαρσίαν, ⁸ λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν

* **1:4** ἡ χάρις, ἔλεος, εἰρήνη RP f³⁵ TR | χάρις καὶ εἰρήνη TNT² WH NA NIV SBL * **1:4** ὁ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:5** ὁ κατέλιπόν RP f³⁵ TR | ἀπέλιπόν TNT² NA NIV SBL | ἀπέλειπόν WH * **1:10** ὁ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ SBL | πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται TNT² WH NA²⁵ NIV * **1:10** ὁ - RP f³⁵ TR | τῆς TNT² WH NA NIV SBL * **1:15** ὁ Πάντα μὲν ... τοῖς δὲ RP f³⁵ TR | Πάντα ... τοῖς δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** ὁ μὴ διαβόλους, μὴ ... δεδουλωμένους RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | μὴ διαβόλους, μηδὲ ... δεδουλωμένους TNT² WH NA²⁵ SBL * **2:4** ὁ σωφρονίζωσιν RP f³⁵ | σωφρονίζωσι TR WH NA NIV SBL | σωφρονίζουσιν TNT² * **2:7** ὁ ἀδιαφθορίαν RP f³⁵ TR | ἀφθορίαν TNT² WH NA NIV SBL * **2:7** ὁ ἀφθαρσίαν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ἔχων *□περὶ ἡμῶν λέγειν□ φαῦλον. ⁹ Δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ *□πίστιν πᾶσαν□ ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν *□ τοῦ σωτῆρος *□ ἡμῶν□ θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. ¹¹ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ *□ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, ¹² παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν *□ Ἰησοῦ χριστοῦ,□ ¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

¹⁵ Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

3

¹ Ὑπομίμησκει αὐτοὺς ἀρχαῖς *□ καὶ□ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, ² μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ³ Ἥμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. ⁴ Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλάνθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ *□ ὧν□ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ *□² τὸν αὐτοῦ ἔλεον□ ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, ⁶ οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι *□ γενώμεθα□ κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. ⁸ Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες *□ θεῷ. Ταῦτά ἐστιν *□ τὰ□ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. ⁹ *□ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς□ περιίστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. ¹⁰ Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὡς αὐτοκατάκριτος.

¹² Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ¹³ Ζηναῖον τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. ¹⁴ Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

¹⁵ Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. *□ Ἀμήν.□

* **2:8** □ περὶ ἡμῶν λέγειν RP f³⁵ | περὶ ὑμῶν λέγειν TR | λέγειν περὶ ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * **2:10** □ πίστιν πᾶσαν RP f³⁵ TR | πᾶσαν πίστιν TNT² WH NA NIV SBL * **2:10** □ - RP f³⁵ TR | τὴν TNT² WH NA NIV SBL * **2:10** □ ἡμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῶν TR * **2:11** □ ἡ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:13** □ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA²⁵ * **3:1** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** □ ὧν RP f³⁵ TR | ἃ TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** □² τὸν αὐτοῦ ἔλεον RP f³⁵ TR | τὸ αὐτοῦ ἔλεος TNT² WH NA NIV SBL * **3:7** □ γενώμεθα RP f³⁵ TR | γεννηθῶμεν TNT² WH NA NIV SBL * **3:8** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | τῷ f³⁵ TR * **3:8** □ τὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:9** □ μωρὰς δὲ ... καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς RP TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | μωρὰς δὲ ... καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς f³⁵ | μωρὰς δὲ ... καὶ ἔριν καὶ μάχας νομικὰς WH NA²⁵ * **3:15** □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

¹ Παῦλος δέσμιος *ἁριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, ² καὶ Ἀπφία τῇ *ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνεῖαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις *πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ *τοῦ ἐν *ἡμῖν εἰς *²χριστὸν Ἰησοῦν. ⁷ *Χάριν γὰρ *²ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

⁸ Διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος *Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁰ Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς *μου, Ὁνήσιμον, ¹¹ τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ *σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, *ὃν ἀνέπεμψα· ¹² σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ· ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ *διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. ¹⁵ Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· ¹⁶ οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. ¹⁷ Εἰ οὖν *με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. ¹⁸ Εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει· ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ²⁰ Ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν *κυρίῳ. ²¹ Πεποιθώς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ *ὃ λέγω ποιήσεις. ²² Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

²³ *Ἀσπάζονται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

* **1:1** ἁριστοῦ Ἰησοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL Sol | Ἰησοῦ χριστοῦ f³⁵ * **1:2** ἀγαπητῇ RP f³⁵ TR | ἀδελφῇ TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:5** πρὸς RP f³⁵ TR NA NIV SBL Sol | εἰς TNT² WH * **1:6** τοῦ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL Sol | - TNT² * **1:6** ἡμῖν RP TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῖν f³⁵ TR Sol * **1:6** ²χριστὸν Ἰησοῦν RP f³⁵ TR | χριστὸν TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:7** Χάριν RP f³⁵ | Χαρὰν TR TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:7** ²ἔχομεν πολλὴν RP f³⁵ TR | πολλὴν ἔσχον TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:9** Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | χριστοῦ Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:10** μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:11** - RP f³⁵ TR TNT² WH SBL Sol | καὶ NA NIV * **1:11** ὃν ἀνέπεμψα· σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ· RP f³⁵ TR | ὃν ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:13** διακονῇ μοι RP f³⁵ TR | μοι διακονῇ TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:17** με RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Sol | ἐμέ TR * **1:20** κυρίῳ RP f³⁵ TR | χριστῷ TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:21** ὃ RP f³⁵ TR | ἃ TNT² WH NA NIV SBL Sol * **1:23** Ἀσπάζονται σε Ἐπαφρᾶς ... οἱ συνεργοί μου. RP f³⁵ TR | Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ... οἱ συνεργοί μου. TNT² WH NA NIV SBL Sol

²⁵ Ἡ χάρις *τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.
*Ἀμήν.

* **1:25** τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP TR TNT² | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ^f35 | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
χριστοῦ WH NA NIV SBL Sol * **1:25** Ἀμήν. RP ^f35 TR | – TNT² WH NA NIV SBL Sol

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

¹ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' *ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ *τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως *αὐτοῦ, *δι' ἐαυτοῦ καθαρισμὸν *²ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσω διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

⁵ Τίτι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ⁶ Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· * *ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας *²σου. ⁹ Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. ¹⁰ Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, * καὶ ἀλλαγῇσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. ¹³ Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ¹⁴ Οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

2

¹ Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως *ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρρῶμεν. ² Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; Ἦτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις *τε καὶ τέρασιν, καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

⁵ Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. ⁶ Διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων, Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμήσκη αὐτοῦ; Ἦ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; ⁷ Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ'

* **1:1** ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων TR * **1:2** | τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν RP f³⁵ TR | ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας TNT² WH NA NIV SBL * **1:3** αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * **1:3** δι' ἐαυτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV | δι' αὐτοῦ SBL * **1:3** ² ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν RP f³⁵ TR | τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** | - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος RP f³⁵ TR | ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** ² σου RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | αὐτοῦ WH NA²⁵ * **1:12** | - RP f³⁵ TR | ὡς ἱμάτιον TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** ἡμᾶς προσέχειν RP f³⁵ TR | προσέχειν ἡμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * **2:4** τε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵

ἀγγέλους· δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφανώσας αὐτόν· *□ 8 πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν *□ γὰρ τῷ □ ὑποτάξαι *□ αὐτῷ □ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὕτω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. 9 Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξη καὶ τιμὴ ἐστεφανωμένον, ὅπως *□ χάριτι □ θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου. 10 Ἐπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. 11 Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, 12 λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. 13 Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιοῦς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. 14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινωνήκεν *□ σαρκὸς καὶ αἵματος, □ καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, 15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. 16 Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. 17 Ὅθεν ὠφείλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. 18 Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν *□ Ἰησοῦν χριστόν, □ 2 πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν *□ ὅλῳ □ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 Πλείονος γὰρ *□ δόξης οὗτος □ παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. 4 Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος· ὁ δὲ *□ τὰ □ πάντα κατασκευάσας θεός. 5 Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· 6 χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· *□ οὗ □ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, *□ 2 ἐάνπερ □ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος *□ μέχρι τέλους βεβαίαν □ κατάσχωμεν. 7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 9 οὗ *□ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, □ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. 10 Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ *□ ἐκείνῃ, □ καὶ εἶπον, Αἰὲ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου· 11 ὡς ὡμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. 12 Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἓν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ

* 2:7 □ - RP f³⁵ NA NIV SBL | καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· TR TNT² WH * 2:8 □ γὰρ τῷ RP f³⁵ TR | τῷ γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * 2:8 □ αὐτῷ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * 2:9 □ χάριτι RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | χωρὶς SBL * 2:14 □ σαρκὸς καὶ αἵματος RP f³⁵ TR | αἵματος καὶ σαρκὸς TNT² WH NA NIV SBL * 3:1 □ Ἰησοῦν χριστόν RP f³⁵ | χριστόν Ἰησοῦν TR | Ἰησοῦν TNT² WH NA NIV SBL * 3:2 □ ὅλῳ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * 3:3 □ δόξης οὗτος RP f³⁵ TR | οὗτος δόξης TNT² WH NA NIV SBL * 3:4 □ τὰ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:6 □ οὗ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | ὅς SBL * 3:6 □ 2 ἐάνπερ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | ἐὰν TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 3:6 □ μέχρι τέλους βεβαίαν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | - NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 3:9 □ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με RP f³⁵ TR | ἐπείρασάν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ TNT² WH NA NIV SBL * 3:10 □ ἐκείνῃ RP f³⁵ TR | ταύτῃ TNT² WH NA NIV SBL

ζώντος· ¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρι οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ *□ ἐξ ὑμῶν τις □ ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας· ¹⁴ μέτοχοι γὰρ *□ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, □ ἄνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· ¹⁵ ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὥς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. ¹⁶ Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως. ¹⁷ Τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; ¹⁸ Τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; ¹⁹ Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

4

¹ Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖναι. ² Καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κάκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ *□ συγκεκραμένους □ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. ³ Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς *□ τὴν □ κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γεννηθέντων. ⁴ Εἶρηκεν γὰρ πού περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως, Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· ⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ⁶ Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν, ⁷ πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς *□ εἴρηται, □ Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁸ Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοὺς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ⁹ Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ¹⁰ Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ιδίων ὁ θεός. ¹¹ Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέση τῆς ἀπειθείας. ¹² Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ *□ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, □ καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. ¹³ Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχληλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

¹⁴ Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. ¹⁶ Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὖρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

5

¹ Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται

* **3:13** □ ἐξ ὑμῶν τις RP f³⁵ | τις ἐξ ὑμῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **3:14** □ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν TNT² WH NA NIV SBL * **4:2** □ συγκεκραμένους RP f³⁵ | συγκεκραμένους TR | συγκεκρασμένους TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL | συγκεκρασμένους WH | συγκεκρασμένος NA²⁵ NIV⁷³ * **4:3** □ τὴν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * **4:7** □ εἴρηται RP f³⁵ TR | προεῖρηται TNT² WH NA NIV SBL * **4:12** □ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν RP f³⁵ TR | ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν TNT² WH NA NIV SBL

τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν·
² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς
 περὶκεῖται ἀσθένειαν· ³ καὶ *□διὰ ταύτην□ ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως
 καὶ περὶ *□²ἐαυτοῦ,□ προσφέρειν *□³ὑπὲρ□ ἁμαρτιῶν. ⁴ Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις
 λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ *□ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, *□καθάπερ□ καὶ *□²
 Ἀαρών. ⁵ Οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ'
 ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ⁶ Καθὼς καὶ
 ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ⁷ Ὃς ἐν
 ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον
 σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας,
 καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ⁸ καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν
 τὴν ὑπακοήν, ⁹ καὶ τελειωθείς ἐγένετο *□τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν□ αἴτιος
 σωτηρίας αἰωνίου· ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν
 Μελχισεδέκ.

¹¹ Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ
 γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον,
 πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν
 λογίων τοῦ θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, *□καὶ□ οὐ στερεᾶς
 τροφῆς. ¹³ Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος
 γὰρ ἐστίν. ¹⁴ Τελείων δέ ἐστίν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια
 γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6

¹ Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα
 φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ
 πίστεως ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν *□διδαχῆς,□ ἐπιθέσεως τε χειρῶν, ἀναστάσεως
 *□τε□ νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ Καὶ τοῦτο *□ποιήσωμεν,□ ἐάνπερ
 ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. ⁴ Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσασμένους
 τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου,
⁵ καὶ καλὸν γευσασμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ⁶ καὶ
 παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς
 τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς
 *□πολλάκις ἐρχόμενον□ ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὖθετον ἐκείνοις δι' οὓς
 καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας
 καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

⁹ Πεπεισμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ
 καὶ οὕτως λαλοῦμεν· ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ
 *□τοῦ κόπου□ τῆς ἀγάπης ἥς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες
 τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν

* **5:3** □ διὰ ταύτην RP f³⁵ TR | δι' αὐτὴν TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** □² ἐαυτοῦ RP f³⁵ TR TNT² WH
 NA²⁵ | αὐτοῦ NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτοῦ SBL * **5:3** □³ ὑπὲρ RP f³⁵ TR | περὶ TNT² WH NA NIV SBL * **5:4** □ -
 RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **5:4** □ καθάπερ RP f³⁵ TR | καθώσπερ TNT² WH NA NIV SBL * **5:4**
 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * **5:9** □ τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν RP f³⁵ TR | πᾶσιν τοῖς
 ὑπακούουσιν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **5:12** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹
 SBL * **6:2** □ διδαχῆς RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | διδαχὴν WH SBL * **6:2** □ τε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV
 SBL | - WH NA²⁵ * **6:3** □ ποιήσωμεν RP | ποιήσομεν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:7** □ πολλάκις
 ἐρχόμενον RP f³⁵ TR | ἐρχόμενον πολλάκις TNT² WH NA NIV SBL * **6:10** □ τοῦ κόπου RP f³⁵ TR | - TNT²
 WH NA NIV SBL

ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ¹² ἵνα μὴ νωθοὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

¹³ Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγελιάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μερίζονος ὁμόσαι, ὥμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων, *¹Ἡ² μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε. ¹⁵ Καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ Ἄνθρωποι *¹μὲν² γὰρ κατὰ τοῦ μερίζονος ὁμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. ¹⁷ Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδειῖται τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ¹⁸ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι *¹θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ¹⁹ ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· ²⁰ ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7

¹ Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, *¹ὁ² συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραὰμ—πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὁ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης· ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ—μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

⁴ Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ *¹καὶ² δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν *¹τὸν² Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. ⁹ Καί, ὡς ἔπος εἶπεῖν, διὰ Ἀβραάμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται· ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήνησεν αὐτῷ *¹ὁ² Μελχισεδέκ.

¹¹ Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν—ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' *¹αὐτῇ² *²νενομοθέτητο—¹ τίς ἔτι χρεῖα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ¹³ Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ. ¹⁴ Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν *¹οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης² Μωϋσῆς ἐλάλησεν. ¹⁵ Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν,

* **6:14** ¹ Ἡ ² RP f³⁵ TR | Eι TNT² WH NA NIV SBL * **6:16** ¹ μὲν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **6:18** ¹ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | τὸν NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **7:1** ¹ ὁ RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ὃς TNT² * **7:4** ¹ καὶ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | - TNT² WH NA²⁵ SBL * **7:6** ¹ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:10** ¹ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **7:11** ¹ αὐτῇ RP f³⁵ TR | αὐτῆς TNT² WH NA NIV SBL * **7:11** ² νενομοθέτητο RP f³⁵ TR | νενομοθέτηται TNT² WH NA NIV SBL * **7:14** ¹ οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης RP f³⁵ TR | περὶ ἱερέων οὐδὲν TNT² WH NA NIV SBL

εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς *□σαρκικῆς□ γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. ¹⁷ *□μαρτυρεῖ□ γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ¹⁸ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγωγῆς ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. ²⁰ Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας—οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὡμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα *□κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ—□ ²² κατὰ τοσοῦτον *□ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. ²³ Καὶ οἱ μὲν πλείονες εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν. ²⁴ ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτόν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. ²⁵ Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

²⁶ Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν *□ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὁσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ²⁸ Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

8

¹ Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² τῶν ἀγίων λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, *□καὶ□ οὐκ ἄνθρωπος. ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. ⁴ Εἰ μὲν *□γὰρ□ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων *□τῶν ἱερέων□ τῶν προσφερόντων κατὰ *□²τὸν□ νόμον τὰ δῶρα, ⁵ οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηρμάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα, γὰρ φησιν, *□ποιήσεις□ πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. ⁶ *□Νυνὶ□ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσω καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. ⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. ⁸ Μεμφόμενος γὰρ *□αὐτοῖς□ λέγει, Ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν. ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἡμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. ¹⁰ Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,

* 7:16 □σαρκικῆς RP TR | σαρκίνης f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 7:17 □μαρτυρεῖ RP f³⁵ TR | μαρτυρεῖται TNT² WH NA NIV SBL * 7:21 □κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:22 □ - RP f³⁵ TR TNT² NIV¹¹ SBL | καὶ WH NA NIV⁷³ * 7:26 □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 8:2 □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:4 □ γὰρ RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL * 8:4 □ τῶν ἱερέων RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:4 □² τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 8:5 □ ποιήσεις RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ποιήσης TR * 8:6 □ Νυνὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | Νῦν WH NA²⁵ NIV¹¹ * 8:8 □ αὐτοῖς RP f³⁵ TR TNT² | αὐτοὺς WH NA NIV SBL

καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν *¹πολίτην² αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γινῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, *²ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν *³καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν⁴ οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹³ Ἐν τῷ λέγειν, Καινήν, πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην. Τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9

¹ Εἶχεν μὲν οὖν *¹καὶ² ἡ πρώτη *³δικαιώματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. ² Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἧ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. ³ Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη *⁴ἅγια ἁγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἧ στάμνος χρυσῇ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης. ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. ⁶ Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίσιασιν οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες. ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν. ⁹ *¹ἣτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν² δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ *³βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς καὶ δικαιώμασιν σαρκός, ⁴ μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. ¹¹ Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν *⁵μελλόντων⁶ ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. ¹³ Εἰ γὰρ τὸ αἷμα *⁷ταύρων καὶ τράγων, ⁸ καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωνμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ *⁹πνεύματος αἰωνίου¹⁰ ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἅμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν *¹¹ὑμῶν¹² ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι; ¹⁵ Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ¹⁶ Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. ¹⁷ Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ *¹³μήποτε¹⁴ ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.

* **8:11** ¹ πολίτην RP TNT² WH NA NIV SBL | πλησίον f³⁵ TR * **8:11** ² ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **8:12** ³ καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:1** ⁴ καὶ RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * **9:1** ⁵ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σκηνή TR * **9:3** ⁶ ἅγια ἁγίων RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | τὰ ἅγια τῶν ἁγίων TNT² * **9:9** ⁷ ἣτις ... εἰς τὸν καιρὸν ... καθ' ὃν RP f³⁵ TR | ἣτις ... εἰς τὸν καιρὸν ... καθ' ἣν TNT² WH NA NIV SBL * **9:10** ⁸ βρώμασι(ν) καὶ πόμασι(ν) ... καὶ δικαιώμασι(ν) σαρκός RP f³⁵ TR | βρώμασιν καὶ πόμασιν ... καὶ δικαιώματα σαρκός TNT² | βρώμασιν καὶ πόμασιν ... δικαιώματα σαρκός WH NA NIV SBL * **9:11** ⁹ μελλόντων RP f³⁵ TR TNT² | γενομένων WH NA NIV SBL * **9:13** ¹⁰ ταύρων καὶ τράγων RP f³⁵ TR | τράγων καὶ ταύρων TNT² WH NA NIV SBL * **9:14** ¹¹ πνεύματος αἰωνίου RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πνεύματος ἁγίου f³⁵ * **9:14** ¹² ὑμῶν RP f³⁵ TR TNT² | ἡμῶν WH NA NIV SBL * **9:17** ¹³ μήποτε RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | μὴ τότε WH

18 Ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. 19 Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ *□ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα *□ τῶν μόσχων καὶ τράγων, □ μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισεν, 20 λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. 21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν. 22 Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. 24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα *□ ἅγια εἰσῆλθεν □ *□ ὁ χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. 25 οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ. 26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. *□ νῦν □ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν *□ ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. 27 Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις. 28 οὕτως *□ καὶ □ ὁ χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς σωτηρίαν.

10

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε *□ δύνανται □ τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. 2 Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμενοι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους; 3 Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν. 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. 5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. 6 ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 7 τότε εἶπον, Ἰδοὺ, ἦκω—ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ—τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. 8 Ἀνώτερον λέγων ὅτι *□ Θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα □ καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας—αἵτινες κατὰ *□ τὸν □ νόμον προσφέρονται— 9 τότε εἶρηκεν, Ἰδοὺ, ἦκω τοῦ ποιῆσαι, *□ ὁ θεός, □ τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. 10 Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν, *□ οἱ □ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος *□ Ἰησοῦ χριστοῦ □ ἐφάπαξ. 11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιλεῖν ἁμαρτίας. 12 *□ αὐτὸς □ δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, 13 τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν

* 9:19 □ - RP f³⁵ TR | τὸν TNT² WH NA NIV SBL * 9:19 □ τῶν μόσχων καὶ τράγων RP f³⁵ TR | τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων TNT² WH NA | τῶν μόσχων NIV SBL * 9:24 □ ἅγια εἰσῆλθεν RP f³⁵ TR | εἰσῆλθεν ἅγια TNT² WH NA NIV SBL * 9:24 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 □ νῦν RP f³⁵ TR | νυνὶ TNT² WH NA NIV SBL * 9:26 □ - RP f³⁵ TR NIV⁷³ SBL | τῆς TNT² WH NA NIV¹¹ * 9:28 □ καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 10:1 □ δύνανται RP TNT² WH | δύναται f³⁵ TR NA NIV SBL * 10:8 □ Θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα RP f³⁵ TR | Θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ ὀλοκαυτώματα TNT² WH NA NIV SBL * 10:8 □ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:9 □ ὁ θεός RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:10 □ οἱ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 10:10 □ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ TR * 10:12 □ αὐτὸς RP f³⁵ TR | οὗτος TNT² WH NA NIV SBL

οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ Μιᾶ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. ¹⁵ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ *□προειρηκέναι,□ ¹⁶ Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου *□ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν□ ἐπιγράψω αὐτούς· ¹⁷ *□ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἁνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ *□μνησθῶ□ ἔτι. ¹⁸ Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

¹⁹ Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· ²³ κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῇ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελιάμενος· ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.

²⁶ Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, ²⁷ φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ²⁸ Ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· ²⁹ πόσω, δοκεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; ³⁰ Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, *□λέγει κύριος·□ καὶ πάλιν, *□κύριος κρινεῖ□ τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

³² Αναμνησθήσεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων· ³³ τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι· τοῦτο δέ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων γεννηθέντες. ³⁴ Καὶ γὰρ τοῖς *□δεσμοῖς μου□ συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἄρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν *□²ἐαυτοῖς□ κρείττονα ὑπαρξιν *□ἐν οὐρανοῖς□ καὶ μένουσαν. ³⁵ Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει *□μισθαποδοσίαν μεγάλην.□ ³⁶ Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ Ἐτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ χρονεῖ. ³⁸ Ὁ δὲ δίκαιος *□ ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείλῃται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. ³⁹ Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11

¹ Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ

* **10:15** □ προειρηκέναι RP f³⁵ TR | εἰρηκέναι TNT² WH NA NIV SBL * **10:16** □ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν RP f³⁵ TR | ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL

* **10:17** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV¹¹ SBL | ὕστερον λέγει NIV⁷³ * **10:17** □ μνησθῶ RP f³⁵ TR | μνησθήσομαι TNT² WH NA NIV SBL * **10:30** □ λέγει κύριος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:30** □ κύριος κρινεῖ RP f³⁵ TR | κρινεῖ κύριος TNT² WH NA NIV SBL * **10:34** □ δεσμοῖς μου RP f³⁵ TR | δεσμίους TNT² WH NA NIV SBL * **10:34** □² ἐαυτοῖς RP f³⁵ | ἐν ἐαυτοῖς TR | ἐαυτοὺς TNT² WH NA NIV SBL * **10:34** □ ἐν οὐρανοῖς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **10:35** □ μισθαποδοσίαν μεγάλην RP f³⁵ TR | μεγάλην μισθαποδοσίαν TNT² WH NA NIV SBL * **10:38** □ - RP f³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL

βλεπομένων. ² Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. ³ Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ *□ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα □ γεγονέναι. ⁴ Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν *□ προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ □ καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανῶν ἔτι *□² λαλεῖται. □ ⁵ Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ εὕρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως *□ αὐτοῦ □ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ. ⁶ χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσασθαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. ⁷ Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. ⁸ Πίστει *□ καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς *□ τὸν □ τόπον ὃν ἡμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρώκησεν εἰς *□ γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσιν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. ¹¹ Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα *□ δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας *□ ἔτεκεν, □ ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. ¹² Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ *□ ὥς ἢ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.

¹³ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ *□ λαβόντες □ τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, *□ καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. ¹⁵ Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης *□ ἐμνημόνευον □ ἀφ' ἧς *□² ἐξῆλθον, □ εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. ¹⁶ *□ Νῦν □ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

¹⁷ Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. ¹⁹ λογιζάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. ²⁰ Πίστει *□ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ²¹ Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. ²² Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὁστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. ²³ Πίστει Μωϋσῆς

* **11:3** □ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα RP f³⁵ TR | ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον TNT² WH NA NIV SBL

* **11:4** □ προσήνεγκεν τῷ θεῷ ... τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ WH NA NIV SBL | προσήνεγκε τῷ θεῷ ... τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ TR | προσήνεγκεν τῷ θεῷ ... τοῖς δώροις αὐτοῦ τῷ θεῷ TNT² * **11:4** □²

λαλεῖται RP f³⁵ TR | λαλεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **11:5** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **11:8** □ - RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ὁ TNT² * **11:8** □ τὸν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:9**

□ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν TR * **11:11** □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ SBL | στεῖρα NA²⁷⁺²⁸ NIV

* **11:11** □ ἔτεκεν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **11:12** □ ὥς ἢ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὥσει TR

* **11:13** □ λαβόντες RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | κομισάμενοι TNT² WH NA²⁵ * **11:13** □ - RP f³⁵

TNT² WH NA NIV SBL | καὶ πεισθέντες TR * **11:15** □ ἐμνημόνευον RP f³⁵ TR WH NA NIV | μνημονεύουσιν

TNT² SBL * **11:15** □² ἐξῆλθον RP f³⁵ TR | ἐξέβησαν TNT² WH NA NIV SBL * **11:16** □ Νῦν RP f³⁵ TNT²

WH NA NIV SBL | Νυνὶ TR * **11:20** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL

γεννηθεῖς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἄστεϊον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, ²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν· ²⁶ μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν *□Αἰγύπτου□ θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. ²⁷ Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὀρῶν ἐκαρτέρησεν. ²⁸ Πίστει πεποίηκεν τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. ²⁹ Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· *□ ἥς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰ Πίστει τὰ τεῖχη Ἰεριχὼ *□ἔπεσεν,□ κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ³¹ Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. ³² Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει *□γάρ με□ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, *□Βαράκ τε καὶ Σαμψὼν καὶ Ἰεφθάε,□ Δαυὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· ³³ οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ³⁴ ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, *□ἐνεδυναμώθησαν□ ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἐκλιναν ἄλλοτρίων. ³⁵ Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ³⁶ ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ³⁷ ἐλιθάσθησαν, *□ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν,□ ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι— ³⁸ ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος—*□ἐν□ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς. ³⁹ Καὶ *□οὔτοι□ πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12

¹ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὅς, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ *□κεκάθικεν.□ ³ Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς *□αὐτὸν□ ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμῃτε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. ⁴ Οὐπω μέχρι αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· ⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ⁷ *□Εἰς□ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς

* **11:26** □ Αἰγύπτου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν Αἰγύπτῳ TR * **11:29** □ - RP f³⁵ TR | γῆς TNT² WH NA NIV SBL * **11:30** □ ἔπεσεν RP f³⁵ | ἔπεσε TR | ἔπεσαν TNT² WH NA NIV SBL * **11:32** □ γάρ με RP f³⁵ TR | με γάρ TNT² WH NA NIV SBL * **11:32** □ Βαράκ τε καὶ Σαμψὼν καὶ Ἰεφθάε RP f³⁵ TR | Βαράκ, Σαμψὼν, Ἰεφθάε TNT² WH NA NIV SBL * **11:34** □ ἐνεδυναμώθησαν RP f³⁵ TR | ἐδυναμώθησαν TNT² WH NA NIV SBL * **11:37** □ ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν RP f³⁵ TR | ἐπρίσθησαν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν WH NA²⁵ * **11:38** □ ἐν RP f³⁵ TR | ἐπὶ TNT² WH NA NIV SBL * **11:39** □ οὔτοι RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * **12:2** □ κεκάθικεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκάθισεν TR * **12:3** □ αὐτὸν RP f³⁵ TR | ἐαυτὸν TNT² NA NIV | ἐαυτοὺς WH SBL * **12:7** □ Εἰς RP TNT² WH NA NIV SBL | Εἰ f³⁵ TR

ὕμῃν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γάρ *ἐστιν* υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἥς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα *νόθοι* ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. ⁹ Εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ *πολλῶ* *μᾶλλον* ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; ¹⁰ Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαιδεύον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹ *Πᾶσα* δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. ¹² Διὸ τὰς παρειμένους χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· ¹³ καὶ τροχιὰς ὀρθὰς *ποιήσατε* τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

¹⁴ Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ *διὰ* ταύτης *μιανθῶσιν* *πολλοί*· ¹⁶ μὴ τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαΰ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια *αὐτοῦ*· ¹⁷ ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα, θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

¹⁸ Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφώμενῳ *ὄρει*, καὶ κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνόφῳ, καὶ *σκοτώ*, καὶ θυέλλῃ, ¹⁹ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἥς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο *μὴ* προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρου, λιθοβοληθήσεται· ²¹ καί, οὕτως φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. ²² Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζώντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, ²³ πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων *ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων*, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ *κρεῖττον* λαλοῦντι παρὰ *τὸν* Ἀβελ. ²⁵ Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ *ἔφυγον*, *ἐπὶ* γῆς παραιτησάμενοι *πολλῶ* μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' *οὐρανῶν* ἀποστρεφόμενοι· ²⁶ οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελλται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ *σεῖω* οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν

* 12:7 ἐστιν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:8 νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί RP f³⁵ TR | νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστὲ TNT² WH NA NIV SBL * 12:9 πολλῶ RP f³⁵ TR | πολὺ TNT² WH NA NIV SBL * 12:9 - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | δὲ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * 12:11 Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν ... ὕστερον δὲ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Πᾶσα μὲν παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν ... ὕστερον δὲ WH NA²⁵ * 12:13 ποιήσατε RP f³⁵ TR | ποιεῖτε TNT² WH NA NIV SBL * 12:15 διὰ ταύτης RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | δι' αὐτῆς WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 12:15 - RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | οἱ TNT² WH NA²⁵ * 12:16 αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 12:18 ὄρει RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 12:18 σκοτώ RP f³⁵ TR | ζόφῳ TNT² WH NA NIV SBL * 12:19 μὴ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 12:20 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡ βολίδι κατατοξευθήσεται TR * 12:23 ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων RP f³⁵ TR | ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς TNT² WH NA NIV SBL * 12:24 κρεῖττον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κρείττονα TR * 12:24 τὸν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὸ f³⁵ * 12:25 ἔφυγον RP f³⁵ TR | ἐξέφυγον TNT² WH NA NIV SBL * 12:25 τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι RP f³⁵ | τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι TR | ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν TNT² WH NA NIV SBL * 12:25 πολῶ RP f³⁵ TR | πολὺ TNT² WH NA NIV SBL * 12:25 οὐρανῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οὐρανοῦ f³⁵ * 12:26 σεῖω RP f³⁵ TR | σείσω TNT² WH NA NIV SBL

οὐρανόν. ²⁷ Τὸ δέ, Ἐτι ἅπαξ, δηλοῖ *□τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, □
ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον
παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς *□λατρεύομεν □ εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ
*□²αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας □ ²⁹ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13

¹ Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης
γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. ³ Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχομένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ Τίμιος ὁ
γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους *□δὲ □ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός.
⁵ Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν, Οὐ μὴ σε
ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω. ⁶ Ὡστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ
βοηθός, *□καὶ □ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

⁷ Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν.
⁸ Ἰησοῦς χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ Διδαχαῖς
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ *□παραφέρεσθε □ καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι
τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ *□²περιπατήσαντες □
¹⁰ Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ
λατρεύοντες. ¹¹ Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ
ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς.
¹² Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης
ἔπαθεν. ¹³ Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμόν
αὐτοῦ φέροντες. ¹⁴ Οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ Δι' αὐτοῦ *□οὖν □ ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ
θεῷ, τοῦτ' ἔστιν, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ Τῆς δὲ
εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται
ὁ θεός. ¹⁷ Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσουντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν,
καὶ μὴ στενάζοντες· ἄλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

¹⁸ Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· *□πεποιθήσαμεν □ γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν,
ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ Περισσότερως δὲ παρακαλῶ τοῦτο
ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

²⁰ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν
μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς
ἐν παντὶ *□ἔργῳ □ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν *□ὑμῖν □ τὸ
εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας *□²τῶν
αἰώνων □ Ἀμήν.

* **12:27** □ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν RP f³⁵ TR | τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν TNT² WH NA NIV
| τῶν σαλευομένων μετάθεσιν SBL * **12:28** □ λατρεύομεν RP f³⁵ | λατρεύωμεν TR TNT² WH NA NIV SBL
* **12:28** □² αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας RP f³⁵ TR | εὐλαβείας καὶ δέους TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** □ δὲ RP
f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL
* **13:9** □ παραφέρεσθε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | περιφέρεσθε TR * **13:9** □² περιπατήσαντες RP f³⁵
TR | περιπατοῦντες TNT² WH NA NIV SBL * **13:15** □ οὖν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **13:18** □
πεποιθήσαμεν RP f³⁵ TR | πειθόμεθα TNT² WH NA NIV SBL * **13:21** □ ἔργῳ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV
SBL * **13:21** □ ὑμῖν RP f³⁵ TR TNT² | ἡμῖν WH NA NIV SBL * **13:21** □² τῶν αἰώνων RP f³⁵ TR TNT² WH
NA NIV | - SBL

²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν *□ Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

²⁴ Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

²⁵ Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. *□ Ἀμήν.□

* 13:23 □ - RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL

* 13:25 □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL

ΙΑΚΩΒΟΥ

¹ Ἰάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

² Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. ⁵ Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ *οὐκ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. ⁶ Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. ⁷ Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου. ⁸ Ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. ⁹ Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ¹¹ Ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. ¹² Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο *ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

¹³ Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ *θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. ¹⁵ Εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. ¹⁶ Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹⁷ Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή, ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα. ¹⁸ Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

¹⁹ *Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω *πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ²⁰ ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ *οὐ κατεργάζεται. ²¹ Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας, ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ²² Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ *μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. ²³ Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς *λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. ²⁵ Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, *οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

* **1:5** οὐκ RP f³⁵ | μὴ TR TNT² WH NA NIV SBL

* **1:13** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR

* **1:19** - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL

TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **1:22** μόνον ἀκροαταί RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | ἀκροαταί μόνον TNT² WH NA²⁵ SBL * **1:23** λόγου RP TR TNT² WH NA NIV SBL | νόμου f³⁵

WH NA NIV SBL

* **1:12** οὐ κύριος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* **1:19** Ὡστε RP f³⁵ TR | Ἰστε TNT² WH NA NIV SBL

* **1:20** οὐ κατεργάζεται RP f³⁵ TR NA²⁸ | οὐκ ἐργάζεται

* **1:25** οὗτος RP f³⁵ TR | - TNT²

²⁶ Εἴ τις δοκεῖ θρησκος εἶναι *□έν ὑμῖν, □ μὴ χαλιναγωγῶν *□γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, □ τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. ²⁷ Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ *□ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2

¹ Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. ² Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς *□τὴν □ συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῇτι, ³ *□καὶ ἐπιβλέψῃτε □ ἐπὶ τὸν φοροῦντα *□²τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, □ καὶ εἶπητε *□αὐτῷ, □ Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε, Σὺ *□³στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε □ ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου. ⁴ *□καὶ □ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; ⁵ Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς *□τοῦ κόσμου □ πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ⁶ Ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; ⁷ Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; ⁸ Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφὴν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε. ⁹ εἰ δὲ προσωποληπεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον *□τηρήσει, πταίσει □ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ¹¹ Ὁ γὰρ εἰπὼν, *□Μὴ μοιχεύσεις, εἶπεν καί, Μὴ φονεύσεις. □ εἰ δὲ οὐ *□²μοιχεύσεις, φονεύσεις □ δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. ¹² Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ¹³ Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. *□ κατακαυχᾶται ἔλεον κρίσεως.

¹⁴ Τί *□τὸ □ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ *□ἔχῃ; □ Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ¹⁵ Ἐὰν *□δὲ □ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι *□ῶσιν □ τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ¹⁶ εἶπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί *□τὸ □ ὄφελος; ¹⁷ Οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ *□ἔργα ἔχῃ, □ νεκρά ἐστίν καθ' ἑαυτήν. ¹⁸ Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω. *□Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου

* **1:26** □ ἐν ὑμῖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:26** □ γλῶσσαν αὐτοῦ ... καρδίαν αὐτοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | γλῶσσαν ἑαυτοῦ ... καρδίαν ἑαυτοῦ WH NA²⁵ * **1:27** □ - RP f³⁵ | τῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **2:2** □ τὴν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** □ καὶ ἐπιβλέψῃτε RP f³⁵ TR TNT² | ἐπιβλέψῃτε δὲ WH NA NIV SBL * **2:3** □² τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὴν λαμπράν ἐσθῆτα f³⁵ * **2:3** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** □³ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε RP f³⁵ TR | στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου TNT² NA²⁵⁺²⁷ NIV⁷³ | στῆθι ἢ κάθου ἐκεῖ WH NA²⁸ NIV¹¹ SBL * **2:4** □ καὶ RP TR NA²⁸ | - f³⁵ TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **2:5** □ τοῦ κόσμου RP f³⁵ | τοῦ κόσμου τούτου TR | τῷ κόσμῳ TNT² WH NA NIV SBL * **2:10** □ τηρήσει, πταίσει RP f³⁵ TR | τηρήσῃ, πταίσῃ TNT² WH NA NIV SBL * **2:11** □ Μὴ μοιχεύσεις ... Μὴ φονεύσεις RP | Μὴ μοιχεύσης ... Μὴ φονεύσης f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **2:11** □² μοιχεύσεις, φονεύσεις RP f³⁵ TR | μοιχεύεις, φονεύεις TNT² WH NA NIV SBL * **2:13** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **2:14** □ τὸ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | - WH SBL * **2:14** □ ἔχη RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἔχει f³⁵ * **2:15** □ δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:15** □ ὥσιν RP f³⁵ NA²⁸ | ὥσι TR | - TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **2:16** □ τὸ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | - WH SBL * **2:17** □ ἔργα ἔχη RP f³⁵ TR | ἔχη ἔργα TNT² WH NA NIV SBL * **2:18** □ Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου. RP f³⁵ TR | Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγὼ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. TNT² WH NA NIV SBL

τὴν πίστιν μου. ¹⁹ Σὺ πιστεύεις ὅτι *ὁ θεὸς εἷς ἐστίν· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουσιν. ²⁰ Θέλεις δὲ γνῶναι, ὧ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων *νεκρά ἐστιν; ²¹ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; ²² Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; ²³ Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ²⁴ Ὁρᾶτε *τοῖνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ²⁵ Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἐτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ²⁶ Ὡσπερ *γὰρ *τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν.

3

¹ Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. ² Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, *δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ³ *Ἴδε, τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν *²πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ⁴ Ἰδού, καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ *σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, *ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. ⁵ Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ *μεγαλαυχεῖ. Ἰδού, *²ὀλίγον πῦρ ἡλίκεν ὕλην ἀνάπτει. ⁶ Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· *οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. ⁷ Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. ⁸ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς *δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· *ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ⁹ Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν *τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας. ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ Μήτις ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; ¹² Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; *Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

¹³ Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. ¹⁴ Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. ¹⁵ Οὐκ

* **2:19** ὁ θεὸς εἷς ἐστίν(ν) RP f³⁵ TR | εἷς ἐστίν ὁ θεός TNT² NA NIV SBL | εἷς θεός ἐστίν WH * **2:20** νεκρά RP f³⁵ TR | ἀργή TNT² WH NA NIV SBL * **2:24** τοῖνυν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:26** γὰρ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **2:26** τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος ... ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων RP f³⁵ TR TNT² | τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος ... ἡ πίστις χωρὶς ἔργων WH NA NIV SBL * **3:2** δυνατὸς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δυνάμενος f³⁵ * **3:3** Ἴδε RP f³⁵ | Ἰδού TR | Εἰ δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **3:3** ²πρὸς RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **3:4** σκληρῶν ἀνέμων RP TR | ἀνέμων σκληρῶν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **3:4** ὅπου ἂν ... βούληται RP f³⁵ TR | ὅπου ... βούλεται TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** μεγαλαυχεῖ RP f³⁵ TR | μεγάλη ἀυχεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** ²ὀλίγον RP f³⁵ TR | ἡλίκεν TNT² WH NA NIV SBL * **3:6** οὕτως RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:8** δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι RP f³⁵ TR | δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων TNT² WH NA NIV SBL * **3:8** ἀκατάσχετον RP f³⁵ TR | ἀκατάστατον TNT² WH NA NIV SBL * **3:9** τὸν θεὸν RP f³⁵ TR | τὸν κύριον TNT² WH NA NIV SBL * **3:12** Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. RP f³⁵ TR | Οὔτε ἄλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. TNT² WH NA NIV SBL

ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης. ¹⁶ Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ¹⁷ Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος *καὶ ἀνυπόκριτος. ¹⁸ Καρπὸς δὲ *τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεύρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4

¹ *Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε *διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. ³ αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. ⁴ *Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν; Ὃς *ἂν οὖν βουλευθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ⁵ Ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφή λέγει; Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατώκησεν ἐν ἡμῖν. ⁶ Μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει, Ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοὶς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁷ Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε *δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύζεται ἄφ' ὑμῶν. ⁸ Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρίσατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. ⁹ Ταλαιπωρήσατε καὶ πενήθησατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ¹⁰ Ταπεινώθητε ἐνώπιον *τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

¹¹ Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ *καταλαλῶν ἀδελφοῦ, *καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. ¹² Εἷς ἐστὶν *ὁ νομοθέτης, *ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ *δὲ τίς εἶ *ὃς κρίνεις τὸν *ἕτερον;

¹³ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον *καὶ αὔριον *πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν *ἕνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν. ¹⁴ οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε *τὸ τῆς αὔριον. Ποία *γὰρ ἡ ζωὴ *ὑμῶν; Ἀτμὶς γὰρ *ἔσται *ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα *δὲ *καὶ ἀφανιζομένη. ¹⁵ Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος *θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς

* 3:17 * καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:18 * τῆς RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 4:1 * Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι RP f³⁵ TR | Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι TNT² WH NA NIV SBL * 4:2 * - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δὲ TR * 4:4 * Μοιχοὶ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 * ἂν RP f³⁵ TR TNT² | ἐὰν WH NA NIV SBL * 4:7 * δὲ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 4:10 * τοῦ RP f³⁵ TR NA²⁸ | - TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * 4:11 * - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | γὰρ f³⁵ * 4:11 * καὶ RP f³⁵ TR | ἢ TNT² WH NA NIV SBL * 4:12 * ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * 4:12 * - RP TR | καὶ κριτής f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 4:12 * δὲ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 4:12 * ὃς κρίνεις RP f³⁵ TR | ὁ κρίνων TNT² WH NA NIV SBL * 4:12 * ἕτερον RP f³⁵ TR | πλησίον TNT² WH NA NIV SBL * 4:13 * καὶ RP f³⁵ TR | ἢ TNT² WH NA NIV SBL * 4:13 * πορευσώμεθα ... ποιήσωμεν ... ἐμπορευσώμεθα ... κερδήσωμεν RP f³⁵ TR | πορευσώμεθα ... ποιήσωμεν ... ἐμπορευσώμεθα ... κερδήσωμεν TNT² | πορευσώμεθα ... ποιήσωμεν ... ἐμπορευσώμεθα ... κερδήσωμεν WH NA NIV SBL * 4:13 * ἕνα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:14 * τὸ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 4:14 * γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 4:14 * ὑμῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἡμῶν f³⁵ * 4:14 * ἔσται RP | ἐστὶν f³⁵ TR | ἐστε TNT² WH NA NIV SBL * 4:14 * ἢ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 4:14 * δὲ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 4:14 * καὶ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 4:15 * θελήσῃ ... ζήσωμεν ... ποιήσωμεν RP f³⁵ TR | θελήσῃ ... ζήσωμεν ... ποιήσωμεν TNT² NA NIV SBL | θέλῃ ... ζήσωμεν ... ποιήσωμεν WH

ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστίν. ¹⁷ Εἰδότες οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

5

¹ Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· ³ ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ⁴ Ἰδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κρᾶζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σαβαῶθ εἰσεληλύθασιν. ⁵ Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν *ὥς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

⁷ Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. Ἰδοὺ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' *αὐτόν, ἕως *λάβῃ *ὕετόν· πρῶτον καὶ ὄψιμον. ⁸ Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἥγγικεν. ⁹ Μὴ στενάζετε *κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ *κριθῆτε· ἰδοὺ, *ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ¹⁰ Ὑπόδειγμα λάβετε, *ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφῆτας οἱ ἐλάλησαν *τῷ ὀνόματι κυρίου. ¹¹ Ἰδοὺ, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου *ἴδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνός ἐστιν *καὶ οἰκτίρμων.

¹² Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ *ἐἰς ὑπόκρισιν πέσητε.

¹³ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ τις; Ψαλλέτω. ¹⁴ Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες *αὐτόν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. ¹⁵ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτόν ὁ κύριος· καὶ ἡ ἁμαρτία ἢ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ Ἐξομολογεῖσθε *ἀλλήλοις *τὰ παραπτώματα, καὶ *εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῇτε. Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. ¹⁷ Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. ¹⁸ Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς *ὕετόν ἔδωκεν, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

* 5:5 ὥς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 5:7 αὐτόν RP f³⁵ | αὐτῷ TR TNT² WH NA NIV SBL

* 5:7 - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἅν f³⁵ TR * 5:7 ὕετόν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

* 5:9 κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί RP f³⁵ TR | ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων TNT² WH NA NIV SBL * 5:9 κριθῆτε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κατακριθῆτε TR * 5:9 ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 5:10

ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας RP | ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας f³⁵ TNT² NA²⁸ NIV¹¹ | τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου TR | ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας WH NA²⁵⁺²⁷ NIV⁷³ SBL * 5:10 - RP TR | ἐν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 5:11 ἴδετε RP | εἶδετε f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:11 - RP f³⁵ | ὁ κύριος TR

TNT² WH NA NIV SBL * 5:12 εἰς ὑπόκρισιν RP f³⁵ TR | ὑπὸ κρίσιν TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 αὐτόν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 5:16 - RP f³⁵ TR | οὖν TNT² WH NA NIV SBL

* 5:16 τὰ παραπτώματα RP f³⁵ TR | τὰς ἁμαρτίας TNT² WH NA NIV SBL * 5:16 εὐχεσθε RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | προσεύχεσθε WH NA²⁵ * 5:18 ὕετόν ἔδωκεν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ὕετόν ἔδωκε TR | ἔδωκεν ὕετόν TNT²

¹⁹ Ἀδελφοί, *□ ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, ²⁰ *□γινωσκέτω□ ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν *□ ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

* **5:19** □ - RP *f*³⁵ TR | μου TNT² WH NA NIV SBL * **5:20** □ γινωσκέτω RP *f*³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL |
 γινώσκετε WH NA²⁵ * **5:20** □ - RP *f*³⁵ TR TNT² | αὐτοῦ WH NA NIV SBL

ΠΕΤΡΟΥ Α΄

¹ Πέτρος, απόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασποράς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, ² κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ *□αὐτοῦ ἔλεος□ ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, ⁴ εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς *□ὕμᾶς,□ ⁵ τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ, ⁶ ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον *□ἐστίν,□ *□²λυπηθέντες□ ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως *□πολὺ τιμιώτερον□ χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὖρεθῇ *□²εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν□ ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· ⁸ ὃν οὐκ *□εἰδότες□ ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες, πιστεύοντες δέ, *□²ἀγαλλιᾶσθε□ χαρᾷ ἀνεκκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως *□ὕμῶν,□ σωτηρίαν ψυχῶν, ¹⁰ περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες· ¹¹ ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας, ¹² οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, *□ὕμῖν□ δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς *□έν□ πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

¹³ Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· ¹⁴ ὥς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε· ¹⁶ διότι γέγραπται, *□ Ἄγιοι *□γίνεσθε,□ ὅτι ἐγὼ ἅγιός *□εἰμι.□ ¹⁷ Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· ¹⁸ εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἁμνοῦ ἁμώμου καὶ ἀσπίλου χριστοῦ, ²⁰ προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' *□ἐσχάτων τῶν χρόνων□ δι' ὑμᾶς, ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ *□πιστεύοντας□ εἰς

* **1:3** □ αὐτοῦ ἔλεος RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἔλεος αὐτοῦ f³⁵ * **1:4** □ ὑμᾶς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡμᾶς TR * **1:6** □ ἐστίν RP f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | ἐστὶ TR | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **1:6** □² λυπηθέντες RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | λυπηθέντας NA²⁸ * **1:7** □ πολὺ τιμιώτερον RP f³⁵ TR | πολυτιμότερον TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** □² εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν RP | εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν TR * **1:8** □ εἰδότες RP f³⁵ | ἰδόντες TR TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** □² ἀγαλλιᾶσθε RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀγαλλιᾶτε WH * **1:9** □ ὑμῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **1:12** □ ὑμῖν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡμῖν TR * **1:12** □ ἐν RP f³⁵ TR NA NIV | - TNT² WH SBL * **1:16** □ - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁸ | ὅτι WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **1:16** □ γίνεσθε RP f³⁵ | γένεσθε TR | ἔσεσθε TNT² WH NA NIV SBL * **1:16** □ εἰμι RP f³⁵ TR NA²⁷ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * **1:20** □ ἐσχάτων τῶν χρόνων RP f³⁵ TR | ἐσχάτου τῶν χρόνων TNT² WH NA NIV SBL * **1:21** □ πιστεύοντας RP f³⁵ TR | πιστοὺς TNT² WH NA NIV SBL

θεόν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

²² Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας *□διὰ πνεύματος□ εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ *²καθαρᾶς□ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς· ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος *□εἰς τὸν αἰῶνα.□ ²⁴ Διότι, Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα *□ἀνθρώπου□ ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος *□αὐτοῦ□ ἐξέπεσεν· ²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2

¹ Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ *□ὑποκρίσεις□ καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιὰς, ² ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀύξηθῆτε, *□ ³ *□εἵπερ□ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· ⁴ πρὸς δὲ προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός, *□ ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους *□τῷ□ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. ⁶ *□Διότι□ *□ περιέχει *□² ἐν τῇ γραφῇ,□ Ἰδοὺ, τίθημι ἐν Σιών λίθον *□ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν,□ ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασχυρθῇ. ⁷ Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ *□τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσιν δέ,□ *□²Λίθον□ ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, ⁸ καί, Λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς δὲ καὶ ἐτέθησαν. ⁹ Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλῆιον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκοτὸς ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· ¹⁰ οἱ ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ· οἱ οὐκ ἡλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

¹¹ Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν *□ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,□ ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων, *□ἐποπτεύσαντες,□ δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

¹³ Ὑποτάγητε *□οὔν□ πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς *□ἐκδίκησιν

* **1:22** □ διὰ πνεύματος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:22** □² καθαρᾶς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ | - TNT² WH NA²⁵ NIV SBL * **1:23** □ εἰς τὸν αἰῶνα RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:24** □ ἀνθρώπου RP f³⁵ TR | αὐτῆς TNT² WH NA NIV SBL * **1:24** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:1** □ ὑποκρίσεις RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὑπόκρισιν WH * **2:2** □ - RP TR | εἰς σωτηρίαν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** □ εἵπερ RP f³⁵ TR | εἰ TNT² WH NA NIV SBL * **2:5** □ - RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **2:5** □ τῷ RP f³⁵ TR NA²⁷ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * **2:6** □ Διότι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Διὸ TR * **2:6** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * **2:6** □² ἐν τῇ γραφῇ RP TR | ἡ γραφή f³⁵ | ἐν γραφῇ TNT² WH NA NIV SBL * **2:6** □ ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον WH NA²⁵ * **2:7** □ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσιν δέ RP f³⁵ | τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δέ TR | τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δέ TNT² WH NA NIV SBL * **2:7** □² Λίθον RP f³⁵ TR | Λίθος TNT² WH NA NIV SBL * **2:12** □ ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν RP f³⁵ | ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν TR TNT² WH NA NIV SBL * **2:12** □ ἐποπτεύσαντες RP f³⁵ TR | ἐποπτεύοντες TNT² WH NA NIV SBL * **2:13** □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:14** □ ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν f³⁵ TR

κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν. ¹⁵ Ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν. ¹⁶ ὥς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς *□δοῦλοι θεοῦ. ¹⁷ Πάντας *□τιμήσατε. Τὴν ἀδελφότητα ἀγαπήσατε. Τὸν θεὸν φοβεῖσθε. Τὸν βασιλέα τιμᾶτε. □

¹⁸ Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. ¹⁹ Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. ²⁰ Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; Ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ *□θεῶ. ²¹ Εἰς τοῦτο γὰρ *□ἐκλήθητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ *□ἡμῶν, ὑμῖν □ ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ. ²² ὃς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. ²³ ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως. ²⁴ ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα, ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μῶλωπι *□αὐτοῦ □ ἰάθητε. ²⁵ Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα *□πλανώμενα □ ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν *□²ὕμῶν. □

3

¹ Ὅμοίως, *□αἱ □ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα, *□²καὶ □ εἴ τινας ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. ³ Ὡς ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος. ⁴ ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ *□πραέος καὶ ἡσυχίου □ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. ⁵ Οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσιν *□ἐπὶ □ *□θεὸν ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. ⁶ ὡς Σάρρα *□ὑπήκουσεν □ τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ *□συγκληρονόμοι □ χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

⁸ Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχνοι, *□φιλόφρονες □ ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, *□εἰδότες □ ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν

* **2:16** □ δοῦλοι θεοῦ RP f³⁵ TR | θεοῦ δοῦλοι TNT² WH NA NIV SBL * **2:17** □ τιμήσατε ... ἀγαπήσατε ... φοβεῖσθε ... τιμᾶτε RP f³⁵ | τιμήσατε ... ἀγαπᾶτε ... φοβεῖσθε ... τιμᾶτε TR TNT² WH NA NIV SBL * **2:20** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῷ f³⁵ * **2:21** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * **2:21** □ ἡμῶν, ὑμῖν RP f³⁵ | ἡμῶν, ἡμῖν TR | ὑμῶν, ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * **2:24** □ αὐτοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:25** □ πλανώμενα RP f³⁵ TR | πλανώμενοι TNT² WH NA NIV SBL * **2:25** □² ὑμῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἡμῶν f³⁵ * **3:1** □ αἱ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **3:1** □² καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **3:4** □ πραέος καὶ ἡσυχίου RP f³⁵ TR NA²⁵ | πραέως καὶ ἡσυχίου TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἡσυχίου καὶ πραέως WH * **3:5** □ ἐπὶ RP f³⁵ TR | εἰς TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | τὸν f³⁵ TR * **3:6** □ ὑπήκουσεν RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | ὑπήκουσε TR | ὑπήκουεν WH * **3:7** □ συγκληρονόμοι RP f³⁵ TR | συγκληρονόμοις TNT² NA NIV SBL | συνκληρονόμοι WH * **3:8** □ φιλόφρονες RP f³⁵ TR | ταπεινόφρονες TNT² WH NA NIV SBL * **3:9** □ εἰδότες RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

κληρονομήσητε. ¹⁰ Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ *ἰδεῖν ἡμέρας* ἀγαθὰς, παυσάτω *τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη αὐτοῦ* τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον· ¹¹ ἐκκλινάτω *ἄπὸ κακοῦ, καὶ *ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην,* καὶ διωξάτω αὐτήν. ¹² Ὅτι *ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὤτα αὐτοῦ* εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

¹³ Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ *μιμηταὶ* γένησθε; ¹⁴ Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε· ¹⁵ *κύριον δὲ τὸν θεὸν* ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἔτοιμοι *δὲ* αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, *μετὰ πραύτητος καὶ φόβου· ¹⁶ συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα, ἐν ᾧ *καταλαλοῦσιν ὑμῶν* ὥς κακοποιῶν,* καταισχυνοῦσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν *τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφὴν.* ¹⁷ Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ *θέλοι* τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας. ¹⁸ Ὅτι καὶ χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν *ἔπαθεν,* δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα *ὑμᾶς* προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεῖς *μὲν σαρκί, ζωοποιηθεῖς δὲ πνεύματι,* ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεῖς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασιν ποτε, ὅτε *ἀπεξεδέχετο* ἢ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν *ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὁκτὼ ψυχαί,* διεσώθησαν δι' ὕδατος· ²¹ ὁ *ἀντίτυπον* νῦν καὶ ἡμᾶς* σῶζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, ²² ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ *τοῦ θεοῦ, πορευθεῖς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4

¹ Χριστοῦ οὖν *παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί,* πέπαυται *ἀμαρτίας· ² εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι *θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ³ Ἀρκετὸς γὰρ *ἡμῖν* ὁ παρεληλυθὼς χρόνος *τοῦ βίου* τὸ *θέλημα*

* **3:10** ἰδεῖν ἡμέρας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἡμέρας ἰδεῖν f³⁵ * **3:10** τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ... καὶ χεῖλη αὐτοῦ RP f³⁵ TR | τὴν γλῶσσαν ... καὶ χεῖλη TNT² WH NA NIV SBL * **3:11** - RP f³⁵ TR | δὲ TNT² WH NA NIV SBL * **3:11** ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ποιησάτω εἰρήνην TR * **3:12** ὀφθαλμοὶ κυρίου ... καὶ ὤτα αὐτοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ... καὶ ὤτα αὐτοῦ TR * **3:13** μιμηταὶ RP f³⁵ TR | ζηλωταὶ TNT² WH NA NIV SBL * **3:15** κύριον δὲ τὸν θεὸν RP f³⁵ TR | κύριον δὲ τὸν χριστὸν TNT² WH NA NIV SBL * **3:15** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:15** - RP f³⁵ TR | ἀλλὰ TNT² WH NA NIV SBL * **3:16** καταλαλοῦσιν ὑμῶν RP f³⁵ TNT² | καταλαλῶσιν ὑμῶν TR | καταλαλεῖσθε WH NA NIV SBL * **3:16** ὥς κακοποιῶν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **3:16** τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφὴν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὴ ἀγαθὴ ἐν χριστῷ ἀναστροφῇ f³⁵ * **3:17** θέλοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | θέλει TR * **3:18** ἔπαθεν RP f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL | ἔπαθεν TR | ἀπέθανεν TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ * **3:18** ὑμᾶς RP WH NA NIV SBL | ἡμᾶς f³⁵ TR TNT² * **3:18** μὲν σαρκί ... δὲ πνεύματι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μὲν σαρκί ... δὲ τῷ πνεύματι TR * **3:20** ἀπεξεδέχετο RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἅπαξ ἐξεδέχετο TR * **3:20** ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὁκτὼ ψυχαί RP f³⁵ TR | ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὁκτὼ ψυχαί TNT² WH NA NIV SBL * **3:21** ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς RP f³⁵ | καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν TR | καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν TNT² WH NA NIV SBL * **3:22** τοῦ RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **4:1** παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί ... παθὼν ἐν σαρκί RP TR | παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί ... παθὼν σαρκί f³⁵ | παθόντος σαρκί ... παθὼν σαρκί TNT² WH NA NIV SBL * **4:1** ἀμαρτίας RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἀμαρτίαις WH * **4:2** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ f³⁵ * **4:3** ἡμῖν RP TR | ὑμῖν f³⁵ | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:3** τοῦ βίου RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:3** θέλημα RP f³⁵ TR | βούλημα TNT² WH NA NIV SBL

τῶν ἐθνῶν *³κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· ⁵ οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμως *ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ⁶ Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

⁷ Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς *τὰς προσευχάς· ⁸ πρὸ πάντων *δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῇ ἔχοντες, ὅτι *ἀγάπη *καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν· ⁹ φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ *γογγυσμῶν· ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, *ὥς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται *ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας *τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

¹² Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· ¹³ ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασιν, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῇτε ἀγαλλιωμένοι. ¹⁴ Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς *ἀναπαύεται· *κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται· ¹⁵ Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· ¹⁶ εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ *μέρει τούτῳ. ¹⁷ Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σῴζεται, ὁ *ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹⁹ Ὡστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, *ὥς πιστῷ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς *αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

5

¹ Πρεσβυτέρους *τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, *ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως· *μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· ³ μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου.

* **4:3** ³ κατεργάσασθαι RP f³⁵ TR | κατεργάσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **4:5** ἔχοντι κρῖναι RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | κρίνουντι WH * **4:7** τὰς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:8** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἡ f³⁵ * **4:8** καλύψει RP TR | καλύπτει f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **4:9** γογγυσμῶν RP f³⁵ TR | γογγυσμοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ὥς λόγια θεοῦ ... ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χορηγεῖ ὁ θεός RP f³⁵ | ὡς λόγια θεοῦ ... ὡς ἐξ ἰσχύος ἥς χορηγεῖ ὁ θεός TR TNT² WH NA NIV SBL * **4:11** ὁ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **4:11** ² τῶν αἰώνων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **4:14** ἀναπαύεται RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀναπέπαυται f³⁵ * **4:14** κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:16** μέρει RP f³⁵ TR NA²⁸ | ὀνόματι TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **4:18** - RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | δὲ WH NA²⁵ * **4:19** ὥς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **4:19** αὐτῶν RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | ἐαυτῶν TR | - WH * **5:1** - RP f³⁵ TR NA²⁸ | οὖν TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **5:1** τοὺς RP f³⁵ TR NA²⁸ | - TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **5:2** ἐπισκοποῦντες RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **5:2** - RP f³⁵ TR WH | κατὰ θεόν TNT² NA NIV SBL

⁴ Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

⁵ Ὅμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις *□ὑποτασσόμενοι,□ τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁶ Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει *□περὶ□ ὑμῶν.

⁸ Νήψατε, γρηγορήσατε· *□ ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, *□περιπατεῖ□ ζητῶν *□²τίνα καταπίῃ·□ ⁹ ὧς ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν *□ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας *□ὑμᾶς□ εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν *□²χριστῷ Ἰησοῦ,□ ὀλίγον παθόντας αὐτὸς *□³καταρτίσαι ὑμᾶς· στηρίξει, σθενώσῃ, θεμελιώσῃ.□ ¹¹ Αὐτῷ *□ἡ δόξα καὶ□ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας *□²τῶν αἰώνων.□ Ἀμήν.

¹² Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν *□ἐστήκατε.□ ¹³ Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ¹⁴ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν *□χριστῷ Ἰησοῦ.□ *□Ἀμήν.□

* **5:5** □ ὑποτασσόμενοι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:7** □ περὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὑπερ f³⁵ * **5:8** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ὅτι f³⁵ TR * **5:8** □ περιπατεῖ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | περιέρχεται f³⁵ * **5:8** □² τίνα καταπίῃ RP TR | τίνα καταπιεῖν f³⁵ NA NIV SBL | καταπιεῖν TNT² WH * **5:9** □ - RP f³⁵ TR NA²⁸ | τῷ TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **5:10** □ ὑμᾶς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡμᾶς TR * **5:10** □² χριστῷ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷ | χριστῷ WH NA²⁵⁺²⁸ NIV SBL * **5:10** □³ καταρτίσαι ὑμᾶς· στηρίξει, σθενώσῃ, θεμελιώσῃ RP | καταρτίσαι ὑμᾶς· στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι f³⁵ TR | καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσῃ TNT² WH | καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσῃ, θεμελιώσῃ NA NIV SBL * **5:11** □ ἡ δόξα καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:11** □² τῶν αἰώνων RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ NIV SBL | - WH NA²⁷⁺²⁸ * **5:12** □ ἐστήκατε RP f³⁵ TR | στήτε TNT² WH NA NIV SBL * **5:14** □ χριστῷ Ἰησοῦ RP f³⁵ TR | χριστῷ TNT² WH NA NIV SBL * **5:14** □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΠΕΤΡΟΥ Β΄

¹ Συμεών Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ·
² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν·
³ ὥς *□ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς *□ διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς·
⁴ δι' ὧν □ τὰ *□ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα □ ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν *□ κόσμῳ ἐπιθυμίας φθορᾶς.
⁵ Καὶ αὐτὸ *□ τοῦτο δέ, □ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν,
⁶ ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,
⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
⁸ Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν.
⁹ Ὡ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστίν, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ *□ ἁμαρτιῶν· □
¹⁰ Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε·
¹¹ οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹² Διὸ *□ οὐκ ἀμελήσω ἀεὶ ὑμᾶς □ ὑπομιμνήσκω περὶ τούτων, καί περ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ.
¹³ Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει·
¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχινὴ ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέν μοι.
¹⁵ Σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.
¹⁶ Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος.
¹⁷ Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαύσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, *□ Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, □ εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα·
¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν *□ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ· □
¹⁹ Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὥς λύχνῳ φαίνονται ἐν ἀύχμηρῳ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατεῖλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·
²⁰ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίᾳς ἐπιλύσεως οὐ γίνεται.
²¹ Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη *□ ποτὲ προφητεία, □ ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι

* 1:3 □ - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τὰ NA²⁵ * 1:3 □ διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· δι' ὧν RP f³⁵ TR | ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ· δι' ὧν TNT² WH NA NIV SBL * 1:4 □ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα RP f³⁵ | μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια TR | μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν TNT² | τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν WH NA NIV SBL * 1:4 □ - RP f³⁵ TR | τῷ TNT² WH NA NIV SBL * 1:5 □ τοῦτο δέ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δέ τοῦτο f³⁵ * 1:9 □ ἁμαρτιῶν RP f³⁵ TR WH NA NIV | ἁμαρτημάτων TNT² SBL * 1:12 □ οὐκ ἀμελήσω ἀεὶ ὑμᾶς RP f³⁵ | οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ TR | μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * 1:17 □ Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός RP f³⁵ TR TNT² | Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν WH NA NIV SBL * 1:18 □ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ RP f³⁵ TR | τῷ ἁγίῳ ὄρει TNT² WH NA NIV SBL * 1:21 □ ποτὲ προφητεία RP f³⁵ TR | προφητεία ποτὲ TNT² WH NA NIV SBL

*□ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.□

2

¹ Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἐαυτοῖς ταχυνὴν ἀπώλειαν. ² Καὶ *□πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς□ ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. ³ Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἄργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ *□νυστάξει.□ ⁴ Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν *□τηρουμένους·□ ⁵ καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας *□καταστροφῇ□ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων *□ἀσεβεῖν□ τεθεικώς· ⁷ καὶ δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο· ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ *□□ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· ⁹ οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ *□πειρασμοῦ□ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες· ¹¹ ὅπου ἄγγελοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν *□παρὰ κυρίῳ□ βλάσφημον κρίσιν. ¹² Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα *□φυσικὰ γεγεννημένα□ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν *□καταφθαρήσονται,□ ¹³ *□κομιούμενοι□ μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῇ, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς *□ἀπάταις□ αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην *□πλεονεξίας□ ἔχοντες, κατάρας τέκνα· ¹⁵ καταλιπόντες *□ εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ¹⁶ ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγγόμενον, ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. ¹⁷ Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἁνυδροί, *□ *□νεφέλαι□ ὑπὸ λαίλαπος ἐλαννόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους *□εἰς αἰῶνα□ τετήρηται. ¹⁸ Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν

* **1:21** □ ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι RP f³⁵ TNT² | ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι TR | ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι WH NA NIV SBL * **2:2** □ πολλοὶ ... ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς RP TNT² WH NA NIV SBL | πολλοὶ ... ταῖς ἀσελγείαις, δι' ἃς f³⁵ | πολλοὶ ... ταῖς ἀπωλείαις, δι' οὓς TR * **2:3** □ νυστάξει RP f³⁵ | νυστάζει TR TNT² WH NA NIV SBL * **2:4** □ τηρουμένους RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τετηρημένους TR * **2:6** □ καταστροφῇ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV¹¹ SBL | - WH NIV⁷³ * **2:6** □ ἀσεβεῖν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵⁺²⁸ | ἀσεβέσιν WH NA²⁷ NIV SBL * **2:8** □ ὁ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **2:9** □ πειρασμοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πειρασμῶν f³⁵ * **2:11** □ παρὰ κυρίῳ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵⁺²⁸ | παρὰ κυρίου NA²⁷ NIV | - SBL * **2:12** □ φυσικὰ γεγεννημένα RP TR | γεγεννημένα φυσικὰ f³⁵ | γεγεννημένα φυσικὰ TNT² WH NA NIV SBL * **2:12** □ καταφθαρήσονται RP f³⁵ TR | καὶ φθαρήσονται TNT² WH NA NIV SBL * **2:13** □ κομιούμενοι RP f³⁵ TR TNT² | ἀδικούμενοι WH NA NIV SBL * **2:13** □² ἀπάταις RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἀγάπαις TNT² * **2:14** □ πλεονεξίας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πλεονεξίαις TR * **2:15** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν TR * **2:17** □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * **2:17** □ νεφέλαι RP f³⁵ TR | ὀμίχλαι TNT² WH NA NIV SBL * **2:17** □² εἰς αἰῶνα RP TR | εἰς αἰῶνας f³⁵ | - TNT² WH NA NIV SBL

ἐπιθυμίαις σαρκός, *ἀσελγείαις, τοὺς *²δυντῶς *³ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὧ γάρ τις ἡττῆται, τούτῳ *καὶ δεδούλωται. ²⁰ Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει *τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. ²¹ Κρεῖττον γὰρ ἢν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν *ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² Συμβέβηκεν *δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὅς λουσαμένη εἰς *κύλισμα βορβόρου.

3

¹ Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, ² μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων *ὕμνων ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· ³ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' *ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν *ἐμπαΐκται, κατὰ τὰς ἰδίας *ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, ⁴ καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; Ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. ⁵ Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι *οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος *²συνεστῶσα, τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· ⁷ οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ *τῷ αὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

⁸ Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. ⁹ Οὐ βραδύνει *ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς *ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινος ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετένοιαν χωρῆσαι. ¹⁰ Ἦξει δὲ *ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς *²ἐν νυκτί, ἐν ἧ *οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα *²λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα *³κατακαήσεται. ¹¹ Τούτων *οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, ¹² προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι

* **2:18** ἀσελγείαις RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀσελγείας f³⁵ * **2:18** ²δυντῶς RP f³⁵ TR NA²⁸ | ὀλίγως TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **2:18** ³ἀποφυγόντας RP f³⁵ TR | ἀποφεύγοντας TNT² WH NA NIV SBL * **2:19** καὶ RP f³⁵ TR TNT² SBL | - WH NA NIV * **2:20** τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵⁺²⁸ SBL | τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ NA²⁷ NIV * **2:21** ἐπιστρέψαι RP f³⁵ TR | ὑποστρέψαι TNT² WH NA NIV SBL * **2:22** δὲ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:22** κύλισμα RP f³⁵ TR | κυλισμὸν TNT² WH NA NIV SBL * **3:2** ὑμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡμῶν TR * **3:3** ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν RP f³⁵ TR | ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν TNT² WH NA NIV SBL * **3:3** - RP f³⁵ TR | ἐν ἐμπαιγμονῇ TNT² WH NA NIV SBL * **3:3** ἐπιθυμίας αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῶν ἐπιθυμίας TR * **3:5** οὐρανοὶ ... καὶ γῆ ... τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | οὐρανοὶ ... καὶ γῆ ... τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν NA²⁸ * **3:5** ²συνεστῶσα RP TR TNT² WH NA NIV SBL | συνεστῶτα f³⁵ * **3:7** τῷ αὐτοῦ RP f³⁵ TNT² | αὐτοῦ TR | τῷ αὐτῷ WH NA NIV SBL * **3:9** ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:9** ἡμᾶς RP f³⁵ TR | ὑμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * **3:10** ἡ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:10** ²ἐν νυκτί RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:10** οἱ οὐρανοὶ ... καὶ γῆ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οὐρανοὶ ... καὶ γῆ f³⁵ * **3:10** ²λυθήσονται RP f³⁵ TR | λυθήσεται TNT² WH NA NIV SBL * **3:10** ³κατακαήσεται RP f³⁵ TR | εὐρεθήσεται TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | οὐχ εὐρεθήσεται NA²⁸ * **3:11** οὖν RP f³⁵ TR TNT² | οὕτως WH NA NIV SBL

λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; ¹³ Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

¹⁴ Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ. ¹⁵ Καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν *□αὐτῷ δοθεῖσαν □ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν. ¹⁶ ὥς καὶ ἐν πάσαις *□ταῖς □ ἐπιστολαῖς, λαλῶν *□ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς ἔστιν □ δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι *□²στρεβλοῦσιν, □ ὥς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ¹⁷ Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ, τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. ¹⁸ *□Αὐξάνετε □ δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. *□Ἀμήν. □

* **3:15** □ αὐτῷ δοθεῖσαν RP f³⁵ TR | δοθεῖσαν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * **3:16** □ ταῖς RP f³⁵ TR NA²⁸ SBL | - TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV * **3:16** □ ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς ἔστιν RP | ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς εἰσὶν f³⁵ | ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς ἔστι TR | ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν αἷς ἔστιν TNT² WH NA NIV SBL * **3:16** □² στρεβλοῦσιν RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | στρεβλώσουσιν NA²⁸ * **3:18** □ Αὐξάνετε RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Αὐξάνητε f³⁵ * **3:18** □ Ἀμήν. RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷ NIV SBL | - WH NA²⁵⁺²⁸

ΙΩΑΝΝΟΥ Α΄

1 Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς— 2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν— 3 ὃ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν * ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ· 4 καὶ ταῦτα γράφομεν * ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

5 Καὶ * ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστίν, καὶ σκοτία * ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει * περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν * δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα * Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια * οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθάριση ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2

1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρτητε. Καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν χριστὸν δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. 3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 Ὁ λέγων, * Ἐγνώκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν· 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς * οὕτως περιπατεῖν.

7 * Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, * ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστίν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς. 8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστίν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. 9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 11 Ὁ δὲ

* 1:3 □ - RP f³⁵ TR | καὶ TNT² WH NA NIV SBL * 1:4 □ ὑμῖν RP f³⁵ TR | ἡμεῖς TNT² WH NA NIV SBL

* 1:5 □ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὕτη ἔστιν ἡ ἐπαγγελία TR * 1:5 □ ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ TNT² WH * 1:6 □ περιπατῶμεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | περιπατοῦμεν f³⁵ * 1:7 □ δὲ RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | - NA²⁸ * 1:7 □ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 1:8 □ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν TNT² * 2:4 □ - RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * 2:6 □ οὕτως RP f³⁵ TR NA NIV | - TNT² WH SBL * 2:7 □ Ἀδελφοί RP f³⁵ TR | Ἀγαπητοί TNT² WH NA NIV SBL * 2:7 □ ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς ... ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς RP f³⁵ TR | ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς ... ὃν ἠκούσατε TNT² WH NA NIV SBL

μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

¹² Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

¹³ Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. *□Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. Γράφω ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.

¹⁴ Ἐγραψα □ ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

¹⁵ Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ¹⁶ Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

¹⁸ Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι *□□ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγονόασιν· ὅθεν γινώσκουμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, *□ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, □ μεμενέκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. ²⁰ Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, *□καὶ □ οἶδατε *□πάντα. □ ²¹ Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἶδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. ²² Τίς ἐστίν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. *□ ²⁴ Ὑμεῖς *□οὖν □ ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. Ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς *□ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ □ μενεῖτε. ²⁵ Καὶ αὕτη ἐστίν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ²⁶ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. ²⁷ Καὶ ὑμεῖς, τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ *□ἐν ὑμῖν μένει, □ καὶ οὐ χρειαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὥς *□τὸ αὐτὸ χρίσμα □ διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστίν, καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, *□²μενεῖτε ἐν αὐτῷ. ²⁸ Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· □ ἵνα *□ὅταν □ φανερωθῇ, *□²ἔχωμεν □ παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνοθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ Ἐὰν εἰδῇτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι *□ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

3

¹ Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν. *□ Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει *□ὑμᾶς, □ ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. ² Ἀγαπητοί,

* 2:13 □ Γράφω ... Γράφω ... Ἐγραψα RP f³⁵ TR | Γράφω ... Ἐγραψα ... Ἐγραψα TNT² WH NA NIV SBL
 * 2:18 □ ὁ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:19 □ ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν RP f³⁵ TR | ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν TNT² WH NA NIV SBL * 2:20 □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 2:20 □ πάντα RP f³⁵ TR TNT² | πάντες WH NA NIV SBL * 2:23 □ - RP f³⁵ TR | ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. TNT² WH NA NIV SBL * 2:24 □ οὖν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:24 □ ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐν τῷ πατρὶ καὶ ἐν τῷ υἱῷ f³⁵
 * 2:27 □ ἐν ὑμῖν μένει RP f³⁵ TR | μένει ἐν ὑμῖν TNT² WH NA NIV SBL * 2:27 □ τὸ αὐτὸ χρίσμα RP f³⁵ TR | τὸ αὐτοῦ χρίσμα TNT² WH NA NIV SBL * 2:27 □² μενεῖτε ἐν αὐτῷ ... μένετε ἐν αὐτῷ RP f³⁵ TR | μένετε ἐν αὐτῷ ... μένετε ἐν αὐτῷ TNT² WH NA NIV SBL * 2:28 □ ὅταν RP f³⁵ TR | ἐὰν TNT² WH NA NIV SBL
 * 2:28 □² ἔχωμεν RP f³⁵ TR | σχῶμεν TNT² WH NA NIV SBL * 2:29 □ - RP f³⁵ TR WH SBL | καὶ TNT² NA NIV * 3:1 □ - RP f³⁵ TR | καὶ ἐσμέν TNT² WH NA NIV SBL * 3:1 □ ὑμᾶς RP | ἡμᾶς f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὕτω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν *³ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστίν. ³ Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἐαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. ⁴ Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. ⁵ Καὶ οἶδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας *⁶ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ⁶ Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· *⁷ πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. ⁷ *⁸Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. ⁸ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. ⁹ Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. ¹⁰ Ἐν τούτῳ φανερά ἐστίν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ¹¹ Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ¹² οὐ καθὼς Κáιν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; Ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

¹³ *¹⁴ Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί *¹⁵μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ¹⁴ Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι *¹⁶ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν, *¹⁷μένει ἐν τῷ θανάτῳ. ¹⁵ Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν· καὶ οἶδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν *¹⁸ἐαυτῷ μένουσαν. ¹⁶ Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς *¹⁹τιθέναι. ¹⁷ Ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; ¹⁸ Τεκνία *¹⁹μου, μὴ ἀγαπῶμεν *²⁰λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

¹⁹ *²¹Καὶ ἐν τούτῳ *²²γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ *²³πέισομεν *²⁴τὰς καρδίας ἡμῶν, ²⁰ ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδιά, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ²¹ Ἀγαπητοί, ἐὰν *²²ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, ²² καὶ ὁ *²³ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν *²⁴παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. ²³ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα *²⁵πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ

* **3:2** ὅτι RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:5** ἡμῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:6** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * **3:7** Τεκνία RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL | Παιδιά NA²⁸ * **3:13** - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | Καὶ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **3:13** μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:14** ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν RP f³⁵ TR | ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν TNT² WH NA NIV SBL * **3:15** ἐαυτῷ RP f³⁵ | αὐτῷ TR TNT² WH NA NIV SBL * **3:16** τιθέναι RP f³⁵ TR | θεῖναι TNT² WH NA NIV SBL * **3:18** μου RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **3:18** λόγῳ ... τῇ γλώσσῃ ... ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λόγῳ ... γλώσσῃ ... ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ TR * **3:19** Καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ | - WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL * **3:19** γινώσκομεν RP f³⁵ TR | γνωσόμεθα TNT² WH NA NIV SBL * **3:19** πέισομεν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πείσωμεν f³⁵ * **3:19** τὰς καρδίας RP f³⁵ TR TNT² | τὴν καρδίαν WH NA NIV SBL * **3:21** ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν RP f³⁵ TR | ἡ καρδιά μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν TNT² SBL | ἡ καρδιά μὴ καταγινώσκῃ WH NA²⁵ | ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ NA²⁷⁺²⁸ NIV * **3:22** ἐὰν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἂν WH * **3:22** παρ' RP f³⁵ TR | ἀπ' TNT² WH NA NIV SBL * **3:23** πιστεύσωμεν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | πιστεύωμεν TNT²

χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν. * 24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. * Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 Ἐν τούτῳ * γινώσκεται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ * 2 Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστίν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. 4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικῆκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν θεόν. 8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι * ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. 11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. 12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ * τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. 13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. 14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. 15 Ὃς * ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι * 2 Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. 16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, * ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν, καὶ ἡμεῖς ἐσμέν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. 18 Φόβος οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 Ἡμεῖς * ἀγαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. 20 * Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ

* 3:23 □ - RP f³⁵ | ἡμῖν TR TNT² WH NA NIV SBL * 3:24 □ Καὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 4:2 □ γινώσκεται RP f³⁵ | γινώσκετε TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:2 □ 2 Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ... Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα RP f³⁵ | Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ... τὸν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα TR | Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ... τὸν Ἰησοῦν TNT² WH NA NIV SBL * 4:10 □ ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν ... αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς RP f³⁵ TR TNT² | ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν θεόν ... αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς WH NA NIV SBL * 4:12 □ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν RP f³⁵ TR | τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστὶν TNT² WH NA²⁵ | ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστὶν NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 4:15 □ ἂν RP f³⁵ TR TNT² | ἐὰν WH NA NIV SBL * 4:15 □ 2 Ἰησοῦς RP f³⁵ TR TNT² SBL | Ἰησοῦς χριστός WH NA NIV * 4:16 □ ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. RP WH NA NIV SBL | ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ. f³⁵ TR TNT² * 4:19 □ ἀγαπῶμεν αὐτόν ... ἠγάπησεν ἡμᾶς RP f³⁵ TR | ἀγαπῶμεν ... ἠγάπησεν ἡμᾶς TNT² WH NA NIV SBL * 4:20 □ Ἐάν τις εἴπῃ ... καὶ ... μισῇ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Ἐάν τις εἴπῃ ... καὶ ... μισεῖ f³⁵

μη ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἐώρακεν *□²πῶς□ δύναται ἀγαπᾶν; ²¹ Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5

¹ Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ *□καὶ□ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ *□τηρῶμεν.□ ³ Αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶν, ⁴ ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις *□ὑμῶν.□ ⁵ Τίς *□ἐστὶν□ ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ⁶ Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, *□Ἰησοῦς χριστός·□ οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' *□ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι.□ Καὶ τὸ πνεῦμά ἐστὶν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ⁷ Ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, *□⁸ *□ τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. ⁹ Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, *□ἣν□ μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν *□αὐτῷ·□ ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹¹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν *□ἡμῖν ὁ θεός,□ καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ¹² Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. ¹³ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν *□τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε,□ *□καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.□

¹⁴ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτῶμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει *□ἡμῶν·□ ¹⁵ καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὁ *□ἐὰν□ αἰτῶμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν *□²παρ'□ αὐτοῦ. ¹⁶ Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. ¹⁷ Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

¹⁸ Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ *□ἐαυτόν,□ καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ Οἶδαμεν

* **4:20** □² πῶς RP f³⁵ TR | οὐ TNT² WH NA NIV SBL * **5:1** □ καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * **5:2** □ τηρῶμεν RP f³⁵ TR | ποιῶμεν TNT² WH NA NIV SBL * **5:4** □ ὑμῶν SRS | ἡμῶν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **5:5** □ ἐστὶν RP f³⁵ TR | δέ ἐστὶν TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ἐστὶν δὲ WH NA²⁵ * **5:6** □ Ἰησοῦς χριστός RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἰησοῦς ὁ χριστός TR * **5:6** □² ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι RP f³⁵ TR | ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι TNT² WH NA NIV SBL * **5:7** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι. TR * **5:8** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ· TR * **5:9** □ ἣν RP f³⁵ TR | ὅτι TNT² WH NA NIV SBL * **5:10** □ αὐτῷ RP TNT² | ἐαυτῷ f³⁵ TR NA²⁷ NIV | αὐτῷ WH NA²⁵⁺²⁸ SBL * **5:11** □ ἡμῖν ὁ θεός RP TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | ὁ θεός ἡμῖν f³⁵ WH NA²⁵ SBL * **5:13** □ τοῖς ... θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε RP f³⁵ | τοῖς ... θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον TR | ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς ... θεοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **5:13** □ καὶ ἵνα πιστεύητε ... τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **5:14** □ ἡμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῶν TR * **5:15** □ ἐὰν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ἂν TR TNT² * **5:15** □² παρ' RP f³⁵ TR | ἀπ' TNT² WH NA NIV SBL * **5:18** □ ἐαυτόν RP f³⁵ TR NA²⁸ | αὐτόν TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL

ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ²⁰ Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα *ᾧ γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστῷ. Οὗτός ἐστιν *² ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ζωὴ αἰώνιος. ²¹ *ᾧ Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. *ᾧ Ἀμήν.

* **5:20** ᾧ γινώσκωμεν RP ^f³⁵ TR NA NIV SBL | γινώσκομεν TNT² WH * **5:20** ² ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ζωὴ αἰώνιος RP TNT² WH NA NIV SBL | ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος ^f³⁵ | ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος TR * **5:21** ᾧ Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ RP TNT² WH NA NIV SBL | Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ^f³⁵ TR * **5:21** ᾧ Ἀμήν. RP ^f³⁵ TR | – TNT² WH NA NIV SBL

ΙΩΑΝΝΟΥ Β´

¹ Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ³ ἔσται μεθ' *ἡμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ *²κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

⁴ Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. ⁵ Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν *γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Αὕτη *ἐστὶν ἡ ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῇτε. ⁷ Ὅτι πολλοὶ πλάνοι *εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί. Οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ⁸ Βλέπετε ἑαυτοὺς, *ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. ⁹ Πᾶς ὁ *παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ *μένων ἐν τῇ διδαχῇ *τοῦ χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. ¹⁰ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. ¹¹ ὁ *γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

¹² Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω *ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι, ἵνα ἡ χαρὰ *²ἡμῶν *ἡ πεπληρωμένη.

¹³ Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. *Ἀμήν.

* **1:3** ἡμῶν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῶν f³⁵ * **1:3** ² κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός RP f³⁵ TR | Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός TNT² WH NA NIV SBL * **1:5** γράφων σοι καινὴν RP f³⁵ WH NA²⁵⁺²⁸ | γράφω σοι καινὴν TR | καινὴν γράφων σοι TNT² NA²⁷ NIV SBL * **1:6** ἐστὶν ἡ ἐντολή RP f³⁵ TR | ἡ ἐντολή ἐστὶν TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** εἰσῆλθον εἰς RP f³⁵ TR | ἐξῆλθον εἰς TNT² WH | ἐξῆλθον εἰς NA NIV SBL * **1:8** ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ ... ἀπολάβωμεν. RP f³⁵ TR | ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ ... ἀπολάβητε TNT² NIV⁷³ | ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ ... ἀπολάβητε WH NA NIV¹¹ SBL * **1:9** παραβαίνων RP f³⁵ TR | προάγων TNT² WH NA NIV SBL * **1:9** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | δὲ f³⁵ * **1:9** τοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:11** γὰρ λέγων RP f³⁵ TR | λέγων γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** ἐλθεῖν RP f³⁵ TR | γενέσθαι TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** ἡμῶν RP f³⁵ TR NA NIV | ὑμῶν TNT² WH SBL * **1:12** ἡ πεπληρωμένη RP f³⁵ TR TNT² NA²⁸ | πεπληρωμένη ἡ WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **1:13** Ἀμήν. RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ´

¹ Ὁ πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

² Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. ³ Ἐχάρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. ⁴ Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω *□χαράν,□ ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν *□ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

⁵ Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ *□εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους,□ ⁶ οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὐς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. ⁷ Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν *□έθνων.□ ⁸ Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν *□ἀπολαμβάνειν□ τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

⁹ Ἐγραψα *□ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. ¹⁰ Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. ¹¹ Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. *□Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν□ οὐχ ἐώρακεν τὸν θεόν. ¹² Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ *□οἴδατε□ ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

¹³ Πολλὰ εἶχον *□γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι.□ ¹⁴ ἐλπίζω δὲ εὐθέως *□ιδεῖν σε,□ καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

¹⁵ Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι.

Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

* **1:4** □ χαράν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | χάριν WH * **1:4** □ - RP f³⁵ TR NA²⁸ | τῇ TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * **1:5** □ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους RP f³⁵ TR | εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους TNT² WH NA NIV SBL * **1:7** □ ἐθνῶν RP f³⁵ TR | ἐθνικῶν TNT² WH NA NIV SBL * **1:8** □ ἀπολαμβάνειν RP f³⁵ TR | ὑπολαμβάνειν TNT² WH NA NIV SBL * **1:9** □ - RP f³⁵ TR | τι TNT² WH NA NIV SBL * **1:11** □ Ὁ ἀγαθοποιῶν ... ὁ κακοποιῶν RP TNT² WH NA NIV SBL | Ὁ ἀγαθοποιῶν ... ὁ δὲ κακοποιῶν f³⁵ TR * **1:12** □ οἴδατε RP TR | οἴδαμεν f³⁵ | οἴδας TNT² WH NA NIV SBL * **1:13** □ γράφειν ... σοι γράψαι RP f³⁵ TR | γράψαι σοι ... σοι γράφειν TNT² WH NA NIV SBL * **1:14** □ ιδεῖν σε RP f³⁵ TR | σε ιδεῖν TNT² WH NA NIV SBL

ΙΟΥΔΑ

¹ Ἰούδας Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ *□ ἡγιασμένοις, □ καὶ Ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· ² ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

³ Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς *□ σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. ⁴ Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον *□ δεσπότην θεὸν καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν □ ἀρνούμενοι.

⁵ Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, *□ εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος, □ λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. ⁶ Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. ⁷ Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον *□ τούτοις τρόπον □ ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. ⁸ Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. ⁹ Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. ¹⁰ Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. ¹¹ Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλουντο. ¹² Οὗτοί εἰσιν *□ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων *□ παραφερόμεναι· □ δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· ¹³ κύματα ἄγρια θαλάσσης, *□ ἐπαφρίζοντα □ τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς *□ αἰῶνα τετήρηται. ¹⁴ Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ, λέγων, Ἰδοὺ, ἦλθεν κύριος ἐν *□ ἀγίαις μυριάσιν □ αὐτοῦ, ¹⁵ ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ *□ ἐλέγξει □ *□² πάντας τοὺς ἀσεβεῖς □ *□ αὐτῶν □ περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἡσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἀμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. ¹⁶ Οὗτοί εἰσιν γογγυσταί,

* **1:1** □ ἡγιασμένοις RP f³⁵ TR | ἡγαπημένοις TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:3** □ - RP f³⁵ TR | ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:4** □ δεσπότην θεὸν καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν RP f³⁵ TR | δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:5** □ εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος RP f³⁵ TR | εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι κύριος TNT² WH NA²⁵ | εἰδότας ὑμᾶς πάντα, ὅτι ὁ κύριος ἅπαξ NA²⁷ NIV¹¹ | εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ πάντα, ὅτι Ἰησοῦς NA²⁸ SBL | εἰδότας ἅπαξ ὑμᾶς πάντα, ὅτι ὁ κύριος NIV⁷³ | εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ πάντα, ὅτι κύριος Wass * **1:7** □ τούτοις τρόπον RP f³⁵ TR | τρόπον τούτοις TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:12** □ - RP f³⁵ TR | οἱ TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:12** □ παραφερόμεναι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Wass | περιφερόμεναι TR * **1:13** □ ἐπαφρίζοντα RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀπαφρίζοντα Wass * **1:13** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Wass | τὸν TR * **1:14** □ ἀγίαις μυριάσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Wass | μυριάσιν ἀγίαις TR * **1:15** □ ἐλέγξει RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL Wass | ἐξέλέγξει TR * **1:15** □² πάντας τοὺς ἀσεβεῖς RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ SBL Wass | πᾶσαν ψυχὴν NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ * **1:15** □ αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Wass

μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας *αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

¹⁷ Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ¹⁸ ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, *ὅτι *ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἐαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

¹⁹ Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ²⁰ Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, *τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, ²¹ ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ²² Καὶ οὓς μὲν *ἐλεεῖτε *²διακρινόμενοι. ²³ *οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπλωμένον χιτῶνα.

²⁴ Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι *αὐτοὺς ἀπταιστούς, καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, ²⁵ μόνῳ *σοφῷ θεῷ σωτῇρι ἡμῶν, *² δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, *² καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

* **1:16** αὐτῶν RP TR TNT² WH NA²⁵ SBL | ἐαυτῶν f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV Wass * **1:18** ὅτι RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷ NIV⁷³ Wass | - WH NA²⁵⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * **1:18** ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ RP f³⁵ TR | ἐπ' ἐσχάτου χρόνου TNT² WH NA²⁸ SBL | ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου NA²⁵⁺²⁷ NIV Wass * **1:20** τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς RP f³⁵ TR | ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:22** ἐλεεῖτε RP f³⁵ TR | ἐλέγχετε TNT² | ἐλεᾶτε WH NA NIV SBL Wass * **1:22** ² διακρινόμενοι RP f³⁵ TR | διακρινόμενους TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:23** οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες RP f³⁵ | οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἀρπάζοντες TR | οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL Wass | σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ WH NA²⁵ * **1:24** αὐτοὺς RP f³⁵ TR | ὑμᾶς TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:25** σοφῷ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:25** - RP f³⁵ TR | διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:25** δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία RP f³⁵ TR | δόξα, μεγαλωσύνη, κράτος, καὶ ἐξουσία TNT² WH NA NIV SBL Wass * **1:25** ² - RP f³⁵ TR | πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος TNT² WH NA NIV SBL Wass

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

¹ Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ² ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα *□ εἶδεν. *□² ³ Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

⁴ Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ *□θεοῦ□ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ *□ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· ⁵ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος *□ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Τῷ *□ἀγαπῶντι□ ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς *□²ἀπὸ□ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· ⁶ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς *□βασιλείαν,□ ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας *□τῶν αἰώνων.□ Ἀμήν. ⁷ Ἰδού, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναί, ἀμήν.

⁸ Ἐγὼ εἰμι τὸ Ἀλφα καὶ τὸ Ω, *□ λέγει *□κύριος ὁ θεός,□ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

⁹ Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ *□ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ *□κοινωνός□ *□²ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ□ *□³ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,□ ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, *□⁴διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν□ *□⁵Ἰησοῦ χριστοῦ.□ ¹⁰ Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα *□φωνὴν ὀπίσω μου□ μεγάλην ὡς σάλπιγγος, ¹¹ λεγούσης, *□ Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς *□ἐπτὰ□ ἐκκλησίαις, *□² εἰς Ἐφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν. ¹² Καὶ *□ἐκεῖ□ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις *□ἐλάλει□ μετ' ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσαῖς, ¹³ καὶ ἐν μέσῳ τῶν *□ἐπτὰ□ λυχνιῶν ὅμοιον *□υῖ□ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς

* **1:2** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τε TR * **1:2** □² - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ ἅτινά εἰσιν καὶ ἃ χρῆ γενέσθαι μετὰ ταῦτα f³⁵ * **1:4** □ θεοῦ RP | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * **1:4** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐστὶν f³⁵ TR * **1:5** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐκ f³⁵ TR * **1:5** □ ἀγαπῶντι RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀγαπήσαντι f³⁵ TR * **1:5** □² ἀπὸ RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * **1:6** □ βασιλείαν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βασιλεῖς καὶ TR * **1:6** □ τῶν αἰώνων RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * **1:8** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀρχὴ καὶ τέλος TR * **1:8** □ κύριος ὁ θεός RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ κύριος TR * **1:9** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **1:9** □ κοινωνός RP f³⁵ | συγκοινωνός TR TNT² NA NIV SBL | συνκοινωνός WH * **1:9** □² ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ TR * **1:9** □³ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ RP f³⁵ | Ἰησοῦ χριστοῦ TR | ἐν Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:9** □⁴ διὰ τὸν λόγον ... καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν RP f³⁵ TR | διὰ τὸν λόγον ... καὶ τὴν μαρτυρίαν TNT² WH NA NIV SBL * **1:9** □⁵ Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ TR | Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **1:10** □ φωνὴν ὀπίσω μου RP f³⁵ | ὀπίσω μου φωνὴν TR TNT² WH NA NIV SBL * **1:11** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ TR * **1:11** □ ἐπτὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **1:11** □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ταῖς ἐν Ἀσίᾳ TR * **1:12** □ ἐκεῖ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **1:12** □ ἐλάλει RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐλάλησε TR * **1:13** □ ἐπτὰ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **1:13** □ υῖ□ RP f³⁵ TR TNT² | υἱὸν WH NA NIV SBL

τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῇν. ¹⁴ Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ *□ὥς ἔριον λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός· ¹⁵ καὶ *□οὶ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνω, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι· □ καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. ¹⁶ Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ *□αὐτοῦ χειρὶ □ ἀστέρας ἑπτὰ· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὅξεια ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ *□ἔθηκεν □ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ *□ ἐπ' ἐμέ, λέγων, *□² Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ¹⁸ καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ, ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, *□ἀμήν· □ καὶ ἔχω τὰς κλεῖς *□τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου. □ ¹⁹ Γράψον *□οῦν □ ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσιν, καὶ ἃ μέλλει *□γίνεσθαι □ μετὰ ταῦτα. ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων *□ῶν □ εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσίν· καὶ *□²αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ □ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

2

¹ *□Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας □ γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν. ² Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον *□σου, □ καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοὺς, καὶ *□ἐπείρασας □ τοὺς *□²λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι □ καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, ³ *□καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας □ διὰ τὸ ὄνομά μου *□καὶ οὐκ ἐκοπίασας. □ ⁴ Ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. ⁵ Μνημόνευε οὖν πόθεν *□πέπτωκας, □ καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι *□²ταχύ, □ καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησῃς. ⁶ Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. ⁷ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω *□αὐτῷ □ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστίν ἐν *□τῷ παραδείσῳ □ τοῦ θεοῦ *□²μου. □ ⁸ Καὶ *□τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας □ γράψον, Τάδε λέγει ὁ πρῶτος

* **1:14** □ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών ... ὡς φλὸξ πυρός RP TNT² WH NA NIV SBL | ὡσεὶ ἔριον λευκόν, ὡς χιών ... ὡς φλὸξ πυρός f³⁵ TR * **1:15** □ οἱ πόδες ... ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι· RP f³⁵ TR | οἱ πόδες ... ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης TNT² WH NA NIV SBL * **1:16** □ αὐτοῦ χειρὶ RP TR | χειρὶ αὐτοῦ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **1:17** □ ἔθηκεν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἔπεθηκεν f³⁵ | ἔπεθηκε TR * **1:17** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | χεῖρα f³⁵ TR * **1:17** □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μοι TR * **1:18** □ ἀμήν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **1:18** □ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ Ἄδου καὶ τοῦ θανάτου TR * **1:19** □ οὖν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **1:19** □ γίνεσθαι RP TR TNT² WH SBL | γενέσθαι f³⁵ NA NIV * **1:20** □ ῶν RP f³⁵ TR | οὓς TNT² WH NA NIV SBL * **1:20** □² αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ RP TNT² WH NA NIV SBL | αἱ ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες f³⁵ TR * **2:1** □ Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | Τῷ ἀγγέλῳ τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας TR | Τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας WH * **2:2** □ σου RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **2:2** □ ἐπείρασας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπειράσω TR * **2:2** □² λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι RP f³⁵ | φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους TR | λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους TNT² WH NA NIV SBL * **2:3** □ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας RP TNT² WH NA NIV SBL | καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις f³⁵ TR * **2:3** □ καὶ οὐκ ἐκοπίασας RP f³⁵ | κεκοπίακας καὶ οὐ κέκηκας TR | καὶ οὐ κεκοπίακες TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καὶ οὐ κεκοπίακας NA²⁵ * **2:5** □ πέπτωκας RP TNT² NA NIV SBL | ἐκπέπτωκας f³⁵ TR | πέπτωκες WH * **2:5** □² ταχύ RP f³⁵ | τάχει TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **2:7** □ αὐτῷ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **2:7** □ τῷ παραδείσῳ RP TNT² WH NA NIV SBL | μέσῳ τοῦ παραδείσου f³⁵ TR * **2:7** □² μου RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **2:8** □ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων TR | τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας WH

καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· ⁹ Οἶδά σου *τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, *ἀλλὰ πλούσιος εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν *ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγή τοῦ Σατανᾶ. ¹⁰ *Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις *παθεῖν· ἰδοὺ *δὴ, μέλλει *βαλεῖν *ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῇτε· καὶ *ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

¹² Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν· ¹³ Οἶδα *τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου *ἐν ταῖς ἡμέραις *ἐν αἷς Ἀντίπας *ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου *ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. ¹⁴ Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς *ἐδίδασκεν *τὸν Βαλαὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, *καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. ¹⁵ Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν *τῶν Νικολαϊτῶν *ὁμοίως. ¹⁶ Μετανόησον *οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ *τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς *οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

¹⁸ Καὶ *τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· ¹⁹ Οἶδά σου τὰ ἔργα, *καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, *τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ²⁰ Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ *ὅτι *ἄφεις τὴν γυναικὰ *σου Ἰεζάβελ, *ἡ λέγει ἑαυτὴν προφῆτιν, *καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμούς

* 2:9 τὰ ἔργα καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:9 ἀλλὰ πλούσιος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πλούσιος δὲ TR * 2:9 ἐκ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 2:10 Μηδὲν RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Μη TNT² WH NA²⁵ * 2:10 παθεῖν RP | πάσχειν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 2:10 δὴ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 2:10 βαλεῖν RP f³⁵ TR | βάλλειν TNT² WH NA NIV SBL * 2:10 ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος TR * 2:10 ἔξετε RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ἔχητε WH * 2:13 τὰ ἔργα σου καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:13 - RP f³⁵ | καὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * 2:13 ἐν αἷς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 2:13 ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστός RP f³⁵ TR | ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστός μου TNT² WH NA NIV SBL * 2:13 ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς TR * 2:14 ἐδίδασκεν RP f³⁵ | ἐδίδασκεν TR TNT² WH NA NIV SBL * 2:14 τὸν RP f³⁵ | ἐν τῷ TR | τῷ TNT² WH NA NIV SBL * 2:14 καὶ RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 2:15 τῶν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | - WH SBL * 2:15 ὁμοίως RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ μισῶ TR * 2:16 οὖν RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 2:17 - RP TNT² WH NA NIV SBL | φαγεῖν ἀπὸ f³⁵ TR * 2:17 οἶδεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔγνω TR * 2:18 τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας WH | τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατίροις ἐκκλησίας NA²⁵ * 2:19 καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν πίστιν TR | καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν TNT² * 2:19 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * 2:20 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὀλίγα TR * 2:20 ἄφεις RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἄξ TR * 2:20 σου RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 2:20 ἡ λέγει RP f³⁵ | τὴν λέγουσαν TR | ἡ λέγουσα TNT² WH NA NIV SBL * 2:20 καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι TR

δούλους πορνεῦσαι καὶ *φαγεῖν εἰδωλόθута. 21 Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, *καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. 22 Ἰδοὺ, *βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ *μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων *αὐτῆς. 23 Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 *Ἰμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ *βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος. 25 Πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, ἄχρι οὗ ἂν ἤξω. 26 Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν. 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκευὴ τὰ κεραμικά, *συντριβήσεται· ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου. 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωῒνον. 29 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων *τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι *ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. 2 Γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ *ἔμελλες ἀποβάλλειν· οὐ γὰρ εὔρηκά σου *τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ *μου. 3 Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, *ἤξω ἐπὶ σε ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ *γνώσῃς ποίαν ὥραν ἤξω ἐπὶ σε. 4 *Ἀλλ' *ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα *ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. 5 Ὁ νικῶν, *οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ *ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. 6 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν *τοῦ Δαυὶδ, *ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτήν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων· καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει. 8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ, δέδωκα ἐνώπιόν

* 2:20 φαγεῖν εἰδωλόθута RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἰδωλόθута φαγεῖν TR * 2:21 καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς καὶ οὐ μετενόησεν TR * 2:22 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐγὼ TR * 2:22 μετανοήσωσιν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | μετανοήσουσιν WH NA²⁵ * 2:22 αὐτῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῶν TR * 2:24 Ἰμῖν ... τοῖς λοιποῖς ... οἵτινες RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἰμῖν ... καὶ λοιποῖς ... καὶ οἵτινες TR * 2:24 βάλλω RP TNT² WH NA NIV SBL | βάλλω f³⁵ TR * 2:27 συντριβήσεται RP f³⁵ | συντριβεται TR TNT² WH NA NIV SBL * 3:1 τὰ ἑπτὰ πνεύματα ... τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ πνεύματα ... τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας TR * 3:1 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ TR * 3:2 ἔμελλες ἀποβάλλειν RP | ἔμελλες ἀποβαλεῖν f³⁵ | μέλλει ἀποθανεῖν TR | ἔμελλον ἀποθανεῖν TNT² WH NA NIV SBL * 3:2 τὰ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | - WH NA²⁵ * 3:2 μου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 3:3 ἤξω ἐπὶ σε ... ἤξω ἐπὶ σε. RP f³⁵ TR | ἤξω ... ἤξω ἐπὶ σε. TNT² WH NA NIV SBL * 3:3 γνώσῃς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | γνώση TNT² * 3:4 Ἀλλ' RP f³⁵ NA²⁸ | - TR | Ἀλλὰ TNT² WH NA²⁵⁺²⁷ NIV SBL * 3:4 ὀλίγα ἔχεις RP f³⁵ | ἔχεις ὀλίγα TR TNT² WH NA NIV SBL * 3:4 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * 3:5 οὗτος RP TR | οὕτως f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 3:5 ὁμολογήσω RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐξομολογήσομαι TR * 3:7 τοῦ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 3:7 ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτήν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων· καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει RP f³⁵ | ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει· καὶ κλείει καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει TR | ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει· καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει TNT² WH NA NIV SBL

σου θύραν ἀνεωγμένην, *□ῆν□ οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ Ἴδού, *□δίδωμι□ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδού, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα *□²ῆξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν□ ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι *□ ἠγάπησά σε. ¹⁰ Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ, τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ *□ Ἐρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ *□καταβαίνει□ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

¹⁴ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ *□τῆς ἐν Λαοδικεῖα ἐκκλησίας□ γράψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς *□²ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός,□ ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ. ¹⁵ Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὀφελον ψυχρὸς *□ῆς□ ἢ ζεστός. ¹⁶ Οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ *□οὐ ζεστός οὔτε ψυχρὸς,□ μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ Ὅτι λέγεις, *□ Πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ *□οὐδενὸς□ χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ *□²ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς□ καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός. ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι *□χρυσίον παρ' ἐμοῦ□ πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλύριον *□ἵνα ἐγχριῇ□ *□ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. ¹⁹ Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· *□ζήλωσον□ οὖν καὶ μετανόησον. ²⁰ Ἴδού, ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, *□καὶ□ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. ²¹ Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ²² Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4

¹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού, θύρα ἀνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος *□λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων,□ Ἀνάβα ὧδε, καὶ

* **3:8** □ ῆν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **3:9** □ δίδωμι RP f³⁵ TR | διδῶ TNT² WH NA NIV SBL
 * **3:9** □² ῆξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν RP | ῆξουσιν καὶ προσκυνήσωσιν f³⁵ | ῆξωσι καὶ προσκυνήσωσιν TR
 | ῆξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **3:9** □ - RP f³⁵ | ἐγὼ TR TNT² WH NA NIV SBL
 * **3:11** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἰδού TR * **3:12** □ καταβαίνει RP f³⁵ | καταβαίνουσα TR TNT²
 WH NA NIV SBL * **3:14** □ τῆς ἐν Λαοδικεῖα ἐκκλησίας RP f³⁵ TNT² NA NIV SBL | τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων
 TR | τῆς ἐν Λαοδικεῖα ἐκκλησίας WH * **3:14** □² ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ὁ
 πιστὸς καὶ ὁ ἀληθινός WH * **3:15** □ ῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἵης TR * **3:16** □ οὐ ζεστός οὔτε
 ψυχρὸς RP f³⁵ | οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός TR | οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς TNT² WH NA NIV SBL * **3:17** □ -
 RP f³⁵ | ὅτι TR TNT² WH NA NIV SBL * **3:17** □ οὐδενὸς RP f³⁵ TR | οὐδὲν TNT² WH NA NIV SBL * **3:17**
 □² ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς RP f³⁵ | ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς TR TNT² NA NIV
 SBL | ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς WH * **3:18** □ χρυσίον παρ' ἐμοῦ RP f³⁵ | παρ' ἐμοῦ χρυσίον
 TR TNT² WH NA NIV SBL * **3:18** □ ἵνα ἐγχριῇ RP | ἐγχριῇσιν f³⁵ TR | ἐγχριῇσαι TNT² WH NA NIV SBL
 * **3:18** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐπὶ f³⁵ * **3:19** □ ζήλωσον RP f³⁵ TR | ζήλευε TNT² WH NA NIV
 SBL * **3:20** □ καὶ RP f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - TR TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ * **4:1** □ λαλούσης ... λέγων
 RP TNT² WH NA NIV SBL | λαλούσης ... λέγουσα f³⁵ TR

δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. ² *□Καὶ□ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ *□τὸν θρόνον□ καθήμενος, ³ *□ *□ὁμοιος ὁράσει λίθω ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ· καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοίως ὅρασις σμαραγδίνων.□ ⁴ Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου *□θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους *□ *□τοὺς□ εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους□ καθημένους, περιβεβλημένους *□²ἐν□ ἱματίοις λευκοῖς, καὶ *□² ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵ Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ *□φωναὶ καὶ βρονταί.□ Καὶ *□ἐπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου *□αὐτοῦ,□ αἱ εἰσιν ἐπτὰ πνεύματα□ τοῦ θεοῦ. ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου *□ὡς□ θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. ⁷ Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον *□ἔχον□ *□ πρόσωπον *□²ἀνθρώπου,□ καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. ⁸ Καὶ *□τὰ□ τέσσαρα ζῶα, *□ἐν καθ' ἐν *□²ἔχον□ ἀνὰ πτέρυγας ἕξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν *□³γέμουσιν□ ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, *□⁴λέγοντες,□ *□⁵Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος,□ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. ⁹ Καὶ ὅταν *□δῶσιν□ τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ *□²τοῦ θρόνου,□ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ¹⁰ πεσοῦνται οἱ *□εἴκοσι τέσσαρες□ πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ *□²προσκυνήσουσιν□ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ *□³βαλοῦσιν□ τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, ¹¹ Ἄξιός εἰ, *□ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος,□ λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας *□ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά

* 4:2 □ Καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:2 □ τὸν θρόνον RP TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ θρόνου f³⁵ TR * 4:3 □ - RP f³⁵ | καὶ ὁ καθήμενος ἦν TR | καὶ ὁ καθήμενος TNT² WH NA NIV SBL * 4:3 □ ὁμοιος ὁράσει λίθῳ ... καὶ ἴρις ... ὁμοίως ὅρασις σμαραγδίνων RP | ὁμοιος ὁράσει λίθῳ ... καὶ ἴρις ... ὁμοία ὁράσει σμαραγδίνῳ f³⁵ | ὁμοιος ὁράσει λίθῳ ... καὶ ἴρις ... ὁμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 □ θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες ... εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους RP f³⁵ TNT² WH SBL | θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες ... εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους TR | θρόνους εἴκοσι τέσσαρας ... εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους NA²⁵ | θρόνους εἴκοσι τέσσαρες ... εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους NA²⁷⁺²⁸ NIV * 4:4 □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | εἶδον f³⁵ TR * 4:4 □ τοὺς RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 4:4 □² ἐν RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | - WH * 4:4 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔσχον TR * 4:5 □ φωναὶ καὶ βρονταί RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βρονταὶ καὶ φωναὶ TR * 4:5 □ ἐπτὰ λαμπάδες ... αἱ εἰσιν ἐπτὰ πνεύματα RP f³⁵ | ἐπτὰ λαμπάδες ... αἱ εἰσι(ν) τὰ ἐπτὰ πνεύματα TR TNT² | ἐπτὰ λαμπάδες ... ἃ εἰσιν τὰ ἐπτὰ πνεύματα WH NA NIV SBL * 4:5 □ αὐτοῦ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:6 □ ὡς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 4:7 □ ἔχον RP f³⁵ TR | ἔχων TNT² WH NA NIV SBL * 4:7 □ - RP | τὸ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 4:7 □² ἀνθρώπου RP | ὡς ἀνθρώπος f³⁵ TR | ὡς ἀνθρώπου TNT² WH NA NIV SBL * 4:8 □ τὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 4:8 □ ἐν καθ' ἐν RP | ἐν καθ' ἐν αὐτῶν f³⁵ WH NA NIV SBL | ἐν καθ' ἐαυτὸ TR | ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν TNT² * 4:8 □² ἔχον RP f³⁵ | εἶχον TR | ἔχων TNT² WH NA NIV SBL * 4:8 □³ γέμουσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γέμοντα TR * 4:8 □⁴ λέγοντες RP TNT² WH NA NIV SBL | λέγοντα f³⁵ TR * 4:8 □⁵ Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος f³⁵ * 4:9 □ δῶσιν RP f³⁵ | δώσουσι TR | δώσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * 4:9 □² τοῦ θρόνου RP f³⁵ TR WH | τῷ θρόνῳ TNT² NA NIV SBL * 4:10 □ εἴκοσι τέσσαρες RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἴκοσι καὶ τέσσαρες TR * 4:10 □² προσκυνήσουσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | προσκυνοῦσι TR * 4:10 □³ βαλοῦσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βάλλουσι TR * 4:11 □ ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος RP f³⁵ | κύριε TR | ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν TNT² WH NA NIV SBL * 4:11 □ - RP | τὰ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

σου *²ῆσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

5

¹ Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίου γεγραμμένον *ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. ² Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα *ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς *ἄξιός ἐστιν ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; ³ Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο *ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, *οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴ Καὶ *ἐγὼ ἔκλαιον *πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁵ Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ *ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαβὶδ, *ὁ ἀνοίγων τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. ⁶ Καὶ εἶδον *ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἄρνιον *ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον *κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, ἃ εἰσιν τὰ ἑπτὰ *πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀποστελλόμενα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷ Καὶ ἦλθεν, καὶ εἴληφεν *ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸ Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἕκαστος *κιθάραν, καὶ ψάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν *προσευχαὶ τῶν ἁγίων. ⁹ Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ *ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, ¹⁰ *καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν *βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα *ὥς φωνὴν ἁγγέλων πολλῶν *κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. *καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, *Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν *τὴν δύναμιν καὶ τὸν

* **4:11** ² ῆσαν RP TNT² WH NA NIV SBL | εἰσὶν f³⁵ | εἰσὶ TR * **5:1** ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν RP f³⁵ | ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν TR TNT² WH NA NIV SBL * **5:2** ἐν RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * **5:2** ἄξιός ἐστιν RP | ἄξιός f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐστιν ἄξιός TR * **5:3** ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε ὑποκάτω τῆς γῆς RP | ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **5:3** οὔτε RP TNT² WH NA NIV SBL | οὐδὲ f³⁵ TR * **5:4** ἐγὼ RP f³⁵ TR TNT² WH SBL | - NA NIV * **5:4** πολὺ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πολλὰ TR * **5:4** - RP TNT² WH NA NIV SBL | καὶ ἀναγνῶναι f³⁵ TR * **5:5** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὦν TR * **5:5** ὁ ἀνοίγων τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας RP | ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς ἑπτὰ σφραγίδας TR * **5:6** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ ἰδοὺ TR * **5:6** ἑστηκὸς ... ἔχον RP f³⁵ TR | ἑστηκὸς ... ἔχων TNT² | ἑστηκὸς ... ἔχων WH NA NIV SBL * **5:6** ² κέρατα ἑπτὰ ... ἃ εἰσιν ... ἀποστελλόμενα RP f³⁵ | κέρατα ἑπτὰ ... οἱ εἰσὶ ... τὰ ἀπεσταλμένα TR | κέρατα ἑπτὰ ... οἱ εἰσιν ... ἀπεσταλμένοι TNT² WH NA NIV SBL * **5:6** πνεύματα τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ θεοῦ πνεύματα TR * **5:7** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ βιβλίον TR * **5:8** κιθάραν RP TNT² WH NA NIV SBL | κιθάρας f³⁵ TR * **5:8** - RP | αἱ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **5:9** ἡμᾶς RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **5:10** καὶ ἐποίησας αὐτοὺς ... καὶ βασιλεύσουσιν RP f³⁵ NA NIV | καὶ ἐποίησας ἡμᾶς ... καὶ βασιλεύσομεν TR | καὶ ἐποίησας αὐτοὺς ... καὶ βασιλεύουσιν TNT² WH SBL * **5:10** ² βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς RP f³⁵ TR | βασιλείαν καὶ ἱερεῖς TNT² WH NA NIV SBL * **5:11** ὥς RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **5:11** κύκλῳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κύκλοθεν TR * **5:11** ² καὶ ἦν ... μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ χιλιάδες χιλιάδων TR * **5:12** Ἄξιόν ... τὸ ἄρνιον RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | Ἄξιός ... τὸ ἄρνιον NA²⁵ * **5:12** ² τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον καὶ σοφίαν RP | τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

πλοῦτον καὶ σοφίαν· καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. ¹³ Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ² ἐστίν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, ³ πάντας ἤκουσα λέγοντας, Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἄρνιῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ¹⁴ Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ² λέγοντα· τὸ Ἀμήν. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον, καὶ προσεκύνησαν. *

6

¹ Καὶ εἶδον ὅτι ἤνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς ² φωνὴ βροντῆς, Ἐρχου· ³ καὶ ἶδε. ² Καὶ ἰδού, ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

³ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν δευτέραν σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, Ἐρχου. ⁴ Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος· πυρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ³ ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους ⁴ σφάξωσιν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

⁵ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, Ἐρχου· ² καὶ ἶδε. ³ Καὶ ἰδού, ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶ Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν, Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

⁷ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος, Ἐρχου· ² καὶ ἶδε. ⁸ Καὶ ἰδού, ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ Ἄδης· ² ἠκολούθει αὐτῷ.

* 5:13 - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐστίν *f*³⁵ TR * 5:13 ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ TR * 5:13 ² ἐστίν RP WH NA²⁵ | ἃ ἐστίν *f*³⁵ | ἃ ἐστὶ TR | - TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * 5:13 ³ πάντας RP *f*³⁵ | πάντα TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:13 ⁴ τοῦ θρόνου RP *f*³⁵ TR TNT² WH | τῷ θρόνῳ NA NIV SBL * 5:13 Ἀμήν. RP *f*³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 τὰ τέσσαρα ζῶα ... Καὶ οἱ πρεσβύτεροι RP *f*³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | τὰ τέσσαρα ζῶα ... Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι TR | τὰ τέσσαρα ζῶα ... Καὶ οἱ πρεσβύτεροι TNT² WH NA²⁵ * 5:14 ² λέγοντα RP *f*³⁵ | ἔλεγον TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 τὸ RP *f*³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 5:14 - RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων TR * 6:1 ὅτι RP *f*³⁵ | ὅτε TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:1 ἐπτὰ RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 6:1 ² φωνὴ RP *f*³⁵ TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | φωνῆς TR | φωνῇ WH NA²⁵ SBL * 6:1 ³ καὶ ἶδε RP | - *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ βλέπε TR * 6:2 - RP | Καὶ εἶδον *f*³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:2 αὐτὸν RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ TR * 6:3 τὴν δευτέραν σφραγίδα RP *f*³⁵ TR | τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν TNT² WH NA NIV SBL * 6:3 - RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ βλέπε TR * 6:4 πυρός RP | πυρρός *f*³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:4 ² αὐτὸν RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ TR * 6:4 ³ ἐκ RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀπὸ TR * 6:4 - RP *f*³⁵ | καὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:4 ⁴ σφάξωσιν RP *f*³⁵ | σφάξωσι TR | σφάξουσιν TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν τρίτην σφραγίδα TR * 6:5 ² καὶ ἶδε RP | - *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ βλέπε TR * 6:5 - RP | Καὶ εἶδον *f*³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:5 ³ αὐτὸν RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῷ TR * 6:6 - RP *f*³⁵ TR | ὡς TNT² WH NA NIV SBL * 6:6 κριθῆς RP *f*³⁵ TR | κριθῶν TNT² WH NA NIV SBL * 6:7 - RP | φωνὴν *f*³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:7 λέγοντος RP *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λέγουσαν TR * 6:7 ² καὶ ἶδε RP | - *f*³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ βλέπε TR * 6:8 - RP | Καὶ εἶδον *f*³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 6:8 ὁ Θάνατος, καὶ ὁ Ἄδης RP TR TNT² WH NA NIV SBL | Θάνατος, καὶ ὁ Ἄδης *f*³⁵ * 6:8 ² ἠκολούθει RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀκολουθεῖ *f*³⁵ TR * 6:8 ³ αὐτῷ RP | μετ' αὐτοῦ *f*³⁵ TR

Καὶ ἐδόθη *⁴αὐτῷ ἐξουσία *ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

⁹ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς * τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν * τοῦ ἀρνίου ἦν εἶχον, ¹⁰ καὶ *ἐκραξαν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἔως πότε, ὁ δεσπότης, *²ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν *³ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; ¹¹ Καὶ *ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα *²ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, * ἕως *² *³πληρώσωνται καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν *καὶ οἱ μέλλοντες ἀποκτένεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

¹² Καὶ εἶδον * ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ *² σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος *μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη *ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ *βαλοῦσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ *ἀνέμου μεγάλου σειομένη. ¹⁴ Καὶ *ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. ¹⁵ Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, *καὶ οἱ χιλιάρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ *ἰσχυροί, καὶ *²πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος, ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, ¹⁶ καὶ λέγουσιν τοῖς ὅρεσιν καὶ ταῖς πέτραις, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς *αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7

¹ *Καὶ μετὰ *τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ *²τι δένδρον. ² Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον *ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν,

* **6:8** ⁴ αὐτῷ RP f³⁵ | αὐτοῖς TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:8** ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς TR * **6:9** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τῶν ἀνθρωπῶν f³⁵ * **6:9** τοῦ ἀρνίου RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:10** ἐκραξαν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔκραζον TR * **6:10** ² ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἀληθινός TR * **6:10** ³ ἐκ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀπὸ TR * **6:11** ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκή RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐδόθησαν ἐκάστοις στολαὶ λευκαὶ TR * **6:11** ² ἀναπαύσωνται RP f³⁵ TR NA²⁵ | ἀναπαύσονται TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **6:11** - RP f³⁵ | μικρόν TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:11** ² - RP TNT² WH NA NIV SBL | οὗ f³⁵ TR * **6:11** ³ πληρώσωνται RP f³⁵ TNT² | πληρώσονται TR | πληρωθῶσιν WH NA NIV SBL * **6:11** καὶ RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:12** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ f³⁵ * **6:12** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἰδοὺ TR * **6:12** μέλας ἐγένετο RP f³⁵ | ἐγένετο μέλας TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:12** ὅλη RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * **6:13** βαλοῦσα RP | βάλλει f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **6:13** ἀνέμου μεγάλου RP TNT² WH NA NIV SBL | μεγάλου ἀνέμου f³⁵ TR * **6:14** ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **6:15** καὶ οἱ χιλιάρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ χιλιάρχοι TR * **6:15** ἰσχυροί RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δυνατοὶ TR * **6:15** ² πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος RP TNT² WH NA NIV SBL | πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύθερος f³⁵ TR * **6:17** αὐτοῦ RP f³⁵ TR | αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **7:1** Καὶ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **7:1** τοῦτο RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ταῦτα TR * **7:1** ² τι RP TNT² | πᾶν f³⁵ TR WH NA NIV SBL * **7:2** ἀναβαίνοντα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀναβάντα TR

μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι *□οῦ□ *□σφραγίσωμεν□ τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁴ Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, *□ἐκατὸν καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες□ χιλιάδες, *□²ἐσφραγισμένων□ ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ. ⁵ Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώδεκα χιλιάδες *□ἐσφραγισμένοι□ ἐκ φυλῆς Ῥουβὶμ, δώδεκα χιλιάδες· *□ ἐκ φυλῆς Γάδ, δώδεκα χιλιάδες· *□² ⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, δώδεκα χιλιάδες· *□ ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, δώδεκα χιλιάδες· *□² ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, δώδεκα χιλιάδες· *□³ ⁷ ἐκ φυλῆς Συμεὼν, δώδεκα χιλιάδες· *□ ἐκ φυλῆς Λευὶ, δώδεκα χιλιάδες· *□² ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ, δώδεκα χιλιάδες· *□³ ⁸ ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν, δώδεκα χιλιάδες· *□ ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, δώδεκα χιλιάδες· *□² ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, δώδεκα χιλιάδες *□ἐσφραγισμένοι□.

⁹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ, ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι *□ οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, *□ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας□ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ *□κράζουσιν□ φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία *□²τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ,□ καὶ τῷ ἀρνίῳ. ¹¹ Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ *□τὰ πρόσωπα□ αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες, Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

¹³ Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὔτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσὶν, καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴ Καὶ *□εἶπον□ αὐτῷ, Κύριέ *□μου,□ σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέν μοι, Οὔτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, *□²καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν□ ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθημένος ἐπὶ *□τῷ θρόνῳ□ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. ¹⁶ Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, *□οὐδ' οὐ□

* 7:3 □ οὐ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 7:3 □ σφραγίσωμεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σφραγίζωμεν TR * 7:4 □ ἐκατὸν καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες RP f³⁵ | ρμδ' TR | ἐκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες TNT² WH NA NIV SBL * 7:4 □² ἐσφραγισμένων RP | ἐσφραγισμένοι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:5 □ ἐσφραγισμένοι RP | ἐσφραγισμένοι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:5 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:5 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:6 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:6 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:7 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:7 □³ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:7 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:7 □³ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:8 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:8 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐσφραγισμένοι TR * 7:8 □ ἐσφραγισμένοι RP | ἐσφραγισμένοι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:9 □ - RP f³⁵ | αὐτὸν TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:9 □ ἐστῶτας ... περιβεβλημένους ... φοίνικας RP | ἐστῶτες ... περιβεβλημένοι ... φοίνικας f³⁵ | ἐστῶτες ... περιβεβλημένοι ... φοίνικες TR | ἐστῶτες ... περιβεβλημένους ... φοίνικες TNT² WH NA NIV SBL * 7:10 □ κράζουσιν RP f³⁵ TNT² NA NIV | κράζοντες TR | κράζουσι WH SBL * 7:10 □² τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ ἡμῶν TR * 7:11 □ τὰ πρόσωπα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πρόσωπον TR * 7:14 □ εἶπον RP f³⁵ | εἶρηκα TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:14 □ μου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 7:14 □² καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν RP | καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν στολὰς αὐτῶν TR * 7:15 □ τῷ θρόνῳ RP f³⁵ | τοῦ θρόνου TR TNT² WH NA NIV SBL * 7:16 □ οὐδ' οὐ RP f³⁵ | οὐδὲ TR TNT² WH NA NIV SBL

μη πέση ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· ¹⁷ ὅτι τὸ ἄρνιον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου * ποιμαίνει αὐτούς, καὶ ὁδηγεῖ αὐτοὺς ἐπὶ * ²ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἔξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον * ³ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

8

¹ Καὶ * ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. ² Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

³ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν, καὶ ἐστάθη ἐπὶ * τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα * ²δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ⁴ Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος * τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο * βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

⁶ Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι * οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοίμασαν * ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.

⁷ Καὶ ὁ πρῶτος * ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα * ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· * ²καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

⁸ Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὄρος μέγα * καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα· ⁹ καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων * ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ * τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη.

¹⁰ Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς * τῶν ὑδάτων. ¹¹ Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται * ὁ Ἄψινθος· καὶ * ἐγένετο τὸ τρίτον * ²τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ * ³τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

¹² Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ * τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

¹³ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς * ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος

* **7:17** ποιμαίνει ... ὁδηγεῖ RP f³⁵ | ποιμανεῖ ... ὁδηγήσει TR TNT² WH NA NIV SBL * **7:17** ²ζωῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ζώσας TR * **7:17** ³ἐκ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀπὸ TR * **8:1** ὅτε RP f³⁵ TR | ὅταν TNT² WH NA NIV SBL * **8:3** τοῦ θυσιαστηρίου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ θυσιαστήριον TR * **8:3** ²δῶση RP TR | δώσει f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **8:5** τὸν λιβανωτὸν ... αὐτὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ λιβανωτόν ... αὐτὸ TR * **8:5** βρονταὶ καὶ φωναὶ RP TNT² WH NA NIV SBL | φωναὶ καὶ βρονταὶ f³⁵ TR * **8:6** οἱ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **8:6** ἑαυτοὺς RP f³⁵ TR | αὐτοὺς TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV | αὐτοὺς WH NA²⁵ SBL * **8:7** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἄγγελος TR * **8:7** ἐν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **8:7** ²καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **8:8** - RP f³⁵ | πυρὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * **8:9** - RP f³⁵ | τῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **8:9** τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη RP TR | τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **8:10** τῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **8:11** ὁ RP f³⁵ WH NA NIV SBL | - TR TNT² * **8:11** ἐγένετο RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γίνεται TR * **8:11** ²τῶν ὑδάτων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **8:11** ³τῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **8:12** τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα RP | ἡ ἡμέρα μὴ φαίνη τὸ τρίτον αὐτῆς f³⁵ TR | ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς TNT² WH NA NIV SBL * **8:13** ἀετοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀγγέλου TR

φωνῇ μεγάλη, *□ Οὐαί, οὐαί, οὐαί *□²τοῖς κατοικοῦσιν□ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9

¹ Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. ² Καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου *□καιομένης,□ καὶ *□²ἐσκοτίσθη□ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀῆρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. ³ Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, *□καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ⁴ Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς□ ἵνα μὴ *□ἀδικήσωσιν□ τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους *□ οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων *□αὐτῶν.□ ⁵ Καὶ ἐδόθη *□αὐταῖς□ ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα *□²βασανισθῶσιν□ μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν *□³παίση□ ἄνθρωπον. ⁶ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις *□ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ *□²οὐ μὴ□ εὐρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύγεται□ *□ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος.□ ⁷ Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων *□ὅμοια□ ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι *□²χρυσοῖ,□ καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. ⁸ Καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν. ⁹ Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. ¹⁰ Καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. *□Καὶ□ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν *□²ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ□ ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ¹¹ *□Ἐχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν *□ ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀββαδὼν, *□²ἐν δὲ□ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. ¹² Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ιδού, *□ἔρχεται□ ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

¹³ Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν *□τεσσάρων□ κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ¹⁴ *□λέγουσαν□ τῷ

* **8:13** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τρις f³⁵ * **8:13** □² τοῖς κατοικοῦσιν RP f³⁵ TR | τοὺς κατοικοῦντας TNT² WH NA NIV SBL * **9:2** □ καιομένης RP f³⁵ | μεγάλης TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:2** □² ἐσκοτίσθη RP f³⁵ TR TNT² | ἐσκοτώθη WH NA NIV SBL * **9:3** □ καὶ ἐδόθη αὐταῖς ... Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ... Καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς NA²⁵ * **9:4** □ ἀδικήσωσιν RP f³⁵ TR TNT² | ἀδικήσωσι TR | ἀδικήσουσιν WH NA NIV SBL * **9:4** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | μόνους f³⁵ TR * **9:4** □ αὐτῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** □ αὐταῖς RP f³⁵ TR WH | αὐτοῖς TNT² NA NIV SBL * **9:5** □² βασανισθῶσιν RP f³⁵ | βασανισθῶσι TR | βασανισθήσονται TNT² WH NA NIV SBL * **9:5** □³ παίση RP TR TNT² WH NA NIV SBL | πλήξη f³⁵ * **9:6** □ ζητήσουσιν ... εὐρήσουσιν ... ἐπιθυμήσουσιν ... φεύγεται RP TR | ζητοῦσιν ... εὐρήσουσιν ... ἐπιθυμήσουσιν ... φεύγεται f³⁵ | ζητήσουσιν ... εὐρήσουσιν ... ἐπιθυμήσουσιν ... φεύγει TNT² WH NA NIV SBL * **9:6** □² οὐ μὴ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὐχ TR * **9:6** □ ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος RP f³⁵ | ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:7** □ ὅμοια RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL | ὅμοιοι NA²⁵ * **9:7** □² χρυσοῖ RP f³⁵ | ὅμοιοι χρυσοῦ TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:10** □ Καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἦν TR * **9:10** □² ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ RP f³⁵ | καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν TR | ἡ ἐξουσία αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □ Ἐχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν RP f³⁵ | Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα TR | Ἐχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □ - RP f³⁵ | τὸν TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:11** □² ἐν δὲ RP f³⁵ | καὶ ἐν TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:12** □ ἔρχεται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔρχονται TR * **9:13** □ τεσσάρων RP f³⁵ TR NA NIV¹¹ | - TNT² WH NIV⁷³ SBL * **9:14** □ λέγουσαν RP f³⁵ TR | λέγοντα TNT² WH NA NIV SBL

ἔκτω ἄγγέλῳ *²ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἄγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵ Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι *εἰς τὴν ὥραν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ Καὶ ὁ ἀριθμὸς *²τῶν στρατευμάτων τοῦ *ἵππου *²μυριάδες μυριάδων. *ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλὰι λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ¹⁸ *Ἀπὸ τῶν τριῶν *πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ *Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν, *καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι *²ὄφεων, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰ Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, *οὐκ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ *²προσκυνήσωσιν *³τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἰδωλα τὰ χρυσαῖα καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν *⁴δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν *φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10

¹ Καὶ εἶδον *ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ *ἡ ἴρις ἐπὶ *²τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· ² καὶ *ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ *²βιβλίον ἀνεωγμένον· καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν *³ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. ⁴ Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, *ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ

* **9:14** ² ὁ ἔχων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὅς εἶχε TR * **9:15** ² εἰς τὴν ὥραν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν RP | εἰς τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν f³⁵ | εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:16** ² τῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **9:16** ² ἵππου RP f³⁵ | ἵππικοῦ TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:16** ² μυριάδες μυριάδων RP f³⁵ | δύο μυριάδες μυριάδων TR TNT² | δισμυριάδες μυριάδων WH NA NIV SBL * **9:16** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **9:18** ² Ἀπὸ ... ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου RP | Ἀπὸ ... ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ὑπὸ ... ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ τοῦ θείου TR * **9:18** ² πληγῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **9:19** ² Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εἰσιν TR * **9:19** ² καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **9:19** ² ὄφεων RP | ὄφεσιν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **9:20** ² οὐ RP f³⁵ WH | οὔτε TR TNT² | οὐδὲ NA NIV SBL * **9:20** ² προσκυνήσωσιν RP f³⁵ | προσκυνήσουσι TR | προσκυνήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **9:20** ³ τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἰδωλα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ δαιμόνια καὶ εἰδωλα TR * **9:20** ⁴ δύναται RP f³⁵ TR | δύνανται TNT² WH NA NIV SBL * **9:21** ² φαρμακειῶν RP f³⁵ TR TNT² NA²⁵ | φαρμάκων WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **10:1** ² - RP f³⁵ | ἄλλον TR TNT² WH NA NIV SBL * **10:1** ² ἡ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **10:1** ² τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ RP f³⁵ NA²⁷⁺²⁸ NIV | τῆς κεφαλῆς TR | τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ TNT² WH NA²⁵ SBL * **10:2** ² ἔχων RP TNT² WH NA NIV SBL | εἶχεν f³⁵ TR * **10:2** ² βιβλίον RP | βιβλιδάριον f³⁵ | βιβλαρίδιον TR TNT² WH NA NIV SBL * **10:2** ³ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ... ἐπὶ τῆς γῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπὶ τὴν θάλασσαν ... ἐπὶ τὴν γῆν TR * **10:4** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰς φωνὰς ἑαυτῶν TR

οὐρανοῦ, λέγουσαν, *² Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταί, καὶ *³ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἤρην τὴν χειρὰ αὐτοῦ *⁴ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ὤμοσεν *⁵ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος *⁶ οὐκέτι ἔσται. ⁷ ἄλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, *⁸ καὶ *⁹ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, *¹⁰ ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφῆτας. ⁸ Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν *⁹ λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, *¹⁰ Ὑπαγε, λάβε τὸ *¹¹ βιβλιδάριον τὸ ἀνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ *¹² τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹ Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ *¹³ δοῦναί μοι τὸ βιβλιδάριον. Καὶ λέγει μοι, Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἄλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰ Καὶ ἔλαβον τὸ *¹⁴ βιβλίον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. ¹¹ Καὶ *¹⁵ λέγουσίν μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ *¹⁶ ἐπὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11

¹ Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, *² λέγων, *³ Ἐγείραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. ² Καὶ *⁴ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας *⁵ τεσσαράκοντα καὶ δύο. ³ Καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα *⁶ περιβεβλημένοι σάκκους. ⁴ Οὗτοί εἰσιν *⁷ αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον *⁸ τοῦ κυρίου τῆς γῆς *⁹ ἐστῶσαι. ⁵ *¹⁰ Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν,

* ^{10:4} ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μοι TR * ^{10:4} μὴ αὐτὰ γράψῃς RP TNT² WH NA NIV SBL | μετὰ ταῦτα γράφεις f³⁵ | μὴ ταῦτα γράψῃς TR * ^{10:5} τὴν δεξιὰν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * ^{10:6} οὐκέτι ἔσται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὐκ ἔσται ἐτι TR * ^{10:7} καὶ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * ^{10:7} ἐτελέσθῃ RP TNT² WH NA NIV SBL | τελεσθῇ f³⁵ TR * ^{10:7} ² ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφῆτας RP | ὁ εὐηγγέλισατο τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφῆτας f³⁵ | ὡς εὐηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφῆταις TR | ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφῆτας TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:8} λαλοῦσα ... λέγουσα RP f³⁵ TR | λαλοῦσαν ... λέγουσαν TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:8} ² βιβλιδάριον RP f³⁵ | βιβλαρίδιον TR | βιβλίον TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:8} τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * ^{10:9} δοῦναί RP TNT² WH NA NIV SBL | δός f³⁵ TR * ^{10:10} βιβλίον RP | βιβλιδάριον f³⁵ | βιβλαρίδιον TR TNT² WH NA NIV SBL * ^{10:11} λέγουσιν RP TNT² WH NA NIV SBL | λέγει f³⁵ TR * ^{10:11} ἐπὶ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:1} - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ εἰστήκει ὁ ἄγγελος f³⁵ * ^{11:1} Ἐγείραι, καὶ μέτρησον RP f³⁵ TR | Ἐγείρε, καὶ μέτρησον TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:2} τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν ... ἔκβαλε ἔξω RP | τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν ... ἔκβαλε ἔξωθεν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν αὐλὴν τὴν ἔσωθεν ... ἔκβαλε ἔξω TR * ^{11:2} ² τεσσαράκοντα καὶ δύο RP | τεσσαράκοντα δύο f³⁵ TR | τεσσεράκοντα δύο TNT² SBL | τεσσεράκοντα καὶ δύο WH NA NIV * ^{11:3} περιβεβλημένοι RP f³⁵ TR NA NIV SBL | περιβεβλημένους TNT² WH * ^{11:4} αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ δύο λυχνίαι TR * ^{11:4} ² τοῦ κυρίου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ θεοῦ TR * ^{11:4} ³ ἐστῶσαι RP f³⁵ TR | ἐστῶτες TNT² WH NA NIV SBL * ^{11:5} Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι ... καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι RP f³⁵ | Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι ... καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι TR | Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι ... καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι ... καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι WH NA NIV SBL

καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶ Οὗτοι ἔχουσιν *πτόν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι, ἵνα μὴ *ύετὸς βρέχη *²τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν *³όσάκις ἂν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ. ⁷ Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει *μετ' αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ Καὶ *τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ *²τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος *³αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹ Καὶ *βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν *²τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας *³τρεῖς ἡμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ *⁴ἀφήσουσιν τεθῆναι εἰς *⁵μνημα. ¹⁰ Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ *εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα *²δώσουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ Καὶ μετὰ *²τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ *εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας *²ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² Καὶ *ἤκουσα *²φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, *³λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. ¹³ Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ *ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων, χιλιάδες ἑπτὰ· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· *ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἰδοὺ, ἔρχεται ταχύ.

¹⁵ Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, *λέγουσαι, *²Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου, τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹⁶ Καὶ οἱ *εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον *τοῦ θρόνου τοῦ

* 11:6 πτόν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι RP | ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν f³⁵ TR | τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν TNT² WH NA NIV SBL * 11:6 ύετὸς βρέχη RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βρέχη ύετὸς TR * 11:6 ² τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας TR * 11:6 ³ ὅσάκις ἂν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ RP | ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσάκις ἂν θελήσωσιν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πάσῃ πληγῇ ὅσάκις ἂν θελήσωσι TR * 11:7 μετ' αὐτῶν πόλεμον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πόλεμον μετ' αὐτῶν TR * 11:8 τὸ πτώμα RP TNT² WH NA NIV SBL | τὰ πτώματα f³⁵ TR * 11:8 ² τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς πλατείας πόλεως τῆς μεγάλης TR * 11:8 ³ αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡμῶν TR * 11:9 βλέπουσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βλέψουσιν TR * 11:9 ² τὸ πτώμα RP TNT² WH NA NIV SBL | τὰ πτώματα f³⁵ TR * 11:9 ³ τρεῖς ἡμισυ RP f³⁵ | τρεῖς καὶ ἡμισυ TR TNT² WH NA NIV SBL * 11:9 ⁴ ἀφήσουσιν RP f³⁵ | ἀφίουςιν TNT² WH NA NIV SBL * 11:9 ⁵ μνημα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μνηματα TR * 11:10 εὐφρανθήσονται RP f³⁵ TR | εὐφραίνονται TNT² WH NA NIV SBL * 11:10 ² δώσουσιν RP | πέμψουσιν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 11:11 τὰς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 11:11 εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς RP | εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτούς f³⁵ TR | εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς TNT² WH NA NIV SBL * 11:11 ² ἔπεσεν ἐπὶ RP TR | ἐπέπεσεν ἐπὶ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 11:12 ἤκουσα RP f³⁵ | ἤκουσαν TR TNT² WH NA NIV SBL * 11:12 ² φωνὴν μεγάλην RP TR | φωνῆς μεγάλης f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 11:12 ³ λέγουσαν RP TR | λεγούσης f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * 11:13 ἡμέρα RP f³⁵ | ὥρα TR TNT² WH NA NIV SBL * 11:14 ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἰδοὺ RP f³⁵ | ἰδοὺ, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη TR TNT² WH NA NIV SBL * 11:15 λέγουσαι RP f³⁵ TR TNT² | λέγοντες WH NA NIV SBL * 11:15 ² Ἐγένετο ἡ βασιλεία RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι TR * 11:16 εἴκοσι τέσσαρες RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἴκοσι καὶ τέσσαρες TR * 11:16 τοῦ θρόνου RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

θεοῦ *□²καθήμενοι□ ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹⁷ λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, *□ ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. ¹⁸ Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ *□τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις,□ καὶ διαφθεῖραι τοὺς *□²διαφθείροντας□ τὴν γῆν.

¹⁹ Καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ *□ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης *□τοῦ κυρίου□ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ *□² καὶ χάλαζα μεγάλη.

12

¹ Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· ² καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, *□ *□ἐκραζεν□ ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³ Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ, δράκων *□πυρρὸς μέγας,□ ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ *□ἑπτὰ διαδήματα.□ ⁴ Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης *□τεκεῖν,□ ἵνα, ὅταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. ⁵ Καὶ ἔτεκεν υἱὸν *□ἄρρενα,□ ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς *□²πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ.□ ⁶ Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει *□ἐκεῖ□ τόπον ἡτοιμασμένον *□ὑπὸ□ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ *□²ἐκτρέψωσιν□ αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

⁷ Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ *□πολεμήσαι μετὰ□ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ *□ἴσχυσεν,□ *□²οὐδὲ□ τόπος εὗρέθη *□³αὐτῷ□ ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, *□ὁ καλούμενος διάβολος καὶ Σατανᾶς,□ ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰ Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην *□ἐν τῷ οὐρανῷ,

* **11:16** □² καθήμενοι RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | οἱ κάθονται TNT² * **11:17** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | καὶ ὁ ἐρχόμενος f³⁵ TR * **11:18** □ τοῖς φοβουμένοις ... τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις RP f³⁵ TR | τοῖς φοβουμένοις ... τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους TNT² WH NA NIV SBL * **11:18** □² διαφθείροντας RP TR TNT² WH NA NIV SBL | διαφθείραντας f³⁵ * **11:19** □ - RP f³⁵ TR | ὁ TNT² WH NA NIV SBL * **11:19** □ τοῦ κυρίου RP f³⁵ | αὐτοῦ TR TNT² WH NA NIV SBL * **11:19** □² - RP f³⁵ | καὶ σεισμὸς TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:2** □ - RP f³⁵ TR TNT² | καὶ WH NA NIV SBL * **12:2** □ ἐκραζεν RP f³⁵ | κράζει TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:3** □ πυρρὸς μέγας RP | μέγας πυρρὸς f³⁵ TR WH NA NIV SBL | πυρρὸς μέγας TNT² * **12:3** □ ἑπτὰ διαδήματα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διαδήματα ἑπτὰ TR * **12:4** □ τεκεῖν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τιεκτεῖν f³⁵ * **12:5** □ ἄρρενα RP f³⁵ TR | ἄρσεν TNT² WH NA NIV SBL * **12:5** □² πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ TR * **12:6** □ ἐκεῖ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **12:6** □ ὑπὸ RP | ἀπὸ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:6** □² ἐκτρέψωσιν RP f³⁵ | τρέψωσιν TR WH NA NIV SBL | τρέφουσιν TNT² * **12:7** □ πολεμήσαι μετὰ RP | τοῦ πολεμήσαι μετὰ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπολέμησαν κατὰ TR * **12:8** □ ἴσχυσεν RP f³⁵ WH NA NIV SBL | ἴσχυσαν TR TNT² * **12:8** □² οὐδὲ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | οὐτὲ TR * **12:8** □³ αὐτῷ RP f³⁵ | αὐτῶν TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:9** □ ὁ καλούμενος διάβολος καὶ Σατανᾶς RP f³⁵ | ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:10** □ ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ TR

λέγουσαν, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι *ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν *²αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹² Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, *οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· Οὐαὶ *²τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

¹³ Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα. ¹⁴ Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ *² δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, *² ὅπως τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιροὺς, καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. ¹⁵ Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις *² ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα *² αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων *² τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

13

¹ Καὶ *² ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον *² κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἐπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ *² ὀνόματα βλασφημίας. ² Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ Καὶ *² μίαν *² ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ *² ὥσεϊ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη· καὶ *² ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου· ⁴ καὶ προσεκύνησαν *² τῷ δράκοντι τῷ δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν *² τῷ θηρίῳ, λέγοντες, *³ Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; Καὶ τίς δυνατὸς πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; ⁵ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ *² βλασφημίαν· καὶ ἐδόθη

* **12:10** ἐβλήθη RP TNT² WH NA NIV SBL | κατεβλήθη f³⁵ TR * **12:10** ² αὐτῶν RP f³⁵ TR TNT² | αὐτοὺς WH NA NIV SBL * **12:12** οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες RP TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ | οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL * **12:12** ² τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ RP f³⁵ | τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν TR | τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν TNT² WH NA NIV SBL * **12:14** - RP f³⁵ TR | αἱ TNT² WH NA NIV SBL * **12:14** ὅπως τρέφεται RP f³⁵ | ὅπου τρέφεται TR TNT² WH NA NIV SBL * **12:15** ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ TR * **12:15** αὐτὴν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ταύτην TR * **12:17** τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ ... τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ ... τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ TR * **13:1** ἐστάθην RP f³⁵ TR | ἐστάθη TNT² WH NA NIV SBL * **13:1** κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἐπτὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα TR * **13:1** ² ὀνόματα RP f³⁵ TNT² WH NA SBL | ὀνόμα TR NIV * **13:3** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἶδον TR * **13:3** ἐκ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **13:3** ὥσεϊ RP f³⁵ | ὡς TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:3** ² ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ RP f³⁵ | ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ TR TNT² | ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ WH NA NIV SBL * **13:4** τῷ δράκοντι τῷ δεδωκότι RP f³⁵ | τὸν δράκοντα ὃς ἔδωκεν TR | τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:4** ² τῷ θηρίῳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ θηρίον TR * **13:4** ³ Τίς ὅμοιος ... Καὶ τίς δυνατὸς RP f³⁵ | Τίς ὅμοιος ... Τίς δύναται TR | Τίς ὅμοιος ... Καὶ τίς δύναται TNT² WH NA NIV SBL * **13:5** βλασφημίαν RP f³⁵ | βλασφημίας TR TNT² WH NA NIV SBL

αὐτῷ ἐξουσία *□πόλεμον□ ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα *□ δύο. ⁶ Καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς *□βλασφημίαν□ πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, *□ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ *□ποιῆσαι πόλεμον□ μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν *□καὶ λαὸν□ καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ Καὶ προσκυνήσουσιν *□αὐτῷ□ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, *□² ὧν□ οὐ γέγραπται *□³ τὸ ὄνομα□ *□ ἐν *□⁴ τῷ βιβλίῳ□ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου *□τοῦ□ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹ Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. ¹⁰ *□Εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει·□ *□² εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι.□ Ὡδέ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

¹¹ Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ *□ἐποίει□ τὴν γῆν καὶ τοὺς *□ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας□ ἵνα *□² προσκυνήσωσιν□ τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹³ Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, *□καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνει□ *□² ἐπὶ□ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Καὶ πλανᾷ *□τοὺς ἐμούς□ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ *□ὃ εἶχεν□ τὴν πληγὴν *□² καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας.□ ¹⁵ Καὶ ἐδόθη *□αὐτῷ *□πνεῦμα δοῦναι□ τῇ εἰκόνι□ τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, *□ ὅσοι *□² ἐὰν□ μὴ προσκυνήσωσιν *□³ τῇ εἰκόνι□ τοῦ θηρίου, *□² ἀποκτανθῶσιν. ¹⁶ Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα *□δώσωσιν□ αὐτοῖς *□² χαράγματα□ ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ *□³ τὸ μέτωπον□ αὐτῶν,

* **13:5** □ πόλεμον RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:5** □ - RP f³⁵ TR TNT² SBL | καὶ WH NA NIV
 * **13:6** □ βλασφημίαν RP f³⁵ TR | βλασφημίας TNT² WH NA NIV SBL * **13:6** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL
 | καὶ TR * **13:7** □ ποιῆσαι πόλεμον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πόλεμον ποιῆσαι TR * **13:7** □ καὶ λαὸν
 RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * **13:8** □ αὐτῷ RP f³⁵ TR | αὐτὸν TNT² WH NA NIV SBL * **13:8** □²
 ὧν RP f³⁵ TR | οὗ TNT² WH NA NIV SBL * **13:8** □³ τὸ ὄνομα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ ὀνόματα TR
 * **13:8** □ - RP f³⁵ TR | αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **13:8** □⁴ τῷ βιβλίῳ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῇ
 βίβλῳ TR * **13:8** □ τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **13:10** □ Εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει· RP
 f³⁵ | Εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· TR | Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει· TNT² | Εἴ
 τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· WH NA NIV SBL * **13:10** □² εἴ τις ... ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν
 ... ἀποκτανθῆναι. RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ | εἴ τις ... ἀποκτανθῆναι, αὐτὸν ... ἀποκτανθῆναι. NA²⁷⁺²⁸ NIV
 SBL * **13:12** □ ἐποίει RP f³⁵ | ποιεῖ TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:12** □ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας RP f³⁵
 TNT² WH NA NIV SBL | κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ TR * **13:12** □² προσκυνήσωσιν RP f³⁵ | προσκυνήσωσι TR
 | προσκυνήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **13:13** □ καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνει RP f³⁵ | ἵνα
 καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ TR | ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν TNT² WH NA
 NIV SBL * **13:13** □² ἐπὶ RP f³⁵ | εἰς TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:14** □ τοὺς ἐμούς RP f³⁵ | - TR TNT²
 WH NA NIV SBL * **13:14** □ ὃ εἶχεν RP f³⁵ | ὃ ἔχει TR | ὃς ἔχει TNT² WH NA NIV SBL * **13:14** □² καὶ
 ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας RP | τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησεν f³⁵ | τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησε TR | τῆς μαχαίρης καὶ
 ἔζησεν TNT² WH NA NIV SBL * **13:15** □ αὐτῷ ... τῇ εἰκόνι RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | αὐτῇ ... τῇ εἰκόνι
 WH * **13:15** □ πνεῦμα δοῦναι RP f³⁵ | δοῦναι πνεῦμα TR TNT² WH NA NIV SBL * **13:15** □ - RP f³⁵ TR |
 ἵνα TNT² WH NA NIV SBL * **13:15** □² ἐὰν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἂν TR * **13:15** □³ τῇ εἰκόνι RP
 f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν εἰκόνα TR * **13:15** □² - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἵνα f³⁵ TR * **13:16**
 □ δώσωσιν RP | δώσιν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δώση TR * **13:16** □² χαράγματα RP f³⁵ | χάραγμα TR
 TNT² WH NA NIV SBL * **13:16** □³ τὸ μέτωπον RP TNT² WH NA NIV SBL | τῶν μετώπων f³⁵ TR

17 καὶ ἵνα μή τις *□ δύναται □ ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, *□² τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν □ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 18 Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων *□ νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ *□ ἐστίν □ *□ ἑξακόσια ἐξήκοντα ἕξ. □

14

1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοῦ, *□ τὸ □ ἀρνίον ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ *□² ἀριθμὸς □ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι *□³ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ □ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 2 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ *□ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα □ *□ ὡς □ κιθαρωδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. 3 Καὶ ἄδουσιν *□ ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 *□ Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γὰρ εἰσιν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν *□² ὑπάγῃ. □ Οὗτοι □ *□ ὑπὸ Ἰησοῦ □ ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. 5 Καὶ *□ οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν □ *□ ψεῦδος □ ἄμωμοι *□ γὰρ □ εἰσιν. *□

6 Καὶ εἶδον *□ ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, *□ εὐαγγελίσει □ *□² τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος □ καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, 7 *□ λέγων □ ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Φοβήθητε *□² τὸν κύριον, □ καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε *□³ αὐτὸν τὸν ποιήσαντα □ *□⁴ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. □

8 Καὶ ἄλλος *□ δεύτερος ἄγγελος □ ἠκολούθησεν, λέγων, Ἐπεσεν *□ Βαβυλὼν *□² ἡ μεγάλη, *□³ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα

* 13:17 □ δύναται RP | δύνηται f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 13:17 □² τὸ ὄνομα ... ἢ τὸν ἀριθμὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἢ τὸ ὄνομα ... ἢ τὸν ἀριθμὸν TR * 13:18 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸν TR * 13:18 □ ἐστίν RP f³⁵ TNT² | - TR WH NA NIV SBL * 13:18 □ ἑξακόσια ἐξήκοντα ἕξ RP | χξς' f³⁵ TR TNT² | ἐξακόσιοι ἐξήκοντα ἕξ WH NA NIV SBL * 14:1 □ τὸ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 14:1 □² ἀριθμὸς RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:1 □³ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 14:2 □ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | φωνὴν ἤκουσα TR * 14:2 □ ὡς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 14:3 □ - RP f³⁵ NA²⁵ NIV | ὡς TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ SBL * 14:4 □ Οὗτοί εἰσιν ... Οὗτοί εἰσιν ... Οὗτοί RP f³⁵ TR | Οὗτοί εἰσιν ... Οὗτοί ... Οὗτοί TNT² WH NA NIV SBL * 14:4 □² ὑπάγῃ RP f³⁵ TR NA NIV SBL | ὑπάγει TNT² WH * 14:4 □ ὑπὸ Ἰησοῦ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:5 □ οὐχ εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν RP | ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:5 □ ψεῦδος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δόλος TR * 14:5 □ γὰρ RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 14:5 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ TR * 14:6 □ - RP | ἄλλον f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:6 □ εὐαγγελίσει RP TR TNT² WH NA NIV SBL | εὐαγγελίσασθαι f³⁵ * 14:6 □² τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος RP f³⁵ | τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶν ἔθνος TR | ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος TNT² WH NA NIV SBL * 14:7 □ λέγων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λέγοντα TR * 14:7 □² τὸν κύριον RP | τὸν θεὸν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:7 □³ αὐτὸν τὸν ποιήσαντα RP | τῷ ποιήσαντι f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:7 □⁴ τὸν οὐρανὸν ... καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων RP f³⁵ | τὸν οὐρανὸν ... καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων TR TNT² WH NA NIV SBL * 14:8 □ δεύτερος ἄγγελος RP TNT² WH SBL | ἄγγελος δεύτερος f³⁵ NA NIV | ἄγγελος TR * 14:8 □ - RP | ἔπεσεν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔπεσε TR * 14:8 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡ πόλις TR * 14:8 □³ - RP f³⁵ | ὅτι TR | ἡ TNT² WH NA NIV SBL

*□τὰ□ ἔθνη.

⁹ Καὶ *□ἄλλος ἄγγελος τρίτος□ ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις *□προσκυνεῖ τὸ θηρίον□ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκρασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον *□τῶν ἁγίων ἀγγέλων,□ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου· ¹¹ καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν *□εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει□ καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹² *□Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· οἱ τηροῦντες□ *□²τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.□

¹³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης, *□ Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι· *□λέγει Ναὶ□ τὸ πνεῦμα, ἵνα *□ἀναπαύσωνται□ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ *□²δὲ□ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

¹⁴ Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ, νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην *□καθήμενον ὅμοιον□ *□²υἱῶ□ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. ¹⁵ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν *□φωνῇ μεγάλῃ□ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον· ὅτι ἦλθεν *□ ἡ ὥρα *□²θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶ Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ *□τὴν νεφέλην□ τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

¹⁷ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. ¹⁸ Καὶ ἄλλος ἄγγελος *□ἐξῆλθεν□ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, *□ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, *□καὶ ἐφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ□ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας *□²τῆς ἀμπέλου□ τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. ¹⁹ Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς *□τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν.□ ²⁰ Καὶ ἐπατήθη ἡ

* **14:8** □ τὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **14:9** □ ἄλλος ἄγγελος τρίτος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τρίτος ἄγγελος TR * **14:9** □ προσκυνεῖ τὸ θηρίον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ θηρίον προσκυνεῖ TR * **14:10** □ τῶν ἁγίων ἀγγέλων RP f³⁵ TR | ἀγγέλων ἁγίων TNT² WH NA NIV SBL * **14:11** □ εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων TR * **14:12** □ Ὡδε ἡ ὑπομονὴ ... οἱ τηροῦντες RP TNT² WH NA NIV SBL | Ὡδε ἡ ὑπομονὴ ... ὧδε οἱ τηροῦντες f³⁵ | Ὡδε ὑπομονὴ ... ὧδε οἱ τηροῦντες TR * **14:12** □² τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν τοῦ Ἰησοῦ f³⁵ * **14:13** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | μοι f³⁵ TR * **14:13** □ λέγει Ναὶ RP f³⁵ TR | Ναὶ, λέγει TNT² WH NA NIV SBL * **14:13** □ ἀναπαύσωνται RP f³⁵ TR | ἀναπαύονται TNT² WH NA NIV SBL * **14:13** □² δὲ RP f³⁵ TR | γὰρ TNT² WH NA NIV SBL * **14:14** □ καθήμενον ὅμοιον RP TNT² WH NA NIV SBL | καθήμενος ὅμοιος f³⁵ TR * **14:14** □² υἱῶ RP f³⁵ TR TNT² | υἱὸν WH NA NIV SBL * **14:15** □ φωνῇ μεγάλῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μεγάλη φωνῇ TR * **14:15** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | σοι TR * **14:15** □² - RP TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ f³⁵ TR * **14:16** □ τὴν νεφέλην RP f³⁵ TR | τῆς νεφέλης TNT² WH NA NIV SBL * **14:18** □ ἐξῆλθεν RP f³⁵ TR TNT² WH NA NIV | - SBL * **14:18** □ - RP f³⁵ TR TNT² | ὁ WH NA NIV SBL * **14:18** □ καὶ ἐφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ RP f³⁵ | καὶ ἐφώνησε κραυγῇ μεγάλῃ TR | καὶ ἐφώνησε φωνῇ μεγάλῃ TNT² | καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ WH NA NIV SBL * **14:18** □² τῆς ἀμπέλου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **14:19** □ τὴν ληνὸν ... τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὴν ληνὸν ... τοῦ θεοῦ τὴν μέγαλην TR

ληνός *ἐξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

15

¹ Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

² Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ καὶ *ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. ³ Καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν *ἐθνῶν. ⁴ *Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; *Ὅτι μόνος *ἅγιος· *ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

⁵ Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ *ἠνοιγῇ ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι *οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ *ναοῦ, *οἱ ἦσαν ἐνδεδυμένοι *λίνον καθαρὸν *λαμπρόν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῖς. ⁷ καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσαῖς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁸ Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν *αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16

¹ Καὶ ἤκουσα *φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, *Ὑπάγετε, καὶ ἐκχέετε τὰς *ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

² Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ *εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν *ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς *προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

³ Καὶ ὁ δεύτερος *ἄγγελος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ *ζῶσα ἀπέθανεν *ἐν τῇ θαλάσῃ.

* **14:20** ἐξωθεν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐξω TR * **15:2** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ TR * **15:3** ἐθνῶν RP f³⁵ TNT² NA NIV¹¹ | ἁγίων TR | αἰώνων WH NIV⁷³ SBL * **15:4** Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; RP f³⁵ TR | Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου; TNT² WH NA NIV SBL * **15:4** ἅγιος RP f³⁵ | ὁσιος TR TNT² WH NA NIV SBL * **15:4** - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | εἰ f³⁵ * **15:5** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἰδοὺ TR * **15:6** οἱ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **15:6** ναοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | οὐρανοῦ f³⁵ * **15:6** οἱ ἦσαν RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **15:6** λίνον RP f³⁵ TR NA NIV SBL | λίθον TNT² WH * **15:6** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **15:8** αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἀγγέλων f³⁵ * **16:1** φωνῆς μεγάλης RP f³⁵ TR TNT² | μεγάλης φωνῆς WH NA NIV SBL * **16:1** Ὑπάγετε, καὶ ἐκχέετε RP TR TNT² | Ὑπάγετε, ἐκχέετε f³⁵ | Ὑπάγετε, καὶ ἐκχέετε WH NA NIV SBL * **16:1** ἑπτὰ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * **16:2** εἰς RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐπὶ f³⁵ TR * **16:2** ἐπὶ RP TNT² WH NA NIV SBL | εἰς f³⁵ TR * **16:2** προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας TR * **16:3** ἄγγελος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:3** ζῶσα RP f³⁵ TR | ζωῆς TNT² WH NA NIV SBL * **16:3** - RP f³⁵ TR | τὰ TNT² WH NA NIV SBL

⁴ Καὶ ὁ τρίτος *□ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ *□εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς□ τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵ Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, *□Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος,□ ὅτι ταῦτα ἔκρινας· ⁶ ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς *□ἔδωκας□ πιεῖν· ἄξιοί *□ εἰσιν. ⁷ Καὶ ἤκουσα *□ τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος, Ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου.

⁸ Καὶ ὁ τέταρτος *□ ἄγγελος□ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι *□ ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους.□ ⁹ Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν *□ οἱ ἄνθρωποι□ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος *□ ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

¹⁰ Καὶ ὁ πέμπτος *□ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

¹² Καὶ ὁ ἕκτος *□ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ *□ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην·□ καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ *□² ἀνατολῆς□ ἡλίου. ¹³ Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου, πνεύματα *□ ἀκάθαρτα τρία□ *□ ὡς βάτραχοι·□ ¹⁴ εἰσὶν γὰρ πνεύματα *□ δαιμονίων□ ποιοῦντα σημεῖα, *□² ἃ ἐκπορεύεται□ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς *□ τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς *□ τὸν□ πόλεμον τῆς ἡμέρας *□² ἐκείνης□ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος— ¹⁵ Ἴδού, ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ— ¹⁶ Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραΐστὶ Ἀρμαγεδών.

¹⁷ Καὶ ὁ ἕβδομος *□ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ *□ ἐπὶ□ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη *□² ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου,□ λέγουσα, Γέγονεν.

¹⁸ Καὶ ἐγένοντο *□ ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί,□ καὶ *□ σεισμὸς μέγας, οἷος

* **16:4** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἄγγελος f³⁵ TR * **16:4** □ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς RP TR | εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **16:5** □ Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος RP f³⁵ WH NA NIV SBL | Δίκαιος, κύριε εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ὅσιος TR | Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅσιος TNT² * **16:6** □ ἔδωκας RP f³⁵ TR | δέδωκας TNT² WH NA NIV SBL * **16:6** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γὰρ TR * **16:7** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἄλλου ἐκ TR * **16:8** □ ἄγγελος RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:8** □ ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους RP | τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **16:9** □ οἱ ἄνθρωποι RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **16:9** □ - RP TR | τὴν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **16:10** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἄγγελος f³⁵ TR * **16:12** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἄγγελος f³⁵ TR * **16:12** □ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην RP f³⁵ NA²⁵ | τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην TR TNT² WH NA²⁷⁺²⁸ NIV SBL * **16:12** □² ἀνατολῆς RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀνατολῶν f³⁵ TR * **16:13** □ ἀκάθαρτα τρία RP | τρία ἀκάθαρτα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **16:13** □ ὡς βάτραχοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁμοίᾳ βατράχοις TR * **16:14** □ δαιμονίων RP TNT² WH NA NIV SBL | δαιμόνων f³⁵ TR * **16:14** □² ἃ ἐκπορεύεται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκπορεύεσθαι TR * **16:14** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς γῆς καὶ TR * **16:14** □ τὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **16:14** □² ἐκείνης RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **16:17** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἄγγελος f³⁵ TR * **16:17** □ ἐπὶ RP TNT² WH NA NIV SBL | εἰς f³⁵ TR * **16:17** □² ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου RP f³⁵ TR | ἐκ τοῦ ναοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου TNT² WH NA NIV SBL * **16:18** □ ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί RP f³⁵ | φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ TR | ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ TNT² WH NA NIV SBL * **16:18** □ σεισμὸς μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο RP | σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

οὐκ ἐγένετο· ἀφ' οὗ *²οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο· ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμός, οὕτως μέγας. ¹⁹ Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. ²¹ Καὶ χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία, καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17

¹ Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἐπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, * Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ * τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν· ² μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν * οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. ³ Καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, * γέμον ὀνόματα βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴ Καὶ ἡ γυνὴ * ἦν περιβεβλημένη * πορφυροῦν καὶ κόκκινον, * κεχρυσωμένη * χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα * ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ * ⁴ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, ⁵ καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. ⁶ Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθούσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, * ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα. ⁷ Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος, Διὰ τί ἐθαύμασας; Ἐγὼ * ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸ * Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν * ὑπάγειν. Καὶ * ² θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται * ³ τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, * ⁴ βλεπόντων * ⁴ ὅτι ἦν τὸ θηρίον, * ⁵ καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ παρέσται. ⁹ Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἐπτὰ κεφαλὰι * ⁴ ἐπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. ¹⁰ Καὶ βασιλεῖς * ⁴ εἰσιν ἐπτὰ· οἱ πέντε ἔπεσον,

* **16:18** ² οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο RP f³⁵ TR | ἄνθρωπος ἐγένετο TNT² NA NIV | ἄνθρωποι ἐγένοντο WH SBL * **17:1** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μοι TR * **17:1** □ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν RP f³⁵ TR | ὑδάτων πολλῶν TNT² WH NA NIV SBL * **17:2** □ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν TR * **17:3** □ γέμον ὀνόματα ... ἔχον RP | γέμον ὀνομάτων ... ἔχον f³⁵ TR | γέμον τὰ ὀνόματα ... ἔχον TNT² | γέμοντα ὀνόματα ... ἔχον WH NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | γέμοντα ὀνόματα ... ἔχοντα NA²⁵ | γέμον ὀνόματα ἔχον NIV¹¹ * **17:4** □ ἦν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἡ TR * **17:4** ² πορφυροῦν καὶ κόκκινον RP TNT² WH NA NIV SBL | πορφύραν καὶ κόκκινον f³⁵ | πορφύρα καὶ κόκκινω TR * **17:4** □ - RP f³⁵ | καὶ TR TNT² WH NA NIV SBL * **17:4** ³ χρυσίῳ RP WH NA NIV SBL | χρυσῷ f³⁵ TR TNT² * **17:4** □ ποτήριον χρυσοῦν RP TNT² WH NA NIV SBL | χρυσοῦν ποτήριον f³⁵ TR * **17:4** ⁴ τὰ ἀκάθαρτα τῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀκάθαρτος TR * **17:6** □ - RP | καὶ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **17:7** □ ἐρῶ σοι RP TNT² WH NA NIV SBL | σοι ἐρῶ f³⁵ TR * **17:8** □ Τὸ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **17:8** □ ὑπάγειν RP f³⁵ TR TNT² | ὑπάγει WH NA NIV SBL * **17:8** ² θαυμάσονται RP f³⁵ TR TNT² | θαυμασθήσονται WH NA NIV SBL * **17:8** ³ τὰ ὀνόματα RP f³⁵ TR | τὸ ὄνομα TNT² WH NA NIV SBL * **17:8** ⁴ βλεπόντων RP TNT² WH NA NIV SBL | βλεπόντες f³⁵ TR * **17:8** □ ὅτι ἦν τὸ θηρίον RP | τὸ θηρίον ὅτι ἦν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **17:8** ⁵ καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ παρέσται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ οὐκ ἔστι, καὶ περ ἔστιν TR * **17:9** □ ἐπτὰ ὄρη εἰσὶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὄρη εἰσὶν ἐπτὰ TR * **17:10** □ εἰσιν ἐπτὰ RP | ἐπτὰ εἰσιν f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL

*□ ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθεν· καί, ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον *□²δεῖ αὐτὸν□ μεῖναι.
 11 Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ *□αὐτὸς□ ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσὶν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 Οὗτοι μίαν *□ἔχουσιν γνώμην,□ *□καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν□ *□²αὐτῶν□ τῷ θηρίῳ *□³διδόασιν.□ 14 Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα, ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. 16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, *□καὶ□ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, *□²καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτήν,□ καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. 17 Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι *□γνώμην μίαν,□ καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι *□τελεσθῶσιν οἱ λόγοι□ τοῦ θεοῦ. 18 Καὶ ἡ γυνή, ἣν εἶδες, ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18

1 *□ Μετὰ ταῦτα εἶδον *□ἄλλον□ ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. 2 Καὶ *□ἔκραξεν ἰσχυρᾶ φωνῇ,□ λέγων, Ἐπεσεν *□ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον *□²δαιμόνων,□ καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου *□² καὶ μεμισημένου. 3 Ὅτι ἐκ τοῦ *□οῖνου τοῦ θυμοῦ□ τῆς πορνείας αὐτῆς *□πεπτώκασιν□ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, *□Ἐξελθε□ *□ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου,□ ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ *□²ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε.□ 5 ὅτι *□ἐκολλήθησαν□ αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι

* 17:10 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * 17:10 □² δεῖ αὐτὸν RP | αὐτὸν δεῖ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * 17:11 □ αὐτὸς RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | οὗτος TNT² * 17:13 □ ἔχουσιν γνώμην RP | γνώμην ἔχουσιν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γνώμην ἔχουσι TR * 17:13 □ καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν RP f³⁵ TR | καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν TNT² WH NA NIV SBL * 17:13 □² αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐαυτῶν TR * 17:13 □³ διδόασιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διαδιδώσουσιν TR * 17:16 □ καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπὶ TR * 17:16 □² καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτὴν RP f³⁵ | καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν TR TNT² WH NA NIV SBL * 17:17 □ γνώμην μίαν RP f³⁵ | μίαν γνώμην TR TNT² WH NA NIV SBL * 17:17 □ τελεσθῶσιν οἱ λόγοι RP | τελεσθήσονται οἱ λόγοι f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τελεσθῇ τὰ ῥήματά TR * 18:1 □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ f³⁵ TR * 18:1 □ ἄλλον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 18:2 □ ἔκραξεν ἰσχυρᾶ φωνῇ RP | ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾶ φωνῇ f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ μεγάλη TR * 18:2 □ - RP TNT² | ἔπεσεν f³⁵ WH NA NIV SBL | ἔπεσε TR * 18:2 □² δαιμόνων RP f³⁵ TR | δαιμονίων TNT² WH NA NIV SBL * 18:2 □² - RP f³⁵ TR TNT² WH NA²⁵ NIV⁷³ | καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου NA²⁷⁺²⁸ NIV¹¹ SBL * 18:3 □ οῖνου τοῦ θυμοῦ RP TR TNT² WH NA NIV SBL | θυμοῦ τοῦ οἴνου f³⁵ * 18:3 □ πεπτώκασιν RP | πέπωκεν f³⁵ | πέπωκε TR | πέπτωκαν TNT² WH SBL | πέπωκαν NA NIV * 18:4 □ Ἐξελθε RP | Ἐξέλθετε f³⁵ TR | Ἐξέλθατε TNT² WH NA NIV SBL * 18:4 □ ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου RP f³⁵ TR TNT² | ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς WH NA NIV SBL * 18:4 □² ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς TR * 18:5 □ ἐκολλήθησαν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἠκολούθησαν TR

τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν *□ ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶ Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, *□ καὶ διπλώσατε *□ αὐτῇ *□ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα □ αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ⁷ Ὅσα ἐδόξασεν *□ αὐτὴν □ καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμόν *□ καὶ πένθος· □ ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει *□ ² ὅτι □ Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. ⁸ Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ *□ κρίνας □ αὐτὴν. ⁹ Καὶ *□ κλαύσουσιν □ *□ καὶ κόψονται ἐπ' *□ ² αὐτὴν □ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι *□ μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. ¹¹ Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς *□ κλαύσουσιν καὶ πενθήσουσιν □ ἐπ' *□ ² αὐτῇ, □ ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι. ¹² γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ *□ μαργαρίτου, □ καὶ *□ ² βυσσίνου, □ καὶ *□ ³ πορφυροῦ, □ καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου· ¹³ καὶ κινάμωμον, *□ καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, *□ καὶ πρόβατα, καὶ κτήνη· □ καὶ ἵππων, καὶ ῥαιδῶν, καὶ σωμάτων, καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων. ¹⁴ Καὶ ἡ ὁπώρα *□ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου □ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ *□ ἀπώλετο □ ἀπὸ σοῦ, καὶ *□ οὐκέτι □ *□ ² αὐτὰ οὐ μὴ εὔρης· □ ¹⁵ Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, *□ κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ καὶ λέγοντες, □ Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη *□ *□ χρυσίῳ □ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ *□ ² μαργαρίταις· □ ¹⁷ ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς *□ ὁ ἐπὶ *□ τόπον πλέων, □ καὶ *□ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν

* **18:5** □ - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῆς f³⁵ * **18:6** □ - RP TNT² WH NA NIV SBL | ὑμῖν f³⁵ TR
 * **18:6** □ αὐτῇ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **18:6** □ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα RP f³⁵ TR | τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα TNT² WH NA NIV SBL * **18:7** □ αὐτὴν RP TNT² NA NIV | αὐτὴν f³⁵ TR | αὐτὴν WH SBL
 * **18:7** □ καὶ πένθος RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **18:7** □ ² ὅτι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR
 * **18:8** □ κρίνας RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κρίνων TR * **18:9** □ κλαύσουσιν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κλαύσονται TR * **18:9** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτὴν TR * **18:9** □ ² αὐτὴν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτῇ TR * **18:10** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν TR * **18:11** □ κλαύσουσιν καὶ πενθήσουσιν RP | κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν TR * **18:11** □ ² αὐτῇ RP f³⁵ TR | αὐτὴν TNT² WH NA NIV SBL * **18:12** □ μαργαρίτου RP f³⁵ TR | μαργαριτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **18:12** □ ² βυσσίνου RP TNT² WH NA NIV SBL | βύσσου f³⁵ TR * **18:12** □ ³ πορφυροῦ RP f³⁵ | πορφύρας TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:13** □ - RP f³⁵ TR | καὶ ἄμωμον TNT² WH NA NIV SBL
 * **18:13** □ καὶ πρόβατα, καὶ κτήνη RP | καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:14** □ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου RP f³⁵ TR | σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς TNT² WH NA NIV SBL * **18:14** □ ἀπώλετο RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀπώλοντο f³⁵ | ἀπῆλθεν TR * **18:14** □ οὐκέτι RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | - TNT² * **18:14** □ ² αὐτὰ οὐ μὴ εὔρης RP | οὐ μὴ εὐρήσεις αὐτὰ f³⁵ | οὐ μὴ εὐρήσης αὐτὰ TR | οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν TNT² WH NA NIV SBL * **18:15** □ κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, καὶ λέγοντες RP f³⁵ TR | κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες TNT² WH NA NIV SBL * **18:16** □ - RP TNT² SBL | ἐν f³⁵ TR WH NA NIV * **18:16** □ χρυσίῳ RP TNT² WH NA NIV SBL | χρυσῷ f³⁵ TR * **18:16** □ ² μαργαρίταις RP f³⁵ TR | μαργαρίτη TNT² WH NA NIV SBL * **18:17** □ ὁ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **18:17** □ τόπον πλέων RP TNT² WH NA NIV SBL | τῶν πλοίων πλέων f³⁵ | τῶν πλοίων TR * **18:17** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ ὁμίλος TR

θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, ¹⁸ καὶ *ἐκκραζον, *² βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ¹⁹ *Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκκραζον *² κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες *τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. ²⁰ Εὐφραίνου ἐπ' *αὐτῇ, οὐρανέ, *² καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

²¹ Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, *Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι. ²² Καὶ φωνὴ κιθαρῶδων καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ²³ καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς· ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. ²⁴ Καὶ ἐν αὐτῇ *αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

19

¹ *Μετὰ ταῦτα ἤκουσα *ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, *² λεγόντων, Ἀλληλούϊα· *³ ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα *⁴ τοῦ θεοῦ ἡμῶν· ² ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις *διέφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ *χειρὸς αὐτῆς. ³ Καὶ δεύτερον *εἶρηκεν, Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁴ Καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ *εἴκοσι τέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ *² τοῦ θρόνου, λέγοντες, Ἀμήν· Ἀλληλούϊα. ⁵ Καὶ φωνὴ *ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν, λέγουσα, Αἰνεῖτε *² τὸν θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, *καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, *³ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶ Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν

* **18:18** ἐκκραζον RP f³⁵ TR NA NIV | ἐκκραζαν TNT² | ἐκκραξαν WH SBL * **18:18** ² βλέποντες RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁρῶντες TR * **18:19** Καὶ ἔβαλον ... καὶ ἔκκραζον RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | Καὶ ἔβαλον ... καὶ ἔκκραζαν WH SBL * **18:19** ² κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες RP f³⁵ | κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες TR TNT² WH NA NIV SBL * **18:19** τὰ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **18:20** αὐτῇ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτήν TR * **18:20** ² καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται TR * **18:21** Οὕτως RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * **18:24** αἵματα RP f³⁵ | αἷμα TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:1** - RP TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ f³⁵ TR * **19:1** ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ RP TNT² WH NA NIV SBL | ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην f³⁵ | φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην TR * **19:1** ² λεγόντων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λεγόντος TR * **19:1** ³ ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα RP f³⁵ | ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις TR | ἡ σωτηρία καὶ δόξα καὶ ἡ δύναμις TNT² WH NA NIV SBL * **19:1** ⁴ τοῦ θεοῦ ἡμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν TR * **19:2** διέφθειρεν RP f³⁵ | ἐφθειρε TR | ἐφθειρεν TNT² WH NA NIV SBL * **19:2** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῆς TR * **19:3** εἶρηκεν RP f³⁵ | εἶρηκαν TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:4** εἴκοσι τέσσαρες RP f³⁵ WH NA NIV SBL | εἴκοσι καὶ τέσσαρες TR | εἴκοσι τέσσερες TNT² * **19:4** ² τοῦ θρόνου RP f³⁵ TR | τῷ θρόνῳ TNT² WH NA NIV SBL * **19:5** ἀπὸ RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐκ f³⁵ TR * **19:5** ² τὸν θεὸν RP f³⁵ TR | τῷ θεῷ TNT² WH NA NIV SBL * **19:5** καὶ RP f³⁵ TR TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ SBL | - WH NA²⁵ NIV¹¹ * **19:5** ³ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι TR

βροντῶν ἰσχυρῶν, *□λέγοντες,□ Ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσεν *□²κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν□ ὁ παντοκράτωρ. ⁷ *□Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δώμεν□ τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. ⁸ Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον *□λαμπρὸν καὶ καθαρὸν·□ τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα *□τῶν ἁγίων ἐστίν.□ ⁹ Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ *□τοῦ θεοῦ εἰσιν.□ ¹⁰ Καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων *□τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ□ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

¹¹ Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ, ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτόν, *□καλούμενος πιστὸς□ καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ *□ φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων *□ὀνόματα γεγραμμένα καὶ□ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, ¹³ καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον *□βεβαμμένον□ αἵματι· καὶ *□²καλεῖται□ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴ Καὶ τὰ στρατεύματα *□τὰ□ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν *□ καθαρὸν. ¹⁵ Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία *□δίστομος□ ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ *□πατάξῃ□ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ *□ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁶ Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ *□ ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

¹⁷ Καὶ εἶδον *□ ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν *□² φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι, *□Δεῦτε, συνάχθητε□ εἰς *□²τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ,□ ¹⁸ ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' *□αὐτῶν,□ καὶ σάρκας πάντων, *□²ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ

* **19:6** □ λέγοντες RP | λεγόντας f³⁵ TR | λεγόντων TNT² WH NA NIV SBL * **19:6** □² κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV | κύριος ὁ θεὸς TR SBL * **19:7** □ Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δώμεν RP f³⁵ TR | Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεν, καὶ δώμεν TNT² | Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεν, καὶ δώσωμεν WH NA²⁵ SBL | Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεν, καὶ δώσωμεν NA²⁷⁺²⁸ NIV * **19:8** □ λαμπρὸν καὶ καθαρὸν RP f³⁵ | καθαρὸν καὶ λαμπρὸν TR | λαμπρὸν καθαρὸν TNT² WH NA NIV SBL * **19:8** □ τῶν ἁγίων ἐστίν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐστὶ τῶν ἁγίων TR * **19:9** □ τοῦ θεοῦ εἰσιν RP TNT² WH NA NIV SBL | εἰσιν τοῦ θεοῦ f³⁵ | εἰσι τοῦ θεοῦ TR * **19:10** □ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ ... ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ RP f³⁵ | τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ ... ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ TR | τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ ... ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **19:11** □ καλούμενος πιστὸς RP f³⁵ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV | πιστὸς καλούμενος TNT² WH NA²⁵ SBL * **19:12** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA²⁵ SBL | ὡς TR NA²⁷⁺²⁸ NIV * **19:12** □ ὀνόματα γεγραμμένα καὶ RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:13** □ βεβαμμένον RP f³⁵ TR TNT² NA NIV SBL | ῥεραντισμένον WH * **19:13** □² καλεῖται RP f³⁵ TR | κέκληται TNT² WH NA NIV SBL * **19:14** □ τὰ RP f³⁵ WH NA NIV SBL | - TR TNT² * **19:14** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **19:15** □ δίστομος RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:15** □ πατάξῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πατάσῃ TR * **19:15** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **19:16** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ TR * **19:17** □ - RP | ἕνα f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **19:17** □² - RP f³⁵ TR TNT² SBL | ἐν WH NA NIV * **19:17** □ Δεῦτε, συνάχθητε RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Δεῦτε καὶ συνάγεσθε TR * **19:17** □² τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου θεοῦ TR * **19:18** □ αὐτῶν RP f³⁵ TR NA NIV SBL | αὐτούς TNT² WH * **19:18** □² ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν τε καὶ μεγάλων RP f³⁵ | ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων TR | ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων TNT² WH NA NIV SBL

μικρῶν τε καὶ μεγάλων.□

¹⁹ Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι *□ πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ *□ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης□ ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς *□τὴν καιομένην□ ἐν *□θειῷ· ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ *□ἐξελθούσῃ□ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20

¹ Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἄβυσσου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ² Καὶ ἐκράτησεν *□τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον,□ ὃς ἐστὶν *□²διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς,□ *□ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην,□ καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν *□ καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ *□πλανᾷ□ *□ἔτι τὰ ἔθνη,□ ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· *□καὶ□ μετὰ ταῦτα δεῖ *□²αὐτὸν λυθῆναι□ μικρὸν χρόνον.

⁴ Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν *□τὸ θηρίον, *□²οὐδὲ□ τὴν εἰκόνα□ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα *□³ἐπὶ τὸ μέτωπον, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν·□ καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ *□τοῦ□ χριστοῦ *□²τὰ□ χίλια ἔτη. ⁵ *□Καὶ οἱ□ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ *□²ἔζησαν□ *□³ἄχρι□ τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ⁶ Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων *□ὁ δεύτερος θάνατος□ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ *□ χίλια ἔτη.

⁷ Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, *□τὸν

* **19:19** □ - RP f³⁵ TR | τὸν TNT² WH NA NIV SBL * **19:20** □ ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης RP | μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μετὰ τούτου ὁ ψευδοπροφήτης TR * **19:20** □ τὴν καιομένην RP f³⁵ TR | τῆς καιομένης TNT² WH NA NIV SBL * **19:20** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῷ TR * **19:21** □ ἐξελθούσῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐκπορευομένη TR * **20:2** □ τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον RP f³⁵ TR | τὸν δράκοντα, ὁ ὄφιν ὁ ἀρχαῖος TNT² WH NA NIV SBL * **20:2** □² διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διάβολος καὶ Σατανᾶς TR * **20:2** □ ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **20:3** □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | αὐτὸν TR * **20:3** □ πλανᾷ RP f³⁵ | πλανήσῃ TR TNT² WH NA NIV SBL * **20:3** □ ἔτι τὰ ἔθνη RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ ἔθνη ἔτι TR * **20:3** □ καὶ RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * **20:3** □² αὐτὸν λυθῆναι RP f³⁵ TR TNT² | λυθῆναι αὐτὸν WH NA NIV SBL * **20:4** □ τὸ θηρίον ... τὴν εἰκόνα RP TNT² WH NA NIV SBL | τῷ θηριῷ ... τῇ εἰκόνι f³⁵ | τῷ θηριῷ ... τὴν εἰκόνα TR * **20:4** □² οὐδὲ RP TNT² WH NA NIV SBL | οὔτε f³⁵ TR * **20:4** □³ ἐπὶ τὸ μέτωπον, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν f³⁵ TR * **20:4** □ τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **20:4** □² τὰ RP TR | - f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL * **20:5** □ Καὶ οἱ RP f³⁵ TNT² | Οἱ δὲ TR | Οἱ WH NA NIV SBL * **20:5** □² ἔζησαν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀνέζησαν TR * **20:5** □³ ἄχρι RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἕως TR * **20:6** □ ὁ δεύτερος θάνατος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ θάνατος ὁ δεύτερος TR * **20:6** □ - RP f³⁵ TR SBL | τὰ TNT² WH NA NIV * **20:8** □ τὸν Γῶγ καὶ τὸν Μαγῶγ RP f³⁵ TR TNT² | τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ WH NA NIV SBL

Γὼν καὶ τὸν Μαγὼν, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς *τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς *ὥς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ⁹ Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. ¹⁰ Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου *καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

¹¹ Καὶ εἶδον θρόνον *μέγαν λευκόν, καὶ τὸν καθήμενον *ἐπ' αὐτόν, οὗ ἀπὸ *προσώπου ἔφυγεν *ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. ¹² Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, *τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ *θρόνου, καὶ βιβλία ἠνεώχθησαν· καὶ *ἄλλο βιβλίον ἠνεώχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹³ Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα *τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ Καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος *ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, *ἡ λίμνη τοῦ πυρός. ¹⁵ Καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν *τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

21

¹ Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ *ἀπῆλθον, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ² Καὶ *τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν, εἶδον καταβαίνουσιν *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ *οὐρανοῦ, λεγούσης, Ἰδοὺ, ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ *αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς *ἔσται μετ' αὐτῶν· καὶ ⁴ ἐξαλείψει *πάντα δάκρυον *ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· *ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. ⁵ Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ *τῷ

* **20:8** τὸν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **20:8** - RP f³⁵ TR | αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL
 * **20:9** ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ RP f³⁵ | ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ TR TNT² | ἐκ τοῦ οὐρανοῦ WH NA NIV SBL * **20:10** καὶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **20:11** μέγαν λευκόν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λευκὸν μέγαν TR * **20:11** ἐπ' αὐτόν RP f³⁵ NA NIV | ἐπ' αὐτοῦ TR WH SBL | ἐπάνω αὐτοῦ TNT² * **20:11** - RP f³⁵ TR | τοῦ TNT² WH NA NIV SBL * **20:11** ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ὁ οὐρανός καὶ ἡ γῆ f³⁵ * **20:12** τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | μικρούς καὶ μεγάλους TR * **20:12** θρόνου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | θεοῦ TR * **20:12** ἄλλο βιβλίον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βιβλίον ἄλλο TR * **20:13** τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ ... τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς RP TNT² WH NA NIV SBL | τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρούς ... τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρούς f³⁵ TR * **20:14** ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν RP WH NA NIV SBL | ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερός f³⁵ | ἐστὶν ὁ δεύτερός θάνατος TR | ὁ δεύτερός θάνατος ἐστὶν TNT² * **20:14** ἡ λίμνη τοῦ πυρός RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **20:15** τῷ βιβλίῳ RP | τῇ βίβλῳ f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:1** ἀπῆλθον RP | παρῆλθεν f³⁵ | παρῆλθε TR | ἀπῆλθαν TNT² WH NA NIV SBL * **21:2** τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν, εἶδον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν TR * **21:2** ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ RP TNT² WH NA NIV SBL | ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ f³⁵ TR * **21:3** οὐρανοῦ RP f³⁵ TR TNT² | θρόνου WH NA NIV SBL * **21:3** αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ RP f³⁵ | αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:3** ἔσται μετ' αὐτῶν RP f³⁵ TR | μετ' αὐτῶν ἔσται TNT² WH NA NIV SBL * **21:3** - RP f³⁵ TNT² WH NA²⁵ SBL | θεὸς αὐτῶν TR | αὐτῶν θεός NA²⁷⁺²⁸ NIV * **21:4** - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ θεός TR * **21:4** ἀπὸ RP f³⁵ TR | ἐκ TNT² WH NA NIV SBL * **21:4** ὅτι RP f³⁵ TR TNT² NA NIV | - WH SBL * **21:5** τῷ θρόνῳ RP TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ θρόνου f³⁵ TR

θρόνων, Ἰδοὺ, * πᾶντα καινὰ ποιῶ. Καὶ λέγει * μοι, Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι * ἄληθινοὶ καὶ πιστοὶ εἰσιν. ⁶ Καὶ εἶπέν μοι, * Γέγονα· * τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, * ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ Ὁ νικῶν κληρονομήσει * ταῦτα, καὶ * ἔσομαι αὐτῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. ⁸ * Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις * καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ * φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν * ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

⁹ Καὶ ἦλθεν * εἷς * ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας * γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δείξω σοι * τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου. ¹⁰ Καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν * τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. * ὁ φωστήρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι. ¹² * ἔχουσα * τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ * τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶν * ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν * τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ¹³ * Ἀπὸ ἀνατολῶν, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. ¹⁴ Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως * ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ * ἐπ' αὐτῶν * δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν * μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, * καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. ¹⁶ Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς * ὅσον

* 21:5 πᾶντα καινὰ ποιῶ RP | καινὰ ποιῶ πάντα f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καινὰ πάντα ποιῶ TR * 21:5 μοι RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * 21:5 ἄληθινοὶ καὶ πιστοὶ RP f³⁵ TR | πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ TNT² WH NA NIV SBL * 21:6 Γέγονα RP f³⁵ | Γέγονε TR | Γέγοναν TNT² WH NA NIV SBL * 21:6 ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἀρχὴ καὶ τέλος f³⁵ * 21:7 ταῦτα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πάντα TR * 21:7 ἔσομαι αὐτῷ θεός ... ἔσται μοι υἱός RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔσομαι αὐτῷ θεός ... ἔσται μοι ὁ υἱός TR * 21:8 Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Δειλοῖς δὲ καὶ ἀπίστοις TR * 21:8 καὶ ἁμαρτωλοῖς RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * 21:8 φαρμάκοις RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | φαρμακεῦσι TR * 21:8 ὁ θάνατος ὁ δεύτερος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δεύτερος θάνατος TR * 21:9 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς με TR * 21:9 ἐκ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 21:9 γεμούσας RP f³⁵ | τὰς γεμούσας TR | τῶν γεμόντων TNT² WH NA NIV SBL * 21:9 τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου RP f³⁵ | τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα TR | τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου TNT² WH NA NIV SBL * 21:10 τὴν μεγάλην RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:11 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * 21:12 ἔχουσα ... ἔχουσα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἔχουσαν ... ἔχουσαν TR * 21:12 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τε TR * 21:12 τοῖς πυλῶσιν RP f³⁵ TR WH NA NIV SBL | τοὺς πυλῶνας TNT² * 21:12 ὀνόματα RP | - f³⁵ TR WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | τὰ ὀνόματα TNT² NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * 21:12 τῶν RP f³⁵ TR | - TNT² WH NA NIV SBL * 21:13 Ἀπὸ ἀνατολῶν ... καὶ ἀπὸ βορρᾶ ... καὶ ἀπὸ νότου ... καὶ ἀπὸ δυσμῶν RP f³⁵ | Ἀπ' ἀνατολῆς ... ἀπὸ βορρᾶ ... ἀπὸ νότου ... ἀπὸ δυσμῶν TR | Ἀπὸ ἀνατολῆς ... καὶ ἀπὸ βορρᾶ ... καὶ ἀπὸ νότου ... καὶ ἀπὸ δυσμῶν TNT² WH NA NIV SBL * 21:14 ἔχον RP f³⁵ TR | ἔχων TNT² WH NA NIV SBL * 21:14 ἐπ' αὐτῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐν αὐτοῖς TR * 21:14 ὁ θάνατος ὁ δεύτερος RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων TR * 21:15 μέτρον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 21:15 καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς RP TR TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ * 21:16 - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοσοῦτόν ἐστίν TR

*² τὸ πλάτος. Καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλᾶμῳ ἐπὶ *²σταδίουσιν² δώδεκα χιλιάδων. *²δώδεκα² τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. ¹⁷ Καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. ¹⁸ Καὶ *²ἦν² ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, *²ὅμοιον² ὑέλῳ καθαρῷ. ¹⁹ *² Οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι. Ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος· ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος· ²⁰ ὁ πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, σάρδιον· ὁ ἑβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἕνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρασος· ὁ ἐνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυσος. ²¹ Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρίται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλῶνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕελος *²διαυγῆς². ²² Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρνιον. ²³ Καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν *² αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. ²⁴ Καὶ *²περιπατήσουσιν² τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν *²αὐτῷ² *²δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν² εἰς αὐτήν. ²⁵ Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας—νῦξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ— ²⁶ καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν· ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν *²πᾶν κοινόν, καὶ ποιοῦν² βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου.

22

¹ Καὶ ἔδειξέν μοι *²ποταμὸν καθαρὸν² ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου. ² Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ *²ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν², ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα *²ἕκαστον *²ἀποδιδούσιν² τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. ³ Καὶ πᾶν *²κατάθεμα² οὐκ ἔσται *²ἔτι²· καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ Καὶ νῦξ οὐκ ἔσται *²ἐκεῖ², καὶ *²χρεῖαν οὐκ ἔχουσιν² *²λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου², ὅτι κύριος ὁ θεὸς *³φωτιεῖ³ *²αὐτούς· καὶ

* **21:16** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA²⁵ NIV¹¹ SBL | καὶ TR NA²⁷⁺²⁸ NIV⁷³ * **21:16** ² σταδίουσιν RP f³⁵ TNT² SBL | σταδίων TR WH NA NIV * **21:16** ² δώδεκα RP f³⁵ | - TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:18** ² ἦν RP f³⁵ TR TNT² | - WH NA NIV SBL * **21:18** ² ὅμοιον RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὅμοια TR * **21:19** ² - RP WH NA NIV SBL | Καὶ f³⁵ TR TNT² * **21:21** ² διαυγῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | διαφανῆς TR * **21:23** ² - RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐν f³⁵ TR * **21:24** ² περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτί αὐτῆς περιπατήσουσι TR * **21:24** ² αὐτῷ RP | - f³⁵ TR TNT² WH NA NIV SBL * **21:24** ² δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν RP | τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν f³⁵ TR | τὴν δόξαν αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * **21:27** ² πᾶν κοινόν, καὶ ποιοῦν RP f³⁵ | πᾶν κοινόν, καὶ ποιοῦν TR | πᾶν κοινόν, καὶ ὁ ποιῶν TNT² WH NA NIV SBL * **22:1** ² ποταμὸν καθαρὸν RP f³⁵ | καθαρὸν ποταμὸν TR | ποταμὸν TNT² WH NA NIV SBL * **22:2** ² ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν RP TNT² WH NA NIV SBL | ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν f³⁵ TR * **22:2** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἕνα TR * **22:2** ² ἀποδιδούσιν RP f³⁵ TNT² | ἀποδιδούσιν TR WH NA NIV SBL * **22:3** ² κατάθεμα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | κατανάθεμα TR * **22:3** ² ἔτι RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐκεῖ f³⁵ * **22:5** ² ἐκεῖ RP f³⁵ TR | ἔτι TNT² WH NA NIV SBL * **22:5** ² χρεῖαν οὐκ ἔχουσιν RP f³⁵ | χρεῖαν οὐκ ἔχουσι TR | οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν TNT² WH NA NIV SBL * **22:5** ² λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου RP f³⁵ TR | φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου TNT² NA NIV | φωτὸς λύχνου καὶ φῶς ἡλίου WH SBL * **22:5** ³ φωτιεῖ RP f³⁵ | φωτίζει TR | φωτίσει TNT² WH NA NIV SBL * **22:5** ² - RP f³⁵ TR | ἐπ' TNT² WH NA NIV SBL

βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

⁶ Καὶ *□ λέγει □ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ *□² κύριος ὁ θεὸς □ *□³ τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν □ ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. ⁷ *□ Καὶ □ ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ. Μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

⁸ Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ *□ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. □ Καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσον προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. ⁹ Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου *□ εἰμι, *□ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων □ τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

¹⁰ Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· *□ ὁ καιρὸς γὰρ □ ἐγγὺς ἐστίν. ¹¹ *□ Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· □ καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. ¹² *□ Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον *□ ἔσται αὐτοῦ. □ ¹³ Ἐγὼ *□ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, *□ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. □ ¹⁴ Μακάριοι οἱ *□ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, □ ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ¹⁵ Ἔξω *□ οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς *□² φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

¹⁶ Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος *□ Δαυίδ, ὁ ἀστὴρ *□ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωῒνός. □

¹⁷ Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, *□ Ἐρχου. Καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἐρχου. □ *□² Καὶ ὁ διψῶν *□³ ἐρχέσθω· □ ὁ θέλων □ *□⁴ λαβέτω □ *□ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

¹⁸ *□ Μαρτυρῶ □ *□ ἐγὼ □ παντὶ *□² τῷ □ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας

* 22:6 □ λέγει RP f³⁵ | εἶπέ TR | εἶπέν TNT² WH NA NIV SBL * 22:6 □² κύριος ὁ θεὸς RP f³⁵ TR | ὁ κύριος ὁ θεὸς TNT² WH NA NIV SBL * 22:6 □³ τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τῶν ἁγίων προφητῶν TR * 22:7 □ Καὶ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR * 22:8 □ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων TR * 22:9 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γάρ TR * 22:9 □ καὶ τῶν ἀδελφῶν ... καὶ τῶν τηρούντων RP TR TNT² WH NA NIV SBL | καὶ τῶν ἀδελφῶν ... τῶν τηρούντων f³⁵ * 22:10 □ ὁ καιρὸς γὰρ RP TNT² WH NA NIV SBL | ὅτι ὁ καιρὸς f³⁵ TR * 22:11 □ Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· RP f³⁵ | Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· TNT² WH NA NIV | Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· SBL * 22:12 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ TR * 22:12 □ ἔσται αὐτοῦ RP f³⁵ | αὐτοῦ ἔσται TR | ἐστὶν αὐτοῦ TNT² WH NA NIV SBL * 22:13 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | εἰμι TR * 22:13 □ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος RP WH NA NIV SBL | ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος f³⁵ TR | ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἀρχὴ καὶ τέλος TNT² * 22:14 □ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ RP f³⁵ TR | πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν TNT² WH NA NIV SBL * 22:15 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | δὲ TR * 22:15 □² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ TR * 22:16 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τοῦ TR * 22:16 □ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωῒνός RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινός TR * 22:17 □ Ἐρχου ... Ἐρχου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Ἐλθε ... Ἐλθε TR * 22:17 □² Καὶ ὁ διψῶν ... ὁ θέλων RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Καὶ ὁ διψῶν ... καὶ ὁ θέλων TR * 22:17 □³ ἐρχέσθω RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐλθέτω TR * 22:17 □⁴ λαβέτω RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | λαμβανέτω TR * 22:17 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | τὸ TR * 22:18 □ Μαρτυρῶ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | Συμμαρτυροῦμαι TR * 22:18 □ - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | γὰρ TR * 22:18 □ ἐγὼ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * 22:18 □² τῷ RP TNT² WH NA NIV SBL | - f³⁵ TR

τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις *²ἐπιθῇ *³ἐπ' αὐτά, *⁴ἐπιθήσαι *⁵ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν *² πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν *³τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ¹⁹ καὶ ἐάν τις *²ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων *²τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, *²ἀφέλοι ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ *²τοῦ *³ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, *² τῶν γεγραμμένων ἐν *³τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

²⁰ Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, *²Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν. Ναί, ἔρχου, κύριε Ἰησοῦ.

²¹ Ἡ χάρις *²τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ *²πάντων τῶν ἁγίων. *²Ἀμήν.

* **22:18** ² ἐπιθῇ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἐπιτιθῇ TR * **22:18** ³ ἐπ' αὐτά RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | πρὸς ταῦτα TR * **22:18** ⁴ ἐπιθήσαι RP f³⁵ | ἐπιθήσει TR TNT² WH NA NIV SBL * **22:18** ⁵ ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς f³⁵ * **22:18** ² - RP TR TNT² WH NA NIV SBL | ἐπτὰ f³⁵ * **22:18** ³ τῷ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **22:19** ² ἀφέλῃ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | ἀφαιρῇ TR * **22:19** ² τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **22:19** ² ἀφέλοι RP f³⁵ | ἀφαιρήσει TR | ἀφελεῖ TNT² WH NA NIV SBL * **22:19** ² τοῦ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **22:19** ³ ξύλου RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | βίβλου TR * **22:19** ² - RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | καὶ TR * **22:19** ³ τῷ RP f³⁵ TNT² WH NA NIV SBL | - TR * **22:20** ² Ναί, ἔρχομαι ... Ναί, ἔρχου RP f³⁵ TR | Ναί, ἔρχομαι ... Ἐρχου TNT² WH NA NIV SBL * **22:21** ² τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP f³⁵ WH | τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ TR | τοῦ κυρίου Ἰησοῦ TNT² NA NIV SBL * **22:21** ² πάντων τῶν ἁγίων RP f³⁵ | πάντων ὁμῶν TR | τῶν ἁγίων TNT² WH NIV | πάντων NA SBL * **22:21** ² Ἀμήν. RP f³⁵ TR NIV | - TNT² WH NA SBL

On Byzantine-Priority Theory

Stephen L. Brown

Introduction

This essay presents a brief introduction to and defense of Byzantine-priority theory, which posits that the original text of the NT is to be found in the consensus of the entire MS tradition.* This essay will begin with two observations that point in this direction, briefly explicate Byzantine-priority theory and praxis, respond to certain objections to the theory, and finally point out some apparent deficiencies in the standard model of reasoned eclecticism. Note that a basic familiarity with the field is assumed in the following pages, though an attentive reader should be able to glean much from the discussion.†

Observation 1: Scribal Inertia

One of the most important factors in the transmission of the NT text is perhaps the least interesting: Scribal inertia.‡ There are many hundreds of places in the NT where scribes could have been expected to harmonize, clarify, amplify, ensure the orthodox interpretation of, or otherwise emend the text, but apparently none did so, even as great theological controversy beset the early church.§ Indeed, the theological battleground of Col 1:15-20 has astonishingly survived virtually unscathed at the hands of copyists.* Similarly, most scribes seem to have borrowed readings

* : We adopt here the traditional position on the goal of NT textual criticism: The discovery of the autographic, first-century text of the NT. A full discussion of these matters is beyond the scope of this essay, but it should be clear that scribal innovations or errors are not to be placed on the same level as the written revelation which God gave to the several NT writers. To be sure, a study of the NT MSS as physical artifacts is a fruitful avenue for historical study (see, for example, Hurtado, *Destroyer of the Gods*, pp. 133-141), and individual variation units can shed interesting light on the communities that saw their genesis (for example, the εὐχαριστίας reading in 1 Cor 10:16 is regarded by few as original, but it might assist in reconstructing the history of the Eucharist) or use (consider, for instance, theological reflection in communities with and without the long version of 1 Jn 5:7-8), but these inquiries are of secondary importance. † : A good, theologically sound starting point would be Black,

New Testament Textual Criticism, supplemented by Köstenberger, Merkle, and Plummer, *Going Deeper with New Testament Greek*, pp. 24-39 (note that p. 26 might give the impression that Maurice A. Robinson agrees with the “King James Only” movement, which is not the case). A complementary work focusing on theological issues and the reliability of the NT text is J. B. Williams, *God’s Word in Our Hands*. ‡ : This claim runs directly counter to the current trend of treating corruption by orthodox hands as a major factor in the history of the text. We will presently see some arguments in favor of our claim from a Byzantine-priority perspective, but note that other critics of the orthodox corruption theory have written some quality material on the subject from other text-critical perspectives. See, for example, Minnick, “How Much Difference”; Komoszewski, Sawyer, and Wallace, *Reinventing Jesus*; Wallace, *Revisiting the Corruption of the New Testament Text*; and Wasserman, “Misquoting Manuscripts?”

§ : “Gregory, Bishop of Nyssa, wrote ... of the prevailing conditions in the second half of the fourth century: ‘Everything is full of those who are speaking of unintelligible things—streets, markets, squares, crossroads. I ask how many oboli I have to pay; in answer they are philosophizing on the born or unborn; I wish to know the price of bread; one answers: “The Father is greater than the Son”; I inquire whether my bath is ready; one says, “The Son has been made out of nothing”’” (Vasiliev, *History of the Byzantine Empire*, pp. 79-80). * : That is to say, theological considerations led to few or no alterations in this passage. It is just possible that the addition of the article before ἀρχή in verse 18 (P⁴⁶, B, 075, 0278, 6, 81, 104, 1175, 1739, 1881) is an attempt to preclude the interpretation that Jesus was one primordial element among others, but more likely it is an inadvertent error based on the articular nouns which precede ἀρχή. The omission of ἐκ (P⁴⁶, N*, Iren^{lat} Pt) later in the verse could be intended to make Jesus ruler over and not first from among the dead, but such an emendation would be irrelevant to the question of Jesus’ eternality, and it is likely a mere scribal recollection of Rev 1:5 (as found in many MSS). Other units of variation are even less likely to be theologically motivated. Remarkably, NA²⁸ records no variation concerning Col 1:15.

from MSS other than their exemplar only rarely.[†] Then too, excepting perhaps very small fragments, any two MSS, even if they originated in widely divergent regions and eras, will agree on the vast majority of their readings.[‡] Furthermore, based on full collations in John 18[§] and Jude,^{*} we can see that most minority readings are present in a small handful of MSS (see Tables 1 and 2).[†] These data suggest that when errors came into existence, scribes did not generally circulate them widely.[‡] All these observations dovetail with the difficult conditions under which NT scribes worked[§] and other practical factors.^{*} In short, scribes normally did little beyond copying the text that lay in front of them.

So far from recognizing this principle, NT textual criticism as normally practiced in recent history has stood athwart it. Bruce M. Metzger's textual commentary on the NT[†] has tended to be the first and last resource for inquiry into text-critical matters for both students and scholars, and this commentary brims with claims or assumptions that scribes deliberately altered the text.[‡] These claims and assumptions often involve a strained sort of psychoanalysis.[§] Such thinking has begun to lead to the circulation

[†] : See the footnote in Robinson and Pierpont, *New Testament in the Original Greek*, p. ii. [‡] : Comparable situations do not always obtain with respect to other documents. Contrast, for instance, the so-called one hundred and fifty-first psalm in the LXX with that in 11Q5. [§] : Morrill, "Complete Collation and Analysis." ^{*} : Wasserman, *The Epistle of Jude*. [†] : For the interested reader, we also recommend Solomon's more recent collation of Philemon (Solomon, "Philemon"); we have not yet tabulated the data from this work, but we trust that it will paint a similar picture to the one we have found in other collations. [‡] : These data also put the burden of proof on those who would put forward a reading supported by a small number of MSS as original, since by any count most errant readings have similarly weak MS support. [§] : "[T]he [NT] scribe was burdened down with numerous materials. These included a penknife for sharpening points, a sponge for wiping pens, a ruler to make lines and margins, a paperweight to mark the place, an ink horn, tongs for drawing circles, and a pumice stone for smoothing. The scribe often stood or sat in what today would seem to be an awkward position, sometimes holding the manuscript in one hand while copying with the other. An additional complication is the constant necessity to re-ink the pen ... causing delays in transcribing and interruption of the scribe's thought process" (Edgar, "Orthodox Corruption," p. 110). These inconveniences surely encouraged adherence to the principle of least effort. ^{*} : Payment was based on the amount of the text copied and "the quality of the script" (Gamble, *Books and Readers in the Early Church*, p. 71), meaning that scribes would naturally focus their energies on speed and aesthetics, not semantics, such that departures from an exemplar would generally entail clerical errors rather than theological or stylistic refinements. [†] : Metzger, *Textual Commentary*. [‡] : For instance, "in the Gospel of Matthew ... out of 216 'sets of variant readings' discussed, 177 [82%] are interpreted as intentional. The 177 intentional readings are either specifically stated to be, or the discussion makes clear, by orthodox scribes" (Edgar, "Orthodox Corruption," p. 103). [§] : To supply just a few examples, in Jn 5:2 a reading is thought to have been "introduced because of its edifying etymology" (Metzger, *Textual Commentary*, p. 178), even as few NT scribes were likely to be aware of this (non-Greek) etymology. In Acts 13:31, the supposedly errant absence of *νῦν* is "accounted for either because it was regarded as unnecessary, or because the apostles not only now first, but for a long time past, were witnesses" even though "in similar passages (2:32; 3:15; 5:32; 10:39) it is not read (even as a variant reading)" (ibid., p. 361). Troubling, too, is the sort of logic that led to this comment on the competing readings πιστεύετε and πιστεύσῃτε in Jn 20:31: "The aorist tense, strictly interpreted, suggests that the Fourth Gospel was addressed to non-Christians so that they might come to believe that Jesus is the Messiah; the present tense suggests that the aim of the writer was to strengthen the faith of those who already believe ('that you may continue to believe'). In view of the difficulty of choosing between the readings by assessing the supposed purpose of the Evangelist ... the Committee considered it preferable to represent both readings [!] by enclosing σ within square brackets" (ibid., pp. 219–220).

of NT editions and translations characterized by peculiar and improbable readings.* However intriguing it is to imagine centuries of inventive scribes and a NT text at which these men took umbrage, such a scenario has little connection to reality.

Certainly, scribes did occasionally overthink, and the original text of the NT does possess some linguistic, literary, and exegetical puzzles. But to the extent that we can correctly characterize the scribal tradition as slow to emend, individual emendations can be assumed largely to have remained in the direct descendants of the MS affected.†

Observation 2: Multiple Lines of Transmission

This brings us to another vital matter: Scribal inertia is particularly important to NT textual criticism because the NT text exists in a plurality of largely independent lines of transmission. A reading which sees widespread distribution in the MS tradition has in all likelihood attained this status because of its originality, while a reading with a limited presence is, by the same token, probably only a scribal misstep. We have already seen that borrowing happened only on a limited scale, but there are a number of other related points to consider.

For one thing, most or all books of the NT propagated their texts through multiple lines of transmission virtually from the moment of their release to the public. The book of 1 Peter provides one of the clearest examples of this phenomenon. According to 1:1, the letter was sent to a large number of churches (Peter addresses himself to several regions of Asia Minor, each of which would have contained a plurality of churches by that time). As Silvanus (5:12) made the rounds, he either brought with him an appropriate number of copies of the autograph, or he lent the autograph to a local copyist in each case. Presumably, a similar practice was used for 2 Peter, James, Revelation, and quite possibly for 1, 2, and 3 John and Jude. Matthew, Mark, and John likely saw their distribution commence much in the manner of classical literature generally: The author announced the completion of his work, possibly read it aloud (in this context, the reading would surely have taken place in a church setting), and allowed various learned friends to borrow, copy, and promote it. Luke and Acts were probably open letters, seeing a similar method of initial circulation with the added benefit of a wealthy and influential patron (Theophilus). Admittedly, the case is less certain with respect to those books which had their genesis in private correspondence

* : For example, the reading ὀργισθεῖς in Mk 1:41 is becoming increasingly popular. This reading is attested only by a few witnesses, all of them Western (D, a, ff², r^{1*}). As P. J. Williams demonstrates, this reading is (in the script that saw wide use in early MSS) similar enough graphically to the majority reading σπλαγχνισθεῖς to have arisen from it by mistake, and it is a stretch to imagine that ὀργισθεῖς was original, but there just happened to be a word like σπλαγχνισθεῖς available which shared several of the visual features of ὀργισθεῖς and also turned out to be even more fitting to the context (P. J. Williams, “An Examination of Ehrman's Case for ὀργισθεῖς in Mark 1:41,” pp. 6–8). Further argumentation on internal grounds can be found in the rest of Williams's article. An extensive treatment of the external evidence can be found in Lorenz, “Counting Witnesses for the Angry Jesus in Mark 1:41.” Another example appears in 2 Pet 3:10, where the reading οὐχ εὐρεθήσεται is extremely unlikely to be authentic to Peter on external grounds. The extant support for this reading is entirely versional (sy^P, sy^h mss, sa, cv^{vid}); it might never have existed in the Greek language. Translators are generally eager to produce something intelligible and might have resorted to conjectural emendation, given the great difficulty inherent in the reading εὐρεθήσεται that was likely known to them (□, B, P, 1175, 1448, 1739^{txt}, 1852, sy^P, sy^h mss txt, sy^h mg). † : Different, of course, is the matter of unintentional error: Oversights common to scribes in general will at times make appearances in independent lines of transmission, likely as not in more than one locale; Trovato describes these as “polygenetic errors” (Trovato, *Everything You Always Wanted to Know about Lachmann's Method*, pp. 52–57). But given the substantial number of lines of transmission for the NT (see §3), it is unlikely that even an error of this nature would wholly overwhelm the MS tradition or reduce support for the true reading to a handful of extant MSS.

(most or all of the Pauline epistles). Many or all of these books, however, seem with little appreciable interval to have been recognized as canonical and normative for the Christian faith.[‡]

For another thing, numerous transmissional lines can be identified from surviving MSS. Such is evident upon a perusal of the MS tradition,[§] and recent computer-assisted analyses of collation data have allowed for identification of textual clusters with a degree of precision not hitherto achievable.* While the traditional generalization that NT MSS fall into one of three or four categories (Alexandrian, Western, Byzantine, and possibly Caesarean) is not without value, the analyses just mentioned have suggested that one ought to take into account a significantly larger number of MS families. The Byzantine texttype in particular can be broken up into a number of groups, showing it to be anything but monolithic. Indeed, some of the clusters, having been isolated solely on the basis of readings, contain MSS of such geographic diversity that they themselves might be comprised of a number of independent lines of textual tradition. The vast temporal and spatial separation that exists among Byzantine MSS suggests that the Byzantine texttype does not speak with one voice, but rather represents the essential agreement of numerous sources whose shared ancestor goes back to antiquity. Readings on which the Byzantine MSS substantially agree cannot quickly be set aside.[†]

[‡] : For example, the Pauline corpus is recognized as canonical in so early a text as 2 Pet 3:16-17. [§] : "The number of corruptions in the earliest manuscripts indicates that during the first several centuries these texts were widely circulated and frequently copied and that Christian books were not reproduced under tightly controlled conditions" (Gamble, *Books and Readers in the Early Church*, p. 74).

* : Such analyses have been the focus of much effort at Andrews University, where the classification process typically involves an unsupervised, quantitative analysis done entirely by computer (the most recent and robust of which is principal component analysis), followed by a supervised step to confirm and interpret the computer results (usually the Claremont Profile Method). For more details, see Awoniyi, "Classification"; Robertson, "Relationships"; Yoo, "Classification"; Baldwin, "The So-Called Mixed Text"; and Baldwin, "Factor Analysis." The present editors have applied non-negative matrix factorization (similar to principal component analysis, but simpler in its formulation, easier to interpret in its results, and more robust to contamination among MSS) to a complete dataset in Jude, with promising results; a preprint can be found at McCollum and S. L. Brown, "Biclustering Readings and Manuscripts."

[†] : One might argue that so many MSS have been lost to history that the data sample provided by extant MSS is scarcely representative of what once existed. But probably only about one in ten Christians in the early centuries was literate (Gamble, *Books and Readers in the Early Church*, p. 10), let alone wealthy enough to procure a copy of the NT (especially during times of persecution). Moreover, examples of early congregational libraries known to history (ibid., pp. 145-150) indicate that ancient churches valued scriptural MSS, yet possessed few of them. One library from the fourth century, for example, contained several volumes, but apparently only the four gospels and Acts from the NT (ibid., p. 149). So important a city as Rome, though populated by an unusually large concentration of Christians, saw for the most part a poor Christianity, unlikely to have owned or sponsored the production of a vast quantity of MSS; compare Jensen et al., "Italy and Environs," pp. 392-395. True, the number of lost MSS can be supposed to be larger than the number of extant MSS, given the paucity of extant exemplars for extant MSS. But the general scribal disinclination to do other than copy offers assurance that lost exemplars of extant MSS were not substantially different from their children. Some patristic sources mention non-Byzantine readings found in most MSS, but given the difficulties of ancient travel, it is unlikely that such assessments can be expected to reflect more than a given church father's immediate locale. In short, the number of MSS that have disappeared forever (and most notably those descending from an exemplar the text of which has not been basically perpetuated in some extant MS) is surely not so high as to render negligible the extant evidence. Indeed, if one theorizes that many of the MSS from the eighth through eleventh centuries (see §5.3) represent exemplars from the seventh and earlier centuries with general accuracy, then one can safely claim access to a genuinely informative sample of the MSS in circulation in the early centuries. Thus, while a reading attested by only a narrow majority of lines of transmission might not have been wholly dominant among the earliest MSS (the present approach will posit that internal and other criteria need to be applied in these cases), a reading with support from very few transmissional lines probably never represented a widespread *lectio*

Byzantine-priority Theory and Praxis

In light of factors like the foregoing, one ought not to overlook the fact that there is for the NT text a main stream of transmission (generally called “the Byzantine texttype” or “the Byzantine textform”) that can be readily seen to reflect the autographic text where its members are in principal agreement.[‡] It is worth quoting Maurice A. Robinson at length here:

The Byzantine Textform preserves with a general consistency the type of New Testament text that dominated the Greek-speaking world. This dominance existed from at least the fourth century until the invention of printing in the sixteenth century. Under the present theory, this text is also presumed in centuries prior to the fourth to have dominated the primary Greek-speaking region of the Roman Empire (southern Italy, Greece, and Asia Minor)—a large and diverse region within which manuscript, versional, and patristic evidence is lacking during the pre-fourth century era, yet the primary region of Byzantine Textform dominance in subsequent centuries.

From a transmissional standpoint, a single Textform would be expected to predominate among the vast majority of manuscripts in the absence of radical and well-documented upheavals in the manuscript tradition. This “normal” state of transmission presumes that the aggregate consentient testimony of the extant manuscript base is more likely to reflect its archetypal source (in this case the canonical autographs) than any single manuscript, small group of manuscripts, or isolated versional or patristic readings that failed to achieve widespread diversity or transmissional continuity. In support of this presumption is the fact that a consensus text—even when established from manuscripts representing non-dominant transmissional lines—tends to move *toward* rather than away from the dominant tradition.[§]

Byzantine-priority theory posits that the Byzantine texttype is to be equated with the autographic text, and that it necessarily claims priority over all rival forms of the text. Rival forms of the text can plausibly be explained as localized phenomena characterized by common scribal failings at various points* mixed with occasional

‡ : There is a truism that all MSS and MS families contain error. This truism is factual, so far as it goes. For instance, there is no reason to think that the Alexandrian group has escaped all error. Still less is a rigorous adherence to the text of a single MS advisable. But as one and the same reading turns up in one MS family after another, the chances that that reading is authentic rise, since scribal inertia will tend to restrict an error to one or a few lines of transmission. The Byzantine MSS should not quickly be waved aside, then, where a significant number of clusters formerly grouped together under the heading “Byzantine” are in agreement. True, any given Byzantine MS can be expected to contain errors; moreover, any given error stems, more likely than not, from an earlier, imperfect archetype. But when a reading appears to represent the consensus of a large number of independent clusters, it is unlikely to be an error. The Byzantine texttype involves so large and diverse a bundle of witnesses that its readings are only likely to be original. The main stream of textual transmission, not transient side streams, provides the most trustworthy account of the original text. § : Robinson and Pierpont, *New Testament in the Original Greek*, p. v, emphasis original.

* : Maurice A. Robinson supplies the following examples, among others, of probable homoioteleuton that are likely traceable to the Alexandrian archetype: Mat 5:13, 22, 11:8, 15, 22:3, 23:3, 24:7, 26:3, 28:14; Mk 1:4, 13, 28, 2:22, 4:24, 8:16, 15:39; Lk 2:38, 51, 4:5, 6:2, 3, 10:42, 11:34, 17:24, 23:8, 24:40; Jn 10:31, 19:7; Acts 4:17, 17:26; Rom 1:29, 40-31, 13:1; 1 Cor 5:7, 11:27; Gal 5:21; Col 1:20; 1 Thes 2:17, 4:11, 5:2; Jas 4:4; 1 Pet 4:1, 3 (Robinson, “Alexandrian Archetype”).

text-critical emendation,[†] interpolation,[‡] paraphrase,[§] attempts to copy something sensible from a poorly-written or damaged exemplar,^{*} and sundry other alterations, generally limited to a small minority of witnesses.

Byzantine-priority praxis can be summarized thus:

Whenever a reading can claim support from an overwhelming proportion of known transmissional lines,[†] no other reading can plausibly be accepted.[‡]

When the previous situation does not obtain, it is necessary to make recourse to a careful study of readings that compete for dominance, taking into account such matters as geographic diversity, authorial style, and scribal habits.[§]

[†] : In Jas 1:5, where some scribes substitute μη for οὐκ, it is hard to explain the minority reading as other than an emendation: Participles in classical Greek are more often preceded by μη than by οὐ, but such distinctions had become blurry in this period, such that a construction like this could be employed (cf., for example, Acts 7:5); Greek-language scribes generally received training in an academic register of their language and accordingly felt discomfort at such departures from what was considered standard usage. [‡] : For example, the TR has the following reading at Acts 8:37: Εἶπεν δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. Αποκριθεὶς δὲ εἶπεν· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν χριστόν. The NA²⁸ apparatus lists the majority of MSS as omitting the verse in its entirety, and of the few that are cited as including it, not one is cited as preserving the form of the verse as found in the TR. Even slimmer is the support for the long addition following πνεῦμα in Acts 8:39 (ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνούχον, ἄγγελος δὲ), which the TR does not contain. Moreover, the only Greek-language MS cited by NA²⁸ that contains some form of verse 37, but not the addition in verse 39, is E. A combination of readings even close to that found in the TR at Acts 8:37-39, then, exists in no Greek-language MS mentioned by NA²⁸; at best, it is preserved in one Egyptian version (an irony, given the aversion of many TR advocates to Egyptian sources) and possibly (to argue from silence) two patristic sources. Moreover, TR advocates ask their readers and auditors to believe that (with the partial exception of E and the possible exceptions of an Egyptian version and one or two patristic sources) the few MSS that somehow resisted the urge to excise verse 37 are precisely the few MSS that gave into an urge to insert a substantial amount of material into verse 39. Such is a tall order. There is no more reason for many scribes to have dropped this passage if it was original than there is for many scribes to have objected to Eph 2:8-9, 1 Cor 1:16, or, for that matter, Mk 16:16, so its absence from a huge and diverse array of witnesses is inexplicable apart from its being a later interpolation. [§] : One cannot help thinking of the Western texttype in this context. ^{*} : Take the choice between the common reading ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ and the minority reading πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν in Rev 22:14. Though the auditory and semantic differences between these two readings is great, the visual difference is not: A scribe might have come across a damaged or badly written exemplar and been able to make out only π—ντες τας —ολας αυτ— at this point, in which case the minority reading is, one must admit, not a bad guess. Yet intrinsic evidence favors the majority reading: Where μακάριος language appears in this book (1:3, 14:13, 16:15, 19:9, 20:6, 22:7), the following verbiage varies considerably, but the verb τηρέω occurs several times (1:3, 16:15, 22:7), while only in 16:15 does imagery involving clothing appear (note also 19:8). (Also, 14:13 mentions τὰ ἔργα of the saints, something that would dovetail with the majority reading here.) The (near) synonym ποιέω stands as a fitting stylistic variation on τηρέω for this passage (and not a term scribes bent on assimilation would invent; perhaps the majority reading would be more suspicious if τηροῦντες appeared here, as in 1:3 and 14:12, but it does not). Thus, there is a good explanation for the existence of the minority reading (an attempt to read a damaged exemplar), and the majority reading fits well with the rest of the book without appearing to be patently borrowed from another passage. [†] : Robinson and Pierpont generally accept no reading supported by fewer than 40% of MSS. It is unclear how specific one can be, but this figure provides a good rule of thumb. Few variation units seem to be affected by shifting this figure a few percentage points in either direction. [‡] : For instance, Mk 16:9-20 is found in the vast majority of MSS and under the present theory must be accepted. For a lengthy defense of this passage on a variety of grounds, see Lunn, *The Original Ending of Mark*. [§] : In Gal 5:4, von Soden records about 43% of the K group as reading ἐξεπέσαστε, while the remaining 57% (including K^C and K^I) read ἐξεπέσετε. The K^C group seems to be fairly small, and the K^I group is predominantly late; the external evidence is thus not as imbalanced as it might first appear. The aorist tense-form fits the context well, while the present tense-form can be explained as an assimilation to the present tense-form immediately preceding, a failing due to the sequence *epsilon*-consonant-*epsilon*-consonant-*epsilon*-consonant immediately following the letter in question, or both.

Defending the Byzantine Texttype

The theory just outlined involves the rejection of many readings long preferred by critics and the acceptance of many readings long condemned as secondary. This observation leads us to offer a reappraisal of the basic arguments used against the Byzantine texttype. These arguments are the following: (1) The Byzantine MSS stem from a secondary source or process; (2) they simply were the only MSS available to scribes when Christianity was legalized; (3) their late dates negate their value; and (4) internal evidence favors competing readings. We will address these issues in turn.

The Byzantine Texttype as a Secondary Source or Process

There have been two basic explanations advanced in an attempt to reduce the extremely large class of Byzantine witnesses to one or a few witnesses (of limited value). In what follows, we will briefly respond to these arguments.

Explanation 1: Syrian Recension

Westcott and Hort supposed the Byzantine MSS to be the descendants of a mid-fourth century recension done in Syria.* Their only historical argument was a guarded suggestion that Lucian was responsible, on the basis that Jerome had charged Lucian with producing a recension of the LXX.† But Jerome never said that Lucian produced a recension of the NT, and Lucianic MSS of the LXX have been found at Qumran, casting much doubt on Jerome's accusations.‡ On a similar note, only one major effort in late antiquity by Greek-speaking authorities to promulgate a particular form of the NT text has been documented, and this effort, led by Marcion, failed to perpetuate itself.§ The historical case for a recensional origin of the Byzantine texttype is weak.

Just as weak is the internal case for a recensional origin. Arguments that an ancient recension of the NT would have included harmonizations, conflation, and smooth readings, as the Byzantine texttype is said to,* amount only to speculation.† What is known about ancient recensional activity points rather to the Alexandrian, and perhaps Western, texttypes, as bearing traces of secondary readings;‡ the Byzantine texttype looks decidedly unlike any known form of ancient Greek recension. There are, moreover, readings in the Byzantine texttype that hardly reflect a bent towards an easy§ or uniform* text even if such a bent could be said to have existed among Christians sufficiently learned, wealthy, and influential enough to promote a recension so successfully.†

Explanation 2: Byzantine Evolution

Recent scholarship has favored the idea that the Byzantine texttype is the end result of an anonymous process, a product of textual evolution. But the principle of scribal

* : Westcott and Hort, *New Testament in the Original Greek*, Vol. 2, pp. 132–139. † : *ibid.*, p. 138. ‡ : See Würthwein, *The Text of the Old Testament*, p. 58 and Jobes and Silva, *Invitation*, pp. 54–55, 283. § : Similarly, if “Theodora’s MS” (GA 565) does indeed have some connection with the Byzantine royal family (and this connection would be doubly significant, given the close ties between Byzantine political and ecclesiastical hierarchies), then this MS shows either a failure to impose a preferred text or a disinterest in the entire enterprise: The MS in question contains several texttypes, not just the Byzantine, and its text seems to have had little impact on later copying efforts. Similarly, while Mt. Athos seems to have represented an imperial interest in transmitting the NT text, the MSS found there do not appear to be stringently uniform or to have exerted much influence outside that peninsula. * : The accusations are hardly fair. See, for example, Robinson, “Two Passages in Mark.” † : For partial documentation, see A. Wilson, “Scribal Habits,” pp. 31–33. ‡ : See §6.1. § : Observe, for example, the εἰδότες reading in 1 Pet 1:7, and the αὐτοῦς reading in Jd 24. * : One need only look at the opening and closing phrases of the Pauline epistles to come to the conclusion that consistency of expression was not a goal of those responsible for the Byzantine texttype. † : Cf. Robinson and Pierpont, *New Testament in the Original Greek*, pp. 576–578.

inertia that we noticed above speaks against this theory: No theological, stylistic, or other trend seems to have led scribes to depart from their exemplars apart from scattered lapses of attention. Put simply, large numbers of scribes generally do not share erroneous readings. Moreover, in light of the existence of a plurality of transmissional lines, evolutionary developments would mainly afflict only a portion of the MS transmission, not the great majority.

Assuredly, to suppose that some exemplars were copied more often than others is hardly to make an improbable claim. But for all the importance of Constantinople, neither this city nor any other seems to have been a holy site to which individuals would travel to procure a copy of a single, venerated exemplar.[‡] A survey of monastic and other copying sites will show that NT copying was a decentralized phenomenon. There is no reason, then, to dismiss the mass of more or less Byzantine MSS as simply many copies of a faulty source, though of course the independence of testimony offered in the consensus of a textual cluster is more important than the number of MSS contained within it.

The Byzantine Texttype as the Last Surviving Text

One theory is that the Byzantine texttype gained dominance in the fourth century because it was the “last man standing”: The persecutions that raged against Christians up to the time of Constantine destroyed most Greek-language MSS, and when Christianity was legalized, the texttype that happened to have survived and to have subsequently perpetuated itself through copying was a secondary (and presumably localized) one, the Byzantine.

However, it does not appear that the persecutions were so severe as to leave only an infinitesimal remnant. So widespread a destruction would have been very difficult, given the geographical lengths to which the original form of the text (or something very close to it) would have spread by the early fourth century—locales as diverse as, say, Rome,[§] Corinth, Antioch, Ephesus, Caesarea in Palestine, and Caesarea in Cappadocia. Note the significance of this last place in particular: The ancient underground cities of Cappadocia* became places of refuge for many Christians. It appears that the Christians who fled there were well-supplied, so among their possessions must have been copies of the NT, copies which left these cities when the danger passed. One of the more heated early Christian controversies was the Donatist, and this controversy presupposes that only so many Christians cooperated with the authorities in the destruction of Christian texts.

If more than tiny fragments of the MS tradition survived, then one is faced with the improbable theory that persecutors largely destroyed MSS bearing a certain form of the text. The imperial authorities and local opponents of Christianity surely knew little or cared little about units of variation in the NT.[†] In short, the theory of early

[‡] : The Jerusalem Colophon (on which see Wasserman, “Manuscripts in Sweden”) indicates that pilgrimages to consult highly-esteemed exemplars did happen, but a survey of the MSS bearing this colophon will demonstrate that such events happened rarely and had little influence on the MS tradition as a whole. [§] : “In the immigrant culture of early Roman Christianity, Greek was used as the main language. It was not until the 240s that the shift to Latin predominated, indicating that the majority of Roman Christians came from a Latin background” (Jensen et al., “Italy and Environs,” p. 398). ^{*} : Some famous examples include the cities now called Derinkuyu and Kaymaklı. [†] : Compare Robinson and Pierpont, *New Testament in the Original Greek*, pp. 572–574.

persecution is an inadequate account of the dominant position of the Byzantine varieties of the text within the MS tradition as a whole.‡

The large degree to which readings of the Byzantine texttype appear in non-Byzantine witnesses also speaks against the texttype merely being a broad development from what was originally a purely local text. There are few Byzantine texttype readings that are especially difficult or peculiar in comparison to distinctively Alexandrian and Western readings; a text derived from a single exemplar other than the autograph would naturally contain various oddities.§

Finally, we shall see that the Byzantine empire faced multiple periods of upheaval in which many MSS and MS repositories were lost. Yet minuscules that date to relatively late phases of Byzantine history essentially echo the earliest sorts of text found within the Byzantine realm (Basil of Caesarea,* Chrysostom of Antioch,† and the Gothic version‡). If the Byzantine texttype of the fourth and later centuries survived into the later phases of the Byzantine empire, then it seems reasonable to suppose that the original text of the NT survived the first few centuries of its existence.§

Manuscript Age

All other things being equal, an early MS has a greater claim on accuracy than a late one. But qualifications are in order: A late MS might stem from an early, well-done exemplar,* while an early MS might come from a long chain of copies or from a MS marred by recensional activity, sloppy or inexact copying, or an attempt to wrench sensibility from a heavily damaged or poorly written exemplar.† Then too, it seems normal for many textual variants to appear early in the life of a well-received

‡ : The K^I or f³⁵ group occupies a substantial proportion of MSS after the year 1204 (the sack of Constantinople by the Crusaders), so much so that much of this dominance might stem from K^I MSS happening to survive in greater number than other types of MSS in the latter days of the Byzantine empire (though we suppose that this group existed well before that date). This proposal, however, is quite different from that which seeks to explain the origin of the Byzantine texttype on the basis of persecution in the first few centuries. After the battle of Manzikert in 1071, and particularly after the sack of Constantinople just mentioned, the Byzantine empire, and with it the Greek-speaking world, was increasingly reduced to a beleaguered rump state; by 1453 it had been all but totally consigned to the fires of destruction. Places like Egypt, Syria, and Italy had long ago passed from Byzantine political control and, more importantly, ceased to use Greek to any appreciable extent; these regions had set off on a course of their own, and to posit the rise to prominence of a textual cluster containing secondary readings in so shrunken a society is nothing strange. The same cannot be said for the claim that the Alexandrian text, Western text, or some hybrid apparent in no extant MS (see §6.2) disappeared from practically the whole Mediterranean world, leaving a previously obscure texttype to dominate the scene. § : That any such oddities were not corrected by some enterprising scribe who dusted off the Byzantine archetype when the coast was clear is suggested by the preservation of unexpected readings which do occur, such as the surprising placement of the doxology between Rom 14 and 15. * : Racine, *The Text of Matthew in the Writings of Basil of Caesarea*. The author shows that the earliest patristic source that can be properly classified as “Byzantine” is Basil of Caesarea (c. 330–379). See also Robinson, “Rule 9,” p. 55. † : Admittedly, the MS or MSS Chrysostom used for his works might have been copied in Constantinople or some locale besides Antioch. ‡ : Presumably, Ufilas used one or more Greek MSS either from Cappadocia or from the environs of Constantinople. § : It would seem that if persecution had stamped out the local text of any area, it would have been one under the firmest imperial control, like Asia Minor or Greece. If so, Christians would have had to seek copies from remote areas, such as eastern Syria, Gaul, or North Africa. Yet these areas attest to the Western texttype, not the Byzantine. * : The minuscule 1739, for example, is widely regarded as having been copied from a MS much earlier than itself. † : Certain readings which, if not original, would have required knowledge not likely in wide circulation after the first century or two after the completion of the canon suggest the antiquity of the Byzantine texttype. Note, for instance, Acts 1:19, where the Byzantine Ἀκελδαμά is to all appearances an accurate transcription of a first-century pronunciation of דְּמַא הַקֶּל, even as few Byzantine scribes would have known Aramaic. The minority readings reflect confusion over a foreign term compounded by a reminiscence of the LXX (in which many non-Greek names end in -χ.)

document, so that as long as various lines of transmission come to be perpetuated, the age of a reading by itself proves little.[‡] Thus, MS age cannot have the final say.[§]

In the case of the NT, we have a number of relatively early MSS* and a much larger number of MSS from the ninth century and onward. Those of the early MSS that are Alexandrian are subject to two criticisms: They seem to reflect recensional activity,[†] and they seem largely to reflect regional phenomena. Those of the early MSS that are not Alexandrian attest to an early diversity, though not to chaos,[‡] in the early MS tradition. The later, largely Byzantine MSS are not subject to either objection.

Why is it that the early MSS largely come from a distinct textual group not well represented in later MSS? Climate is a major factor: Almost no MS of any document, secular or biblical, survives to the present, except in Egypt (apart from clay and other especially durable writing surfaces, not generally utilized as a channel of transmission for the NT text).[§] There the dry climate vastly extends the life of written material. The difference of climate between Egypt and the larger Mediterranean world, of course, reflects geography; the geographic isolation of Egypt would naturally lead to a recognizably local form of the text developing over time, especially as the breakdown of the Roman Empire reduced the feasibility of long-distance travel and trade.

Another factor is historical. After the Islamic conquest, Egypt became for centuries a rather stagnant, uneventful place, standing in marked contrast to the Levant, Asia Minor, Greece, the Balklands, and Italy. In those lands centuries of persecution, plague, warfare, and civil unrest hindered those interested in propagating the NT text (in any case, an arduous business prior to the introduction of printing), so much so that for a period of time there was “a near cessation of copying manuscripts.”* (Note, however, that not all lost MSS were burned; a common fate for old MSS in late antiquity was re-use, especially in receding economies.[†]) The sack of Constantinople in 1204 was particularly devastating to the world of literature,[‡] and while not all MSS from the first few centuries were lost in this event, no doubt many copies of

‡ : Such seems to be the case with the LXX, Cato, Virgil, the *Shepherd of Hermas*, and the *Didache*. This phenomenon is not restricted to antiquity: Take, for example, the texts of the Talmud, Ramban, Shakespeare, *Pilgrim's Progress*, and so recent a work as *The Lord of the Rings*. An important factor here is the author's loss of control over a published text. The problems associated with this loss of control have plagued authors (and their initial publishers) down to the modern era. An extreme example (if it is not apocryphal) is that Rashi, convinced that his commentaries needed thorough revision, destroyed his own copies of his books but was unable to prevent the copies that had left his presence from not only being read but coming to undergird much of modern Judaism.

§ : This principle has generally been recognized by classical and secular critics. See for example, Trovato, *Everything You Always Wanted to Know about Lachmann's Method*, pp. 125–128; Reynolds and N. G. Wilson, *Scribes and Scholars*, pp. 217–218; and Renehan, *Greek Textual Criticism*, pp. 25–28. Note also that Westcott and Hort believed the late Byzantine MSS to be, on the whole, an accurate reflection of an early text (Westcott and Hort, *New Testament in the Original Greek*, Vol. 2, p. 92). Compare, too, Scrivener, *Full and Exact Collation*, pp. lxvii–lxviii.

* : p⁵² is probably the oldest MS, generally thought to date to approximately 150 AD. Not only is this date uncertain, but several decades (perhaps even a century or more) likely still separate this MS from the autograph, especially if the gospel of John predates the destruction of the Second Temple. † : See §6.1. ‡ :

The early papyri have introduced no arresting new readings into the apparatuses. § : “The ancient historian would have very little in the way of [documentary evidence] at all, if it were not for the sands of Egypt ... [B]ecause of the dryness of the land that was where almost all of it has been preserved” (Hooper, *Roman Realities*, p. 556).

* : Treadgold, *History of the Byzantine State*, p. 396; compare Vasiliev, *History of the Byzantine Empire*, p. 230.

† : See, for example, Treadgold, *History of the Byzantine State*, p. 397. There is no reason to suppose, as some defenders of the TR do, that any of these lost MSS mirrored the TR precisely, nor does the argument that the best MSS were worn out from over-use commend itself. ‡ : “The destruction of manuscripts in the fires and looting of 1204 seems to have caused the greatest loss of Greek texts ever to occur at one time, more even than in the Turkish sack of 1453” (ibid., pp. 827–828).

important exemplars were. The relative uniqueness of the early MSS stems in part from the loss of most early representatives of the texttype reflected in the majority of MSS.

But do the late Byzantine MSS constitute the end of a long line of copying events, each of which introduced new errors? No scribe is perfect; a judicious comparison of a range of MSS is necessary in any case to eliminate errors.[§] The main point to notice in this connection is that fewer transmissional steps than might be supposed seem to lie between many an unexceptional Byzantine MS and the autograph. Byzantine societal interest in the written page waxed and waned throughout the centuries.* At times, pressing circumstances put most scribal work in an area or across most of the empire on hold: The horrific plagues from 542–544[†] and 558 surely killed many scribes,[‡] and the chaos of the Byzantine dark age curtailed literary activity for several centuries, meaning in this case that many ninth-century minuscules, copied as the Greek-speaking world emerged from that crisis, are likely copies of MSS from several centuries earlier.[§] Byzantine MS copying was, in other words, spasmodic. New MSS were not continually produced from the latest generation of exemplars, but rather spurts of activity would motivate scribes to dust off and work with the old volumes of yesteryear. Furthermore, many Byzantine MSS were likely to have been made from exemplars significantly earlier than themselves when the format of these exemplars had become obsolete.*

What is truly vital is not so much how old a MS happens to be, but where the text of that MS fits within a larger history of transmission. All readings that are not clearly polygenetic ought to be accounted for on stemmatic grounds.[†] Even a glance at the diversity behind a few of the oldest Byzantine witnesses (codices A and W,[‡] the Gothic version, Chrysostom, and Basil of Caesarea) begs the conclusion that this form of the text predates the fourth century. Furthermore, the existence and nature of the MSS of the ninth, tenth, and eleventh centuries cannot convincingly be accounted for apart

§ : See §3 for a discussion of the diversity that stands behind the Byzantine texttype. * : For a brief introduction to these fluctuations in literary activity, see Vasiliev, *History of the Byzantine Empire*, especially pp. 116–126, 179–187, 230–233, 291–298, 361–371. † : “By the spring of 542, the plague spread to most of the ports of the eastern Mediterranean, among them Alexandria, Antioch, and Constantinople. As the largest city, Constantinople had a particularly terrible epidemic, aggravated by a breakdown of arrangements for the food supply. The authorities are said to have counted 230,000 dead, which probably would have been well over half the population. The plague killed many government officials” (Treadgold, *History of the Byzantine State*, p. 196) ‡ : Plagues, unlike war, would harm copyists only, leaving their MSS to be taken up at a later time. Given the severity of the plague, it might in some cases have taken years or decades before new scribes were trained and ready to copy exemplars left behind by those who perished, reducing the overall number of steps in the transmission process. § : Among the MSS preserved at Herculaneum, “some [were] 120 to 160 years old when Vesuvius erupted,” and some were a century or two older (Houston, *Inside Roman Libraries*, p. 121). This situation does not seem to have been unusual. Compare also this statement by Warren Treadgold: “Byzantium’s dark age was much less dark than that of the contemporary West. Although because of shrinking readership few new manuscripts needed to be copied, most old manuscripts were preserved in the libraries of Constantinople until the following period. The Byzantines continued to possess almost every literary work that they had known [prior to the dark age]” (Treadgold, *History of the Byzantine State*, p. 402). Thus there is every reason to suppose that very many Byzantine MSS from the ninth through twelfth centuries are copies of MSS predating the onset of the Byzantine dark age. * : Compare Reynolds and N. G. Wilson, *Scribes and Scholars*, pp. 35, 60. † : See *ibid.*, pp. 216. ‡ : Komoszewski, Sawyer, and Wallace suggest the block mixture of codex W to be a symptom of persecution, Christians being left with only tatters from which to collect complete NT texts (Komoszewski, Sawyer, and Wallace, *Reinventing Jesus*, p. 276). Perhaps the locale in which W was copied might have suffered more than most locales did, but whatever led to its unique nature must not have been operative in many other places; otherwise, many or most MSS would exhibit a similar sort of mixture.

from the early existence of the Byzantine texttype.[§]

Internal Evidence

Internal evidence principally concerns the identification of readings more likely to be original on the grounds of (1) *intrinsic probability*, which considers what the author is most likely to have written, given his style, the context of the variant, and so on; and (2) *transcriptional probability*, which considers how scribes were most likely to change the text they were copying.* Both lines of evidence have been thought to support a basically Alexandrian text. In fact, neither does.

Intrinsic Probability

Take the first kind of internal evidence mentioned, intrinsic evidence. A few examples will show that the Byzantine texttype is not to be summarily dismissed on intrinsic grounds:

In Mat 8:28, Mk 5:1, and Lk 8:26 the sequence of readings found in many editions is Γαδαρηῶν, Γερασηνῶν, and Γερασηνῶν, respectively, while the Byzantine reading in these three places is Γεργεσηῶν, Γαδαρηῶν, and Γαδαρηῶν. Of these Γεργεσηῶν is probably the only plausible term to use if a very specific locale is intended,[†] and it seems reasonable to suppose that the author of Matthew, writing more than any other gospel writer with a Jewish audience in mind, would be the one most likely to employ great specificity on geography in the Levant. Γερασηνῶν implies an improbable location,[‡] while Γαδαρηῶν refers to an important city in its area[§] and so would provide a convenient point of reference for readers less familiar with the area, as Mark's and Luke's intended audiences likely were.

In Lk 2:14, the Byzantine reading is εὐδοκία, while the minority reading found in most critical texts is εὐδοκίας. The Hebrew-language phrases discovered at Qumran sometimes adduced in favor of the minority reading do not support it strongly, for they all include a third-person singular possessive suffix, and such would surely have been reflected in translation. James R. Edwards notes that “the word for ‘favor’ (Gr. *eudokia*, *eudokein*) means *God’s saving pleasure* rather than *humanity’s good will* whenever used in Luke (2:14; 3:22; 10:21; 12:32).”^{*} Edwards takes this usage to support the minority reading, viewing the Byzantine as ascribing the goodwill to certain men. Yet the opposite seems to be true: For the genitive εὐδοκίας to be understood as referring to God's election and not to the moral character of the men in question would seem to require some mark of specificity (τῆς εὐδοκίας, or better τῆς εὐδοκίας αὐτοῦ); εὐδοκία, however, is naturally parallel to εἰρήνη, which item (1) is itself parallel to δόξα (θεῷ),

§ : There are certainly other hints about an early Byzantine texttype. For example, there is evidence from MS comparison efforts that Jerome used and highly regarded as ancient some Byzantine MSS of the Gospels; see Finney, “Varieties,” pp. 89–90. Thomas of Harkel, meanwhile, whose translation shares many readings and patterns of readings with the textual families 1216 and Λ, described the MSS he used as “renowned for their accuracy,” even as he worked in Egypt and presumably had access to Alexandrian MSS (CSPMT news post dated February 28, 2016; URL: <http://cspmt.org/>). There is also the possibility that P²⁸ is more or less Byzantine, being apparently a close relative of N. Bear in mind that not much rises or falls on any of these suggestions; the decisive question is how the text found in the undeniably Byzantine MSS is to be explained. * : This essay by no means aims to offer full bibliographic information, but one source deserves special mention: Worthington, *Principles of Akkadian Textual Criticism*, pp. 44–63 offers a clear yet nuanced discussion of internal evidence as it relates to a different branch of textual criticism. † : See Edwards, *Mark* on Mk 5:1. ‡ : *ibid.* § : Kitto and Alexander, *A Cyclopaedia of Biblical Literature*, p. 51. * : Edwards, *Luke*, p. 79, emphasis original.

something man's efforts cannot achieve,[†] and (2) comes from God's intervention, not man's, as the whole tenor of Luke's infancy narrative indicates (see especially 1:46-55, 66-79). Intrinsic evidence, then, favors the Byzantine reading.

Concerning the Byzantine inclusion of Acts 28:29, observe that every time Luke records a discourse of Paul, he also notices the reaction of the auditors (Acts 13:42, 48, 14:18-19, 17:32, 20:37-38, 22:22, 25:12, 26:24-32) with the possible exception of the discourse of 24:10-21 (but even there note verse 25). Thus from a stylistic perspective it seems more likely that Luke would record a reaction here than that he would not. The exact wording of the present verse is not lifted from any known source, and its very uniqueness is of a piece with the other reactions, none of which is verbally identical to another or to this verse. Furthermore, the verse looks Lukan: Forms of συζητέω and συζητήσις are rare in the NT as a whole, but occur several times in Luke-Acts.

In 1 Cor 14:21, the majority reading (P⁴⁶, D^S, F, G, K, L, P, 365, 630, 1175, 1505, 1881, Byz, lat, (sy P), co, Mcion[E]) is ἐτέροις, while the minority reading (□, A, B, Ψ, 0201, 0243, 6, 33, 81, 104, 326, 1241, 1739, 2464) is ἐτέρων. Paul is here quoting from Is 28:11, and a glance at the Hebrew[‡] there will verify the majority reading.[§]

A few MSS of Eph 1:1 (P⁴⁶, N*, B*, 6, 1739, (Mcion[T, E]) omit ἐν Ἐφέσῳ. Because of the importance modern textual criticism has traditionally attached to some of these MSS, many editors and commentators have dismissed ἐν Ἐφέσῳ as inauthentic (or at least open to suspicion). Yet Black, in defense of the inclusion, notes that "2 Corinthians, Galatians, and 1 and 2 Thessalonians all lack personal greetings, yet all were written to congregations founded by Paul, as was the church at Ephesus. On the other hand, the Epistle to the Romans has more greetings than any other epistle of Paul, yet this church was not founded by the apostle ... In other words, it seems that the better Paul knew a church to which he was writing the fewer personal greetings he included."* Eadie's commentary agrees, stating that "Paul's long years of labour at Ephesus must have made him acquainted with so many Christian people there, that their very number may have prevented him from sending any salutation."[†]

Of course, one must take careful note of the limitations of intrinsic evidence. First,

[†] : The phrase ἐν ὑψίστοις means the heavenly realm, not "in the highest degree," as Edwards notes (ibid., p. 78). [‡] : Few Christian scribes knew Hebrew, and thus few scribes would have been able to engineer a reading which agreed with the Masoretic text. Paul, however, being trained by Gamaliel, knew Hebrew and was not dependent upon the LXX. [§] : The Byzantine MSS are not merely importing wording from the LXX, for that translation, although reflecting the same text as the Masoretic text, translates differently than Paul does. The text of the OT supports the Byzantine texttype in other cases as well, even as one rightly sets criteria for the relevance of OT citations (the OT text needs to be without major variants, and one should be reasonably sure that the variant or variants apparently at odds with the OT wording are not merely paraphrastic or interpretive renderings of the same Hebrew or Aramaic text). In both Mat 22:44 and Mk 12:36, Ps 110:1 supports the reading ὑποπόδιον rather than ὑποκάτω. Notice that the graphic difference between these two readings is slight, the two readings beginning with the same letters and having approximately the same number of letters; the ὑποκάτω reading surely originated as a transcriptional error for ὑποπόδιον. Similar is Heb 12:26, the participle in Hag 2:6 supporting σεῖω rather than σεῖσω. Now, any one of these instances might perhaps be explained as paraphrase or something related, but taken together they point strongly to the originality of the Byzantine texttype. Cf. also Mat 2:18 (= Jer 31:15; cf. the comments at tcgnt.blogspot.com), Rom 15:11 (= Ps 117:1), 1 Cor 15:55 (= Hos 13:14), 2 Cor 6:16 (= Lev 26:12), and Heb 3:9 (= Ps 95:9). (Jewish hermeneutical practices explain the rendering of Ps 69:25 found in Acts 1:20, what is true of a group, traitors, being true of an individual, Judas, typical of that group.)

* : Black, "Peculiarities of Ephesians," pp. 63-64. [†] : Eadie, *Ephesians*, p. xxx.

there is often a lack of scholarly agreement as to which reading intrinsic evidence supports;‡ all must agree that intrinsic evidence is not always easy to assess. Some elements of the Greek language, in fact, might be too subtle for internal evidence in and of itself to highlight the right reading.§ Second, authorial style is variable.* Third, ancient scribes could (like modern critics) become overly sensitive to perceived stylistic markers.† Fourth, those interested in deliberate interpolation would no doubt tend to mimic an author's style.‡ Still, intrinsic evidence often supports the Byzantine reading.

Transcriptional Probability

Turning to the second major type of internal evidence, transcriptional probability, we observe that NT scholars have long made certain assumptions about the ways scribes would tend to depart from the text of their exemplars,§ supposing addition, harmonization, confections, and easier readings generally to characterize scribal error.* But these assumptions amount to little more than guesswork.†

A better approach lies in the use of singular and sub-singular readings.‡ These readings, most scholars agree, are much more likely to be errors than to be original. Several NT textual critics have studied several thousand singular readings between them,§ with similar results: Scribes omit somewhat more often than they add (transcriptional error only accounting for around a third of these omissions),* disharmonize more than twice as often as they harmonize,† and make the style and / or sense harder vastly more often than they make it easier.‡ This last statistic especially stands to reason, inasmuch as the principle of scribal inertia suggests that most variants arose inadvertently, and accidents are more likely to obfuscate than

‡ : See, for example, Blumell, "Luke 22:43-44," pp. 32-33. § : The Greek article might best be included in this category; statements about its subtlety are commonplace in grammars, and it is often described as little understood, especially in its application to proper names. For this reason, caution must be used with respect to the text-critical findings of Thomas Fanshaw Middleton (Middleton, *Doctrine of the Greek Article*), though a perusal of Middleton's notes of Matthew shows that he favors the Byzantine reading in cases concerning the presence or absence of the article about 88% of the time. The situation might be similar with the much-disputed topic of verbal aspect. * : For instance, Maximilian Zerwick notices that "[t]he particle τε occurs eight times in St Luke's gospel, and 158 times in his Acts. This huge disproportion is noteworthy; for since the particle in question is ... one which the author, had he wished, might again and again have used instead of καὶ, the enormous difference of frequency between the same author's two works cannot be explained as due to the subject matter as such, but must be the result of deliberate choice of style" (Zerwick, *Biblical Greek*, pp. 156-157). † : Probably no textual critic would accept every possible instance of τε offered by the MS tradition of Acts. ‡ : The so-called "Secret Gospel of Mark" would be a case in point. § : Of course, it is theoretically possible that a scribe might depart from the text of his exemplar precisely by restoring the original reading, but excepting perhaps cases in which the scribe had himself earlier produced that exemplar and made a simple mistake in the process, this scenario is surely atypical. * : Compare A. Wilson, "Scribal Habits," pp. 31-33. † : "[N]o specific reading of a manuscript is cited *anywhere* within [J. J.] Greisbach's [seminal] *Prolegomena* ... [this] makes it difficult (if not impossible) for later students to know what exactly he would have considered as evidence, to check the evidence upon which his statements rest, or to revise his statements in the light of new evidence" (Royse, *Scribal Habits*, p. 5, emphasis original). ‡ : See, for example, *ibid.*, Head, "Observations on Early Papyri," and Head, "The Habits of New Testament Copyists." § : See the summaries in A. Wilson, "Scribal Habits," pp. 21-26. * : *ibid.*, pp. 21-23. † : *ibid.*, p. 26. There is clearly a significant amount of overlap in source material among the canonical gospels, so verbal identity between two or more passages is at times to be expected, leaving any scribal error at all in those places as disharmonizing errors. ‡ : *ibid.*, pp. 23-25.

clarify the sense of a written passage.[§] Furthermore, the intent of the various writers of Scripture was generally to be understood. The principle of preferring the harder of two or more readings is not to be abandoned altogether: It can be expected that a few perplexing passages in the original text prompted attempts at emendation.* In these passages, however, it seems more reasonable to suppose that a few related witnesses inherited the same error than to say that many scribes independently converged on one and the same alteration.†

Even when one makes adjustments to the traditional canons, this aspect of internal evidence has its limitations. For example, while wrongful omissions certainly occur frequently, wrongful additions also afflict the MS tradition, and it seems unlikely that textual critics will always be able to predict with justifiable confidence under which circumstances the less common scribal blunder took place.‡ Yet all in all, considerations of transcriptional probability provide no barrier to a favorable view

§ : The minority reading in Rom 8:2 (σε), for instance, is extraordinarily difficult on intrinsic grounds, since the second person is not used in Greek for hypothetical or timeless situations; see Wallace, *Greek Grammar Beyond the Basics*, pp. 392–393. Wallace claims that σε here is “the use of the singular for the plural ... for the apostle is not making a universal statement, true of believers and unbelievers alike” (ibid., p. 392). It is not clear, however, on what evidence he posits such a usage of the singular for the plural, or what bearing the grammatical number of this word has on the question of whether unbelievers are being spoken of. The exegete should probably not overwork himself on σε. The reading με makes excellent sense, for the first person singular can be used of hypothetical or timeless situations (ibid., pp. 391–392), and the first person figures prominently in the latter part of chapter seven (note that ἄρα in verse 1 explicitly connects the present passage with the previous one). The reading με is well supported, and σε might be an error influenced by the -σέ- of ἡλευθήρωσέν (especially if the moveable *nu* was not present in an early exemplar; the rules for this linguistic phenomenon do not appear to have been fixed in ancient times, and little collation work has been done on it).

* : For example, consider Acts 13:20: Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκεν D², E, L, Ψ, 323, 945, 1241, 1505, 1739, Byz⁷⁴ ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν P⁷⁴, S, A, B, C, 33, 81, 453, 1175, 2818, vg⁷⁴ The majority reading is highly problematic if it is taken to say that the period of the judges lasted for about 450 years, even though (1) the period seems to have been much shorter than that, and (2) the reigns of Saul and David, when added to 450, do not approximate the sum given in 1 Kgs 6:1. It is likely this apparent contradiction that led to emendation. (Other emendations appear in smaller sets of witnesses.) But the majority reading does not have to be taken this way: If one punctuates as above (recall that the original text and early MSS did not have punctuation), one gets the sense “after that, by the space of four hundred fifty years, He gave judges” (Jamieson, Fausset, and D. Brown, *New Testament Commentary Volume 1*, p. 514), wherein the 450 years refers to the time which elapsed before the period of judges commenced. Luke often uses ὡς as a temporal marker, and while this exact construction does not seem to occur elsewhere in his writings, there is a comparably complex statement in Acts 1:10 (καὶ ὡς ἀπενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ...).

† : Take the widely adopted reading εὐρεθήσεται (□, B, P, 1175, 1448, 1739^{txt}, 1852, sy^p, sy^h mss txt, sy^h mg) in 2 Pet 3:10. The sense is extraordinarily difficult, and one might argue on precisely that basis that it is original. But why would virtually all scribes (note the geographic spread as well as the huge proportion of the MSS inherent in the support A, 048, 33, 81, 307, 436, 442, 642, 1611, 1739^{vl}, 2344, Byz, vg^{cl}, sy^p, sy^h mss vl, sy^h, Cyr) emend specifically to κατακαήσεται? Why do the MSS not waver between this reading and others like κριθήσεται, ἀπολεῖται, and οὐκ ἔσται? The exceptions prove the rule: Only P⁷², C, and a few versional witnesses contain attempts to resolve the problem of εὐρεθήσεται (and all of these witnesses have strong connections to those that have εὐρεθήσεται). The εὐρεθήσεται reading might have resulted from a smudge, tear, or case of poor penmanship in the exemplar that gave rise to the Alexandrian texttype: If that reading was original, and if scribes were inclined to emend difficult places, then a welter of competing readings should have arisen.

‡ : P. J. Williams notes, “There are many readings in D and the Old Latin witnesses that are difficult to explain but a great many scribal corruptions follow no pattern and therefore cannot be ‘explained’” (Evangelical Textual Criticism blog post dated January 16, 2007; URL: evangelicaltextualcriticism.blogspot.com/2007/01/mark-141.html). Most likely, certain non-Western corruptions will be similarly inexplicable. In as complex a matter as NT textual criticism, a theory which gives equally confident and specific answers to every issue might actually be suspect.

of the readings of the Byzantine texttype, and tend rather to promote these readings. §

Unpopular Byzantine Readings

While a full-scale textual commentary on even a small portion of the NT text is beyond the scope of the present essay, it would be worthwhile briefly to defend four readings long used to condemn the Byzantine texttype wholesale.

Mk 1:2

τοῖς προφήταις	A, K, P, W, Γ, <i>f</i> ¹³ , 28, 579, 1424, 2542, Byz, vg ^{ms} , sy ^h , (bo ^{mss}), Iren ^{lat}
τῷ Ἡσαΐα τῷ προφῆτῃ	Ⲡ, B, L, Δ, 33, 565, 892, 1241, sy ^p , sy ^h mg, co, Orig ^{pt}
Ἡσαΐα τῷ προφῆτῃ	D, Θ, <i>f</i> ¹ , 700, l844, l2211, Iren, Orig ^{pt} , Epiph

Maurice A. Robinson* offers a number of points in favor of the Byzantine reading, which we will summarize here. (1) Evidence for the common text is at least as old as evidence for the minority reading.† (2) The Isaiah quotation nearly matches its source, while the Malachi quotation is more of an allusion; this, combined with the noticeable disparity in prominence between Isaiah and Malachi in the NT generally, could have led some scribes to conclude that Mark was only quoting one prophet.‡ (3) All other quotations of Is 40:3 in the NT and in the Eusebian canons are specifically attributed to Isaiah, a circumstance that could have tempted many scribes, Alexandrian and non-Alexandrian alike, to assimilate here. § (4) In all other places where Mark quotes Isaiah in his gospel, he does not cite his source, except in one location (7:6) where the quotation comes from Jesus himself.* (5) Attempts to emend a seeming error of citation in Mat 27:9 made little impact on the MS tradition, so the situation should hardly be any different in a gospel less popular than Matthew's.† (6) In Mat 13:35 only certain witnesses known or conjectured‡ by Jerome (none of them extant) specify Asaph as the author of the psalm in question in accordance with the OT, but some of the same witnesses that have the "Isaiah" reading here seemingly erroneously supply "Isaiah" there. §

Lk 24:53

αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες	A, C ² , K, W, Γ, Δ, Θ, Ψ, <i>f</i> ¹ , <i>f</i> ¹³ , 33, 565, 579, 700, 892, 1241, 1424,
αἰνοῦντες	D, it
εὐλογοῦντες	P ⁷⁵ , Ⲡ, B, C*, L, sy ^s

§ : A further example is Lk 8:30, where the majority reads Λεγεών rather than Λεγιών. Both forms are ancient, but the form with *iota* is more "correct," the Latin word being *legio*. It seems more likely that a few fastidious scribes emended the form based on their knowledge than that many scribes would move the word away from the Latin form. Many of the earlier Byzantine scribes would have known Latin, so, if anything, one would expect the *iota* form to be prevalent in the Byzantine tradition. That this is not the case further suggests the originality of the *epsilon* form and the general trustworthiness of Byzantine scribes. * : Robinson, "Two Passages in Mark."

† : *ibid.*, pp. 68–72. ‡ : *ibid.*, p. 73. § : *ibid.*, p. 74. * : Robinson, "Two Passages in Mark," p. 75.

† : *ibid.*, pp. 75–78. ‡ : See Donaldson, "Explicit References," pp. 188–189, 368–372, which points out that Jerome may not have seen such witnesses himself and that he may have been recycling an emendation proposed by Eusebius or possibly Origen. § : Robinson, "Two Passages in Mark," p. 79.

The variation unit is notable not so much for its semantic content but for the question of whether the Byzantine reading is, as Westcott and Hort famously claimed, a conflation, and thus evidence of the secondary nature of the Byzantine texttype. James A. Borland makes a case for the long reading.* Some of his main points appear in summary form here. (1) “If Luke penned but one of these words, praising or blessing, there is no feasible reason to explain the rise of the other lone word through the copying process.”† (2) The minority readings are, by contrast, easy to explain as due to visual confusion over the two -ντες forms.‡ (3) The minority readings are each attested by only one texttype, while the long reading is attested by a huge array of majuscules, important minuscules, and other witnesses.§ (4) “The Greek words for praising ... and blessing ... are characteristic of Luke’s usage. In fact, [the former] is found just nine times in the NT, and seven of those usages are in Luke ... Luke uses the [latter] word ... 14 times in the [third] Gospel; twice as many as the other gospels combined.”* (5) Similar constructions occur in the LXX in connection with the Temple, an important theme for Luke: Cf. Ps 135 (LXX 134); 2 Chr 5:13, 8:14, 31:2; and Neh 12:24 (LXX 24:12). External, transcriptional, and intrinsic factors all point to the long reading as the original.

Jn 7:53-8:11

The story known to scholars as the *Pericope Adulterae* (PA) is one of the most controverted—and lengthy—units of variation in the NT. (1) It is worth noting that many believers who conclude that the PA is not original to this gospel nevertheless find the content more or less unobjectionable and historically plausible. For example, Tregelles says of the PA, “Though I am fully satisfied that this narration is not a genuine part of St. John’s Gospel ... I see no reason for doubting that it contains a true narration. There is nothing unworthy of the acting of the Lord Jesus in this history.”† This general assessment stands in contrast to much apocryphal material, which includes, among other highly peculiar accounts, a Jesus that is hardly recognizable to Bible-loving Christians. (2) The PA has the right statistical profile for Johannine usage according to multiple vocabulary tests, a feat that we would expect to be difficult for a scribe without computational tools.‡ For example, consider Jn 6:3-14 and 7:53-8:11. Both narratives are similar in length, contain about the same number of exclusively Johannine words, and contain about the same number of *hapax legomena* (words found only once in the NT).§ (3) Maurice A. Robinson lists dozens of verbal links between the PA and the Tabernacles discourse (Jn 7:1-10:21), and between the PA and the remainder of John.* These verbal links strongly suggest not only a Johannine style for the PA, but a uniquely fourth gospel style; the PA seems designed to sit within this particular book. One set of verbal links is particularly interesting:

It is more than coincidental that the instances of the historical present in the PA (8:3 αγουσιν; 8:4, λεγουσιν) not only reflect Johannine stylistic practice, but more importantly, these identical historical presents occur in the same order in the following narrative of the man born blind (9:13 αγουσιν; 9:17 λεγουσιν), and in both instances (8:3; 9:13, 15, 16, 40) with Pharasaic participation.†

(4) Without the PA, the surrounding passages become noticeably disconnected,‡ in that Jesus in 8:12 seems suddenly and improbably to be in his opponents’ midst. (5)

* : Borland, “Luke 24:53.” † : *ibid.*, p. 118. ‡ : *ibid.*, p. 118. § : *ibid.*, pp. 117–120. * : *ibid.*, p. 122.

† : Tregelles, *Account of the Printed Text*, p. 241. ‡ : A. Wilson, “The Adulteress and Her Accusers,” p. 131.

§ : *ibid.*, p. 125. * : Robinson, “A Johannine Tapestry with Double Interlock,” pp. 135–141. † : *ibid.*, pp. 125–126. ‡ : *ibid.*, pp. 123–124.

The originality of the PA best explains the passage's transposition to various locations in different MSS. Robinson offers the following details:

[T]he various relocations of the PA all come from the tenth century and later and were clearly lection-related, intended to maintain the Pentecost lection (7:37-52; 8:12) entire. Even the omission of the PA in more than 250 minuscules tends to reflect the same lectionary-based concern, particularly since the PA was not read during the normal liturgical cycle (the Synaxarion) ... even the MSS that include the PA with obeli or other markings generally do so to indicate lectionary practice involving the Pentecost lesson, and indicating that the PA should be skipped (υπερβαλε) and resumed (αρχου) as not pertaining to that lection.§

Indeed, while 85% of NT MSS contain the PA, the majority of lectionary MSS omit it.*

1 Tim 3:16

θεός	Ⲑ ³ , A ^c , C ² , D ² , K, L, Ψ, 81, 104, 630, 1241, 1505, 1739, 1881, Byz, vg ^{ms}
ὁς	Ⲑ*, A*, C*, F, G, 33, 365, 1175, Did, Epiph
ὸ	D, lat

Wallace describes the Byzantine reading as “poorly” attested, basing this assessment on (1) the supposition that the Western reading derives from the Alexandrian, and (2) the fact that “[n]ot one firsthand of any Greek witness prior to the 8th century reads θεός.”† But these arguments are not wholly convincing. As to Wallace's first point, the Western reading here might well be derived from the Alexandrian, but such would not prove that the latter is original. The Alexandrian reading might turn out to be a secondary development in the history of the text, in which case Western dependence on it is hardly a point in its favor. Similarly, the Western witnesses might have borrowed at this point from an Alexandrian MS.‡ The change can be simply explained: If θεός (abbreviated as a *nomen sacrum* was misread on one occasion as ὁς, it might have been misread on another occasion as ὸ (due to a damaged or poorly written exemplar or to the hasty work of a copyist), the term μυστήριον bringing to a Western scribe's mind the neuter relative pronoun.§ It is also possible that the Alexandrian reading is a development of the Western one, a neuter relative pronoun that clearly referred to a person being emended to a masculine relative pronoun.* The Byzantine reading cannot be dismissed on these grounds.

As to Wallace's second point, note the oddity of the emphasis on the eighth century, when Wallace goes on to claim that the Byzantine reading might have come into existence “in about the fourth century.”† Besides this, one of the correctors in support of the common reading is believed to lie on the early side of Wallace's threshold; the NA²⁸ introduction‡ assigns C² to the sixth-century, which is within a century of the date for the first hand. If a reading can be much older than the witnesses that bear it, then reliance on MS age as a major argument is tenuous. The Byzantine reading here cannot be dismissed merely by an appeal to this external criterion.

In favor of the Byzantine reading, recall that the pastoral epistles contain an unusual concentration of passages which state or strongly imply the deity of Christ.§ If Paul

§ : ibid., pp. 144-145. * : ibid., p. 118. † : Wallace, *Greek Grammar Beyond the Basics*, p. 341. ‡ : More specifically, a western scribe might have felt it preferable to link the latter part of 1 Tim 3:16 syntactically with the former. § : This very error can be seen in Col 1:27; see the NA²⁸ apparatus there. * : Cf. the minority reading in Col 4:3. † : Wallace, *Greek Grammar Beyond the Basics*, p. 341. ‡ : Aland et al., *Novum Testamentum Graece* 28, p. 59*. § : See 1 Tim 1:15-17, 3:5 with 3:15, 5:21, 6:13-16; 2 Tim 4:1, 18; and Tit 2:13.

were to use the word θεός of Jesus Christ in any book of the NT, this would be the one. On intrinsic grounds, therefore, the theological tenor of the book and corpus in which this verse appears both favor the Byzantine reading.

There is also the literary form of what follows the variation unit in question. Wallace identifies it as poetry by placing this passage in a section of his grammar that argues that relative pronouns often commence poetic material.* Yet of the NT passages cited there,† not one is indisputably classified as poetry. In the case of 1 Tim 3:16, the portion of the verse starting at ὃς / θεός cannot be scanned as Greek poetry, regardless of whether the variation unit at hand is included. It is also far from standard, if it is to be described as a Hebrew poem (written in or translated into Greek): Hebrew poetry rarely sticks with one tense-form or orders terms so consistently, and it is not clear that the sort of parallelism that seems to align this material into three groups of two lines is especially Hebraic. It does not seem to be poetry, then, but it also is clearly not Paul's ordinary discourse, being a series of relatively balanced lines employing asyndeton. What seems most likely is that Paul is quoting or formulating a creed. He might be supplying an excerpt, in which case, if the Nicene and / or Apostles' Creeds echo earlier models, the first word of the creed would probably be Πιστεύομεν, making it virtually impossible for the relative pronoun to be nominative.‡ More likely, Paul is supplying the entire creed, in which case θεός, and not a relative pronoun, would make good sense. Genre considerations, while complex, favor the Byzantine reading.

Finally, there is the question of why Paul includes 1 Tim 3:16 at all instead of either moving straight to 4:1 or mentioning some other grounds for careful conduct (compare 3:15). A good explanation for the content of verse 16 is the Jewish technique of word-linkage: Paul has just used the terms οἰκῶ θεοῦ and ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, and this usage leads him to employ a creed in which the word θεός appears prominently.§ Thus, the Byzantine reading helps to explain why this passage progresses as it does. When these considerations are placed alongside the diverse and ample external support for the Byzantine reading, the case for θεός here becomes strong; at the very least, it cannot be said that internal evidence condemns it unequivocally.

To summarize, Byzantine readings stand up well to careful scrutiny, though it should be repeated that the problem-solving potential of internal evidence is not unlimited. It would seem an improper use of an otherwise helpful tool to employ internal evidence without also considering external evidence carefully.

Objections to Modern Eclectic Editions

Not only are there strong arguments in favor of Byzantine-priority theory and reasonable answers to standard objections, but there are also a number of problems for standard eclectic theory and practice. Two of these problems are detailed below.

Problem One: Ancient Recensional Activity

Hellenistic scholars based in the library of Alexandria devised a loose but definable praxis for producing critical editions of important texts, a praxis widely adopted in the ancient world for both Greek- and Latin-language texts. This approach emphasized the elimination of perceived accretions,* attention to authorial style,† and piety.‡ Part of their motivation for this recensional activity might have been the observation that

* : Wallace, *Greek Grammar Beyond the Basics*, pp. 340–342. † : *ibid.*, p. 230. ‡ : This possibility admittedly does not rule out the Western reading. § : The change in case does not make a difference; compare 1 Pet 2:4–8.

* : Reynolds and N. G. Wilson, *Scribes and Scholars*, pp. 11–12. † : *ibid.*, pp. 13–14. ‡ : *ibid.*, p. 12.

a strain of MSS containing interpolations and other corruptions was in circulation, not an inaccurate observation (note the early existence of the Western texttype[§]).*

The parallels with the Alexandrian texttype are clear: The Alexandrian texttype seems closely connected with Egypt (and plausibly with Alexandria specifically), it is characterized by the elimination of seemingly superfluous material, and the aberrations of the Western texttype might have spurred on its activity.[†] The following are just a few examples of Alexandrian readings likely to reflect Hellenistic text-critical theory rather than a simple transmission of the original text:

In Mat 1:25, υἱόν is read by a few (mostly Alexandrian) witnesses for τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, the longer expression being taken as an interpolation from Lk 2:7.

Mat 18:11 is similarly dropped in some witnesses, perhaps because it was considered an interpolation from Lk 19:10.[‡]

The entirety of Mat 23:13 (23:14 in NA²⁸) is omitted in some witnesses as being impossible for the apostle Matthew to have written, since this passage turns a seven-fold woe into a less biblical eight-fold woe.[§]

In Mk 9:44 and 46, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται is omitted as being an interpolation from verse 48.

In 1 Pet 3:13, ζηλωταὶ is exchanged for μιμηταὶ on the basis of style, μιμηταὶ being considered a Pauline rather than a Petrine expression.

In Rom 8:1, the absence of μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα most likely represents Hellenistic text-critical activity, early scholars suspecting the words to be an interpolation from verse 4. It is not clear why many scribes would add these words here.*

In Rom 8:28, piety might explain the insertion by some witnesses of ὁ θεός, the realm of nature (πάντα) thereby being denied divine influence over the course of events.

Not every reading distinctive of the Alexandrian texttype bears the marks of ancient recensional activity, but many do. Indeed, while any reading that one could interpret as the result of recensional activity might be explained on other grounds (including, in theory, originality),[†] the large number of probable alterations of the kind here

§ : Even aside from the Western texttype, it must be admitted that there was a tendency on the part of some scribes to supply words from other passages. Observe Col 1:14, where a number of mostly late witnesses supply διὰ τοῦ αἱματος αὐτοῦ from Eph 1:7. In the opposite direction, we find that the eleventh-century minuscule 81 expands the phrase χαριζόμενοι ἑαυτοῖς in Eph 4:32 to χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν, the text found in Col 3:13. These examples, however, suggest that such interpolations had only a limited effect on the MS tradition; a vast array of Byzantine and other witnesses are satisfied with readings that do not assimilate to similar passages. * : So Allen, *Homer: The Origins and the Transmission*, pp. 325–326. † : It is our contention that most Alexandrian scribes shared a concern for piety. In this contention we differ from some TR proponents who argue, without sufficient evidence in our estimation, for Gnostic or other heretical doctrines as the driving force behind that texttype. ‡ : Some of the witnesses for the short reading, to be sure, might have suffered from a mere oversight, since this verse and the previous both end in -ς. § : The scribes responsible for the shorter reading likely did not excise it based solely on Mk 12:40 or Lk 20:47, since the wording is far from identical (they would more likely have excised either Mk 12:40 or Lk 20:47 as being based on the other), but the partial parallel might have led them to select this woe, rather than some other, for deletion. * : The poorly attested reading μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν is probably an accidental omission based on the long reading; multi-word omissions, and omissions with “no detectable mechanical reason” are not uncommon: See A. Wilson, “Scribal Habits,” pp. 22–23. † : For example, the absence of πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί in Mat 20:16 might be the result of a recensional omission (see 22:14), or it might simply be due to homoeoteleuton.

described points to a recensional origin for the Alexandrian texttype.[‡] The Byzantine texttype, meanwhile, displays no pattern of probable recensional readings.[§]

A weakness in this proposal must be pointed out: The general, or at least standard, practice among scholars at Alexandria working on non-biblical texts was not to omit altogether but to obelize (mark) passages deemed spurious.* It is, however, a short step from the latter to the former, at least in the case of a carefully crafted critical text. Such a text, by virtue of the time and expense poured into it, would likely have been produced with the intent of that MS being a standard exemplar. If so, short readings of this nature can be expected to be well attested by the members of a textual group that can be said on the basis of other readings to be a tightly knitted group. Christian zeal to rid the NT text of impurities serves as a plausible, if admittedly theoretical, motive for taking the step from obelization to omission. There is, then, enough circumstantial evidence to suggest that passages might have been omitted on ancient text-critical principles, and the consistency with which such evident excisions appear in the Alexandrian MSS undermines the modern editions which rely so heavily on those MSS.

Problem Two: Neighboring Variation Units

Another problem afflicting most editions not done on Byzantine-priority principles is the presence of improbable combinations of readings liable to arise within a short passage: Eclectic editions all too often adopt in the space of a verse or two a sequence of readings for which the MS support is mutually exclusive,[†] or nearly so.[‡] Take Lk 13:35. NA²⁸ reads ἤξει ὅτε on the authority of D, but in the previous variation unit it sides against D on the issue of whether the word order should be ἰδητέ με or με ἰδητε.[§] Thus, the NA²⁸ text ἰδητέ με ... ἤξει ὅτε (comprised of two variation units separated by the word ἕως, for which no variation is recorded) is not found in any known MS. The critic who argues that (1) a MS with the text is in question once existed

‡ : Note the principal differences between this theory and that according to which the Byzantine MSS trace to a recensional archetype. The former is based on known practices from ancient times; the latter makes otherwise unsubstantiated claims regarding editorial activity. The former posits a rather limited and uneven result; the latter claims that the various revisions made in Syria or elsewhere went on to dominate about nine tenths of the MS tradition. § : In a handful of instances, some Byzantine MSS might depart from the Byzantine texttype owing to Hellenistic recensional theory. (Such might even be expected, given the widespread acceptance of this theory among ancient scholars.) Notice Lk 14:24, where a sizable minority of Byzantine MSS omits Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί, homoeoteleuton not being available as an explanation. The long reading might have been thought to be (1) non-Lukan, as Luke uses this clause nowhere else, while the Byzantine text of Matthew uses it twice, and / or (2) an interpolation from an earlier book (see Mat 20:16 and 22:14). * : These marks do occasionally show up in NT MSS, showing a connection with the Alexandrian school of thought or at least an awareness of its conventions. † : Maurice A. Robinson has found “more than 100 whole verses as printed in NA²⁷/UBS⁴ [that] lack extant manuscript support in the aggregate ... [O]ne has to wonder how ... the presumed Ausgangstext (NA²⁷/UBS⁴/ECM) ever could have existed in actuality, let alone have given rise to all other forms of text” (Robinson, “Rule 9,” pp. 56–57). ‡ : NA²⁷ contained (and NA²⁸ likely contains) “more than 180 ... whole verses ... that have their aggregate support apparently in only one Greek manuscript” (ibid., pp. 36–37). The NA²⁸ text of Heb 9:10b-11 is supported only by P⁴⁶ and 1739. It seems unlikely that the remainder of the MS tradition descends from a faulty copy of one of these MSS; if it was not, it seems odd to suppose that about 99% of it became infected with error; for why under such circumstances would these two witnesses be spared? Stranger still are cases like Mat 1:24-25, where support for the NA²⁸ text comes only from the relatively late witnesses 33 and f¹. § : NA²⁸ also rejects some notable readings of D in the previous verse and in the next verse.

and that (2) this form of the text is that from which the entire MS tradition derived is on shaky ground.*

This principle should not be pressed too far.† As noted above, all MSS and distinctive clusters of MSS are likely to contain at least some errors; one probably should not expect the text of an edition purporting to display the autographic text to have substantial, if any, MS support over more than a few consecutive verses. But it is also clear that the NT text is extant in more than just one or two lines of transmission. If the number of transmissional lines were quite small, then the adoption of zero-support verses would be more legitimate. As it stands, however, cases like the one mentioned in the previous paragraph are highly improbable.‡ This situation undermines the credibility of many editions.§

In contrast to the various eclectic editions, a NT edition based upon the consensus of Byzantine MSS will rarely, and probably never, be subject to such criticism.* Note that the Byzantine cohesion implied in this claim is not to be taken for granted: If scribes had frequently been whimsical, then the large number of MSS extant would likely leave little opportunity for a text that consistently had the support of a major proportion of the MS tradition. The fact that it is possible to avoid mutually-exclusive sets of witnesses within close-knit blocs of text† suggests that unless most of the tradition descended from a single, recensional exemplar, there was an overall fidelity to scribal practice, a factor left out of sight not only in the adoption by modern eclectic editions of low- to zero-support verses and pairs of verses, but also in the adoption of readings supported by tiny and varying minorities.‡

Conclusions

* : Compare Robinson and Pierpont, *New Testament in the Original Greek*, pp. 536–538. Note that such reasoning is not an innovation of Byzantine-priority theory; see, for example, Jarvis, *Scholars and Gentlemen*, pp. 37–38.
† : If a particular MS can be confidently said to have suffered from a particularly common type of scribal slip at a certain point, and if the text of its exemplar (or exemplar's exemplar) can be confidently supposed to have been identical with some group of MSS, the testimony of this MS probably ought not to be taken as really differing from said group. ‡ : Trovato, *Everything You Always Wanted to Know about Lachmann's Method*, pp. 174–178 responds to objections to eclecticism similar to those raised here, but note that the issue here is not the failure of the entire text of a given NT edition to conform to some known MS, but the presence of many improbable combinations of readings in closely related variant units. § : Some notable passages are affected, such as Jd 22-23, where the text of NA²⁸ is supported only by $\aleph$ and Ψ ; Mk 1:1-2, where the text of the SBL GNT is supported only by 2211 and possibly a MS of the Sahidic version (both of which are rejected in verse 4); and Lk 3:32, a verse without support from any known witness as it is found in NA²⁸. * : A look at the collation data in Wasserman, *The Epistle of Jude* shows that the Byzantine text of Jude (as reconstructed in the Robinson-Pierpont edition) is supported by 105 MSS in verses 1-5, 59 in verses 6-10, 85 in verses 11-15, 42 in verses 16-20, and 158 in verses 21-25 (this is with about 560 MSS extant). No one MS supports the entire text of Jude as found in RP, but this situation is unsurprising; see above. Eclectic texts, in comparison, manage only a few MSS in some of these sections. † : On occasion the adoption of mutually-exclusive readings in widely separate variation units must be questioned. For example, the rejection by some scholars of the last chapter of the gospel of John (an omission just possibly supported by P⁵ and P⁷⁵; see Comfort, *Quest for the Original Text*, pp. 157–166) is, alongside the rejection of Mk 16:9-20, a strange choice on external grounds: The principal Greek-language MS support for ending the second gospel at 16:8 consists of $\aleph$ and B, but neither of these witnesses omits Jn 21. ‡ : There are in the NA²⁸ main text 33 readings supported by one named MS (and not the same one, at that), 88 readings supported by two named MSS, and 210 readings supported by three named MSS. (These data are from Robinson, "A Johannine Tapestry with Double Interlock," p. 116.)

The Byzantine-priority theorist will readily admit that much research remains to be done and that not all variation units can be resolved with equal confidence.[§] But Byzantine-priority theory does accord well with the most salient factors relevant to NT textual criticism. One can approach the text of the NT as established on Byzantine-priority grounds with a justifiable confidence. Scribal imperfections have not left the truth of God unrecognizable in any extant NT MS. Yet even these generally minor scribal failings and idiosyncrasies can fade from view as one uncovers the common elements of the MS tradition as a whole and thereby gains the opportunity to read and reflect on the text which stands at the head of the last two millennia of MSS, printed editions, and electronic editions.

Witnesses	Readings	Witnesses	Readings
1	545	527	8
2	152	528	13
3	64	529	20
4	42	530	27
5	20	531	25
6	20	532	28
7	20	533	21
8	12	534	17
9	14	535	22
10	9	536	6
11	5	537	9
12	4	538	2
13	7	539	2
14	3	540	6
15	5	541	4

TABLE 1: Frequency table of readings grouped by number of supporting witnesses in Jude, based on Wasserman's collation. Singular readings have a "Witnesses" value of 1, readings supported by two witnesses, a value of 2, and so on. The two peaks of the distribution are detailed here; all other numbers of supporting witnesses correspond to fewer than 10 readings.

§ : The reading θεοῦ in Eph 5:21 is attested by apparently about two thirds of minuscules and some ancient witnesses, while the reading χριστοῦ is attested by about one third of minuscules and by a number of the more ancient witnesses. It is difficult to account for the presence of θεοῦ in so large a proportion of the MS tradition, especially when there is no immediately obvious parallel passage with that reading. True, 2 Cor 7:1 contains the words ἐν φόβῳ θεοῦ, but that passage is neither an especially famous one nor a close parallel to this one, such that many scribes would think of it. Col 3:22 includes the phrase φοβούμενοι τὸν θεόν, but, if anything, that parallel supports the reading θεοῦ here: Ephesians and Colossians are so closely related that some expressions found in one are likely to find foreshadowing or echoes in the other, yet the exact verbiage in the present case is dissimilar enough that few scribes are likely to have confused one for the other. The χριστοῦ reading could be an assimilation to the immediate context (see 5:14, 20, 23, 24, 25, 32). Indeed, a similar error affects Col 3:22, where a number of scribes, surrounded by appearances of the word κύριος (3:16, 17, 18, 20, 22, 23, 24), trade θεόν for κύριον. On the other hand, the phrase ἐν φόβῳ θεοῦ does occur a number of times in the psalms, and the book of Psalms was influential in the monastery and, later, in the Byzantine schoolroom; see N. G. Wilson, *Scholars of Byzantium*, p. 276. Perhaps some scribes accidentally substituted the more common phrase for the less. Preliminary analysis suggests that scribes more often changed an original θεός to χριστός than vice-versa. A decision is difficult, especially as von Soden's data is not wholly reliable. The reading χριστοῦ is perhaps preferable, but more research could easily overturn this decision.

Witnesses	Readings	Witnesses	Readings
1	560	1578	13
2	164	1579	6
3	87	1580	7
4	64	1581	9
5	45	1582	3
6	32	1583	6
7	30	1584	4
8	23	1585	7
9	19	1586	9
10	11	1587	12
11	8	1588	9
12	9	1589	10
13	7	1590	5
14	12	1591	10
15	7	1592	13
16	6	1593	12
17	8	1594	11
18	5	1595	14
19	4	1596	11
20	6	1597	10
21	6	1598	9
22	4	1599	7
23	4	1600	13
24	5	1601	9
25	6	1602	10

TABLE 2: Frequency table of readings grouped by number of supporting witnesses in Jn 18, based on Morrill's collation. The two peaks of the distribution are detailed here; all other numbers of supporting witnesses correspond to fewer than 10 readings.

On the Readings of This Edition

Joey McCollum

Introduction

For the base text of our edition, we have used an electronic version of Robinson and Pierpont's Greek NT, which is very close to the 2005 printed edition.* For most variation units, RP reflects the text of the predominant† Byzantine tradition of the New Testament according to the consensus of its manuscripts. In a number of places, however, the manuscript evidence is too closely divided to provide any obvious direction as to what this text was. RP conveniently highlights these locations by adding the alternate Byzantine reading in the margin; the text reading reflects what is, in the opinion of the RP editors, the reading more likely to be the original reading of the texttype.

Our goal in producing this edition was to provide a basis of comparison between the decisions of other text-critical efforts and the results of what Robinson calls “reasoned transmissionism,”‡ which we consider to be the most rigorous Byzantine-priority approach. Our edition therefore agrees with RP in all places where its text has virtually unanimous support from Byzantine witnesses and in most places where such support is divided. While a comprehensive defense of the Byzantine text and the assumption of its historical priority is beyond the scope of this essay,§ we would like to be as transparent as possible regarding our departures from RP and to encourage readers to engage in more detailed interactions with individual variants, whatever text-critical framework they have adopted. We have produced this commentary with these goals in mind.

Where possible, we have used the apparatus of NA²⁸, the twenty-eighth edition of the Nestle-Aland critical text,* to present collation data pertinent to considerations of external evidence. For the readings of *f*³⁵, which has many majority readings, but departs from the RP text in a number of these variation units, we have used Pickering's collation.† Since a number of the variants covered here are not noted in the NA²⁸ apparatus, we have collated the NA²⁸ consistently-cited Greek witnesses ourselves where necessary; we present our results in the sections where we discuss external evidence. We have endeavored to incorporate existing literature into our discussions, but for many of the variants treated here, little to no published work has been done.

As a normal transmissional model would predict, most of the divided-majority variants covered here hinge on common scribal errors. In many cases, change in either direction is likely, and the text along different developmental branches could easily have switched back and forth between both readings at separate times. For

* : Robinson and Pierpont, *New Testament in the Original Greek*. † : Here, “predominant” refers to the K^X group everywhere except for Revelation and the Q line in Revelation. The K^r group, also designated *f*³⁵, is another widespread family that differs from the K^X / Q group in a significant number of places, but as the genealogical connection between these two groups is unclear and K^X / Q has earlier extant manuscript evidence, we have chosen to adopt the text preferred by RP. For information on *f*³⁵, see Pickering, *Greek New Testament*.

‡ : Robinson and Pierpont, *New Testament in the Original Greek*, p. 544. § : The preceding essay in this appendix discusses the praxis of reasoned transmissionism in more detail and covers a selection of important variants. For further information, we refer the reader to Jonathan C. Borland's commentary (in progress) at <http://tcgnt.blogspot.com> and Arcieri, “Byzantine Bibliography.” * : Aland et al., *Novum Testamentum Graece* 28. † : Pickering, *Greek New Testament*.

this reason, divided majority variants can rarely be handled with certainty, and even when they can be, they are rarely descriptive of essential genealogical relationships. Accordingly, this commentary is not intended to serve as an authoritative guideline for weighing manuscripts or groups of manuscripts; it is simply an attempt to detail the evidence for why we departed from our base text where we did.

In our treatment of each variation unit, we will list both the RP text reading and the reading adopted in this edition (SRS), and offer our assessments of both in terms of internal and external evidence. Every SRS reading covered here coincides with the RP margin reading and therefore represents an alternate Byzantine reading.

Mat 21:30

RP	δευτέρω
SRS	ἐτέρω

Critical scholarship has gone back and forth on this variant in the parable of the two sons. The *Textus Receptus* reads δευτέρω, a reading shared by Westcott-Hort,[‡] Tregelles,[§] and all editions of Nestle-Aland up to the twenty-fifth. Since then, the Nestle-Aland critical text has switched to ἐτέρω, while the recent SBL edition* has kept δευτέρω. Even the relatively close texts of RP and f³⁵ disagree, the latter edition reading ἐτέρω.

On intrinsic grounds, ἕτερος is slightly more common in Matthew. Within the Byzantine text, it occurs seven times,[†] while δεύτερος only occurs three times.[‡] From what we can tell, δεύτερος has a more specific function in Matthew's usage than ἕτερος does: In 22:26, it is used in a sequence seven items long, where ordinal designations serve to distinguish the items; in 22:39, it is used to emphasize a difference in priority (the commandment cited being the "second greatest"), where ἕτερος might imply equality; and in 26:42, the ordinal term is used, as it was in 22:26, to mark one event in a sequence of more than two (the first being in 26:39 and the third being in 26:44).

In the passage at hand, the man has only two sons, so there is no need to clarify that the other son is the second one. A distinction of age might demand such clarification, but the sons' ages are irrelevant to the parable. Likewise, a difference in priority does not seem to fit Matthew's intent here, because up to this point in the parable, the audience has had no reason to consider either son the better one. The best intrinsic argument for δευτέρω is that the sons were simply identified by the order in which the father spoke to them, but this detail is so obvious that δευτέρω could be attributed to a scribe just as easily as it could to Matthew. The semantic difference between both choices is nuanced enough that either is plausible, but ἐτέρω fits at least slightly better with Matthew's usage.

On transcriptional grounds, context is especially important for this variant. The parable of the two sons does not appear in any of the other gospels; therefore, harmonization does not lend itself immediately as an explanation for either reading. Some scribes might infer a superficial association with Lk 15:11-32, but since the parable there differentiates the sons as νεώτερος (*younger*) and πρεσβύτερος (*older*), it is also not likely to be a source of harmonization with respect to this variant.

Nevertheless, the near context does provide a clue: In Mat 21:28, one son is identified with πρῶτω (*first*). While Matthew may have had his own reasons for using ἐτέρω

[‡] : Westcott and Hort, *New Testament in the Original Greek*, Vol. 1. [§] : Tregelles, *Greek New Testament*. * : Holmes, *SBL GNT*. [†] : Mat 6:24 (twice), 8:21, 11:3, 12:45, 15:30, 16:14. [‡] : Mat 22:26, 22:39, 26:42.

two verses later, as we have established, the sequence πρώτῳ ... δευτέρῳ would probably come more naturally to a scribe's mind than the sequence πρώτῳ ... ἑτέρῳ. Such a change is so subtle that a scribe copying the longer phrase all at once might make it without thinking. Moreover, the similarity of the two readings would surely have made it easier for correctors to miss the change.

On the other hand, the similarity of the two words might have led a scribe to drop a couple letters from δευτέρῳ accidentally, resulting in ἑτέρῳ. The problem with this scenario is that since the omitted letters are not adjacent, two independent omissions would have to have occurred. While such a scenario is still possible, it is surely less probable than a change from ἑτέρῳ to δευτέρῳ.

Turning to external evidence, the case for ἑτέρῳ becomes somewhat stronger. The non-Byzantine support for δευτέρῳ, which includes the majuscule B, the textual family *f*¹, the important minuscule 33, the second correctors of majuscules **N** and **C**, two Coptic versions, and a few other witnesses, seems somewhat isolated to witnesses with Alexandrian ties. The support for ἑτέρῳ is not detailed explicitly in the negative apparatus of NA²⁸, but based on what is not included in the support for δευτέρῳ, it is clearly as early and considerably more diverse. For this reason, we find ἑτέρῳ preferable to δευτέρῳ on external grounds as well.

Mat 24:27

RP	οὕτως ἔσται καὶ
SRS	οὕτως ἔσται

The question concerns Jesus' first comparative illustration of the coming of the Son of Man, and more specifically, whether or not the word commonly rendered *also* should be included in it. Given the amount of internal evidence that can be marshaled in favor of both readings, we will lay out the intrinsic and transcriptional arguments for the RP text reading together, followed by the corresponding arguments for the shorter reading found in the RP margin. External evidence for both readings will follow these discussions.

Intrinsically, the RP text has multiple compelling arguments for its priority. The Byzantine texttype is agreed on Matthew's inclusion of καὶ in verses 37 and 39, where similar phrases are employed. Matthew also follows οὕτως ἔσται with καὶ in 12:45. Matthew's style in this context, if it can be inferred from these few other cases, favors the longer reading.

Turning to transcriptional arguments for the RP text, homoeoteleuton following ἔσται could easily explain the shorter reading. Indeed, in the similar phrases in verses 37 and 39, smaller groups of MSS do omit the conjunction in one or both cases. While the witnesses that omit in both places might reflect assimilation to an inherited omission in either location, the earlier individual omissions are best explained as independent scribal slips. Omissions in general were common scribal errors,[§] and the occasion for a skip from one αἰ to the next would make an omission all the more likely here. The small size of the conjunction and its subtlety in the sense of the passage make the case for accidental omission even stronger.

We now turn to arguments in favor of the RP marginal reading. On intrinsic grounds, we note that Matthew uses οὕτως ἔσται without an accompanying καὶ in 12:40, 13:40,

§ : See Wilson, "Scribal Habits," p. 23. While Wilson clarifies that omissions and additions of conjunctions occurred with almost equal frequency, homoeoteleuton would be the primary reason for the omission here.

13:49, and 20:26, so an argument based on mere frequencies may be moot; however, there are other factors behind Matthew's usage that might favor the shorter reading. One possibility is that the καὶ in verses 37 and 39 modifies not ἡ παρουσία, but οὕτως ἔσται. While the former usage imparts the sense that the *parousia* will be another event like the ones described in the immediate context (the lightning flashing across the sky and the days of Noah), the latter usage is more cumulative in force ("in addition to being like the lightning, the coming of the Son of Man will also be like the days of Noah"). In this case, it would make sense for the first οὕτως ἔσται not to be followed by καὶ, because there are no other comparisons in the preceding context. This is not an immediately obvious way to read the conjunction, which may explain why so many scribes departed from it, but it seems to serve the deeper purpose of elevating the significance of the event already described.

Another case for the marginal reading on intrinsic grounds could be made from synoptic parallels. The Markan parallel lacks any phrase similar to the one in question, but in Lk 17:24, the first οὕτως ἔσται, which corresponds to the sign of the lightning as it does in Matthew, has the undivided support of the Byzantine texttype in its exclusion of καὶ.* In Lk 17:26, the second οὕτως ἔσται, which corresponds to "the days of Noah" as it does in Matthew, is followed by καὶ, again without any recorded variation among the extant evidence.

How we interpret this evidence depends on the textual relationship between Matthew and Luke, but most cases lead to the same conclusions. If we hold that Luke used Matthew as a source, or that Matthew and Luke drew their shared material from a common source, then it is intrinsically more likely that Luke copied the shorter reading from Matthew, or that Luke copied the shorter reading from a shared source, and Matthew had every opportunity to do the same. Alternatively, if Matthew used Luke as a source for this passage, then we would have reason to believe that Matthew copied Luke's wording here. The scenario under the assumption of Matthean posteriority is particularly plausible, since intrinsic and transcriptional probabilities in this case are easy to distinguish: The author's use of Luke would run counter to the tendencies of later scribes who more often harmonized Luke to Matthew.†

On transcriptional grounds, the longer reading could be explained as the result of assimilation to the parallel phrases in verses 37 and 39.‡ For scribes familiar with the οὕτως ἔσται formula repeated in this section, it would be easy to supply an additional word to the formula that was not originally part of it, perhaps even without thinking about it. Furthermore, the originality of the shorter reading here would better explain the omission of both conjunctions in verses 37 and 39 as an assimilation in the opposite direction. If the absence of καὶ in verse 27 was original, then an accidental omission in either of the later verses would be enough to tempt subsequent scribes to omit the remaining καὶ for consistency.

* : As Pickering notes in his apparatus, the majuscules D and N and a minority of later witnesses do add καὶ in Lk 17:24. But since this variation does not split the Byzantine texttype, we can dismiss it as secondary on the assumptions of Byzantine priority. † : As noted already, a minority of witnesses in Lk 17:24 seems to support this suggestion. The intuition that later scribes preferred to harmonize towards rather than away from Matthew is based on the relative popularity of his gospel compared to those of Mark and Luke. The editors of this edition have conducted their own examination of all sub-singular readings noted by NA²⁸ in the gospels, and they have found that the data justifies this intuition; regardless of whether one uses RP or NA²⁸ as a base text, harmonizations from Luke to Matthew in these readings occur roughly 8 times more often than harmonizations in the other direction. ‡ : In fact, the clearly secondary longer reading in Lk 17:24 could likewise be explained as an assimilation to Lk 17:26, which would give us a precedent for the same scribal activity in Matthew.

In terms of external evidence, the NA ²⁸ apparatus is unfortunately silent on this variant. To fill this gap, we have examined most of the NA ²⁸ consistently-cited witnesses at this unit. The resulting data, combined with Pickering's citation for *f*³⁵, appears in the following table:

οὕτως ἔσται καὶ	W, Δ, Θ, <i>f</i> ³⁵ , 1424
οὕτως ἔσται	Ⲙ, B, D, K, L, Γ, 33, 565, 579, 700, 892, 1241

We thus opt for the shorter reading here, both on the internal grounds previously established and on the external strength of the agreement between part of the Byzantine text and early Alexandrian and Western witnesses.

Mk 6:16

RP	Ἡρώδης
SRS	ὁ Ἡρώδης

This variant represents a subtle, but common textual issue, concerning whether or not the definite article is included before a person's name. Intrinsically, the case is ambiguous, as Mark alternates between including and excluding the article before personal names in his gospel. We must therefore rely on transcriptional probability and external evidence.

In terms of transcriptional probability, the apparent syntactic triviality of this type of variant and the frequency with which it occurs throughout the gospels together suggest that scribes introduced these changes largely without thinking about it. Knowledge of scribal habits will therefore be relevant to our evaluation of this variant. Based on Wilson's study of singular readings,[§] omissions of the article are over 1.66 times more frequent than additions of the same, so we have some statistical justification for preferring the longer reading.

To be fair, the longer reading might be an assimilation, deliberate or subconscious, to the use of the article with Herod's name in verses 17, 18, 20, and 22. Yet with regard to the possibility of intentional assimilation, the article's manifest unimportance in this context makes it unlikely that any scribe would have bothered to insert it deliberately. Moreover, the absence of the article before Herod's name in verse 21, where most MSS appear to be in agreement, would not have been left unchanged by scribes intent on adding the article here. Subconscious assimilation, meanwhile, is problematic on the grounds that the variant in question occurs before all of the other uses of the article with Herod's name in this passage. Any scribe who had accidentally copied the article by glancing at one of its later occurrences would also have been at risk of omitting a larger phrase through homoeoteleuton, but we know of no documented instance of such an error here. The remaining possibility, that a scribe glanced up at his exemplar only to copy a one-letter article before resuming in the correct place, strains the imagination. Of course, the phrase ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης does occur in verse 14, but the article there is clearly applied to βασιλεὺς and not to Ἡρώδης, so if anything, this phrase should have led absentminded scribes to *omit* the article here. Transcriptional probability therefore points in the direction of the longer reading.

Finally, we turn to the external evidence. The NA ²⁸ apparatus again offers no data on this variant, so we have provided the following data based on our own examination, Pickering's collation of *f*³⁵, and Greenlee's transcription* of codex 0269:

§ : Wilson, "Scribal Habits," p. 23. * : Greenlee, "Codex 0269," pp. 237–238.

Ἡρώδης	C, D, K*, 0269, 28, 565, 579, 1424
ὁ Ἡρώδης	Ⲡ, A, B, K ^C , L, N, W, Δ, Θ, <i>f</i> ³⁵ , 33, 700, 892, 1241, 2542

While both readings have early support, the more diverse part of the MS evidence, both within the Byzantine texttype and outside of it, favors the longer reading. Given our assessment that the shorter reading likely arose by accident, it would be reasonable to conclude that most textual families preserved the longer reading, while minorities in several of them fell prey to the same easy mistake independently.

Mk 14:9

RP	Ἀμὴν λέγω ὑμῖν
SRS	Ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν

This variant concerns Jesus' concluding remark about the woman who has anointed his head in precious perfume. The issue is whether or not the conjunction δὲ introduces this remark.

Intrinsically, the most important question is whether or not δὲ fits the context and Mark's intentions in this passage. On the surface, it seems inappropriate, as δὲ is most commonly adversative in its sense, and there is no obvious contrast in the preceding verses that would warrant this sense; Jesus has just praised the woman's sacrifice in anointing his body for burial, and he now adds that her act will be remembered wherever the gospel is preached. Likewise, Jesus is not making a broad change of topic when he makes this remark, so the use of δὲ as an introductory conjunction also seems like a poor fit.

On the other hand, δὲ can be used to continue or expand a previous idea, as it is in the Matthean and Lukan genealogies of Jesus and in Mat 16:18. Mark may have intended to use the conjunction in this narrower sense. Alternatively, he might have used δὲ with its common adversative sense, but with respect to a less conspicuous element in the preceding context. Specifically, Mark may have been conveying that although the woman could only do so much, what she did would nevertheless be remembered. In either case, the conjunction's nuanced usage speaks to its originality; if a later scribe were to supply a conjunction, either subconsciously or deliberately, he surely would have reached for one with a more clearly connective sense, like καὶ or γὰρ.

This point is also relevant to the discussion of transcriptional probability. While the inclusion of a conjunction does make for a smoother transition into Jesus' profound concluding remark, other conjunctions could serve this purpose more readily than δὲ does. If anything, the common adversative sense of δὲ might have presented enough difficulty to scribes that they considered the phrase to be preferable without any conjunction at all. Other scribes may have simply substituted a more fitting conjunction. We know from Pickering's collation data that a small proportion of later MSS have γὰρ in place of δὲ; this might have been motivated by the difficulty of δὲ in this context, or it might have been an assimilation to Matthew's usage, which employs γὰρ with ἀμὴν λέγω ὑμῖν on several occasions.

Furthermore, there are a number of other explanations for the shorter reading. The simplest is that δὲ was accidentally omitted; the omission of a two-letter word was easy enough, and for a scribe copying from a majuscule exemplar, a skip from ΔΕ to ΑΕ by homoeoarcton would make this even easier. More remotely, the shorter reading might have been an assimilation to nearby occurrences of the phrase without the conjunction in Mk 13:30 and 14:18, 25, 30, or a harmonization to Mat 26:13.

On external grounds, the evidence is so closely divided that the NA ²⁸ apparatus's silence on this variant is surprising. To fill this gap, we have collated most of its consistently-cited witnesses at this unit, along with Pickering's data for *f* ³⁵, in the following table:

Ἀμὴν λέγω ὑμῖν	A, C, W, Θ, <i>f</i> ³⁵ , 33, 565, 579, 700, 1241, 1424, 2542
Ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν	Ⲙ, B, D, K, L, Γ, Δ, Ψ, 892
Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν	28

Both Byzantine readings therefore have early attestation and support from diverse textual families, making the external evidence effectively ambiguous. We must therefore rely on the internal evidence, which, by our estimation, favors the longer reading.

Lk 7:6

RP	ὑπὸ τὴν στέγην μου
SRS	μου ὑπὸ τὴν στέγην

The context of this variant is Jesus' indirect interaction with a centurion seeking the healing of his servant. More specifically, the words in question occur in the centurion's statement that Jesus need not enter his house to accomplish this miracle. For intrinsic probability, we must consider Luke's potential stylistic motivations in this passage. The RP text reading takes the more standard word order for this phrase, which would be suitable if Luke did not wish to draw extra attention to it. In contrast, the placement of the adjective outside the prepositional phrase to which it belongs would make the word μου far more noticeable to a reader. If the writer's intention was to highlight the centurion's humility, then this word order would be quite fitting. Luke clearly does draw attention to this aspect throughout the passage, so the RP margin reading seems perfectly plausible stylistically.

A further consideration is the relationship of the Lukan passage to its parallels. Mark lacks a parallel pericope, and the similar story in Jn 4:46-54 does not recount the words of the centurion, but the Matthean parallel to the phrase in question occurs in Mat 8:8. If Luke used Matthew as a source in writing his gospel, then it would not have been unusual for him to follow Matthew's word order in Mat 8:8, which is μου ὑπὸ τὴν στέγην according to both RP and NA ²⁸. Of course, later scribes would also have been more familiar with Matthew's wording, so it is difficult to differentiate intrinsic likelihood from transcriptional likelihood under the assumption of Matthean priority. If Matthew used Luke as a source, then Matthew's reading could be taken as evidence that he copied the emphatic word order from Luke. If Matthew and Luke used a shared source for this material, then we would have reason to believe that at least Matthew's word order was derived from this source, and in this case, Luke's might also have been. The lingering problem in any case is the abundance of differences between Luke's version of the speech and Matthew's.[†] Whichever direction of dependence we assume, it is clear from these differences that the evangelists themselves could easily have been responsible for this variant.

[†] : These differences include the addition of μὴ σκύλλου and the associated addition of γὰρ shortly thereafter in Lk 7:6; the additional explanation διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἡξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν in 7:7; the shortening of Matthew's μόνον εἰπὲ λόγῳ to εἰπὲ λόγῳ, also in 7:7; and the expansion of Matthew's ὑπὸ ἐξουσίαν to ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος in 7:8.

Just as complicated is the question of transcriptional probability. Luke's focus on the humility of the centurion is so obvious that scribes would have no trouble noticing it. Those familiar with the passage might therefore have been tempted to transpose the unembellished RP text reading into the RP margin reading for the sake of conformity with the overall sense of the passage. Yet while this is certainly a possibility, there is an even simpler explanation in favor of the RP margin reading: Scribes copying phrase-by-phrase might have read μου ὑπὸ τὴν στέγην in their exemplar, and then misremembered the words in a more standard order as they copied out the larger phrase.

Another argument in favor of the RP text reading is that the RP margin reading is a deliberate harmonization to Mat 8:8, but this argument is lacking for two reasons. First, how likely is it that a difference in word order would merit such an emendation? And second, if harmonization was at work here, then why do we not see it at work among the same witnesses in all of the places where it would be more noticeable? In examining the NA²⁸ consistently-cited witnesses for this passage, we have found that several MSS do adopt one or more of these harmonizing changes at a time, but curiously, none of them adopts all changes together, and in some cases, the harmonizing change is inexact (e.g., 579 reads εἶπε λόγῳ μόνον in Luke, while in Matthew, it reads μόνον εἶπε λόγῳ).

These points suggest a simpler explanation: Scribes did harmonize to Matthew, but not intentionally. More specifically, scribes copying larger phrases from memory might have inadvertently supplied the Matthean word order because Matthew's gospel was more popular and therefore more familiar to them. This, at least, would account for the scattered and partial nature of the harmonizing variant readings in the centurion's speech. In addition, the only auxiliary assumption required for this explanation is that as early as the second century (the date of the earliest extant witness to the RP margin reading), Matthew's gospel was popular enough to have such an influence on scribes. While this explanation remains slightly more demanding than the competing argument in favor of the RP margin reading, we consider it plausible enough to leave transcriptional probability ambiguous.

We are therefore left with a somewhat balanced picture of internal evidence. Luke could easily have written ὑπὸ τὴν στέγην μου, but he also had good reason to use μου ὑπὸ τὴν στέγην. Transcriptionally speaking, ὑπὸ τὴν στέγην μου was the more common word order, and many scribes may have adopted this word order inadvertently. On the other hand, μου ὑπὸ τὴν στέγην could have been a conscious assimilation to the sense of the larger passage, or it might have been the result of subconscious harmonization to the parallel passage in Matthew.

On external grounds, even early witnesses are divided, so it is curious that the NA²⁸ apparatus does not account for this variant. The following table presents our own collation data, combined with Pickering's collation of *f*³⁵, Tischendorf's transcription of codex C,[‡] checked against Lyon's corrections,[§] and Tregelles's transcription* of codex Ξ, checked against Greenlee's corrections[†]:

ὑπὸ τὴν στέγην μου	P ⁷⁵ vid, A, B, K, Δ, Θ
μου ὑπὸ τὴν στέγην	P ⁴⁵ vid, ⸀, C, D, L, W, Γ, Ξ, Ψ, <i>f</i> ³⁵ , 33, 565, 579, 700, 892, 1241, 1424, 254

[‡] : Tischendorf, *Codex Ephraemi Syri Rescriptus*, p. 102. [§] : Lyon, "Re-examination." * : Tregelles, *Codex Zacynthius*, p. 45. [†] : Greenlee, "Corrected Collation of Codex Zacynthius."

While both readings clearly have early support, the RP margin's reading clearly has the advantage in terms of diversity. Indeed, it finds support from early and late Alexandrian witnesses, the Western texttype, and various Byzantine witnesses. Therefore, while we admit that the case is far from certain, on the basis of mildly favorable intrinsic probability and diverse external evidence, we feel that the RP margin reading is the better choice.

Lk 15:20

RP	τὸν πατέρα αὐτοῦ
SRS	τὸν πατέρα ἑαυτοῦ

The context is the story of the prodigal son. The RP margin reading is certainly more emphatic, having the sense “his own father” as opposed to simply “his father.” The main questions on internal grounds, then, are if this emphasis came from Luke, and if so, why.

On intrinsic grounds, we consider whether Luke himself had any reason to draw additional attention to this phrase. The reunion of the son and his father is certainly a pivotal moment in the story, and with good reason. The son's sin, which was not only against heaven, but also in his father's sight, has put their relationship at stake. Will his father consider him worthy even to be called his son? Will he only take him back as a hired hand? These are real possibilities to the son, and their impact is magnified by the fact that formerly, he enjoyed his father's love and generosity as a son. Luke might have employed the phrase “his own father” precisely because it gets to the intimately personal root of the son's yearning and guilt.

Luke therefore had good reason to use the emphatic term, but one might make the following objection: Wouldn't he have placed ἑαυτοῦ in its usual emphatic position between τὸν and πατέρα? To answer this question, we must look at Luke's general usage. In the RP text, we see the *article + reflexive pronoun + noun* construction used in Lk 11:21, 13:34, 14:26, and 14:33. Meanwhile, the *article + noun + reflexive pronoun* construction occurs in Lk 2:39, 12:36, 12:47, 15:5, and 16:5. To our knowledge, Luke does not use either of these constructions in Acts.[‡] The data is sparse, but to the extent that we can infer from it, we see that Luke had no problem placing ἑαυτοῦ after the noun it modifies.

Turning to transcriptional probability, the case is similar to those of the other divided Byzantine variants we've reviewed: Scribes with an eye for detail might consider changing an original αὐτοῦ to ἑαυτοῦ for emotional emphasis here, but this requires us to assume not only that scribes would consider such a small change worth making, but also that they would be willing to make it intentionally. A more likely explanation is that ἑαυτοῦ was original, but scribes either dropped the first letter accidentally or subconsciously changed the more emphatic phrase to the more common one while copying the line from memory.

Finally, we consider the external evidence. The NA²⁸ apparatus lists the MS support for both readings as follows:

τὸν πατέρα αὐτοῦ	ℵ, D, K, L, N, P, Q, Θ, <i>f</i> ¹ , <i>f</i> ¹³ , 579, 1241, 1424, 2542, l844, l2211, <i>pm</i>
τὸν πατέρα ἑαυτοῦ	P ⁷⁵ , A, B, W, Γ, Δ, Ψ, 1, 565, 700, 892, <i>pm</i>

[‡] : For the sake of completeness, we note that in the NA²⁸ text, Luke employs the unusual construction *reflexive pronoun + article + noun* with ἑαυτοῦ τοὺς πόδας in Ac 21:11; however, since the RP text reads τε αὐτοῦ τοὺς πόδας there, we will not consider this passage in our discussion.

To add to this, Pickering cites f^{35} in favor of ἑαυτοῦ. To summarize, the RP text reading seems to have support from part of the Byzantine tradition, the lectionary text, and witnesses commonly identified as Western and Caesarean, while the RP margin reading has the support of f^{35} , the early Alexandrian tradition, and a few prominent Caesarean witnesses. We conclude that on external grounds, the RP margin reading is acceptable, and on internal grounds, it is preferable.

Jn 7:53-8:11

RP	μ^5 profile
SRS	μ^6 profile

Byzantine priority implies that the *pericope adulterae* (PA), traditionally found at this location in John's gospel, is original to the gospel's author, but the Byzantine tradition is abnormally fractured regarding the precise content of the passage. The three most widely-attested textual profiles for the PA are identified by von Soden as μ^5 , μ^6 , and μ^7 , and they roughly correspond to his K^i , K^x , and K^r Byzantine subfamilies, respectively. In the 2005 edition of the RP text, where the text is split along the upper and lower halves of the page, the upper text follows the μ^5 profile, while the lower text follows the μ^6 profile. Outside of the PA, RP generally follows the text of K^x . Robinson's extensive work collating MSS of the PA and studying the passage's textual history[§] has undoubtedly informed his decision to favor the μ^5 profile. On his reputation as a scholar, we are confident that between the full detail of his collation and his argumentation, he will offer a thorough and compelling defense of this decision. At the time of writing, however, his research has not been published. Robinson has expressed that he finds the μ^5 profile the most compelling on both internal and external grounds, and he has summarized the transmissional considerations behind his decision to part ways with K^x in the PA as follows:

[T]he performance of a given MS within the PA is not necessarily related to that MS's performance outside of the PA, particularly in view of liturgical (lectionary) usage of the PA, which included various modifications that at times found their way into the continuous-text MSS. Basically, the PA is a quite separate transmissional entity, due to its complicated history, particularly of non-use in the lectionary segment for Pentecost—a factor that engendered replacement or reinsertion from other MSS of varying type into certain continuous-text MSS whose exemplars had omitted it.*

We agree that liturgical factors played a role in the inclusion and exclusion of the PA and that certain scribes copying non-lectionary MSS were influenced by the lectionary tradition. But how extensive was this influence, both in terms of how many scribes it reached and in terms of how much change it introduced to the text? While it might be acceptable to suppose that at one time, the exemplars of most MSS lacked the PA, it still seems a stretch to say that the majority of scribes copying them turned to the lectionary text, rather than some other source, to fill the gap. Indeed, Robinson has pointed out that the most dramatic lectionary element within the PA is the truncated version that dominates those lectionaries that have it,[†] but this shortened form has little in common with the μ^6 text. Lectionary influence, therefore, seems to have

§ : Robinson, "Greek Manuscript Witnesses to the *Pericope Adulterae*." * : Personal communication, January 24, 2017 † : Robinson, "A Johannine Tapestry with Double Interlock," pp. 144-145; for more detail, see Robinson, "Preliminary Observations."

more to do with the inclusion and the exclusion of the passage as a whole and less to do with the amount of textual variation occurring within the passage.

There may well be other factors involved that make μ^6 secondary to μ^5 , but we will likely have to wait for the publication of Robinson's research before we can address this issue adequately. Given the limited amount of information we have in the meantime, and given our support for the K^X family everywhere it is defined outside of the PA, we consider it our safest option at this time to favor the μ^6 profile in the PA. We have therefore tentatively adopted the readings of the RP lower text for this passage, except for the following locations where we have swapped the reading of the RP lower text with that of its margin:

Jn 8:4—In this orthographic variant, we have adopted the reading αὐτοφόρῳ in place of αὐτοφώρῳ. Virtually all textual families in the PA are divided over this variant. We prefer the former spelling on the transcriptional grounds that the latter was common in classical Greek literature, and educated scribes with a leaning towards classical Greek forms might attempt to normalize or “correct” the other spelling.

Jn 8:5—In this other orthographic variant, we have adopted Μωσῆς in place of Μωϋσῆς. We prefer the former spelling on the intrinsic grounds that it is used everywhere else in the RP text of John.

Jn 19:26

RP	ἰδοὺ
SRS	ἴδε

The question is which word for *behold* John used in the phrase “Mother, behold your son.” Since both forms can be interpreted as the second-person aorist active imperative of ὁράω or as an indeclinable adverb, the variant does not seem to entail a semantic difference. It is worth noting that the Byzantine text as a whole agrees that for the corresponding phrase in the next verse (“Behold your mother”), John used ἰδοὺ.

Starting with intrinsic probability, John's stylistic preferences are either ambiguous or heavily in favor of ἴδε, depending on which works we consider Johannine. In the Byzantine text of the fourth gospel, excluding this variation unit, ἰδοὺ occurs 4 times, while ἴδε occurs 18 times. Neither term appears in the epistles attributed to John, so these texts do not change the picture. In Revelation, however, ἰδοὺ is used almost exclusively. Hence, if the same author composed the fourth gospel and Revelation, then he may have used ἰδοὺ and ἴδε interchangeably. Of course, this is already at least somewhat true in the gospel by itself, as John does use ἰδοὺ occasionally throughout it, and in particular, he uses it one verse after the variant in question. So even if the fourth gospel and Revelation share the same author, the change in usage might be accounted for as a change in writing style over the years between the writing of both works. To the extent that John's usage in the gospel reflects his style at the time he authored it, ἴδε seems the reading he was more likely to have used.

Another concern on intrinsic grounds is authorial intention. Since there is no doubt under the assumptions of Byzantine priority that the related phrase in 19:27 is ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου, it is reasonable to suppose that John would have used the same word in both statements. Yet it should also be observed that these statements do not express two parallel truths, but rather, two complementary sides of the same truth: The beloved disciple is to care for Mary as a son cares for his mother. The use of

distinct words conveying the same idea might be fitting in this usage. Additionally, while John records Jesus as addressing Mary with the vocative γύναι, he records no comparable address to the disciple in the next verse, so he was evidently not interested in presenting the statements as word-for-word parallels. We conclude that while John would have had a very easy reason to use ἰδοὺ given the context, he might have had more subtle reasons for using ἴδε.

In connection with these intrinsic factors, transcriptional probability clearly favors ἴδε. If John had originally employed ἰδοὺ in both this unit and the related unit in verse 27, then later scribes would have had little occasion, intentional or accidental, to change either occurrence. Moreover, had they intended to change ἰδοὺ to ἴδε, they surely would have done so in both cases and not just in one. In contrast, if John wrote ἴδε here and ἰδοὺ in verse 27, then scribes could easily have assimilated one phrase to the other, either intentionally (for stylistic reasons) or inadvertently (possibly supplying the expected word while copying from memory). This explanation finds further support in the fact that assimilations in both directions are attested in the MS evidence.

Finally, we turn to external evidence. Given our previous points on the intrinsic and transcriptional evidence, we are interested not only in the MS evidence for the variant at hand, but also in the evidence for the related variant in the next verse. Based on the NA²⁸ apparatus, Pickering's collation of *f*³⁵, and Welsby's collation of *f*¹ in John,[‡] we have the following support for all combinations of these readings:

ἴδε ... ἴδε	B, N
ἴδε ... ἰδοὺ	D ^s , <i>f</i> ³⁵ , 892 ^s , 1241
ἰδοὺ ... ἴδε	Ⲙ, L, W, Θ, Ψ, <i>f</i> ¹³ , 579
ἰδοὺ ... ἰδοὺ	A, K, Γ, <i>f</i> ¹ , 565, 700, 1424, 1844

Of the two Byzantine readings, ἰδοὺ ... ἰδοὺ certainly has earlier and more widespread support. Of course, if the supplement to majuscule D has accurately preserved the codex's original reading, then both readings can be assigned early origins. As for diversity, the agreement of *f*³⁵, part of the K^x group, and a prominent Western witness is weaker than the agreement of part of the K^x group and some Caesarean or late Alexandrian representatives, but we would not consider it much weaker. Moreover, the fact that *f*³⁵ preserves the non-assimilating combination ἴδε ... ἰδοὺ also merits serious consideration if this textual family is supposed to be recensional and inclined towards smoother readings. These external criteria therefore favor ἰδοὺ for the variant in question, but not decisively.

As our discussion to this point has made clear, the evidence in this variant does not lend itself to a straightforward interpretation. Based on the clarity and strength of transcriptional probability, we prefer the RP margin reading ἴδε here, but we hasten to add that a fuller collation of witnesses in this passage could convince us to reverse our decision.

1 Cor 13:3

RP	καυθήσωμαι
SRS	καυθήσομαι

[‡] : Welsby, "Family 1 in the Gospel of John." We have used this source to supplement the NA²⁸ apparatus, which curiously lacks any reference to *f*¹ in the verse 26 variant.

The “burn or boast” variant in 1 Cor 13:3, which in the context of Byzantine priority concerns the more precise question of whether the verb καίω (“burn”) is conjugated in the future indicative or future subjunctive, has been covered extensively in the literature.[§] We refer the reader to these sources for more detailed discussion. For the purposes of this note, it will suffice to summarize the pertinent evidence and provide our responses.

The primary arguments for and against the RP text reading καθήσωμαι concern its grammatical validity in Paul's usage and in the usage of the scribes who copied his writings. The future subjunctive has been criticized as a superfluous form more fitting with the Greek of the Byzantine era than with the Koine of Paul's day.* Yet more recent linguistic analysis has suggested that the tense's apparent grammatical absurdity may be exaggerated, and besides this, this form can be traced back to the fourth century through patristic citations.† The RP text reading, therefore, might not have been too far outside of realm of Paul's usage. Indeed, a case could be made on transcriptional probability that Paul originally wrote καθήσωμαι, but early scribes concerned with proper form changed this to the similar, but more appropriate future indicative καθήσομαι. Alexandrian scribes, meanwhile, might have made a one-letter “correction” from this same form to καυχήσωμαι based on Paul's style.‡ In terms of external evidence, καθήσωμαι has no support from early extant MSS, but, as noted above, it is found in a number of early patristic citations.

The RP marginal reading καθήσομαι avoids the grammatical problems associated with the future subjunctive, but as it is indicative rather than subjunctive and directly follows ἵνα, it poses a potential grammatical problem of its own. Still, this problem is much more superficial than the problem of the future subjunctive, and there are other places in the Byzantine text where Paul has arguably employed the ἵνα + *future indicative* construction.§ Indeed, the presence of ἵνα provides a simple and compelling transcriptional explanation for the reading καθήσωμαι: Early scribes less acquainted with the grammatical norms of their day* and later scribes for whom the future subjunctive was acceptable usage could easily have changed the future indicative to a subjunctive, perhaps even without thinking about it, after seeing ἵνα. In terms of external evidence, καθήσομαι enjoys the support of the fifth-century majuscules C and D, manuscripts in the Latin tradition going back to the second century, and a wide array of patristic citations going back to the second century.† In addition, Pickering cites *f*³⁵ as supporting καθήσομαι, and his summary statistics from the *Text und Textwert* collation for this variant list 50.6% of MSS as supporting καθήσομαι and 44.7% as supporting καθήσωμαι.

While recent study has effectively challenged the notion that Paul would never have used the future subjunctive καθήσωμαι, we find more convincing evidence

§ : For a defense of καθήσομαι from a thoroughgoing eclectic perspective, see Elliott, “Specific Variants,” pp. 221–223. For a recent article in favor of the minority reading καυχήσωμαι, see Perera, “Burn or Boast?”
 * : Perera, “Burn or Boast?,” p. 115.
 † : Malone, “Burn or Boast?,” pp. 403–405; compare Perera, “Burn or Boast?,” p. 114, which cites Origen's third-century commentary as supporting this reading. Malone notes that scholars have challenged this conclusion on the basis that later scribes probably conformed an original καυχήσωμαι to καθήσωμαι in their copies of Origen.
 ‡ : While Paul uses καίω and related verbs occasionally (see Rom 1:27, 1 Cor 3:15), he uses καυχάομαι regularly; of the 38 occurrences of this verb in the RP text, all but two (Jas 1:9, 4:16) occur in Paul.
 § : See 1 Cor 9:18 and Eph 6:3, but note that neither example is without ambiguity: The first could be read as a future indicative or an aorist subjunctive, while the second has a less direct connection to an earlier ἵνα.
 * : This would include scribes who were not native speakers of Greek and scribes not broadly educated in Greek.
 † : Perera, “Burn or Boast?,” p. 114.

of priority in the earlier extant support for καθήσομαι. Additionally, we have trouble accepting the transcriptional argument for the development of καθήσομαι from καθήσωμαι, as this would attribute a deliberate, grammatically-motivated change to over half of the manuscript tradition. What the evidence does show is that καθήσωμαι surely arose much earlier than the time of Byzantine Greek.

We prefer καθήσομαι on the basis of its early and diverse external support and due to the simplicity of its argument for transcriptional priority. In light of the evidence suggesting an early origin for καθήσωμαι, it would be plausible to suppose that an original καθήσομαι gave rise to καθήσωμαι before the third century, likely by inadvertent means, and that not long after this reading began to propagate, it fell into the hands of an educated scribe who emended it to καυχήσωμαι for grammatical and stylistic reasons. Later scribes versed in Byzantine Greek might then have provided multiple independent avenues of change from καθήσομαι to καθήσωμαι, which would help explain the large presence of the latter reading in the MS tradition.

2 Cor 11:4

RP	ἡνείχεσθε
SRS	ἀνείχεσθε

The issue is orthographic, concerning whether Paul (or his amanuensis) would have written the imperfect of ἀνέχω with a double augment. While Paul uses this particular verb several times, five of which are found in this same chapter, the only other time Paul uses it in the imperfect is three verses earlier, at the beginning of the chapter. There, the spelling is ἀνείχεσθε, apparently without question among the MS evidence.

Intrinsically, the case seems straightforward: Since the writer did not use the double augment in 2 Cor 11:1, since he does not appear to be quoting the work of any other author, and since we are not aware of any contextual rule that would have led him to use the double augment here, the simplest conclusion is that he wrote ἀνείχεσθε consistently. One might argue that because ἀνέχω was rare in the NT and because its conjugation in the imperfect was even rarer, the writer might not have had an established spelling for this form and therefore switched back and forth without thinking about it, but given the proximity of the two occurrences, such a scenario seems unlikely.

The best case that can be made for the spelling with the double augment is transcriptional. If the original spelling had been ἡνείχεσθε, then the immediate context of the chapter, with its frequent use of the present tense form ἀνέχεσθε and the imperfect tense spelling ἀνείχεσθε, would have created several potential avenues for assimilation. The minority reading ἀνέχεσθε, which we regard as secondary on Byzantine-priority principles, demonstrates the plausibility of this explanation. In the opposite direction, one could ascribe the use of the double augment to inadvertent modernization of spelling on the part of one or more early, influential scribes. The biggest difficulty with this explanation is the same one described in relation to the intrinsic evidence: The two occurrences of the verb in this form are just a few verses apart, so it would be odd for the scribes responsible not to have noticed the inconsistency they had created. Transcriptional probability is therefore somewhat unclear. The easier explanation is this case is that in favor of ἡνείχεσθε, but the explanation in favor of ἀνείχεσθε coheres better with the intrinsic evidence.

The external evidence, meanwhile, points plainly in the direction of ἀνείχεσθε. While a large part of the Byzantine tradition and *f*³⁵ read ἡνείχεσθε, the NA²⁸ apparatus lists only two of its consistently-cited witnesses, F^{vid} and Ψ, as supporting this reading.‡ In contrast, the RP marginal reading ἀνείχεσθε is supported by the following Greek witnesses: P³⁴, Ⲙ, D², G, H, K, L, P, 0121, 0243, 81, 104, 365, 630, 1175, 1241, 1505, 1739, 1881, and 2464. Given the age and the overwhelming diversity of its support, ἀνείχεσθε is clearly superior to ἡνείχεσθε on external grounds. This, in combination with strong intrinsic evidence and acceptable transcriptional evidence, compels us to prefer the RP margin reading.

1 Jn 5:4

RP	ἡ πίστις ἡμῶν
SRS	ἡ πίστις ὑμῶν

The question is, whose faith is the victory over the world? It should be obvious that in any event, John considered this truth to include his own faith. What is at issue is whether or not he set aside this detail for the purpose of emphasis.

On intrinsic grounds, ἡμῶν fits well with the context, as John speaks in the first person in the preceding two verses. But the second person seems to fit in a deeper way. John's primary intent in this letter seems to be to reassure his readers of their good standing (although this intent does not preclude reminding them to stay on track, as in 2:1 and 5:16-21), so the emphasis ὑμῶν places on the readers' faith (and hence, their experience of victory) is particularly fitting as John begins to wrap up his letter. While this may seem to depart from the usage of the first person in the immediate context, it is worthwhile to remember that the verse numbers and paragraph breaks of modern editions were not a part of the original text; if an edition moved the second half of verse 4 to the beginning of the next paragraph, this passage, including its shift to address the readers, would serve as a reasonable transition from the topic of victory in faith to the topic of the object of that faith.§

On transcriptional grounds, either reading could have given rise to the other through itacism, but for scribes who copied from a lector or who committed to memory longer passages from their exemplars and then recited these passages to themselves as they copied, the preceding verses would have made ἡμῶν the more likely choice by far. Outside of this inadvertent source of error, a minority of scribes might have intentionally “corrected” an original ὑμῶν to ἡμῶν to assimilate to the preceding verses. Lectionary influence may have been an additional factor behind the adoption of ἡμῶν, as the first-person plural would have been more appropriate for public reading. Piety might even have led some scribes to adopt ἡμῶν, so as to leave no question of John's own faith. Given the ease of the transition from ὑμῶν to ἡμῶν in all cases, it is perfectly justified to expect this change to have taken place multiple times independently, which would explain the widespread MS support for ἡμῶν.

‡ : For the sake of comparison, the minority reading ἀνέχεσθε is supported by the Greek witnesses P⁴⁶, B, D*, and 33. § : While some witnesses evidently treat verse 5 as the beginning of a new thought with the addition of δὲ in one place or another, the Byzantine text, backed by early and diverse witnesses, lacks the conjunction. The Byzantine text therefore permits the beginning of a new thought with verse 4b. Indeed, one explanation for the minority readings from this reading is that they were independent attempts to supply a smoother transition in the place where scribes expected it should happen.

Turning finally to external evidence, we see from the NA²⁸ apparatus that much of the early MS evidence backs ἡμῶν.* Pickering also lists *f*³⁵ in support of this reading. Yet ὑμῶν does find early support in the fifth-century majuscule 048 and in some MSS of the Vulgate, and it has reasonably diverse support among later witnesses, as well. According to Pickering's summary statistics on the *Text und Textwert* collation for this variant, 56.4% of witnesses read ἡμῶν, but 43.2% read ὑμῶν.† Given the intrinsic likelihood of an original ὑμῶν, the transcriptional probability of numerous independent changes to ἡμῶν, and an otherwise normal model of transmission, this picture is not too unexpected: The secondary reading has taken over the majority, but a strong proportion of witnesses has still managed to preserve the original reading. To the contrary, if ἡμῶν had been original, then it would be quite surprising, under the same transmissional assumptions, to see as much support for the harder reading as we do.

Conclusions

While the principles underlying this edition have led us to adopt the Byzantine readings represented in the RP text almost everywhere, there are many variants over which the Byzantine texttype is divided. As we have attempted to show in this commentary, a number of these variants deserve reconsideration on internal grounds, external grounds, or both. Since many of the variants covered here represent significant divisions not only of the Byzantine text, but also of early and significant witnesses, we would consider promising directions for future research to include collations at other divided Byzantine variants not found in NA²⁸ and textual commentaries on these variants.

It should go without saying that our text-critical decisions (especially at Lk 7:6, the PA, and Jn 19:26) reflect our estimation of the evidence presently available to us, and as such, they are subject to refinement as new hypotheses, arguments, and evidence become available. It is our heartfelt desire that the NT textual criticism community will find a renewed interest in the Byzantine text and the variants that divide it, and as a result, engage in fresh efforts to fill these gaps.

* : The apparatus is negative here, but based on our own examination, we can verify that $\aleph$, A, and B all read ἡμῶν. † : The remaining 0.4% omit. This may have been the result of a simple accident, or it could reflect a diplomatic emendation made by a minority of scribes aware of both longer readings.